

Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Sterm, Søren.; ved S. Sterm.

Statistisk-topographisk Beskrivelse
over Kjøbenhavns Amt, tildeels efter
meddeelte Efterretninger fra vedkommende
Embedsmænd og Ejere

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Vol. 2

Udgivet år og sted | Publication time and place: Kjøbenhavn : paa Forfatterens Forlag,

1834-1838

Fysiske størrelse | Physical extent:

3 bd. + 1 bd. m. tavl.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.
Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

33,-6-8°

DA S-nam

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

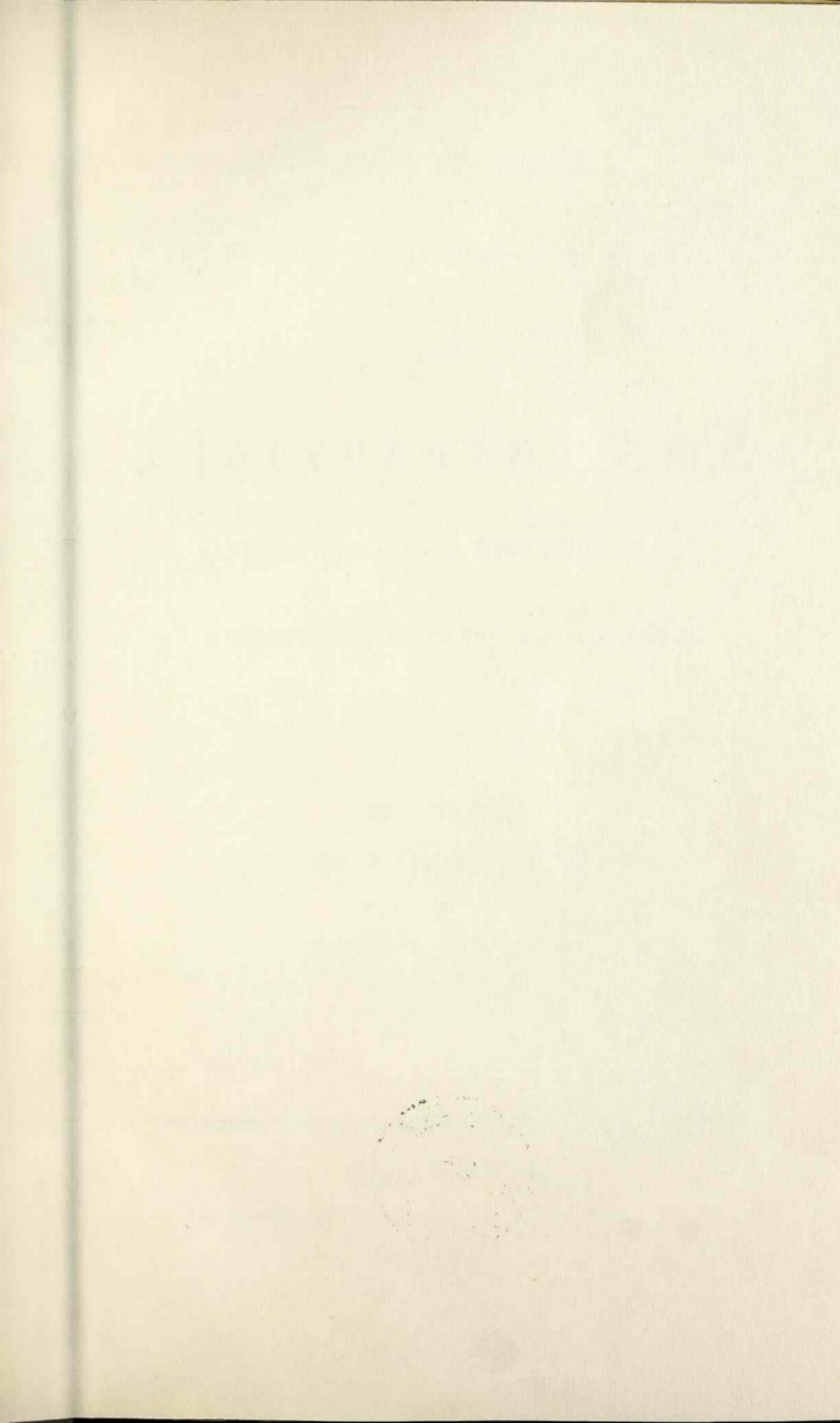
DA 1.-2.S 33 8°

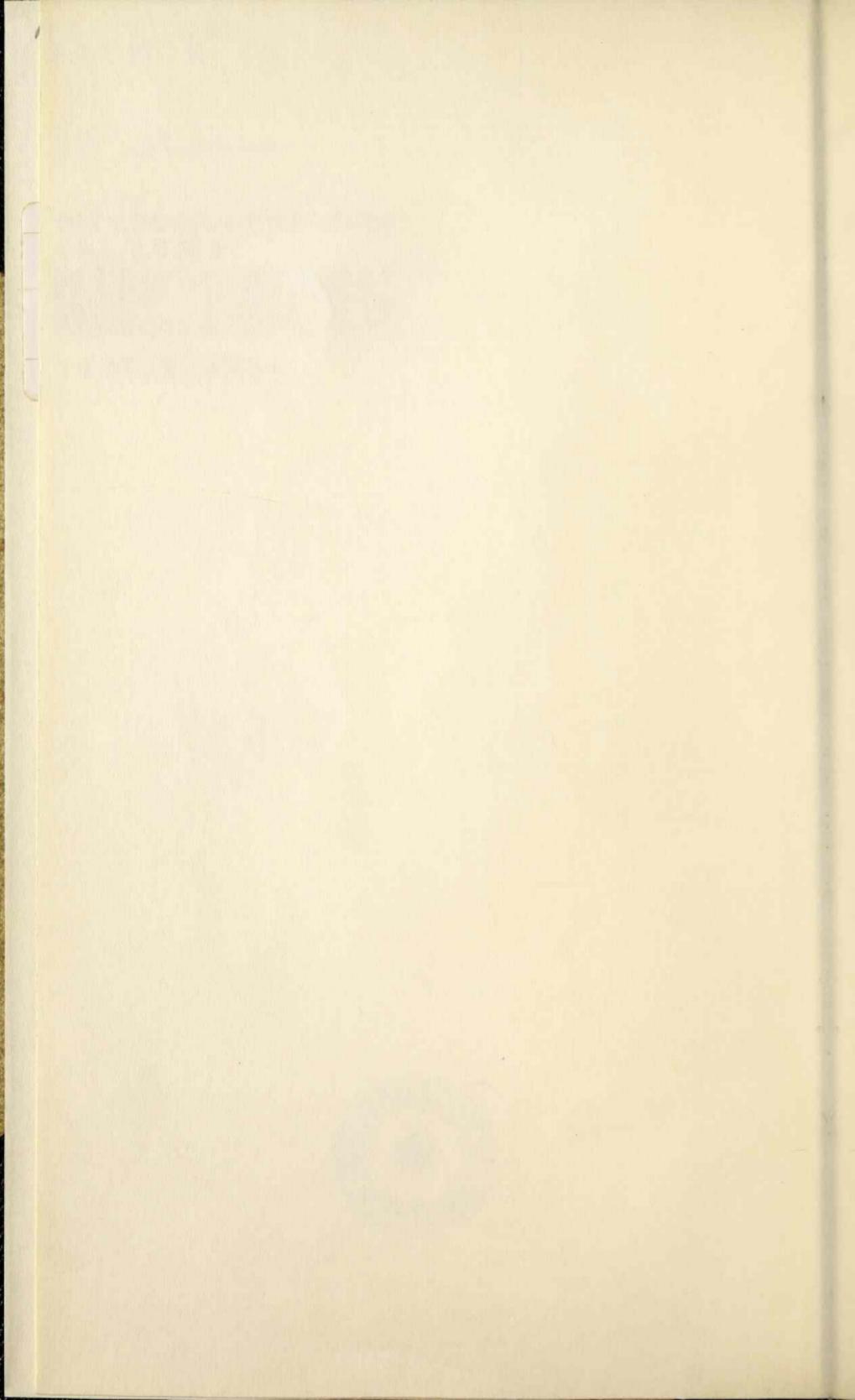

113308001454

+ REK

Statistisk-Topographisk
Beskrivelse
over
Kjøbenhavns Amt,

tildeels efter meddelelte Efterretninger fra
vedkommende Embedsmænd og Ejere,

ved
S. Sterm,
forhen Ejer af Hannevanggaard.

2den Deel.

Kjøbenhavn.

paa Forfatterens Forlag; trykt hos C. G. Schiellerup.

1836.

F o r t a l e.

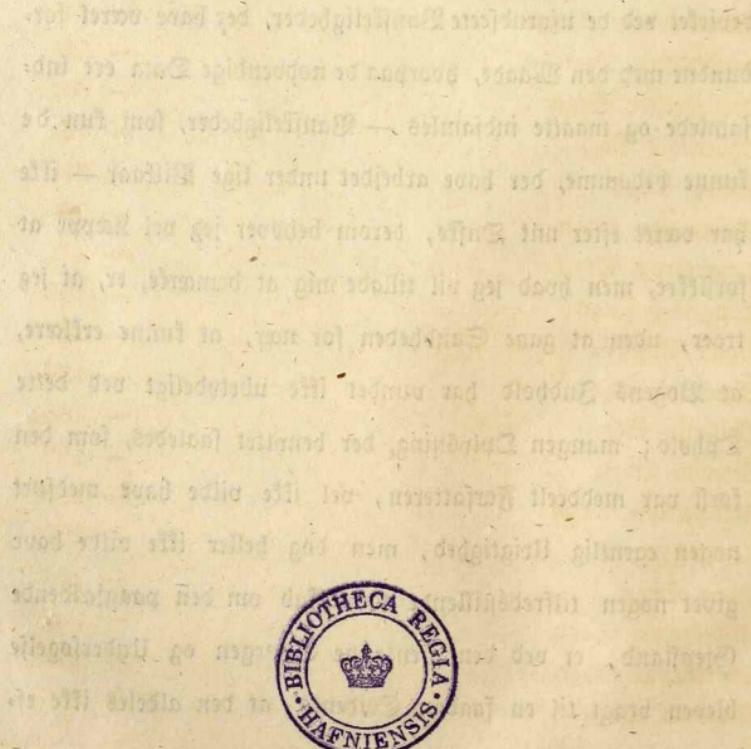
Siden den første Deel af min Beskrivelse over Kjøbenhavns Amt forlod Pressen, er der forløbet en Tid, der gaaer langt ud over den, til hvilken jeg havde ønsket og haabet at kunne levere nærværende. At denne Forsinkelse, der især er bevirket ved de usorudseete Vanskeligheder, der have været forbundne med den Maade, hvorpaa de nødvendige Data ere indsamlede og maatte indsamlés — Vanskeligheder, som kun de kunne bedømme, der have arbejdet under lige Vilkaar — ikke har været efter mit Ønske, derom behøver jeg vel næppe at forsikre, men hvad jeg vil tillade mig at bemærke, er, at jeg troer, uden at gaae Sandheden for nær, at kunne erklære, at Bogens Indhold har vundet ikke ubetydeligt ved dette Ophold; mangen Oplysning, der benyttet saaledes, som den først var meddeelt Forfatteren, vel ikke vilde have medført nogen egentlig Urigtighed, men dog heller ikke vilde have givet nogen tilfredsstillende Kundskab om den paagjældende Gjenstand, er ved den gjentagne Spørgen og Undersøgelse blevsen bragt til en saadan Evidents, at den aldeles ikke ef-

terlader nogen Evid; ligesom Bogen ogsaa derved er ble-
ven beriget med mangen Bemerkning, jeg ellers ikke vilde
have været i stand til at meddele. Af denne Grund vover
jeg ogsaa at haabe gunstig Overbærelse hos D'hr. Sub-
scribenter, saameget mere som jeg tilsejor den Forsikring, at
Fortsættelsen om føje Tid kan ventes.

Ingen kan mere, end Forfatteren, føle, hvormeget dette
Arbejde trænger til en staansom Bedsmimmelse, og til en saas-
dan være det derfor paa det Bedste anbefalet.

København den 28 October 1836.

S. Stern.

Indhold.

	S. 1.
Smørum Herred	— 1.
Glostrup Sogn	— 13.
Brøndbyøster Sogn	— 33.
Brøndbyvester Sogn	— 41.
Herstedøster Sogn	— 51.
Herstedvester Sogn	— 60.
Vallensbek Sogn.	— 73.
Ishøj Sogn	— 83.
Thorslunde Sogn	— 90.
Højetstrup Sogn	— 97.
Sengeløse Sogn	— 120.
Lideje Sogn	— 147.
Smørup Sogn	— 154.
Vallerup Sogn	— 168.
Maalov Sogn	— 182.
Kirkeværlose Sogn	— 188.
Thune Herred	— 206.
Greve Sogn	— 221.
Kildebrønde Sogn	— 237.
Thorslunde Sogn	— 246.
Reerslev Sogn	— 256.

Bindinge Sogn	— 272.
Snoldelev Sogn	— 278.
Thune Sogn	— 297.
Carlslunde Sogn	— 304.
Egstrup Sogn	— 319.
Haudrup Sogn	— 329.
Solrød Sogn	— 338.
Tersø Sogn	— 343.
Skjendsvæd Sogn	— 350.

Smørum Herred.

Smørum Herred grænser mod N. til Frederiksborg Amt, mod D. til Sokkelunds Herred, mod S. til Kjøge Bugt og mod V. til Thune og Somme Herreder. Foruden Grænsen mod S., har Sognet ogsaa mod N. og tildeels mod D. og V. naturlige Grænser; mod N. Farum Sø og Smyde Åa, der løber i forskellige Bugter fra N. D. mod S. V.; mod D. Hure Sø i den nordlige Deel og noget mere sydlig, paa en Strækning af omrent $\frac{1}{2}$ Mil, den i 1ste Deel S. 322 omtalte Bæk, og mod V. i den Deel af Herredet, der ligger N. for den Roeskildske Hovedlandevei, Hove Åa, der kommer fra S. og løber mod N.; og i den Deel, der ligger S. for den nævnte Vej, danner Ville-Beile Åa et lidet Stykke Grænsen. Det mere Specielle om disse Aalob vil findes bemærket paa sit Sted under de paagjældende Sogne.

Herredets største Udstrekning fra N. til S. er $2\frac{3}{4}$ M. og fra D. til V. $2\frac{1}{2}$ M.; dets Flade-Indhold udgjor $4\frac{24421}{44885}$ M. eller 43606½ Edr. Ld. *); deraf ere 37241½ Ede. Agerland; 2397 Edr. Eng; 1005 Edr. Mose; 1759 Edr. Skov og 326 Edr. Vand; 878 Edr. antages at være anvendte til

*.) Gliemann anserer 43918 Edr. Ld.; Grunden til denne Uoverensstemmelse maa hidrøre derfra, at han uretteligen har til Herredets øvrige Areal lagt den Deel af Thorslunde Sogn, der ligger i Thune Herred.

Veje, Grøvter og Byggepladse *). Paa det anførte Areal hviler efter de af Matricul-Contorets Hrkt.- og Areal-Fortegnelser gjorte Extracter 355 Tdr. 2 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. pr. og 4449 Tdr. 2 Skp. 3 Fdk. $1\frac{6}{7}\frac{3}{9}\frac{6}{9}$ Alb. upr. U. og E. Hrkt. samt 1 Tde. 4 Skp. pr. og 7 Tdr. 7 Skp. 1 Fdk. upr. Hrkt. Skovskyld **). Herredet har derhos 9 Tdr. 2 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. pr. og 33 Tdr. 7 Skp. $\frac{4}{1}\frac{1}{8}$ Alb. upr. Hrkt. Molleskyld ***). Ved den nye Matriculs Optagelse var Areallet fordeelt paa 1908 Matr. Nr.

Herredet tæller 5 Kirkesogne med 40 Byer og 2 Herregaarde, Cathrineberggaard og Edelgave, der begge have complete Sædegaardes Rettigheder; ingen af dem er imidlertid i Virkeligheden complet, og Cathrineberggaards Hovedgaardstart er endog udstykket. Foruden disse tvende Gaarde findes i Herredet: Aalsgaarden Frederiksholm, 15 Kirker, 1 Skolelærer-Seminarium, 22 Skoler, 23 Embedsboliger, 2 Enkesæder, 5 Hattighuse, 2 Bomhuse, 5 Koinmøller, 1 Papirsmølle, 1 Kalkbrænderi, 7 Kroer, 583 Selvejergaarde foruden 2 Parcellister, 31 Arvesæstegaarde, 2 Superficiair-Arvesæstegaarde og 53 Fæstegaarde; 228 Selvejehuse, 6 Lejehuse, 7 Arvefæstehuse, 1 Superficiair-Fæstehuus og 89 simple Fæstehuse, alle med Hrkt. og Jord; 32 Selvejehuse, 52 Arvefæstehuse og 57 Fæstehuse, alle med Jord uden

*) Fors. er med Gliemann enig i at ansætte 2 Procent for Veje, Grøvter og Byggepladse.

**) Ved at opsummere de fra Amtsstuen for hvert Sogn meddelede Oplysninger om Hartkornet, udkommer et noget forskelligt Resultat. Det priv. Hrkt. udgjør derefter 338 Tdr. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb., og det upriv Hrkt. 4430 Tdr. 6 Skp. 3 Fdk. $2\frac{1}{2}\frac{1}{2}$ Alb. Skovskylds Hartkorn stemmer derimod med Matr. Cont. Opgiv. Om Aarsagen til denne Uoverensstemmelse vil ved de paazjældende Sogne blive gjort forneden Bemerkning.

***) Der svares imidlertid kun Skat af 31 Tdr. 3 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. Hrkt. upr. Molleskyld.

Hrtk.; af jordløse Huse findes her 417 Selvejere, 27 Lejere, 61 Arvefæstere, 8 Superficiair-Fæstehuse og 137 simple Fæste-huse; af Selvejere have imidlertid 9 Jord udenfor Herredet; endelig har Herredet eet Undentagshuus og 43 ubebyggede Lodder. Af Gaardene ere 294 og af Husene 169 udflyttede. Herredet har saaledes ialt 1924 førskilte Ejendomme, nemlig, foruden de nævnte 2 Hovedgaarde og Aolsgaarden Frederiksholm, samt 6 Møller, Kalkbrænderiet og 7 Kroer, 70 Ejendomme, der deels tilhøre Staten deels offentlige Stiftelser, 671 Gaarde og 1123 Huse. Blandt Gaard- og Huus-Besidderne findes 1296 Selvejere, 11 Superficiair-Bonder, 151 Arvefæstere og 336 simple Fæstere. Den største Deel af Herredets Jorder besiddes saaledes med fuldkommen Ejendomsret; thi ifølge det foran Bemærkede ere saavel de fleste, som de betydeligste af Jordbrugerne Selvejere; Fæsterne findes især blandt Huusmændene og derhos blandt de Huusmænd, hvis Huse ikke have noget Tilliggende af Jord. De fleste af disse Selvejere ere fremkomne ved Salget af det Kongelige Ryttergods, der forhen udgjorde den største Deel af Herredets Hrtk., men nogle ogsaa ved Afhændelsen af det Bartou Hospital og nogle enkelte andre offentlige Stiftelser tilhørende Gods. Disse sidste høre i Almindeligt til den Classe Besiddere, som i de juridiske Lærebøger kaldes Arvefæste-Selvejere; men de første have i nogle Henseender flere, i andre førre Rettigheder, hvilket sees af Skjøderne, der, hvad Rettighederne angaaer, ere eenslydende for dem alle. Disse Selvejere svare endnu Landgilde og Hoveripenge, men meget forskjelligt; Landgilden udgør undertiden 1 Rbd. pr. Ede. Hrtk., men undertiden ogsaa mindre; og Hoveripengene ere snart 4 Mk. 8 f., snart 5 Mk. og undertiden endog 10 Mk. pr. Ede. Hartk. Skjønt der saaledes endnu paa-hvile dem de samme eller lignende Byrder som Fæstere, hvilket vel ogsaa tildeels er tilfældet med det fra de offentlige Stiftelser folgte Gods, have de dog alle det Karakteristiske ved Selvejendom, nemlig en udelukkende, almindelig og ved-

varende Raadighed over de Ting, der ere Gjenstand for denne Raadighed, og de ere derfor de facto Selvejere. Ved Taxationen i Aaret 1802 blev Herredets Hrk. vurderet for-
sfjelligt; den høieste Ansettelse var 550 Rdl. og den laveste
250 Rdl. pr. Ede. Hrk.; det første var Tilsældet i Byerne
Ballerup, Brøndbyvester og Kraghauge, og det sidste i
Byerne Smørup, Hove og Nybølle; Gjennemsnitsprisen
bliver imidlertid kun 394 Rdl., og Værdien af hele Herre-
dets Jorder kan saaledes anslaes til omtr. 1900000 Rbd.
Sølv. Bygningerne ere i Landets almindelige Brandkasse
sorsikrede for 1638580 Rbd. Sølv Skjondt det kunde an-
sees rimeligt, at Hovedstadens Nærhed og adskillige andre
Omstændigheder kunde medvirke til, at Bygningsmaaden her
var noget bedre end i Almindelighed paa Landet, er dette
dog ikke Tilsældet; kun i Ballerup og Sengeløse Sogne
hæver den sig noget over det Sædvanlige, — svagt Bin-
dingsværk med Leervægge. Paa fornævnte Ejendomme, dis-
ses Besætning og Inventarium hviler en tinglæst Prioritets-
gjeld af 187721 Rbd. 14 f. r. S., 589488 Rbd. Sølv og
488720 Rbd. 46 $\frac{1}{10}$ f. S. og E.; af disse Summer ejer private
Creditorer 103021 Rbd. 23 f. r. S., 331784 Rbd. 11 f. Sølv
og 352580 Rbd. 65 f. S. og E.; Umyndige 5939 Rbd. 18 f.
r. S., 81448 Rbd. 2 $\frac{1}{2}$ f. Sølv samt 99639 Rbd. 5 $\frac{1}{10}$ f.
S. og E., og offentlige Stiftelser 78760 Rbd. 69 f. r. S.,
176255 Rbd. 82 $\frac{1}{2}$ f. Sølv og 36500 Rbd. 72 f. S. og E.

Jorderne ere i Almindelighed jevne og flade, samt lavtlig-
gende; dette sidste gjelder især om den sydlige og østlige
Deel; de meest bakkede og højtliggende Partier ere saaledes
imod N. i Ballerup, Maaløv og Smørup Sogne, samt
mod V. i Sengeløse, Højetstrup og Thorslunde Sogne.
De ubetydelige Aar have derfor alle deres Afløb enten mod
D. eller mod S.; dette er Tilsældet med Lille- og Store-
Bejleaa, der ere Herredets betydeligste Vanddrag; dog løber
Enyde-Aa paa dets nordlige Grænse mod S. V. Paa
Øer er Herredet endnu fattigere, idet der her kun findes

tvende saadanne, og af disse er kun den ene, Sønder Sø i Kirkeværlose Sogn, af nogen Betydenhed. Paa Grænsen mod N. og D. ligge vel tvende af Sjællands større Indsøer, Fure-Sø og Farum-Sø; men den første ligger ganske udenfor Herredet og af den sidste hører kun den mindste Deel til samme. — Jordbunden er i det Hele taget god; den høver sig i de fleste Sogne mere eller mindre over Middelbonitet; kun i eet Sogn, Kirkeværlose, gaaer den noget under samme. Jorderne ere i Matriculen ansatte til en Gjennemsnitstart af $14\frac{1}{2}$; den høieste Bonitering findes i Brøndbyøster Sogn, og den laveste, som alt er bemærket, i Kirkeværlose, nemlig i hūnt 21 og i dette $10\frac{1}{2}$. Overhovedet er den nordlige Deel af Herredet ikke saa vel boniteret, som den sydlige Deel; medens Jorderne her i Almindelighed ere ansatte til Taxten 16 og endog derover, ere de i den nordlige Deel aldrig taxerede højere end til 13. Dette maa vel tilskrives den Omstændighed, at den nordlige Deel er temmelig bakket, og som Folge deraf sandet, men er dog saameget mærkeligere, som den tilgrændsende Deel af Frederiksborg Amt, Ølstykke Herred, er scerdeles frugtbar, og den sydlige Deel af Smørum Herred indeholder en Deel Strandenge, der kun ere meget lavt taxerede; de øvrige maa som Folge deraf endog være ansatte højere, end foranført, og Forskjellen vilver saaledes endnu større. Tørvigt findes her alle Slags Jordarter lige fra de magre Sandjorder til den fede Muldjord med alle Overgangene mellem disse Jordarter; Muldjord, deels uden Leer, deels blandet med Leer, er imidlertid den almindeligste Jordart; Mærgel findes kun sjeldent og benyttes endnu sjeldnere. Skov mangler næsten ganske; Kirkeværlose Sogn er det eneste af Herredets Sogne, hvor der findes noget Skov af Betydenhed. Af Engbund haves Tilstækkeligt; enkelte Sogne, f. Ex. Vallensbek, Brøndbyerne m. fl. lide under Savnet af Tørvejord; andre have derimod Overslodighed deraf, f. Ex. Sengeløse og Kirkeværlose Sogne; dog i det Hele taget kan det vel antages, at Herredet kan forsyne sig

selv med Tørv. Hovedlandevejen fra Kjøbenhavn til Roes-filde skærer Herredet igjennem fra Ø. til V. netop der, hvor det er bredest; den afsætter mod S. V. Landevejen til Kjøge. Gjennem den nordøstligste Deel af Herredet, over Lædtungen mellem Fure og Farum Sør, gaaer den gamle Landevej til Frederiksborg, som endnu af og til besøres, og længere mod V. i nordvestlig Retning løber Landevejen til Frederikssund. Ved disse Veje findes her i Herredet 2 Bomme, der for Tiden ere bortforpagtede for 4300 Rbd. Sølv.

Herredets Jorder ere alle udfiskede; kun enkelte mindre Stykker drives og bruges endnu i Fælledsskab; dette er saaledes Tilsæltet med 4 Gaardes Jorder i Herstedvester Sogn, der sammen have et Tilliggende af 245 Dr. Ed.; imidlertid er Arealet af disse Fælledsjorder saa ubetydeligt i Forhold til det Hele, at det saa at sige er for Intet at regne. Jordbruget staar en Deel tilbage; i de senere Aar har det imidlertid gjort nogle Fremstridt; de fleste drive det dog endnu kun til Halv-Braak; Heel-Braak bruges sjeldent, og kun Enkelte have indført planmæssig Vereldrivot, og disse Faar findes især blandt dem af Herredets Landbrugere, der egentlig ikke høre til Bondestanden, men af disse findes der dog ikke mange her i Herredet i Sammenligning med Søkkelunds Herred. Sødskiftet er i Almindelighed: 1ste og 2det Aar Byg og Byg, eller Rug og Byg eller ogsaa omvendt; Enkelte lægge ogsaa det første Aar deels Hvede, deels Rug; den 3die Halm er i Almindelighed Bælg-sæd, Erter eller Wikker, og derefter afverles i Almindelighed med langstraæt Sæd og Bælgæd, saaledes at der endog undertiden fordres 10 til 12 Halme af Jorderne; andre indskrænke sig ogsaa til 4. Jorderne ligge fra 2 til 4 Aar i Hvile. I de ikke faa af Herredets Sogne, hvor der drives Melkehandel, vil der vel ikke faa snart være at tænke paa at indføre et bedre Aalsbrug, idetmindste ikke saalænge Staldsfordring ikke bliver indført. De sædvanlige Feil ved Aalsbruget ere i Almindelighed, at Jorderne ikke faae Gjødning nok, uagtet der dog udføres en Deel fra Hovedstaden; at der for øste faaes

langstraet Sæd, og overhovedet at Gorderne ikke behandles omhyggeligen nok. Efter hvad der foran er bemærket, er Rug, Byg, Havre, Græter og Wikter de sædvanligste Sædsorter; Hvede dyrkes ikke meget, skjondt Jordbunden paa flere Steder er sædeles vel stikket dertil; Kartoffelavlen er heller ikke betydelig; dog er denne i god Fremgang, om der endnu ikke produceres videre, end til eget Forbrug. At Man endnu mindre træffer paa Landbrugere, der lægge Bind paa Dyrkning af Handelsplanter, er saaledes vel at vente; kun to eller højst tre Landbrugere her i Herredet dyrke Raps; dog er i de senere Aar Opmærksomheden ogsaa for denne Handelsplante bleven vakt; i eet og andet Sogn dyrkes Hør, i Sengeløse Sogn endog næsten ganske almindeligt. Havedyrkning og Treplantning staer meget tilbage; Avedøre By og Brondstedvester Sogn gjøre imidlertid Undtagelser hersra. I de Sogne af Herredet, der ligge Hovedstaden nærmest, drives en ikke ubetydelig Mælk- og Fløde-Handel; dette gjelder især om dem, der ligge ved for Hovedstaden; i de nordvestlige Sogne er det mindre tilfældet. At denne Trafik, dreven paa en fornuftig, reel og øconomisk Maade, maa bringe Vedkommende større Fordeel, end sædvanligt Avlsbrug, er vel antageligt; men ligesaa vist er det ogsaa, at den for Mange kun medfører en indbildt Fordeel, — hvorom imidlertid mere nedenfor. Herredets Hrsk. er i det Hele taget ikke meget udparcelleret; de fleste Gaarde ere endnu paa 8 til 10 Edr. Hrsk. og flere endog derover. I de Sogne, hvor der drives Mælk- og Fløde-Handel, maa Besætningen vedligeholdes ved Kjøb, og her tillægges i Reglen kun nogle Faar og Svin; i de andre Sogne tillægges vel ogsaa Heste og Kører, men paa kun enkelte Steder i den Mængde, at der ikke maa kjøbes.

Den aarlige Production for hele Herredet kan anslaaes at være 350 Edr. Raps, 1450 Edr. Hvede, 28447 Edr. Rug, 53039 Edr. Byg, 41350 Edr. Havre, 20315 Edr. Bælgæd, 55510 Edr. Kartofler, 19440 Edr. Mælk, 1930 Edr. Fløde, 817 Edr. Smør, 1425 Ekr. Øst;

deraf følges $349\frac{1}{2}$ Ede. Raps, 880 Edr. Hvede, 8288 Edr. Rug, 26387 Edr. Byg, 4667 Edr. Havre, 3581 Edr. Bælg-sæd, 1450 Edr. Kartofler, 13130 Edr. Mælk, 1940 Edr. Fløde, 244 Edr. Smør og 300 Lpd. Øst; det øvrige, nemlig $\frac{1}{2}$ Ede. Raps, 370 Edr. Hvede, 20159 Edr. Rug, 26652 Edr. Byg, 36683 Edr. Havre, 16734 Edr. Bælg-sæd, 54060 Edr. Kartofler, 6510 Edr. Mælk, 573 Edr. Smør, og 1125 Øst, forbruges deels i Husholdning, deels til Fodring og Fedning af Kreaturer samt til Udsæd. Her holdes ialt omtr. 4445 Heste, 6363 Stykker Hornqvæg, 5590 Faar og 4215 Sviin.

Af det ovenanførte Hrk. - Belob (S. 2) svarer Konge- og Kirke-Tiende af 4425 Edr. 7 Skpr. $1\frac{1}{8}\frac{1}{2}$ Alb.; hin er matriculeret til 662 Edr. 5 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. og denne til 661 Edr. 5 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. Tiende-Harf. ; Kongetienden er behæftet til Banken med 6153 Nbd. 5 f. r. S. og Kirketienden med 6405 Nbd. 79 f. r. S. De tilhøre Forskjellige og erlægges paa forskjellig Maade, men herom vil det Fornødne findes bemærket ved hvert enkelt Sogn, hvorhos Tabellerne herover ville indeholde en Oversigt; — kun kan det her bemærkes, at Kongen ejer flere af dem, og disse ere alle overdragne til Yderne mod en aarlig Afgift af 40 f. pr. Ede. Hrk., en Omstændighed, som det ogsaa maa tilskrives, at der paa Kongetienden hviler et mindre Bankhæftelses-Belob, end paa Kirketienden, - uagtet der med disse er forbunden Forpligtelse til at vedligeholde Kirkerne, hvortil de ere henlagte. Præstetiende svarer af 4407 Edr. 1 Skp. $2\frac{1}{8}\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrk., men Præsterne oppebære kun Tiende af 4307 Edr. 1 Skp. $2\frac{1}{8}\frac{1}{2}$ Alb., i det 100 Edr. ere henlagte til Amtsprovsternes Lønningsfond; derimod nyder Gejstligheden ogsaa Tiende af 148 Edr. 1 Fdk. 2 Alb. Hrk. af det ovenanførte Belob, hvoraf Kongetiende svarer, og af 4 Ed. 7 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. af det Belob, som er opgivet at være Kirketiendeydende; Præsterne oppebære saaledes Tiende ialt af 4560 Edr. 1 Skp. 1 Fdk. $\frac{1}{8}\frac{1}{2}$ Alb. Hrk., hvorpaa der hviler en Bankhæftelse af 11029 Nbd. 34 f. r. S.; dog maa det bemærkes, at af det ansorte Belob ligger

288 Ædr. 2 Skp. 1 Fdk. 2 $\frac{2}{3}$ upr. A.- og E. Hrk. med tilsvarende Behæftelse af 691 Rbd. 89 f. r. S. til Farum Sogn i Frederiksborg Amt, saaledes at dette Hrk. maa fradrages det foranførte, naar der spørges om, af hvilket Belob Smørum Herreds 9 Sognepræster oppebære Tiende; disse have derhos Mytten og Brugen af 125 Ædr. 2 Skp. 2 $\frac{1}{4}$ Alb. pr. A. og E. Hrk., hvorpaa der hviler en Bankhæftelse af 7492 Rbd. 77 f. r. S. Førvigt indeholder Sognenes Beskrivelse en speciel og nojagtig Beskrivelse over Præstekaldenes Indtægter og Udgivter m. v.

Bed Folketællingen den 18de Februar 1834 havde Herredet 10810 Indbyggere, nemlig 5543 af Mandkjønnet og 5267 af Kvindeskjønnet; blandt hine fandtes 1943 gifte, 3407 ugifte og 193 Enkemænd, og blandt disse 1898 gifte, 2959 ugifte og 410 Enker. Lægges Næringsvejene til Grund, har Folkemængden følgende Bestanddelse: - 39 geistlige Embedsmænd, Kirkebetjente m. v., som forsørge 224 Individer; 15 civile Embedsmænd og Betjente, som forsørge 48 Individer; 40 privatiserende Videnskabsmænd, Literati ic., som forsørge 4 Individer; 909, som leve af Aarsbrug, og som forsørge 4679 Individer; 1, der lever af Søen, og som har 3 at forsørge; 470, som henhøre til den industrielle Classe, og som have 1089 Individer at forsørge; 28, som leve af Handel og have 116 at forsørge; 198 Pensionister og Capitalister, som have 131 at forsørge; 692 Daglejere, der ernære 1891 Individer; 17, som ikke drive nogen bestemt Næringsvej og have 9 Individer at forsørge, og endelig 207 Almissehørende.

I Året 1801 fandtes her 8011 Indv.; Folkemængden har saaledes i en Tid af 33 Åar erholdt en Forøgelse af 2793 Indv. eller tiltaget omtrent 34 $\frac{1}{2}$ Procent, hvilket udgjør 3 $\frac{1}{2}$ Proc. mere, end den i Almindelighed er tiltaget paa Landet i Sjælland og Msen. Dette maa vel især tilskrives den Omstændighed, at den største Deel af Herredets Hrk., nemlig alt hvad der har tilhørt Kongen og tildeels det, der har hørt under andre forskjellige offentlige Stiftelser, er gaaen over til at blive Selvejendom, hvorved Udparcellering er blevet mere fremfyn-

det her, end i de andre Dele af Sjælland. Det Kongelige Gods eller Ryttergodset var vel solgt længe forinden Aaret 1801, men Folgerne af denne Afhændelse have sandsynligvis først funnet yttre sig, efter at Velstanden var tiltaget og et noget forbedret Avlsbrug havde gjort det muligt at subsistere ved en mindre Landejendom. At Nærheden af Hovedstaden, der aabner Producenterne en saa let og fordeelagtig Ussætning, ogsaa har medvirket til Udparscellering og derved indirekte til Folkeformerelsen, er i sig selv overslødigt at bemærke. Det oftentlige Stiftelser tilhørende Jordegods er derimod overdraget til Selvejendom eller Arvesætte siden 1801, ligesom og en Deel af det private Bøndergods siden den Tid er afhændet til Selvejendom. Endelig har ogsaa Udstykningen af Catherinebergsgaards Hovedgaardstart og Toenstrup Bang forholdsvis bidraget meget til Folkeformerelsen.

Til Grund for den ovennævnte Oplysning om Folkemængdens Bestanddele har Forf. lagt de efter Folketællingen d. 18 Febr. d. A. udarbejdede Tabeller; efter de fra Stedet meddelede Oplysninger findes blandt det nævnte Antal Mennesker: 316 Haandværkere, 7 Jordemødre og 1 Dyrlæge; af Tynde 891 Karle, 858 Piger og 454 Dreng, og af Indsiddere 181. Af særegne Nøringsveje findes her saa at sige ingen, med mindre Man hertil vil henregne Mælke- og Fløde-Handelen. I Brondbyvester Sogn ligger en ubetydelig Papirfabrik og i Højetstrup Sogn et Kalkbænderi. Formuesforsatningen er forskjellig, og i de nordlige Sogne sædvanligvis bedre, end i de sydlige. I Allmindelighed kan den vel siges kun at være jævn god, og det uagtet Hovedstadens Nærhed medfører saadanne Fordele, at den burde være særdeles god. Aarsagerne til dette mindre gunstige Resultat maa søges i flere forskjellige Omstændigheder, blandt hvilke især fremhæves, at Gaardene og Ejendomene købes til for høje Priser, at der blandt Landbrugerne har indsneget sig en ikke ringe Overdaadighed, og endelig at Avlsbruget ikke drives med den Indsigt og Economi, som det burde og funde.

Om Beboernes Karakteer lader sig ikke sige mere hverken til Røes eller til Daddel, end om Sjællændernes Karakteer i Almindelighed. Skyggesiderne synes imidlertid at overgaae Lyssiderne; især har der i de senere Aar yttret sig en overhaandtagende Eigelighed for Religionen og sammes Lærere. Den Classe af Beboerne, hvis Forhold er mindst roesværdigt, er Tjenestetyndets, der ikke sjeldent er unoisomt, studs, trodsigt og selvraadigt. Dette gjælder især de Egne, hvor Flødehandelen drives.

Herredet har et Skolelærer-Seminarium og 22 Skoler; i disse undervises der efter den indbyrdes Underviisning &-Methode 1794 Born. Gymnastik er ligeledes indført i dem alle. Skolelærernes Lønning er enten reglementeret efter Skoleplanen for Smørum Herred eller Skoleanordningen af 29de Juli 1814. Skolevæsenets Bestyrelse er ganske organiseret paa den sædvanlige, for Landet anordningsmæssige Maade. Det ejer forskjellige Legatcapitaler til et Beløb af 3349 Rbd. 13 f. Sølv. Det mere Specielle vil findes anført paa sit Sted under Sognebeskrivelserne.

Herredet indebefatter 9 Fattigvænsdistricter, der alle bestyres paa anordningsmæssig Maade. De Almissenyndendes Antal er naturligvis snart større, snart mindre; efter de Beretninger, der ere Fors. meddelede af de Herrer Sognepræster, og som falde ind i Aaret 1833, udgjør det 220 Lemmer*), hvoraf omtr. 190 nyde fast Understøttelse og de andre kun interimistisk Hjælp. Til døsses Forsørgelse medgik i alt 2630 Rbd. 10 f. Sedl. og £., 15574 Kostdage, 510 £. Brød, 35 Skpr. og 105 £. Rugmeal, ligesaa meget Bygmeal, 4 £dr. Rug, 43 £dr. Byg, 113 Skp. Gryn, 55½ Skp. Wrter, 8 £dr. Kartofler, 236 £. Smør, 36 £. Flest og 57 £es Tørv. Fattigvæsenet ejer 5 Fattighuse og forskjellige Legatcapitaler, der i alt andrage 4988 Rbd. 72 f.

*.) Efter hvad ovenfor er bemerket udgjorde Almissellemmernes Antal her i Herredet den 18de Februar 1834 207 Indiv.

I politisk Henseende ligger Smørup Herred i Kjøbenhavns Amt, der foruden dette forhen har indbefattet Sokkelunds Herred, men siden Placaten af 21de Juni 1794 er der til samme ogsaa henlagt det forhenværende Nøeskilde Amt; i administrativ Henseende ligger det i Kjøbenhavns Amtsstuedistrict. Derimod ere Herredets 15 Sogne i civil Henseende deels henlagte til Kjøbenhavns Amts Rytterdistricts nordre, deels til samme Amts Rytterdistricts øndre Birk; til hūnt ere saaledes henlagte Kirkeværlose, Ballerup, Maaløv, Smørup og Lids Sogne, og til dette Glostrup, Herstedøster, Herstedvester, Brøndbyøster, Brøndbyvester, Vallensbek, Fjelshøj, Thorslunde, Højetstrup og Sengeløse Sogne. Kysten af Herredet langs med Kjøge Bugt ligger i Kjøbenhavns Amts øndre Hoved-Kyst-Pyltidistrict og i samme er ansat en Districts-Commis-sair. I geistlig Henseende danner Smørup Herred tilligemed Sokkelunds Herred et Provste-District. Provsten, for Tiden Hr. Plesner, er tillige Sognepræst for Lids og Smørup Sogne. Dog regnes Kirkeværlose Sogn til Ølstykke Herred i Frederiksborg Amt. Med Undtagelse af Kirkeværlose Sogn ligge alle Herredets Sogne i Kjøbenhavns Amts øndre Districtschirurgicat, og Districtschirurgen, Hr. Kammeraad B. S. T. Riber, boer for Tiden i Hvissinge By, under Glostrup Sogn. Herredet ligger i Det Valgdistrict for de mindre Land-ejendomsbesiddere i Østifterne og i det nordre sjællandske Sø- og Land-Krigscommissariat. Førstigt har Smørup Herred i Forbindelse med Sokkelunds Herred sin egen Landvæsens- og Tiende-Commis-sion.

I. Glostrup Sogn

deles ved Brøndbyøster Sogn i twende særskilte Stykker Lånd; det nordlige, større Stykke med Byerne Glostrup, Hvissinge og Ejby, grænser mod N. til Ballerup Sogn, hvorfra det skilles ved en Bæk, der dannes ved Foreningen af twende fra Herstedøster og Ballerup Sogne kommende, og som i Sognets nordøstlige Udkant sørner sig med en paa Grænsen mellem Hjortespring og Ballerup udspringende Bæk; den løber derpaa mod Ø. ind over Islemarks Jorder (I. D. S. 245 og 322); mod S. til Rødvante Sogn i Sokkelunds Herred, mod S. til Brøndbyøster- og Vester Sogne og mod V. til Herstedøster og -Vester Sogne; det sydlige og mindre Stykke begrænses mod N. af Brøndbyøster Sogn, mod Ø. af Hvidovre Sogn, mod S. af Kjøge Bugt og mod V. af Brøndbyvester Sogn. Glostrup Sogn bestaaer saaledes af Byerne Glostrup, Avedøre, Hvissinge og Ejby.

Glostrup By, der ligger lidet over $1\frac{1}{2}$ M. V. for Kjøbenhavn, paa begge Sider af Roeskilde Kongevej, har et Areal af 646 Edr. Ld., der er fordeelt paa 31 Matr.-Nr. og ansat til 14 Edr. pr. og 69 Edr. 5 Skp. $\frac{7}{3}\sigma$ Alb. upr. U. og E. Hrk.*),

*) Efter Opgiv. fra Stedet og Amtsstuen er det upr. Kartkorn ikun 68 Edr. 6 Skp. $2\frac{1}{2}$ Alb. Grunden til denne Dis- ferenece hidrører deraf, at i Matr.-Cont. er det Sognets 5 ikke

som ved Taxationen i Aaret 1802 blev vurderet til 500 Rd. pr. Hde. Det priv. Hartkorn falder paa Præstegaarden og en fra samme afhændet Arvesætsparcel af Hrk. 4 Hdr. 3 Skp. 1 Fdk. $\frac{3}{4}$ Alb.; det upr. paa 9 Selveiergaarde, 5 Selveierhuse og 1 Superficiair-Hæstehuus med 5 Skp. 3 Fdk. 2 Alb. Hrk. under Sognets Kirke; Gaardene ere af meget forskellig Størrelse, saaledes at 1 er over 10, 3 o. 9, 1 o. 7, 3 o. 6 og 1 o. 1 $\frac{1}{2}$ Hde. Hrk., og af Selveierhusene have tvende over 4, 1 o. 3 og 2 under 1 Skp. Hrk. I Byen ligger fremdeles Kirken, der eier 10 Hdr. Ld. af Byens Areal, af Hrk. 5 Skp. 3 Fdk. 2 Alb.; 10 jordløse Selveierhuse, af hvilke dog trende have 4 Jordlodder, hver paa 1 Skp. 3 Fdk. $2\frac{8}{13}$ Alb. Hrk., under Herstedøster Sogn, og eet en Jordlod på henved 1 Skp. priv. Hrk. fra Islemark, et jordløst Huus og en Jordemoderbolig, der begge svare en aarlig Afgift til Præstekaldet (see nedenfor), samt et Huus tilhørende den Nijsenste Stiftelse under Kjøbenavns Magistrat og indrettet til Bolig for Sognets Klokker, Vallensbek Degne - Enker og Hvissinge Skolelæ-

---

tilhørende Gods medregnet under Glostrup Byes Hrk., fjendt egentlig henhørende under Hvissinge Byes; lægges dersor dettes Hrk. 6 Skpr. 3 Fdk. $\frac{4}{5}$ Alb., til det foranførte Beleb, udkommer det i Texten opgivne; men da dette Kirkegods efter Opqip. fra Stedet og Amtsstuuen er ansørt kun at staae for 5 Skp. 3 Fdk. 2 Alb. Hrk., vil Byens Hrk. paa denne Maade kun blive 69 Hdr. 4 Skp. $1\frac{1}{2}$ Alb. Dette Beleb maa imidlertid antages at være det rigtige, idet der til Kirkegodssets foranførte Hrk., 5 Skp. 3 Fdk. 2 Alb., er i Matr.-Cont. Hrk.-Fortegnelser særligt tilføjet 3 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb., der formodentlig skulde hidrøre fra det Areal, Kirken fremdeles ejer paa Hvissinge Mark; men dette Areal er uden al Twiv allerede medtaget ved Kirkeloddens Ansættelse til Hrk. under Glostrup. Naar saaledes antages, at denne Tilskning er urigtig, bortfalder den Difference, der ellrs vilde fremkomme.

rer-Enker*). Alle Husene ligge i Byen, men tvende af Gaardene ere udflyttede. I Glostrup findes en Kilde. Byen, der ikke har tilstrækkelig Eng og næsten intet Tørvestjær, ligger i Hvißinge Skoledistrict, hvorom nedenfor. Forhen, da de gamle Sognedegne eksisterede, boede en saadan i Glostrup i den herværende Degnebolig, hvis Indlosningssum, 100 Sdl., af døde Etatsraad Nissen ved Fundats af 9de Mai 1760 havde indfriet ved at sætte i samme en saadan Sum rentefri til evig Dåb; men ifølge Skoleplanen for Smørup Herred af 25de Januar 1812 blev denne Bolig ved den sidste Degns Død i Aaret 1819 solgt, og af Kjøbesummen ovennævnte Beløb først indbetalt til Kjøbenhavns Magistrat, som Bestyrer af det Nissenske Legat**), og for det Øvrige en Skole opbygget i Ejby By. Til Degnekaldet havde ovennævnte Etatsraad Nissen ved den citerede Fundats henlagt den foran omtalte Kirkejord paa det Vilkaar, at Degnene forsynede Communicanterne med fornødent Brød og Vin og Kirkens Alter med 2 gule Vorlys, samt holdt Kirkeornamenterne rene ic., men til samme Dåb som Boligen solgtes blev denne Jordlod bortfæstet for 9 Dkr. Byg aarlig efter Cap. E., og ere de Pligter, der være bundne til sammes Brug, paalagte Districtets Skolelærer; til ham indbetales den ovennævnte aarlige Afgift, og anvendes den endnu til

*) Gliemann ansører, at der i Glostrup ligger et Huus ved Kirken, der er bestemt til Præste-Enkesæde. Ester speciel i denne Anledning indhentet Oplysning fra Stedet findes intet saadan.

**) Om denne Stiftelse være det tilstrækkeligt her at bemærke, at den er oprettet af Etatsraad h. N. Nissen, der ved Fundats af 9de Mai 1760 bestemte, at de til samme henlagte Indtagter skulle uddeles til 10 Gattige enten øgte eller uøgte Born, indtil de have syldt deres 15de Aar.; men Mødrene maae sortere eller have sorteret under Staden Kjøbenhavns borgerlige Jurisdiction; Born af Testators Familie eller af Præster og Degne i Vallensbek have Fortrin fremfor Andre. Stiftelsen vil blive nojere omtalt under Staden Kjøbenhavn.

det i Fundatsen bestemte Brug; dog anskaffes de ovenomtalte 2de Borlhs nu af Kirkens Ejer i Overeensstemmelse med Etatsraad Nissens Testament af 23de Februar 1767. Hvad der bliver tilovers, efter at foranførte Udgivter ere bestridte, flyder ind i Sognets Skolecasse og kommer dets Skolevæsen tilgode. En Huusmand gaaer under Navn af Klokker Skolelæreren tilhaande med at besørge Ringningen, Kirkens Neengjøren ic., og har ifølge Fundatsen af 12te April 1760, der som bemærket er confirmeret 9de Mai næstefter, samt Amts-skoledirectivens Skrivelse af 27de Novbr. 1818, som Godtgjørelse herfor, fri Bopæl i det ovennevnte, den Nissenske Stiftelse tilhørende Huus, Græsset paa Kirkegaarden m. v.

Byen har 1 Smed, 1 Skomager, 1 Bøver og 2 Skrædere; af Ejendomfolk findes her 23 Karle, 17 Piger og 4 Drenge; af Indsiddere 6.

Sognets sydlige Deel dannes af Avedøre By, der har et Tilliggende af 1326 Edr. Ed. med 37 Matr.-Nr., som sammen staae for 113 Edr. 4 Skp. 1 Fdk. — efter Amtsst. Opgr. 113 Edr. 4 Skp. 1 Alb.* — upr. A. og E. Hrtk.; ved Taxationen i Aaret 1802 blev dette Hrtk. vurderet til 400 Rdl. pr. Ede. og er for Dieblifiket fordeelt paa 19 Selvejergaarde saaledes, at 5 staae for 9 Edr. 2 Skp. 2½ Alb., 1 for 6 Edr. 1 Skp. 1 Fdk. 2½ Alb., 2 for 5 Edr. 3 Skp. 2 Fdk. ½ Alb., 9 for 4 Edr. 5 Skp. 1 ½ Alb., 1 for 3 Edr. 1 Skp. ½ Alb. og 1 for 3 Edr. Af Byens Areal ejer Landhuusholdningselskabet 14 Edr. Ed., af Hrtk. 1 Ede 4 Skp. 1 Alb., som ere anvendte til en Planteskole, hvor der opelskes saavel Frugttræer som vilde Træer af alle Slags og af hvilke der aarlig

* Under Avedøre By har forhen ligget en under Brandbyvester Præstekald hørende ubetydelig Englod, der ved Udfistningen af Byens Jorder blev indbefattet under Brandbyvester Præstegaards Mark. Den blev da skyldsat til 2 Alb. Hrtk. og derfra hidrører den anførte Difference mellem Matr.-Contoirrets og Amtsauens Hrtk.

fælges for moderat Betaling flere Dusinde, især til Omegnens Beboere. Midt i denne Plantage ligger et Huus, der er indrettet til Bopæl for Planteuren, som tillige er Opsynsmænd ved Anlægget. Foruden dette Huus findes paa Byens Areal Skolen, et Fattighuus, et Fæstehuus med 3 Edr. Ld. under een af Gaardenes Hrk. og 15 jordløse Selvejerhuse, af hvilke dog 2de. hvert have noget over 1 Ede. Hrk. under Brøndbyøster Sogn og eet noget over 3 Skpr. Hrk. under Hvidovre By (1ste D. S. 209). Det nævnte Fæstehuus og 12 Gaarde ere udslyttede. Byens Jorder ere jevne, men meget side, især mod S. og V.; de bestaae deels af leerblandet Muld, deels ere de stærkt lerede; naar Sommeren ikke er altfor regnfuld, ere de frugtbare. Skov mangler ganske, med Undtagelse af den ovennævnte Plantage, som det vel maa tilskrives, at alle Gaardmændene have anvendt nogle $\frac{1}{2}$, andre endog over 1 Ede. Ld. deels til Frugt- og Kjøkken-Have, deels til derpaa at opelste vilde Træer. Flere af disse Plantager staae i den frødigste Bært og bidrage meget til at give Byen et smukt Udseende. Saavel i denne Henseende, som ved et godt Jordbrug udmerker sig Byens Foged (thi den danner et eget Fogderi), Christen Hansen. Af Mose findes saa at sige intet; fun et Par af Hartkorns-Ejerne have ubetydeligt heraf paa deres Lodder. Derimod haves en Deel Eng, især Strandeng, som dog i de sidste vaade Varinger fun have givet ringe Udbytte; man kan regne, at hver Gaard har idetmindste 1 Ede. Ld. Eng pr Ede. Hrk.; nogle af Halvgaardene have næsten 2 Edr. pr. Ede. Hrk.; men under dette Areal er indbefattet den Andeel, Gaardene have i de Holme, der ligge i Stranden, S. for Byens Marker, og som for hver heel Gaard*) kan antages at være 6 Edr. Ld. og for de andre mindre Gaarde i lignende Forhold. Af saadanne Nørholme findes der 5 større og 20 mindre; den vestligste kaldes Sandstumperne eller Sandklap-

*) d. e. Gaardene over 9 Edr. Hrk.

perne, af Areal 11 Edr. Land; Østen for denne ligger Fladengen, 14 Edr. Ed., S. for denne Stokholm, 1 Ede. Ed., længere mod D. Smøraholme, 14 Edr. Ed., og de to smaae Amagerholme, resp. $1\frac{1}{2}$ og 1 Ede. Ed. Mere østligt og mere sydligt findes Storeholm paa 45 Edr. Ed., ved hvilken der ligge nogle mindre Holme paa $1\frac{1}{2}$, 2 og 1 Ede. Ed., og længere mod D. Store Amager med et Areal af 10 Edr. Ed.; yderst mod D. ligge Nørste Amagerholme, ialt 5 paa 2 og 3 paa $\frac{1}{2}$ Ede. Ed. foruden 11 mindre, der ligge spredte mellem de foranførte større. Paa disse Holme, der danne Skjellet mellem Kjøge-Bugt og Kalleboderne, hviler ialt 5 Skpr. Hrsk., og have Avedøre Gaardmænd her hver sin bestemte Lod, der er inddragten under Byens øvrige Areal. De 5 større af dem benyttes til Græsning, hvortil de mindre ikke tjene; Øvæget kan gaae fra den ene Holm over paa den anden. Her findes meget Fuglevildt og tiliforn har der ogsaa været en Mængde Sælhunde, men disse have i de senere Aar betydeligt aftaget. Farvandet mellem disse Holme er meget farligt, da Grunden strækker sig $\frac{1}{2}$ M. ud i Stranden og der overalt ere blinde Skær. En Enkelt har prøvet at opdyrk sin Lod i de ovennævnte Strandenge, men ikke med synnerligt Held. Flere af Byens Gaardmænd lægge megen Wind paa Rajgræs, og nogle paa Biavl.

Af Byende findes her 41 Karle, 25 Piger, 10 Dreng og 6 Indsiddere; her boe 1 Skomager, 1 Skräder, 1 Hjulmand, 2 Smede og 1 Væver.

Avedøre By danner et Skoledistrict, hvortil der er henlagt et Huus af Hvidovre By i Sokkelunds Herred samt 2 Gaarde og 3 Huse fra Brøndbyøster Sogn. Skolen blev bygget i Aarene 1780 og 1781 af Byens Gaardmænd, der dog erholdt Hjælp til samme af det Rgl. Rentekammer; den ligger paa Skoleladden, som indeholder noget over 3 Edr. Ed. og er ganske indhegnet med Grøvt og Dige. Foruden Brugen af denne Jordlod har Skolelæreren i aarlig Løn 18 Rbd. af Konvens Casse og 15 Rbd. i Offer, hvilke Summer dog liquideres

i det Beløb, hvortil de 20 Tdr. Byg, der ligeledes ere ham tillagte og betales efter foregaaende Aars Cap. II., blive udbragte. Først er hans Løn reglementeret efter Skoleplanen for Smørum Herred af 25de Januar 1812*). Skolen besøges af 42 Born; Gymnastik er indført, ligesom ogsaa den indbyrdes Underviisnings-Methode.

N D. for Glostrup By ligger Hvisinge eller Hvesjinge By; den har et Areal af 886 Tdr. Ld., der er fordeelt paa 37 Matr.-Nr. og skylder af 104 Tdr. 3 Skpr. $2\frac{7}{10}$ Alb. — efter Dpg. fra Amtsstuen og Stedet 104 Tdr. 3 Skpr. $\frac{1}{4}$ Alb.*') — upr. U. o. E. Hrtk., der ved Taxationen i Aaret 1802 blev vurderet til 500 Rdl. pr. Tde. Byen har 19 Selveiergaarder, blandt hvilke 1 over 10, 2 o. 7 (Krogslyst), 7 o. 6, 1 o. 5, 1 o. 4, 2 o. 3, 1 o. 2 og 4 o. 1 Tde. Hrtk.; 12 Selværhuse med Hrtk. og Jord, blandt hvilke 1 over 7, 1 o. 6, 9 paa 4 Skpr. $2\frac{1}{5}$ Alb. og 1 o. 4 Skpr. Hrtk.; 12 jordløse

* Den reglementerede Løn for Skolelærerne i Smørum Herred er ifølge Kongelig confirmeret Skol-plan af 25de Januar 1812 6 Tdr. Mng og 10 Tdr. Byg in natur; 25 Tdr. Byg, betalte efter foregaaende Aars Cap. II; 24 Mbd. Sølv, der udbetales paa Københavns Amtsstue; Offer og Accidenter; 128 Lpd. Hø, 192 Lpd. Halm, forneden Brændsel, visse Læs Sand, Brugen af 3 Tdr. Ld. og fri Bolig. I Beløbet for de ovenmeldte 23 Tdr. Byg liquideres imidlertid den Skolelærerne tillagte Løn af den Kongelige Cassé og Offeret. Det er derhos at bemærke, at denne Løn østere er blevne modificeret for de i den senere Tid ansatte Skolelærere. (Ivf. 1ste D. S. 129.)

**) Efter hvad der er bemærket i Not. S. 13 burde Hrtk. i Meddelelserne fra Stedet anføres med et 5 Skp. 3 Fdk. 2 Alb. højere Beløb; men dette er ikke sagtaget. Grunden til den Difference, der efter Ovenstaende viser sig, har først ikke været at udfinde. Hartkornet har i Matr.-Contoirrets Hrtk.-Fortegnelser været anført med 104 Tdr. 1 Skp. 3 Fdk., men har senere erholdt en Forøgelse af 1 Skp. $2\frac{7}{10}$ Alb.

Selvejerhuse, et jordløst Fæstehus under een af Gaardene, og Skolen. Af Byens Hrk. drives 3 Edr. 4 Skp. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. under Pilegaarden i Brøndbyøster Sogn. 7 Gaarde og 3 Huse ere udflyttede. Under det foranforde (S. 14) Kirken tilhørende Hrk. hører af Byens Areal henved 2 Edr. Ed. Jorderne, der deels ere stærkt lerede, deels muldlerede, men ogsaa undertiden sandede, ere jevne og flade. Eng haves, men ikke tilstrækkeligt, og Tørvejord mangler ganske og aldeles, ligesom Skov. I Byen boer 1 Smed, 2 Vævere, 1 Hjulmand, 1 Kurvemager og 1 Skræder; af Æyende findes 24 Karle, 18 Piger og 5 Drenge; af Indsiddere 7.

I Forbindelse med Glostrup By danner Hvissinge et Skoledistrict; det egentlige Skolehus er hygget af Frederik IV, men Udhuset i Aaret 1804. Lærernes Løn er, foruden reglementmæssig Brændsel og Fourage, i Skolelon af den Kongelige Casse 24 Rbd., forlods af Degneofferet omtr. 15 Rbd., af Øfs-feret i Kirken omtr. 15 Rbd., 6 Edr. Rug, 10 Edr. Byg in natura og 25 Edr. Byg, betalte efter foregaaende Aars Cap. E., i hvilket Beløb paa sædvanlig Maade liquideres Lønnen af den Kgl. Casse og Offeret, dog saaledes, at saavel dette som hin reducteres til Byg, efter den Cap. E., der gjaldt i Aaret 1811 (ifolge Amts Skoledirectionens Skrivelse af 17de April 1828); han har derhos Brugen af Skoleladden, 3 Edr. Ed. (ivns. S. 19*). Skolen besøges af 80 Børn; den indbyrdes Undervisning og Gymnastik er indført. Skolelæreren er tillige Kirkeværgo og nyder i denne Egenskab den i D. L. 2-23-13 Kirken tillagte Indtægt samt Kirkens Davles Indkomster paa de 3 Højtider. (Ivns. hvorigt hermed hvad S. 15 er bemærket om Skolelærerens øvrige Functioner og Indtægter.)

Nordligst i Sognet ligger Byen Ejby; den er ansat til 115 Edr. upr. A. og E. Hrk., der ved Taxationen i 1802 blev vurderet til 500 Rdl. pr. Ede. Arealet indtager 938 Edr. Ed. med 30 Matr.-Nr., og findes der herpaa 17 Selv-ejergaarde, blandt hvilke 1 er over 14 Edr., 11 paa 7 Edr. $1\frac{1}{2}$ Skp., 1 o. 6, o. 1 4, 2. o. 3 og 1 o. 2 Edr. Hrk.; 15 jord-

løse Selvejerhuse, et Undentagshuus og Skolen. En Ede. af Byens Hrk. drives under Islemark i Nødovre Sogn (1ste D. S. 244); derimod eje 8 af Gaardmændene hver omtr. 8 Edr. Ed. med omtr. 3 Skp. pr. Hrk. under Islemark, og 2 af Huusmændene hver 3 Edr. Ed. med 1 Skp. pr. Hrk. samme steds; fremdeles har een af Huusmændene $1\frac{1}{2}$ Ede. Ed. boniteret Jord. Sidstnævnte Huus er fuldkommen Selvejer, men de andre kun Arvesæste-Selvemere, og svare, som saadanne, enten Afgivet til den Kgl. Kasse eller til Gaardbeboerne. 8 Gaarde, men ingen Huse ere udflyttede. Jorderne ere jevne og flade med Undtagelse af den nordlige Deel, hvor der findes enkelte Bakker; øvrigt ere de muldlerede, tildeels ogsaa stærkt lerede; Byen har tilstrækkelig Eng, hvorfaf den største Deel findes i den saakaldte Ejby Mose og Enghaven; af Terrejord haves en Deel. Af Dynde findes 60, hvoriblandt 30 Karle, 15 Piger og 15 Drenge; af Indsiddere 3, og af Haandværkere 1 Smed og 2 Hjulmænd.

Byen danner et Skoledistrict, hvortil er henlagt den største Deel af Islemarks Beboere i Nødovre Sogn. Skolen blev opbygget i Aaret 1819 deels for den Sum, der kom ind ved Salget af Glostrup Degnebolig, deels for Regning af Hrk-ejerne i selve Byen samt i Byerne Glostrup og Hvissinge. Skolelærerens Løn er reglementeret (see S. 19*). Skolen, der har et Tilliggende af henved 5 Edr. Ed., som i Matr.-Cont. Hrk.-Lister ere ansatte til 4 Skp. 2 Fdk. upr. A. og E. Hrk., besøges af 60 Børn; den indbyrdes Underviisning og Gymnastik er indført.

Hele Sognet staar for 14 Edr. priv. og 402 Edr. 4 Skp. 1 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. — efter Amtsst. Dpg. 402 Edr. 3 Skp. $2\frac{1}{2}$ Alb.* — upr. A. og E. Hrk. med et Areal af 3796

* Af Amtstuen er det vir. Hrk. opgivet saaledes:
 Nytergodset . . . . . 377 Edr. 5 Skp. = Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb.
 Af Wartou forr. Gods. 24 — — — — 1 —
 Kirkegods i Glostrup . . . . . — — 5 — 3 — 2 —
 402 Edr. 3 Skp. = Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb.

Edr. Ed., som er fordeelt paa 135 Matr.-Nr. og giver i Gjen-
nemsnit 9 Edr. Ed. paa en Ede. Hrtk.; det bemærkes, at
Avedøre By har det største Areal i Forhold til Hrtk., idet der
falde $11\frac{1}{2}$ Ede. Ed., men i Sognets øvrige Byer kun 8 Edr.
Ed. paa 1 Ede. Hrtk. Det priv. Hrtk. ligger til Præstegaar-
den og paa det upriv. s Areal findes Kirken, 3 Skoler, et Deg-
ne-Enkesæde, en Jordemoderbolig, en Plantageinspecteur-Bolig,
et Fattighuus, 64 Selvejergaarde, 17 Selvejerhuse, samt 1
Superficiair-Huus med Hrtk. og Jord og et Fæstehuus med
Jord, 52 jordløse Selvejergaarde, af hvilke dog 9 ejer Jord uden-
for Sognet, 2 jordløse Fæstehuse og et Undentagshuus.
Af Gaardene ere 29 og af Husene 4 udflyttede.

Jorderne, der allerede i Aaret 1788 blevet udskiftede, ere
jevne og side; kun i den nordostlige Deel paa Ejby Mark
samt hif og her paa Glostrup Mark findes enkelte Bakker.
De bestaae af stærkt leret Muld og ere i Landets Matricul
taxerede til $15\frac{1}{2}$. Avedere By er, hvad Indladden angaaer,
Sognets bedste By; Udladden er derimod de ovennevnte
Strandenge; Hvisinge og Ejby Byer have de maadeligste
Jorder. I terre Aar ere Sognets Jorder meget frugtbare,

og det priv.:

Præstegaarden 14 Tdr.

Naaer fra det i Matr.-Cont.s Lister anførte Hrt.

402 Dr. 4 Skp 1 Fd. $2\frac{2}{3}$ Allb.
drages Amtsstuens . . . 402 — 3 — = — $2\frac{2}{3}$ —

udkommer en Difference af . . . . 1 Skp. = Fdk. $2\frac{2+3}{1625}$ Alb.
Men erindres, at der under Glostrup er i Matr.:
Cont. ansært formeget S.

13). . . . . 3 ♂£. 1 $\frac{1}{4}$ A.

og at der af Alvedøre Hrft.

bortfalder (S. 16). . . . = - 2 -

1 ♂fp. = ♂de. $\frac{3}{4}$ All.

men under fugtigt Vejrligt slaae de sidstnævnte Byers sidtlige
gende Jorder næsten altid sejl, og Avedores Udslyttergaardes
Jorder, der grændse til Stranden, taale slet ingen Kulde, navn-
ligen ikke Vaarkulden. Avedøre og Ejby Byer have tilstræk-
kelig Eng (see S. 17 og 20), de tvende andre Byer derimod ikke, og
Ejby er den eneste af Sognets Byer, der har fornoden Terre-
jord, hvorpaa de øvrige have saagdøt som total Mangel. Sog-
net har ialt omtr. 430 Edr. Ld. Eng og 120 Edr. Ld. Mose.
Skov findes aldeles ikke; dog har den i Avedore By anlagte
Plantage vakt Sands for Træplantning hos denne Byes Be-
boere, hvilket derimod ikke spores i de andre Byer. I den
nævnte By har hver Gaard ligeledes sin egen Have, hvad
der ellers ikke er tilfældet i Sognet. Af rindende Vand har
Sognet kun den ovenomtalte Bæk (S. 13); i Glostrup By fin-
des en Kilde. Over sidstnævnte Byes Marker gaaer Noeskilde
Hovedlandevej, og over Avedores Strandvejen til Kjøge.

Alle tre Tiender svares, hver især, af 402 Edr. 2 Skp.
1 Fdk. $\frac{4}{9}$ Alb. Hrk., og ere for Konge- og Kirke-Tiendens
Bedkommende, hver især, matriculerede til 64 Edr.
Tiendethrk. Hjin, der er befæstet til Banken med 965 Rbd.
47 f. r. S., er henlagt til Sjællands Bispestol*), og bort;
accorderet til Yderne i Avedøre mod 2 Skp. Rug, 2 Skp.
Byg og 5 Skp. Havre; i Hvisinge mod 6 Skp. Byg; i
i Ejby mod $5\frac{1}{2}$ Skp. Byg og i Glostrup mod $6\frac{1}{2}$ Skp. Byg,
alt pr. Ede. Hrk. og betalt efter hvert Aars Cap. L.; denne
tilhører tilligemed Kirken den Nijseniske Stiftelse under Kjø-
benhavns Magistrat; den er overdraget Yderne mod 4 Skp.
Byg pr. Ede. Hrk., betalt i Penge efter Middelpriisen af
10 Aars Cap. L., og behæftet til Banken med 772 Rbd.
37 f. r. S. Kirken ligger tæt ved Byens østlige Ende paa
den nordlige Side af Noeskilde Kongevej; den er ret smuk
og har tvende Klokker; paa den ene af disse findes Aars-

*.) Esterat have i nogen Tid været henlagt til Seminariifonden,
er den atter kommen tilbage til Bispefonden.

tallet 1558. I et tilbygget Capel staaer Etatsraad Nissen, der i sin Tid lod Kirken restaurere, samt True bisatte, og under Choret er en muret Begravelse, hvor Præsternes Lig kunne hensættes. Ved Prædikestolen er en liden Marmortavle med Inscription over den første General-Fiscal, S. Kornrup, der døde 1674; denne Inscription skal have reddet Kirken fra at blive forvandlet til Hestestald af de Engelske i Aaret 1807. Af hvad S. 13 og 15 er bemærket vil det sees, at Kirken ejer en Jordlod paa 12 Dør. Ed., ansat til 5 Skp. 3 Fdk. 2 Alb. upr. A. og E. Hrk.; den er bortsætset eller rettere bortsolgt imod en aarlig Afgift af 9 Dør. Byg; isovrigt har den hverken Capitaler eller andet Jordegods. Om Præstetienden vil det Nodvendige paa sit Sted blive bemærket.

Sognet havde den 18de Febr. 1834: (932 i Aaret 1801: 659) Indb., nemlig af Mandkøn 503 og af Kvindeskøn 429; blandt disse findes af Haandværkere: 4 Hjulmænd, 5 Smede, 2 Skomagere, 4 Bævere, 4 Skrädere og 1 Kurvemager; af Tynde: 118 Karle, 85 Piger og 34 Drenge; af Insiddere 22. Beboerne ernære sig udelukkende ved Landbrug, og af særegne Næringsveje findes her ingen.

Sognets trenende Skoler besøges af 182 Børn; Gymnastik og inddyrdes Underviisning er indført i dem alle. Skolevæsenet ejer et Legat, stiftet ved Fundats 30 Novbr. 1778, Kgl. confirm. den 30te Decemb. næstefter; det bærer Navn af det Aagaardke, efter Stifteren Provst Aagaard, Sogneprest til Glostrup. For at opmuntre til Flid og og stadig Skolegang skulde, efter Fundatsens Bestemmelse, Renten af den oprindelige Capital 300 Rdl. D. C. à 3 Proc. uddeles i lige Dele til 9 af Sognets fattigste Børn, af een By 3 og 2 af hver der af de andre Byer, som i 3 Aar nøde denne Understøttelse, under den Betingelse, at de i denne Tid stadigen søgte Skolen; det 4de Aars Renter bleve oplagte, indtil Børnene konfirmeredes, til hvilken Tid de udbetaltes hvert af dem med 1 Rbd. Efter Provst Scheuboes Forslag blev der i

Aaret 1806 foretaget den Forandring med Anvendelsen af Legatets Renter, at de anvendes til Præmier, der uddeles til de Born, som ved Flid og stadig Skolegang have udmerdig meest, uden at der tages Hensyn til, om de ere de fattigste eller ikke. Ved Udgangen af Aaret 1829 var Legatets Capital forsøgt saaledes, at det ejede 400 Rbd. Sølv i 2 Kgl. Obligationer, hvoraf den ene stor 300 Rbd. Sølv forrentes med $\frac{3}{4}$, og den anden med 4 pct., samt 50 Rbd. Sedl. i i Københavns Sparecasse.

I Landets almindelige Brandcasse har Sognet en Assurancesum af 162080 Rbd. Sølv. Huusbygningen er i det Hele taget ret god. I Forhold til Sognets Størrelse er Prioritetsgjælden ikke ubetydelig; den udgjør i alt 31561 Rbd. 19 f. r. S., 72809 Rbd. 81 f. Sølv, 59378 Rbd. 14 f. Sedl. og L.; af disse Summer eje private Creditorer 20965 Rbd. r. S., 53856 Rbd. 12 f. Sølv og 51119 Rbd. 4 f. Sedl. og L.; Umyndige 471 Rbd. 19 f. r. S., 13110 Rbd. Sølv og 7226 Rbd. 79 f. Sedl. og L., og offentlige Stiftelser 10125 Rbd. r. S., 5843 Rbd. 69 f. Sølv og 1032 Rbd. 27 f. Sedl. og L.

Gaardenes Størrelse er meget forskellig; de variere fra 14 Edr. til 1 Ede. Hrt.; i Avedøre og Hvissinge ere de meest udstykkede; mindst i Ejby, hvor de næsten alle endnu have den Størrelse, som Gaardene i denne By og Hvissinge maa antages at have haft ved Reguleringen af den første Matricul, nemlig noget over 7 Edr. Hrtk.; i Glostrup og Avedøre synes den oprindelige Størrelse at have været omrent 9 Edr. Hrtk. Gaardene paa 7 Edr. Hrtk. have saaledes Overvægten; en saadan Gaard har 56 til 60 Edr. Ed., hvoraf omtr. 6 Edr. Ed. er Eng og 1 à 2 Edr. Ed., Mose; af sidstnævnte Jordart have Gaardene i Ejby dog omtr. 4 Edr. Land. De sædvanlige Cædarter ere Nug, Byg, Havre, Græs og Kartofler; kun nogle Enkelte lægge Bind paa Hvede, og disse saae dog blot 1 à 2 Edr., uagtet Jorderne ere vel skikkede til denne Cædart. Særadet Byg er Hovedsæden. En Gaard af

den ansørte Størrelse saaer sædvanligens 7 Edr. Rug, 12 Edr. Byg, 8 Edr. Havre, ligesaamegen Bælgæd og 4 Edr. Kartofler; i Middelaar avles 7 Fold Rug, 9 Fold Byg, 8 Fold Havre, 6 Fold Ærter og Bikker og 12 Fold Kartofler; af Kløver saaes en Deel. Den sædvanlige Driftsmaade er enten Byg og Byg, eller Byg og Rug, eller Rug og Byg; den 3die Halm er som oftest Ærter, dog undertiden ogsaa Bikker; siden afvexles i Almindelighed med langstræt Sæd og Bælgæd, og derpaa udlægges Jorden med Kløver og Havre. Agerbruget er saaledes i det Hele taget kun maadeligt, imidlertid bødes noget derpaa ved den Omstændighed, at Bonderne hente en Deel Gjødning i Kjøbenhavn. Besætningen er i Almindelighed 6 Heste, 9 Kør, 7 à 8 Faar, 5 à 6 Sviin. Den bedste Indtegtskilde er Handelen med Mælk og Fløde; det er her, som i de øvrige Sogne i Omegnen af Hovedstaden: ingen fjerner Smør eller gjør Øst, ikke engang til Huusholdningsbrug, og disse Artikler maae derfor kjøbes. Af Heste tillægges ingen; af Kør kan man vel regne, at der aarlig tillægges een, af Faar et Par og af Sviin 5 à 6 paa en Gaard af 7 Edr. Hrk. — Beboerne maae kjøbe alt det Brænde, de forbruge; det samme er tilfældet med Tørv; dog have Ejbyerne fornodent Tørvestjær. Som ovenfor bemærket har Avedøre By vel et større Areal pr. Ede. Hrk., men da dette større Areal hidrører fra Gaardenes Andel i Strandengene og Holmene, der kun bruges til Hoslet og Græsning, og Agerjorden saaledes her staaer omtrent i samme Forhold til Hrk. som i Sognets øvrige Byer, gælder det foran Bemærkede om Udsæden ogsaa om Avedøre, naturligvis med de fornødne Forandringer paa Grund af Gaardenes forskellige Størrelse. Derimod holdes her en Deel flere Kreaturer, hvilket er en Følge af det store Areal af Engbund, der for en Gaard paa 9 Edr. Hrk. kan antages at udgjøre en 14 à 15 Edr. Ed., og for de andre Gaarde i Forhold dertil. Foldene kunne ogsaa ansættes noget høiere i Avedøre, end for de øvrige Byer; det er saaledes ikke

usædvanligt, at der i tørre og gode Aar avles af Rug 8 à 9 Fold, af Byg 10 à 14 Fold, af Havre 8 à 12 Fold, og af Erter 6 à 8 Fold. I de vaade Aaringer fra 1828 til 1831 avledes her, efter Opgivende fra Stedet, derimod næppe saameget, som der kunde være tilstrækkeligt til Brødkorn og Udsæd. I dette Tidssrum herskede her ogsaa en Sygdom, der bortrykkede næsten alle Byens Haar. Kartofler lægges her kun til eget Forbrug.

Den aarlige Production for hele Sognet kan anslaes til 2940 Edr. Rug, 6480 Edr. Byg, 3840 Edr. Havre, 1440 Edr. Erter, lige saameget Wikker, 2880 Edr. Kartofler, 4800 Edr. Mælk og 500 Edr. Fløde; Heraf sælges 720 Edr. Rug, 3600 Edr. Byg, 500 Edr. Havre, 300 Edr. Erter, 3200 Edr. Mælk og 500 Edr. Fløde; af Wikker og Kartofler sælges Intet, men alt hvad deraf produceres, forbruges deels i Huusholdningen, deels til Fodring og Fedning af Kreaturer samt til Udsæd; det samme er tilfældet med 2220 Edr. Rug, 2880 Edr. Byg, 3340 Edr. Havre, 1140 Edr. Erter og 1600 Edr. Mælk. Her holdes vel ialt 380 Heste, 540 Stykker Hornqvæg, 420 Haar og 370 Sviin. Af Hø avles omtrent 1200 Læs og af Halm omtrent 6000 Læs.

Sognet danner et Fattigvæsens-District, der bestyres paa sædvanlig Maade af Præsten og 8 Fattigforstandere, 2 for hver By. De Fattiges Antal er almindeligiis 4 à 5 af første, 3 af anden og 5 af tredie Classe Fattige. De til første Classe henhørende nyde Kost og Logis ved Omgang hos Hrtk.-Brugerne, een Dag pr. Ede. Hrtk.; med de øvrige Fornødenheder forsynes de for Fattigkassens Regning; de til anden indtinges til Opfostring og Opdragelse, for 8 til 10 Rbd. aarlig, hos Gaardmænd i Sognet; de til tredie understedes quartaliter med Penge. Den til et Antal Fattige, som det ansørte, uddelede Ulmisse har bestaaet i 1732 Kostdage og omtr. 338 Rbd. Sedler; Kostdagene reparteredes paa ovennævnte Maade, og de contante Udgivter dækkedes

deels ved Renter og Afdrag af den Fattigvæsenet tilhørende Obligation samt Lejen af det samme tilhørende Huus i Avedøre, deels ved et Bidrag af 24 $\text{fl. pr. Dde. Hrtk. for Gaardmændenes Bedkommende, 16 \text{ fl. af hver Huusmand, der ikke er Professionist, i modsat Fald 32 \text{ fl., samt hvad \text{D}yen-} \text{det angaaer, af 24 \text{ fl. for hver Karl, 16 \text{ fl. for hver Pige og 8 \text{ fl. for hver Dreng. Hrtkrbrugerne, der drive under een Dde. Hrtk., give, istedet for Kosldage, 4 \text{ fl. pr. Skp. Hrtkrn. Fattigvæsenet ejer ingen Legater, men en Obliga-} \text{tion paa 100 Rbd. og et jordlejt Huus i Avedøre, hvoraf en Deel for \text{D}jeblikket er bortlejet mod en aarlig Afgift af 15 Rbd. og isvrigt anvendes til Huusly for Fattige.}$

Sognet udgjør det 12 Landlegd af Smørum Herred, Kjøbenhavns Amt, og ligger i dette Amts Ryterdistricts sondre Birk.

Glostrup Sogn danner et Pastorat, der efter gammel Angivelse er ansat til 462 Mdl. ; den nuværende Præst er Hr. J. L. Hansen. Præstegaarden ligger i Glostrup By, og dens Bygninger, af hvilke Stuehuset er teglhængt og de øvrige straatekkede, ere tilsammen assurerede for 5610 $\text{Rbd. Selv; de bestaae af et Stuehus, en Etage høit med Qvist, opført af Muur og Bindingsværk, og 3de dermed sammenhængende Udhuse, opførte af Bindingsværk med Leervægge. Haven er ret smuk; den indtager et Areal af } 1\frac{1}{2} \text{ Dde. Ed.}$

Paa Præstegaarden hviler 14 $\text{Edr. pr. A. og E. Hrtk.}$; dens Areal udgjør 100 Edr. Ed. , efter Præstens Opgivende 97 $\frac{1}{14} \text{ Dde.}$, der i Aaret 1792 blev udskifret af at Fælledsfab; heraf ere 33 $\frac{4}{14} \text{ Ed.}$, af Hrtk. 4 $\text{Edr. 3 Skp. 1 Fdt. } \frac{3}{4} \text{ Alb.}, afhændede ved Urvefæststjøde*), for den Sum 1013 Rbd. Sed. , hvoraf Renten tilfalder Embedet, samt mod en aarlig Afgift af 1 $\frac{1}{2} \text{ Dde. Byg. pr. Dde. Ed.}, hvis Beleb$$

*) Kgl. Rescript af 12te Februar 1817.

erlægges i Skieppen, i November, Januar, Februar og Marts Maaneder, de trende første Gange med 12 Edr. hver Gang, og den sidste Gang med det øvrige, og skal, om forlanges, føres ind paa Vorvet i Kjøbenhavn; Arvesæsteren udredrer derhos selv de Kgl. Sk. af det nævnte Hrtk., deeltager med $\frac{1}{2}$ i Udgivterne, naar ny Artillerihest skal stilles, og er pligtig til at overlade til Præstens Afbenyttelse i 10 Dage en brugbar Hest, naar Artillerihesten om Efteraaret er i Ejnesten, hvorimod han erholder $\frac{1}{2}$ af den for samme tilstaaede Godtgjørelse; fremdeles drives af det nævnte Areal omtri. $\frac{1}{2}$ Ede. Ld. under Spanagergaard i Brøndbyoster Sogn, der for samme erlægger til Præsten i aarlig Afgift 6 Rbd. 48 $\text{f. Sølv}^*)$. Resten af Uvolingen $63\frac{1}{2}$ Ede. Ld. er til Beneficiarii egen Raadighed, og maa ved riktig Dyrkning og skadelig Vands Afsledning lønne Besidderen; i den forrige Præstes Tid var den bortsorpagtet for 240 Rbd. Sedl. uden Skatterne. Jorderne bestaae af god leerblandet Muldjord; Tørvejord mangler, men der haves en god Eng paa 6 Edr. For nærværende Tid driver Præsten selv Jorderne, af hvilke 12 Edr. Ld. besaaes med Rug og Hvede, 12 Edr. med Byg, 6 Edr. med Havre, 6 Edr. med Wikker til Staldfodring og Ho, 6 Edr. med Erter, 6 Edr. med Wikker og Kartofler og 12 Edr. med Kløver. Besætningen er 7 Heste, 12 Kør, 10 Stykker Ungqvæg og 8 Beder.

Præstetienden, der svares af 402 Edr. 2 Skp, 1 Hdt. $\frac{4}{5}$ Alb. Hrtk., kan høves i Kjærven; i den forrige Præstes Embedstid var den for det meste overladt Yderne mod Bederlag af 5 til 6 Skp. Byg pr. Ede. Hrtk. samt 24 f. Tegn , som Godtgjørelse for Skatten, med Undtagelse af Ejby Gaardmænd, der ikke vilde indgaae denne Accord, og hos hvem den høvedes in natura; dog maa det bemærkes, at i de vaade Åringer 1827—1831 have de fleste Lodsejere af de ovenfor ansorte (S. 23) Grunde knap funnet svare 4, ja

$^*)$ Kgl. Rescript 25 Juli 1800.

nogle ikke engang 3 Skp. Byg; for den sidst afdøde Præstes Embedstid kunde Tienden saaledes i Gjennemsnit ikke ansættes højere, end til 5 Skp. Byg pr. Ede. Hrtk. Den nærværende Præst havde i Aaret 1833 omtr. 8 Skp. Byg pr. Ede. Hrtk. foruden 24 f. Tegn; dog svarede Halvdelen af Hvissinge By kun 12 f. pr. Ede. Hrtk. Præstetienden udgjorde i dette Aar saaledes 400 Edr. Byg og 80 Rbd. Sedl. Smaaredsel og Øvægtiende have Beboerne ikke ydet den sidste Sognepræst, men derimod er af hver Gaard fjorten eller to Reiser af 5 Mils Længde frem og tilbage. Nærværende Præst har af Halvdelen af Sognet 20 f. og af den anden Halvdeel 16' f. pr. Edr. Hrtk. Offer og Accidentier kunne anslaes til 200 Rbd. Af svende jordløse Huse (S. 14*) haves en aarlig Indtægt af 5 Rbd.; dog verserer der for Dieblikket en Retstrætte om Kaldets Ret til det ene af disse Huse, der svarer en aarlig Afgift af 2 Rbd. Huusmænd svare 60 Gangdage.

De Kgl. Sk. udgjøre i Alt 149 Rbd. 82 f. Sølv, hvoriunder ere indbefattede Renterne af Præstegaardens og Tiendens Bankhæftelse, resp. 814 Rbd. 77 f. og 965 Rbd. 47 f. r. S.; Com. Afg. samt Exp. omtr. 25 Rbd.. Til Haudrup Sognekald erlægges aarlig 4 Edr. Byg, betalt efter Cap. I. Paa Kaldet hviler et Laan, oprindel. stort 453 Rbd. 87 f. Sedl.**), der afdrages med 32 Rbd. 14 f. aarlig og i April 1833 var formindsket til 257 Rbd. 12 f.; for dette blev Præstegaardens vestre Længde opført; for at opbygge den nordre Længde, blev den nærværende Præst forundt Tilladelse til af Stiftets offentlige Midler at erholde et Laan paa 1000 Rbd. Sedl., der maatte hvile som Gjeld paa Embedet, og, foruden lovlige Renter, fulde afbetales i 12 Aar med $\frac{1}{12}$ aarlig, saaledes, at første

*) Om Præstens Ret til disse Huse haves intet videre Authentisk, end en til Stiftsarchivet af Kaldets daværende Præst, Chr. Nyrop, i Aaret 1802 indsendt Indberetning.

**) Kgl. Kresc. 27 Januar 1826.

Afdrag sandt Sted i 11 Juni Termin 1834*). Denne Tilladelse er imidlertid blevet ubenyttet. Ved Fundats af 12 April 1760, havde Statsraad Nissen frikjøbt Præstegaarden for 500 Skdl., og overdraget den til den daværende samt de efterfølgende Præster, saaledes, at disse een efter anden maatte tiltræde den, uden at betale Noget for samme, men da denne Præstegaardenes Indløsningssum senere, ved Kresc. af 15 Juni 1792, forøgedes til 500 Rdl. D. G., maa den nu af Eftermanden betales med 166 Rbd. 64 p. Sølv. Artillerihest holdes; paa Kaldet er for Tiden ingen Enke. Glædebrændsel mangler ganske og aldeles, hvilket var Grunden til, at den forrige Præst havde betinget sig Nejser, isstedet for Emaaredsel **).

Af det Foranførte fremgaaer, at Sognet ikke har nogen Hovedgaard; af Aalsgaarde, der ejes af Folk udenfor Bondestanden, kan mærkes:

Kroghenslyst, almindeligen kaldet Krogslyst under Hvissinge By, der for nogle og tredive Aar siden er opbygget af Kammerherre, v. Krogh; den ligger omtr. $\frac{1}{2}$ Mil fra København og et Par Bøssestuds nord for Hovedlandevejen til Roess-filde. Bygningerne bestaae af et teglhængt og grundmuret Stuehus, 1 Etage høit med Kjelder og Lovist, og indreitet til Besboelse for 2 Familier, samt trende straatækkeede Udhuse, de tvende, Ladebygningerne, opførte af Muur og Bindingsværk, og det tredie, Hestestalden, af Bindingsværk med klinede Vægge. De ere tilsammen assurerede for 14400 Rbd. Sølv. Ved Gaarden er en smuk Have paa omtr. 2 Edr. Rd. med 6 Rader af forskellige gode Frugtræer, der ere omgivne med et Skovbælte af alle Slags vilde Træer.

Til Kroghslyst hører et Areal af 60 Edr. Rd., der skyldes af 7 Edr. 3 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk. I Forbindelse med dette Areal drives de til Spanagergaard i Brond-

*) Kgl. Kresc 21 Maj 1833.

**) Jovs. hermed Col. T. for 1832 S. 87, hvor Indtægterne opgives noget anderledes.

øster Sogn forhen hørende Forder, hvil Aræal udgjor omtrent 56 Edr. Ed., og som ere ansatte til 10 Edr. 1 Skp. 3 Fdk. $\frac{2}{4}$ Alb. upr. A. og E. Hrk. Kroghslyst staaer saaledes i alt for 17 Edr. 5 Skp. $9\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrk. med et Aræal af 115 Edr. Ed. Forderne, der alle ere indgrøftede og tildeels omgjerdede med levende Hegn, ere fortrinlige, især de, der have ligget under Spanagergaard, som ere stærkt lerede. Kroghslysts egne Forder ere muldlerede. Af Eng haves kun 5 Edr. og Tørvestjær mangler ganske. Udæden, 13 Edr. Hvede, $16\frac{1}{2}$ Ede. Rug, 30 Edr. Byg, 25 Edr. Havre, 7 Edr. Erter, 25 Edr. Kartofler, giver sædvanligens 8 til 12 Fold; desuden besaæs 5 Edr. Ed. med Raps og 25 Edr. Ed. med Kløver. Besætningen er 30 Kører, 10 Heste og 8 Svii.

Disse Gaarde, der nu ejes af Hr. Universitetspedel Grum, fæbtes i Aaret 1832 i forhullet Tilstand. Bygningerne ere senere istandsatte og de længe hvilende Forder, der nu ere bortforpagtede paa 9 Aar, opdrevne; ifølge Forpagtnings-Contracten skulle de drives saaledes, at der aarlig gjødsles i det mindste 12 Edr. Ed., og ikke tages flere end 5 Halme efter Gjødskning, hvorunder endda en Grøde af Kartofler, Kaalrabi og Turnips skal være indbefattet.

I Aaret 1817 solgtes ovennævnte Ejendomme for 53261 Rbd. N. B., 1822 for 14500 Rbd. Sølv og 1832 for 10580 Rbd. rede Sølv foruden Besætning, Auctionsomkostningerne og paahvilende Restancer. De aarlige Skatter udgiore omtr. 300 Rbd., derunder indbefattet Renter af Bankhestelerne, der hvile paa Ejendommene. Af Kroghslysts egne Forder svares Præstetienden med 8 Skp. Byg pr. Ede. Hrk.; om Konge- og Kirketienden see S. 23; af Spanagergaards Forder svares de sidstnævnte Tiender med 40 s. Sølv for hver pr. Ede. Hrk., og hiin efter confirmeret Tiendeaccord med 6 Skp. Byg pr. Ede. Hrk.

Den nuværende Ejær har erhvervet Tilladelse til at sammenlægge disse Ejendommes Forder, samt til at nedrive de

til Spanagergaard hørende Bygninger, imod at opføre 2 Huse, hvert med et Tillinge af $1\frac{1}{2}$ Edr. Ed., boniteret Jord til Taxten 24. - Som Følge heraf har han af den gamle Hovedbygning ladet 20 Fag blive staaende, der ere indrettede til Bopæl for twende Familier. Denne Bygning, der er opført af Muur- og Bindingsværk samt straatækket, er assureret for 2000 Rbd. Sølv.

Sognet har hverken Møllereller Kroer.

II. Brøndbyøster Sogn

begrændses mod N. af Nødovre og Hvidovre Sogne i Solkelunds Herred, mod N. og S. af Glostrup Sogn, og mod V. af Brøndbyvester Sogn, og indbefatter Kun:

Byen Brøndbyøster, der ligger lidet over $1\frac{1}{2}$ M. fra Hovedstaden og lidet over $\frac{1}{4}$ M. S. for Nøeskilde Kongevej; den skylder af 224 Edr. 6 Skp. 3 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrft., der ved Taxationen i Aaret 1802 blev vurderet til 400 Rdl. pr. Ede., og hviler paa 1231 Edr. Ed., efter Matr. Cont.; fordelede paa 74 Matr. Nr.; men for Eiden findes paa dette Areal: Kirken, Skolen, et Jordemoderhuus, 30 Selvejergaarde, 4 Selvejerhuse med Hrft. og Jord, en Deel af Spanagergaards gamle Hovedbygning, der er indrettet til Bopæl for 2 Familier, som hver har $1\frac{1}{2}$ Ede. Ed., bonit. Jord, 36 jordløse Selvejerhuse og 2 jordløse Arvefæstehuse. Med Gaardenes Størrelse forholder det sig saaledes, at 1 har 12 Edr. 6 Skp. 2 $\frac{8}{17}$ Alb., 13 have 10 Edr. 1 Skp. 3 Fdk. $\frac{2}{17}$ Alb., blandt hvilke findes Vibeholm, Nygaard og Pilegaard, 1 over 7, 2 o. 6, 4 o. 5, 2 o. 3, 3 o. 2 og 4 o. 1 Ede. Hrft.; af Husene er 1 o. 5, 1o. 2 og 2 o. 1 Skp. Hrft. Twende Parceller, hver paa noget over 1 Ede. Hrft., ere afhændede til twende Huusmænd i Avedøre (S. 17); og en

Jordlod paa noget over 3 Edr. Hrk. tilhører en Gaardmand i Rødovre Sogn, der driver den i Forbindelse med sin Gaard under sidstnævnte Sogn. De til Spanagergaard forhen hørende Jorder, af Hrk. 10 Edr. 1 Skp. 3 Fdk. $\frac{2}{4}$ Alb., drives nu under Kroghslyst i Glostrup Sogn (S. 31). De tvende jordløse Arvefæste huse*) ere opførte paa den Gaardsplads, hvor Annexgaarden forhen laa; og tilhører folgeligen Præstekalvet; denne Annexgaards Jorder blev ved Sognets Udstiftning i Aaret 1782 Præstegårdens embedet udlagte tilligemed den egentlige Præstegaards Jorder i en samlet Lod, men ere nu udparcellerede og henregnes under Hovedsognet. Af Gaardene ere 12 udflyttede; af Husene eet.

Sognets Hrk. og Areal er det samme, som findes anført for dets eneste By; fordeles Arealet paa Hrk., kommer $5\frac{1}{2}$ Ede Ed. paa 1 Ede Hrk. Skjønt Jorderne ere af fortrinlig Bonitet, maae de dog antages at være for højt skyldsatte, og denne Omstændighed maa det tilskrives, at Hrknet ved Taxationen i Aaret 1802 kun blev vurderet til 400 Rdl. Jorderne, der danne en fuldkommen og temmelig lavtliggende Slette, ere, som berørt, af udmerket Bonitet; de bestaae af feed, leerblændet Muldjord og ere i Matriculen i Almindelighed ansatte til Taxten 21. Eng haves i tilstrækkelig Mængde; saaledes findes her Tostebæk paa omtr. 40 Edr. Ed., Gulemose paa 24 Edr. Ed., Tævemose paa 10 Edr. Ed., Lundeeng paa 8 Edr. Ed. m. fl.; det kan vel antages, at her ialt er omtr. 125 Edr. Ed. Eng; derimod har Sognet hverken Skov eller Mose, et føleligt Savn for Beboerne, der saaledes maae fåske alt deres Brændsel. Ligeledes findes her hverken Øer eller Kilder, Aar eller Bække. Hovedlandevejen fra København til Roskilde gaaer over den nordlige Deel af Sognets Jorder.

---

*) Hvert af disse Huse have dog $\frac{1}{2}$ Ede. Ed.

Konge- og Kirke-Tienden, der hver især ere matriculerede til 28 Tdr. Tiendehtsk., svares af 229 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. 2 $\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk.*). Af førstnævnte ere 224 Tdr. 7 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb.,

*) Grunden til denne Difference mellem det her anførte Hrtk., og det, der ovenfor er anført som contribuabelt, er, at under det her anførte Hrtk. 229 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. 2 $\frac{1}{2}$ Alb. er indbefattet det paa Annergaarden, der oprindeligen har ligget her i Sognet, men nu henregnes til Brøndbyøster Sogn, hvilende Hrtk. . . . .

4 — 7 — 3 — 1 —

Drages dette Hrtk. fra det her i Texten anførte, udkommer . . . . . 224 Tdr. 6 Skp. 3 Fdk. 1 $\frac{1}{2}$ Alb. Vel vil det nu af, hvad der i det følgende bemærkes, ses, at Annergaarden i Amtsstuen kun er ansat til 4 Tdr. 7 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. Hrtk., og Sognets tiendeydende Hrtk. derimod til 224 Tdr. 7 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb., hvin altsaa til 2 Alb. mindre og dette til 2 Alb. mere, end i Matr. Cont's. Fortegnelser; denne Forskjel hidrører sandsynligvis fra de under Glostrup Sogn S. 16 omhandlede 2 Alb. Hrtk., der ved Udsættningen af Avedøre Byes Jorder bl ve lagte til Brøndbyøster Præstegaards Mark. Imidlertid er det dog underligt, at disse 2 Alb. i Amtsstuen, paa et Sted, nemlig der, hvor det tiendeydende Hrtkt. anføres, henregnes til til Brøndbyøster Sogn, og paa et andet Sted, nemlig der, hvor det contribuable Hrtk. omtales, henføres til Brøndbyøster Sogn (See nedenfor S. 41). Efter hvad Amtsstuen selv har bemærket, er det dog vel rigtigst, at disse 2 Alb. henregnes til Brøndbyøster Sogn. Af Amtsstuens egte Op-givende indsees ogsaa, hvorfor Præsten ikke har Tiende af disse 2 Alb., idet de der omtales at være henlagte til selve Brøndbyøster Præstegaards Jorder. I Matr. Cont's. Hrtk.-Fortegnelser ere de derimod betragtede som en Deel af Annergaardens Hrtk.; men da Annergaardens Jorder ved Udsættningen af Brøndbyernes Jorder blev udlagte i en sam-

behaestede til Banken med 119 Rbd. 90 f. r. S., henlagte til Frue Latinsskole (nu Metropolitansskole); sidstnævnte tilhører for et lignende Beløb, hvis Behæftelse er 95 Rbd. 91 f. r. S., Kongen; de ere begge overdragne Yderne imod en aarlig Afgift af 40 f. Sølv for hver, pr. Ede. Hrtk. Af det fra hver af Tienderne saaledes overskydende Beløb, 4 Edr. 7 Skp. 2 Fdk. 2 Alb., oppebærer Sognepresten i Brøndbyøster, hvormed Sognet er annecteret og som ligger $1\frac{1}{2}$ Fjerdingsvej derfra, Konge- og Kirke-Tiende, og forsaavidt ville begge disse Tiender saavel som Præstetienden, der svares af 224 Edr. 7 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk., blive nærmere omtalte under Hovedsognet. Kirken, som tilhører Kongen, ligger sydlig i Byen; den har tvende Klokker, men iøvrigt intet Mærkeligt, og blev i Aaret 1825 betydeligen forstørret, erholdt da høje og lyse vinduer, gipset Loft m. m. Under Krigen 1658-1660 brugte de Svenske den til Stald, men af hvilket der dog nu ikke findes Spor.

Folkemængden beløb sig den 18 Februar 1834 til 399 (i Aaret 1801 til 331) Individer, nemlig af Mandkøn 198 og af Kvindkøn 201; — af Haandværkere findes: 2 Hjulmænd, 2 Smede, 2 Skomagere, 2 Skrædere, 3 Vævere; af Æyende 36 Karle, 32 Piger og 18 Drenge; af Indsidere 12. I Byen, der lønner en Vægter, boer Districtsjordemoderen for Brøndbyøster, Brøndbyøster og Nodovre Sogne samt Avedøre By i Glostrup Sogn. Hun har fri Bolig i et jordløst Huus.

Sognet, af hvis Gaarde 2de og af hvis Huse 3de hører under Avedøre Skoledistrict (S. 18), danner et Skoledistrict.

let Lod med Brøndbyøster Præstegaards Jorder, er det, forsaavidt Sognets Hrtk. angaaer, en ligeegyldig Omstændighed, om disse 2 Alb. enten ansees som en Deel af Præstegaards Hrtk. eller af Annexgaardens Hrtk.

Skolebygningen bestaaer af et grundmuret Stuehuus, bygget 1721 af Frederik IV, og et Bindingsværks Udhuis; den besøges af 62 Born; den indbyrdes Underviisning og Gymnastik er indført; Brøndbyøster og Brøndbyvester Skoler vare de første under Kjøbenhavns Amt, i hvilke den indbyrdes Underviisning i Forening med Gymnastik blev indført. Skolelærerens Løn er reglementeret (S. 19); dog har han 25 Edr. Byg, istedetfor de ved Reglementet bestemte 23 Edr. Han har Brugen af en Jordlod paa 3 Edr. Ed. Udgivterne til Skolevæsenet udgjøre omtrent 1 Rbd. pr. Lønde Hartkorn.

Bygningsmaaden er i Almindelighed ret god; Bygningerne ere i Landets almindelige Brandkasse forsikrede for 79540 Rbd. Sølv; i disse, Torderne og Inventariet er prioriteret et Belob af 16592 Rbd. 46 Sk. r. S., 63407 Rbd. 21 Sk. Sølv og 10567 Rbd. 26 Sk. S. og £.; af disse Summer eje private Creditorer 16200 Rbd. r. S.; 33287 Rbd. 75 Sk. Sølv og 5874 Rbd. Sedler; Umynlige 21519 Rbd. 42 Sk. Sølv og 4473 Rbd. 26 Sk. S. og £., samt offentlige Stiftelser 392 Rbd. 46 Sk. r. S., 8600 Rbd. Sølv og 220 Rbd. Sedler.

Af Gaarde paa 10 Edr. Hrk. findes her fleest; til til dette Hrk. hører et Areal af omtrent 45 til 48 Edr. Ed. Ager og 6 til 9 Edr. Ed. Eng; denne sidste Jordart falder iovrigt meget forskelligt; medens saaledes enkelte Gaarde af den nævnte Størrelse have 14 Edr. Ed. G., have andre kun 2 til 4 Edr. De almindelige Sædarter ere Rug, Byg, Havre og Erter; de fleste af Jordbrugerne lægge ogsaa Kartofler; adskillige saae Hvede, dog kun ubetydeligt, men ingen Boghvede. Forhen bragtes mange tidlig modne eller saakaldte gronne Erter i Bølgene til voros i Kjøbenhavn, men denne Erhvervsfilde er i de senere Aar næsten ganske standset paa Grund af den forhøjede Accise. En Gaard paa 10 Edr. Hrk. saaer sædvanlig 8 til 10 Edr. Vintersæd, som ovenfor bemerket, i almindelighed Rug, 10 til 12 Edr.

Byg, 10 til 14 Edr. Havre, 4 til 6 Edr. Erter., 2 Edr. Wikker og 8 til 10 Edr. Kartosler. Efter Rug og Erter indavles i Negelen 6 til 8 Fold, efter Byg og Havre 9 til 10 Fold, og efter Kartosler 12 Fold. Jorderne bleve alle rede udskiftede i Aaret 1782; de drives meget forskjelligt; den bedre og mere virksomme Agerdyrker behandler dem paa følgende Maade: 1. Sommer-Brak med paasaaet Wikker til Aftojring; derefter gjødes samt pløjes 2 til 3 Gange til Hvede eller Rug; 2. Byg; 3. Erter; 4. deels Rug, deels Byg; 5. Wikker; 6. Havre. Besætningen er 6 til 7 Heste, 10 Koer, 6 til 8 Faar og 6 Sviin. Af Heste tillægges saa at sige ingen, undertiden ikke flere end 2 aarligen i hele Sognet; derimod tillægges for hver Gaard spaa 10 Edr. Hrk. aarligen 2 Koer, 6 Faar og 6 Sviin. Mælkehæn-delen er ganske almindelig, og derfor maa her, ligesom i de andre Sogne, hvor denne Handel drives, kjøbes alt, hvad der forbruges af Smør og Ost. De kgl. Sk. og Com. Afg. udgjøre for en Gaard af den anførte Størrelse omtr. 115 Rbd.; Præstetienden erlægges med 6 Skpr. Byg og Konge-og Kirke-Dienden med 40 Sk. Sølv for hver, alt pr. Ede. Hrk.

Den aarlige Production for hele Sognet kan anslaaes til 1440 Edr. Wintersæd, 2025 Edr. Byg, 1575 Edr. Havre, 500 Edr. Erter, 225 Edr. Wikker, 5400 Edr. Kartosler, 2000 Edr. Mælk og 200 Edr. Fløde; heraf sælges 250 Edr. Rug, 180 Edr. Hvede, 1100 Edr. Byg, 112 Edr. Erter, 1000 Edr. Kartosler, 1300 Edr. Mælk og 200 Edr. Fløde; af Havre og Wikker sælges kun ubetydeligt, da disse Sædarter, saavelsom 1010 Edr. deels Rug deels Hvede, 925 Edr. Byg, 388 Edr. Erter, 4400 Edr. Kartosler og 700 Edr. Mælk forbruges i Huusholdningen samt til Fodring og Fedning af Kreaturer, og hvad Sædarterne angaaer, til Saasæd og Natural-Præstationer. Her findes omtr. 150 Heste, 225 Etk. Hornqvæg, 180 Faar og 135 Sviin.

Brøndbyøster og Brøndbyvester Sogne danne et Fattigvæsens-Distrikts, hvor en paa sædvanlig Maade sammensat Commission har den specielle Bestyrelse. De Fattiges Antal for forstnævnte Sogn er almindeligen 6 til 10, til hvilke der lejes Huus, da Man ikke har noget Fattighuus. Her erholde de Varme, Lys, etc., samt Kosten enten tilbragt, naar de ere saa svage, at de ej kunne gaae, eller ved Omgang hos Sognets Beboere. Ligeledes forsynes de med Klæder for Fattigcassens Regning. Sognets Fattigvæsen ejer ingen Legater og alle Udgivtssummerne tilvejebringes derfor ved Repartition paa Beboerne; de udgjøre efter et Middeltal af flere Aar omrent 6 til 7 Mk. pr. Æde. Hrk. foruden Kostdage og Udgivter til Læge og Apotheker.

Sognet ligger i Kjøbenhavns Amts Ryterdistricts sonde Birk og danner det 10 Landkøb af Smørup Herred, Kjøbenhavns Amt.

Sognet har ingen Hovedgaard, men følgende Aalsgaarde, der beboes af Folk udenfor Bondestanden:

1. Vibeholm, der ejes og drives af Hr. M. C. Fenger, staaer for 10 Ædr. 1 Skp. 3 Fdk. $\frac{3}{4}$ Alb. upr. A. og E. Hrk. og har et Areal af 53 Ædr. Ld., hvoraf omtr. 10 Ædr. Ld. er Eng. Udsæden, 8 Ædr. Wintersæd, deels Rug, deels Hvede, 12 Ædr. Byg, 4 Ædr. Havre, 3 Ædr. Erter, 3 Ædr. Wikker, 3 Ædr. Blandingssæd, giver sædvanligen 8 Fold. Besætningen er 6 Heste, 15 Kør, 1 Tyr og 3 Sviin. Ejeren driver den i Egnen almindelige Mælk- og Fløde-Handel. — Bygningerne, hvis Assurancesum er 6000 Rbd. Solv, bestaae af et Stuehuus, der, ligesom Laden, er opført af Muur og Bindingsværk; de øvrige Udhuse ere af Bindingsværk med Leervægge. De kgl. Sk. og Com. Udgivter beløbe sig til omtr. 100 Rbd.; om Konge- og Kirke-Eienden, see S. 36; Præstetienden erlægges ifølge fast Accord med

6 Skp. Byg pr. Ede. Hrsk., betalt efter hvert Capit. E.
 2. Nygaard, en Udslyttergaard, omrent 1 M. fra Hoved-
 staden, ejes og drives af Hr. Coffardicapitain Colding; den
 har et Areal af 57 Edr. Ed., alt A., hvorpaas hviler 10
 Edr. 1 Skp. 3 Fdk. $\frac{2}{4}$ Alb. upr. A. og E. Hrsk. Her
 saaes sædvanlig 4 Edr. Hvede, 6 Edr. Rug, 14 Edr.
 Byg, 8 Edr. Havre, 5 Edr. Carter, 5 Edr. Wikker, hvor-
 efter der i Gjennemsnit hostes 8 Fold. Der lægges 30 Edr.
 Kartofler. Besætningen er 7 Heste, 14 Kør, 8 Sviin.
 Ejeren driver Mælk- og Fløde-Handelen. Bygningerne be-
 staae af et grundmuret Stuehuus med tvende grundmurede
 Fløje og 3 Længder Udhuse af Muur og Bindingsværk;
 de ere alle straatekkede samt assurerede for 15450 Rbd.
 Sølv. Gaarden har en smuk Frugthave. De kgl. Skat-
 ter udgjøre 180 Rbd.; Com. Afg. 12 Rbd. Om Konge- og
 Kirke-Tienden see S. 36; Præstetienden er accorderet til 7
 Skp. Byg pr. Ede. Hrsk., betalt efter hvert Aars Cap. E.;
 under denne Accord er Smaredsel indbefattet. Bankhæstel-
 sen hviler paa Ejendommen,

3. Pilegaarden, der tilhører Hr. Hansen, staaer for
 8 Edr. 6 Skp. 2 Fdk. $\frac{9}{8}$ Alb. upr. A. og E. Hrsk., af
 hvilket 5 Edr. 3 Fdk. $1\frac{1}{8}$ Alb. hører her under Sognet og
 3 Edr. 4 Skp. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. under Glostrup Sogn (S. 20).
 Ejeren har desuden 1 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. priv. A. og E.
 Hrsk. under Sengeløse Sogn. Arealet udgjør i alt 80 Edr.
 Ed. Udsæden, 8 Edr. Rug, 20 Edr. Byg, 10 Edr. Havre,
 6 Edr. Bælgæd, giver 10 Fold. Der lægges 60 Edr. Kar-
 tofler. Besætningen er 8 Heste, 14 Kør, 6 Faar, 6 Sviin.
 Bygningerne bestaae af 4 Længder, opførte af Muur og
 Bindingsværk samt assurerede for 6000 Rbd. Sølv. - De
 kgl. Sk. udgjøre 100 Rbd.; Com. Afg. 10 Rbd.

Alle disse tre Gaarde ligge udflyttede paa deres
 Lodder; det samme var tilfældet med Spanagergaard,
 af hvis Bygninger der, som ovenfor bemærket, nu kun
 staaer en Deel af Hovedbygningen; det øvrige er efter en

gjennem det Kgl. Rentekammer erhvervet Tilledelse nedre-
vet, og Jorderne sammenlagte med Jorderne til Krogslyst
under Glostrup Sogn. (S. 31).

Sognet har hverken Møller eller Kroer; dog er her i Begyndelsen af forrige Aar (1835) paa den sondre Side af Hovedlandevejen til Næsbygaard opført en lidt Windmølle af hollandsk Bygning, ved hvil Kraft der drives en Papiirfabrik med to Hollændere, som næsten udelukkende beskæftiger sig med at fabrikere Papper. Entrepereneuren er Hrr. Culmsee.

III. Brøndbyvester Sogn

grænser mod N. til Glostrup og Herstedvester Sogne, mod W. til Ballensbek Sogn, mod S. til Kjøge Bugt og mod D. til Glostrup og Brøndbyøster Sogne. Sognet er nævnt efter dets eneste Bye:

Brøndbyvester, der ligger $1\frac{3}{4}$ M. fra København og $\frac{1}{3}$ M. S. for Næsbygaard Kongevej; den har et Areal af 2427 Edr. Ld., hvorpaas hviler 11 Edr. 1 Alb. priv. og 228 Edr. 3 Fdk. 1 Alb.* upriv. U. og E. Hrkk., der ved

---

*) Sognets Hrkk. er i Amtsstuen opgivet saaledes; det contribu-	
able Hrkk.	223 Edr. 1 Skp - Fd 2 Alb.
Annergarden	4 = 7 = 2 = 2 =
	228 Edr. - Skp. 3 Fd. 1 Alb.

At det tiendeydende Hrkk. der-
imod kun er opført med et Be-

Taxationen i Aaret 1802 blev vurderet til 550 Rdl. pr. Ede. Efter Matr. Cont. er Arealet fordeelt paa 102 Matr. No., men for Eiden findes der herpaa Kirken, Præstegaarden, hvorunder det priv. Hrtk. hører, et Fattighus, Skolen, 2 Arvesætgaarde under Sognepræsten, respect. af Hrtk. 2 Edr. 4 Skp. 3 Fdk. og 1 Ede 4 Skp., 40 Selvejergaarde, blandt hvilke 6 over 10 Edr., 1 paa 9, 1 o. 7, 20 o. 5, 1 o. 4, 3 o. 3, 2 o. 2, og 6 o. 1 Ede. Hrtk., 2 Arvesætehuse under Præsteembedet, resp. af Hrtk. omtr. 7 Ed. 3 Skp.,*) 11 Selvejerhuse, blandt hvilke 2 paa 6, 1 paa 5, 4 paa 4, 1 o. 3, 2 o. 2 og 1 o. 1 Skp. Hrtk., et Huis med 2 Edr. Ed. uden Hrtk., og 48 jordløse Huse, af hvilke 31 ere Kgl. Arvesætehuse og de øvrige Arvesætere under Bonderne. 2 Gaardslodder, resp. af Hrtk. 2 Edr. og 1 Ed. 4 Skp., ere ubebyggede; hin drives under en af Gaardene; denne tihører for Eiden Skolelæreren. Af Gaardene ere 30, af Husene 7 udflyttede paa deres Lodder.

Naar Byens og Sognets Hrtk., som ansært 11 Edr. 1 Alb. pr. og 228 Edr. 3 Fdk. 1 Alb. upr. A. og E. Hrtk. fordeles paa ovennevnte Areal, 2427 Edr., kommer i Gjennemsnit 10 Edr. Ed. paa en Ede. Hrtk. Jorderne ligge

leb af . . . . . 223 Edr. 1 Skp. - - -
vil forklares ved det S. 35 Ansætte om de 2 Alb., der forhen have henhørt under Avedøre.

*) Ester de fra Sognepræsten, Skolelæreren oz Sognefogden meddeelte Oplysninger har Præstie-Embedet tvende Huse af den ovenfor ansætte Størrelse; imidlertid maa det paa det næste af disse hvilende Hrtk., 3 Skp., være af det Hrtk., hvortil de forhen nmatriculerede Jorder ifølge Frd. 6 April 1818 § 3 ere ansatte. Ved Opsummering af de enkelte Matr. No.s. Hrtk. udkommer der nemlig under en modsat Forudsætning 3 Skp. formeget, ligesom der ogsaa under samme Forudsætning burde have været bragt 3 Skp. til Afgang i Præstegaardens Hrtk., hvilket, saaledes som det senere Ansætte vil vise, ikke er seet.

lavt og ere flade og jevne; Indjorden eller Jorderne i Nørheden af Byen ere muldlerede, men temmelig side, saa at vaade Alaringer ikke ere dem tjenlige; Udjorden, der endnu er sidere, bestaaer af en mere los Jordart, uden dog at være sandet, hvilket derimod er tilfældet med de maadelige Enge ved Stranden; af Indjorden gaaer 8, af Udjorden 12 Edr. Ed. paa 1 Ede. Hrtk. Jorderne ere i Almindelighed taxerede til 17. Her findes kun ubetydelig Engbund, ialt kun 182 Edr. Ed., der derhos i Almindelighed er af ringe Bonitet; af Mose næsten intet, saa at kun tvende af Gaardejerne have fornødent Tørvestjær; Skov mangler ganske og aldeles, og Beboerne maae derfor kjøbe alt deres Ildebrændsel. Strandvejen til Kjøge fører over de langs med Kjøgebukten liggende Enge. Sognet har hverken Kilder, Bække, Uaer eller Sør.

Konge- og Kirke-Tienden ere, hver især, matriculerede til 30 Edr. 4 Skp. Tiendehrtk.; de svares af 223 Edr. 1 Skp. Hrtk.*), og ere bortaccorderede til Yderne mod en Afgift af 40 f. Sølv pr. Ede. Hrtk. for hver Tiende; Kongetienden, der er behøftet til Banken med 119 Rbd. r. S., tilhører Frue-Latinsskole, og Kirketienden, hvorpaa der hviler en Bankhæftelse af 95 Rbd. 19 f. r. S., ejes af Kongen, hvem saaledes ogsaa Kirken tilhører. Den ligger nordligt i Byen og er en almindelig Landsbykirke med Taarn, i hvilket findes et Slag-Uhr og tvende Klokker. I Kirken ligger den første Sognepræst begravet, som Pastoratet havde efter Reformationen; han heed Christopher Bertelsen, var tillige Prior i Bartou og døde i Aaret 1593. I Aaret 1825 modtog den efter Hr. Pastor Svigers Indstilling adskillige Forskjønner, saasom nye, høje og lyse Binduer, nyt Alterklæde m. m. Om Præstetienden, der

) Om Grunden til denne Difference mellem det her anførte, og det ovenfor, som kontribuabelt, anførte Hrtk.-Belsb, see S. 35) og S. 41*).

svares af 228 Edr. 3 Fdk. 1 Alb. Hrtk., vil det Fornødne nedenfor blive anført.

Sognet tæller 628, (i Aaret 1801 424) Indb., nemlig af Mandkjøn 307 og af Kvindkjøn 321; af Haandværkere 5 Hjulmænd, 1 Smed, 4 Skomagere, 5 Vævere og 2 Skrädere; af Tyende 56 Karle, 57 Piger og 38 Drenge; af Indsiddere 12. Blandt Beboerne findes mange arbejdssomme og forstandige Jordbrugere. De ere i Almindelighed tarvelige, ædruelige og vindskibelige, men Velstanden er kun ringe paa Grund af 3 Aars Misvæxt.

Sognet udgør et Skoledistrict. Skolens Bygninger bestaae af et grundmuret Stuehuus, bygget af Frederik IV, og et Udhuus, opført af Bindingsværk med Leervægge; den besøges af 130 Born, der undervises efter den indbyrdes Underviisnings Methode; Gymnastik er indført. Skolelærerens Løn er ikke reglementeret (S. 19); men svares efter en Forening af 1735 med 21 Edr. Byg, $5\frac{1}{4}$ Ede. Rug, $5\frac{1}{4}$ Ede. Havre, 2 Pd. sigter eller 3 Pd. usigter Rugbrød pr. Ede. Hrtk. (Klokkerbrød), 28 f. af hver Gaard i Julerente, 24 Rbd. Sølv af den Kgl. Kasse, 5 Favne Bøgebærende, 21 Læs Tørv, 21 Snese Wg samt Højtidsoffer, Fourage etc.; fremdeles har han Brugen af den til Skolen liggende Jordlod, der indtager et Areal af 7 Edr. Ed. Skolevæsenet ejer ingen Legater; Udgivterne maae derfor dækkes ved Repartition paa Hrtkn.-Ejerne, og udgjøre omtr. 1 Rbd. pr. Ede. Hrtk. I Brøndbyvester laa i Provst Hammonds Tid et Skolelærerseminarium, der var oprettet ved Resc. af 1 Juli 1802, men blev nedlagt i Aaret 1820, da Provsten forflyttedes til Noeskilde.

Ved Bygningsmaaden er Intet at mærke; Bygningerne ere assurerede i Landets almindelige Brandkasse for 97380 Rbd. Sølv; paa dem, Jorderne og Inventariet hviler en Prioritetsgjeld af 12920 Rbd. r. S., 15430 Rbd. 57 f. Sølv og 46759 Rbd. 74 f. Sedl. og T.; af disse Summer eje Private 9120 Rbd. r. S., 5360 Rbd. 57 f.

Sølv og 24335 Rbd. 7 f. S. og £.; Umyndige 6010 Rbd. Sølv og 21964 Rbd. 67 f. S. og £. og offentlige Stiftelser 3800 Rbd. r. S., og 4060 Rbd. Sølv og 460 Sedl.

Sognets Hrkorn er i det hele taget ikke meget udstykket. Vel findes her i Sognet nu kun 6 Heel-Gaarde eller Gaarde paa omtr. 10 Edr. Hrk., og de øvrige af denne Størrelse, som forhen var den almindelige, ere udparcellerede; dog er dette sædvanligens skeet paa den Maade, at de ere blevne halverede, og de fleste Gaarde her i Sognet ere saaledes Halvgårde eller Gaarde paa 5 Edr. Hrk. Disse Gaarde ere i Almindelighed udflyttede og have et Areal af 12 Edr. Ed. pr. Ede. Hrk.; Heelgaardene ligge i Byen og have sædvanligens et Areal af omtr. 8 Edr. Ed. pr. Ede. Hrk.; enkelte af dem have dog et større Areal, nemlig af indtil 100 Edr. Ed. En Heelgaard saae som oftest 12 Edr. Vintersæd, i Almindelighed Rug, 16 Edr. Byg, ligesaa meget Havre, 12 Edr. Erter og Wikker, lige meget af hver Sort, og 3 Edr. Kartofler; efter Rug og Byg avles sædvanligens 8 Fold, efter Havre 7, efter Erter og Wikker 6 og efter Kartofler 12 Fold. Kun Saæe Hvede og derhos kun 1 eller højst 2 Edr. Besætningen paa en saadan Gaard er 10 Heste, 12 til 14 Koer, 10 Faar og 8 Sviin. Jorderne, der allerede bleve udstifte i Aaret 1782, drives paa samme Maade, som i Brøndbyøster Sogn.

Den ved sidstnævnte Sogn gjorte Bemærkning om Dyrkningen og Assætningen af tidlig modne Erter, gjælder ogsaa nærværende Sogn (S. 37). Her fra Sognet selges en Deel Halm i Hovedstaden, hvor der hentes Mælk til Koerne; derimod maa Jordbrugerne kjøbe Hø. Mælk- og Fløde-Handelen er ganske almindelig, og paa Grund heraf produceres hverken Smør eller Ost, eller tillægges Koer, ligesaalidet som Sviin uden til Huusholdningsbrug. Kalvene selges derfor spæde. Af Heste tillægges ingen og af

Faar saamange, som nødvendigt er til Besætningens Bedligeholdelse. Beboerne have sædvanligens Frugthaver fra 1 til 4 Skp. Lds. Størrelse; Enkelte have plantet vilde Træer af forskjellige Slags omkring Gaardene og Haverne, deels ogsaa paa særskilte Jordstykker fra $\frac{1}{2}$ til 2 Edr. Lds. Størrelse.

Den aarlige Production for hele Sognet kan anslaaes til 2304 Edr. Rug, 3072 Edr. Byg., 2688 Edr. Havre, 1440 Edr. Erter og Wikker, 864 Edr. Kartofler, 2880 Edr. Mælk og omtr. 300 Edr. Fløde; heraf selges 960 Edr. Rug, 1440 Edr. Byg, 480 Edr. Havre, 192 Edr. Erter og ligesaa stort et Quantum Wikker, 1920 Edr. Mælk og 300 Edr. Fløde; det Øvrige, 1344 Edr. Rug, 1632 Edr. Byg, 2208 Edr. Havre, 1056 Edr. Erter og Wikker og 960 Edr. Mælk, saavel som hele Productionen af Kartofler forbruges deels i Huusholdningen, deels til Fodring og Fedning af Kreaturer samt til Udsæd. Her findes i alt 240 Heste, 350 Stk. Hornqvæg, 240 Faar og 200 Swiin.

Sognet danner i Forbindelse med Annexet, Brøndby-øster, et Fattigvæsensdistrict, der bestyres af en paa sædvanlig Maade sammensat Fattigcommiſſion. De Fattiges Antal er snart større, snart mindre; Antallet af de faste Almisselemmere udgjorde i Aaret 1833 for hele Districtet 20, foruden adskillige andre, som nøde intermittisk Hjælp. Af hine forsynes 8 med Huusly, Varme og Senge i det ovenberørte Fattighuus, der blev opbygt i Aaret 1830. Kosten erholde de derimod ved Omgang i Sognet, med mindre deres Førlichkeit ikke tillader det, i hvilket tilfælde den bliver dem bragt; til de øvrige faste Almisselemmere lejes Huus, hvor de paa samme Maade forsynes med alle Livets Fornødenheder. De, der erholde intermittisk Hjælp af Fattigvæsenet, understøttes deels med Penge, deels med Fødevarer. Sognet ejer ingen Legater til Bedste for de Fattige, og alt, hvad der medgaaer til deres Forsorgelse, maa saa-

ledes tilveiebringes ved Repartition paa anordningsmæssig Maade. I det nævnte Aar bestod den uddeelte Almisse i 5110 Kostdage, 44 Lpd. Brød, 10 Skpr. Gryn, 7 Lpd. Fleff, 6 Skp. Vrter og 226 (i Aaret 1831 404) Nbd. Sedl., foruden Udgivterne til Læge og Apotheker, der det ene Aar med det andet udgjøre omtr. 70 Nbd.

Sognet, der ligger i Kjøbenhavns Amts Ryterdistrikts sondre Birk, danner det 11te Landlægd af Smørum Herred, Kjøbenhavns Amt.

Brøndbyøster og Brøndbyvester Sogne udgjøre et Pastorat, der i den gamle Angivelse er ansat til 350 Rd. Præstegaarden, der ligger i Hovedsognet, Brøndbyøster, hvorfra der er omtr. $\frac{3}{8}$ M. til Annexet, blev oprindeligen bygget i Aaret 1558 af den ovennævnte (S. 43) Christopher Bertelsen, og erholdt af Sognepræsten Johannes Golding en Hovedreparation i Aaret 1760, og i 1799 en smuk Stuebygning og flere Forbedringer ved Probst Hammond; den brændte i Aaret 1829, og blev derpaa i Aarene 1829—1830 opbygget paa ny af Sognets nuværende Præst, Hr. J. Chr. Svitzer. Stuehuset er af Grundmuur og indeholder smukke, gibede og betrukkne værelser; de 3 Udlængder ere opførte af godt Bindingsværk paa muret Fod; alle Bygningerne, der ere straatækkede og assurerede for 8950 Nbd. Sølv, vidne om Symmetri, Orden og hensigtsmæssig Indretning, saa at Præstegaarden saavel med Hensyn til Stuehuset som med Hensyn til de øconomiske Bygninger er den bedste Præstegaard paa hele Amtet. Indløsningssummen er 500 Nbd. En særdeles smuk Frugthave indtager i Forening med en Kjøkkenhave et Areal af 3 Edr. Ld.

Torderne, hvis Areal udgør i alt $93\frac{1}{2}$) Ede. Ed., velboniteret Jord, skyldes af 11 Edr. 1 Alb. priv. A. og E. Hrk., de ligge samlede i Nærheden af Byen, og ere i det hele taget af samme Beskaffenhed, som Sognets øvrige Torder; af det anførte Areal er en Englod paa 6 Edr. Ed. afhændet til en Arvefæster; det øvrige drives under Præstegaarden og bestaaer af 75 Edr. Ed. A. og 9 Edr. Ed. E.; 3 Edr. Ed. ere, som bemerket, anvendte til Have. Udsæden, 14 Edr. Rug og Hvede, 16 Edr. Byg, 8 Edr. Erter, 8 Edr. Vister, 18 Edr. Havre, giver sædvanligens 8 Fold; af Kartofler blev i de vaade Aaringer fra 1829-1831 ikke lagt videre end til Huusholdningsbrug. Der avles 50 Læs Hø og 200 Læs Halm. Jordene ere inddelte i 10 Lodder, hvoraf 6 besaaes, og 4 anvendes til Græs og Høslet. Drivten er isvrigt Afverling af langstraaet overskyggende Sæd. Besætningen er 10 Heste, 20 Kør, 8 Faar og 10 Sviin. For Øjeblikket er Avlingen bortforpagtet mod en aarlig Afgift af 150 Edr. Byg, enten leveret in natura eller betalt efter hvert Aars Cap. E. samt Befordring til Sogns. Forpagteren betaler derhos de Kgl. Skatter af Torden.

Bed Sognenes Udkiftning i Aaret 1782 blev Annergaardens Jordlod, 29 Edr. Ed., af pr. A. og E. Hrk. 4 Edr. 7 Skp. 3 Fdk. 1 Alb., (S. 35 og 41) udlagt i en samlet Lod tilligemed de egentlige Præstegaardsjorder, men afhændedes igjen i Aaret 1799 til 3 Arvefæstere og Afbyggere, ved hvilken Lejlighed Hrk. blev contribuabelt; af disse Parcellister har den ene 15, den anden 9, og den tredie 5 Edr. Ed., resp. med 1 Ede. 4 Skp. 2 Alb., 6 Skp. 3 Fdk. 2 Alb. og 2 Edr. 4 Skp. 3 Fdk. A. og E. Hrk.; den første og sidste svarer i aarlig Afgift 3 Rbd. 32 Sk. pr. Ede. Ed., og den tredie 1 Ede. Byg, beregnet paa samme Maade og betalt efter hvert Aars Cap. E.; ved

---

* Efter en af Hr. Pastor Sviker foranstaltet Opmaaling udgjør Præstegaardens Areal 94 Edr. Ed., hvoraf 9 Edr. er Eng.

Forandring af Ejær erlægge de derhos en Recognition af 24 Sk. Sølv pr. Ede. Ed.; *) af Unnergaardens Jorder har Præsten saaledes en aarlig Indtægt af 9 Edr. Byg, samt 66 Rbd. 64 Sk. Sølv, hvorunder dog Præstetienden, saavelsom Konge- og Kirke-Tienderne af disse Parceller, med hvilke Kaldet er benificeret (S. 35), ere indbefattede. Paa Unnergaardens gamle Gaardsplads under Brøndbyøster har Kaldet endvidere 2 jordløse Arvefæstehuse (S. 34), der betale aarlig, det ene 3, det andet 2 Edr. Byg in natura, som leveres hvert Aars Mortensdag, og ved Forandring af Ejær en Recognition af 2 Rbd. Sølv Af den fra Præstegaarden afhændede Englod paa 6 Edr. Ed. (jevnf. S. 16*) nyder Kaldet i aarlig Indtægt 15 Rbd. Sølv. Alle disse Parceller ere bebyggede, men Parcellisterne ejer selv Bygningerne.

Præstetienden, som er henlagt til Kaldet, svares i alt af 448 Edr. $\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk. **); af Unnersognets Hrtk., 224 Edr. 7 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb. (jevnf. S. 36), erlægges den aarlig deels efter privat, deels efter fast Kgl. confirmeret Accord, med 6 Skp. Byg pr. Ede.; i Hovedsognet, hvis Hrtk. er 223 Edr. 1 Skp., er den overladt Yderne mod en aarlig Afgift pr. Ede. Hrtk. af 7 Skp. Byg af Indboerne, og 6 Skp. Byg af Udflyterne, deels for bestandigt, ifølge Kgl. confirmeret Forening af 1812, deels for den nuværende Præstes Levetid efter privat Accord. Tiendens Beløb udgjør efter Præstens

*) Efter Præstens Meddelelser svater hver af disse Parcellister ved Forandring af Ejær en Recognition af 2 Rbd.

**) Præstetienden svares, ligesom Konge- og Kirke-Tienden (S. 35 og 41), egentlig af 452 Edr. 7 Skp. 2 Fdl. $2\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk., men da den, hvad den ovennævnte Unnergaards Hrtk. angaaer, erlægges under Et med den deraf betingede Arvefæste-Afgift, bliver, som i Texten anført, det Præste-Tiendeydende Hrtk. kun 448 Edr. $\frac{1}{2}$ Alb. (conf. S. 35*).

Meddelelse for Unneret 173 Ddr. 4 Skpr. 3 Fdk. Byg, og for Hovedsognet 179 Ddr. 7 Skp. 1 Fdk. Byg, eller ialt 353½ Dde. Byg, der betales efter hvert Aars Cap. E.*). Øvægtinden og Smaaredsel svares efter privat Accord i Brøndbyvester Sogn med 20 Sk. pr. Dde. Hrtk., og i Brøndbyvester Sogn med 24 Sk. pr. Dde., hvorhos der af hver heel Gaard i begge Sogne erlægges 2 Kyllinger og 1 Snees Eg, hvilke Kyllinger og Eg betales med 48 Sk.; de andre Gaarde betale for denne sidste Præstation i Forhold dertil efter deres Hrtk.; Øvægtinden indbringer i alt 115 Rbd. 3 Mf. 15 Sk.; Offer og Accidentier kunne anslaes til 300 Rbd.; Huusmand og Indsiddere forrette 50 Gangdage.

De Kgl. Sk. andrage omtr. 160 Rbd.; Com. Afg. 50 Rbd. og Exp. 12 Rbd. Under Skattebeløbet er indbefattet Renten af Bankhæftelsen, der for Præstegaarden udgjør 697 Rbd. 19 Sk. r. S. og for det matriculerede Tiende-Hrtk. 1108 Rbd. 51 Sk. r. S. Artillerihest holdes, men for øvrigt hvile der for Øjeblikket hverken Enkepensioner eller andre Extrabyrder paa Kaldet. Som en Udgift maa ogsaa regnes Sldebrændsel, der ganske maa kjøbes.

I Sognet findes ingen Hovedgaarde; af Avlsgaarde, der beboes af Folk udenfor Bondestanden, findes kun

Ragnesminde, der tilhører Her Lieutenant v. Pingel. Gaarden, der ligger udflyttet paa sine Marker ikke langt

*) Ved Kaldets sidste Vacance var Præstetienden opgivet saaledes: af 401 Dde. 7 Skp Hrtk. svares den efter fast Accord med 314½ Ddr. Byg og af 51 Ddr. 6 Skp. Hrtk. efter privat Accord med 39 Ddr. 6 Skp. Byg. I Præstetiende ydedes der saaledes ialt 354 Ddr. Byg.

fra Røde-Bejrmsølle, staaer for 5 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. upr. U. og E. Hrkk. med et Areal af 68 Edr. Ed., hvoraf 10 Edr. er Engbund. Udsæden, 10 Edr. Rug, 10 til 15 Edr. Byg, 15 til 20 Edr. Havre, 30 Edr. Kartofler, giver efter Kornarterne 7 til 8 Fold og efter Kartoslerne 10 Fold. 6 Edr. Ed. besaaes med Raps, hvorefter høstes 10 Edr. pr. Ede. Ed. Besætningen er 6 Heste, 14 Kør og 6 Sviin. En smuk Have indtager et Areal af 1 Ede. Ed., og en lidet Lund et lignende Areal. Markerne ere alle indhegnede og af den nuværende Ejær meget forbedrede ved Udgravnning og Vandafledninger.

Bygningerne bestaae af et smukt grundmuret Stuehuus med dobbelt Lovist, een Etage højt og med Kjelder under Kjøkkenet. De 4 Udhuse, af hvilke tvende ere opførte af Nyt af den nuværende Ejær, ere alle af Muur og Bindingsværk samt velindrettede. Alle Bygningerne ere straatelkede og assurerede for 6500 Rbd. Sølv. De Agl. Sk. udgjøre 62 Rbd. og Com. Afg. 12 Rbd.

Af Møller og Kroer findes her ingen.

IV. Herstedøster Sogn

grænser mod N. til Ballerup Sogn, mod D. og S. til Glostrup Sogn og mod V. til Herstedvester Sogn; det indbefatter Byerne Herstedøster og Harrestrup.

Herstedøster By, der ligger $1\frac{3}{4}$ Miil fra Kjøbenhavn, og omtr. $\frac{1}{2}$ M. N. for Roeskilde Kongevej, har et Areal af 1271 Edr. Ed., der er fordeelt paa 55 Matr. No. og ansat til 14 Edr. 7 Skp. 2 Fdk. 1 Alb. pr. og 172 Edr.

2 Skp. 2 Fdk. $\frac{4}{2}$ Alb. *) (efter Amtsstuens Opgiv. 172 Tdr. 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb.) upr. A. og E. Hrtk. som ved Taxationen i Aaret 1802 blev vurderet til 450 Rdl. pr. Tde. Det priv. Hrtk. falder paa Præstegaarden, som herunder Byen kun har 24 Tdr. Ld., samt en Arvefæstegaard under Præsteembedet paa 3 Tdr. $2\frac{2}{3}$ Alb. Hrtk.; det upr. paa 26 Selvejergaarde, 15 Selvejehuse og 4 Huuslodder, hver paa 1 Skp. 3 Fdk. $2\frac{2}{3}$ Alb. Hrtk., der drives under trende Huse i Glostrup By (S. 14). Gaardenes Størrelse er meget forskellig; 1 har over 15, 1 o. 12, 2 o. 9, 5 o. 8, 3 o. 7, 4 o. 6, 2 o. 5, 1 o. 4, 4 o. 2, og 3 o. 1 Tde. Hrtk.; af Husene har 1 o. 3, 1 o. 2, og 13 hver 1 Skp. 3 Fdk. $\frac{1}{3}$ Alb. Hrtk. **) i Byen ligger fremdeles Kirken, Skolen og 15 jordløse Selvejehuse. Alle Husene ligge i Byen, men 6 af Gaardene ere udflyttede. Herstedøster By har kun ubetydelig Engbundt, ialt omtr. 65 Tdr. og aldeles intet Tørvestjær. Byen tæller 350 Indbyggere; af Haandværkere findes her 1 Skæder, 2 Tømmermænd, 2 Smede, 4 Skomagere og 6 Bævere; af Æyende: 12 Karle, 20 Piger og 9 Drenge, og af Indsiddere 7. Skolen ligger midt i Byen, og har et Villiggende af noget over 6 Tdr. Ld. ***)

*) Denne Difference hidrører formeentlig fra den Omstændighed, at Landevejen til Moeskilde, der før har gaaet over Byens Mark, nu i Matrikulen er ansat til Hrtk., hvilket muligen ikke er tagget i Amtsstuuen.

**) I et i Kjøbenhavnsposten for 1836 No. 71 indrykket Stykke har Skolelæren i Herstedøster opgivet, at Byens Huusmænd eje en Gaard paa 6 Tdr. Hrtk., deelt i 26 Lodder, ubeqvemt beliggende i $\frac{1}{2}$ Miils Afstand og derover. Da det i Texten for Husene anførte Hrtk. ikke udgjør 6 Tdr., ere sandsynligvis nogle af Gaardene paa 1 Tde. Hrtk. henregnede til Husene.

***) Efter Opgivende fra Stedet kun 4 Tdr. Ld. foruden Have. Det paa Lodden hvilende Hrtk. høfter egentlig paa den gamle Kongevej, der gik herigennem Sognet.

der ligge i en Udkant af Byens Forder; efter Matr. Cont's Hrkt.-Fortegnelser er dette Areal ansat til $\frac{3}{4}$ Alb. Hrkt., men hvoraf der dog ikke svares Hrkt.-Skat. Det egentlige Skolehus, der er bygget af Frederik IV, er af Grundmuur, og Udhuset af stampet Leer.

Sognets anden By, Harstrup, ligger $\frac{1}{4}$ M. N. for Herstedøster, og har et Tilliggende af 476 Edr. Ed. med 14 Matr. No., som tilsammen staar for 61 Edr. 5 Skp. 1 Fdk. upr. A. og E. Hrkt., vurderet ved Taxationen i Aaret 1802 til 450 Rdl. pr. Ede. og for Djeblket fordeelt paa 8 Selvejergaarde saaledes, at 2 have over 15, 1 o. 8, 1 o. 7, 1 o. 5, 1 o. 4, 1 o. 3 og 1 over 2 Edr.. Af disse Gaarde ere 4 udflyttede, hvorimod de 6 jordløse Selvejehuse alle ligge i Byen, der gjennemstrømmes af en Bæk, langs med hvilken der findes overslodig og god Engbund, samt fortrinlig Tørvejord, som dog ikke kan benyttes i fugtige Mar. Her findes ialt omtr. 70 Edr. Ed. E. og Mose. Harstrup har 96 Indb.; Thendets Antal er 6 Karle, 8 Piger, 2 Drenge; af Haandværkere findes: 1 Tømmermand, 1 Svend, 1 Skomager og 1 Skräder; af Indsiddere 1.

Hele Sognet staaer for 14 Edr. 7 Skp. 2 Fdk. 1 Alb. priv. og 233 Edr. 7 Skp. 3 Fdk. $\frac{4}{2}$ Alb. (efter Amtst's Dpg. 233 Edr. 5 Skp. 3 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb.) upr. A. og E. Hrkt. med et Areal af 1747 Edr. Ed., som er fordeelt paa 69 Matr. No. og giver i Gjennemsnit 7 Edr. Ed. paa en Ede. Hrkt. Det priv. Hrkt. ligger til Præstegaarden og en under Præsteembedet hørende Urvefæstegaard, og paa det upriv.'s Areal findes Kirken, en Skole, 34 Selvejergaarde, 15 Selvejehuse med Hrkt. og Ford, og 21 jordløse Selvejehuse. Af Gaardene ere 10, af Husene ingen udflyttede.

Forderne ere overalt jevne og lavt liggende; den nordlige Deel af Sognet, Harstrups Forder, ligger noget lavere end den sydlige, og her findes dersor ogsaa en Deel Eng, og fortrinlig Tørvejord, hvorpaa den sydlige Deel

har stor Mangel; iøvrigt er der en svag Aftækning mod D. Jorderne i Nærheden af Byerne bestaae af stærkeret Muld; de længere bortliggende ere af en løs, tørvagtig Beskaffenhed; dette kan antages at være tilfældet med Halvdelen. I Matriculen ere de ansatte til Taxten 16. Af Eng findes her omtrent 105 Edr.; noget Tørvejord haves, men Skov mangler ganske og aldeles. Af vilde Træer plantes kun faae; i Almindelighed vedligeholdes ikke engang den ældre Pileplantning paa Digerne. Enhver Gaard og ethvert Huus med Jord har sin Have, hvori findes Frugttræer og Kjøkkenurter til eget Brug. Af rindende Vand haves her den ovennævnte Bæk (S. 53), der kommer fra Herstedvester Sogn, har tillob fra Harrestrup Mose samt Præstegaardens Jorder og fortsætter sit Løb mod D., hvor den forener sig med en anden liden Bæk, som udspringer paa Sognets nordlige Kant, paa Grændsen af dette og Ballerup Sogn; denne Bæk løber ind over Ejby Byes Marker i Glostrup Sogn (S. 13 og 23). Sognet har hverken Kilder eller Søer.

Alle tre Tiender svares hver især af 233 Edr. 4 Skpr. 2 Hdk. 1 Alb. Hrk. Kongetienden er henlagt til Frue Latin-skole og sammes Konrector; Kirketienden ejes af Kongen. Begge disse Tiender ere hver især matriculerede til 32 Edr. Tiendehrk. og overdragne Yderne for bestandigt mod 40 Sk. Sølv. pr. Ede. Hrk. for hver Tiende; huin er behæftet til Banken med 124 Rbd. 55 Sk. r. S.; denne med 99 Rbd. 63 Sk. r. S. Kirken tilhører Kongen; den ligger midt i Byen og er en almindelig Landsbykirke med Taarn, i hvilket findes et Slaguhv og 2 Klokker. Den ejer ingen Capitaler. Om Præstetienden, see nedenfor.

Sognet havde den 18 Februar 1834 446 (i Aaret 1801: 306) Indbyggere, nemlig af Mandkjøn 237 og af Kvindkjøn 209. Af Haandværkere findes 3 Tømmermænd, 2 Skrædere, 3 Smede, 5 Skomagere og 6 Bøvere; af Æhende 18 Karle, 28 Piger og 11 Drenge; af Indsiddere 8.

Sognet danner et Skoledistrict; Skolen, der har et Tælliggende af 6 Ædr. Ld. (S. 52), ligger i Herstedøster og besøges af 82 Børn. Den indbyrdes Underviisning og Gymnastik er indført. Skolelærerens Løn er lidet større, end den reglementerede (S. 19) og den saakaldeede Aftkortning for Offer og den Kgl. Løn er reduceret til 2 Ædr. Byg. Skolevæsenet har hverken Legater eller Capitaler med Undtagelse af en Capital af 550 Rbd., som det ejer i Forening med Herstedvesters Skolevæsen; alle Udgivterne maa derfor tilvejebringes ved Ligning paa Beboerne; de udgjøre 56 Sk. Tegn pr. Æde. Hrk., og i alt 140 Rbd.

I Landets almindelige Brandcasse har Sognet en Assurancesum af 58390 Rbd. Sølv; iovrigt bestaae Bygningerne her, som i hele Omegnen, af klinede Leervægge, med Tømmer af Fyr. Paa de faste Ejendomme med Besætning og Inventarium hviler en thinglæst Prioritetsgjeld af 2350 Rbd. r. S., 14292 Rbd. 48 Sk. Sølv, 30338 Rbd. 11 Sk. S. og L.; af disse Summer eje private Creditorer 1700 Rbd. r. S., 12472 Rbd. 13 Sk. Sølv, og 24898 Rbd. 11 Sk. S. og L.; Umhyndige 350 Rbd. r. Sølv, 1200 Rbd. S. og 5040 Rbd. Sedler, og offentlige Stiftelser 300 Rbd. r. S., 620 Rbd. 35 Sk. S., samt 400 Rbd. Sedler.

En Bondegaards Størrelse her i Sognet er sædvanligst 8 Ædr. Hrk. med et Areal af 55 til 60 Ædr. Ld., hvoraf omtr. 4 Ædr. er Engbund. Gaardene i Herstedøster have ingen Mose; i Harrestrup derimod omtr. 4 Ædr. Ld. En saadan Gaard saaer almindeligen 7 Ædr. Rug, 14 Ædr. Byg, 8 Ædr. Havre, 10 Ædr. Bælgssæd, deels Erter, deels Wikker. Enkelte lægge desuden 8 til 10 Ædr. Kartofler. Efter Rug avles 7 Fold og efter Havre samt Bælgfrugter i Middelaar 6 Fold; efter Byg sædvanlig 12 og i gode Aar endog 15 Fold. Af Eng og Kløver-Hø avles til en saadan Gaard i Herstedøster By 16 Læs og i Harrestrup By 30 Læs; af Halm 100 Læs, hvert Læs beregnet til 60 Epd. Besætningen paa en saadan Gaard er 8 Heste 10

Køer, 8 Faar, og 6 Sviin. Ogsaa dette Sogns Beboere
 afsette Mælk til Hovedstaden; dog ikke i nogen høj Grad,
 som Creaturholdet viser; omtr. $\frac{1}{10}$ af Gaardmændene drive
 ikke Mælkehandel, deels for at undgaae den hermed for-
 bundne Ulejlighed, deels fordi de til visse Tider med god
 Fordeel sælge baade Mælk og Smør til deres Naboer.
 En Ko kan vel undertiden paa Grund af de sterkere Fø-
 dringsmidler, Klid og Mast, der kjøbes i Kjøbenhavn, samt
 Vikter, give henved 1200 Potter Mælk aarligen, men heraf
 kunne 500 Potter eller sammes Værdi antages at medgaae
 til Omverling af Køer, Indkjøb af Klid og Mast, For-
 æringer til Udsælgerne i Kjøbenhavn, samt i selve Huus-
 holdningen m. m. Naar saaledes Alt bringes med i Be-
 regning kan den aarlige Indtægt af en Ko næppe anslaaes
 højere, end 30 Rbd. Af Smør og Ost produceres Intet,
 og hvad der forbruges, maa derfor kjøbes, som oftest paa
 Torvet i Kjøbenhavn. Hvad Tillæg af Creaturer angaaer,
 da kan Man regne, at paa en Gaard af den nævnte Stør-
 relse tillægges hvert 10de Aar en Hest, og hvert Aar en Ko;
 dette er naturligvis ikke tilstrækkeligt til at erstatte Afgan-
 gen, og det Manglende kjøbes, som oftest paa Tromme-
 salen. Faar haves altid, og Sviin i Almindelighed af
 eget Tillæg. Drivtsmaaden er meget forskellig; af Tor-
 derne, der allerede udstiftedes i Aaret 1786, fordres fra
 4 indtil 10, 12 Halme, hvorimod de ligge i Græsning
 3 til 4 Aar; de tvende første Halme ere enten Byg og
 Byg, eller Byg og Rug, eller Rug og Byg; den 3die
 Halm som oftest Arter, undertiden ogsaa Vikter; siden af-
 verles i Almindelighed med langstraet Sæd og Bælgæd.
 Heel Brak er meget sjeldent; oftere saaes Vikter til Tøjsring
 i Brakmarken; almindeligt gjødes den aftsørede Græs-
 mark og behandles enten til Rug samme Aar eller som of-
 test til Byg i det følgende. De almindelige Sædarter
 ere Byg, Rug og Havre, samt Arter og Vikter; sejradet

Byg er Hovedsæden, og uagtet Jorderne synes at være stikkede til Hvede, saaes dog næppe 3 Edr. Hvede aarlig i hele Sognet. Fejlene ved Agerdyrkningen ere endnu de samme, som da Gliemann skrev (1821), nemlig, at Jorderne ikke faae Gjødning nok, som en Folge af, at der holdes for mange Heste og for faae Kør; at der saaes for ofte langstraet Sæd efter hinanden; at Jorden ikke holdes reen for Ukrud enten ved Brakning eller Kartoflers Dyrkning, og overhovedet ikke behandles omhyggeligt nok, som f. Ex. ved at aflede Vandet fra side Steder gjennem Grøvter.

Den aarlige Production for hele Sognet kan anslaaes til 1565 Edr. Rug, 4875 Edr. Byg, 1500 Edr. Havre, 1880 Edr. Bælgæd, 1250 Edr. Kartofler samt 3126 Edr. Mælk og omtr. 300 Edr. Fløde. Havren, Birkerne og tildeels ogsaa Kartoflerne forbruges deels i Huusholdningen, deels til Fodring og Fedning af Creaturer og til Udsæd; det samme er Tilfældet med 1065 Edr. Rug, 2375 Edr. Byg, 540 Edr. Græter og 1042 Edr. Mælk. Hvad der sælges, udgjør saaledes 500 Edr. Rug, 2500 Edr. Byg, 400 Edr. Græter, 2084 Edr. Mælk, 300 Edr. Fløde. Af Kartofler sælges i Almindelighed ingen, undtagen naar de staar i høj Pris. Her findes 270 Heste, 350 Stk. Hornqvæg, 250 Haar og 20 Sviin. Her i Sognet lønnes Æyndet for det meste med Klæder.

Sognet danner i Forbindelse med Unneret Herstedvester et Fattigvæsens-District, der bestyres paa sædvanlig Maade. De Fattiges Antal i Aaret 1832 vare 24, hvoriblandt 20 faste. De forsørgedes deels ved Omgang paa Sognet, hvorfra afgaves 1825 Kostdage, deels ved Understøttelse i Sæd og Penge til Huusleje, Brænde, Klæder, etc. Der forbruges i det nævnte Aar i alt 38 Edr. Byg og en Sum af 288 Rbd. Alle Udgivterne til Fattigvæsenet kunne anslaaes til omtr. 600 Rbd. Det ejer ingen Capitaler.

Sognet danner det 24 Landlægd af Smørum Herred, Kjøbenhavns Amt, og ligger i dette Amts Rytterdistricts øndre Birk.

Herstedøster og Herstedvester Sogne danner et Pastorat, der efter den gamle Angivelse af Sognekaldenes Indtægter er anslaaet til 520 Rdl.; hiint er Hovedsognet og ligger $1\frac{1}{2}$ Fjerdingevey fra dette. Præsten, for Tiden Hr. J. St. Zoffmann, beboer den i Herstedøster By, ved Siden af Kirken, liggende Præstegaard, hvil 4 Længder blevne opbyggede af Nyt i Aaret 1813, da den gamle brændte, og ere assurerede for 6860 Rbd. Sølv. Stuehuset er opført af Muur og Bindingsværk og hensigtsmæssigen indrettet med gipsede og bætrukne Værelser; Udhusene ere opførte af Bindingsværk med Leervægge, og ligesom hiint straatækede. Indløsningssummen er 245 Rbd. Sølv, hvortil de oprindelige 500 Rbd. ere omstrevne efter Frd. 5 Jan. 1813, da Vacancen indtraf imellem 1808 og 1812. En smuk Have indtager et Areal af 1 Ede. Ed., beplantet med gode og unge Frugtreer.

Paa Præstegaarden hviler 14 Edr. 7 Skp. 2 Frk. 1 Alb. priv. A. og E. Hrk.; dens Areal udgør 95 Edr. Ed., foruden omtrent 3 Edr., der ere anvendte til Have og Byggeplads; ikun 24 Edr. Ed. ligge under Herstedøster By og Sogn; det Øvrige hører under Annexet, nemlig 50 Edr. Ed. under Herstedvester By og 24 Edr. under Riisby By; isvrigt ligge Torderne samlede i Skjellet mellem de tre nævnte Byer, med Undtagelse af en Mose paa 6 Edr. Ed., der ligger paa Riisby Mark. (S. 63). Af det sidstnævnte Areal ere $18\frac{1}{2}$ Ede. Ed., af Hrk. 3 Edr. $2\frac{1}{2}$ Alb. (ved Kaldets sidste Vacance opgivet til 3 Edr. $2\frac{1}{2}$ Alb.) bortarvefæstede mod en aarlig Afgift af 18 Edr. Byg, betalte efter hvert Aars Cap. E., hvorhos Arvefæsteren maa bære alle de paa

Hartkornet hvilende Byrder. Der bliver saaledes tilbage et Areal af 77 Edr. Ld., hvoraf 71 Edr er Agerld. og 6 Edr. Mose, der afgiver ret godt Tørvestkær. For Djeblifiket drives hele dette Areal under Præstegaarden, tildeels efter Bereldrivtens Negler. Udsæden, 8 Edr. Rug, 10 til 12 Edr. Byg, 6 Edr. Havre, 2 Edr. Rerter, 3 Edr. Wilker, $\frac{1}{2}$ Ede. Boghvede, 16 Edr. Kartofler, giver i Negelen og efter et Middeltal 7 Fold. Her avles 14 Læs Hø og 90 til 100 Læs Halm. Besætningen er 8 Heste, 12 Koer, 5 Saar, 6 Svim. Efter Præstens Meddelelse er der i Aaret 1834 af Præstegaardens Aeling solgt for 300 Rbd. og Mælk for 350 Rbd. Omrent $\frac{1}{2}$ af Præstegaardens Jorder er leermuldet og $\frac{1}{4}$ sandmuldet; den øvrige Halvdeel bestaaer af sort mudret løs Jord af slet Beskaffenhed, meer eller mindre utsat for Oversvømmelse. Den største Deel af Jorderne er saaledes af ringe Bonitet og tildeels i maadelig Gjødningstilstand, da de tidligere have været bortspragtede.

Til Kaldet er henlagt Præstetienden af Herstedøster og Herstedvester Sognes tiendeydende Hrk., det ialt udgør 599 Edr. 1 Skp. 1 $\frac{1}{2}$ Alb. Den er overdraget Øerne ved fast Agl. confermeret Accord mod Bederlag i Byg, men paa forskellige Bilkaar. Af Herstedøster og Herstedvester Byers 316 Edr. 2 Skp. 3 Fdk. 2 Alb. Hrk. erlægges den aarlig med 5 Skp. Byg pr. Ede., betalt efter Gjennemsnit af 10 Aars Cap. E., hvorunder Øvægtiende og Smaaredsel er indbesattet, og udgør for disse to Byer saaledes ialt 196 Edr. 3 Skp. 2 Fdk. Byg; af Harrestrup, Bridsloselille og Riisby Byers 282 Edr. 6 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. Hrk. svares aarlig for Korn- og Øvæg-Tienden 5 til 6 Skp. Byg og for Smaaredsel $\frac{1}{2}$ Skp. Byg pr. Ede Hrk., alt betalt efter hvert Aars Cap. E.; for disse trende Byer beløber den sig ialt til 210 Edr. 1 Skp. 1 Fdk. Byg. Tiendens hele Beløb udgør saaledes ialt 406 Edr. 4 Skpr. 3 Fdk. Byg. Offer og Accidentier variere mellem 300 og

400 Rbd. Huismænd og Indsiddere forrette 64 Gangdage.
Kaldet har intet Mensalgods.

De Kgl. Sk., iberegnet hvad der svares af den bortarvefæstede Lod, beløbe sig aarligen til omt. 190 Rbd. Sedl.; dog er herunder tillige indbefattet Renten af Bankhæftelsen, der for Præstegaardens Jorder udgjør 756 Rbd. r. S. og for det matricul. Tiendehtk. 1437 Rbd. 90 St. r. S.; Com. Afg., Exp. m. m. andrage aarligen 35 Rbd. I Afdrag og Renter af et Laan, stort 5000 Rbd. Sedler, der i sin Tid blev optaget til den i Aaret 1813 afbrændte Præstegaards Opbyggelse, og først vil være afbetalt i Aaret 1844, betales aarligen 300 Rbd. Sedl. Paa Kaldet hviler Enkepension, hvis aarlige Beløb udgjør 35 Tdr. Byg, betalte efter Middelpriis af 10 Aars Cap. T., samt Forpligtelse til at holde Artillerihest mod særlig Erstatning.

I Sognet findes hverken Hovedgaarde eller Avls-gaarde, der beboes af Folk udenfor Bondestanden, ligesaa-lidet som Kroer eller Møller.

V. Herstedvester Sogn

grændser mod N. til Ledøje og Ballerup Sogne, mod S. til Herstedøster og Glostrup Sogne, mod Ø. til Brøndby-vester og Vallensbæk Sogne og mod V. til Højetostrup og Sengeløse Sogne; paa den nordlige og vestlige Side har det naturlige Grændeskjel; mod N. en Bæk, der løber mod Ø. ind paa Harrestrup Mark (S. 53 og 54) i Herstedøster Sogn; den løber først mod N. Ø. langs med Grændsen mod Ledøje Sogn og derpaa mod S. Ø. langs med Grændsen mod Ballerup

Sogn; mod V. Store-Bejle Åa, der tildeels ogsaa danner Sognets nordlige Grændse. Sognet bestaaer af Byerne Herstedvester, Bridsloselille og Ruisby.

Herstedvester By ligger lidet over 2 M. fra Kjøbenhavnen og $\frac{1}{2}$ M. N. for Roeskilde Kongevej; den har et Areal af 1143 Edr. Ld., der er fordeelt paa 55 Matr. No. og ansat til 144 Edr. 3 Skp. 1 Fdk. 2½ Alb. upr. U. og E. Hrtk., som ved Taxationen i Aaret 1802 blev vurderet til 350 Rdl. pr. Ede., og for Djeblillet er fordeelt paa 21 Selvejergaarde, 18 Selvejerhuse, Røde-Bejrmolle-Kro, hvorunder drives omtr. $9\frac{1}{2}$ Ede. Hrtk. og Røde-Bejrmolle, hvorunder drives omtr. $3\frac{1}{2}$ Ede. Hrtk. af Byens Hrtk. og 1 Skp. af Cathrineberg fri Hovedgaardstært. Gaardenes Størrelse er meget forskjellig, saaledes at 1 har over 11, 3 o. 10, 2 o. 9, 4 o. 7, 3 o. 6, 1 o. 3, og 7 o. 1 Ede. Hrtk.; af disse sidste er den ene dog ikke bebygget, men drives under Roeskilde Kro, saa at Byen egentlig kun har 20 Gaarde. Husenes Størrelse er omtr. eens, idet 16 have 4, og 2 over 2 Skp. Hrtk. Fremdeles findes paa det anførte Areal Sognets Kirke, en Skole, 12 jordløse Selvejerhuse og 4 jordløse Fæstehuse*) under Bispe-Embedet i Sjælland, som af Byens Hrtk. ejer en Lod paa 3 Fdk. 2 Alb. Hrtk., hvorpaa et af de nævnte jordløse Huse er opført. Tørvigt drives denne ubetydelige Lod selv under en af Gaardene paa 1 Ede. Hrtk. Af Gaardene ere 7 og af Husene 2 udslyttede. Jorderne ere jevne og noget side, hvilket især er tilfældet med den vestlige Deel af Byens Jorder, der ligger langs med Store-Bejle-Åa; her findes ogsaa noget Engbund, hvori er Tørvestjær, omtr. 28 Edr., der er deelt

---

*) Antallet paa disse Fæstehuse er opgivet forskjelligt. Fra Stedet er det opgivet at være baade 4 og 5, og i Matr. Cont. at være 2de, men af hvilket det ene anføres at være beboet af 4 Fæstere.

mellem Lodsejerne i Forhold til Hrtk. Af Eng har Byen ialt omtr. 85 Edr. Ed. og af Mose omtr. 40 Edr. Under Hørstedøster Præstegaards Hrtk. ligge 50 Edr. Ed. af Byens Areal (S. 58). Af Ejendomstypende findes her 34 Karle, 27 Piger, 8 Drenge og af Indsiddere 7, samt af Haandværkere: 2 Skomagere, 2 Skräder, 2 Bœvere, 3 Hjulrænd, 3 Smede, 1 Bødker, 1 Kurvemager og 1 Snedker. Ejerne af Nøde-Bejrmolle har Privilegium paa at bage saavel Rugbrød som fint Brød. Skolen ligger i Byen og har et Villigende af 5 Edr. Ed. Det egentlige Skolehus, der er bygget af Frederik IV i Aaret 1721, er opført af Grundmur og Udhuset af stampet Leer.

Tæt ved Nøeskilde Landevej, paa dens sydlige Side ligger i Sognets vestligste Udkant Byen Vridsløselille, der har et Villigende af 742 Edr. Ed. med 31 Matr. Nr., som tilsammen staae for 118 Edr. 1 Alb. upr. A. og E. Hrtk. Ved Taxationen i Aaret 1802 blev dette Hrtk. vurderet til 300 Rdl. pr. Ede og er for Djeblifiket fordeelt paa 12 Selvejergaarde, af hvilke 2 have over 15, 2 o. 14, (den ene af disse er Albertslund), 1 o. 11, 1 o. 10, 1 o. 8, 1 o. 7 og 4 o. 1 Ede. Hrtk.; 14 Selvejehuse, af hvilke 12 hver have $4\frac{1}{2}$ Skp., 1 over 2 Skp. og 1 under 1 Skp. Hrtk., Nøeskilde Kro, hvorunder drives henved 8 Edr. Hrtk., samt en Jordemoderbolig med noget over 2 Skp. Hrtk., der er Sognets Ejendom. Paa Byens Areal ligge fremdeles 7 jordløse Huse og et Bomhus. Blandt Gaardene findes 5 og blandt Husene 4 Udslyttere. Fire Gaarde drive deres Avling i Fælledsskab. Arealet indeholder kun ubetydelig Engbund, omtr. $43\frac{1}{2}$ Ede. Ed., men ikke ubetydeligt Mose, omtr. 100 Edr. Ed., der ligge langs med Store-Bejleaa, som adskiller Tostrupvaldbyes Moser fra Vridsløselilles. Af Ejendomstypende findes 32 Karle, 21 Piger og 7 Drenge; af Haandværkere: 2 Skomagere, 1 Skräder, 1 Drejelsvæver, 1 Kunstdrejer, 2 Linnedvævere, 2 Hjulmænd, 2 Smede og 1 Rebslager; af Indsiddere 4. I Byen

boer en Dyrlæge og en Jordemoder, hvis District bestaaer af Herstedvester og Vallensbek Sogne, samt Byen Klovestofte i Højtostrup Sogn.

N. for Herstedvester By ligger lidt mod N. Byen Riisby; den har et Areal af 861 Edr. Ld., som er fordeelt paa 42 Matr. Nr. og skylder af 103 Edr. 1 Skp. upr. A. og E. Hrtk., der ved Taxationen i Aaret 1802 blev vurderet til 350 Rdl. pr. Ede. — Byen har 17 Selvejergaarde, 12 Selvejehuse med Hrtk. og Jord og 12 jordløse Selvejehuse. Af Gaardene, der ligge i en Cirkel, have 5 over 10, 10. 8, 1 o. 7, 4 o. 5, 1 o. 2 og 5 o. 1 Ede. Hrtk.; Husene, der ere ansatte til Hrtk., have hvert 4 Skp. $1\frac{1}{2}$ Alb. med et Areal af 3 Edr. Ld. Af Gaardene ere 7, men af Husene ingen udslyttede. Byen har en Deel Mose, omtr. 90 Edr. Ld., og Eng, omtr. 85 Edr. Ld., langs med Store-Bejle-Aa, der her danner Skjellet mellem Riisby og Bridsløsemagle Moser. 24 Edr. Ld. af Byens Areal, nemlig en Tørvelod paa 6 Edr. Ld., samt $18\frac{1}{2}$ Ede. Ld., der ere bortfæstede, ligge under Herstedøster Præstegaard; en Englod og twende Tørvelodder, der indtage et Areal af omtr. 78 Edr. Ld., bruges i Fællig af Lodsejerne. Af Byen findes 17 Karle, 13 Piger og 6 Drenge; af Indsiddere 3, og af Haandværkere 1 Skräder, 1 Drejelsvæver, 1 Hjulmand og 1 Smed.

Hele Sognet staaer for 365 Edr. 4 Skp. 2 Fde. $\frac{1}{2}$ Alb. *) upr. A. og E. Hrtk. med et Areal af 2746 Edr.

*) I Amtsstuen er Hartkornet opgivet saaledes: Bender-gods . . . . . 365 Edr. 3 Skp. 2 Fde. $1\frac{1}{2}$ Alb.
Herstedvester Kirkejord . = - - - 3 - 2 -

365 Edr. 4 Skp. 2 Fde. $\frac{1}{2}$ Alb.

Da Kirken med Kirketiente er henlagt til Bispestolen, er det anførte Hrtk. 3 Fde. 2 Alb. det samme, hvormed Bisshoppen, efter hvad der er bemærket S. 61, er benificeret.

Ed., som er fordeelt paa 128 Matr. Nr. og giver i Gjennemsnit $7\frac{1}{2}$ Ede. Ed. paa een Ede Hrtk. Paa dette Areal findes Kirken, Skolen, en Jordemoderbolig, et Bomhuus, 50 Selvejergaarde, 43 Selvejerhuse med Hrtk. og Jord, 31 jordløse Selvejerhuse og 4 jordløse Fæstehuse under Sjællands Bispestol, 2 Kroer og en Molle; paa Mollen hviler ingen Mølle skyld. Af Gaardene ere 19 og af Husene 6 udslyttede.

Jorderne ere af god Bonitet og bestaae af stærkleret Muldjord; med Undtagelse af de Jorder, der ligge længst fra Byerne, som dels bestaae af Sand, dels af en fort mudderagtig løs Jord; dog findes her ikke egentlig sandede Jorder. Jorderne ere overalt jevne, uden Bakker (af saadanne har Sognet kun een eneste, der ligger N. D. for Herstedvester); hifst og her ere de side, hvilket især er tilfældet i Sognets vestlige Deel, langs med Store-Bejle-Ua, hvor der findes noget Engbund samt Ørvestkær; dette sidste er dog kun af ringe Bonitet, hvilket især er tilfældet med det, der findes i det forholdsvis ikke ubetydelige Areal af Mose, som Bridsløselille har. I Matriculen ere Jorderne ansatte til Taxten $15\frac{1}{2}$. Af Eng findes her omtr. 214 Edr. og af Mose 230 Edr.; men Skov mangler ganske og aldeles, med Undtagelse af en Plantage paa 6 Edr. Ed., som findes ved Albertslund; Beboerne beslittte sig i det Hele taget kun lidet paa Treplantning og Havedyrkning. Hvad det sidste angaaer, da gjelder herom, hvad S. 56 under Herstedvester Sogn er bemærket i samme Anledning. Omkring flere af Udslyttergaardene ere plantede vilde Træer, for at skaffe Gaardene Ly, men videre heller ikke. Sognet har hverken Søer eller Kilder; af rindende Vand findes her den i det Foregaaende flere Gange nævnte Store-Bejle-Ua, der danner Sognets vestlige Grændse mod Sengeløse og Højetostrup Sogne. Den har sit Udspring paa Grænsen mellem Ledøye og Herstedvester Sogne, i Nærheden af Ledøye Plantage, løber mod S., stærker Hovedlandevejen til Roeskilde og fortsætter sit løb langs Grænsen mellem Ballensbek

og Ishøi Sogne (S. 75). Et ved Noeskilde Kro fører en Bro over den. Paa Sognets nordvestlige Grændse løber der en Bæk, der fortsættes ind paa Harstrup Mark (S. 53.) Denne Bæk danner Grændskjellet mod Ballerup og Lidoje Sogne. Over Herstedvester og Bridsøselille Byers Marker gaaer Hovedlandevejen til Noeskilde; ved samme findes et Bomhus paa Bridsøselille Byes Mark. Bomintraderne ere bortforpagtede mod en aarlig Afgift af 2920 Rbd. Sølv.

Alle tre Diender svares, hver især, af 365 Edr. 4 Skp. 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. Hrk. Konge- og Kirke-Dienden tilhøre Sjællands Bispestol; hin er matriculeret til 48 Edr.; denne til 56 Edr. Diendehrk. og tilsammen behæftede til Banken for 1579 Rbd. 24 f. rede Sølv. De ere begge bortaccorderede til Yderne mod en aarlig Afgift af 5 til 7 Skp. Sød i alt pr. Ede. Hrk., omtr. ligemeget af Rug, Byg og Havre*). Kirken tilhører Sjællands Bislop pro officio; det er en almindelig Landsbykirke med Taarn; den har 2 Klokker, og i samme findes et Epitaphium over Magister Johannes Dauw, som døde 1707. Efter Hoffmanns Samling af Fundater yder den en aarlig Indtægt af $2\frac{1}{2}$ Rbd. af twende Steder i Kjøbenhavn, men derom har ingen yderligere Oplysning været at erholde. Præstetiden (S. 59) erlægges af Herstedvester Byes Hrk., 144 Edr. 3 Skp. 1 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb., med 5 Skp. Byg pr. Ede., betalt efter Gjennemsnit af 10 Aars Cap. E.; af Bridsøselille og Riisby Byers Hrk., 221 Edr. 1 Skp. 1 Alb., svares 6 Skp. Byg pr. Ede., betalt efter hvert Aars Cap. E. Sognet er Unner til Herstedosier, hvorfra det ligger i en Afstand af $1\frac{1}{2}$ Fjerdingvej.

Bed sidste Folketælling d. 18de Februar 1834 havde Sognet 846 (i Aaret 1801 606) Indb., hvoriblandt af Mandkøn 455 og af Kvindekøn 391; af Haandværkere

*) Som øftest er Dienden accorderet til $1\frac{1}{2}$ Skp. Rug, 2 Skp. Byg og 2 Skpr. Havre pr. Ede. Hrk.

findes her 1 Kurvemager, 1 Kunstdrejer, 1 Bødker, 1 Reebslager, 4 Skomagere, 6 Smede, 6 Hjulmænd, 4 Skrædere, 1 Snedker og 6 Vævere; af Thynde 83 Karle, 61 Piger og 21 Drenge; af Indsiddere 14. I Bridsløselille boer en Dyrlæge. I Forbindelse med Herstedøster, Vallensbek samt Klovetofte i Højetstrup Sogn danner Sognet et Jordemoder-District. Jordemoderen boer som bemærket (S. 62) i Bridsløselille.

Sognet danner et Skoledistrict. Skolen, der har et Tilliggende af omtr. 5 Edr. Ld. ligger i Herstedvester By og besøges i Almindelighed af 120 til 130 Børn. Den indbyrdes Underviisning og Gymnastik er indført. Skolelærerens Løn er reglementeret (S. 19), undtagen forsaavidt Skolelæreren har et Tillæg af 3 Edr. Byg., og lider ingen Udfortning for Lønnen af den Kgl. Kasse, Offeret og Accidentierne. Skolevæsenet ejer hverken Legater eller Capitaler (see dog S. 55). Udgivterne, der saaledes maae tilvejebringes ved Ligning paa Beboerne, udgjøre ialt omtr. 216 Rbd. eller omtr. 56 f. pr. Ede. Hrk.

Blandt Bygningerne udmaerk Kroerne og Vaaningen ved Nøde-Bejrmolle sig ved en mere solid Bygningsmaade; disse ere deels opførte af Grundmuur, deels af Bindingsværk med Muurvægge, medens Bygningerne i Almindelighed ere opførte af maadeligt Bindingsværk med Leervægge; selv de udflyttede Gaarde, der ere forsynede med ordentligt Bindingsværk, have klinede Vægge. I Landets almindelige Brandkasse ere Bygningerne assurerede for 168560 Rbd. Sølv. Prioritetsgjælden paa de faste Ejendomme med Besætning og Inventarium udgjør ialt 63933 Rbd. 90 f. rede Sølv, 26479 Rbd. 68 f. Sølv og 49331 Rbd. 72 f. S. og E.; af disse Summer eje private Creditorer 22526 Rbd. 23 f. r. S., 19919 Rbd. 68 f. Sølv og 38051 Rbd. 71 f. S. og E.; Umyndige 2250 Rbd. Sølv og 3540 Rbd. 49 f. S. og E., og oftentlige Stiftelser 41407 Rbd. 67 f. r. S., 4310 Rbd. Sølv og 7739 Rbd. 48 f. S. og E.

Gaardenes Størrelse varierer fra 1 til 15 Edr. Hrk., men de fleste ere dog imellem 6 og 10 Edr. Af Gaards-Lodder paa 1 Ede. Hrk. og Huuslodder paa $\frac{1}{2}$ Ede Hrk. gives en uforholdsmæssig betydelig Deel. Til en almindelig Bondegaard paa 7 Edr. Hrk. hører et Areal af 45 til 50 Edr. Ed. Forholdet mellem Agerland, Engbund og Mose er forskellig i de forskellige Byer; i Herstedvester har en saadan Gaard 5 til 6 Edr. Ed. E. og 2 Edr. Ed. M.; i Riisby sædvanlig omtr. 6 Edr. Ed. E. og 4 til 5 Edr. Ed. M., og i Bridsloselille omtr. 3 Edr. Ed. E. og omtr. 6 Edr. Ed. M. Det maa derhos bemærkes, at Herstedvester Byes Enge ere bedre end Riisby og Bridsloselille Byers. Udsæden til en Gaard paa 7 Edr. Hrk. er almindeligen 5 Edr. Rug, 12 Edr. Byg, 7 Edr. Havre, 6 Edr. Bælg-sæd, 6 Edr. Kartofler samt 1 Skp. Hørfros; der høstes gjerne efter Rug 7, efter Byg og Kartofler 10 til 12, efter Havre og Bælgæd 6 Fold; af Enghø avles 6 Læs, af Klo-verhø 26 Læs og af Straafoder 50 Læs, hvert Læs beregnet til 60 Lyd. Besætningen er 6 til 7 Heste, 10 Kør, 8 Faar og 6 Sviin. I Løbet af de sidste 6 Aar har Man begyndt at tillægge enkelte Føl og Kalve; imidlertid maa Besætningen endnu for den største Deel holdes vedlige ved Kjøb, med Undtagelse af Faar og Sviin, af hvilke de nødvendige tillægges. Fra en Gaard paa 7 Edr. Hrk. sælges aarlig 6 Lam og 2 Sviin samt de nyfødte Kalve. De fleste af Hartkornejerne drive den saakaldte Mælke- og Fløde-Handel, hvorom iowrigt i Eet og Ult gjælder, hvad der under Herstedøster Sogn er anført om den samme Gjenstand. Jorderne drives sædvanlig saaledes: Græsmarken gjødes ved Midsommers Eid og pløjes een Gang; det følgende Aar saaes bræddet Byg; 2. Byg; 3. Erter eller Rug; 4. Byg eller Erter; siden saaes Wikker og Havre; nogle Jordbrugere vedblive saaledes i 10 Aar og derover, førend de udlegge Jorden med Klover; andre drive den kun i 5 til 6 Aar. Ageren ligger i Almindelighed 3 Aar i Hvile. Hvede

dyrkedes aldeles ikke, ligesom Man heller ikke endnu har begyndt at legge Bind paa Handelsplanter. De Kgl. Sk. af en Gaard paa 7 Edr. Hrtk. udgjøre omtr. 56 Rbd. og Com. Afg. omtr. 8 Rbd.; om Tienderne, see S. 65. Fordelerne ere alle udstifte, dog bruges nogle endnu i Fælledsfab; saaledes drive 4 Gaarde i Bridsloselille, af Hrtk. 40 Edr. 5 Skp. 2 Alb., omtr. 245 Edr. Ed. i Fællig (S. 62). Af Riisby Byes Areal bruges en Lod paa omtr. 79 Edr. Ed. i Fællig af 18 Matr. No. (S. 63). De nævnte 4 Gaardes Avisbrug og Høst ansees at være den bedste i Sognet.

Den aarlige Production for hele Sognet kan anslaaes til 1825 Edr. Rug, 6255 Edr. Byg, 2190 Edr. Havre, 1250 Edr. Erter, 625 Edr. Wikker, 2000 Edr. Kartofler og 5214 Edr. Mælk samt 500 Edr. Fløde; af Rug, Havre, Bølg-sæd og Kartofler sælges Intet i et almindeligt Aar, og i frugtbare Aar er det Hele, der af disse Sædarter kan sælges, et Par Hundrede Edr. Rug og 500 Edr. Erter; af Byg sælges derimod omtr. 3500 til 4000 Edr. og af Mælk 3476 Edr. foruden de ansorte 500 Edr. Fløde; der forbruges saaledes i Almindelighed deels i Huusholdningen, deels til Fordring og Feedning af Creature, deels hvad Sædarterne og Kartoflerne angaaer, til Udsæd: 1825 Edr. Rug, 2000 til 2755 Edr. Byg, 2190 Edr. Havre, 1000 til 1250 Edr. Erter, 625 Edr. Wikker, 2000 Edr. Kartofler og 1738 Edr. Mælk. Her haves omtr. 360 Heste, 550 Stk. Hornqvæg 400 Faar og 300 Sviin.

Om Fattigvæsenet er det Fornødne ovenfor bemærket. Sognet, der ligger i Kjøbenhavns Amts Ryterdistricts sonde Birk, udgjør det 14 Land-Lægd af Smørum Herred, Kjøbenhavns Amt.

I Sognet findes ingen samlede Godser eller Hovedgaard; af Gaarde, der beboes af Folk udenfor Bondestanden, mærkes:

Albertslund, en Udslyttergaard fra Brødsloselille (S. 62), der ejes og drives af Hr. Professor, Hof-Tandlæge Alberti. Den staaer for 14 Edr. 7 Skp. 1 Fdk. $\frac{1}{8}$ Aab. upriv. A. og E. Hrtk. og har et Areal af 96 Edr. Ed. A. 6 Edr. Ed. E. og 12 Edr. Ed. M. Udsæden, 14 Edr. Vintersæd, deels Hvede, deels Rug, 15 Edr. Byg, 22 Edr. Havre, 8 Edr. Erter, 5 Edr. Bikker, giver 7 til 9 Hold; der lægges 20 til 30 Edr. Kartofler og avles 36 Læs Hø. Besætningen er 8 til 10 Heste, 24 til 30 Stk. Hornqvæg, 6 Sviin. De Kgl. Sk. og Bankrenten udgjøre 150 Rbd.; Com. og andre Afg. 50 Rbd. Bygningerne bestaae af 6 Vængder, opførte af Bindingsværk med Leervægge og strækkede; de ere tilsammen assurerede for 3410 Rbd. Sølv. Den ved Gaarden liggende Have med Plantage indtager et Areal af 6 Edr. Ed.

I Sognet findes en

Mølle,

Røde-Vejrmølle, en hollandsk Bindmølle, under Herstedvester By (S. 61), i Sognets sydøstligste Udkant, der ejes og drives af Hr. B. Nielsen. Bygningerne, der alle ere teglhængte, bestaae af et Stuehuus med gebrokket Tag, en Bygning indrettet til Bageri og 3 Udhuse; de tvende første ere opførte af Grundmuur, og de øvrige af Muur og Bindingsværk. I den ene af de sidstnævnte er opført en Hestemølle, og de tvende andre ere indrettede til Lade, Stald, Vognremisse o. s. v. De ere alle assurerede for 44620 Rbd. Sølv, Bindmøllens, Mølleværkernes og een under Møllen hørende Smedes Assurancesum derunder indbegreben; selve Bindmøllen med det deri værende Mølleværk er assureret for 28800 Rbd. Sølv, der, som bemærket, ere indbefattede under foranførte Sum. Ved Bygningerne, der afgive en god og bekvem Bopæl, ligger en smuk Have paa $\frac{1}{2}$ Ede. Ed.

Vindmøllen ligger S. for Kongevejen til Kjøbenhavn, men de andre Bygninger N. for samme.

Møllen, der ikke er ansat til Møllekyldes Hrtk., har 2 Sigteqvarne, 1 Grovqværn og 2 Skalqværne, som hver holdt 10 Kvarter i Diameter. Naar 3 Kværne gaae, males i Timen 10 til 12 Edr. Sæd; den aarlige Formaling er 2000 Edr. Hvede og Rug, der sigtes, 2 til 3000 Edr. Rug til grovt Meel og 2000 Edr. Byg til Gryn. Paa den ovenberørte Hestemølle, i hvilken der ere anbragte en Gryngværn og en Grovqværn, males i Timen 1 Ede. og om Aaret omtr. 200 Edr. Sæd til simple Gryn og Malt. Ejeren er Medlem af Møllerlauget i Hovedstaden, hvor han holder aaben Boutik.

Til Møllen hører et Areal af 35 Edr. Ed., der skylder af 3 Edr. 3 Skp. 3 Fdk. 1½ Alb. upr. U. og E. Hrtk. Udscæden, 5 Edr. Rug, 7 Edr. Byg, 5 Edr. Havre, 1 Ede. Rørter, 2 Edr. Bikker, giver 7 til 10 Fold. Der lægges 4 Edr. Kartofler, og avles 8 til 10 Læs hø. Besætningen bestaaer af 10 Heste, 10 Kør og 4 Sviin. Jorderne, der deels ere sortmuldede, deels leerblandede, drives paa følgende Maade: første Aar Sommerbrak, der gjødes til Staldfoder, 2. Rug; 3. Byg; 4. Havre; 5. Rørter; 6. Rug med Kløver, som udlægges 2 til 3 Aar. Under Møllen hører for Djeblikket endvidere 2 Edr. Ed. Mose, der afgiver tilstrækkeligt Lørvestjær; det er en Parcel af Cathrineberg Hovedgaards-Jorder, som er tilkjøbt af nærværende Ejér og skylder af omtr. 2 Skp. priv. U. og E. Hrtk. De Rgl. Sk. beløbe sig til 200 Rbd.; Com. Afg. til 50 Rbd.; i Mølleafgift svaredes oprindelig 10 Rbd. Sølv, men ved Hjortespring Mølles Nedlæggelse er denne Afgift forsøgt med 5 Rbd. 26 s. Sølv. Om Konge-, Kirke- og Præste-Tienden see S. 65. Bankhæftelsen i Bygningerne, 3007 Rbd. 77 s. r. S., er indfriet; paa Jorderne hviler en uindfriet Bankhæftelse af 116 Rbd. 91 s. r. S.

Mollens Ejer har Privilegium til at bage saavel fint som grovt Brød til Salg; imidlertid udøver han ikke denne Rettighed selv, men har bortsorpagtet den mod en aarlig Afgift af 400 Rbd.

K r o e r.

1. Rødevejrmolle Kro, under Herstedvester By, ligger i Sognets sydvestlige Hjørne paa den nordlige Side af Nøeskilde Kongevej, ikke fuldt $1\frac{3}{4}$ Miil fra Kjøbenhavn. Bygningerne, der ere vel vedligeholdte og opførte af Muur og Bindingsværk, bestaae af et velindrettet, teglhængt Stuehuus og 3 Udhuse; de ere i alt assurerede for 8000 Rbd. Sølv. Ejerens, for Tiden Hr. Jacobsen, har Privilegium til Gjøstgiveri og Krohold. Af Herstedvester Byes Forder har Kroen et Areal af 74 Edr. Ld., hvorfaf omtr. 12 Edr. er Engbund; de skyldes af 9 Edr. 5 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk.; men efter Ejerens Opgivende drives i Forbindelse dermed et Areal af omtr. 25 Edr. Ld. af upr. A. og E. Hrtk. 2 Edr. 5 Skp. Udsæden, 8 til 10 Edr. Rug, 16 til 20 Edr. Byg, 15 til 20 Edr. Havre, 8 Edr. Bælgæd, giver 7 til 8 Fold. Besætningen er 10 Heste, 14 Kør og 8 Svii. De Kgl. Sk. og Com. Afg. samt Renter af Bankhæftelsen, der endnu hviler paa Ejendommen, udgjøre 230 Rbd. Konge- og Kirke-Tienden svarer med omtr. $7\frac{1}{2}$ Skp. Byg, og Præstetienden med omtr. 5 Skp. Byg pr. Ede. Hrtk.

2. Nøeskilde-Bro, der ligger i Sognets sydvestlige Udskant, under Bridsløselille By, ved Nøeskilde-Kongevej, henved $2\frac{1}{4}$ Miil fra Kjøbenhavn, tilhører Hr. Brændeviinsbrænder A. A. Brændum, der har Privilegium til Gjøstgiveri, Krohold og Brændeviinsbrænderi; for Tiden drives her ogsaa Bryggeri og Maltgjøreri. Bygningerne bestaae af et grundmuret og teglhængt, 2 Etager højt Stuehuus, 4 særskilte Udhuse og en Rejsestald; disse sidste Bygninger ere alle een Etage høje, straatækede og deels opførte af Grund-

muur, deels af Muur og Bindingsværk. De ere i Forening med Stuehuset assurerede for 37940 Rbd. Sølv. Ved Bygningerne ligger en ret smuk Have; omtr. 1½ Ede. Ld. er beplantet med vilde Træer. I Brændeviinsbrænderiet, Bryggeriet og Maltgjøreriet forædles aarlig 2000 til 2500 Edr. Sæd.

Kroen har et Villiggende af 53 Edr. Ld., der skylder af 7 Edr. 7 Skp. 3 Fdk. 2 Alb. upr. A. og E. Hrtk., men under samme drives tillige af Hørstedvester Byes Areal 8 Edr. Ld., af upr. A. og E. Hrtk. 1 Ede. (S. 61); fremdeles de til Kalkbrænderiet i Højetstrup Sogn, hvilket ligeledes tilhører Hr. Brøndum, liggende Torder, 22 Edr. Ld., hvorpaa hviler 2 Edr. af Tostrupvaldby Byes Hrtk., samt en Lod af Højetstrup Præstegaards Torder paa omtr. 5 Edr. Ld., der skylder af 2 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. priv. A. og E. Hrtk. Denne sidste Lod haves kun i Arvefæste; de øvrige Loddere ere Selvejendom. Under Kroen drives saaledes i alt 87 Edr. Ld., der staae for 2 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. priv. og 10 Edr. 7 Skp. 3 Fdk. 2 Alb. upr. A. og E. Hrtk. Ud-sæden er 8 Edr. Bintersæd, 10 Edr. Byg og 10 Edr. Havre, der giver de i Sognet almindelige Hold (S. 67). Torderne ere leermuldede og sandmuldede og i god Gjædningstilstand; en stor Deel Mosejord, som forhen kun brugtes til Tørvestkær og afgav daarligt Høslet, er nu ved Groster mellem hver af de smalle Acre, Evergrøster og Faschner for største Delen forvandlet til godt Pløjeland. Besætningen er 10 Heste, 20 til 24 Kør og 10 Sviin.

De kgl. Sk. af Torderne, Brænderiet og Gjæstgiveriet udgjøre aarlig 1400 Rbd., Com. Afg. 30 Rbd.; i Arvefæsteafgivt til Højetstrup Præsteembede svares aarlig 4 Edr. Byg. Bankhæftelsen hviler paa Ejendommen.

Den nuværende Ejer driver selv Brænderiet, Bryggeriet og Maltgjøreriet; Gjæstgiveriet og Torderne ere derimod bortsorpagtede, hint for 1800 Rbd. og disse for 400 Rbd. aarlig. Ligeledes er Kalkbrænderiet under Tostrupvaldby,

der ogsaa tilhører Hr. Brøndum, bortforpagtet mod en aarlig Afgift af 300 Rbd. I den sydostlige Udkant af Markegne ligger det ovenfor nævnte Bomhuus.

VI. Vallensbæk Sogn

grænser mod N. til Herstedvester Sogn, mod D. til Brøndbyvester Sogn, mod S. til Kjøge Bugt, og mod Ø. til Fjelshøj og Højetosstrup Sogne, mod hvilke Store-Bejle Na danner Grænsen. Sognet er benævnt efter dets eneste By:

Vallensbæk, der ligger lidet over 2 Mile fra Kjøbenhavn, 2 Mile fra Roeskilde, 3 M. fra Kjøge og omrent $\frac{1}{2}$ M. S. for Roeskilde Kongevej; den har et Areal af 1580 Edr. Ed., hvorpaa hviler 13 Edr. 6 Skp. 2 Fdk. 1 Alb. pr. og 143 Edr. 3 Fdk. upr. A. og E. Hrk.*), der ved Taxationen i Aaret 1802 blev vurderet til 550 Rbd. pr. Ede. Da den nye Matricul blev bestemt, var det fordeelt paa 69 Matr. No., men for Tiden er det fordeelt paa Præstegaarden, hvortil det priv. Hrk. ligger, 1 Festgaard, tilhørende den Nissenske Stiftelse, af Hrk. 11 Edr. 6 Skp. 3 Fdk., 22 Selvejergaarde, blandt hvilke 1 er over 14 Edr., 2 o. 13, 1 o. 12, 3 paa 9 Edr. 2 Fdk. $\frac{3}{4}$ Alb., 1 o. 8, 1 o. 7, 2 paa 4 Edr. 4 Skp. 1 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb., 1 o. 3, 2 paa 3, 1 o. 2, 6 o. 1, og 1 paa 1 Ede. Hrk., samt 6 Selvejerhuse, af hvilke 2 ere paa 5 Skp. $\frac{1}{8}$ Alb., 1 o. 2 (Fidtekroen), 2

---

*) Hrk. er i Texten anført saaledes, som det findes anført i Matr. Cont.'s Hrk. Fortegnelser og i de af Amtsstuuen meddelelte Oplysninger; - efter Opg. fra Stedet er det 13 Edr. 4 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. pr. og 143 Edr. 1 Skp. 3 Fdk. upr.

o. 1, og 1 paa 1 Skp. Hrtk.; paa Byens Areal findes fremdeles 25 jordløse Selvejerhuse, 8 jordløse Fæstehuse,^{*)} af hvilke 6, der ere Superficiairhuse, høre under Præsteembedet, 1 under en af de ovenanførte Bondergaarde og, 1 under den Nissenske Stiftelses Gods, hvilket tjener til Enke-Sæde for den paa Vallensbek Kald værende Præste-Enke, Kirken, et Fattighus, Skolen eller Degneboligen, og en paa denne Jordlod opført Klokkerbolig, der egentlig ogsaa hører under den Nissenske Stiftelse; af Gaardene ere 15 og af de til Hrtk. ansatte Huse 11 udflyttede.

Naar Byens og Sognets Hrtk., der, som anført, er 13 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. 1 Alb. pr. og 143 Tdr. 3 Fdk. upr. A. og E. Hrtk.^{**}), fordeles paa det anførte Areal, 1580 Tdr., kommer i Gjennemsnit omtr. 10 Tdr. Ed. paa en Æde. Hrtk. Jorderne ere jevne og flade; mod N. ligge de dog lidet højere, end mod S., hvor de endog, langs med Kjøge-Bugt, falde noget side. De ere af særdeles god Bonitet, for den største Deel muldlerede, med Undtagelse af Strækningen ned mod Stranden, hvor de ere lette og sandige; Markerne falde dog i Almindelighed noget tunge og side, og naar det indtræffer med regnfulde Somre, kunne Beboerne ikke rose sig af deres Avling. Paa den vestlige Side af Sognet findes langs med Store-Bejle Åa betydelig og god Engbund, der dog undertiden lidet af Vand; her findes ogs-

^{*)} I Matr. Cont. findes anført, at den Nissenske Stiftelse har 5 Fæstehuslodder, af hvilke de 4 ere bebyggede og den 5te ubebygget.

<sup>**) Amtsstuen har opgivet Sognets Hrtk. saaledes:
Nyttergodset 131 Tdr. 2 Skp. upr. A. og E. Hrtk.
Præstegaarden 8 Tdr. 2 Skp. 1 Fdk.
En frie Gaard 5 Tdr. 4 Skp. 1 Fdk. 1 Alb.
Af den Nissenske Stiftelses Gods 11 Tdr. 6 Skp. 3 Fdk.
Da den anførte frie Gaard drives under Præstegaarden, stemmer det med hvad i Terten er anført.</sup>

saa noget Tørvestjær, men af ringe Bonitet og utilstrækkeligt. Skov mangler ganske og aldeles. De fleste af Sognets Beboere maae derfor hente Tørv fra Sengeløse, Lidsøe el. a. St. og Brænde fra Roeskilde, Kjøbenhavn eller Sjællands nordlige Skovegne. Sognet har vel ialt 254 Edr. Ed. E. og 230 Edr. Ed. M. Foruden den ovennævnte Store-Bejle Åa, der for det meste danner Sognets vestlige Grændse mod Højetostrup og Fisshøj Sogne, har Sognet fremdeles en Bæk, der har sin Oprindelse fra Moser eller Vandsteder, som lige B. for Byen. Denne Bæk flyder gjennem Vallensbæk, hvor dens Leje dannes af en lidet Dal; derfra flyder den mod S. B., indtil den forener sig med den fornævnte Åa. Af denne Dal og Bæk synes Byens Navn at maatte deriveres. Sognet har ingen Søer; dets sondre Enemærker overskjøres af Strandvejen, som gaaer til Kjøge.

Hvorledes Hrtk. er fordeelt m. m. er alt ovenfor bemærket under Byen. Som ovenfor anført ere Sognets Hrtk.-Ejere, paa faae Undtagelser nær, Selvejere; dog erlægge disse, som sædvanligt i Rytterdistricterne, en lidet Recognition foruden andre Afgifter (ievnfor Side 3). Alle tre Tiender svares hver især af 143 Edr. 3 Skp. upr. Hrtk.; Kirketienden, der er matriculeret til 31 Edr. Tiendehrtk., tilhører den Nissenske Stiftelse, og er bortaccorderet til Yderne mod en aarlig Afgift af 4 Skp. Byg pr. Ede. Hrtk., som betales efter Middeltallet af de 10 foregaaende Aars Cap. E.; den er behæftet til Banken for 274 Rbd. 71 f. Sølv. Kirken, der ligeledes tilhører den Nissenske Stiftelse*) og dersor staaer under Bestyrelse af Kjøbenhavns Magistrat, ligger nordligst i Byen; det er en almindelig Landsbykirke med Taarn, hvori der findes 2de Klokker. Kirken er kun lidet, dog stor nok til Menigheden, samt lys. Prædikestolen er af ret smukt Billedhuggerarbejde, paa hvilket findes Aarstallet 1649; Døbefonden er udhugget af

*) See ovenfor under Glostrup S. 15.

simpel Kampsteen, men forsynet med et Sølvfad samt et KobberdækSEL. Alteret er oppyntet under Christian IV, hvis Navneciffer sees over samme; i Kirken findes et Epitaphium af Træ over Mads Rasmussen, der har været Sognets Præst og døde, som saadan, 1647. I Midten af det forrige Aarh. blev det Indvendige af Kirken godt istandsat ved Etatsraad Nissen, der skjænkede samme en smuk forgylt Kalk og Disk, en Sølv-Oblateæste og tvende smukke Alterstager af Messing, samt sorgede for, at der i disse altid kunne være hvide Vorlys; han forsynede ligeledes Alteret med et kostbart Fløjels Alterklæde og Messehagel. Kirken, der iovrigt ejer hverken Jord eller Capital, samt Kirkegaarden holdes godt vedlige. Om Kongetienden, der er matriculeret til 31 Ædr. Tiendehtlk. og ligesom Præstetienden henlagt til Sognekaldet, vil det fornødne nedenfor blive bemærket.

Efter Folketællingen den 18de Februar 1834 tæller Sognet 370 (i Aaret 1801 311) Indb., nemlig af Mandkjøn 188 og af Kvindeskjøn 182; iblandt disse findes af Haandværkere 2 Hjulmænd, 2 Tømmermænd, 2 Smede, 2 Skomagere, 6 Skrædere og 6 Bævere; af Tynde 27 Karle, 26 Piger og 12 Drenge; af Indsiddere 14. Befstanden er mere tilsyneladende end virkelig, og den øjeblikkelige Fordeel, Flødehandelen medfører, bidrager mindre til at fremme samme, end man var berettiget til at formode; den virker derhos fordæveligt paa Beboernes Religiøsitet og gode Sæder.

Sognet danner et Skoledistrict. Skolen udgjør den sondre Længde af Degneboligen; den besøges af 60 Børn; den indbyrdes Undervisning og Gymnastik er indført. Skolelæreren, der er een af de gamle Sognedegne, har i førstnævnte Egenskab den ved Anordn. af 29de Juli 1814 reglementerede Skoleløn, Fourage samt Offer (S. 19). Som Degn nyder han $1\frac{1}{2}$ pd. Brød pr. Æde. Hrk., og ifølge Fundatsen for den Nissenske Stiftelse af 12te April 1760, egl. confirm. den 9de Maj s. A., i Landgilde og Hoveripenge af Stiftelsens Fæstegaard her i

Sognet 11 Edr. 6 Skp. 3 Fdk. Byg og 8 Rbd. 72 f.
Sølv, imod at forsyne Kirken med Brød og Viin og
2de Vorlys, samt som Kirkeværg, at have Opsyn
med Kirken, Kirkeornamenterne og Kirkegaarden. Frem-
deles har han fri Bolig i Degneboligen, der bestaaer
af 4 Bygninger og har et Villigende af 3 Edr. Ed.
af fortrinlig Bonitet og ikke ansatte til Hrk. Den
for Degneboligen bestemte Inoleśningssum af 100 Slette-
daler skjønkedes Degnene af oftmænde Etatsraad Nissen,
der til disses Begummelighed fremdeles lod paa Degne-
bolagens Grund opføre et Huus, Klokkerboligen faldet, af
hvilket de svare i aarlig Afgift til Sognets Fattigcaſſe
10 Mk. Sølv og, som beboes frit af en Mand, hvem det er
paalagt at besørge Ringningen med Kirkeklokkens og at holde
Kirken og Kirkegaarden reenlig samt lukket. Skolekaſſen
ejer en Kgl. Obligation paa 200 Rbd. Sølv, og 50 Rbd.
Sedl., der ere indsatte i Kjøbenhavns Sparekaſſe. Sog-
net danner i Forening med Kløvetofte By i Højetstrup Sogn
og Hørstedvester og Hørstedøster Sogne et Jordemoder-District.
Jordemoderen boer i Bridsløselille.

Bygningerne ere her meget bedre, end almindeligen paa
Landet; en stor Deel af Byen blev i Aaret 1824 lagt i
Aſſe, og Gaardenes Bygninger, der udflyttedes, blev ved
denne Lejlighed opførte i en Stil, der synes at overstige Beboer-
nes Evne og Vilkaar, ere i Landets almindelige Brandcaſſe aſ-
furerede for 73070 Rbd. Sølv; i disse, Jorderne og Inventariet
er prioriteret et Beløb af 4250 Rbd. r. S., 4577 Rbd. 74 f.
Sølv og 16907 Rbd. 62 f. Sedl. og L.; af disse Summer skyld-
des til Private 4100 Rbd. r. S., 4200 Rbd. Sølv og 14314
Rbd. 64 f. Sedl. og L.; til Umyndige 177 Rbd. 74 f. Sølv
og 2342 Rbd. 64 f. Sedl. og L., samt til offentlige Stiftelser
150 Rbd. r. S., 200 Rbd. Sølv og 250 Rbd. Sedl.

Sognets Hrk. er meget udstykket; fun 4 Gaarde
ere undgaaede Udparrcellering. En Gaard paa omtrent
9 Edr. Hrk. har et Areal af 90 Edr. Ed., hvoraf

62 Edr. er Agerland, 12 Edr. G. og 16 Edr. Mose. En saadan Gaard saaer sædvanlig 10 Edr. Rug, 14 Edr. Byg, 15 Edr. Havre, 8 Edr. Græter, 4 Edr. Wikker og 6 Edr. Kartofler; i Middelaar avles 6 Fold Rug, 7 Fold Byg og Havre, 4 Fold Græter, 5 Fold Wikker og 8 Fold Kartofler. Af Kløver saaes en Deel, men af Hør kun lidet. Det sees saaledes, at Rug, Byg, Havre, Græter og Wikker ere de Sædarter, der i Almindelighed saaes her. Kun et Par Jordbrugere saae Hvede, og dog kun højst ubetydeligt, og blot en Enkelt Boghvede. Jorderne, der forlengst ere udsiftede, drives paa følgende Maade: 1 Rug; 2 Byg; 3 Græter; 4 Byg; 5 Havre, udlagt med Kløver. Paa Træplantning lægge saa at sige Ingen Bind, men Enkelte af Jordbrugerne have ret smukke Haver. Paa en Gaard af ovennævnte Størrelse holdes sædvanlig 8 à 10 Heste, 12 Dvæghøveder, 8 Haar og 10 Sviin. Mælkproductionen anvendes kun af de Færreste til deraf at kjerne Smør og lave Ost, ligesom det ogsaa kun er dem, der have det mindste Jordbrug, som anvende Mælken paa den nævnte Maade. De større Jordbrugere bringe denne Artikel, saavelsom deres Production af Fløde, til Hovedstaden og affætte den der. De maae derfor kjøbe det Smør, de forbruge, hvilket ogsaa tildeels gjælder om Forbruget af Ost. De betydeligere Jordbrugere tillægge hvert Aar en Hest, 2 Koer, 11 Lam og 10 Sviin; de mindre betydelige en Ko, 4 Lam og 3 Sviin; men af Kreaturer sælges ingen; kun en Enkelt sælger nogle Lam.

Den aarlige Production for hele Sognet kan anslaaes til 1050 Edr. Rug, 1720 Edr. Byg, 1820 Edr. Havre, 565 Edr. Græter, 345 Edr. Wikker, 800 Edr. Kartofler, 1420 Edr. Mælk og 150 Edr. Fløde; heraf sælges 590 Edr. Rug, 650 Edr. Byg, 300 Edr. Havre, 950 Edr. Mælk og 140 Edr. Fløde; af Græter og Wikker sælges kun saare ubetydeligt; af den første Artikel kun omtr. 30 til 40 Edr. og af den anden omtr. 60 Edr.; Kartoflerne

forbruges deels i Husholdningen, deels til Fodring og Fedning af Kreaturer samt til Udsæd; det samme er tilfældet med 800 Edr. Rug, 1070 Edr. Byg, 1520 Edr. Havre, 520 Edr. Werter, 285 Edr. Vikter, 470 Edr. Mælk og 10 Edr. Fløde. Her holdes ialt 180 Heste, 220 Stk. Hornqvæg, 140 Faar og 170 Sviin.

Sognet danner et Fattigvæsensdistrict, der bestyres af en paa sædvanlig Maade sammensat Fattigcommission. I de senere Aar ere de Fattiges Antal her i Sognet tiltaget paa en foruroligende Maade; i Aaret 1830 vare Almisselemmerne kun 3 Familier, hvortil kom 5 andre, som fo-drede extraordinair Understøttelse; til samtlige disse Forsør-gelse medgik 120 Kostdage, 2 Edr. Rug, 3 Edr. Byg, 92 Rbd. $33\frac{1}{2}$ f. Sedl. og 2 Snese Tørv pr. Ede. Hrtk.; i Aaret 1831 forsørgedes 8 Familier, og 4 Familiер nøde interimistisk Hjælp; Udgivterne beløb sig til 1050 Kostdage, 2 Edr. Rug, 3 Edr. Byg og 169 Rbd. Sedler samt 2 Snese Tørv pr. Ede. Hrtk.; dog maa det bemærkes, at det forøgede Antal Almisselemmer og den for-øgede Udgivt tildeels blev bevirket ved den i dette Aar ogsaa her i Sognet herskende Epidemi; i Aaret 1832 var Ud-givten vel noget mindre, nemlig 36 Epd. Brød, 3 Epd. Flæsk, $2\frac{1}{4}$ Ede. Gryn, 3 Skp. Werter, 2 Edr. Rug og 3 Edr. Byg, 2 Snese Tørv pr. Ede. Hrtk., 652 Kostdage og omtr. 70 Rbd., men i 1833 vare atter 8 Familier antagne til fast Understøttelse af Fattigvæsenet, foruden en 3 á 4 Fa-milier, der nøde interimistisk Understøttelse, og Udgiften steeg derfor atter; den udgjorde for dette Aar 17 Epd. Brød, $2\frac{1}{2}$ Epd. Flæsk, 2 Edr. Rug, 3 Edr. Byg, 1 Ede. Gryn, $2\frac{1}{2}$ Skp. Werter, 145 Rbd. 92 f. Sedl. og 2 Snese Tørv pr. Ede. Hrtk. har Sognet ogsaa Renten af en Ca-pital, som Sognesoged og Kirkeværge Peter Lauritsen stjæn-kede det i Aaret 1637; den udgjorde oprindeligen 30 Sletdl., men vorde esterhaanden til 50 Sletdl.; for Tiden er

dens Beløb 37 Rbd. 48 f. Sedl. og £., der ere indsatte i Kjøbenhavns Sparekasse. Fattigcommisionen bestyrer Legatet og uddeler dets Renter til Sognets Fattige.

Sognet, der ligger i Kjøbenhavns Amis Ryterdistricts sondre Birk, danner det 13de Landlægd af Smørup Herred i Kjøbenhavns Amt.

Vesten for Vallensbek By laa forдум et lidet Kloster, hvoraf ethvert Spor nu er forsvundet.

Vallensbek Sogn udgjør et Pastorat, hvis Indtægter i den gamle Angivelse ere anslaaede til 150 Rbd. Præsten, for Tiden Hrr. O. L. Rafn, beboer den midt i Vallensbek By liggende Præstegaard, der blev opført af Nyt i Aaret 1826, da den forrige var bleven lagt i Aske ved en Ildebrand, som 1824 overgik den største Deel af Byen. Den ny Præstegaard blev opbygget paa Accord, og er derfor ikke durabel; Baaningshuset af Grundmuur er kun muret med raat Leer; det bestaaer af 19 temmelig brede Tag og hænger sammen med de 3de Udhuse, som ere opførte af Bindingsværk med Leervægge; den ligger temmelig langt fra Kirken og endnu længere fra Jorderne, paa hvilke den burde have været udflyttet, hvad der ogsaa, som ovenfor bemerket, skete med de fleste andre Gaarde i Byen. Samtlige Bygninger ere assurerede for 4130 Rbd. Sølv. I Haven, der indtager et Areal af 3000 □ Alen, findes vel en Deel Frugtræer, men de ere næsten alle nør ved at gaae ud af Elde.

Præstegaardens Lod, der indtager et Areal af 84 Edr. £d., staaer for 13 Edr. 6 Skp., 2 Fdk. 1 Alb., (efter Præstens Dpg. 13 Edr. 4 Skp. 1 Fdk. 1 Alb.) pr. A. og E. Hrk.; den ligger temmelig langt fjernet fra Byen, ligesom og adspilitet paa flere Steder. Jorderne ere muldlerede, side, tunge og besværlige at behandle, men iovrigt af fortrinlig

Bonitet; Strandlodden, omtr. 8 Edr. Ed., er den ringeste; under det ansorte Areal ere ogsaa 11 smaae Engstykker indbefattede, af hvilke de fleste ere opskarne til Tørv. Der kan saaes 10 Edr. Rug, 12 til 14 Edr. Byg, 24 til 25 Edr. Havre, 5 til 6 Edr. Erter, nogle Bikker og Kløver, hvorefter der vel kunne avles 8, og, som oftest, endog flere Fold, men dette beroer paa Bejrliget. Af Enghs bjerges 25 til 30 Læs, samt noget Kløverhø. Der behøves en Besætning af 10 Heste, 12 til 16 Kør, 4 til 6 Stk. Ungqvæg, 6 til 8 Faar og 4 Svin. Avlingen er iovrigt bortsorpagtet mod en aarlig Afgift af 100 Edr. Byg, der betales efter hvert Aars Cap. E. Forpagteren svarer desuden alle Skatter af Præstegaarden, forretter alle Frikjørsler og erlægger nogle Natural-Præstationer. Med Undtagelse af 6 jordløse Huse, der ere opførte paa Præstegaardens Grund og bortsættes af Præsten, haves intet Annex- eller Mensal-Gods. De nævnte Huse svare tilsammen en aarlig Grundafgitt af 10 Rbd. og hvert 2 Høstdage foruden den, Loven tillader at fordre; Bygningerne tilhøre Fæsterne. Ved Forandring af Besidder svares 2 til 3 Rbd. i Indfæstning til Præsten.

Præsten høver ikke alene Præstetienden af Sognets contribuable Hrk., 143 Edr. 3 Fdk., (efter Sognepræstens Opgivende 143 Edr. 1 Skp. 3 Fdk.), men han er tillige benesiceret med Kongetienden, saa at Kaldet kan ansees at udgjøre 286 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. tiendeydende Hrk. Ifølge Forening af 30 Sept. 1824, kgl. confirm. 12 Nov. næsteften, hæves hin med 7, og denne med 6 Skp. Byg pr. Ede. Hrk.; begge Tiender beløbe sig saaledes i Alt til 229 Edr. 4 Skpr. 2 Fdk. Byg, der betales med Penge i hvert Aars Februar Maaned efter den Cap. E. for Ejeland, der sættes den foregaaende Kyndelmissedag. Skjendt tvende af Sognets Gaarde ikke ere-indbefattede under denne Accord, erlægge de dog for Tiden Tienden paa samme Maade. Øvægtiende og Smaaredsel gives ikke, da samme, til stort Eab for Kaldet, er indsluttet under den trufne Accord. Hej-

tidsoffret udgjor kun 50 Rbd., da mange ere saa fattige, at de ikke kunne betale, og mange, især af Æyndet, saa uvillige, at de intet give; Accidentier kunne det ene Aar med det andet anslaaes til 60 Rbd. Huismænd og Indsiddere gjøre aarlig 40 Høstdage.

De Kgl. Skatter beløbe sig til 130 Rbd., hvorved bemærkes, at den ovenfor S. 74 i Note**) anførte frie Gaard, af Hrk. 5 Ddr. 4 Skp. 1 Fdk. 1 Ulb., som drives under Præstegaarden og i gamle Documenter kaldes Annerjorden, skulde efter en Deel gamle Rescr., af hvilke det yngste er dateret den 5 Marz 1731, være fritagen for alle Skatter, Byrder og Afgivter, men da den ved Udstiftningen blev udlagt i et sammenhængende Stykke med den egentlige Præstegaardsjord og saaledes blev og endnu er indbefattet under dennes summariske Hrk., erlægges der Skatter af hin, ligesom af denne. Under Skattebeløbet ere Renterne af Bankhæftelsen indbefattede; den udgjor for Præstegaardsjorderne 720 Rbd. r. S. og for begge Tiender 686 Rbd. 82 f. r. S. Com. Afg. beløbe sig til 10 Rbd. og Expenser til 7 Rbd. Rytterhest holdes ikke, men i Enkepension betales aarlig til Formandens Enke, der beboer det ovenfor (S. 74) nævnte og velbyggede Huis under den Nisseniske Stiftelses Gods, 30 Ddr. Byg. betalt efter den sidste for Sjællands Stift satte Cap. E., samt 15 Rbd. Sølv. Som en staaende aarlig Udgift maa ogsaa Ildebrændsel anføres. Vel har Præstegaarden haft nogle maadelige Mosetør, som den lod opgraves hist og her i sine Enge, men disse Pletter ere nu opskårne. Præsten er derfor i samme Tilfælde, som de fleste af Sognets Beboere, der maa kjøbe baade Tør og Brænde (S. 75). Præstegaardens Indløsningssum er 166 Rbd. 64 f. Sølv. *) Etatbraad Nissen indfrieide nemlig (see Fundats af 12 April 1760, Kgl. confirm. 9 Maj næstester) Præstegaarden ved at betale den da stedfindende

*) Cane. Sk. 24 Nov. 1792 og 11 Marts 1826.

Indløsningssum, 500 Sletdl., for at alle følgende Præster skulde tiltræde den uden Indløsning; men, da Præstegaardenes Indløsningssum senere forøgedes til 500 Rbd. Sølv, opstod en Deficit af 166 Rbd, 64 s. Sølv, som den succederende Præst saaledes har at betale til sin Formand.

I Sognet findes ingen Aarsgaard, der beboes af Folk udenfor Bondestanden, ingen Vand- eller Bind-Møller, men et lidet Krosted nede ved Stranden, som formedelst sin Ubetydelighed kaldes Fidtekroen.

VII. Ishøj Sogn

grænser mod N. til Højetstrup Sogn, mod S. til lille Vejle Åa, der adskiller det fra Kildebrønde Sogn og Thune Herred, mod D. til Vallensbek Sogn, mod hvilket Store-Vejle Åa danner Grændeskjellet, samt Kjøgebugt, og mod Ø. til Thorslunde Sogn. Det indbefatter Byerne Ishøj og Trangilde.

Ishøj By ligger $2\frac{3}{4}$ Miil fra Kjøbenhavn, en siden Fjerdingvej fra Kongevejen til Kjøge, $1\frac{1}{2}$ Fjerdingvej fra Thorslunde og $1\frac{1}{2}$ Miil fra Roeskilde. Den har et Areal af 1847 Tdr. Ld., der skylder af 220 Tdr. 7 Skp. 1 Fdk. upr. U. og E. Hrtk., fordeelt paa 94 Matr. No., og vurderet ved Taxationen i 1802 til 300 Rdl. pr. Tde. Byen tæller 37 Gaarde, hvoraf 20 Selvejergaarde, 9 Arvesætsgaarde, nemlig 3 under Universitetet*) og 6 under Roeskilde Domkirke, samt 8 Fæstegaarde under Benzonsdal; af disse ere

---

*) En af Universitetsforvalteren i Roeskilde godhedsfuld meddelede Beretning er det ovgivet, at Kjøbenhavns Universitet kun har 2 Gaarde i Ishøj, nemlig en Arvefæster og en simpel Fæster.

1 over 14 Tdr., 1 o. 12, 3 o. 10, 6 o. 9, 1 paa 8, 4 o. 6, 4 o. 4, 6 o. 3, samt 11 paa 1 og 2 Tdr. Hrtk., hvoriblandt Iægerkroen. Af Huse med Hrtk. og Jord findes 31, som tilhøre Benzonådal, og af hvilke intet har under 2 Skp. og intet over 7 Skpr. Hrtk med 3 til 8 Tdr. Ld.; endvidere 17 Huse uden Hrtk., hvorfaf kun tre have lidt Jord; blandt disse findes 1 Selvejer, 4 Hæstere under Universitetet,*) 2 under Duebrodre - Kloster, 7 under Benzonådal og 3 under Gaardmændene. 17 Gaarde og 10 Huse ere udflyttede; Gorderne ere alle udskiftede. Overdrev har Byen ikke. Gorderne ere jevne, størstedelen leermuldede, med Undtagelse af Strandjorderne, som ere sandede. Af Engbund og Tørveskjær findes kun ubetydeligt.

Bed Byen ligger den saakaldte "Bymose" paa 30 Tdr. Ld. som er deelt mellem 9 Lodsejere, og Nørmosen paa 13 Tdr. Ld., som tilhører Benzonådal. En liden Bæk løber gennem Byen, og falder i Lillevejle Åa.

Af Haandværksfolk findes: 1 Hjulmand, 2 Skomagere, 3 Skrædere, 5 Vævere, 2 Smede; af Tjenestefolk 33 Karle, 40 Piger, 30 Dreng, og af Indsiddere 12.

Byen danner et Skoledistrict. Skolelæreren har 6 Tdr. Ld. og reglementeret Løn; Offeret deles med Skolelæreren i Trangilde, dog saaledes, at Skolelæreren i Ishøj tager 5 Rbd. forlods af Højtidsofferet. Skolebørnenes Antal er 80; indbyrdes Undervisning og Gymnastik ere indførte. Det bemærkes, at 6 Gaarde og 4 Huse af Ishøj By ere henvlagte til Trangilde Skoledistrict.

Trangilde By har 104 Tdr. 3 Skp. 1 Fdk. upr. A. og E. Hrtk. med 985 Tdr. Ld., fordelede paa 33 Matr. No., Hrtk. blev ved Taxationen i 1802 vurderet til 450 Rdl. pr. Tde. Den teller 14 Gaarde, hvorfaf 1 har 12 Tdr. Hrtk., 4 over 9 Tdr., 3 o. 8, 2 o. 7, 1 o. 6, 1 o. 4, og 2 o. 1 Tde.; 12 ere

---

*) Efter den ovennævnte Beretning har Universitetetsforvalteren for Universitetet her 2 Huse, hvort med $1\frac{1}{2}$ Tde. Ld., boniteret Jord, samt 2 jordløse Huse. Disse Huse ere simple Festere.

Selvejergaarde og to simple Fæstegaarde, tilhørende en privat Mand i Kjøbenhavn. Af Huse med Hrk. har Byen 8, paa hvilke 8 Huse hviler i alt 1 Tde. 3 Fdk. $2\frac{3}{4}$ Alb. upr. A. og E. Hrk., omtr. lige fordeelt; 3 af disse Huse ere Selv-Ejendom, de 5 andre have simpelt Fæste under Gaardene. Endvidere findes 7 jordløse Selvejerhuse. Byens Forder ere udskiftede; 2 Gaarde og 3 Huse udflyttede. Forderne ere som Isthøjs, men Trangilde har ikke ringe Eng og Tørvejord, nemlig to Enge tilsammen, 45 Tdr. Ed., fordeelte mellem 10 Matr. No., og en Mose paa 92 Tdr. Ed., fordeelte mellem 11 af Matr. No.; det hele Areal af Eng og Mose kan anslaaes til 150 Tdr. Ed. Overdrev eller ubebyggede Lodder findes ikke. Af Haandværkere har Byen 2 Vævere, 1 Hjulmand, 1 Smed og 1 Skomager; af Indsiddere ingen, og af Tyende 20 Karle og 16 Piger.

Byen udgør i Forening med 6 Gaarde og 4 Huse af
Jshøj By et Skoledistrict. Skolelæreren har Brugen af 4 Tdr.
Ld., og iøvrigt en Lændtægt af 6 Tdr. Rug. 10 Tdr. Byg in
natura og 20 Tdr. Byg efter Capitalstart, hvori dog fragaae
2 Tdr. for Offer samt Jule- og Paaskerente. Af Højtids-
offeret tager Jshøj Skolelærer 5 Rbd. forud; det øvrige Offer
deles lige. Skolen, der bestaaer af Graasteen med Straa-
tag, er opført af Sognet i Aarene 1814 og 15, og tæller 42
Børn; indbyrdes Undervisning og Gymnastik ere indforte.

Hele Sognet er i Matriculen ansat til 325 Ædr. 2 Skp. 2 Fdk. upr. A. og E. Hrk., *) og har et Areal af

*) Efter Meddelelse fra Amtsstuen er dette Hartkorn saaledes fordeelt:

Nyttergods t	41 Tdr. 5 Skp. = Fd. 1 Alb.
Universitetet	20 -- 3 - 2 - 1 -
Benzonsdal	164 - 7 - 1 - 2 -
Duebrødre-Kloster	35 - 4 - 1 - : -
Svendstrups forrige Gods . .	44 - 7 - 1 - 2 -
Vartous forrige ditto . . .	17 - 6 - 3 - : -
	325 Tdr. 2 Skp. 2 Fd. = Alb.

2832 Edr. Ed., fordeelt paa 129 Matr. Nr. I Gjennemsnit kan man regne 9 Edr. Ed. paa en Ede Hrk. Paa det nævnte Areal findes 1 Kirke, 2 Skoler, 31 Selvejergaarde, en Selvejer-kro, 9 Arvefæstegaarde, 10 Fæstegaarde, 3 Selvehuse og 36 Fæstehuse med Hrk. og Jord, 8 Selvejehuse uden Jord, 3 Fæstehuse med Jord, og 13 Fæstehuse uden Jord.

19 Gaarde og 13 Huse ere udflyttede.

Jorderne ere jevne og leermuldede med Undtagelse af Strandjorderne, der ere sandede. I Landets Matrikul ere de ansatte til Taxten 16. Ishøj har ikke tilstrækkelig Engbund, og saa godt, som intet Tørvestjær; Trangilde kan derimod ansees at have til Fornodenhed. Ved Lille-Bejle Åa findes "Bymosen," "Rørmosen" og "Tranholt," mest Engbund, men som dog ogsaa indeholde noget Tørvestjær; ved Store-Bejle-Åa findes to Enge, tilsammen paa 45 Edr. Ed. og en Tørve mose paa 92 Edr., uden særlige Navne; flere Lodsejere have desuden Engbund paa deres Lodder, og man kan vel anslaae hele Sognets Areal af Ena til mellem 230 og 250 Edr. Ed. Skov og Sø mangler Sognet ganske. Lille-Bejle Åa danner Grændsen mellem dette Sogn og Kildebrønde, og falder i en sydostlig Retning under Lillevejle Bro ud i Kjøge Bugt. Den optager en liden Åa uden Navn, der flyder gjennem Ishøj By. Sognets nordostlige Grændse mod Vallensbæk dannes af Storevejle Åa, der ligeledes falder ud i Kjøgebugt, lidt nedenfor Storevejle Bro. Gamle Kjøge Landevej gaaer gjennem Sognets østlige Deel, langs med Stranden

Konge og Kirketienden soares af 325 Edr. 2 Skp. 2 Fd. 1 Alb., og ere begge, hver for sig, matrikulerede til 44 Edr. Hrk. Den Første, hvis Bankhæstelse udgjor 780 Rbd. 74 f. r. Sølv, tilhører Bisshoppen over Sjællands Stift, og erlægges af Yderne med 2 Skpr. Rug, 2 Skpr. 1 Fd. Byg og $2\frac{1}{2}$ Skp. Havre pr. Ede. Hrk., som betales efter hvert Aars Capitolstart. Den anden tilhører Roeskilde Domkirke, og soares af Yderne med 5 Skp. Byg pr. Ede. Hrk. Bankhæstelsen udgjor 624 Rbd. 60 f. r. S., hvorfra $\frac{1}{2}$ er indfriet. Om Præstetienden

vil det Fornødne findes under Kaldet. Kirken er en almindelig Landsbykirke med tvende Klokker uden Mærkeligheder, og tilhører Roeskilde Domkirke. Sognet er Annex til Thorslunde.

Sognet tæller 657 (1801: 371) Indvænere, nemlig af Mandkøn 321 og af Kvindekøn 336. Blandt disse findes: 2 Skolelærere 1 Jordemoder, sælles med Thorlunde Sogn og Byen Tostrupsvaldby, 2 Hjulmænd, 3 Skomager, 3 Skrädere, 7 Bøvere, 3 Smede, 53 Karle, 56 Piger, 30 Drenge og 12 Indsiddere. Agerbrug er Indbyggernes Hovednæringsvej; lidt Fiskeri drives, og nogle Familier i Trangilde assætte Mælk til København. Bonden driver sine Forder, som Forfædrene drevet dem, og benytter kun saare lidet den nyere Tids Forbedringer i Agerbruget, og hvad Havedyrkningen angaaer, da er den næppe værd at omtale. Særskilte Industrirene ere ubekjendte. Velstanden er kun maadelig, men Beboernes Charakteer og Opførel i Almindelighed god.

Sognet er inddelt i 2 Skoledistricter, som tælle 122 Børn. Indbrydes Undervisning og Gymnastik ere indforte. Legater haves ikke. Den nojere Detail sees S. 85 og 85.

Bygningsmaaden er den almindelige i Sjælland, Bindingsværk med Leervægge og Straatag. Samtlige Bygninger ere assurerede for 69,810 Rbd. Sølv, og i dem samt i Forder og Inventarium er der prioriteret 14877 Rbd. 59 f. S. og T., 15750 Rbd. 27 f. Sølv, og 8605 Rbd. 1 f. r. S., hvorfaf private Creditorer eje 11188 Rbd. 6 f. S. og T., 2049 Rbd. 18 f. Sølv og 970 Rbd. r. S.; Umyndige 3489 Rbd. 53 f. S. og T., og 7554 Rbd. 9 f. Sølv, og offentlige Stiftelser 200 Rbd. Sedler, 6147 Rdl. Sølv og 7635 Rbd. 1 f. r. S.

Ishøj's Hrkorn er temmelig udstykket; Trangildes derimod kun lidet. I Gjennemsnit kan en Gaard ansættes mellem 9 til 10 Dr. Hrk. med et Areal af 70 til 80 Dr. Ed., hvorfaf 7 Dr. Ed. Eng og 3 Dr. Mose; i Trangilde er Arealet af Eng dog større. Udsæden er 2 Dr.

Hvede, 6 Tdr. Rug, 12 Tdr. Byg, 15 Tdr. Havre, 15 Tdr. Kartofler, 3 Tdr. Ærter, 4 Tdr. Bikker og 2 Skp. Hørfrs, som giver af Hvede og Rug 7 Fold, af Havre 6 Fold, af Byg 8 Fold, af Bælgæd 5 Fold, af Kartofler 12 Fold, og af Hør og Blaar 3 Lpd. Paa en saadan Gaard holdes 8 Heste, 12 Stkr. Hornqvæg, hvoraf 10 Kører, 12 Faar, 6 Sviin; Tillægget er ubetydeligt, 1 Føl, 3 Kalve, 3 til 4 Lam og 6 Sviin om Aaret. Der sælges Almindelighed aarlig 1 Hoved, 2 Kalve, 2 Sviin og et Par Lam. Drivtsmaaden er: 1. heel Brak, 2. Nug gjødet, 3. Ærter, 4. Byg, 5 Havre udlagt med Kløver i 2 a 3 Aar; nogle bruge Bereldrvit med Kartofler efter Rugen. Sognets Jordere ere alle udskiftede. De kgl. Skatter af en Gaard udgjøre omtrent 9 Rbd. pr. Dde. Hrtk.; Commune og andre Afgifter, foruden Tienden, $\frac{1}{5}$ Deel derimod, begge Dele aarlig.

Sognets aarlige Production kan anstaaes til 500 Tdr. Hvede, 1500 Tdr. Rug, 3500 Tdr. Byg, 3200 Tdr. Havre, 6400 Tdr. Kartofler, 540 Tdr. Ærter, 680 Tdr. Bikker, 80 Tdr. Smør; heraf sælges 360 Tdr. Hvede, 570 Tdr. Rug, 1400 Tdr. Byg, 530 Tdr. Havre, 180 Tdr. Ærter, 170 Tdr. Bikker, 20 Tdr. Smør. Det Øvrige: 140 Tdr. Hvede, 930 Tdr. Rug, 2100 Tdr. Byg, 2670 Tdr. Havre, 6400 Tdr. Kartofler, 360 Tdr. Ærter, 510 Tdr. Bikker og 60 Tdr. Smør forbruges i Huusholdningen, til Fodring og Fedning af Kreaturer, til Saasæd og Natural-Præstationer. Der holdes omtrent 300 Heste, 400 Stkr. Hornqvæg, 500 Faar og 350 Sviin.

Sognet udgjør et Fattigvæsens-District med Thorslunde, hvortil derfor desangaaende henvises. 2 af Sognets Fattige have Ret til at indlægges i Højetofstrup Hospital og 2 i Thorslunde Fattighuus, hvorom mere under Højetofstrup og Thorslunde Sogne.

Sognet udgjør det 18de Landlægd af Smørum Herred, og hører under Kjøbenhavns Amts sondre Birf.

Af historiske Mærkeligheder findes ingen. Sagnet melder om, at Sognet skal have sit Navn efter en Underkonge, Isse, som skal være begravet i en Høj ved Byen. Fordum har der været en Borg ved Bejle-Aa, men hvorfra nu hvert Spor er forsvundet.

Af samlede Godser eller Hovedgaarde har Sognet ingen; ligeledes findes her hverken Gårde, der beboes af Folk udenfor Bondestanden eller Møller, men derimod en

Kro,

Jægerkroen, der for et Aars Tid siden (1836) er opført paa en ved Strandveien mellem København og Kjøge liggende Parcel fra Ishøj By, omtr. 2 M. fra førstnævnte og $2\frac{1}{2}$ M. fra sidstnævnte Kjøbstad; Ejendommen tilhører Hr. Stouder og har Privilegium til Krohold og Gæstgiveri.

Bygningerne bestaae af et grundmuret, een Etage højt, Stuehuus, en Rejsestald, og et Udhuuus, opført af Muur og Bindingsværk og indrettet til Stald, Lade etc.; de ere alle straatækkede samt assurerede for 2570 Rbd. Solv. Gorderne, der indtage et Areal af 30 Ddr. Ld. A., ansat til 2 Ddr. upr. A. og E. Hrk., drives efter Bexeldrvitens Negler. De ere først i Aaret 1835 tagne under Ploven; forhen laae de kun hen, som Overdrev, men antages nu, da Vandet er afledet ved Grøtter og Mærgel anvendt, om eet Aars Tid at ville blive særdeles vel stikkede til Dyrkning.*). Besætningen er 2 Heste og 6 Kører. De kgl. Sk. udgiore 40 Rbd. og Com. Afg. 5 Rbd.

*). Det kan her bemærkes, at næsten hele Strækningen fra Glæskroen til Skillingskroen, omtr. 3 M., der ansees som daarlig, sandet Jord, og for en stor Deel kun benyttes som Overdrev, har Underlag af god Leermergel, med et Overlag af muldet Sand af $\frac{1}{2}$ til $1\frac{1}{2}$ Alens Dykelse. At den over bemeldte Strækning løbende Strandvej til Kjøge blev tilbør lignen istandsat og indgrovet, vilde sikkert bidrage meget til disse Jorders bedre Dyrkning.

VIII. Thorslunde Sogn

grændser mod N. til Højetstrup Sogn, mod D. til Ishøj Sogn, mod S. til Greve Sogn og mod V. til Neerslev Sogn. Fra Greve og Neerslev Sogne adstilles det for en Deel ved Lille-Bejle Åa. Kun den Deel, der ligger nordlig for Lille-Bejle Åa hører til Smørup Herred, hvorimod den Deel, der ligger Syd for bemeldte Åa og som ene indbefatter Benzons-dals Hovedgaard, hører til Thune Herred, og maa søges der.

Den eneste By i Sognet er:

Thorslunde. Den ligger paa den nordlige Side af Lillevejle Åa, en Fjerdningmiil fra Hovedlandevejen til Kjøge, og 3 Miil fra Kjøbenhavn. Byen har et Areal af 1185 Tdr. Ed., der skyldes af 4 Tdr. 1 Skp. 1 Fdk. $\frac{3}{4}$ Alb. priv. og 125 Tdr. 5 Skp. 1 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk., hvilket Areal er fordeelt paa 65 Matr. No.; ved Taxationen i 1802 blev dette Hrtk. vurderet til 400 Rdl. pr. Tde. Det priv. Hrtk. hviler paa Præstegaardens Jorder; under Præsteembedet hører fremdeles 4 Tdr. 3 Fdk. 2 Alb. af det uprivilegerede, hvilket er bortlejet; Resten af det uprivilegerede Hrtk. er fordeelt mellem 23 Gaarde og 28 Huse. Af Gaardene ere 1 paa 8 Tdr., 5 paa 8 Tdr., 2 o. 7 Tdr., 1 o. 6 Tdr., 3 o. 5 Tdr., 1 over 4 Tdr., 2 over 3 Tdr., 2 paa 2 Tdr. og 6 paa 1 Tde. Hrtk. Af disse Gaarde ere 13 Selvejergaarde, 8 Arvefæstegaarde, nemlig 7 under Universitetet,* og 1 under Thorslunde Kirke, samt 2 simple Fæstegaarde, nemlig 1 under Benzonsdal og 1 under Barfredshøj. Ejerne af Barfredshøj har endvidere tilhøjt sig en af Universitetets Gaarde, der er udparcelleret i 9 Lodder, som skulle bebygges og bortsættes. De 28 Hu-

---

* Efter den ovennævnte Beretning fra Universitetsforvalteren har Universitetet her i Sognet kun 4 Arvefæstegaarde, af hvilke tvende hører til det saakaldte Bogtrykker-Gods. Universitetets 2de Gaarde staae tilsammen for 10 Tdr. 7 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. upr. A. og E. Hrtk.

ses Hrtk. er saaledes fordeelt, at 3 have over 7 Skpr., 1 o. 6, 5 o. 5, 1 o. 4, 4 o. 3, 12 o. 2, og 2 noget over 1 Skp. Hrtk. En Huusmand er Selvejer, 16 ere simple Fæstere under Benzon'sdal, 6 simple Fæstere samt 5 Lejere under Barfredshøj. Af Huse med Jord, men med Hrtk. indbefattet under Bøndergaardenes, tæller Byen 4, af hvilke 1 er Arvesæster og 3 simple Fæstere under Universitetet. 13 Gaarde og 19 Huse ere udflyttede; Jorderne ere udflyttede. Foruden disse har Byen et Fattighuus og 9 jordløse Huse, hvoraf 2 Selvejerhuse, 2 Arvesæstehuse under Thorslunde Kirke, 3 Arvesæstehuse under Universitetet, 1 simpelt Fæstehuus under Benzon'sdal og 1 Lejehuus under Præstegaarden.

Hele Folkemøgden udgør 401*) (i Aaret 1801: 289) Individer, nemlig af Mandkjøn 213 og af Kvindekjøn 188. De leve alle af Agerbrug. Formues-Tilstanden er ikun maadelig. Sognet tæller 2 Smede, 2 Skomagere, 1 Skræder, 1 Bæver og 1 Snedker, 20 Karle, 20 Piger, 12 Drenge og 8 Indsiddere.

Sognet danner et Skoledistrict, hvorunder tillige hører den Deel af Sognet, der ligger i Thune Herred. Skolelæren har reglementeret Løn og Brugen af 4 Edr. Ed. Han myder endvidere Renter af 200 Rdl., som Etatsraad Jens Andreasen til Benzon'sdal ved Testament af 26 August 1750 har skjenket til Skolevæsenet paa Godset, og fremdeles, ifølge en Fundation af 11te Juni 1773 ved Etatsraad Andreasen, 10 Rbd. aarlig. Disse Renter komme midlertid ikke ham, men Communen tilgode, da de, som sædvanlig, liquideres i hans Løn. Skolehuset er grundmuret med Bindingsværks Udhuse, og Skolebørnenes Antal er 70. Gymnastik og indbyrdes Undervisning ere indførte.

---

*) Det maa iøvrigt bemerkes, at herunder ogsaa ere inbefattede Indbyggerne i den Deel af Thorslunde Sogn, der ligger i Thune Herred.

Hvorledes Hrftknet er fordeelt, vil sees af det føregaaende. Jorderne ere i Landets Matrikul ansatte til Darten 15½ og der kommer omtrent 9 Edr. Land paa 1 Ede. Hrtk. Mod N. er Jordsmønnet højt, mod S. V. og D. lavt; det bestaaer i det Hele taget af en leerblandet Muld; paa nogle af Huuslodderne findes en Art Flint eller Kalksteen, der forhen skal have været benyttet. Af Engbund har Sognet ubetydeligt, omtrent nogle og halvfjerdssindstyve Edr. Ed.; og af Mosejord, hvori der findes Tørveskjær, endnu mindre, vel 60 Edr. Ed., der ere fordeelte mellem 6 Lodsejere.

Af Skov og Søer gives ingen, derimod 3 store Kilder og mange smaa. Lillevejle Åa, der danner Grændsen mellem Smørup og Thune Herreder, løber gjennem Byen. Ved Thors-Bro, under hvilken Åaen krydser Kjøgelandevej, findes en Deel Kildevæld, som Ejeren af Store-Molle meget ziirligt har ladet omplante og derhos prydé med adskillige Bænke, hvorved den lille Plet afgiver et behageligt Forfriskningssted for den Rejsende, og et smukt Skue fra Bejen.

Kongetienden, der tilhører Sjællands Bisshop, svares af 125 Edr. 5 Skp. 1 Fdk. 1½ Alb., og Kirketienden, der tilhører Roeskilde Domkirke, af et lige Beløb; de ere hver for sig matriculerede til 36 Edr. Tiende-Hrtk.; den førstes Bankhæftelse udgjør 301 Rbd. 59 f. r. S., og den sidstes 241 Rbd. 28 f. r. S.; af denne er $\frac{1}{3}$ Deel indfriet. Begge disse Tiender ere overdragne Yderne mod 6 Skp. Byg pr. Ede. Hrtk. for hver, efter Cap. I.

Kirken ejes af Roeskilde Domkirke og er en simpel Landsbykirke uden Mærkeligheder. Den ejer en Gaard i Thorslunde af 8 Edr. 7 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. upr. U. og E. Hrtk. med 70 Edr. Ed., og 2de jordløse Fæstehuse; endvidere i Thorslunde Sogn i Thune Herred 2 Edr. Ed. som Benzonsdal har fæstet, og i Neersløv Sogn 40 Edr. Ed., bortfæstede i 3 Lodder.

Bygningerne ere i Landets Brandcasse forsikrede for 36,350 Rbd. Sølv. Prioriterne udajøre 40 Rbd. 21 f. r. S., 106814 Rbd. 68 f. Sølv og 4280 Rbd. 64 f. Reprs.; deraf eje offentlige Stiftelser 40 Rbd. 21 f. r. S., 8366 Rbd. 21 f. S., og 500 Rbd., Repr. og Private 98448 Rbd. 147 f. Sølv og 3780 Rbd. 64 f. Reprs.

Til en Gaard paa 8 Edr. Hrk. kan regnes et Areal af omtr. 70 Edr. Ed., af hvilket det meste er Agerland, og kun højest ubetydeligt Eng og Mose; kun 2 Lodsejere kunne siges at være tilstrækkelig forsynede med Eng. Saadan en Gaard saaer i Almindelighed 6 til 7 Edr. Rug, 8 til 12 Edr. Byg, 10 til 15 Edr. Havre, 4 til 6 Edr. Erter og 2 til 3 Edr. Birk, der i Almindelighed give 6 til 7 Fold; efter Byg avles dog 8 Fold, men efter Bælgscæd derimod kun 4 Fold. Hvede dyrkes kun af 2 Lodsejere og Kartofler kun af 8, der tilsammen saae omtr. 50 Edr., hvilke give 8 til 10 Fold. Af Halm avler en Gaard 45 til 50 Læs; af Hø 16 til 20 Læs. Besætningen er 6 til 8 Heste 8 Kør, 12 Haar, og 6 Sviin. Tillægget er kun ubetydeligt, af Heste 1 og af Ungqvæg, Haar og Sviin et Par Stykker. Sædfæstet er: Heel eller halv Brak, Rug, Byg, Erter eller Byg og Havre, som udlægges i 2 til 3 Aar. De Rgl. Skatter ere omtr. 9 Rbd. pr. Ede Hrk. og Com. Afgivterne, med Undtagelse af Tienderne $\frac{1}{8}$ derimod. Med Undtagelse af den Ubetydelighed af Hør, der dyrkes til eget Forbrug, fjender man ikke til Dyrkning af Handelsplanter, og Havedyrkningen er langt tilbage, saavel som Agerbruget i det Hele.

Den hele Production kan anslaes til 800 Edr. Rug, 1300 Edr. Byg, 1400 Edr. Havre, 300 Edr. Erter, 130 Edr. Birk, 500 Edr. Kartofler, 30 Edr. Smør; deraf forbruges i Huusholdningen, til Udsæd, Kreaturer og Naturalpræstationer: 500 Edr. Rug, 950 Edr. Byg, 1000 Edr. Havre, 250 Edr. Erter, 130 Edr. Birk, 500 Edr. Kartofler, og 22 Edr. Smør. Resten: 300 Edr. Rug, 350

Edr. Byg, 400 Edr. Havre, 50 Edr. Græs og 8 Edr. Smør, sælges. Der findes 130 Heste, 160 Stk. Hornqvæg, 200 Faar og 150 Svin.

Sognet udgør i forening med Annexet Ishøj et Fattigvæsens-District, der bestyres paa anordningsmæssig Maade. De Fattiges Antal udgør omtr. 14 Personer, der deels nyde Understøttelse i Naturalier, og deels i Penge. I Aaret 1833 vare Fattigvæsenets Udgivter: 116 Rbd. 67 $\frac{1}{2}$ $\text{f}.$ i Penge, desuden 1668 Kostdage, 2 Edr. Rug, 2 Edr. Byg, 69 Lpd. Brød, 12 Skpr. Gryn, $4\frac{2}{3}$ Lpd. Smør og $8\frac{1}{2}$ Lpd. Flæst.

To af Thorslunde Sogns Fattige, som dog maae have boet paa Benzonsdals Gods, have Ret til at indlægges i det af Etatsraad Andreasen stiftede Hospital i Højetstrup, hvorom det Nærmere vil blive bemærket ved Højetstrup Sogn.

Efter formeldte Hospitals Regnskab for Aaret 1822 havdes et Overskud, hvilket Stiftelsens Inspecteurer med Kgl. Approbation anvendte til Opsætningen af et Fattighus i Thorslunde, der blev kaldet Etatsraad Jens Andreasens Fattighus. Fundatsen er dateret 20de Februar 1823, og bestemmer, at der skal indlægges 8 Fattige "i Særdeleshed af forrige Benzonsdals Gods i Tosirupsvaldby, Thorslunde, Ishøj og Kildebrønde" — men saafremt Ingen af bemeldte Gods dertil findes qualificerede, maa det være de geistlige Inspecteurer tilladt at give andre Fattige af deres Pastorater Husly deri. De Fattige nyde kun fri Bolig, og Stiftelsen staar under samme Bestyrelse, som Højetstrup Hospital.

Sognet hører til Kjøbenhavns Umts Ryterdistricts sydre Birk, og udgør det 20de Landlægd af Smørum Herred.

I officielle Documenter kaldes Byen altid Thorslundemagle, men da Thorslundelille forlængst er nedbrudt, allede i Aaret 1715, og da man i daglig Tale ikke kender Thorslundemagle, men kun Thorslunde, har Forf., med Gle-

mann, anseet det for rigtigst at optage dette sidste Navn, som det gaengse for Byen og Sognet.

I Thorslunde Præstegaard undertegnede den svenske Kong Carl Gustav den tostrupiske Tractat, der siden blev lagt til Grund ved den for Danmark saa sorgelige Roeskilde Fred. Forresten vides ingen historiske Mærkeligheder om Sognet.

Sognet danner et Pastorat i Forening med Unneret Jishøj, der ligger i en Afstand af $1\frac{1}{2}$ Fjerdinge. I Cancelliet er Pastoratet ansat til 350 Rdl. Præstegaarden bestaaer af 4, paa lidet nær, sammenbyggede Længder, opførte deels af Grundmuur, deels af Bindingsværk, den større Deel med klinede Vægge; de ere alle straatækede og assurerede for 5010 Rbd. Sølv. Den har et Tilliggende af 4 Tdr. 7 Skpr. 1 Fdk. $\frac{3}{4}$ Alb. pr. A. og E. Hrtk. med et Areal af 49 Tdr. Rd., god Jord, med fornoden Engbund og 2 Tdr. Rd. Mose med Torveejcer. Da Jorderne endnu ikke af Præsten ere tagne under planmæssig Behandling, kan der intet Bestemt opgives om Sædskiftet, Bescetningen og Udsæden. Bankhæstelsen paa Jorderne er 324 Rbd. r. S.

Kaldet ejer desuden Unnerjorden i Thorslunde By og et jordløst Huus samme steds. Unnerjorderne, 37 Tdr. Rd., staar for 4 Tdr. 3 Fdk. 2 Alb. upr. A. og E. Hrtk.; og ere bortlejede for 1 Aar mod den halve Afgrøde; Huset, der for nogle Aar siden er købt af Metropolitanekolen, svarer i aarlig Leje 6 Rbd.

Præsten hæver Tiende af begge Sognes contribuable Hrtk., 446 Tdr. 7 Skp.*). Af dette Hrtk. er Korntienden tilligemed Øvægtiende og Smaaredsel af 123 Tdr. Hrtk. er

---

*) Det samlede contribuable Hartkorns Beløb udgør egentlig 450 Tdr. 7 Skp. 3 Fdk. 2 Alb., men deri fragaaer for Præstegaardens Unnerjorder 4 Tdr. 3 Fdk. 2 Alb.

ter Kgl. confirmeret Diendesforening overladt Yderne for en aarlig Afgift af 6 til 7 Skp. Byg pr. Dde. Hrk., at leveres i København, og maae Yderne tillige betale Skatten. Pastoratets øvrige Korntiende hæves enten i Kjørvæn, eller overlades Yderne efter aarlig Overeenskomst, og kan beregnes til det omtrentlige Beløb af 6 Skpr. Byg pr. Dde. Hrk. Kvægtiende og Smaaredsel af det sidst nævnte Hrk. erlægges med 24 f. pr. Dde. Hrk., og kan i det Hele omtrent beløbe sig til 40 Rbd. Sedler om Aaret. Dienderne ere behæftede til Banken med 1082 Rbd. 37 f. r. S. Offer og Accidentier kunne anslaaes til 300 Rbd. om Aaret.*)

Kaldets Byrder ere:

1. I Renter af Gaardens Indløsningssum, 500 Rbd., svares 20 Rbd.
2. Skatter, derunder indbefattede Renterne af Bankhæftelsen, 138 Rbd.
3. Til en Bygnings Opførelse i Præstegaarden laante Pastor Schou 1000 Rbd. Sølv; hvoraf, efter Obligation af 8de Maj 1821 svares til Storeheddinge Kirke aarlig Rente 4 pCt. og aarligt Afdrag 50 Rbd. Sølv.
4. Landemodes Expenser 6 Rbd.
5. Enkepension erlægges 44 Ddr. Byg efter Capituls Tært, og i rede Penge 33 Rbd. 72 f. S. og Z.
6. Artilleriehest holdes. **)

Den nuværende Præst er Hr. Jessen.

I den Deel af Sognet som hører til Thune Herred findes hverken Møller, Kroer eller store Aarsgaarde.

---

*) Dette er efter den officielle Angivelse i Collegialtidenden for 1831 S. 757, men efter Præstens, Hr. Jessens, Opgivende kan denne Indtagt kun anslaaes til 200 Rbd. om Aaret.

**) Efter Hr. Pastor Jessens Opgivende udgjøre Skatterne 150 Rbd. og Landemodes Expenserne 20 Rbd. om Aaret.

IX. Højetstrup Sogn.

er mod N. omgivet af Sengeløse Sogn; mod D. støder det til Herstedvester og Vallensbek Sogne, fra hvilke det skilles ved Store-Bejle-Aa, mod S. til Ishøj og Thorslunde Sogne, og mod V. til Neersløv Sogn i Thune Herred, samt Roeskilde Domkirkes og Flyng Sogne i Somme Herred. Det bestaaer af Byerne Højetstrup, Tostrupsvældby, Kraghauge, Baldersbrønde og Klovetoste, Kallerup-Gaarde samt Huusengene.

Højetstrup By eller, som den almindeligere bencenes, **Høje-Taastrup**^{*)}) ligger næsten $2\frac{3}{4}$ M. fra København og lidet over $1\frac{1}{2}$ M. fra Roeskilde; den har et Areal af 1165 Edr. Ed., der er fordeelt paa 52 Matr. No. og ansat til 22 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. priv. og 127 Edr. 1 Fdk. 1 Alb. (esther Amtsst. Opg. 126 Edr. 7 Skp. 3 Fdk. 1 Alb.) upr. A. og E. Hrk., som ved Tæxationen i Aaret 1802 blev vurderet til 350 Rdl. pr. Ede. Det priv. Hrk. falder paa Præstegaarden og det upr. paa 20 Gaarde og 4 Huse; disse tilhøre alle Selvejere og twende af dem ere over 6, 1 o. 5 og 1 v. 4 Skp. Hrk.; blandt hine, hvis oprindelige Antal var 10, alle paa noget over 12 Edr. Hrk., og af hvilke 9 forhen have været Fæstere under Bartou Hospital, findes twende Fæstegaarde, af hvilke den ene, af Hrk. 12 Edr. 6 Skp. 2 Fdk., hører under Benzonsdal og den anden, af Hrk. 3 Edr. 7 Skp. 1 Fdk. 1 Alb., til Sognets Kirke og altsaa forsaavidt ogsaa under Benzondals Hovedgaard, hvis Ejær tillige er Ejær af Kirken, og 18 Selvejere; disse ere af meget forskellig Størrelse; medens 5 skylder af

^{*)} Da Nabosognet hedder Thorslunde og en af Byerne i Sognet Baldersbrønde, maa Sognets og Byens Navn sandsynligvis udledes af Thor; det kreves derfor rigtigt at skrive Højetstrup. I midlertid har If. fundet det rigtigst at følge den gængse Skrivemaade.

12 Edr. 1 Skp. 3 Kdk. 2½ Alb., har 1 over 9, 1 o. 8, 1 o. 6, 2 o. 4, 1 o. 3, 2 o. 2 og 5 o. 1 Ede. Hrtk. Et Antal af 11 Huse have hvert omtrent 3 Edr. Ed., der ikke særskilt ere ansatte til Hrtk., men høre under Gaardenes; de ere at ansee som Selvejendom, da Ejerne have uindvænket Dispositionsret over dem og erlægge kun ved Forandring af Ejeren Recognition af 5 Rbd. til Gaardbeboerne. Af jordløse Huse findes 15; de ere alle simple Fæste-huse, 3 under Præstegaarden, 3 under Benzonsdals Gods og 9 under det saakaldte Magistrats-Gods*). I Byen ligger fremdeles Kirken, der her under Byen ejer 21 Edr. Ed., ansatte til det ovenfor anførte Hrtk., et Hospital og en Skole. 4 Gaarde og 5 Huse ere udsvytte. Jorderne ere temmelig højtliggende, men jevne og flade, og bestaae i Ummindelighed af stærkt leerblandet Muldjord; af Engbund findes kun lidet, omtrent 95 Edr. Ed., og af Tørveskjær aldeles intet. Af Æyende findes 18 Karle, 18 Piger, 12 Drenge, men ingen Indsiddere, og af Haandværkere 1 Smed, 1 Væver, 1 Skräder, 1 Skomager og 1 Kurvemager.

Navnet Højetstrup er bekjendt i Historien af de Underhandlinger, som her fandt Sted i den svenske Leir 1658 og grundlagde den Fred, der som Folge heraf undertiden benævnes Freden til Højetstrup, men sædvanligst Freden til Moeskilde, hvor den underskreves.

Højetstrup-Skoledistrict bestaaer af Byen af samme Navn, Byerne Kraghauge og Baldersbrønde samt Kallerupgaard, der tilligemed sidstnævnte By have Tilladelse til at opføre en egen Skole; indtil den Tid føge Børnene i Kal-

*) o: Det Staden Kjøbenhavn tilhørende Jordegods. I de fra Sognet meddeelte Oplysninger ere disse Huse kaldte "Eje-huse," men ere dog Fæste-huse, saaledes som i Terten er anført. I Matrikulen ere 5 af dem ansatte til noget under 1 Skp. Hrtk.

lerupgaardde Flyng Skole og Baldersbrøndes Højetstrup Skole. Skolen, hvis Bygninger blevne opførte af Nyt i Aaret 1831, har et Tilliggende af 3 Edr. Ed. Efter Gliemann skal i Skolen staae et Beløb af 100 Rbd. af Stiftets geistlige Enkekasse. Lærerens Løn er reglementeret (S. 19*)

I Kgl. confirmeret Fundats af 11 Novbr. 1773 havde Etatsraad Andreasen bestemt, at Renterne af et Legat, han havde stiftet (see nedensfor), tildeels skulde anvendes til Uddelelse af det aarlige Contingent, Bønderne i Tostrupsvaldby erlagde til Højetstrup Skole, dog at det ikke overgik 6 Rbd. S. Ligesom denne Sum allerede tidligere ikke blev betalt til Højetstrup, saaledes har Cancelliet under 10 Octb. 1822 tilkjendegivet Amtsskoledirectionen, at det kunde have sit Forblivende ved hvad der saaledes var bleven Praxis. Skolen besøges af 102 Børn; den indbyrdes Undervisningsmethode og Gymnastik er indført.

S. D. for Højetstrup ligger paa den østlige Side af Kjøge Landevej Byen

Tostrupsvaldby*), der har et Tilliggende af 1130 Edr. Ed. med 43 Matr. No., som tilsammen staae for 2 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. pr. og 152 Edr. 2 Fdk. 2½ Alb. upr. U. og E. Hrk.; af dette sidste er dog 3 Skp. 2 Fdk. 2½ Alb. fritaget for at svare Skat, da det dertil svarende Areal er udlagt til Roeskilde og Kjøge Landevej. Ved Taxationen i Aaret 1802 blev dette Hrk. vurderet til 350 Rdl. pr. Ede. Det priv. Hrk. ligger til Højetstrup-Prestegaard, der her har et Areal af 5 Edr. Ed., og det upr. var forhen fordeelt paa 13 Gaarde, men nu paa 13 Gaardsnummere og 16 Huuslodder; af hine er 1 paa 18 Edr. 7 Skp. 3 Fdk., 1 paa 15 Edr. (Lykkensgave), 1 paa 13 Edr. 2 Skp., 3 paa 13

*) Efter det i Note S. 97 bemærkede freves Navnet rigtigst "Thorsrupsvaldby."

3 Edr. 3 Skp. 2 Fdk. $1\frac{2}{3}$ Alb., 5 paa 9 Edr. 5 Skp. $1\frac{1}{10}$
 Alb., 1 paa 2 Edr., der ligger til et under Byen hørende
 Kalkbrænderi, men for Tiden drives under Noeskilde-Kro, og
 1 paa 6 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. Hrtk., hvorpaa findes Lostrups-
 valdbyes Vand- og vind-Mølle, der staaer for 5 Edr. 6
 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. Hrtk. Mølleskyld. De tvende sidste
 Ejendomme samt de trende første besiddes med fuldkommen Ejen-
 domsret; af de øvrige 8 ere 6 Fæstegaarde og 2 Arvesæste-
 gaarde under Benzonsdals Gods. De ansorte Huse ere alle
 Fæstehuse under Benzonsdal og opbyggede paa en nedlagt
 Gaards Areal, hvis Hrtk., 6 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb., er for-
 deelt saaledes blandt dem, at 1 har over 7 Skp., 1 o. 4,
 7 o. 3, 3 o. 2 og 4 over 1 Skp. Hrtk.; med Undtagelse
 af den ene af sidstnævnte Lodder ere de alle bebyggede.
 Paa Byens Areal findes fremdeles Skolen og 12 Huse uden
 Hrtk.; dog have tvende af dem hvert 3 Edr. Ed.; disse ere
 Fæstehuse under Volsgaarden Lykkensgave; af de øvrige, der
 ikke have noget Tilliggende af Jord, ere de 9 Fæstehuse
 under Benzonsdals Gods og eet besiddes med fuldkommen
 Ejendomsret. Blandt Gaardene findes 5, blandt Husene 4
 Udflyttere. Jorderne bestaae af leerblandet Muldjord; de
 ere smaabakkede samt lavtliggende, og dale fra Vest mod Øst,
 hvilket sees af den Bæks Løb, der kommer fra en N. B.
 for Byen liggende Mose, flyder derpaa gjennem Byen, dri-
 ver den ovennævnte Vandmølle, fortsetter sit Løb mod S.
 Ø. og forener sig, lidt S. for Sognets Grændse mod Jiss-
 høj, med Store-Vejle Åa, der mod N. adskiller Byens og
 Sognets Jorder fra Bverne Bridsloselilles og Vallensbek's.
 Forstnævnte Bæk, der kaldes Skallebro Bæk, har sit Tilløb
 saavel fra Lostrupsvaldby, som Højetstrup Byes Marker og
 især fra nogle gode Kilder, der deels findes i selve Byen,
 deels tæt udensor samme. Langs med denne Bæk findes
 Eng, som Byen har i tilstrækkelig Mængde, ialt omrent
 160 Edr. Ed.; et Stykke paa 3 Edr. Ed. kaldes Storengen.
 Af Mose findes kun ubetydeligt, og hvad der findes, afgiver

fun ringe Tørvestjær; det største samlede Stykke er Graastifte, der indtager omtrent et Areal af 20 Ddr. Ed.; Skov mangler aldeles. Sognets Kirke ejer af Byens Areal 9 Edr. Ed. under det ved Højetstrup anførte Hrtk., og Prcssteeembedet 5 Edr. Ed., Fruerengene kaldet, hvorpaa det priv. Hrtk. hviler. Af Æynde findes 18 Karle, 18 Piger, 12 Drenge og 2 Indsiddere; her boe 1 Smed, 2 Hjulmænd, 1 Skomager, 1 Skräder, 1 Bødker og 3 Bœvere.

Tilligemed Klovetofte udgjør Byen et Skoledistrict. Skolen er funderet af Etatsraad Andreasen, der ligeledes legerede tvende Capitaler (hvorm mire stden) til Bedste for de 3de Skoler paa Benzonsbals Gods, hvoriblandt Tostrupsvaldby Skole er; af disse Capitalers Renter anvendes 10 Rbd. (see S. 109) til Skolens Vedligeholdelse og 30 Rbd. Sølv er tillagt Districtets Skolelærer; denne Sum udbetales ham vel, men liquideres atter i hans Lønning, der er reglementeret efter Planen for Skolelærernes Lønning i Smørum Herred af 25 Januar 1812 (S. 19) Skolen har 2de Bygninger og en Jordlod paa 5 Edr. Ed. af ret god Bonitet; den besøges af 53 Børn, der undervises efter den indbyrdes Underviisnings-Methode. Gymnastik er indsørt.

Eæt B. for Højetstrup By ligger Kraghauge (Kraghave) By, der næsten rækker op til Kongevejen; den har et Areal af 565 Ddr. Ed., der er fordeelt paa 22 Matr. No. og skylder af 42 Ddr. 2 Skp. upr. A. og E. Hrtk., hvilket i Taxationen af 1802 blev vurderet til 550 Rdl. pr. Dde. Byen har 10 Gaarde, 5 Selvejerhuse med Hrtk. og Jord, 5 Selvejerhuse med Jord uden Hrtk. og 4 jordløse Huse, af hvilke de trende ere Fæstehuse under een af Gaardene og det fjerde et Selvejerhuus. Blandt Gaardene, hvis Antal oprindeligen var 6, findes 1 Fæstegaard under Universitetet, af Hrtk. 8 Ddr. 6 Skp. 3 Fdk. 1 Alb., 3 Fæstegaarde, de tvende paa 5 Ddr. 7 Skp. 1 Fdk. og den 3die paa 5 Ddr. 6 Skp. 3 Fdk. 2 Alb., tilhørende den Missionske Stiftelse,

og 6 Selvejergaarde, af hvilke 1 er over 4, 2 o. 2, og 3 o. 1 Ede. Hrtk. Af Husene, der ere ansatte til Hrtk., have 2 o. 7, 2 o. 4 og 1 o. 1 Skp. Hrtk.; om Husene med Jord uden Hrtk. gjælder det samme her, som ovenfor under Højetstrup By er anført om den samme Slags Ejendom. Af de anførte Ejendomme er 1 Gaard og 6 Huse udflyttede. Jorderne ere gode; de bestaae af sandblandet Leer; Ørvestkjær mangler ganske og aldeles, og af Eng findes kun 22 Edr. Ed. Af Æyende findes 9 Karle, 8 Piger og 5 Drenge; af Indsiddere ingen, og af Haandværkere 1 Smed.

Byen ligger i Højetstrup Skoledistrict. Det samme er tilfældet med

Baldersbrønde By, der ligger tæt N. for Noeskilde Kongevej; den er ansat til 85 Edr. 4 Skp. 2 Fdk. (efter Amt. Opg. 5 Skp. - Fdk.) $1\frac{1}{2}$ Alb.* upr. U. og E. Hrtk., der ved Taxationen i Aaret, 1802 blev vurderet til 450 Rdl. pr. Ede. Arealet indtager 882 Edr. Ed. med 32 Matr. No., og findes der herpaa 10 Gaarde, af hvilke een, af Hrtk. 9 Edr. 1 Skp. 3 Fdk. 2 Alb., er Arvefæstegaard under Kjøbenhavns Universitet og de øvrige Selvejergaarde, 3 Selvejerhuse med Jord, ansat til Hrtk., 13 Huse med Jord uden Hrtk., af hvilke tvende ere Arvefæstehuse under Bartou Hospital og 10 Fæstehuse under Cathrineberg Gods, samt et Lejehuus under een af Gaardene, fremdeles 8 jordløse Fæstehuse, af hvilke 4 høre under det nævnte Gods og de øvrige 4 under tvende af Gaardene, samt endelig tvende Parcellister paa 1 Ede. Hrtk. Af de anførte 9 Selvejergaarde ere tvende paa 8 Edr. 6 Skp. 3 Fdk. $2\frac{3}{4}$ Alb., 3 paa 7 Edr. 4 Skp. 1 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. 3 paa 7 Edr. 3 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. og een paa 3 Edr. 4 Skp. 2 Fdk.

---

*.) Under Højetstrup har Amtsstuuen 2 Fdkr. mindre og her 2 Fdk. meer, end Matr. Cont., og disse Differencer have saaledes ingen Indflydelse paa Totalsummen af Sognets Hrtk.

1 Alb.; af de 3 Selvejerhuse, der ere skyldsatte, har eet over 3 Skp., eet o. 2, der tilhører een af Gaardmændene, og eet under 1 Skp. Hrk. De 13 Fæstehuse med Jord have alle, med Undtagelse af to, hvert et Tilliggende af 3 Edr. Ed.; mellem disse twende og 8 af de andre er udloddet en nedbrudt Gaards Areal, hvorpaa hviler 6 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. 2½ Alb. upr. A. og E. Hrk., saaledes at hine twende have hvert 1 Ede. 3 Skp. 3 Fdk. 2½ Alb., 1 o. 5, 3 o. 3, og 4 o. 2 Skp. Hrk. Gaardenes Antal var oprindelig 11. Paa Byens Areal ligger fremdeles et Bomhus; Bomintraderne ere bortforpagtede for 1400 Rbd. Solv. 3 Gaarde og 10 Huse ligge udflyttede paa deres Lodder. Under det ved Højetstrup By anførte Hrk., som Kirken ejer, hører 3 Edr. af Baldersbrønde Byes Jorder. Byen har Mangel paa Eng, og kun Enkelte af Lodsejerne have lidet Tørvestjær; iøvrigt ere Jorderne muldlerede, med Undtagelse af den vestligste Deel, hvor de ere grusede. Af Byende findes her 12 Karle, 10 Piger og 9 Drenge; af Indsiddere ingen; af Haandværkere 1 Smed, 1 Kurvemager, 1 Bæver 1 Skräder og 1 Saddelmager.

Baldersbrønde By skal have erholdt sit Navn efter den i samme værende Brønd, der efter et, naturligvis ugrundet, Sagn altid staar fuld af Vand, men ikke løber af, og om hvis Oprindelse et gammelt Sagn fortæller, at da Balder efter et holdet Slag reed gjennem Byen, kom hans Hest til at træde paa dette Sted; Vandet vældede strax frem og blev til en Brønd, der siden gav Byen sit Navn.

S. for Baldersbrønde ligger paa den nordlige Side af Roeskilde Kongevej der, hvor denne afsætter Kjoge Landevej, Byen

K øvetoste (vulg. Kloutofte), der har et Tilliggende af 426 Edr. Ed. med 11 Matr. No., som tilsammen skylder af 56 Edr. 2 Fdk. 2 Alb. upr. A. og E. Hrk.; ved Taxationen i Aaret 1802 blev dette vurderet til 300 Rdl. pr. Ede. og er for Eiden saaledes fordeelt, at af de

6 Selvejergaarde, hvis oprindelige Amtal var 5, og blandt hvilke findes een Udslytter, har 1 over 15 Edr., 2 o. 14, 1 o. 7, 1 o. 6 og 1 o. 1 Ede. Hrtk., og at 3 Selvejerhuse hvært have under 1 Skp. Hrtk. Foruden disse Huse har Byen 2 Fæstehuse, hvært med 3 Edr. Ed. under Gaardens Hrtk. Af Husene ere tvende udflyttede. Gorderne bestaae af leer-blandet Muld; de ere lavtliggende især mod D. langs med Store-Bejle Åa; af Eng findes lidet, omtr. 25 Edr. og af Mose næsten intet. Af Tyende findes 7 Karle, 7 Piger, 5 Drenge, men ingen Innsiddere. Her boer en Smed og en Hjulmand. Byen ligger i Tostrupsvaldby Skoledistrict.

I Sognets vestlige Udkant, henved $\frac{1}{4}$ M. N. for Roes-kilde Kongevej ligger Byen

Kallerup-Gaarde; den er ansat til 36 Edr. 3 Skp. 1 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk., der ved Taxationen i 1802 blev vurderet til 500 Rd. pr. Ede. Arealet udgjør 505 Edr. Ed. med 10 Matr. No., og findes der herpaa 3 Fæstegaarde under den Nissenske Stiftelse, hver af Hrtk. 11 Edr. 7 Skp. 1 Fdk $\frac{1}{2}$ Alb., Hedehus-froen, som her ejer 2 Skp. 2 Fdk. 1 Alb. Hrtk., 6 Fæste-huse, hvært med 3 Edr. Ed. under Gaardenes Hrtk., og altsaa tilhørende den Nissenske Stiftelse og af hvilke tvende benævnes Hedehusene, samt et jordløst Fæstehuus, tilhørende een af Gaardmændene. Paa en Gruusgrav, der optager omtr. 6 Edr. Ed. af Byens Areal, hviler 3 Skp. Hrtk. Saavel Gaardmænd som Huusmænd boe i Byen. Gorderne, der ere temmelig bakkede, især S. for Roeskilde Kon-gevej, ere ikke af saa god Bonitet som Sognets øvrige Gorder; de ere noget sandede og grusede, men til Erstatning have Hrtk. No. det betydelige Areal af 14 Edr. Ed. pr. Ede. Hrtk.; en Ede. Hrtk. blev derfor ogsaa her, som anført, ved Taxationen i 1802 ansat til 500 Rd. Mose og Eng mangler næsten ganske, idet der af det første kun findes 10 Edr. og af det sidste 8 Edr.-Ed. Henad Reersløv til findes en Sø paa omrent 10 Edr. Ed., der om Somme-

ren, dog først seent, udørres, og afgiver da ringe og vanstelig Høslet. Udtorringen synes at bevirkes ved tvende i Engen værende Huller. Af Æhende findes 6 Karle, 3 Piger, 3 Drenge, men ingen Indsiddere; af Haandværkere gives 1 Hjulmand og 1 Skæder.

Byen ligger i Højetstrup Skoledistrict, hvorved dog maa bemærkes, at Skolebørnene søger Flyng Skole, og at Beboerne have Tilladelse til at opføre en egen Skole i For- ening med Hrtk.-Ejerne i Baldersbrønde.

Endeligen høre fremdeles her til Sognet

Huusengene, der staae for 1 Ede. 2 Skp. upr. Hrtk. med et Areal af 51 Edr. Ed., fordeelt paa 3 Matr. De ligge i Sognets sydvestlige Udkant mellem Kallerup, Baldersbrønde, Thorslundemagle og Reersløv Byers Forder, ere ubebyggede og tilhøre Staden Kjøbenhavn, der har bortfæstet dem til 3de Fordbrugere som boe i Hedegaardene i Roeskilde Domkirkes Sogn.

Hele Sognet er i Matr. Cont's. Hrtk.-Fortegnelser an- sat til 22 Edr. 3 Skp. 3 Fdk. 2 Alb. pr. og 500 Edr. 5 Skp. 2 Fdk. 2½ Alb. upr. A. og E. Hrt. *) med et Areal af 4726 Edr. Ed., der er fordeelt paa 173 Matr. No. og giver i Gjennemsnit 9 Edr. Ed. paa en Ede. Hrtk. Det priv. Hrtk. ligger til Præstegaarden, og paa det upr's. Areal findes Kirken tvende Skoler, et Hospital, et Bomhus, 61 Gaarde nemlig 43 Selvejere, 15 simple Fæstere og 3 Arvesæstere; 2 Parcellister, hver med een Ede. Hrtk.; 32 Huse med Jord, ansat til Hrtk., nemlig 16 Selvejere og ligesaamænge Fæstere; 39 Huse med Jord uden Hrtk., nemlig 17 Selvejere, 20 Fæstere og 2 Arvesæstere, samt 39 jordløse Huse, af hvilke kun 2 ere Selvejere; de øvrige 37 ere Fæstere; i

*) Efter Amtsstuens Opg. udgjør det upr. Hrtk. kun 499 Edr.; dette stemmer ogsaa med det i Texten Anførte, naar erindres det S. 99 under Tostrupsvalby Bemærkede, samt at Huusengene ikke er legge Stat her under Sognet.

Sognet ligger fremdeles Tostruppsvaldby Mølle, under hvilken et af Gaardsnummerne drives og som skylder af 5 Dør. 6 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. upr. Hrtk. Mølleskyld, et Kalkbrænderi, hvorunder en af Gaardene drives, samt Hede-huuskroen, under hvilken et af de til Hrtk. ansatte Huse drives. Oprindeligen var Gaardenes Antal kun 48, af hvilke 28 vare Selvejergaarde og 20 Fæstegaarde; af disse sidste ere senere tvende nedlagte, og deres Hrtk. henlagt til 26 Huse; de førstes Hrtk. er udstrykket blandt det oprindelige Antal og de nye tilkomne 15 Parcellister. Af Gaardene ere 13 og af Husene 27 udslyttede. Blandt de ansørte Fæstegaarde høre 8 under Benzonsdals Gods, der ligeledes ejer 2 Arvefæstegaarde; 6 under den Nissenske Stiftelse og 1 under Universitetet, der ogsaa ejer een af de ansørte Arvefæstegaarde; af Husene, ansatte til Hrtk., ere 16 Fæstere under Benzonsdal; af Husene med Jord uden særskilt Hrtk. ere 10 Fæstere under Cathrineberggaard, 6 under den Nissenske Stiftelse og 4 under Gaardene; de tvende Arvefæstehuse til høre Vartou Hospital; af de jordløse Fæstehuse høre 12 under Benzonsdal, 9 under Kjøbenhavns Magistrat, 5 under Cathrineberggaard, 3 under Præsteembedet og 8 under Gaardene.

Som Navnet Højetosrup antyder, ligge denne Byes Gorder temmelig højt, og N. for samme ligger Hellingehøj, det højeste Punct her i Sognet, omtr. 60 Al. over Havets Overflade; dog hæve de sig endeeel i Sognets vestlige Deel, der danner Vandstillet mellem Kjøge Bugt og Roeskilde Fjord; herfra dale de mod D., hvor de paa Grændsen, langs med Store-Vejle Åa, endog blive side. Med Undtagelse af den vestlige Deel af Sognet, der er temmelig bakket, især S. for Roeskilde Kongevej, ere Gorderne jevne; de bestaae deels af leerblandet, deels af sandblandet Muld; dette er især tilfældet i Sognets vestlige Deel, paa Byerne Baldersbrøndes og Kallerup-Gaardes Marker, der saaledes ere høje og lette og endog paa flere Steder blive grusede; andre Steder ere Gorderne vel stærkere, men derhos

undertiden side. I Almindelighed kunne de ansees for at at være af Middel-Bonitet. Påt Højetstrup Mark findes Mærgel, der dog kun bruges lidet. Af Eng haves kun ube- tydeligt, i alt omtr. 310 Edr.; hist og her findes nogle Smaa- sykler, det meste ved Skallebro Bæk og Store Bejle Åa; Huusengene ligge vel her i Sognet, men bruges, som oven- for ansørt, af 3 Jordbrugere udenfor samme. Sognet har stor Mangel paa Gldebrændsel, da mange af Hrtk.-Ejerne aldeles ikke have Tørvestikør, og det lidet der findes, f. Ex. i Bøffelsmosen, Sjællandsmosen paa Baldersbrønde Mark og enkelte andre Steder, er af slet og maadelig Qualitet samt svovlet. Af Skov findes her aldeles intet, ligesom Beboerne, i det Hele taget, kun lidet beslitta sig paa Træ- plantning. Det eneste rindende Vand her i Sognet er den ovenfor under Tostrupsvaldby omtalte Åa; fremdeles en lidet Bæk, der udspringer paa Grændsen mellem Kallerupgaard og Flyng Byers Markeskjel og gaaer mod N., samt Store- Bejle Åa, der kommer fra Herstedvester Sogn, og efterat have dannet Sognets Grændse mod D. fortsættes ind i Va- lensbek Sogn (S. 75). Sognet er endnu fattigere paa Søer; Mølledammen ved Tostrupsvaldby Mølle, der indta- ger omtrent 1 Ede. Ed., Gadeljæret i Baldersbrønde, der holder et Areal af omtr. 4 Edr. Ed., og den under Kalle- rupgaard omtalte (S. 104) Sø paa 10 Edr. Ed ere de enste, der findes her. Roeskilde Kongevej fører fra D. til V. midt igjennem Sognet, og skjører alle Byernes Marker, dog med Undtagelse af Klovetostes; ved sidstnævnte By afsætter den Kjøge Hovedlandevej, der gaaer mod S. V. over Tostrupsvalbyes Marker.

Alle tre Tiender svares hver især af 499 Edr. Hrtk. (jfr. S. 105); Konge- og Kirketienden, der hver for sig er matriculeret til 75 Edr. Tiendehrtk., tilhører resp. Sjæl- lands Bisshop og Ejeren af Hovedgaarden Benzonsdal; hin er overdraget Yderne mod en aarlig Afgift pr. Ede. Hrtk., nemlig i Tostrupsvaldby af 2 Skp. Aug, $2\frac{1}{2}$ Skp. Byg-

og 2 Skp. Havre; i Klovetofte: af 6 Skp. Byg, men i Sognets 4 andre Byer, Højetstrup, Kraghave, Baldersbrønde og Kallerupgaard, er denne Afgift saa forskjellig, at intet bestemt derom kan meddeles; efter et Middeltal vil den imidlertid udgiøre 6 Skp. Byg; Vederslaget for Tienden betales i alle Sognets Byer efter hvert Aars Cap.; den er behæftet til Banken med 1197 Rbd. 58 f. r. S.— Kirketienden hæves for det meste in natura og er behæftet til Banken med 958 Rbd. 8 f. r. S.; Indtægten af samme kan omtr. anslaaes til 6 Skp. Byg pr. Ede. Hrk. Kirken, St. Bartholomæi kaldet, ligger nordlig i Byen; den tilhører Ejeren af Benzonsdal, har to Klokker, et Sølvdøbefad, der Aaret 1701 blev den skjænket af en Klokker Hansen ved St. Nicolai Kirke, og ejer her i Sognet 33 Edr. Ed., som staaer for 3 Edr. 7 Skp 1 Fdk. 1 Alb. upr. A. og E. Hrk., der drives ved een Fæster (S. 97). Af Præstetienden ere 100 Edr. henlagte til Amtsprovsternes Lønningsfond og overladte Øerne paa samme Accord, som Kongetienden; om den Deel, Præsten oppebærer, vil det Hornodne paa sit Sted vorde anført.

Sognet tæller 1041 (1801, 714) Inbyggere, nemlig af Mandkjen 527 og af Kvindkjen 514. Af Haandværkere findes her 5 Smede, 4 Hjulmænd, 2 Skomagere, 4 Skrædere, 1 Bodker, 1 Sadelmager, 5 Vævere og 1 Kurvemager; af Thyende: 70 Karle, 64 Piger og 45 Drenge; af Indsiddere 2. Sognets Beboere ernære sig udelukkende ved Landbrug; kun nogle saae Gaardmænd bringe Fløde til Kjøbenhavn. I Sognet ligger et Kalkværk, hvorom mere inedenfor. Sognet har ingen særskilt Jordemoder, men Byerne Højetstrup, Kraghave, Baldersbrønde og Kallerup danne i Forening med Sengeløse Sogn et Jordemoderdistrict. Jordemoderrn boer i Sengeløse By. Klovetofte ligger i Herstedvester Jordemoderdistrict og Tøstrupsvaldby i Ishøj Jordemoderdistrict.

De tvende Skoler besøges af 155 Børn; den indbyrdes Underviisningsmethode og Gymnastik er indført i dem

begge. Skolecassen ejer en Capital af 199 Rbd. 13 f. Sølv, der rimeligvis er indkommen af det Beløb, som Ejeren af Højetstrup Kirke har maattet udrede for at nedtage Blytaget af den. Om denne Capital haves ingen anden Bestemmelse, end den, der indeholdes i den Obligation af 6 August 1808, hvorved Capitalen er sikret i den kgl. Cassé, og som ikke figer andet, end at Capitalen tilhører Højetstrup Skolevæsen. Renten udbetales til Sognepræsten, der beregner Skolecassen samme til Indtægt og aflægger aarligt Regnskab for AmtsSkoledirectionen.

Her har Jf. ogsaa fundet det meest passende at ömtale efternevnte tvende Legater, der tildeels komme Sognets Skolelærere og Skolevæsen tilgode. Ved Fundats af 26 August 1750, kgl. confirmeret 14 Maj 1751, have nemlig Etatsraad Andreasen, dengang Ejer af Benzonsdals Hovedgaard og Gods, og hans Hustrue Ida Amalia Barfred skjænket 800 Rdl., der ifolge Fundatsen indestaae i Højetstrup Kirke paa 1ste Prioritet og forrentes med 5 pCt., til Bedstefor det nævnte Godses 3 Skoleholdere i Kildebronde, Thorchlunde og Tostrupvaldby, saaledes at de tvende første hver erholde $\frac{1}{2}$ Deel og den sidste $\frac{1}{2}$ Dele af Renten, og ved Fundats af 2 Octbr. 1773, kgl. confirmeret 11 Nov. næstefter, 1000 Rdl. D. C., der ere sikrede paa samme Maade, men forrentes med 4 pCt., til det samme Djemed. Af denne Capitals Rente skulde til hver af de 3de Skoleholdere udbetales 10 Rdl. og med de overblevne 10 Rdl. forholdsaaledes, at de først skulde anvendes til at sætte det dengang brøtfældige Skolehuus i forsvarlig Stand; derefter af samme udredes det aarlige Penge-Bidrag, Bønderne i Tostrupvaldby da havde at erlægge til Højetstrup Skole, dog at det ej oversteg 6 Rdl., og af de øvrige 4 og hvad der maatte blive tilovers af fornevnte 6 Rdl. samles en saadan Beholdning, at Tostrupvaldby Skole kunde ifstændtes uden Bekostning for Gaardmændene. Hvorledes Testators Villie følges med Hensyn til, hvad der er tillagt Skolelæreren, er ovenfor (S.

101) afsort; at de 6 Rbd., der ere henlagte til Højetstrup Skole, nu udelukkende anvendes til Bedligeholdelse af Tostrupsvaldby-Skole er ligeledes bemærket ovenfor (S. 99). Ejeren af Benzonsdal bestyrer disse twende Legater under Tilsyn af Sognepræsterne i Greve, Thorslunde og Højetstrup Sogne; Amtmanden og Provstien have Overopsynet.

Bed Sognets Bygninger er intet at bemærke; Bygningsmaaden her er ikke bedre, end almindeligen i Sjælland, nemlig Bindingsværks Bygninger med lerede Vægge og Straatag. I Landets almindelige Brandcasse har det en Assuransesum af 130730 Rbd. Sølv. Prioritetsgjælden er ikke betydelig; den andrager ialt 8503 Rbd. 88 f. r. S., 10573 Rbd. 23 f. Sølv og 47209 Rbd. 39 f. Sedl. og T.; af disse Summer eje private Creditorer 8300 Rbd. r. S., 7113 Rbd. 23 f. Sølv og 31222 Rbd. 34 f. Sedl. og T.; Umhyndige 4151 Rbd. Sedler, og offentlige Stiftelser 203 Rbd. 88 f. r. S., 3460 Rbd. Sølv og 11836 Rbd. 5 f. Sedler og T.

Gardenes Størrelse er meget forskellig; de variere fra 18 Edr. til 1 Ede. Hrk. Arealer er ogsaa meget forskelligt i Sognets forskellige Byer; medens saaledes Højetstrup, Tostrupsvaldby og Klovetofte kun have omtrent 8 Edr. Ed. pr. Ede. Hrk., har Valdersbrønde 10, Kraghave $13\frac{1}{2}$ og Kallerupgaarde endog 14 Edr. pr. Ede. Hrk., og til Huusengenes 1 Ede. 2 Skp. Hrk. ligger et Areal af 51 Edr. Ed. Den største Deel af Gaarden er imidlertid paa 12 til 13 Edr. Hrk. med et Areal af omtr. 100 til 150 Edr. Ed., der næsten alt er Agerland; som tidligere bemærket have de fleste af Sognets Byer Mangel paa Eng, idet kun Tostrupsvaldby og tildeels Klovetofte har tilstrækkeligt heraf; og Mose, der giver Torvestjær, mangler næsten ganske. De sædvanlige Sædarter ere Rug, Byg og Havre samt Erter og Wikter; flere Jordbrugere i Højetstrup og Kraghave saae Hvede, men i de andre Byer er det kun en Enkelt, der dyrker denne

Sædart. Af Kartofler lægges kun faae. En Gaard paa 12 Tdr. Hrtk. saaer i Almindelighed 2 Tdr. Hvede, 8 Tdr. Rug, 15 Tdr. Byg, 12 Tdr. Havre, 5 Tdr. Wrter, 2 Tdr. Wikker og 5 Tdr. Kartofler; i Middelaar avles 7 Fold efter Hvede, Rug og Havre, 9 Fold efter Byg, 5 Fold efter Wrter og Wikker og 10 Fold efter Kartofler. Jorderne, der alle ere udstiftede, drives paa følgende Maade: i det første Aar brækkes Jorden til Rug eller Hvede; 2. saaes Byg; 3. Wrter eller Kartofler, 4. Byg, 5. Havre; 6. Wikker; 7. Byg eller Havre med Kløver eller Rængræs. Paa en Gaard af 12 Tdr. Hrtks. Størrelse holdes sædvanligens 10 til 12 Heste, 15 Kør, 10 Faar og 6 Sviin. Højetstrup er et af de første Sogne i Hovedstaden's Nærhed, hvor Mælke- og Flødehandelen ikke almindeligen finder Sted, og hvor Jordbrugerne fjerner Smør og tilberede Ost. De fleste anvende Mælkeproductionen paa sidstnærvante Maade, medens kun nogle Enkelte drive hin i Omegnen af Hovedstaden saa geengse Handel. Af Kreaturer tillægge Beboerne selv de fleste; dog maa ogsaa her gjøres Forstjel paa Sognets forskellige Byer; medens der saaledes for hver 12 Tdr. Hrtk. i Klovetofte og Tostrupvaldby hvert hjerde Aar tillægges een Hest og hvert Aar to Kør, 2 Faar og 6 Sviin, tillægges for en Gaard af den ansorte Størrelse i Sognets andre Byer hvert Aar en Hest, 2 Kør 4 Faar og 6 Sviin. Dog gjelder dette ikke uden Undtagelse, i det nemlig de, der drive Mælke- og Flødehandel, i Almindelighed fjørbe de Kreaturer, der udfordres til Besætningens Vedligeholdelse.

Den aarlige Production for hele Sognet kan anslaaes til 600 Tdr. Hvede, 2425 Tdr. Rug, 5850 Tdr. Byg, 3640 Tdr. Havre, 1000 Tdr. Wrter, 435 Tdr. Wikker, 2166 Tdr. Kartofler, 180 til 200 Tdr. Smør og 750 til 800 Lpd. Ost; heraf sælges 200 til 300 Tdr. Hvede, 650 Tdr. Rug, 3500 Tdr. Byg, omtr. 640 Tdr. Havre, 200 Tdr. Wrter og 170 Tdr. Wikker, 50 til 60 Tdr. Smør og 300

Lpd. Øst; af Kartofler sælges ingen, men alt hvad deraf produceres, forbruges deels i Husholdningen, deels til Forbring og Fedning af Kreaturer samt til Udsæd; det samme er tilfældet med omtrent 300 Edr. Hvede, 1775 Edr. Rug, 2350 Edr. Byg, omtr. 3000 Edr. Havre, 740 Edr. Rørter, 265 Edr. Wikker, omtr. 120 Edr. Smør og 475 Lpd. Øst. Her findes vel ialt 480 til 500 Heste, 650 Stk. Hornqvæg, 520 Faar og 300 Sviin. Salget af Kreaturer er højest ubetydeligt.

Sognet danner et Fattigvæsens District, der bestyres paa sædvanlig Maade af Præsten og 5 Fattigforstandere, alle af Bondestanden. De Fattiges Antal er her, som i alle Sognene i Hovedstadens Nærhed, snart større, snart mindre; men kan dog med et Middeltal ansættes til 15. Forsørgelesesmaaden er ogsaa meget forskjellig; den retter sig efter Fattiglemmernes Førighed, større eller mindre Trang og andre Omstændigheder; de ræktere gaae saaledes paa Omgang hos Bonderne; de svagere opholde sig deels i Hospitalet, deels indlejes de i Kost og Pleje, deels erholde de Understøttelse i Penge og Naturalier, der uddeles hver 14de Dag. Naar eet af det ansørte Middeltal gaaer paa Omgang, kunne Udgivterne til de Fattiges Forsørgelse udredes ved et Bidrag af $4\frac{1}{2}$ Pd. Brød, $\frac{1}{2}$ Skp. Gryn, $\frac{1}{2}$ Pd. Smør, $\frac{1}{2}$ Pd. Flest og 40 f. Repr. pr. Ede. Hrtk. samt en Spanndag af hver Gaard til Lægebefordring og Transport af Eldebrændsel, hvilket for hele Sognet udgjør 2250 Pd. Brød, $5\frac{1}{4}$ Ede. Gryn, 166 Pd. Smør, 166 Pd. Flest, 210 Nbd. og 365 Køstdage. *)

*) I Aaret 1833 havde Sognet 16 Fattiglemmer, nemlig 8 Gamle og 8 Børn, og Udgivten til disse Underholdning udgjorde 493 Nbd. 60 f. S. og T, 108½ Lpd. Brød, 3 Edr. 2 Skp. Gryn, 7 Lpd. 12 Pd. Flest, 7 Lpd. 12 Pd. Smør og 1070 Køstdage.

Til de Fattiges Forsorgelse anrendes ogsaa Renten af en Capital paa 66 Rbd. 64 f. Sølv, der indestaaer i Højetstrup Præstegaard og forrentes med 5 pCt; den hidrører fra en Gave af 100 Etatl., som en Jens Olsen i dette Dijemed skænkede og, som i Aaret 1640 tilfaldt Sognet; Legatet bestyres af Fattigcommissionen, der aflægger Regnskab til Amtsfattigdirectionen. Endnu staaer det tilbage, her at omtale det ovenfor nævnte, i Højetstrup By tæt ved Kirken liggende, Hospital, der er stiftet af den under Skolevesenets nævnte Statsraad Andreasen for 8 af de allers fattigste Mænd og Kvinder, som have beboet enten Gaard eller Huus paa Benzonsdals Gods i Thorslunde, Ishøj, Højetstrup og Kildebrønde Sogne, og hvis Antal ikke maatte forøges. Det bestaaer af een Bygning, der er assureret for 420 Rbd. Sølv og indeholder 4 særlige Stuer, som hver belægges med 2de Fattige fra hvert af de nævnte 4 Sogne, dog at de, der indtages fra Højetstrup Sogn, vælges blandt Beboerne af det nævnte Gods i Tostrupsvaldby. Fundator sorgede ikke blot for Lemmernes Huusly, men ogsaa for deres Underholdning, idet han hertil bestemte Renterne af de twende Capitaler, han ved Fundatserne af 1 Juni 1747, Kgl. confirmeret 14 Maj 1751, og 2 Oct. 1773, confirm. 11 Novbr. næstefter, henlagde til Hospitaliet; ved førstnævnte er givet en Sum af 2133 Rbd. 32 f. Sølv, der forrentes med 5 pCt., og ved den sidste 1000 Rbd. Sølv, der forrentes med 4 pCt. Ester Fundatsernes Indhold skulde disse Renters fulde Beløb, 146 Rbd. 64 f. Sølv aarlig, i twende Terminer udbetales Hospitalslemmerne, der isvrigt ikke nyde nogen Understøttelse af Fattigvæsenet, hvert med 18 Rbd. 32 f. Sølv, men i en Række af Aar var denne Understøttelse nedsat til 17 Rbd. 32 f. Sølv, og Resten af Renten, 8 Rbd., blev, forsaavidt fornødent gjordes, anvendt til Hospitaliets Vedligeholdelse. Da denne Sum imidlertid ikke gaafte medgik hertil, sammensparedes en liden Capital, der i Aaret 1823 blev anvendt til Opsæ-

relsen af et lignende Fattighuus i Thorslunde Sogn, hvorom mere paa sit Sted. Nu erholde Lemmerne den fulde Legatrente.

De ovennævnte twende Legater, der tilligemed de af Fundator til Skolevæsenet skænkedes 1800 Mbd. ere sikrede ved første Prioritets Panteret i Højetstrup Kirke og Tiende, bestyres af en Inspection, som bestaaer af Ejeren af Benzonuds Gaard og Gods samt Sognepræsterne til Højetstrup, Thorslunde og Kildebrønde (Annex til Greve) Sogne og aflægger aarligt Regnskab til Amtsfattigdirectionen for Kjøbenhavns Amt, der er Amtmanden og Provsten for Smørum Herred, under hvis Overopsyn Hospitalet staaer, deels efter Fundationen, deels efter Rec. af 27de Juni 1806.

Sognet udgør det 21 Landlægd af Smørum Herred, Kjøbenhavns Amt og ligger i dette Amts Rytterdistricts sydre Birk.

Hist og her i Sognet fandtes forhen adskillige Steendysser; Resenius omtaler 9 saadanne; disse havde forskellige Navne; saaledes kaldtes 3 af dem Tejledysser, de 4 Norddysser og een Struebjerg. En af dem, der var 60 Skridt lang, 12 Skridt bred og omgivet af 56 Stene, skal have været Langbeenridders Grav; den blev aabnet 1658 og fandtes der i samme 4 med en større Slutsteen tildække Stene og indenfor en Urne med Aske og Been. En anden Dysser forestillede et stort hedensk Alter, omgivet af 42 store Stene, i hvis Midte en stor Steen hvilede paa 4 andre. Af alle disse Oltidsminder ere nu ingen tilbage; en Steendysser paa Baldersbrønde Byes Mark, bestaaende af 3de Stene med Overligner, holdt sig længst. Paa denne Byes Mark fandtes ogsaa forhen en steensat Grav, der efter Sagnet skulde være Baldurs Grav; i en gammel Bog, der engang eksisterede i Kallerup eller Baldersbrønde, skal endog have staaet, at her glemmes Balders Guldsværd og her er han begraven. Men

Bogen er forlængst forsvunden, og af den nævnte Grav findes ikke det mindste Spor. Paa Kallerup Byes Mark kunne endnu med Nød fjendes tolv i Kreds satte Stene. I Aaret 1150 forefaldt her i Sogn t en blodig Træfning.

Højetstrup Sogn danner et Pastorat, der efter gammel Angivelse er ansat til 328 Rd. — Præsten, for Tiden Hr. Morten Bendz Møller, beboer den i Højetstrup By liggende Præstegaard, hvilæ Bygninger bestaae af 4 sammenbyggede Længder, opførte af Bindingsværk, deels med Muur-, deels med Leer-Vægge; den blev tildeels opført af Nyt i Aaret 1821 og er assureret for 6000 Rbd. Sølv. Haven indtager et Areal af omtrænt 1 Ede. Ld.

Præstegaarden staaer for 22 Edr. 3 Skp. 3 Fdk. 2 Alb. pr. U. og E. Hrk. og har et Areal af 184 Edr Ld. under Højetstrup By og 5 Edr. Ld. Fruerengene kaledede, under Tostrupsvaldby, der ved sidste Vacance blev opgivet at være af følgende Beskaffenhed: 16 Edr. Ld. god og 20 Edr. Ld. maadelig Eng, 60 Edr. Ld. maadelig Jord og 70 Edr. Ld. god Jord, 10 Edr. Ld. god Mose, og 6 Edr. Ld. Mose, brugt til Eng. Af Arealet drives kun 40 Edr. Ld. under Præstegaarden; 9 Edr. Ld. ere i lige store Dele henlagte til 3 ellers jordløse Fæstehuse, der hvert svare en aarlig Afgift af 5 Rbd. De under Tostrupsvaldby liggende 5 Edr. Ld., af pr. U. og E. Hrk. 2 Skp. 1 Fdk. 2 Alb., ere bortarvefæstede til, og drives under Roeskilde Kro. Arvefæsteafgivten er 4 Edr. Byg (S. 72). Det øvrige bortføpagtes til Huusmand, der aarlig give omtr. $1\frac{1}{2}$ Ede. Byg af hver Ede. Ld. foruden de kgl. Sk. Den aarlige samlede Indtægt heraf beløber sig ialt til 190 Edr. Byg*).

---

*) Ved sidste Vacanc e var Forpagtnings-Indtægten heraf opgivet at være 120 Rbd. og 183 Edr. Byg.

de 40 Edr. Ld., der drives under Præstegaarden, saaes aarlig 5 Edr. Rug, 6 Edr. Byg, $6\frac{1}{2}$ Ede. Havre, $1\frac{1}{2}$ Ede. Hælgæd, hvorefter hostes 7 til 8 Fold; Besætningen er 4 Heste og 10 Dvægshøveder.

Af Sognets Præste-Tiende ydende Hrtk., 499 Edr. (S. 107), ere 100 Edr. ifølge kgl. Resolution af 5 April 1821 henlagte til Amtsproovsternes Lønningsfond. Tienden af de tilbageblevne 399 Edr. hæves deels in natura, deels erlægges den efter privat Accord med 6 til 7 Skp. pr. Ede. Hrtk. Hele Tienden kan anslaaes til en Verdi af 330 Edr. Byg, af hvilke det halve betales efter Kjøbenhavns Torvepriser i October Maaned, og det andet halve efter Cap. T. De ovennævnte 3de Huse svare en aarlig Afgift af 15 Rbd. Offer og Accidentier kunne anslaaes til 280 Rbd. og Smaaredsel til 120 Rbd. Kaldet har intet Mensalgods Huuismænd og Indsiddere gjøre kun faae Præstedage; de fleste foretrække at erlegge den løbestedte Betaling 24 f.

De Kgl. Skatter beløbe sig til 200 Rbd., hvorunder ere indbefattede Renterne af Præstegaardens og Tiendens Bankhæftelse, resp. 1503 Rbd. 58 f. og 1197 Rbd. 58 f. r. S.; Com. Afg. til 30 Rbd. og Landemode-Expenser til 16 Rbd. Artilleriehest holdes; paa Embedet er for Tiden ingen Enke. Paa Præstegaarden hviler et Laan, stort til Rest 312 Rbd., der foruden Renter afbetales med 125 Rbd. aarlig. Det ovenomtalte Jens Olsens Legat indestaarer i Præstegaarden med 66 Rbd. 64 f., der forrentes med 5 pCt. Capitalen betales ved hver Vacance af Formanden til Formanden. Indlossningssummen er 500 Rbd*)

*, Ifs. med Ovenmaende, der er meddeelt af Præsten, Col. T. for 1833 S. 447, hvor Indtægterne opgives noget anderledes, samt for 1836 S. 13.

Den eneste Aols-Gaard her i Sognet, hvis Ejér er udenfor Bondestanden, er den ovenfor S. 99 nævnte

Lykkensgave, en Udslyttergaard under Tostrupsvaldby By som ejes og drives af Hr. J. S. W. Stolpe. Den staaer for 15 Edr. upr. A. og E. Hrtk., og har et Areal af 125 Edr. Ed., hvoraf 80 Edr. Ed. er A., 10 Edr. Ed. E. og 35 Edr. Ed. M., der afgiver fornødent Tørvestjær. Udsæden, 16 Edr. Vintersæd, halvt Rug, halvt Hvede, 12 Edr. Byg, 10 Edr. Havre, 10 Edr. Bælgæd, deels Erter, deels Wikker, giver i Negelen 7 Fold; der lægges 10 Edr. Kartofler. Besætningen er 10 Heste, 16 Koer og 2 Svin. Sædfolgen er: om Efteraaret brækkes Jordene til Wikker og Staldfoder i den halve Brak, hvorefter gjødes til Vintersæd; 2. Byg; 3. Erter; 4. Rug, 5. Havre, som udlægges med Kløver i 2 Aar. Ejeren driver den i Kjøbenhavns Omegn sædvanlige Mælke- og Fløde-Handel. Paa Gaardens Mark ere byggede 2de Fæstehuse, hvert med 3 Edr. Ed.; det ene svarer en aarlig Afgift 2 Edr. 4 Skp. Byg, der betales efter Kjøbenhavns Vorvepris, hvorimod Ejeren svarer alle Rgl. Sk. og Afg. og giver Fæsteren aarlig Udviisning af 18 Læs Tørv, som han dog selv maa besørge skaarne; den anden holder 10 Heste vedlige med Sko, hvortil han selv maa levere Tern, samt vedligeholder Gaardens Aolsredskaber, hvad Ternfanget angaaer. Gaardens Bygninger bestaae, frauden de fornødne Aolsbygninger, af et grundmuret og teglhængt Stuehuus een Etage højt med Kjælder, der afgiver en god og bekvem Bopæl for en Familie udenfor Bondestanden; de ere assurerede for 4660 Rbd. Sølv.

De kgl. Sk. andrage 200 Rbd.; Com. Afg. 40 Rbd.; Præstetieden er accorderet til 12 Edr. Byg, der betales paa den S. 116 anførte Maade; om Konge- og Kirke-Tienden see S. 108.

Sognets eneste Mølle, Tostrupsvaldby Vand og vindmølle, ligger under Byen af samme Navn, tæt D. for samme, og ejes og drives af Hr. A. Claessen. Windmø-

len er en Stubmølle, der har een Meel- og een Skal-Qværn; den maler med tilstrækkelig Bind 3 Edr. Sæd i Timen, naar begge Qværne gaae; den aarlige Formaling udgjør 1000 Edr. Sæd, hvoraf 200 Edr. sigtes; Resten males grovt; hiint betales med 4 Mk. pr. Ede., dette med den lovbefaalede Told eller omtr. $\frac{1}{5}$ af det Formaledes. Vandmøllen driver med et Hjul ved Overfaldsvand en Meelqværn, en Skalqværn og en Brækqværn, og maler med hver Qværn een Ede. Sæd i Timen. Møllen bruges sædvanlig kun til sin Maling, og formales der heraf omtr. 200 Edr. Sæd, der betales som ovenfor anført. Vandet mangler af og til. Paa begge Møller hviler 5 Edr. 6 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. upr. Hrtk. Molleskyld. Bygningerne der ligge til Møllerne, bestaae af 4 Længder, alle opførte af Bindingsværk og straatækkede; de afgive Bopæl for en Familie uden for Bondestanden og ere tilligemed Mølleøerne assurerede for 6000 Rbd. Sølv.

Til Møllen, der er fuldkommen Ejendom, hører et Areal af 24 Edr. Ed. A. og 18 Edr. Ed. E., ligeledes Ejendomsjorder; de skylder af 6 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. upr. A. eg E. Hrtk. Den aarlige Udsæd er 2 Edr. Rug, 10 Edr. Byg, 5 Edr. Havre, $2\frac{1}{2}$ Ede. Blandingsæd og 1 Ede. Wikker, hvorefter hostes resp. 6, 8, 7, 5 og 6 Fold. Der lægges 16 Edr. Kartofler, der sædvanlig give 8 Fold. Besætningen er 4 Heste, 8 Kør, 8 til 10 Svæin.

Jorderne ere muldlerede og drives paa følgende Maade: 1 Aar Kartofler, som gjødes; 2. Byg med Klover i 2 Aar; 4. Wikker; 5. Rug.

De kgl. Sk. udgjøre i alt 120 Rbd.; Com. Afg. 10 Rbd. Kongetienden erlægges som anført S. 108. Kirke-tienden er accorderet til 7 Skp. Byg og Præstetienden til 6 Skp. Byg pr. Ede. Hrtk.; den sidste betales paa den S. 116 bemærkede Maade, og den første efter Kjøbenhavns højeste Priis i October Maaned. Paa Jorderne hviler et

Bankhæstelses Beløb af 212 Rbd. r. S. og paa Bygningerne af 165 Rbd. r. S.

K r o e r.

Hedehuskioen, under Byen Kallerupgaard, er Sognets eneste Kro. Den ligger ved Roeskilde Kongevej og tilhører Hrr. C. Christensen, der har Privilegium til Krohold og Gjæstgiveri. Bygningerne bestaae af et teglhaengt Stuehuus og 5 straatækkede Udhuse, alle af Muur og Bindingsværk; de ere assurerede for 7700 Rbd. Sølv. Under Kroen drives 16 Edr. Ld. af Kallerupgaardes Areal, hvor paa hviler 2 Skp. 2 Fd. 1 Alb. upr. N. og E. Hrtk., samt 34 Edr. Ld., som høre under Roeskilde Kjøbstads Torder, og deels ere Ejendomsjorder, deels Arvesætejorder. I dette samlede Areal, der, paa 2de Edr. Ld. Mose nær, alt er Agerjord, saaes 8 Edr. af hver af Kornsorterne Rug, Byg og Havre hvorefter hostes 6 Hold. Af Kartofler læges 10 Edr. Besætningen er 6 Heste, 8 til 10 Koer, 4 Faar og 3 Sviin.

Det ovennævnte, under Tostrupsvaldby By liggende, Kalkbrænderi og Teglverk tilhører Hr. A. Brøndum. Her brændes aarligen i 2de lukkede Dvne 20 til 30 Brændinger, og ved hver Brænding, der for den største Deel skeer ved Tørv, omrent 84 Edr. Kalk og 7000 Stene. Til Kalkverket hører Rettighed til at benytte Kalkstenene i Bridsløsemagle Gruusgrav. Bygningerne bestaa af et Stuehuus og twende Udhuse, der alle ere opførte af Muur og Bindingsværk og straatækkede, samt en Kalkovn; de nye opførte ere ikke assurerede, men de ældre ere forsikrede for 580 Rbd. Sølv.

Den til Kalkbrænderiet liggende Ejendoms Ld., 22 Edr. Ld., af Hrtk. 2 Edr., drives under Roeskilde Kro.

Ejeren driver ikke ~~h~~selv Kalkbrænderiet, men det er hortforpagtet mod en aarlig Afgift af 300 Rbdlr. (S. 73).

X. Sengeløse Sogn.

grændser mod N. til Smørum og Ledøje Segne, hvor en Bæk, der kommer fra Bridsløsemagle Byes Markeskjel, danner Grændsen mod V.; mod D., hvor Sognet begrændses af Store-Bejle Åa, til Herstedvester Sogn; mod S. til Højetostrup Sogn og mod V. til Flyng og Hvedstrup Sogne i Sømme Herred, hvorfra det adskilles ved en Bæk der kommer fra Vadsby Marker. Det indbefatter Hovedgaarden Catherineberg med Parceller, Byerne Sengeløse, Bridsløsemagle og Vadsby.

Hovedgaarden Catherineberg har oprindelig staet for 156 Edr. 5 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. (efter Amtsst. Dpg. 156 Edr. 6 Skp. 1 Alb.) priv. og 5 Edr. 1 Skp. upr. U. og E. Hrtk. med et Areal af 1221 Edr. Ed. — Hrtk. var forhen fordeelt paa 52 Matr. No.; — Dei^s priv. Hrtk. er derimod nu fordeelt paa 2de Hovedparceller, Catherineberg, af Hrtk. 53 Edr. 1 Skp. 4 Fdk. $\frac{1}{4}$ Alb., og Frederiksholm, af Hrtk. 40 Edr. 6 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb., der ville blive nærmere omtalte nedenfor, samt 34 større eller mindre Parceller, nemlig 10 bebyggede og 24 ubebyggede; blandt hine findes 7 Afbyggere under Frederiksholm og 3 Selvejere; af Afbyggerne har 1 over 3, og 5 o. 1 Ede Hrtk.; een Parcel er paa noget over 6 Skp. Hrtk.; de tre Selvejere have resp. over 5, 4 og 3 Edr. Hrtk. Af de ubebyggede Parceller hører een paa noget over 2 Edr. Hrtk. under Frederiksholm og

drives i Forening med den foran berørte Selvejer-Parcel paa 3 Edr. Hrtk., som er bebygget; de øvrige ubebyggede Lodder tilhøre Hrtkbrugerne deels i selve Sognet, deels i de tilgrændsende Sogne, som drive dem i Forening med deres andre Ejendomme; saaledes ligger til Cathrineberg Mølle en Lod paa 8 Edr. Hrtk.; under 6 Gaarde i Nyholle drives 6 Parceller, hver paa 3 Edr. 3 Skp. 1 Fdt. $1\frac{1}{2}$ Alb.; en Gaardmand i Herringeløse i Hvedstrup Sogn ejer og bruger en Lod paa henved 3 Edr. Hrtk.; to Lodder, hver over 1 Ede Hrtk., bruges af twende Hrtksbrugere i samme By; dog hører det halve af den ene af disse Parceller under Cathrineberg Mølle; en Lod paa 1 Ede Hrtk. tilhører en Gaardmand i Stærkende i Reerslov Sogn; en Lod paa 3 Skp. Hrtk. tilhører en Gaardmand i Thorslunde; 2 Parceller, hver paa noget over 2 Skp. Hrtk., høre resp. under Nøde-Bejrmølle (S. 70) og en Gaardmand i Baldersbrønde; en Lod af samme Størrelse tilhører en Jordbruger i Frederiksberg; af 4 Lodder, hver paa noget over 1 Skp. Hrtk., drives twende under Sengeløse og een under Brødslosemagle, og den 4de tilhører Ejeren af Pilegaarden i Brøndbyøster Sogn (S. 40); de øvrige 4 Parceller ere under 1 Skp. Hrtk., og tilhøre, deels twende Gaardmænd i Sengeløse og Bindinge, deels Ejerne af Nøeskilde Kro og Nøde-Bejrmølle-Kro. Paa det priv. Hrtks. Areal ligge endeligen 4 jordløse Huse der ere simple Fæstere under Cathrineberg. Det upr. Hrtk., 5 Edr. 1 Skp., hviler paa det saaledte Torsholm*) og er for Djeblifiket fordeelt paa 13 Parceller saaledes, at 1 har over 6, 1 o. 5, 2 o. 4, 3 o. 3, 3 o. 2, 2 o. 1 og 1 under 1 Skp. Hrtk.; 8 af disse Parceller ere bebyggede, nemlig 1 o. 5 Skp., 2 o. 4, 2 o. 3,

*) Dette Torsholm var forhen en Gaard, som hørte under Cathrineberg; den eksisterede endnu 1778. Jof. Volcks Provinsia-Lex con S. 76.

1 o. 2 og 2 o. 1 Skp. Hrtk.; de øvrige ere ubebyggede og drives alle under Hvedstrup Sogn, med Undtagelse af Lodden under 1 Skp. Hrtk., som drives under Hedehuus-froen. Alle Parcellerne besiddes med fuldkommen Ejendomsret.

Cathrineberg Hovedgaard, der ejes og drives af Hr. Tiendecommissair C. V. Thalbizer, ligger $\frac{2}{3}$ Miil N. for Roeskilde Kongevej, 3 Miil fra Kjøbenhavn og 2 Miil fra Roeskilde. Bygningerne bestaae af et teglhængt, grundmuret Baaningshuus, een Etage højt, forsynet med Kjelder og dobbelt Dvist, samt 4 straatækede Udhuse, der ere opførte af Muur og Bindingsværk med Undtagelse af Laden, som er grundmuret. Hovedbygningen er opført af Nytt i Aaret 1806. Alle Bygningerne ere tilsammen assurerede for 32000 Rbd. Sølv. Gaarden er paa tre Sider omgiven af Grave af omtr. $1\frac{1}{2}$ Ede Lands Størrelse, og Nord for den ligger Haven og en Lybstkov, der tilsammen indtage omtr. 30 Edr. Ed. nemlig hin 6 og denne 24 Edr. Tørvrigt ligger Gaarden midt i sine Hovmarker.

Cathrineberg staaer for 52 Edr. 4 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. (efter Amtstuen Opg. 53 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb.*) og efter Ejersens Opg. 53 Edr. 1 Skp. 1 Fdk. $\frac{1}{4}$ Alb.) priv. og 5 Skp. 3 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk. samt 1 Skp. 2 Alb. (efter Ejersens Opg. 1 Fdk. 2 Alb.) upr. Hrtk. Mellestykld. Arealet udgjør ialt 264 Edr. Ed., nemlig 184 Edr. Ed. A. og 80 Edr. Ed. E. og M., foruden de ovenanførte 30 Edr. Ed., der ere anvendte til Lybst-

*) Cathrinebergs Hrtk. var forhen i Amtstuen opført med 53 Edr. 2 Skp. 1 Fdk. 1 Alb., men efter Rentekammerets Approbation af 19de Decbr. 1812 er fra 1 Januar 1829 af den frie Hovedgaardstørst afgaaet 2 Fdk. 2 Alb. til en Hrtk.-Ejer Sognet, saaatt Gaarden for Tiden kun hylde af 53 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk.

skov og Have. Agerjorden er inddelt i 9 Marker af forskellig Størrelse fra 16 til 24 Edr. Ed., der alle ere indgrøvtede og indhegnede. Udsæden er sædvanlig 16 til 24 Edr. Ed. med Rug, 16 til 20 Edr. Ed. med Raps; 16 til 24 Edr. Ed. med Byg; 24 til 30 Edr. Ed. med Havre; 16 til 24 Edr. Ed. med Kartofler; af Bølgssæd saaes derimod intet. Af disse Sædarter avles sædvanlig pr. Ede. Ed. 10 til 15 Edr. Rug, 12 til 18 Edr. Raps, 12 til 16 Edr. Byg, 12 til 18 Edr. Havre og 100 til 120 Edr. Kartofler. Den aarlige Production udgjør dog efter et Middeltal kun omtr. 200 Edr. Rug, 240 Edr. Raps, 240 Edr. Byg, 288 Edr. Harre og 2000 Edr. Kartofler, men da deraf forbruges i Huusholdningen, til Udsæd, Kreaturer og Præstationer 100 Edr. Rug, $\frac{1}{2}$ Ede Raps, 120 Edr. Byg, 200 Edr. Havre og 2000 Edr. Kartofler, bliver det aarlige Salg 100 Edr. Rug, $239\frac{1}{2}$ Ede Raps, 120 Edr. Byg, 88 Edr. Havre. Jorderne ere deels muldlerede, deels muldsandede; dog dominerer den første Jordart; de drives af Ejeren selv og paa følgende Maade: 1 Grønjords Havre; 2. Reen-Brak; 3. Rapsæd; 4. Rug; 5. Kartofler; 6. Byg, udlagt med rød Kløver og Thimotei-Græs et Aar til Slet og 2 Aar til Græs. Besætningen er 80 Kør, 10 Heste, 16 Faar og 20 Sviin. Forhen bragte Ejeren Mælk og Fløde til Hovedstaden til Salg; nu derimod kjernes Smør og tillægges Creaturer. Her produceres det ene Aar med det andet 80 Fjerdinger Smør, hvoraf 15 forbruges, og Resten, 65 Fjerdinger, sælges. Af Øst tilberedes kun det Fornødne til Huusholdningsbrug. Besætningen er, hvad Øvægshovederne angaaer, af fortrinlig Race, nemlig holsteenste Kør, Schweizer og Engelske Tyre. Der tillægges aarligen 20 Stk. Øvægshoveder, 4 Lam og 4 Grise; det aarlige Salg er 4 Kør, 10 til 12 spøde Kalve og 6 til 8 fede Sviin; de andre anvendes deels til Bedligeholdelse af Besætningen, deels til Forbrug i Huusholdningen.

Det til Cathrineberg liggende Bøndergods er hejst ubetydeligt; det skylder i alt af 20 Tdr. 5 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk. med et Areal af omtr. 165 Tdr. ld. Af dette Hrtk. ligger 13 Tdr. 5 Skp. $1\frac{1}{2}$ Alb. *) under Sengeløse By, nemlig 3 simple Fæstegaarde, hver over 1 Tde. Hrtk., 2 Huuslodder, resp. over 7 og 3 Skp. Hrtk., der ved Arvesæste ere overdragne, hin en Huusmand, og denne en Gaardmand i Sengeløse, samt 14 simple Fæstehuse, af hvilke 3 have over 7, 1 o. 5, 4 o. 4, 5 o. 3 og 1 o. 2 Skp. Hrtk.; 5 Skp. $2\frac{1}{2}$ Alb. under Bridsløsemagle, der er fordeelt paa twende Arvesæstehuse, og 6 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. under Baldersbronde i Højetostrup Sogn (S. 103), som er fordeelt paa 2 Fæstegaarde og 8 Fæstehuse; hine have begge over 1 Tde. Hrtk. og af disse have 1 o. 5, 3 o. 3 og 4 o. 2 Skp. Hrtk. Af jordløse Fæstehuse har Gaarden, paa det priv. Hrtkns Areal 4, under Sengeløse By 26, under Bridsløsemagle By 6, og under Baldersbronde By i Højetostrup Sogn 4 (S. 102).

Bendergodset bestaaer saaledes i alt af 5 Fæstegaarde, 2 ubebyggede Huuslodder, 2 Arvesæstehuse og 22 simple Fæstehuse med Hrtk. og Jord, samt 40 jordløse Fæstehuse. Under Godset høre iovrigt ingen Kroer eller Møller. Jordbogsindtægterne af hele Godset andrage 522 Rbd. Sølv og 25 Tdr. Havre; desuden præsteres 600 Gangdage og 11 gaaende Rejser. **)

*) Efter Amtsstuen er af dette
Hrtkns.

10 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb.

deelt mellem Huusmændene, og 2 — 6 — 1 — $2\frac{1}{2}$ —
drives under en af Gaardene

13 Tdr. 5 Skp. = Fdk. $1\frac{5}{12}$ Alb.

**) Skjendt hverken Holck eller Brunun Juul omtaler, at Cathrineberggaard har haft Bendergogs, maa dette dog an-

Cathrineberggaard ejer Sengeløse Kirke og Kirketiende. Tienden, der svares af 400 Tdr. 4 Skp. 2 Fdk. 1 $\frac{3}{4}$ Alb. upr. A. og C. Hrtk.*), er matriculeret til 67 Tdr. Tiende-hrtk., og overdraget Yderne ved en i Aaret 1796 kgl. confirmieret Tiendedforening mod et aarligt Vederlag af ialt 466 Rbd. 64 s. Solv, hvilket udgjør 7 Mk. pr. Tde Hrtk. Den er behæftet til Banken med 484 Rbd. 56 s. r. S. Gaarden har Tagtret paa Hovedgaardens og underliggende Bøndergodses Jorder, samt Fisferet i de derværende Parker og Damme; derimod har Ejeren hverken Herlighed af Skiftejurisdiction og Overformynderi, eller Kaldsret, Birketret m. v. Ved Bøndergodsets Salg maa der iovrigt være Gaarden forbeholdte complete Sødegaardes Rettigheder, idet Ejeren hører til de complete Sødegaardsejeres Balgklasse (Fr. 15 Maj 1834 § 15).

Efter Amtsstuens Dpg. beløbe Skatterne saavel af Hovedgaarden, som Bøndergodset sig aarligen ialt til omtr. 900 Rbd.; dog derunder indebefattet Brandassurancepræmie, Renten saavel af Hovedgaardstærtens, som af det contributable Hartkorns Bankhæftelse, resp. 2224 Rbd. 11

tages at have været tilfældet og det ubetydelige Gods, der nu ligger under Gaarden at være Levningen deraf. Gliemann anfører ogsaa, at det ørige Bøndergod er frasolgt Gaarden siden 1795, og at Bønderne ere blvne Selvejere. Han bemærker derhos, at der til Bidne herom engang har ved Landrejzen været oprejst et Mindesmærke, men som nu er nedtaget.

*) Skjøndt Sognets Konge-Tiende ydende Hrtk, hvilket nedenfor vil sees, udgjør 405 Tdr. 5 Skp. 2 Fdk. 1 $\frac{3}{4}$ Alb., og upr. Hrtk. i Amtsstuuen er anført at være 405 Tdr. 5 Skp. 2 Alb., svares Kirketienden dog kun af 400 Tdr. 4 Skp. 2 Fdk. 1 $\frac{3}{4}$ Alb. Grunden hertil vil nedenfor blive oplyst.

§. *) og 753 Nbd. 77 §. r. S., hvilke Summer ikke ere indfrieде.

Den anden Hovedparcel af Cathrineberggaard, Fredriksholm, der ligger N. D. for Cathrineberg, ejes og drives af Hr. Tiendecommissair Otto Peter Lange. Bygningerne, der ligge ved Enden af Jorderne, bestaae af 4 Længder, een Etage høje, og opferte af Muur og Bindingsværk. De ere alle straatekede og assurerede for 7890 Nbd. Sølv. En ret smuk Have indtager et Areal af 2 Edr. Ed.

Under Gaarden ligger et Areal af 319 Edr. Ed., der skylder af 52 Edr. 5 Skp. 1 Fdk. pr. U. og E. Hrk. Arealet bestaaer af 181 Edr. Ed. U. og 131 Edr. Ed. Eng og Mose, af hvilken sidste Jordart kun endeele kan bruges til Græsning; 2 Edr. Ed. ere anvendte til Have og 5 Edr. til Veje og Gaardsplads m. m.; med Undtagelse af 77 Edr. Ed., hvorpaa hviler 11 Edr. 7 Skp. Hrk. og hvorom mere siden, drives det hele under selve Gaarden, som saaledes egentlig kun skylder af 40 Edr. 6 Skp. 1 Fdk. pr. U. og E. Hrk. De Jorder, der drives under Gaarden, ere egentlig ikke inddelte i Marker, da Engbunden og Tørvenosen, som ikke ligger samlet, gaaer ind mellem Agerlandet og assurerer dette fra hverandre. Imidlertid har Ejeren lempet det saaledes, at det til Agercultur indtagne Areal drives i 9 omtr. lige store Dele, hver paa circa 13 Edr. Ed. Af disse ere 5 under Plogen, medens 4 udligge, nemlig 1 med Kløver. 2 til Græs og 1 til Brak. Sædfolgen er ikke bestemt, men der besaaes aarlig omtr. 70 til 76 Edr. Ed. med de Sædarter og Frøsorter, som i Forhold til Jordens Bonitet og Vejrliget findes at være de fordeelagtigste; dog er den som øfest saaledes: 1. af Brakmarken besaaes 10 Edr., halvt med Raps og halvt med Hvede;

, Efter Bankens Registre er Bankhæftelsen paa Hovedgaards-dartten 2237 Nbd. 13§. r. S.

i de øvrige 3 Edr. lægges Kartofler. 2. 13 Edr. Ld. besaaes med Byg; 3. 13 Edr. Ld. med Erter og Wikker; 4. 13 Edr. Ld. med Rug, hvortil gjødes; 5. 13 Edr. Ld. med Havre, som udlægges med Kløver i 3 Aar; der avles sædvanlig 8 til 9 Fold Hvede, 7 Fold Rug, 10 Fold Byg, 7 Fold Havre, 10 Fold Kartofler og 6 Fold Bælg-sed; Rapsen giver sædvanlig 10 til 12 Edr. pr. Ede. Ld. Den aarlige Production kan saaledes anslaaes til 40 til 50 Edr. Hvede, 50 til 60 Edr. Raps, 90 til 95 Edr. Rug, 130 Edr. Byg, 135 Edr. Havre, 250 Edr. Kartofler og 30 Edr. Erter; deraf forbruges i Huusholdningen, til Udsæd m. v. omtr. $1\frac{1}{2}$ Skp. Raps, 8 Edr. Hvede, 70 Edr. Rug, 70 Edr. Byg, 135 Edr. Havre, 250 Edr. Kartofler samt 10 Edr. Erter, saa at det aarlige Salg vel omtr. vil blive 60 Edr. Raps, 40 Edr. Hvede, 20 Edr. Rug, 60 Edr. Byg og 20 Edr. Erter. Af Ho avles 150 Læs. Forderne, der næsten overalt ere indhegnede og indgrøvtede, bestaa hvad Agerlandet angaaer, for de $\frac{2}{3}$ af Muldjord; en tredie Deel er deels tørvet og gruset, deels bestaaende af Rødleer; paa enkelte Steder findes Mergel. Af det Foranførte fremgaaer, at Gaarden ikke har Skove. Ejeren holder sædvanlig 15 Heste, 40 til 50 Kører, 12 Faar og 16 Sviin. Den saakaldte Mælk og Flødehandel drives; her produceres aar-ingen omtr. 300 Edr. Mælk, hvoraf omtr. 200 Edr. sælges. Af Faar og Sviin tillægges de fornødne til Besætningens Bedligeholdelse; derimod tillægges hverken Heste eller Kører, og Afgangen i denne Deel af Besætningen maa deraf erstat-tes ved Indkjøb.

De ovenberørte 77 Edr. Ld., hvorpaa hviler 11 Edr. 7 Skp. Hrtk., bruges efter Ejerns Opgivende for Eiden af 9 Parcellister, og er Hrtkrnet saaledes fordeelt mellem dem, at 4 have hver 1 Ede. 7 Skp., 2 hver $1\frac{1}{2}$ Ede., 1 4 Skp. og 2 hver $3\frac{1}{2}$ Skp. De ere alle simple Fæstere; 7 af disse Parceller ere bebyggede. Det bortsættede Hrtk. erlægger til Ejeren en aarlig Afgift af 209 Rbd., hvorhos

5 af Parcellisterne maa forrette 160 Arbejdssage, dog paa Ejeren's Kost. Ejeren har Tagtret paa Gaardens og underliggende Parcellers Jorder, men iovrigt ingen jorddrotlige Herligheder.

De egl. Sk. saavel af Gaardens eget Hrsk., som af Parcellernes, hvilke Ejeren ogsaa betaler, udgjore i Forening med Com. Afg. 438 Nbd. Bankhaeftelsen, der andrager 2241 Nbd. 58 f. r. S., hviler endnu paa Ejendommen.

Cathrineberggaard, Frederiksholm og de øvrige Parceller, hvori Cathrineberggaards priv. og upr. Hrsk. nu er udloddet, ligge i Sengeløse Skoledistrict. Paa det priv. Hrskns Areal boe ingen Haandværkere; derimod findes her 20 Karle, 25 Piger og 18 Drenge.

Cathrineberggaard førte i ældre Tid Navnet Raarup. Sit nuværende Navn erholdt den først 1670 efter den daværende Ejer, Generallieutenant Hans v. Ahlefeldts Hustrue, Cathrine Sehested; omtr. ved denne Tid var det ogsaa, at Gaarden blev forstørret derved, at den i Sognet da liggende By Raarup, tilligemed Holmegaardene blev nedlagte og deres Jorder lagte under Gaarden; den kom senere ved Salg i flere Personers Eje og oprettedes i Aaret 1749 til et Stamhus af Geheimeraad og Vice-Statholder Jacob Benzon. Det paa Ejendommen lagte sideicommissariske Baand hævedes imidlertid atter, og Godset kjøbtes derefter i Aaret 1789 af Justitsraad L. Lassen, ved hvis Død det kom i den nuværende Ejers, Hr. Thalbitzer, Besiddelse. I Justitsraad Lassens Besiddelses tid folgte ikke alene Bondergodset, men Hovedgaardstarten blev ogsaa da udparcelleret; saaledes folgte allerede i Aaret 1797 en Parcel af samme, paa hvilken Nolsgaarden Frederiksholm senere blev bygget; denne Parcel har kun været i den nuværende Besidders og dennes Faders Eje.

Sengeløse By, der ligger i en Afstand af $2\frac{3}{4}$ M. V. for Kjøbenhavn, $1\frac{1}{4}$ M. N. V. for Roeskilde og $\frac{1}{2}$ M. N. for Roeskilde Kongevej, staarer for 6 Edr. $1\frac{1}{2}$ Alb. pr. og 181 Edr. 6 Skp. 1 Gd. $1\frac{1}{2}$ Alb. (ester Dpg. fra Amtsstuuen 181

Ødr. 6 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. *)) upr. A. og E. Hrtk., der ved Taxationen i Aaret 1802 blev vurderet til 350 Rd. pr. Øde. Den har et Areal af 1471 Ødr. Rd. med 78 Matr. No., og hvorpaas for Øden findes Kirken, Præstegaarden, hvortil det priv. Hrtk. ligger, en Skole, en Jordemoderbolig, et Fattighuus, 26 Selvejergaarde, 3 Fæstegaarde, hver over 1 Øde Hrtk. under Cathrineberggaard (S. 124), 6 Selvejehuse med Hrtk. og Jord, 14 Fæstehuse med Hrtk. og Jord under Cathrineberg, 7 jordløse Lejehuse, 3 jordløse Selvejehuse samt 29 jordløse Fæstehuse, af hvilke 26 høre under Cathrineberggaard og 3 under twende af Byens Selvejergaarde. Kun enkelte af Selvejergaardene ere udstykkede, de fleste have endnu det Hrtk., de sandsynligvis oprindeligen have havt; saaledes staer 1 for 10 Ødr. $1\frac{3}{4}$ Alb., 11 for 10, Ødr., 2 for 7 Ødr., 2 for 5 Ødr.; 1 har over 4, 1 o. 3, 4 o. 2 og 4 o. 1 Øde upr. A. og E. Hrtk.; af de skyldsatte Selvejehuse ere 3 over 7, 1 o. 4 og 2 o. 3 Skp. Hrtk., og af Fæstehusene 3 o. 7, 1 o. 5, 4 o. 4, 5 o. 3 og 1 o. 2 Skp. Hrtk. Cathrineberggaard har fremdeles af Byens Hrtk. 2 Huuslodder, resp. paa 7 og 3 Skp. Hrtk., der ved Arvesæste ere overdragne twende andre Jordbrugere i Byen. Af Gaardene ere 19 og af Husene 7 udslyttede. Jorderne, der ere lerede og tildeels sandedes, ere for den største Deel jevne og flade; kun paa den østlige Deel af Byens Marker findes en Række Bakker af en just ikke betydelig Højde; fra disse Bakker løber en liden Bæk mod N. V. Byen har tilstrækkelig Engbund og overslødig Tørvestjær. Den saakaldte Sengeløse Eng og Mose indtager alene et Areal af

*. I Amtsknen er Hrtk. nemlig opgivet saaledes:

Selvejendom . . .	168 Ødr. 1 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb.
Fæstegods . . .	13 — 5 — = — $1\frac{1}{2}$ —
	181 Ødr. 6 Skp 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb.

160 Edr. Ld. I Sengeløse By boe 2 Hjulmænd, 2 Smede, 4 Skædere, 2 Skomagere, 3 Vævere og 1 Saddelmager; af Ejendomfolk findes her 24 Karle, 30 Piger og 16 Drenge; af Indsiddere ingen. Som ovenfor bemærket har en Districtsjordemoder Bopæl i Byen; hendes Bolig tilhører Districtet, der foruden Sengeløse Sogn bestaaer af Byerne Højetostrup, Kraghave, Baldersbrønde og Kallerup i Højetostrup Sogn. (S. 108)

Den i Sengeløse By liggende Skole er Skole for et District, der bænkes efter Byen og bestaaer af Catherineberggaard, Frederiksholm, Afbryggerne paa Catherineberggaards Hovedgaardstарт og Torsholm, Byen Badsby, 20 Gaarde under Sengeløse By, alle denne Byes Huse, der ere ansatte til Hrtk., saavel som dens jordløse Huse, med Undtagelse af et, der hører til Vridsløsemagle Skoledistrict. Districtets upr. Hrtk. udgjør i alt omtr. 227 Edr., men Skolelærerens Løn bliver imidlertid kun reparteret paa omtr. $202\frac{1}{2}$ Ede; det øvrige er derimod henlagt til Sognets andet Skoledistrict. Skolens Bygninger ere opførte af Bindingsværk deels med Leervægge, deels med murede Vægge; iovrigt er den anordningsmæssig indrettet. Læreren nyder Lønning og Emolumenter i Overensstemmelse med Skoleordningen af 29 Juli 1814 og har derhos Brugen af en Lod paa henved 6 Edr. Ld., der ligger omtr. $\frac{1}{8}$ M. fra Byen. Skolen besøges for Tiden af 105 Børn. Den indbyrdes Undervisning og Gymnastik er indført.

Lidet over $\frac{1}{4}$ M. D. for Sengeløse By ligger Byen Vridsløsemagle, hvis Gorder indtage et Areal af 1013 Edr. Ld. med 36 Matr. No. og ere ansatte til 116 Edr. 7 Skp. 3 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb. (efter Dpg. fra Amtst. og Stedet 117 Edr. $1\frac{1}{4}$ Alb.*)

*) Hrtk. er i Amtsstuens Væger anført saaledes:

Selværgods	116 Edr. 2 Skp. 3 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb.
Fæstegods	= - 5 - = - $2\frac{1}{2}$ -
	117 Edr. = Skp. = Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb.

upr. A. og E. Hrtk., der ved Burderingen i Aaret 1802 blev ansat til 350 Rd. pr. Ede. For Tiden findes her 8 Selvejergaarde, af hvilke 1 har over 13, 1 o. 8, 5 o. 7, og 1 o. 6 Edr. Hrtk., fremdeles 4 Arvesæstegaarde under Kjøbenhavns Universitet, blandt hvilke 1 har over 14, 2 o. 13 og 1 o. 7 Edr. Hrtk., 1 Selvejerhus over 2 Skp. Hrtk., 2 Arvesætehuse under Cathrineberggaard, hvert paa 2 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk., og 23 jordløse Huse, af hvilke 9 besiddes med fuldkommen Ejendomsret, 4 ere Arvesæstere under Universitetets 4 Gaarde, 2 simple Fæstere ligeledes under to af disse Gaarde, 6 simple Fæstere under Cathrineberggaard og 2 simple Fæstere under 2 af Selvejergaardene; endelig ligge paa Byens Areal Skolen og 10 Huse hvert omtr. med $2\frac{1}{2}$ Ede Ed., som ikke først kilt ere ansatte til Hrtk., men høre under Gaardenes; af disse Huse ere 3 Arvesæstere og 1 simpel Fæster under 5 forskellige af Byens Gaarde. Efter Op gevende fra Stedet og Matr. Cont hviler paa Skoleladden, der indtager et Areal af 5 Edr. Ed., 5 Skp. 1 Fdk. upr. A. og E. Hrtk., hvilket ogsaa maa antages for rigtigt, da Summen af de enkelte Gaardes og Huses Hrtk. kun under dene Forudsætning stemmer med det Hrtks Beløb, hvoraf Byen som ansort skylder. 7 Gaarde og 8 Huse ligge paa deres Lodder. Byen har tilstrækkelig Eng og overslodig Mose, der afgiver fortrinlig godt Torvestjær, af hvilket Beboerne have en god Indtægt, idet de sælge et ikke ubetydligt Quantum Tørv. Tildeels i Byen selv ligger den saakaldte Enghave paa omtr. 20 Edr. Ed., der om Foraaret afgiver et smukt Syn og i nogenlunde torre Sommere en betydelig Deel Hs. Bridslosemagle Eng og Mose indtager i det Hele omtr. 200 Edr. Ed. Jorderne ere iovrigt af Middelbonitet; med Undtagelse af den vestlige Deel ere de jevne og flade; de dale deels mod N. V., paa hvilken kant

de adskilles fra Frederiksholms Jorder ved en Åa, der deraf efter danner Sognets Grændse mod N. og hvorom mere siden, deels mod S. Ø., i hvilken Retning Store Veile Åa løber langs med Sognets Grændse. Paa disse Steader og især paa det sidste findes ogsaa den største Deel af den foran nævnte Eng og Mose. Paa Byens Marker ligge Ole Rømers Høj, saaledes kaldet efter den berømte Astro-nom Ole Rømer, der her havde sit Observatorium, af hvilket der endnu findes enkelte Spor. I Byen boe 2 Hjul-mænd, 1 Saddelmager, 1 Smed, 1 Skomager, 2 Skrædere og 1 Tømmermand. Af Ejende findes her 19 Karle, 24 Piger og 16 Drenge; af Indsiddere 3.

Bridsøsemagle By danner i Forening med 9 Udflyttergaarde og et Udflytter-Huus fra Sengeløse et Skoledistrict, hvis Højt. efter Meddeelse fra vedkommende Skole-leerer udgjør 178 £dr. 5 Skp. 1½ Alb.; Lønnen bliver imidlertid, som foran bemærket (S. 130), reparteret paa omtr. 202½ £de Højt. Skolebygningen opførtes i Aaret 1827 og bestaaer af et Stuehuus og et Udhuus, begge opførte af Bindingsværk, deels med murede Vægge, deels med Leervægge. Den er isvrigt anordningsmæssig indrettet og har et Villiggende af noget over 5 £dr. £d., maadelig Jord, som derhos ligger langt fra Haanden. Efter Opg. fra Stedet og Matr. Cont. hviler der, som foran bemærket, paa samme 5 Skp. 1 £dk. upr. A. og E. Højt. Læreren nyder Løn og Emolumenter i Overeensstemmelse med Skoleanordningen af 29 Juli 1814. Skolen besøges i Almindelighed af 60 til 70 Børn. Den indbyrdes Undervisning og Gymnastik, der er indført i Skolen, tog sin Begyndelse ved dens Aabning i Føraaret 1828. Paa Sognets vestlige Grændse, op imod Flyng Sogn, ligger, i en Afstand af henved $\frac{1}{2}$ M. fra Sengeløse By, Sognets tredie og sidste By,

Vadsby, der i Matr.-Conts. Arealberegninger skrives Vasby; den skylder af 101 £de 5 Skp. 1 £dk. upr. A. og E. Højt., der ved Taxationen i Aaret 1802 blev vurderet

til 400 Rd. pr. Ede. Arealet udgør 954 Edr. Ed. med 24 Matr. No. og er for Diden fordeelt paa 5 Selvejergaarde, hver paa 12 Edr. 5 Skp. $2\frac{4}{5}$ Alb. upr. U. og E. Hrk., der forhen have hørt under Bartou Gods, og 3 Arvesæste-gaarde, af hvilke 2, hver paa 13 Edr. 2 Skp. Hrk., høre under Kjøbenhavns Universitet, og 1 paa 11 Edr. 7 Skp. 1 Alb. Hrk. under Kjøbenhavns Magistrat; fremdeles paa 14*) Huse, hvert med et Tilliggende af 2 til 3 Edr. Ed., der ikke førstikl. er ansat til Hrk., og 2 jordløse Fæstehuse, det ene under een af Universitets-Gaardene og det andet under een af Selvejergaardene; af de med Jord forsynede Huse er eet simpel Fæster og eet Arvesæster under Kjøbenhavn's Universitet; de øvrige ere Arvesæstere under Selvejergaardene, eller, som det i Indberetningen fra Stedet hedder, under Bartou Hospital, og de maae vel saaledes betragtes som Selvejere, med Hensyn til at Gaardene, der, som bemærket, forhen have ligget under Bartou, nu ere Selvæjere. Af Gaardene ere 4, og af Husene 2 udslyttede. Vadsby har, ligesom Sognets øvrige Byer, Tilstækkeligt af Eng og overslødt Torvestør; Vadsby Eng og Mose indtager ialt et Areal af omtr. 190 Edr. Ed. Engbunden findes især ved den Bæk, der løber mod N. langs med Sognets vestlige Grændse og skiller det fra Semme Herred; tildeels ogsaa i den nordlige Deel af Byens Marker; øvrigt ere Forderne endeel bakkede. Af Haandværkere findes her 1 Hjulmand, 1 Smed, 1 Skomager og 2 Skroedere; af Ejendemstændige, 10 Karle, 12 Piger og 12 Drenge; af Indsiddere ingen.

Vadsby ligger i Sengeløse Skoledistrict (S. 130).

Hele Sognet er efter Matr.-Contoirets Areal- og Hrk.-Beregninger ansat til 162 Edr. 5 Skp. 2 Fdk. $2\frac{4}{5}$ Alb.

*) Ifølge Matr. Cont. Arealberegninger bruge 9 af disse Huse i Fælledsskab en Lod paa 26 Edr. Ed.

priv. og 405 Tdr. 4 Skp. 2 Fdk. $\frac{1}{4}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk.,*) og skylder tillige af 9 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. priv. og 1 Skp. 2 Alb. upr. Hrtk. Mølleskyld. Det har et Areal af 4660 Tdr. Ld., der er fordeelt paa 190 Matr. No. og i Gjennemsnit giver 8 Tdr. Ld. pr. Tde Hrtk. For Tiden findes her Hovedgaarden Cathrineberg, Aalsgaarden Frederiksholm, Kirken, Præstegaarden, 2 Skoler, et Fattighuus, en Jordemoderbolig, 42 Selvejergaarde, 7 Arvefæstegaarde, 9 simple Fæstegaarde, 32 Huse ansatte til Hrtk., af hvilke 15 ere Selvejere, 2 Arvefæstere og 15 simple Fæstere; fremdeles 21 Arvefæsthuse og 3 simple Fæstehuse med Jord, der ikke særligt er ansat til Hrtk., samt 61 jordløse Huse; af disse ere 12 Selvejere, 4 Arvefæstere og 45 simple Fæstere. I Sognet ligger endelig Cathrineberg, mølle samt 7 Lejehuse, ligesom her ogsaa findes 31 ube-

*	Hovedgaards-
	tart. . 156 Tdr. 6 Skp. = Fdk. 1 Alb.
	Præstegaarden 6 — = — = — $1\frac{1}{2}$ —
	162 Tdr. 6 Skp. = Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. pr. A. og E. Hrtk.

Sengeløse By 181 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk.
Bridslosem. = 117 — = — = — $1\frac{1}{2}$ — — — —

Badsby = 101 — 5 — 1 — = —

Torsholm 5 — 1 — = — = — — — —

405 Tdr. 5 Skp. = Fdk. $\frac{1}{4}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk.

I Amtsstuen er saaledes det pr. Hrtk. anført med et Beløb, der er 1 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb., og det upr. med et Beløb, der er 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. større, end det hvormed Hrtknet er opført i Matr. Conts. Hrtk.-Beregningerne. Uagtet al anvendt Umage, har det ikke været f. muligt at udfinde Grunden til denne Differencen, der ogsaa i og for sig er ubetydelig. Mølleskylden, saavel den priv. som upr., er Hrtk. med samme Beløb i Matricul Contoirets, som i Amtsstuens Hrtk. Fortegnelse.

byggede Parceller, der deels drives af Avisbrugerne i Sognet selv, deels under de tilgrændsende Sogne. Af Gaardene ere 30 og af Husene 17 udflyttede. Blandt de oven-ansorte Arvefæstegaarde ere der 6, som høre under Kjøbenhavns Universitet og 1 under Kjøbenhavns Magistrat; af Fæstegaardene ligge 6 under Frederiksholm og 3 under Cathrineberggaard; af de skyldsatte Fæstehuse 1 under Frederiksholm og 14 under Cathrineberggaard, hvorunder de 2 skyldsatte Arvefæstehuse ligeledes ligge; af Arvefæstehusene med Jord uden førstilt Hrsk. høre 17 under Gaardene, 4 under Kjøbenhavns Universitet, der ligeledes ejer 2 af de simple Fæstehuse, som have Jord uden Hrsk., hvorimod det 3de ligger under een af Gaardene; af de jordløse Fæstehuse høre 36 under Cathrineberggaard og 9 under forskellige af Sognets Gaarde; de 4 jordløse Arvefæstehuse ligge alle under nogle af Sognets Gaarde.

Med Undtagelse af Badsby Byes Forder, der ere meget bakkede, og af den østlige Deel af Sengeløse Byes Marker, hvor der ogsaa findes nogle Bakker (S. 129), ere Sognets Forder flade og jevne; dette gælder saaledes om den største Deel af Sognet, nemlig om den nordvestlige og nordlige, østlige og sydøstlige Deel, samt om den Deel af samme, der ligger mellem Badsby og Bridslosse magle Marker. Aftækningen er stærkest mod N. B., hvilket sees af de paa Sognets vestlige og nordlige Grænse gaaende Aaer; mod D. eller rettere mod S. D., i hvilken Retning Store-Bejle Aa paa Sognets østlige Grænse flyder, kun saare svag. Saavel her, som i den nordlige Deel af Sognet blive Forderne endog lavtliggende, og her findes ogsaa de foran under Byerne berørte Enge og Moser. Af egentlig Mose findes ikke saa meget; thi vel haves overalt i Sognet overflødig Tørvestkær, men dette findes i Engene, der næsten alle indeholde saadant; det er især Bridslosse magle, der udmarkør sig ved sit Tørvestkær; Tørven her er fortrinlig god og der assættes ikke ubetydeligt deraf.

Af Eng og Mose findes ialt omtr. 850 Edr. Derimod mangler Sognet ganske Skov, paa hvilken Mangel der saaledes bødes ved den foran omhandlede Overflodighed af Tørv. Den eneste Træplantning, som findes her, er Lyftskoven ved Cathrineberggaard, der indtager et Areal af omtr. 25 Edr. Ed. Idet Hele taget staaer Træplantning, lige som og Havedyrkning, meget tilbage; med Undtagelse af en Bonde i Bridslosemagle samt Ejerne af Cathrineberggaard og Frederiksholm er der næsten ingen af Sognets Beboere, der beflitter sig herpaa, og de gjøre saaledes kun langsomt Fremstidt. Førtigt er Arealet, der er taget under Plogen, af Middelbonitet; det er deels leermuldet, deels sandet; dog prædominerer den første Jordart; paa nogle Steder er det derhos gruset, paa andre torvagtigt. Af rindende Vand haves de i det Foregaaende berørte Aaer, ved hvilke Sognet erholder naturlige Grænser paa de trende Sider, med Undtagelse af et lidet Stykke mod N. Mod D. adskilles det saaledes fra Hørstedvester Sogn ved Store-Bejle Aa, der paa begge sine Bredder har betydelige Enge; den kommer fra sidstnevnte Sogn (S. 64)*), løber derpaa i sydøstlig Retning og falder efter fremdeles at have dænet Grænsen mellem dette Sogn og Højetostrup Sogn (S. 107) samt Ballensbek og Ishøj Sogne (S. 75), i Østersøen. Mod N. dannes Grænsen mod Smørurøvre Sogn af en Bæk, i nogle Beretninger Tingsaaen kaldet, der udspringer i Marfestjellet mellem Bridslosemagle Byes og Frederiksholms Forder (S. 132) og gaaer derpaa mod N. V., hvor den forener sig med Hove Aa, efter at have optaget en anden Bæk, der kommer fra Sengeløse Tørvemose og flyder tæt

*) Efter andre Meddeleser skal denne Aa komme fra Sengeløse Mose; imidlertid maa det i Texten Anførte, ansees for det rigtige. Sandsynlig har den ikke ubetydeligt Tilløb fra Sengeløse Mose.

Østen forbi Frederiksholm. Den ovenberørte Hove-Aa ud-springer paa Grændsen mellem Kallerupgaard og Flyng Byers Marker (S. 107) og gaaer mod N. ind i Sengeløse Sogn, hvor den danner Grændsen mellem Soderup og Vadsby Byers Forder. I den nordvestlige Udkant af sidstnævnte Byes Marker deler den sig i to Arme, af hvilke den ene vedbliver at danne Grændsen mellem Sengeløse Sogn samt Flyng og Hvedstrup Sogne, og forener sig, efter igjen at have optaget den tidligere affatte Arm, derpaa med hün forstomtalte Aa, der kommer fra Brødsłosemagle Markessjæl. Den fortsætter derpaa sit Løb ind paa Grændsen mellem Smørumsøre og Hvedstrup, Kirkerup samt Gundsomagle Sogne og falder endelig i Hove eller Løye Sø, hvorfra den under Navn af Værebø Aa har sit Udløb i Moeskildefjord. Mellem Sengeløse og Vadsby Mark gaaer ogsaa en liden Bæk fra S. mod N. der forener sig med Hove Aa. Ingen af disse Bande give Lejlighed til Fiskeri. I Engene og Moseerne findes mange Kildenvæld.

Uagtet Sognets upr. Hrtk., som ovenfor bemærket, i Amtsstuen er opført med 405 Tdr. 5 Skpr. $\frac{3}{4}$ Alb., er det tiendeydende Hrtk. dog der angivet at være 405 Tdr. 5 Skp. 2 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb.,*) forsaavidt Konge- og Kirke-Tienden angaaer; med Hensyn til Prestetienden er det derimod bemærket, at den ikun svares af 400 Tdr. 4 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk.; men efter de fra Stedet meddeelte Oplysninger er det ogsaa kun af det sidstnævnte Beløb, at de twende forstnævnte Tiender erlægges. Dette maa vel ogsaa, idetmindste for Kirketiendens Vedkommende, antages at være

*) Grunden til denne Difference har ikke været at udfinde, men den hidrører muligen fra den Afgang af 2 Fdk. 2 Alb. i Cathrineberggaards fri Hovedgaardstart, hvorom der i Noten S. 122 er gjort forneden Bemærkning, og som sandsynligvis nu er tiendeplystig.

det rigtige; Kongetienden maa derimod, som i Amtstuen anført, antages at erlægges af 405 Tdr. 5 Skp. 2 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb. Hrk. Grunden til disse Uoverensstemmelser maa søges deri, at Tørstholms Hrk., 5 Tdr. 1 Skp., forhen har ligget under Cathrineberggaard, (S. 121); deraf maaatte det nemlig ligefrem flyde, at Kirketienden, der saaledes havbe samme Ejer, som det tiendepligtige Hrk., maaatte bortfalde, saalenge dette Forhold vedvarede, og ved Afskendelsen blev Tiendefriheden forbeholdt Kjøberne; hvad bemeldte Hrkns Frihed sor at erlægge Præstetienden angaaer, -da maa denne søges i den samme Omstændighed, idet Tørstholms Hrk. maa antages at være indbefattet under det forhen upriv. Hrk., for hvilket Cathrineberggaards Ejer har at erlægge Refusion til Præstekaldet (see nedenfor) paa Grund af, at det er lagt ind under Gaarden. Naar disse 5 Tdr. 1 Skp. Hrk. bringes til Afgang i det større af de ansorte Hrkns-Belob, 405 Tdr. 5 Skp. 2 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb., udkommer ogsaa det mindre, 400 Tdr. 4 Skp. 2 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb. Resultatet bliver saaledes, at Præstetienden, der er henlagt til Præsteembedet, og hvorom mere siden, samt Kirketienden, (S. 125) svares af det sidstnævnte mindre Belob, og Kongetienden af det større, af hvilket der ogsaa for Kirketiendens Vedkommende erlægges Skat til Amtstuen. Saavel denne, som Kongetienden ere hver især matriculerede til 67 Tdr. Tiendehartkorn; den første, der tilhører Ejerens af Cathrineberggaard, er ved en i Aaret 1796 kgl. confirmert Tiendeaaccord for bestandigt overdraget Yderne mod en aarlig Afgift af 1 Nbd. 16 s. Solv pr. Tde Hrk.; med den sidste er Sicellands Biskop beneficeret. Den er ved kgl. confirmert Tiendeaaccord for bestandigt overdraget Yderne mod en aarlig Afgift, der dog er meget forskjellig for Sognets forskjellige Byer; den varierer mellem $4\frac{1}{2}$ og 7 Skp. Byg men kan i Gjennemsnit ansættes til 6 Skp. Byg pr. Tde af det tiendeindende Hrk. Den er isvrigt bestemt i alle tre Kornsorter, i Almindelighed til $1\frac{1}{2}$ Skp. Rug, 2 Skp. Byg og 2 Skp. Havre, der betales i Penge efter hvert Aars Cap. T., og behæftet

til Banken med 973 Rbd. 67 f. r. S., hvorimod der paa Kirkegården kun hviler en Bankhaeskelse af 484 Rbd. 56 f. r. S. Kirken tilhører ligeledes Ejeren af Catherineberg; den ligger i den nordvestlige Udkant af Byen og er en almindelig Landsbykirke forsynet med Taarn, hvori et Uhr og twende Klokker, der blev omstøbte 1771, men paa hvilke der forhen fandtes Kvarstallene 1595 og 1600. Først er der intet Mærkeligt ved den, ligesom den heller ikke ejer Capitaler eller Gods. Imod en aarlig Refusion af 4 Tdr. Rug fra Catherinebergsgaard, forsyner Præsten den med Viin og Brød.

Sognet havde ved Folketællingen den 18de Februar 1834 1040 (i Aaret 1801: 774) Indbyggere, nemlig 525 af Mandkjønnet og 515 af Kvindeskønnet. Folkemængden er saaledes i Tidsrummet fra 1801 til 1834 steget henved 35 Procent, eller omtr. 4 pct. mere, end Folkemængden i Sjælland, i dette Tidsrum i Almindelighed er steget. Dette maa vel især tilskrives den Omstændighed, at Catherinebergs Hovedgaardstært og Sengeløse Gorder ere undergaaede en ikke ubetydelig Udparrcellering. Blandt det anførte Folketal findes: 5 Hjulmænd, 2 Saddelmagere, 4 Smede, 5 Skomagere, 8 Skrädere, 1 Tømmermand og 3 Vævere; af Thynde 72 Karle, 91 Piger og 52 Drenge; af Indsiddere 3. I Sengeløse By boer en Jordemoder. Kommunicanternes Antal er omtrent 550.

Beboerne ernære sig saa at sige udelukkende ved det egentlige Landbrug; herfra gjøre foruden de foran nævnte saae Haandværkere, kun de en Undtagelse, der ernære sig ved Uffsætning af Tørv. Enkelte drive derhos den saakaldte Mælkes- og Flødehandel. I Sognet findes ingen Fabrikker. Beboerne ere sædelige og gudfrygtige, og udmaerk sig ved Windskibelighed og Larvelighed. Formuestilstanden er i Almindelighed ret god.

Sognet danner twende Skoledistricter (S. 130 og 132), der hvert har sin Skole. Begge Skolerne besøges af 170 Børn. Gymnastik og indbyrdes Underviisning er indført.

Skolevæsenet ejer iovrigt hverken Legater eller Capitaler. Udgivterne maae derfor tilvejebringes ved Repartition paa Hrtk.; den ordinaire Udgift udgjør 48 f. pr. Ede. af det upr. og 8 f. pr. Ede af det priv. Hrtk.; som oftest reparteres der derhos en extraordinair Udgift af $9\frac{1}{2}$ f. pr. Ede.

Bygningsmaaden er i det Hele ret god; i de fleste Gaarde ere Stuerne forsynede med Fjellegulv og afstrukne Bægge. Samtlige Bygninger ere i Landets almindelige Brandkasse forsikrede for 146340 Rbd. Sølv; i disse, Fordeerne og Inventariet er prioriteret et Beløb af 5406 Rbd. 38 f. r. S., 109514 Rbd. 9 f. Sølv og 49696 Rbd. 33 f. Sedler og E.; af disse Summer eje private Creditorer 2950 Rbd. r. S., 29610 Rbd. 73 f. Sølv, og 41888 Rbd. 39 f. Sedl. og E.; Umyndige 10160 Rbd. Sølv samt 2800 Rbd. Sedl., og offentlige Stiftelser 2456 Rbd. 38 f. r. Sølv, 69743 Rbd. 32 f. Sølv og 5007 Rbd. 90 f. Sedl. og E.

Med Undtagelse af Cathrinebergs Hovedgaardstart og en Deel af Sengeløse Byes Hrtk. er Sognets Hrtk. næsten aldeles ikke udstykket. Af Vadsby Byes Gaarde ere ingen udparcellerede, og af Brødsłøsemagle Byes ere vel nogle undergaaeede Forandring i Hrtk., men kun saaledes, at 4 af de derværende Gaarde paa 13 til 14 Edr. Hrtk. ere blevne halvverede. Arealet pr. Ede Hrtk. er ikke synnerlig forskelligt i de forskellige Byer; i Sengeløse By falder omtr. 8, i Brødsłøsemagle By omtr. 9 og i Vadsby By $9\frac{1}{2}$ Ede Ed. paa 1 Ede Hrtk. Gaardenes Størrelse er meget forskellig; de variere mellem 1 og 14 Edr. Hrtk., dog findes der flere Gaarde pa 10 Edr. Hrtk., end af nogen anden Størrelse. Foruden de sædvanlige Kornsorter Rug, Byg og Havre saaes ogsaa nogen Hvede, men dog kun af Enkelte. Alle Jordbrugerne lægge Kartofler, dog endnu ikke i nogen betydelig Mængde; imidlertid er denne Aar i de senere Aar betydeligen tiltaget. Hør dyrkes ogsaa temmelig almindeligt, men iovrigt lægge Beboerne ikke Wind paa at dyrke Han-

delsplanter; Ejerne af Cathrineberggaard, Frederiksholm og Cathrineberg-Mølle vare endnu i Aaret 1834 de eneste, der saaede Raps. En Gaard af foranansorte Størrelse har et Areal af 60 til 90 Edr. Ed., hvoraf omtr. 15 Edr. Ed. G. og M. En saadan Gaard saaer i Almindelighed 10 Edr. Rug, 12 Edr. Byg, 12 Edr. Havre, 6 Edr. Erter, 2 Edr. Bikker, samt 1 Skp. Hørfrø og lægger 3 Edr. Kartofslær; i et Middelaar indavles efter Rug 7 Fold, efter Byg og Havre 8, efter Erter og Bikker 6, efter Kartofslær 10 Fold, og efter det udssaaede Hørfrø 5 Lpd. Hør og Blaar. Ågerbruget synes i de senere at være undergaet flere Forandringer til det Bedre; der bruges deels heel, deels halv Brak; skjøndt Sædfølgen er meget forskjellig, drives Jorderne, der alle ere udstiftede, dog endnu sædvanlig paa følgende Maade: efter to til 3 Aars Hvile med Kløver og Græs saaer Jorden i det 1ste Aar heel eller halv Brak; 2. saaes Vintersæd; 3. Byg; 4. Bælgssæd; 5. Byg; 6. Havre. Besætningen paa en Gaard af 10 Edr. Hrft. er i Almindelighed 8 til 10 Heste, 12 til 14 Dvægshøveder, 12 Haar og 8 Sviin. I et saadant Aalsbrug tillægges omtr. hvert andet Aar 1 Hest, og hvert Aar 2 Køer, 3 Haar og 6 Sviin, hvorimod der sælges aarligen 1 Koe, $\frac{1}{2}$ Sviin, 10 Lam og 4 Kalve. Kun Enkelte af Sognets Beboere drive Mælkehandel. Mælken og Floden anvendes derfor til Ost og Smør; af det første produceres aarligen for hver 10 Edr. Hrft. omtr. 14 Lpd. og af det sidste omtr. 10 Fjerddinger.

Den aarlige Production for hele Sognet kan anslaaes til 350 Edr. Raps, 50 Edr. Hvede, 3550 Edr. Rug, 4840 Edr. Byg, 5075 Edr. Havre, 1700 Edr. Erter, 560 Edr. Bikker, 3650 Edr. Kartofslær, 136 Edr. Smør og 650 Lpd. Ost; heraf sælges $349\frac{1}{2}$ Ede Raps, 40 Edr. Hvede, 1020 Edr. Rug, 1860 Edr. Byg, 555 Edr. Havre, 520 Edr. Erter, 240 Edr. Bikker og 56 Edr. Smør; fremdeles afsættes omtr. 200 Edr. Mælk til Hovedstaden; af Kartofslær

fælges ingen, ligesaalidet som noget af det indavlede Hør, men alt hvad deraf produceres, forbruges deels i Huusholdningen, deels til Fodring og Fedning af Kreaturer samt til Udsæd; det Samme er Tilsæd med omtrent $\frac{1}{2}$ Ede Raps, 10 Edr. Hvede, 2530 Edr. Rug, 2981 Edr. Byg, 4520 Edr. Havre, 1180 Edr. Erter, 320 Edr. Vikker, 80 Edr. Smør og 650 Epd. Ost. Her holdes vel ialt 525 Heste, 680 Stk. Hornqvæg, 590 Faar, 440 Sviin; af Heste tillegges aarligen omtr. 25 Stk., af Øvægshøveder 110, af Faar 160, af Sviin 320 Stk. Der sælges aarligen 50 Kør, 40 Sviin, 460 Lam og 200 spede Kalve.

Sognet danner et Fattigvæsensdistrict, der bestyres af en reglementmæssig Commisjon. Almissellemernes Antal er sædvanlig 15 til 20, nemlig 10 til 15 faste og 5, som nyde interimistisk Understøttelse. De forsørges deels med Naturalier, deels med Penge; nogle nyde desuden fri Bolig i Sognets Fattighus; Kostdage gives ikke. Til et Antal af omtr. 20 Fattige udgjøre Udgivterne, der, paa en Ubetydelighed nær, tilvejebringes ved Repartiton paa Sognets Beboere, sædvanlig: 35 Skp. Rugmeal, 35 Skp. Bygmeal, 16 Skp. Erter, 64 Skp. Kartofler, $8\frac{1}{2}$ Epd. Flæst, 26 Læs Tør og 120 Rbd. Det ovenberørte Fattighus, der tilhører Sognets Fattigvæsen, ligger i Sengeløse By tæt ved Kirken; det er uden Fundation og skal for omtr. 74 Aar siden af en daværende Ejer af Cathrinebergsgaard være blevet opbygget paa en tom Gadeplads. Det bestod dengang af 3 Tag Huus af svagt Bindingsværk med Leervægge, indrettet til Beboelse for 2 Almissellemmer; senere skal et Almissellem have bygget eet Tag til, som Torvehuus. At Huset nu er i en bedre Tilstand, skyldes Sognets forrige Prost, Hr. Provst, Dr. theolog. Schack, der ved sin Ansættelse som Sognepræst i Menigheden i 1807 lod det istandsætte, ligesom det ogsaa maa tilskrives hans Nidkjærhed og Virksomhed, at det i Aaret 1822 blev betydeligen

udvidet, saaledes at det nu afgiver et passende, luunt og bekvemt Husly for 6 til 8 Almisselemmere. Huset indeholder tre Værelser med 3 Kakklovne, der, ligesom Huset selv, med 6 Sengesteder og Sengeklæder, tilhøre Sognets Fattigvæsen. Fattigcommissionen besætter de vacante Pladser, har Tilsyn med Huset og Husets Lemmer og aflægger aarlig en Forklaring desangaaende for Amts fattigdirectionen. Huset, der ikke ejer noget Fond, er assureret for 250 Rbd. Sølv. Naar undtages twende smaae kgl. Obligationer, resp. paa 50 Rbd. og 31 Rbd. 24 f. Sedl. og E., ejer Fattigvæsenet ingen Capitaler ligesom der heller ikke til samme ere henlagte Legater.

Sognet udgjør det 25 Landlægd af Smørup Herred i Kjøbenhavns Amt, og ligger i dette Amts Nyterdistricts sondre Birk.

Bed den gamle Moeskildske Landevej, der gik her igjennem Sognet, fandtes forhen et Crucifix af hugne Steen, der var bekjendt under Snubbe Kors. Efter Sagnet var det be kostet af Ridder Erich Hemmingsen Snubbe til Erindrings-Tegn om hans Frues lykkelige Forløsning paa dette Sted, just da de vare paa Rejsen. Til Bedlige holdelse af dette Kors skal han have henlagt 2de Bøndergaarde i Bridslosemagleby. Det repareredes sidste Gang, i Aaret 1717 og netop 100 Aar efter denne Reparation faldt det ned i Aaret 1817, og da ingen vidste, hvilke de Gaarde vare, som Ridderen havde henlagt til dets Bedlige holdelse, forbley det uistandsat. Korset er nu forsvundet, og Stenene anvendte til offentlig Brug.

Sengeløse Sogn danner et Pastorat, hvortil Kongen falder, og hvis Indtægter efter den gamle Ansettelse udgjøre 350 Rdl. Præsten, for Tiden Hr. C G Johnsen, beboer den i Sengeløse By liggende Præstegaard. Dens Bygnin-

ger, der alle ere straatækkede og assurerede for 6040 Rbd. Sølv, bestaae af 4 Længer, opførte af Bindingsværk, deels med murede Vægge, deels med Leervægge; Stuehuset afgiver en beqvem Bopæl; en smuk Have, der er vel forsynet saavel med vilde Træer, som med Frugttræer, indtager et Areal af $1\frac{1}{2}$ Ede Ld. Indløsningssummen er 400 Rbd. Sølv.

Præstegaarden staaer for 6 Edr. $1\frac{1}{2}$ Alb. priv. L. og E. Hrtk. og har et Areal af 49 Edr. Ld.*), hvoraf omtr. 13 Edr. er Engbund. Der saaes 5 Edr. Rug, 10 Edr. Byg, 7 Edr. Havre og 4 Edr. Erter, hvorefter sædvanlig avles 10 Fold. Jorderne, der bestaae af sandet Muldjord og i det Hele ere lette, drives paa følgende Maade: 1. Halv Brak; 2. Rug; 3. Byg; 4. Erter; 5. Rug eller Byg; 6. Havre, udlagt med Kløver i 2 Aar.

Besætningen er 5 Heste, 12 Kører, 10 Faar og 6 Sviin.

Kaldet hæver Præstetiende af 400 Edr. 4 Skp. 2 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb.**) af Sognets upriv. Hrtk. (S. 138). Om Tieden af 21 Edr. 6 Skp. af dette Beløb er i Aaret 1806 sluttet Forening, der samme Aar blev kgl. confirmeret, saaledes at Yderne af samme svare 6 Skp. Byg pr. Ede. Forhen hævedes denne Tiende af Ejeren af Cathrineberggaard, hvis Huusmænd dengang brugte dette Hrtk., og som der efter i et samlet Beløb betalte Præsten samme; men ved Kaldets sidste Vacance i Aaret 1833 er dette nu forandret derhen, at Præsten umiddelbart hæver Tienden. Efter Beneficiarii Dpg. haves intet Document om denne Forening. Af det øvrige Hrtk., 378 Edr. 6 Skp. 2 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb., hæ-

*) Saaledes findes Arealet anført i Matr. Cont; fra Stedet er det derimod opgivet at være 42 Edr. Ld.

**) Ved den sidste Vacance i Aaret 1833 var Tienden angivet at svares af 400 Edr. 4 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk. (Coll. Tid. for 1833 S. 149).

ves Tienden enten in natura, eller overdrages Yderne ved aarlig Accord mod Vederlag enten i Penge efter Cap. Taxt eller i Skeppen; den kan anslaaes til 6 til 8 Skp. Byg pr. Ede Hrtk.; fun nogle Enkelte, der ikke drive deres Jord tilbørlien, svare mindre. Efter det Foranstorte kan det vel saaledes antages, at Præsten i Gjennemsnit erholder 7 Skp. Byg pr. Ede Hrtk., og at han altsaa af Præstetienden har en aarlig Indtægt af henved 350 Tdr. Byg.*). Lvægtienden hæves førstskilt og udgjør 24 f.**) pr. Ede Hrtk. eller 100 Rbd. i alt.

Af Catherineberggaard nyder Kaldet for Naarup Byes samt Holmegaardens og sandsynligviis ogsaa for Vorstholms Afbrydelse en aarlig Refusion af 38 Tdr. 2 Skp. Byg og 58 Rbd. 32 f. Sølv; Præsten erholder derhos aarligen af Catherineberggaards Ejendomme 4 Tdr. Rug, imod at levere Vin og Brød til Communionen. Offer og Accidentier kunne anslaaes til 300 Rbd. Sedl.***). Huuæmænd og Indsidere forrette 50 Høstdage. Kaldet har isvrigt intet Mensalgod.

Præstegaardens Jorder ere behæftede til Banken med 428 Rbd. 38 f. r. S.****), og Præstetienden med 973 Rbd. 67 f. r. S. De kgl. Sk. samt Renterne af de anførte

*) Ved sidste Vacance var det om Præstetienden bemærket, at 6 Skp. Byg pr. Ede Hrtk. kunde ansees som Middelsummen af den Indtægt, den giver Præsten. Hele Indtægten vilde derefter beløbe sig til 300 Tdr. Byg. Coll. Tid. for 1833 l. c.

**) Denne Indtægt var ved sidste Vacance opgivet kun at være 22 f. pr. Ede Hrtk. Coll. Tid. for 1833 l. c.

***) Ved Vacancen 1833 vare Offer og Accidentier efter de sidste 5 Aars Middeltal anslaaede til 330 Rbd. Sedl.

****) I Bankens Registre er bemærket, at der i Aaret 1823 skal paa dette Beløb være afdraget 84 Rbd. for 2 Tdr. 4 Skp. Hrtk.

Bankhæstelses Beløb udgiøre aarligen 112 Rbd. Sølv og Com. Afg. samt Exp. 12 Rbd. I Enkexpension svares 134 Rbd. Sedler. Artillerihest holdes. Hørigt hviler der ikke nogen extraordinair Afgift paa Kaldet, naar undtages den ovenberørte Forpligtelse til at levere Vin og Brød til Communionen.*)

Med Undtagelse af de ovenomhandlede 2de Parceller af Hovedgaarden Cathrineberg, har Sognet ingen hverken større eller mindre Avlsgaarde, der beboes af Folk udenfor Bondestanden og fortjene nærmere at omtales. Derimod har Sognet een

Mølle,

Cathrineberg Vand- og Vand-Mølle, der ligger $1\frac{1}{2}$ M. fra Roeskilde og 3 M. fra Kjøbenhavn; den tilhører Hr. J. R. Jensen, der selv driver den. Bygningerne ligge i Siden af Markerne og bestaae af 4 Længder, opførte af Bindingsværk deels med murede Vægge, deels med Leervægge; de afgive Bopæl for en Familie udenfor Bondestanden, ere straatækkede og tilligemed Molleværkerne assurerede for 6400 Rbd. Sølv.

Vandmøllen driver ved Underfaldsvand med eet Hjul en Skalqværn, en Brækqværn og en Maltqværn, der holde i Diameter resp. $10,7\frac{1}{2}$ og 7 Kvarter. Efter Ejers Opgivende formales her aarligen 500 Tdr. Sæd, der sigtes. Møllen har sit Vand, der dog af og til

*) Den hos Gliemann S. 328 omhandlede Afgift af 10 Rbd. Sølv til Seminariefonden maa være bortfalden, eftersom den hverken omtales i Oplysningerne fra Stedet eller i Beretningen om Kaldets Størrelse i Coll. Tid. for 1833, da Kaldet sidst var vacant.

mangler, fra den Åa, som kommer fra Højetostrup Sogn. (S. 137).

Vindmøllen, der er en saakaldet Stubmølle, har en Grovqværn og en Skalqværn, resp. af 11 og 9 Qvarteres Diameter. Her formales aarlig 900 Edr. Sæd, alt grov Maling. Bingerne have 35 Alen Bingefag. Møllen skylder ialt af 9 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. priv. Hrtk. Molleskyld.

Til denne Ejendom hører et Areal af 25 Edr. Ld. Å. og 45 Edr. Ld. E., hvori der haves fortrinligt godt Tørvefjær; de staae for 8 Edr. 5 Skp. 2 Fdk. 1 $\frac{1}{4}$ Alb. Å. og E. Hrtk. af Cathrineberggaards Hovedgaardstært (S. 121). Ursæden, 5 Edr. Rug, 5 Edr. Byg, 7 Edr. Havre, giver 8 Fold. Der lægges 25 Edr. Kartofler, hvorefter sædvanligens avles 10 Fold. I de senere Åar har Ejeren begyndt at dyrke Raps, hvortil han hidtil har anvendt 5 Edr. Ld. Besætningen er 8 Heste, 12 Kvægshøveder, 15 Haar og 20 Svin. Gorderne, der bestaae af leerblandet Muld, drives ikke efter nogen bestemt Plan.

Paa Møllernes Bygninger hviler en Bankhæftelse af 384 Rbd. r. S.; den er, ligesom Gordernes Bankhæftelse, 374 Rbd. 38 f. r. S., ikke indfriet. Renten af disse Hæftelser og de kgl. Sk. beløbe sig tilsammen til 170 Rbd.; Com. Afg. andrage 30 Rbd. Tiende svares ikke.

Sognet har ingen Kroer.

XI. Ledøje Sogn.

Lids eller Ledøje Sogn grænser mod N. og V. til Smørup Sogn, mod S. og S. D. til Sengeløse og Hørstedvester Sogne, fra hvilket sidste det er adskilt ved en Åa, og mod

D. grændser det til Ballerup Sogn. Sognets eneste By er Ledøje.

Ledøje By ligger $2\frac{1}{2}$ Míil fra Kjøbenhavn, $2\frac{1}{2}$ Míil fra Roeskilde, $\frac{1}{2}$ Míil fra Frederiksunds Landevej og 1 M. fra Roeskilde Kongevej. Den har et Areal af 1882 Edr. Ld. med 101 Matr. No., hvis tilsammentagne U. og E. Hrk. udgjør 12 Edr. 7 Skp. 1 Alb. priv. og 193 Edr. 3 Fdk. upr.*); ved Taxationen i Aaret 1802 blev 1 Ede af dette Hrk. vurderet til 500 Ndl. Byen har 25 Selvejergaarde af meget forskellig Størrelse: 1 over 23 Edr., 1 o. 18, 1 o. 11, 1 paa 11, 1 o. 10, 2 paa 10, 1 o. 8, 1 paa 8, 2 o. 7, 2 o. 6, 2 o. 5, 1 o. 3, 1 paa 3, 3 o. 2, 4 o. 1, og 1 paa 1 Ede; 34 Selvejerhuse med Hrk. og Jord, af hvilke 2 o. 6, 3 o. 5, 1 paa 5, 2 o. 4, 2 paa 4 Skp. og 24 hver paa 2 Skp. 3 Fdk. Hrk.; 19 jordløse Huse, af hvilke 16 ere Selvejerhuse og 3 Fæstehuse under Universitet; ubebyggede Lodder eller Overdrev findes ikke. I Byen ligger desuden Kirken, Præstegaarden og et Skolehuus. Blandt Gaardene findes 7 og blandt Husene 2 Udslyttere. I Byen boer en Jordemoder, der er scellets for Ledøje og Smørum Sogne. Af Haandværkere har Byen 4 Hjulmænd, 2 Smede, 9 Bævere og 3 Skomagere; af Tynde 40 Karle, 40 Piger 20 Drenges; af Indsiddere 8. Sognet danner et Skoledistrict i Forening med Nybølle By i Smø-

*) Dette Hrk. er efter Amtsstuens Opgivelse fordeelt saaledes:	
Bøndergods . . .	187 Edr. 7 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. upriv.
Præstegaarden . . .	12 — 7 — - 1 — priv.
Den til Plantage nedlagte Gaards Jordet . . .	<u>5 — - - 1 — $1\frac{1}{2}$ — upriv.</u>
	205 Edr 7 Skp. = Fdk. 2 Alb.

Der bliver altsaa mellem Matr. Contoirrets og Amtsst. Registrer en Difference af 2 Fdk. 2 Alb., hvis Grund man ikke har været i stand til at udfinde.

rum Sogn. Skolebygningen, der er opbygget af Frederik IV, bestaaer af et grundmuret Stuehuus og et Udhuis af stampet Leer; den har en Have paa 2 Skpr. Ld. og et Jordtillæg paa 6 Tdr. Ld. af sletteste Bonitet, hvoraf det Halve er Eng. Skolelærerens Løn er reglementeret. De Skolesøgentes Antal er 105; indbyrdes Underviisning og Gymnastik ere indførte. Skolen har ingen Legater.

Sognets Forder, hvis Hrtk. og Areal, der i Gjennemsnit giver omtr. 9 Tdr. Ld. paa en Tde Hrtk., findes ansørte under Byens Beskrivelse, ere for det meste jevne og flade og dale lidet mod S. De ere taxerede til 13, bestaae af sand- og leerblandet Muld, og ere i det Hele af god Bonitet. Omkring hele Byen ere betydelige Enge og godt Tørvestjær, hvorför Sognets Indbyggere have Tilstrækkeligt af begge Dele. Postmose, Amentostmose, Bullemose, Husetsø, Thymose, Kattekjermose, Flaskeengen og Bymose ere Navnene paa disse Moser og Enge, der tilsammentagne udgjøre henved 300 Tdr. Ld., hvoraf omtr. 30 Tdr. ere Tørvestjær. N. D. for Byen ligger en Vandring, Lille Sø kaldet, omtr. $1\frac{1}{2}$ Tde Ld. stor, og ligeledes N. D. for Byen en Kilde, hvortil Byens Beboere have Adgang. I Sognet findes en egl. Plantage paa 42 Tdr. Ld., hvorpaa hviler efter Matr. Cont. Fortegnelse 5 Tdr. 1 Fdt. $1\frac{1}{2}$ Alb. upriv. A. og E. Hrtk.; hertil hører et Skovfogedhuus med 1 Tde Ld. og en Tørvmose, $3\frac{1}{2}$ Tde Ld. stor, hvilket Alt tilhører Kongen. Forresten har Sognet ingen Skov.

Af Aar har Sognet ingen; thi det Vandløb, som adskiller Sognet fra Herstedvester og Sengeløse Sogne, og som kaldes Tingsaa (S. 136), er egentlig ingen Aa, men en gravet Utsledningsrende fra Engene. Ved Ledøje Plantage har Storevejle Aa sit Udspring (S. 136), men da det er lige ved Grændestjellet, og den strax forlader Sognet, kan den ikke henregnes til Sognets Vanddrag.

Konge- og Kirke-Tienden erlægges hver især af 187

Edr. 7 Skp. 2 Fdk. 2½ Alb. Hrk. *) Kongetienden, der er matriculeret til 36 Edr. Tiendhrtk., er henlagt til Metropolitanskolen; den er behæftet til Banken med 100 Rbd. 24 f. Sølv, og overdragten Yderne mod en aarlig Afgift af 40 f. Sølv pr. Ede Hrk., der med de kgl. Skatter indbetales i Kjøbenhavns Amtsstue. Kirke-Tienden, hvormed Universitetet er beneficieret, er matriculeret til 30 Edr. Tiende-hrtk., og overdragten Yderne mod aarlig Afgift af 5 Skpr. Byg pr. Ede Hrk., betalbar efter Cap. T.; dens Bankhæftelses Beløb er 360 Rbd. 85 f. Sølv. Kirken tilhører ligeledes Kjøbenhavns Universitet. Den ligger vestlig i Byen, har en Altertavle af Billedhugger-Arbejde og tvende gode Klokker; Hvoelvingen hviler paa 4 veltilhugne Piller af Graasteen. Kirken ejer i Kirkeværloose Sogn 15 Edr. Ld. med 1 Ede 4 Skp. 1 Alb. upr. A. og E. Hrk., som ere overdragne 2 Arvesæstere. Den dar ingen Mærkeligheder og ingen Capitaler.

Sognet tæller 476 (i Aaret 1801: 395) Indb., nemlig af Mandkjøn 236 og af Kvindeskjøn 240. Antallet af Haandværkere, Øyende og Indsiddere er ovenfor anført. Sognets Beboere ere alle Bonder med Undtagelse af Præsten, Skolæreren samt en Jordemoder for Ledøje og Smørum Sogne. De ernære sig af Landbrug, Mælkehandel og Torvesalg, ere i Almindelighed af velfindet Tænkemaade, farvelige og vindskibelige, og deres Formues-Tilstand er jævn god. Særlige Industriegrne findes ikke; Bonden hænger ved det Gamle, og Haveculturen er kun ringe; dog er Treplantning i noget Tiltagende.

* Forskjellen mellem det faste-pligtige Hrk.	193 Edr. = Skp. = Fdk. 1 Alb.
og det tiendehyrende	187 — 7 — 2 — 2½ —
hidsrører fra den ovenmeldte Plantage	5 Edr. = Skp. 1 Fdk. 1½ Alb.

I Sognet er kun een Skole, hvorom henvises til S. 149. Bygningerne, som her i Sognet tildeels ere simple, ere i Brandcaßen forsikrede for 58320 Rbd. Sølv. Paa Beboernes faste Ejendomme, Besætning, Ind- og Udbo hviler en Prioritetsgjeld af 5100 Rbd. r. S., 10506 Rbd. 33 f. Sølv og 10080 Rbd. 48 f. Sedl. og L.; af disse Summer eje private Creditorer 1100 Rbd. r. S., 5474 Rbd. 28 f. Sølv og 5910 Rbd. Sedler; Umhyndige 4107 Rbd. 84½ f. Sølv og 3370 Rbd. 48 f. S. og L., og offentlige Stiftelser 4000 Rbd. r. S., 924 Rbd. 16½ f. Sølv og 600 Rbd. Sedler.

Af det ovenfor bemærkede vil det sees, at Gaardenes Størrelse er meget forskellig. Til en Gaard paa 10 Edr. Hrsk. hører et Areal af omtr. til 90 til 100 Edr. Ed., hvoraf 15 Edr. ere Eng og Mose; den udsaaer 10 Edr. Rug, 12 Edr. Byg, 15 Edr. Havre, 6 Edr. Erter, 2 Edr. Wikker, 10 Edr. Kartofler, 2 Skpr. Hørfrs; der avles sædvanligt af Rug 8, af Byg 10, af Havre 8, af Erter og Wikker 6, af Kartofler 10 Fold. Besætningen til en saadan Gaard er almindeligen 8 Hestie, 20 Kvægshoveder, hvoraf 12 Koer, 12 Faar, 6 Sviin. Hvert andet Aar tillægges et Føl, hvert Aar 2 Kalve, 3 Lam, 6 Sviin. Aarligt flagtes 1 Kvægshoved, 5 Sviin, 6 Faar og Lam, og selges 1 Kvægshoved, 2 Fedekalve, 1 Sviin og 6 Lam. Jorderne ere alle udskiftede. Deres sædvanlige Drivtsmaade er 1. Byg, hvortil gjødes, 2. Rug 3. Erter og Wikker, 4. Havre, 5. Kløver og 3 Aars Hvile. De kgl. Sk. udgiore omtr. 9 Rbd. pr. Ede Hrsk.; Com. og andre Afgivter, Tienden ikke medregnet, omtr. $\frac{1}{3}$ Deel derimod.

Den aarlige Production i Sognet kan anslaes til 1648 Edr Rug, 2472 Edr. Byg, 2472 Edr. Havre, 740 Edr. Erter 240 Edr. Wikker, 2100 Edr. Kartofler og 62 Edr. Smør, deraf forbruges til Udsæd, Fodring, m. v. 830 Edr. Rug, 1107 Edr. Byg, 2060 Edr. Havre, 500 Edr. Erter, 240 Edr. Wikker, 2100 Edr. Kartofler og 46 Edr. Smør. Der sel-

ges 818 Edr. Rug, 1365 Edr. Byg, 412 Edr. Havre, 240 Edr. Erter og 16 Edr. Smør. Sognets Besætningshold kan antages at være 200 Heste, 400 Stk. Hornqvæg, 300 Faar og 150 Sviin.

I Forbindelse med Smørum Sogn danner Sognet et Fattigvæsens-District.

De Fattiges Antal i begge Sogne er sædvanlig i Alt 26 Personer; interimistiske Almisselemmere haves ikke for Tiden (i Sommeren 1835). Fattigvæsenets Indtægter udgjorde i Aaret 1833: 105 Epd. Rugmeel, 105 Epd. Bygmeel, 3 Edr. 7 Skp. Gryn, 3 Edr. 7 Skp. Erter, 381 Rbd. 3 Mk. i Penge og 365 Kostdage; dets Udgivter bestode i ovennævnte Naturalier og 430 Rbd. 5 Mk., og saaledes forbrugtes i dette Aar omtr. 50 Rbd. af Cassens Beholdning.

Sognet, der ligger i Kjøbenhavns Amts Ryterdistricts nordre Birk, udgør det 16de Landlægd af Smørum Herred i Kjøbenhavns Amt.

Sognet danner tilligemed Smørum Sogn et Pastorat, der i den gamle Angivelse er anslaaet til 450 Rd. — Prästen, for Tiden Hr. Christian Plesner, der tillige er Provst for Smørum og Sokkelunds Herreder, beboer den i Ledøje By beliggende Prästegaard, hvil 4 Længder ere opførte af Bindingsværk med klinede Vægge og straatækede. De ere assurerede for 5760 Rbd. Sølv; Indløsningssummen er 500 Rbd. Haven, der har gode Frugtræer, intager omrent 1 Ede Ed.

Til Prästegaarden, der stader for 12 Edr. 7 Skp. 1 Alb. priv. A. og E. Hrk., hører et Areal af 85 Edr. Ed. og omtr. 17 Edr. Ed. Eng og Mose. Jorderne bestaae af frugtbar Leerbund. Naar Prästegaarden drives med nogenlunde Kraft, kan saaes: 13 Edr. Ed. geometrisk Maal med

Vintersæd, 13 Edr. Ed. med Byg, 9 Edr. Ed. med Havre og 9 Edr. Ed. med Bælgæd og Kartofler. Af langstræet Sæd avles sædvanlig 8 til 10 Fold og af Bælgæd 5 til 6 Fold. I gode Åar kan avles omtr. 70 Læs Kløver- og Enghø og 150 Læs Halm. Besætningen er 9 Heste, 30 Kører, 20 Faar og 20 Svin. Jordernes Drift er: 1. heel Brak; 2. Wintersæd; 3. Byg; 4. Bælgæd og Kartofler; 5. Rug og Byg; 6. Havre med paasaet Kløver; 7, 8, 9, Hvile.

Kaldet, der ikke har noget Mensalgods, er beneficeret med Præstetienden af Ledøje og Smørums Sognes tienden-dende Hrk., resp. 187 Edr. 7 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. og 422 Edr. 7 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb., der saaledes ialt udgjør 610 Edr. 6 Skp. 3 Fdk. Tienden af begge Sogne er af nærværende Sognepræst for hans Embedstid bortaccorderet for overhovedet $5\frac{1}{2}$ Skpe Byg pr. Ede Hrk., der betales efter hvert Åars Cap. E. Den hele Tiende i Sæd kan anslaaes til omtr. 420 Edr. Byg. Smaaredsel og Øvægtiende erlægges med 120 til 130 Rbd. Offer og Accidentier beløbe sig til 300 á 400 Rbd. Aarligt afgives til Præsten 35 til 45 Høstdage.

I Landgilde svares af Præstegaarden til Summus theologus ved Kjøbenhavns Universitet 6 Edr. 6 Skp. Rug, 8 Edr. Byg, betalt efter hvert Åars Cap. E., desuden 10 Sifkr. Lam og 10 Gjæs, som betales med 3 Mk. pr. Lam og 1 Mk. pr. Gaaæ, og 6 Rbd. 4 Mk. Sølv i rede Penge, hvilket i Alt udgjør 60 til 70 Rbd. Sølv. Endvidere svares aarlig til Universitetets Øvæstorat 6 Rbd. 4 Mk. Sølv. Enkepension til den paa Kaldet værende Enke betales med 59 Edr. Byg og 32 Rbd. Sølv. De kgl. Sk. udgjøre omtr. 190 Rbd., Com. Afg. og Exp. 30 Rbd. Præstegaar-dens Forder ere behæftede til Banken med 705 Rbd. 58 f. r. S., og begge Sognes Præstetiender i Alt med 1466 Rbd. 3 f. r. S. Artillerihest holdes.

XII. Smørum Sogn

grændser mod N. til Værø og Maaløv Sogne, mod D. til Ballerup og Ledøje Sogne, mod S. til Ledøje og Sengeløse Sogne, og mod Ø. til Hvedstrup, Kirkerup, Gundsømagle og Værø Sogne. En Åa omslyder Sognet paa den sydvestlige og vestlige Side og danner Grændeskjellet mod Sengeløse, Hvedstrup, Kirkerup, Gundsømagle og Værø Sogne. Sognet bestaaer af, Hovedgaarden Edelgave og Byerne Smørumøvre, Smørumnedre, Søve og Tøbyølle.

Hovedgaarden Edelgave, tilhørende Hr. Generalconsul Tutein, ligger 3 Mil fra Kjøbenhavn, 2 Mil fra Noeskilde, $1\frac{1}{2}$ Mil fra Tyllinge Ladested, 1 Mil fra Noeskilde Kongevej, og en god halv Mil fra Landevejen til Frederiksund. Den er opbygget i Aaret 1666, da Landsbyen Rømpe, som der høvde lagt, blev nedbrudt, og Grunden forceret til Rigets Admiral, Henrik Bjelke, som bencevnede Gaarden efter sin Hustru Edele Ulfeld. Siden har den været i forskellige Personers Besiddelse. De nuværende Bygninger ere opførte mellem 1770 og 1780. Borggaarden bestaaer af et grundmuret og teglhængt Stuehuus med 2 Floje, 2 Etager med Kjelder; Badebygningerne bestaae af 3 Længder, ligeledes grundmurede og teglhængte, samt 3 mindre Bagbygninger af Muur- og Bindingsværk med Straatag, Alt afsureret for 46310 Rbd. Sølv. Til Gaarden hører en Have paa 16 Edr. Rd. med Fiskepark og mange Frugtræer, den er anlagt i engelsk Smag.

Hovedgaardens priv. Hrk. A. og E. er ansat til 30 Edr. 6 Skp. 1 Fdk. fordeelt paa 4 Matr. No., og har et Areal af 350 Edr. Rd., hvoraf 290 Edr. Agerland og 60 Edr. Rd. Eng.

Jorderne ere deels muldsandede, deels leerblandede. De ere inddelte i 11 Hovmarker, hver paa 27 Edr. Rd., hvoraf een Mark anvendes til Staldsfodring. Udsæden er 50 til

60 Tdr. Wintersæd, meest Rug, 40 Tdr. Byg, 50—60 Tdr. Havre, 5—6 Tdr. Boghvede, 5—6 Tdr. Bælgæd, 4—8 Skp. Hørfrø, 3—400 Tdr. Kartofler. Drivtsmaaden er: 1ste Deel, 1. Brak; 2 Rug, som almindeligen giver 12—17 Fold; 3. Kløver, som brækkes om Midsommer; 4. Rug, almindeligen 8—9 Fold; 5. Havre, 8 Fold; 6. udlagt til Græs; 7. ligeledes; 2den Deel, 1. gjædede Kartofler, hvoraf lægges circa 200 Tdr. og avles 3000 Tdr.; 2. Byg, 10—11 Fold; 3. Vitkehavre, 6 Læs Hø pr. Tde Ld. Af Hø avles i det Hele 300 Læs, og af Straafoder 600 Læs. Markerne ere alle indgrøftede og indhegnede. Den hele aarlige Production af langstraæt Sæd kan anslaaes til 500 Tdr. Rug, 400 Tdr. Byg, 440 Tdr. Havre, desuden 36 Tdr. Erter og Wikker, 36 Tdr. Boghvede, 3000 Tdr. Kartofler og 24 Lpd. Hør og Blaar. Der holdes en Besætning af 20 Heste, 70 Køer, 16 til 18 Stk. Ungqvæg, 30 Stude, 400 Faar, hvoraf 200 engelske, og 50 Sviin. Det aarlige Tillæg er 8 Stk. Ungqvæg og 2 Heste til Stammens Bedligholdelse; Studene kjøbes magre og fedes; af Faar og Sviin tillægges det Hornodne.

Af Gaardens Tillæg og Production kan der omrent hvert Aar sælges 200—250 Faar og Lam, 40 fede Sviin, 8—10 fede Kalve, 2—3 Udsætter-Køer, 30 fede Stude, 50 Fjerdinger Smør, 300 Tdr. Rug, 200 Tdr. Byg, 150 Tdr. Havre. Paa Gaarden haves Tørskemaskine, Hestemølle og Rensemaskine, der drives ved 4 Hestes Kraft, og til Besætningens Forædling er der anskaffet jydske Tyre. Hornodent Tørvestjær haves; ved Gaarden findes tvende Damme.

Til Hovedgaarden hører et Stykke Land i Maalov Sogn, Højengen kaldet, 5 Skp. 3 Fdk. upr. A. og E. Hritk. med et Areal af 20 Tdr. Ld. (efter Matr. Cont. 26 Tdr.). Denne Jord har tilhørt Slagslunde Kirke; men er skjenket til Edelgave. Den drives som Eng under Gaarden.

Til Hovedgaarden hører endvidere et Skeferi paa 300 Stk. spanske Faar, hvortil ere henlagte trenede Gaarde, en i Smo-

rumøvre, en i Smørumsnedre, og en i Nybølle. Hvormeget den aarlige Production af Skæferiet er, og hvormeget der afsættes, har Ejeren ikke villet opgive.

Af Søer, der give Lejlighed til Fiskeri, har Gaarden ingen, men derimod nogen Skov, nemlig paa selve Hovedgaardens Jorder to smaae Plantager: 1, Slotsplantagen paa $1\frac{1}{2}$ Ede Ed. og 2, Flintebjerg Plantagen paa $2\frac{1}{2}$ Ede. Endvidere ejer Edelgave i Frederiksborg Amt, Farum Sogn, 20 Edr. Ed. Skov, Farum Lillevang kaldet, bestaaende af Bøg og Eng, og ansat til 1 Ede 2 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{10}$ Alb. upr. Skovskyld. Tagtretten i denne Skov tilhører Kongen.

Det under Edelgave liggende Bøndergods udgjor 211 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. $\frac{7}{10}$ Alb. upr. U. og E. Hrtk., samt 3 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb. Mølle skyld. Det er beliggende i Byerne Smørumsøvre, Smørumsnedre, Herringeløse og Sørup. Af dette Hrtk. er imidlertid 56 Edr 4 Skp. 3 Fdk. $1\frac{9}{24}$ Alb. bortsolgt som Ejendom, der tilsammen kun svarer en aarlig Afgift af 6 Rbd., men aldeles ingen Recognition ved Forandring af Ejere; Edelgave har kun forbeholdt sig Herligheden, og det henregnes til Godset for at completttere det. Det øvrige Hrtk., hvis samlede Belsb udgjor 154 Edr 4 Skp. 2 Fdk. $2\frac{7}{12}$ Alb. upr. U. og E. Hrtk. og der efter det forklarede altsaa maa betragtes som Godsets egentlige Bøndergods, er overdraget til Brugerne ved simpelt Fæste; den aarlige Landgilde af en almindelig Gaard er 6 Edr. Rug, 6 Edr. Byg og 5 Edr. Havre, betalbar efter Capitolstaxten; Hoveriet kan ansættes til en Værdi af 15 Rbd.; af et Huus med Jord svares 20 Gangdage og 2 Edr. Byg. Samtlige Huusbeboere forrette 1100 til 1200 Gangdage om Aaret til Hovedgaarden, og Gaardfæsterne maae udkjøre den halve Deel af Gjødningen paa Jorden, og føre den halve Deel af Sæden, som sælges fra Gaarden, til Kjøbenhavn. Hrtk. er ikke meget udstykket; de fleste Fæstegaarde have over 8 Edr. Hrtk., og af de 7 Huse have de 4 over 5 Skp. 12 Edr. Ed. kunne omtrent

regnes paa 1 Hrdk. Paa en almindelig Bondegaard paa 8 Hdr. Hrdk. med et Tilliggende af 90 Hdr. Ed., hvorf 10 Hdr. Mose og Eng, holdes 8 Heste, 8 Dvægshøveder, 6 Faar og 6 Sviin. Udsæden er 8 Hdr. Vintersæd, 10 Hdr. Byg, 14 Hdr. Havre, 2 Hdr. Bælgssæd og 2 Hdr. Ed. med Kartofler. Indfæstningen af en saadan Gaard er 300 Rbd., af et Huus med Jord 20 Rbd., og de samtlige Jorddebogs Indtægter af Godset udgjøre 35 Hdr. Rug, 100 Hdr. Byg, 35 Hdr. Havre og 500 Rbd. Solv. Smaaredsel ydes ikke. Hele Bondergodsets Besætningshold beløber sig omtr. til 250 Heste, 250 Dvægshøveder, 200 Faar og 200 Sviin, og det aarlige Tillæg kan anslaaes til 20 Heste, 30 Dvægshøveder, 50 Faar og 200 Sviin. Assurancesummen er 30000 Rbd. Af Gaardene ere 13 udflyttede, af Huse kun 3.

Foruden de anførte 211 Hdr. 1 Skp. 2 Fdk. $\frac{7}{8}$ Alb. Hrdk. Bondergods har Edelgave tilkjøbt sig en Gaard i Smørumsøre paa 8 Hdr. 1 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrdk. og en i Nybølle paa 10 Hdr. 1 Skp. 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. upr., samt 3 Hdr. 3 Skp. 1 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. priv. A. og E. Hrdk., der i Forening med en Fæstegaard i Smørumsnedre ere henlagte til det foran omtalte Skæferi. Endvidere ejer Edelgave i Nybølle 3 Hdr. Hrdk., som ere lige fordeelte mellem 6 Huusmænd, hvorfaf de 5 ere Arvefæstere og den hte simpel Fæster. Naar dette Hrdk. lægges til de ovenanførte 211 Hdr. 1 Skp. 2 Fdk. $\frac{7}{8}$ Alb., udkommer et Beløb af 232 Hdr. 4 Skp. $2\frac{1}{2}$ Alb. upr. og 3 Hdr. 3 Skp. 1 Fdk. $1\frac{1}{2}$ priv. A. og E. Hrdk., der er Edelgaves fulde Tilliggende af Bondergods, og som er fordeelt paa 34 Gaarde og 13 Huse.

Af Huse uden Hrdk., men enkelte med lidt Jord ejer Edelgave 44, hvorfaf de 5 ligge paa Hovedgaardens Mark, de øvrige 39 i Byerne Sørup, Smørumsøre, Smørumsnedre, Herringeløse og Nybølle. Besidderne af disse Huse ere deels simple Fæstere, deels Lejere, og de svare en aarlig Afgift af 8 Rbd. pr. Huus foruden Gangdage.

Edelgave ejer fremdeles 8 Tdr. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. af Smørums Kroes upriv. U. og E. Hrk., der ere bortsæstede til Kromanden mod en aarlig Afgift af 47 Rbd. 5 Mk. 4 s. Sølv. Dette Hrk. er indebefattet under Bøndergodsets 211 Tdr.

Under Edelgave hører for en Deel Smørums Sogns Kongetiende, og hele Hvedstrup Sogns Kirketiende. Den første svares af 371 Tdr. 7 Skp. 3 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. Hrk., som er matrikuleret til 45 Tdr. 3 Skp. 2 Fdk. Hrk., den sidste af 202 Tdr. 6 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. Hrk., matrikuleret til 48 Tdr. Hrk. De hæves begge i Skeppen med $6\frac{1}{2}$ Skp. Byg pr. Tde Hrk. Af Smørums Kongetiende maa Edelgave svare en aarlig Afgift af 20 Tdr. 5 Skpr. $\frac{1}{2}$ Fdk. Rug og 24 Tdr. 6 Skp. $1\frac{1}{2}$ Fdk. Byg, efter Capitulstart, til den Kgl. Cassé, samt 5 Rbd. 79 s. Sølv til Seminariefondet. Bankhæftelsen paa Tienderne, 1282 Rbd. 23 s. er indfriet. Til Hvedstrup Kirke hører en Jordlod paa 1 Tde 3 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. Hrk., der er bortsæstet til Præsten i Hvedstrup mod en aarlig Afgift af 10 Rbd. Sølv, og mod, at han holder Kirken med Bijn og Brød. Edelgave har ikke Forlagsret til denne Kirke. Kaldsret til Skolelærer-Embederne udøves alternativt med Amtsskoledirectionen.

Skatterne af Hovedgaarden udgjøre 477 Rbd. 2 Mk. 8 s., og af Bøndergodset omtrent 1400 Rbd., begge Dele aarlig; Communeafgivterne udgjøre $\frac{1}{3}$ Deel derimod. Hovedgaardens Bankhæftelse er 2556 Rbd. og Bøndergodsets 3701 Rbd. 58 s. r. S., begge indfrie; Overformynderiets Midler udgjøre 810 Rbd. Sedler og 65 Rbd. Sølv. Saavel Hovedgaardens, som Bøndergodsets Jorder ere udskiftede. Edelgave hører til de complette Sædegaardes Balg-classe, og har Skiftejurisdiction.

Af Haandværkere har Hovedgaarden 1 Muurmester, som tillige er Snekker og Maler, samt en Bødker, der ogsaa er Hugger.

Smørumsøre By, beliggende $\frac{1}{2}$ M. S. for Landevejen til Frederiksund, $2\frac{3}{4}$ M. fra Kjøbenhavn, 2 M. fra Næsby, og $\frac{1}{2}$ M. fra Ledøje, har et Areal af 965 Edr. Ld., der er matrikuleret til 130 Edr. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrk., (efter Amtsfl. 131 Edr. 1 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb.)*) og fordeelt paa 50 Matr. No. Harkornet blev ved Taxationen i Aaret 1802 vurderet til 250 Rdl. pr. Ede. Paa ovennævnte Areal findes Kirken, Skolen, en Kro, 16 Gaarde, 12 Huse med Jord og 19 uden Jord. Af Gaardene ere 1 o 13, 3 o. 9, 7 o. 8, 1 o. 5, 1 paa 5, 1 paa 3, 1 o. 2, og 1 over 1 Ede Hrk. Samtlige Gaardbeboere ere Selvejere. Paa en af Gaardene, som Edelgave ejer, haves Skæseri. De 12 Huse have hvert et Tillinge af 3 Edr. Ld, hvis Hrk. er indbefattet under Gaardenes. Af disse Huse ere 1 simpel Fæster under Edelgave, 6 kongelige Arvesæstere, og 5 Fæstere under Gaardbeboerne. Af de 19 jordløse Huse ere de 14 kongelige Arvesæstere, 1 simpel Fæster under en Bondegård, og 4 simple Fæstere under Edelgave. 5 Gaarde og 8 Huse ere udflyttede. Vartou Hospital ejer 1 Ede Ld., der drives under de med Jord forsynede Huse. Af Haandværkere findes 2 Hjulmænd, 2 Smede, 1 Skomager, 1 Skräder og 5 Bævere, og af Thynde 12 Karle, 14 Piger og 12 Drenge; fremdeles 7 Indsiddere. Byens Jorder ere lerede, og mod W. bakkede. Dens Engbund er betydelig, og den har tilstrækkeligt Torvestkør.

Smørumsøre danner i Forening med Smørumnedre og Hove et Skoledistrict, der tæller 94 skolesøgende Born. Skolebygningen med Udhuis, tilsammen 15 Fag, er opført af Leer, og hører til samme en Lod paa 3 Edr. Ld., god

*) Denne forskjel hidrører vistnok fra den Onstændighed, at af Smørumsøre Kroes 14 Edr. Hrk. hører 1 Ede til Smørumnedre.

Jord med en Have paa 2 Skpr. Lærerens Løn er reglementeret. Indbyrdes Underviisning og Gymnastik ere indførte.

Om Byens Kro vil det Fornødne bemærkes længere hen.

Smørumnedre By, lidt N. D. for Smørumøvre, skylder af 140 Edr. 5 Skpr. 3 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk., og 1 Alb. upr. Skovskyld, (efter Amtst. fun 139 Edr. 6 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb. A. og E. Hrtk., i hvilken Anledning henvises til Anmærkningen ved Smørumøvre). Dette Hrtk. blev i Aaret 1802 taxeret til 300 Rdl. pr. Ede., og er fordeelt paa 53 Matr. No. Paa Arealet, der indeholder 1187 Edr. Ed., findes 25 Gaarde, 5 Huse med Hrtk. og Jord og 25 uden Jord. Af Gaardenes Lodder er een paa 3 Edr. Hrtk. under Edelgave ubebygget*), saa at der kun blive 24 Gaarde tilbage, hvoraf 14 ere simple Fæstere under Edelgave, 8 Selvejere under samme Hovedgaard og 2 Selvejere. 1 Gaard har over 10 Edr. Hrtk., 10 o. 8, 1 o. 5, 1 o. 4, 5 o. 3, 5 paa 2 og derover, og 2 o. 1 Ede. Af Edelgaves Gaarde er een henlagt til Skæferi. Husene med Jord, ansat til Hrtk., ere simple Fæstehuse under Edelgave, og de have hvert et Tilliggende af 5 Skp. 1 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. A. og E. Hrtk., med Undtagelse at eet, der kun har 4 Skp. Af de 25 jordløse Huse ere de 3 Selvejere, hvorimod de 22 ere deels simple Fæstere, deels Lejehuse under Edelgave. Angaaende saavel disse som Gaardenes Præstationer til bemeldte Herregård, henvises til Bestrielsen over denne. 15 Gaarde og 3 Huse ere udslyttede; Jorderne, der alle ere udstiftede, ere noget lette og sandede, mod D. og N. N. V. bakkede. I Stormosen, D.

---

* Denne Gaard drives under en anden Gaard i Byen, men skal bebygges.

for Byen, haves tilstrækkeligt Tørvestjær, og med Engbund er Byen vel forsynet. Af Haandværkere findes 1 Smed, 1 Skomager, 2 Vævere, 3 Hjulmænd og 2 Skrädere. Antallet af Ejendomfolk er 20 Karle, 24 Piger og 20 Drenge. Den ovennævnte Skovskylde, der hviler paa Byen, hører under Edelgave.

Hove By har et Areal af 780 Edr. Ld., skyldsat for 87 Edr. 7 Skp. 1 Alb. upr. A. og E. Hrk., fordeelt paa 25 Matr. No.; Hrk. blev i Aaret 1802 taxeret til 250 Rd. pr. Ede. Byen skylder desuden af 15 Edr. 1 Fdk. upr. Hrk. Mølle skyld, hvoraf 14 Edr. 1 Skp. $\frac{3}{8}$ Alb. komme paa Hove-Mølle; det øvrige er fordeelt paa Bøndergaardene.

Byen tæller, foruden Hove-Mølle med 10 Edr. 7 Skp. 3 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb. upr. A. og E. Hrk., 8 Selvejergaarde, hvoraf 6 paa 10 Edr. 7 Skp. 3 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb. Hrk., 1 paa 7 Edr. 7 Skp. 3 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb. og 1 paa 3 Edr. upr. A. og E. Hrk. Af Huse med Jord, men uden særskilt Hrk., findes 13, af hvilke 7 ere simple Festere under Gaardene og 6 under Hove-mølle. De have hvert omtrent 3 Edr. Land. Byen har 6 jordløse Huse, der alle ere simple Festere under Gaardene. Endvidere findes 2 ubebyggede Parceller, den ene paa 3 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb., tilhørende Østrupgaard i Kirkerup Sogn; den anden uden særskilt Hrk., ejes af en Huusmand i Herringeløse. N. for Hove ligger Hove-Lund, en lidet Skov paa 8 Edr. Ld., hvori Bymændene ere Lodsejere. Ved Lundens er et jordløst Skovfogedhuus. Jorderne ere udskiftede, af Gaardene ere ingen udflyttede, hvilket derimod er tilfældet med 10 Huse. Byen har god og rigelig Engbund ved Hoveaa, mod hvilken dens Jorder falde noget af. Blandt dens Beboere tælles 1 Hjulmand, 2 Skrädere, en Væver, 1 Skomager, og paa Møllen 1 Smed og 1 Stampemester; fremdeles 2 Indsiddere, 9 Ejendomskarle, 9 Piger og 9 Drenge.

Lybølle By, der staar for 64 Edr. 1 Skp. 1 Fdk 1 Alb. upr. A. og E. Hrk., vurderet i Aaret 1802 til 250 Rd. pr.

Ede, og fordeelt paa 18 Matr. No., har et Areal af 457 Edr. Eb. Derpaa findes 9 Selvejergaarde, af hvilke 4 har over 10 Edr. 1 o. 8, 1 o. 5, 1 paa 2 og 2 ere paa 1 Ede Hrtk. En af disse Gaarde hører til Edelgave, og er tilligemed 3 Edr. 4 Skp. priv. A. og E. Hrtk. i Sengeløse Sogn, udlagt til Skæferi. Af Huuslodder findes 6, hver med 4 Skp. upr. A. og E. Hrtk., hvoraf de 5 ere Arvefæstere og 1 simpel Fæster under Edelgave; to Huuslodder ere ubebyggede, og tilhøre nogle Beboere i Ledøje By. De jordløse Huses Antal er 2, hvoraf 1 er i simpelt Fæste under Edelgave og 1 under en Bondegård i Byen. Tre af Byens Gaarde ere udflyttede. Jorderne ere lette og sandede; de ere alle udskiftede. Byen har betydelige Tørvemoser og god Engbund. Af Haandværkere findes 1 Smed, 1 Væver, og af Thyende 8 Karle, 8 Piger og 8 Drenge. Nybølle hører til Ledøje Skoledistrict.

Sognets hele Hrtk. er i Landets Matrikul ansat til 30 Edr. 6 Skp. 1 Fdk. priv. og 422 Edr. 6 Skp. 3 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E., samt 1 Alb. upriv. Hrtk. Skovsyld. Dette Hrtk. er fordeelt paa et Areal af $3740\frac{1}{2}$ Edr. Eb. med 150 Matr. No., og der kommer altsaa noget over 8 Edr. Eb. paa en Ede Hrtk. Sognet har desuden 16 Edr. 4 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{8}$ Alb. upr. Hrtk. Mellefsyld, hvoraf 14 Edr. 1 Skp. $\frac{3}{8}$ Alb. falde paa Hovemolle, og Resten er fordeelt paa Smørumsøvre og Hove Byer.*)

* Efter Amtsstuens Orgivende er det anførte Hrtk. fordeelt saaledes:

	priv. A. og E.
Edelgave.	30 Edr. 6 Skp. 1 Fdk. = Alb.
	upriv. A. og E.
Smørumsøvre	131 — = — 1 — $2\frac{1}{2}$ —
Hove	87 — 7 — = — 2 —
Nybølle	64 — 1 — 1 — 1 —
Smørumsødre	139 — 6 — = — 5 —

Tilsammen 422 Edr. 7 Skp. = Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb.
og desuden 14 Edr. 1 Skp. $\frac{3}{8}$ Alb. upr. Hrtk. Mellefsyld paa
Hove-Molle.

Paa det nævnte Areal findes Sædegaarden Edelgave, en Skole, en Kirke, en Mølle, en Kro, et Skovfogedhuus, 43 Selvejergaarde, 15 Hæstegaarde, 25 Arvesætthuse og 30 Hæstehuse med Jord, 3 jordløse Selvejershuse, og 30 jordløse Hæstehuse samt 4 ubebyggede Huuslodder, der ejes af Udens-sogns-Beboere. 23 Gaarde og 21 Huse ere udslyttede. Tre af Gaardene ere udlagte til et Skæferi for spanske Faar under Edelgave.

Mod D. og N. N. V. er Sognet bakket, dog ikke af Betydenhed; mod V. have Jorderne noget Aflald. Den dominerende Jordart er leret Multsand, og Jorderne ere i Landets Matricul taxerede til 13. Langs med Hove-Aa findes ypperlig Engbund, hvorpaa Sognet overhovedet ingen Mangel har; dets hele Areal af Eng og Mose kan vel anslaaes til 1100 Edr. Ed. De vigtigste Moser ere Stormosen paa 9 Edr. Ed. ved Smørumsnedre samt Vejlemose og Bredmose, der yde tilstrækkeligt Tørvestjær til eget Brug, men kun lidet til Salg. Paa Skov derimod har Sognet Mangel; der findes kun to smaae Plantager ved Edelgave paa $2\frac{1}{2}$ Ede Land, og en Lund ved Hove, kaldet Hovelund, paa omtr. 8 Edr. Ed., forstørstedelen Krat. Ligesaa fattigt er Sognet paa Vand; af egentlige Sør findes flet ingen, uden man saa vil kalde den ubetydelige Hove-Sø paa Grændsen af Smørumsøre og Gundsmagle Sogne. Af Aar findes heller ingen uden paa Grændserne, nemlig mod Vests Sogn Smyde-Aa, der kommer fra Kirkeværløse Sogn, hvor den kaldes Mølleaen, og mod Hvedsirup Sogn Hove-Aa, hvilke begge falde ud i Hove-Sø, og fortsætte fra den, under Navn af Værebrou-Aa, deres Lov til Roeskilde-Fjord. Hoveaa optager den E. 149 omtalte Afledningsrende, kaldet Tings-aen, som skiller Sognet fra Sengeløse Sogn. (S. 136).

Af Smørum Sogns Kongetiente tilhører de 371 Edr.

7 Skp. 3 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. Hrk. Edelgave, hvorom henvises til S. 157; Resten, 50 Edr. 7 Skp. 2 Alb. Hrk., ma-

triculeret til 5 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. 2 Alb., tilhører Kon-
gen, og svares af Yderne med 40 f. Sølv pr. Ede Hrk.,
der betales paa Amtsstuen; Bankhæftelsen udgjor 27
Rbd. 14 f. r. S. Det Hrk., hvoraf denne Deel af
Tienden svares, har forhen ligget under Frederiksborg Amt.
Kirketienden, 422 Edr. 7 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb. Hrk., matri-
kuleret til 51 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. 2 Alb., tilhører Univer-
sitetet, og svares af Yderne med 5 Skp. Byg pr. Ede Hrk.,
betalbar efter Capitulstart. Denne Tiendes Bankhæftelse,
811 Rbd. 89 f. r. S., er uindfriet. Om Præstetienden og
dens Beløb vil det Fornødne erfares ved at estersee Kaldet
under Ledøje Sogn. Kirken tilhører Universitetet og lia-
ger $\frac{1}{2}$ Miil fra Ledøje, noget udenfor Smørumøvre mod Ø.
Det er en almindelig Landsbykirke med 2de Klokker, uden
Mærkeligheder. Den ejer omtr. 4 Edr. Ld. (ester Opgi-
vende fra Stedet 6 Edr.), skyldsatte for 7 Skp. 3 Fdk. upr.
A. og E. Hrk., bortfæstede til en Huusmand i Smørum-
øvre. Sognet er Annex til Ledøje.

Efter seneste Folketælling tæller Sognet 852 (i Aaret
1801: 672) Individer, nemlig af Mandkjøn 426 og af
Dvindekjøn et lignende Antal. I Sognet boe 3 Skomagere,
5 Smede, 6 Hjulmænd, 5 Skrædere, 9 Bøvere 1 Murer, 1
Bodker og 1 Stampemester; af Æyhende findes: 49 Karle, 55
Piger, 49 Dreng og af Indsiddere 9. Cærskilte Erhvervsgræne
kjendes ikke i Sognet, og Hovednæringsvejen er Ågerbrug.
Beboerne ere i Almindelighed af en velsindet, godmodig
Charakteer; de holde fast ved deres gamle Skifte, og ere,
ester Bondens Kaar, temmelig velhavende. Sognet har kun
een Skole i Smørumøvre, under hvilken By det Fornødne
desangaaende er ansørt. Skolen ejer ingen Legater. Føl-
leds med Ledøje har Sognet en Jordemoder, der boer i Ledøje.

Bygningerne ere af samme Beskaffenhed som i Hoved-
sognet. De ere i Landets Brandcaæse forsikrede for 142810
Rbd. Sølv, og i dem saavelsom i Jorderne og Inventariet
indestaae 1512 Rbd. 57 f. r. S., 58284 Rbd. 34 f. Sølv

og 16820 Rbd. 85 $\frac{1}{2}$ S. og $\frac{1}{2}$ T.; deraf tilhøre: Umyndige 732 Rbd. 57 $\frac{1}{2}$ r. S., 4540 Rbd. 94 $\frac{1}{2}$ Sølv og 10231 Rbd. 12 $\frac{1}{2}$ S. og $\frac{1}{2}$ T.; offentlige Stiftelser 46349 Rbd. 58 $\frac{1}{2}$ Sølv, og Private 780 Rbd. r. S., 7393 Rbd. 74 $\frac{1}{2}$ Sølv og 6589 Rbd. 73 $\frac{1}{2}$ S. og $\frac{1}{2}$ T.

Hartkornet er ikke, meget udstykket. I Smørums nedre findes en Deel smaae Gaarde paa 2, 3 og 4 $\frac{1}{2}$ Dr. Hrk., men Fleertallet af Sognets Gaarde have mellem 8 og 10 $\frac{1}{2}$ Dr., og ved en almindelig Bondegaard forstaaer man i Sognet en Gaard paa 10 $\frac{1}{2}$ Dr. Hrk. En saadan Gaard har et Areal af 70 til 80 $\frac{1}{2}$ Dr. $\frac{1}{2}$ d., hvoraf 25 $\frac{1}{2}$ Dr. Eng og Mose; dens. Udsæd er: 7 $\frac{1}{2}$ Dr. Rug, 8 $\frac{1}{2}$ Dr. Byg, 10 $\frac{1}{2}$ Dr. Havre, 3 $\frac{1}{2}$ Dr. Vrter, 2 $\frac{1}{2}$ Dr. Bikker og 10 $\frac{1}{2}$ Dr. Kartofler, som give af Brølgsed 5 Fold, af Rug og Havre 6 Fold, af Byg 7 Fold og af Kartofler 10 Fold. Desuden saaes 2 Skp. Hærfrø. Besætningen er 8 Heste, 12 $\frac{1}{2}$ Øvægshøveder, deraf 8 Kør, 12 Faar og 6 Sviin; hvert andet Aar tillægges et Føl, og hvert Aar 2 Kalve, 3 — 4 Lam og 6 Sviin. En Gaard kan aarlig sælge 1 Øvægshoved og et Par sede Sviin, foruden Lam og spæde Kalve. Jorderne ere alle udkiftede, og de drives paa samme Maade som i Hovedsognet. Paa fremmede Værter lægges ikke Wind, og saavel Havedyrkning som Træplantning staaer langt tilbage. De kgl. Skatter af en Gaard udgjøre aarlig 9 Rbd. Sedler pr. $\frac{1}{2}$ Dr. Hrk. og Commune- samt andre Afgifter $\frac{1}{2}$ Deel derimod; herunder ere Tienderne dog ikke indbefattede.

Sognets aarlige Totalproduction kan anslaaes til 1800 $\frac{1}{2}$ Dr. Rug, 2600 $\frac{1}{2}$ Dr. Havre, 2400 $\frac{1}{2}$ Dr. Byg, 640 $\frac{1}{2}$ Dr. Vrter, 430 $\frac{1}{2}$ Dr. Bikker, 4300 $\frac{1}{2}$ Dr. Kartofler, 80 $\frac{1}{2}$ Dr. Smør; deraf forbruges i Huusholdningen og til Natural-Præstationer 1300 $\frac{1}{2}$ Dr. Rug, 1600 $\frac{1}{2}$ Dr. Byg, 2200 $\frac{1}{2}$ Dr. Havre, 460 $\frac{1}{2}$ Dr. Vrter, 430 $\frac{1}{2}$ Dr. Bikker, 4300 $\frac{1}{2}$ Dr. Kartofler, 60 $\frac{1}{2}$ Dr. Smør; Resten, 500 $\frac{1}{2}$ Dr. Rug, 800 $\frac{1}{2}$ Dr. Byg, 400 $\frac{1}{2}$ Dr. Havre, 180 $\frac{1}{2}$ Dr. Vrter, 20 $\frac{1}{2}$ Dr.

Smør, sælges. Af Dørv sælges kun ubetydeligt. Sognets hele Øvæghold kan omrent være 350 Heste, 500 Øvægshøveder, hvoraf 350 Kør, 600 Faar og 400 Sviin.

Sognet danner et Fattigvæsens-District i Forening med Ledøje, hvortil henvises; dog maa det bemærkes, at Kammeraad J. Bornemann under 12te December 1787 har leveret en Capital af 500 Mdl. D. C. til Smørup Sogns Fattige, for hvis Renters Anvendelse Fattigcommisionen aflægger Regnskab til Amts fattigdirectionen.

Sognet hører til Kjøbenhavns Amts Rytterdistricts sondre Birke, og udgør det 17de Landlægd af Smørup Herred.

Af antiquariske Mærkeligheder findes ingen. Sognet har nogle Høje; som Hagens Høj, Maglehøj, Vonnehøj, hvorom dog Sagnet Intet veed at mælde. Forhen har her været en Landsby til, nemlig Rumpe, men den blev allede nedbrudt 1666, og Edelgave opført paa dens Grund.

Møller.

Sognet har fun een Mølle, nemlig Hovemølle, der skylder af 10 Edr. 7 Skp. 3 Fd. 1 $\frac{1}{4}$ Alb. upriv. A. og E. Hrk. og 14 Edr. 1 Skp. $\frac{3}{8}$ Alb. upr. Hrk. Molleskyld. Den har et Areal af 90 Edr. Ed., hvoraf 50 Edr. Agerland, Resten Eng og Mose. Af Agerlandet er 12 Edr. Ed. bortfæstet til 3 Huisbevoere. Udsæden er 12 Edr. Rug, 10 Edr. Byg og 70 Edr. Kartofler, som give af Rug 8 Fold, af Havre og Kartofler 10 Fold. Byg og Hvede saaes ikke. Til Møllen avles 60 Læs Hø og 150 Læs Halm. Besætningen er 6 Heste, 14 Kør, 6 Faar, 10 Sviin. Der tillægges 2 — 4 Kalve, 6 Faar og 6 Sviin; deraf bruges til Slagtning 2 Øvægshøveder, 6 Sviin, 4 Kalve og 6 Lam. Der sælges aarlig omtr. 4 Høveder og 20 Sviin, som kjøbes og opfodres. Drivtsmaaden er: 1, heel Brak, 2, Kartofler, 3, Rug, 4, Havre,

og dernæst udlægges Jorden i 2 Aar til Raigræs og Kløver. — Bygningerne bestaae af et Stuehuus og 3 Udhuse, alle af Bindingsværk, desuden af en vind-, Vand- og Stampemølle.

Den hollandske Bindmølle har 3 Øvere, 1 Grovqværn, 10 Øv. Diameter, 1 Sigteqværn, 9 Øv. Diameter, 1 Skalqværn, 10 Øv. Diam., og maler med forneden Bind 4 Edr. Sæd i Timen, og 2000 Edr. om Året, hvorf 100 Edr. sigtes.

Vandmøllen bestaaer af to særlige Mølleværker. Det ene, eller den saakaldte Storemølle, som drives ved Underfalds-Vand med et hjul af 8 Alens Diameter, og 3 Øvere, 1 Grov- og 1 Skalqværn, hver 9 Øv. Diameter, og 1 Sigteqværn, $7\frac{1}{2}$ Øv. Diameter, maler $1\frac{1}{2}$ Ed. Sæd i Timen, og hele Året 300 Edr., hvorf 200 Edr. sigtes; det andet Vandmølleværk eller Lillemølle drives ved Overfalds-Vand med et hjul, der holder 4 Al. i Diameter; den har 3 Øvere, 1 Gryn- og 1 Skraa-Øværn, hver 7 Øv. i Diameter, og 1 Skalqværn, 8 Øv. Diameter og maler aarlig 500 Edr. Sæd, hvorf 200 Edr. til Gryn.

Stampemøllen drives ved Underfalds-Vand med et hjul af 5 Al. i Diameter, og indbringer aarligen, alle Omkostninger fraregnede, 200 Rbd.

Før Sigtning og Grynmaling betales 4 Mk. pr. Ede; af den grovtmalede Sæd erlægges den lovtilladte Told.
Bankhestelsen paa Bygningerne udgjør 1190 Rbd. 38 f. r. S., og paa Forderne 263 Rbd. 66 f. r. S.; begge indfrieide. De kgl. Skatter ere 230 Rbd., Comm. Afg. 15 Rbd.; Præste- og Konge-Tienden erlægges i Skjeppen, den første med 5 Skpr. og den anden med $6\frac{1}{2}$ Skp. Byg, begge pr. Ed. Hrk.; Kirketienden betales efter Capitelstart og kan omtrent beløbe sig til 24 Rbd. om Året. — Til Møllen hører 6 Fæstehuse, hvorf de 5 ligge paa Møllerens Lod, det 6te i Hove By.

Møllen ligger $1\frac{3}{4}$ Mile fra Roeskilde, og 3 Mile fra Kjøbenhavn; den tilhører for Tiden Hr. Bornerup.

Af

R o e r

har Sognet een i Smørumsøre, hvil Privilegium ene er indskrænket til Krohold, dens Forder staae for 14 Edr. 1 Skp. 2 Fdkr. $1\frac{1}{2}$ Alb. upr. U. og E. Hrtk., hvoraf 8 Edr. 2 Skpr. $1\frac{1}{2}$ Alb. tilligemed Bygningen ere i simpelt Føste under Edelgave; det øvrige Hartkorn er Ejendom. Den aarlige Afgift til Edelgave er 47 Rbd. 84 s. Sølv. Kroens hele Areal udgør 85 Edr. Ed., hvoraf 15 Edr. Eng og Mose. Besætning 10 Heste, 16 Øvægshøveder, 10 Faar og 12 Sviin. Udæden er 11 Edr. Rug, 12 Edr. Byg, 12 Edr. Havre, 8 Edr. Grter og 40 Edr. Kartofler, og Drivtsmaaden: 1. heel Brat, 2. gjødes til Rug, 3. Grter, 4. deels Byg, deels Kartofler, 5. Havre udlagt med Kløver i 3 Aar.

XIII. Ballerup Sogn

har mod N. Maaløv og Kirkeværlose Sogne, mod D. Herlev Sogn, mod V. Ledøje, Smørumsøre og Maaløv Sogne, mod S. Hersledøster, Hersledvester og Glostrup Sogne. Fra Glostrup Sogn og tildeels fra Herlev Sogn er det skilt ved Aaer. Det indbefatter Byerne Ballerup, Pederstrup, Alagorup og Skovlunde.

Ballerup By ligger ved Frederiksunds Landevej, omrent 2 Mil N. V. faa Kjøbenhavn, har et Areal af 2495 Edr. Land med 136 Matr. No. og er ansat til 20 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. pr. U. og E. Hrtk., 1 Fdk. 1 Alb. pr. Hrtk. Skovst. og 181 Edr. upr. U. og E. Hrtk., vurderet i Aaret 1802

til 500 Rd. pr. Ede. Byen har en Kirke, en Præstegaard, en Skole, en Kro (7 Edr. 6 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb. Hrtk.), en Jordemoderbolig, en Mølle (2 Edr. Hrtk.), 29 bebyggede og 3 ubebyggede Gaardslodder, hvilke sidste drives under andre Byer; alle Gaardmændene ere Selvejere. Af Selvejerkuse med Hrtk. har Byen 10, og af Arvesætshuse med Hrtk. 2, som tilhøre Præstegaarden; desuden findes 3 ubebyggede Huuslodder, der drives under andre Byer; af Selvejerkuse uden Hartkorn, men for det meste med lidt Havejord, 75, og af Lejehuse 3. Blandt de ansørte 75 Huse uden Hrtk., findes imidlertid 9, paa hvilke der i Gjerningen hviler 1 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. Hrtk., skjønt de, med Undtagelse af en liden Have, ikke besidde Jord; men hvorledes de have faaet dette Hrtk. uden Jord, derom har ingen Oplysning været at erholde. 1 Gaard har over 14 Edr. Hrtk., 1 over 9 Edr., 11 over 7 Edr., 3 over 6 Edr., 3 over 5 Edr., 1 over 4 Edr., 1 over 3 Edr., 3 over 2 Edr., 6 paa 2 Edr., 2 over 1 Ed. og 2 paa 1 Ede. Husenes Hartkorn er saaledes fordeelt, at 1 har over 7 Skpr., 2 over 6, 2 over 5, 1 over 4, 3 over 3, 1 over 2, 2 over 1 og 3 under 1 Skp. Hrtk. 22 Gaarde og 12 Huse ere udflyttede. Jorderne ere især mod N. højt liggende, og af Bonitet ere de for det meste sandede med Blanding af Leer og Muld. Nogle af Lodsejerne høye Skov af Egg og noget Krat paa deres Grund, til et Areal af 2—7 Edr. Land hver. Byens Tilliggende af Eng og Mose kan omrent anslaes til 600 Edr. Land, saa at den i det Hele taget ikke kan ansees at lide Mangel derpaa; dog er Arealset højt ulige fordeelt, og en stor Deel anvendes til Tørvestør. Foruden det ansørte Areal af Eng og Mose, der findes paa Lodderne, har Byen følgende Moser: Karriegravmosen, 2 Edr. Land, Store Hegnets Mose 7 Edr. Ed., Lille Hegnets Mose 1 Ed. Ed., Gederygsmosen 4 Edr. Ed., Skovledsmosen 8 Edr. Ed., Svenskemose 3 Edr. Ed., Bøndernes Mose 4 Edr. Ed., Sortemose 11 Edr. Ed., Tomose 42 Edr. Ed., i hvil-

ken alle Byens Lodsejere have Part; i den sidste dog kun for 32 Edr. Ld. Foruden den Skov, som findes paa Gaardenes Grund, ejer Kongen en Skov, Egebjergene kaldet, 103 Edr. Land*) uden Hartkorn. Ved denne Skov ligger et Skovloberhuus med 3 Edr. Ld.

Ballerup har en Skole til hvis District hører Ballerup By, paa 10 Gaarde nær, som ere henlagte til Skovlunde Skole; desuden Aagerup By og 4 Gaarde af Pederstrup.

Skolen er grundmuret med Bindingsværks-Udhuus, og opført af Frederik d. 4de. Den har en Have og et Tilliggende af 8 Edr. Ld. uden Hrk. Embedets Indtægter ere 24 Rbd., 280 Lpd. Hs og 280 Lpd. Halm, samt i Offer og Accidenter 30—40 Rbd. aarl. og i Julerente 3 f. pr. Ede Hrk. De Skolesøgende Børns Antal er 100. Gymnastik og indbyrdes Undervisning ere indførte. Af Haandværkere har Byen 4 Vævere, 3 Skomagere, 4 Skrædere, 1 Uhrmager, 1 Murer, 3 Smede, 2 Hjulmænd og 1 Bager; af Tyndende 54 Karle, 54 Piger og 30 Drenge; desuden 11 Indsiddere.

Aagerup By, S. B. for Ballerup, har et Tilliggende af 278 Edr. Land med 8 Matr. No., hvis sammenlagte U. og E. Hrk. udgjør 48 Edr 6 Skpr 3 Fdt. **), Alt upriveligert, hvoraf en Ede ved Taxationen i 1802 blev vurderet til 350 Rd. Dette Hrk. er fordeelt paa 6 Selvejergaarde, af hvilke 1 over 13, 4 over 8, og 1 over 3 Edr. Blandt disse Gaarde er 1 Udslytter, og een Gaard ejes af en Mand

*) Dette er efter Hr. Forstraad Lunds Optegnelse; i Matr. Contoires Registre er denne Skovs Areal kun angivet til 93 Edr. Land.

**) Dette er efter Opgivende fra Stebet og fra Amtsstuen bet virkelige Hartkornsbeløb, som nu drives under Byen. I Matr. Contoires Registre er kun angivet 44 Edr. 4 Skpr. 1 Fdt. $1\frac{1}{2}$ Alb., og Differencen 4 Edr. 2 Skpr. 1 Fdt. $1\frac{1}{2}$ Alb. bidrører fra, at en af Pederstrup Gaardes Jorder, der netop har det nævnte Hrk., nu er henlagt til og drives under Aagerup.

udenfor Bondestanden. Af Selvejerhuse med Hrtk. og Jord er der ingen, og af jordløse Huse 2, begge liggende i Byen. (Egentlig tæller Byen 3, men da det ene eier en Parcel paa 2 Edr. Hrtk., af Ballerup Præstegaards Gorder, er det regnet med til Sognets Gaarde). Af Eng og Mose har Byen omtrent 50 Edr. Land paa Lodderne, foruden Ejernes Andel i den ved Byen liggende Raamose paa 20 Edr. Land. Gorderne ligge temmelig højt, men ere flade; de bestaaer af Muld med nogen Blanding af Leer og Sand. De ere ved en Aa skilte fra Pederstrup's Marker. Byen tæller 1 Indsiddere, 1 Smed, 10 Karle, 9 Piger og 5 Drenge.

Pederstrup By ligger lidt S. for Frederiksunds Landevej, og N. for Lagerup; den har et Areal 580 Edr. Ed., der staar for 53 Edr. 1 Skp. 3 Fdt. $2\frac{1}{2}\frac{2}{3}$ Alb. upr. X. og E. Hrtk., hvilket ved Taxationen i 1802 blev vurderet til 350 Rd. pr. Ed. Paa Arealet, der er fordeelt mellem 29 Matr. No. findes 10 Selvejergaarde, 2 Selvejerhuus: Lodder med Hrtk., hvoraf dog den ene er ubebygget, og hvis Ejre boer i Smørumnedre; 1 simpelt Fæstehuus med 1 Ed. Ed. uden scerstilt Hrtk. under en af Byens Gaarde, og endelig 7 jordløse Huse, hvoraf de 5 ere Selvejendom, og de 2 Ejehuse. Byen har egentlig 8 jordløse Huse, men det ene har 1 Ede Hrtk. i Ballerup, og maa altsaa henregnes til Sognets Gaarde. Alle Husene ere i Byen. Af Gaardene have 1 over 9, 2 over 8, 1 over 7, 1 over 6, 1 over 3, 3 over 2 og 1 over 1 Ed. Hrtk.; af Husene har det ene over 7, og det andet over 5 Skpr. Hrtk. 3 Gaarde og 3 Huse ere udflyttede. Hvad Jordernes Bonitet angaaer, da er den af samme Beskaffenhed, som Lagerups. Ved Byen ligger Brandmose med et Areal af $12\frac{1}{2}$ Edr. Ed., hveri 7 af Byens Lodsejere have Part; ligeledes have 6 Gaardmænd Lodder i Raamosen ved Lagerup. Foruden disse Moser have Bymændene paa deres Lodder et Areal af omtrent 60 Edr. Eng og Mose. Paa en Gaardslod fin-

des fire Fiskeparker med Karudser og Suder. Byen har 1 Skomager, 1 Smed, 1 Bæver og 4 Indsiddere.

Skovlunde Br. S. D. for Ballerup, har et Areal af 1198 Edr. Ld. med 59 Matr. No., der ere ansatte til 130 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. upr. U. og E. Hrk., ved Taxationen i 1802 vurderet til 450 Rd. pr. Ede. Paa det nævnte Areal findes 30 Selvejergaarde, hvoraf 12 ere utflyttede, 1 ubehygget Gaardslod, som drives under en anden Gaard i Byen, 7 Selveierhuse med Hrk., alle i Byen, og 17 Huse uden Hrk. og Jord, ligeledes alle i Byen og alle Selvejendom. Gaardene have folgende Størrelse: 1 over 10 Edr., 1 over 9 Edr., 4 over 7 Edr., 6 over 6 Edr., 1 over 4 Edr., 3 over 3 Edr., 4 over 2 Edr., 9 over 1 Ed. og 2 paa 1 Ed. Hrk.; blandt Husene med Hrk. ere 2 Edr. 2 Skpr. 2 Fdk. $3\frac{1}{2}$ Alb. Hrk. fordeelt saaledes, at de 3 have 4 Skpr. og derover, 3 mellem 1 og 2 Skpr. og eet 2 Fdkr. Paa Byens Jorder findes flere Kilder og et Par smaae Vandløb, hvoraf det ene gjør Grændeskjel mod Ballerup og Ejby Marke (S. 23), det andet mod Herløv Mark (I Deel S. 322). Jorderne, der bestaae af Muld og lidt Blanding af Leer, ligge derfor i det Hele taget sidt, og Byen er vel forsynet med Engbund, hvoraf den omtrent har 270 Edr. Ld., foruden den ved Byen liggende Maglemose paa 33 Edr. Ld., der ene tilhører Skovlunde Bymænd, som endvidere have en Part af 7 Edr. Ld. i Sømosen ved Ballerup.

Skovlunde har 1 Skomager, 1 Smed, 1 Hjulmand, 2 Skrädere, 1 Bæver og 2 Indsiddere, samt af Tynde 30 Karle, 30 Piger og 16 Drenges.

Byen udgjør et Skoledistrict, hvortil hører 10 Gaarde af Ballerup By. Skolen er opført af raa Steen, og har et Tilliggende af 2 Edr. Ld. Den besøges af 70 Børn, og indbyrdes Undervisning saavel som Gymnastik ere indførte. Skolelæreren har, foruden reglementeret Løn, et Læs Tørv af hver Gaard og desuden 24 f. i Tulerente af hver Gaard paa 9 Edr. Hrk. Offer og Accidentier kunne omtrent ud-

gjøre 20 Hbd. Skolelæreren myder endvidere 20 Hbd. i
i Rente af et Par Legater, hvorom mere siden, men derimod
ingen fast Løn.

Hele Sognet har 20 Tdr. 1 Skp. 2 Fdk. pr. A. og E.
Hrtk., 1 Fdk. 1 Alb. pr. Hrtk. Skovskylb, 413 Tdr. 2 Skpr.
1 Fdk. upr. A. og E. Hrtk. med et Areal af 4551 Tdr. Ed.*).
Endvidere har Sognet 4 Tdr. 6 Skpr. 2 Alb. upr. Hrtk.
MølleSkylb, som hvile paa Ballerup Mølle. Paa det nævnte
Areal findes 1 Kirke, 2 Skoler, 1 Beirmølle, 1 Jordemo-
derhuus, 1 Skovlsberhuus, Præstegaarden, en Kro, 77
Selvejergaarde, 8 Selvejehuse med Hrtk. og Jord, 2 Ar-
vesfæstehuse med Hrtk. og Jord, 1 simpelt Fæstehuus, 99
Selvejehuse uden Hrtk. og Jord og 5 Lejehuse. Desuden
findes i Sognet 2 ubebyggede Gaardslodder og 4 ubebyggede
Huuslodder, der deels drives af Mand i Sognet, deels af
Udensogns-Beboere. 38 Gaarde og 15 Huse ere udflyttede.

Sognet tæller 232 Matr. Nr., og i Gjennemsnit kan
man regne noget over 10 Tdr. Ed. til 1 Tde. Hrtk. Jord-
erne, der i Landets Matrikul ere farerede for 13, ere i
Almindelighed jevne; dog hæver Egnen sig mod N. og V.
og Ballerup ligger temmelig højt, hvorimod den sydlige
Deel af Sognet, især Skoulunde, ligger sidt. Bonitetten
er god; Muldjord med Blanding af Leer er dominerende;
dog have Ballerups Jorder en temmelig stærk Tilsætning
af Sand. Eng- og Mosebunden paa Lodderne kan anslaes
til 980 Tdr. Ed., og desuden ejer Sognet Sort mose, Store-
og Lille-Hegnets Mose, Karriegravmose, Svenskemose, Ged-
rygmose, Bøndernesmose, Præstemose, Brandmose, Raamo-
og en Part i Somose foruden flere mindre, i hvilke alle

*) Dette Hartkorn er efter Amtsst. Opgivende forbeelt saaledes:

a.	Ryttergodset . . .	412	—	2	—	2	—	= upr.
b.	Kirkegodset . . .	1	—	1	—	2	—	2 upr.
c.	Præstegaarden . . .	20	—	1	2	—	= pr.	

og Skovskylb 1 Fdk. 1 Alb. upr. Hrtk.

findes Høslet og Tørvestjær. Disse Mosers Areal er spesielt angivet under Byerne, og naar det lægges til de oven-ansorte 980 Edr. udkommer et Totalareal af Eng og Mose til Beløb 1124 Edr. Ed., saa at Forholdet mellem Sognets Eng- og Mose-Bund til Ågerland bliver omtrent som 1 til 4.

I alle de nævnte Moser findes Tørvestjær; dog have kun faa Lodsejere tilstrækkeligt; med Engbund ere derimod de fleste vel, nogle endog rigeligen, forsynede. Sognet har ikke en eneste Sø; een Gaardmand i Pederstrup har, som foran bemærket, 4 Fiskerparker paa sin Bod, med Karuds-ser og Suder; af Vandløb haves kun nogle ubetydelige Uaer; een, som kommer fra Ballerup By, gør Grændse-sjellet mellem Pederstrup og Ågerup Marker, drejer derpaa mod S. O., og forener sig med en anden Ua, der tager sin Begyndelse N. V. for Skovlunde, adskiller denne Byes Jorder fra Ballerups, gaaer S. om Skovlunde Mar-ker, gør Grændesjel mod Glostrup Sogn (S. 23.) og forener sig, efter at have optaget den førstnævnte Ua, med Sognets tredie Ua, der begynder ved Hjortespring, danner der Grændesjel mod Herløv Sogn, og falder siden ved Isle-huus ud i Damhuusaen (I Deel S. 322). Ingen af disse Uaer, der snarere bør kaldes Bække, have Navn. Uagtet Sognet saaledes, egentlig talt, hverken har Uaer eller Søer, maa man dog antage, at Jordbunden er temmelig vandhol-dig, da alle Byerne ere vel forsynede med Kilder.

Kongen ejer en Skov N. for Ballerup, kaldet Eg-bjergene, med et Areal af 103 Edr. Ed., meest Eg. Paa Ballerup Byes Marker findes nogle Skovlodder, som tilhø-re Byemændene. Forresten har Sognet ingen Skov.

Konge- og Kirke-Tienden svares af det fulde Hartkorn 413 Edr. 2 Skp. 1 Id. Den første er henlagt til Metropolitanskolen, skylder af 55 Edr. Tiende-Hrtk. og er behøftet til Banken med 220 Rbd. r. S.; den anden tilhører Kongen, skylder af 52 Edr. Tiende-Hrtk. og er behøftet til

Banken med 176 Rbd. 32 f. r. S. Begge ere overdragne
Yderne mod 40 f. Sølv aarlig pr. Dde Hrkt. for hver Ty-
ende. Kirken, der tilhører Kongen, er en almindelig Lands-
bykirke med Slaguh, 2de Klokker, samt Pulpitur, hvorpaa
findes Aarsstallet 1612; iovrigt har den intet Mærkeligt.

Sognet tæller 1115 (i Aaret 1801, 874) Indvaanere,
nemlig af Mandkjønnet 575 og af Kvindekjønnet 540;
deriblandt findes af Haandværkere: 6 Bævere, 5 Sko-
magere, 6 Skæddere, 1 Uhrmager, 1 Murer, 6 Smede,
3 Hjulmænd og 1 Bager; af Tynde: 94 Karle, 93
Piger og 51 Drenge og af Indsiddere 18. Sognet har
desuden en Jordemoder. Med Undtagelse af de enkelte
Haandværkere i Byerne, ernære Indbyggerne sig alene
med Landbrug. Endel af Pederstrup og Ballerup Gaard-
beboere drive Tørvehandel, og hele Skovlunde By, saa-
velsom 6 til 7 Gaarde af Ballerup, Mælkehandel. Af Fa-
brikker eller andre Industri-Unioeg findes ingen. Beboer-
nes Charakter og Opsæsel er i Almindelighed upaaklage-
lig; i det Hele taget ere de vindskibelige, og Bølstanden
er over det Middelmaadige, især blandt Gaardmændene;
thi blandt de talrige Huusmænd findes mange fattige Fa-
milier.

De twende Skoler i Sognet, i hvilke indbyrdes Under-
viisning og Gymnastik ere indførte, besøges af 170 Børn.
Om Skolelærernes Vilkaar er det Fornødne bemærket un-
der Ballerup og Skovlunde Byer. Her bliver endnu kun
at tilsoie et Par Ord om de Legater, der ere givne til Bed-
ste for Skolevesenet. Bed Gavebrev af 14de October 1764
har afdøde Magister Dorschæus, Sognepræst til Ballerup
og Maaløv, samt Provst i Smørum Herred, stjænket en
Capital af 250 Rbd., hvis Nenter skulde tilfalde Skolelæ-
reren i Skovlunde, saalænge Bømændene blive ved at give
ham og hans Successorer i Embedet de af dem udlovede
18 Rbd. og samme Skoleholder er Student. I modsat
Fald tilfalde Nenterne Sognets Fattige. Capitalen staer

i en Egl. Obligation. Eigeledes har af døde Birkedommer Gyrsting legeret en Capital af 250 Rbd., hvorf af Renten skal betales til Skolelærerne i Skovlunde. Capitalen staaer i en Gaard i Ballerup. Fordelen af disse Legater tilfaldet imidlertid ikke Skolelæreren, men Communen, da Renterne liquideres i hans Løn, hvorimod der vel ikke kan være Noget at indvende, hvad det første Legat angaaer, da Testator bestemmer, at Skolelæreren skal være Student, hvilket den nuværende Skolelærer i Skovlunde ikke er. Renterne af Dor-schæus's Legat uddeles af Sognets Skolecommission, men af Gyrstings udbetales de directe til Skolelærerne af Besidderen af Testators Gaard i Ballerup.

Sjældt flere af Sogrets Gaarde besiddes af Ejere udenfor Bondestanden, findes der dog, med Undtagelse af Præstegaarden, Møllen og Kroen, ingen Gaard i Sognet, som udmarkrer sig ved en ualmindelig Bygningsmaade. Samtlige Bygninger ere i Landets almindelige Brankasse forsikrede for 156120 Rbd. Sølv, og Prioritetshæftelsen paa dem, saavelsom paa Forderne og Inventariet udgjør et Besløb af 17115 Rbd. 38 f. r. S., 41009 Rbd. 47 f. Sølv og 61862 Rbd. 27½ f. S. og £.; af disse Summer eje private Creditorer 5230 Rbd. r. S., 24537 Rbd. 91 f. Sølv og 40625 Rbd. 62 f. S. og £.; Umyndige 4385 Rbd. 38 f. r. S., 5780 Rbd. 9 f. Sølv og 16684 Rbd. 61½ f. S. og £., og offentlige Stiftelser 7500 Rbd. r. S., 10691 Rbd. 42 f. Sølv og 4552 Rbd. S. og £.

I Forhold til andre Sogne i Nærheden af Hovedstaden kan man ikke sige, at Hartkornet er meget udparcelleret; mindst er det tilfældet i Vagerup, hvor Gaardene, paa een nær, alle staae for 8 £dr. Hrtk. og derover; mest derimod i Skovlunde, der paa 130 £dr. Hrtk. tæller 12 Gaarde paa 4 £dr. og derunder. Gjennemsnitsstørrelsen for en Bondegård kan regnes til 7 £dr. Hrtk. med et Areal af 70 til 75 £dr. Ed. Tilliggendet af Eng og Mose er højest forskjelligt; paa nogle Gaarde er intil Halvdelen af Arealen

Eng- eller Mosebund; paa andre neppe $\frac{1}{2}$; som det sædvanlige kan imidlertid regnes $\frac{1}{3}$, hvorved dog maa bemærkes, at Skovlunde By vel har Eng, men intet Tørvestjør. Udsæden til en saadan Gaard er i Almindelighed 7 Edr. Rug, 11 Edr. Byg, 10 Edr. Havre, 5 Edr. Erter, 3 Edr. Birk, 20 til 30 Edr. Kartofler, som sædvanlig giver 7–8 Fold, med Undtagelse af Bælgssæden, der kun giver 5 Fold, og Kartoflerne, der giver 10 Fold; Besætningen er 6 Heste, 8 Koer, 10 Faar og 6 Sviin. Der tillægges aarlig 3 Styrker Hornqvæg, 2–3 Faar, 6 Sviin; af Heste derimod kun omtrent eet Føl hvert tredie Aar. Tillegget forbruges mest i Huusholdningen, og der sælges ubetydeligt. Sædkistet er: 1. heel eller halv Brak til Rug; 2. Byg; 3. Erter eller Kartofler; 4. Byg; 5. Havre I Overdrevsjorderne, eller de Jorder, som falde sandagtige, lægges sædvanlig: 1. Rug; 2. Kartofler; 3. Byg; 4. Havre eller Birk; 5. Havre; der avles 40 Læs Hø og 80 Læs Halm til 60 Lpd. pr. Læs. De kongelige Skatter af en Gaard ere omtrent 70 Rbd. Sedler, og Communeafgivterne, foruden Tienderne, omtr. 3 Rbd. Sedler pr. Ede Hartkorn.

Den aarlige Production for hele Sognet kan anslaaes til 3000 Edr. Rug, 4800 Edr. Byg, 4400 Edr. Havre, 1550 Edr. Erter, 930 Edr. Birk, 15000 Edr. Kartofler 124 Edr. Smør; heraf sælges 1000 Edr. Rug, 2700 Edr. Byg, 350 Edr. Erter, og 31 Edr. Smør; af Havre, Kartofler og Birk selges Intet, men hvad deraf produceres, forbruges til Fodring og Hedning, samt til Udsæd. Til Huusholdningsbrug og Udsæd medgaaer fremdeles 2000 Edr. Rug, 2100 Edr. Byg, 93 Edr. Smør og 1200 Edr. Erter. Sognets Dvæghold kan anslaaes til 370 Heste, 500 Stkr. Hornqvæg, 600 Faar og 450 Sviin.

I Forbindelse med Aunneret Maalov donner Sognet et Fattigvæsensdistrict, der bestyres paa sædvanlig Maade af Præsten og 4 Forstandere. De Fattiges Ansal er i begge

Sogne 31. Deres Forsørgelsesmaade retter sig efter deres Stilling; Nogle faae Kost og Logis ved Omgang; Andre faae Gryn og Brød hos Sognets Beboere, og efter Andre Huusleje, Brændsel og Klæder. Omkostningerne til de Fattiges Underholdning kunne i Gjennemsnit anslaaes til 700 Kostdage, 240 Lpd. Brød, 10 Skpr. Gryn og 420 Rbd. i Penge. Fattigvæsenet ejer nogle Legatter, nemlig: et af Kirfedommer Gyrsting, ifolge Testament af 10 August 1769, paa 200 Rbd. Sølv; et uden Navn og Fundats paa 40 Rbd. Sølv; to hvert paa 60 Rbd. Sølv, og et paa 710 Rbd. Sølv. De 4 første af disse Legater ere prioriterede i Ejendomme i Ballerup By, og det sidste bestaaer i kongl. Obligationer, der ere deponerede i Amtets Fattigcaesse. Samtlige Legater bestyres af Sognets Fattigcommission. Desuden have de Fattige secundair Ret til Provst Dorschæi Legat til Skolelæreren i Skovlunde, see S. 176.

Landevejen til Frederikssund gaaer over Skovlunde, Pederstrup og Ballerup Byers Marker.

Sognet ligger i Kjøbenhavns Amts Ryterdistricts nordre Birk, og udgjør det 9de Landlægd af Smørum Herred i Kjøbenhavns Amt.

Sognet danner tilligemed Maalsø Sogn et Pastorat, der i Cancelliet er ansat til 600 Rd. — Præsten, for Tiden Hr. Provst Engelhardt, beboer den i Ballerup By liggende Præstegaard, der blev opbygget i Aaret 1802 ved Kirken, og bestaaer af 4 Længder, af hvilke Stuehuset, der har smukke Bærelser og er teglhængt, er opført af Muur og Bindingsværk; de tre Udlængder af Leer- og Bindingsværk. Præstegaarden er vel vedligeholdt og afgiver en bequem Bopæl. Den er assureret for 8110 Rbd. Sølv. Indlossningssummen er 500 Rbd.; til Gaarden er en smuk Have.

Oprindeligen har Præstegaarden staet for 20 Tdr. 1 Skp. 2 Fdk. priv. A. og E. Hrk. med et Areal af 150 Tdr.

Ed. Ager, Eng og Overdrev; men for Tiden staaer den kun for 10 Edr. 1 Alb. priv. A. og E. Hrk. med et Areal af 60 Edr. Ed., hvorf 28 Edr. Agerland, og 32 Ed. Eng og Mose; Mose med Sætteplads udgjør omtrent 2 Edr. Ed. Om Jordernes Bonitet gjælder, hvad forhen er bemærket om Sognets Jorder i Almindelighed. Udsæden er aarlig 6 Edr. Rug, 8 til 9 Edr. Byg, 10 Edr. Havre, 5 til 6 Edr. Erter, 30 Edr. Kartofler. Der ables sædvaniligen 8 Fold. Drivtsmaaden er saaledes: 1. Sommerbrak, i Almindelighed med Bikker-Havre, hvorefter gjødes til 2. Rug; 3. Byg; 4. Erter eller Kartofler; 5. Byg, hvor der Aaret tilforn var Erter og Kartofler, og der, hvor der Aaret tilforn var Byg, Havre med Kløver, som udlægges; hvor der 3 Aar har været Byg, saaes 6. Havre, som udlægges med Kløver i 3 Aar. Besætningen er 5 Heste, 16 Koer, 8 Faar, 6 Sviin.

Af Præstegaardens oprindelige Areal overdroges i Aaret 1803 med kgl. Approbation af 7 Decbr. s. A. dens Overdrev, som er 32 Edr. Ed. stort, med 1 Ed. 2 Skpr. 3 Fdk. 1 Alb. Hrk. til 2 Arvesæstere, som svare aarlig 90 Rbd. Sølv; dog havde Præsten Ret til efter 25 Aars Forløb at forandre denne Afgift til 22 Edr. 3 Skpr. Rug, men Pensgeafgivten er desvagtet vedbleven. Ved Forandring af Arvesæstere skal der erlægges 1 Rbd. pr. Ed. Ed. i Recognition til Præsten. I Aaret 1815 solgtes ligeledes, med kgl. Approbation af 22de November s. A., 8 Edr. 6 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. priv. Hrk. med et Areal af 52½ Ed. Ed. for 2072 Rbd. 53 s. S. og E., hvorf Præsten hæver 5 pCt. Rente paa Biskopspens Contoir; desuden svare Kjøberne aarlig 6 Edr. Byg pr. Ed. Hrk.

Om Præstetienden, der hæves af Ballerup og Maaløv Sognes tiendeydende Hrk., 563 Edr. 6 Skpr. 1 Alb., er i Aaret 1834 truffen bestandig Accord, som er approberet under 22de September s. A. Ifolge denne oppebæres Korn-

tienden med 6 Skpr. Byg og 18 s. Sølv pr. Ede Hrtk., Nyægtienden med 24 s. og Smaaredsel med 8 s.; begge ligeledes pr. Ede Hrtk. Offer og Accidentier udgjøre om-trent 500 Rbd. om Aaret, og for en Skovpart, som er overdraget Kongen, faaer Præsten aarlig af de kongelige Skove 3 Favne Brænde og desuden 6 Rbd., som Erstatning Bræsningen af Skoven. Annergaarden i Maaløv, der staaer for 9 Edr. 6 Skpr. 1 Fdkr. 2 Alb. upr. U. og E. Hrtk. med et Areal af 76 Edr. Ed., samt 2 Fdk. 1 Alb. upr. Hrtk. Skovsfyld, er bortarvesæt, med egl. Approbation af 11te Octo-ber 1811, mod en aarlig Afgift af 2 Edr. Rug, 16 Edr. Byg og 3 Edr. Havre, men Arvefæsteren betaler ingen Biender. Naar en ny Arvefæster tiltræder Gaarden, be-taler han i Indfæstning til Sognepræsten det Tredobbelte af ovenansorte Sæd efter det Aars Capitolstart, i hvilket han fæsier den.

Bankhæftelsesbeløbet af Præstegaardens Jorder er 960 Rbd. r. S. og af det tiendehedende Hrtk. 1418 Rbd. 86 s. r. S. Præstekaldets Byrder ere: i Skatter og Afgivter 288 Rbd. 19 s. S. og E., hvori aarlig godtgiøres 12 Rbd. r. S.; i Renter af Gaardens Indløsningssum 20 Rbd; i Landemøde-Expenser 12 Rbd; i Enkepenzion 65 Edr. Byg efter Capitolstart; Artillerihest holdes.

Paa Præstegaarden findes et af afdøde Provst Schiott stiftet Bibliothek til Brug for Sognets Beboere, men som kun lidet afbenyttes.

I Sognet findes en

Mølle,

som ejes af Hr. Zachariassen. Det er en hollandsk Wind-mølle med 3 Nørerne, 1 Grynværn, 8 Nvarter 2 Tom. i Diam., 1 Grov værn, 11 Nv. 2 Tom. i Diam. og 1 Skal-værn, 10 Nv. 2 Tom. i Diam.; den maler 1 Ede Sæd

Timen, og kan om Aaret formale 1800 Tdr. Tæd, hvoraf den fine betales med 3 Mk. pr. Tonde, men af den grove erlægges den almindelige Told. Møllen staar for 4 Tdr. 6 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. upr. Hrtk. Melleskyld. Bygningen bestaaer af 5 Længder, hvoraf Stuehuset er teglhængt og grundmuret, 1 Etage med Kvist; det indeholder smukke Bærrelser; de øvrige Længder ere opførte af stampet Leer og straatelkede. Møllen har et tiliggende af 16 Tdr. Land, der skylder af 2 Tdr. upr. U. og E. Hrtk.; af dette Areal ere 14 Tdr. Ed. Agerjord og 2 Tdr. Ed. Eng. Udsæden er 3 Tdr. Rug, 6 Tdr. Byg, 3 Tdr. Havre, 1½ Tde Roter og $\frac{1}{2}$ Tde Wikker; som Besætning holdes 4 Heste, 4 Kær, 6 Faar og 20 Sviin; Drivtsmaaden er: heel Bræt, Rug, Byg, Roter, Kartosler, Havre, Kløver. I Kgl. Ekatter svares 153 Rbd., og i Comm. Afg. 20 Rbd. Til Møllen hører et Smødehus. Den er assureret for 6610 Rbd. Sølv; Bankhæftelse hviler ikke paa den, som opført efter 1813. ■

Sognet har ogsaa en

K r o

i Ballerup By. Den har Privilegium til Krohold, Gjess-giveri, Brændevinsbrænderi og Detailhandel. Den ejes for Tiden af Kromand Johnsenens Enke. Bygningen bestaaer af 6 Længder, Muur- og Bindingsværk med Straatag, og afgiver en begiven Bopæl med en smuk Have; den er assureret for 14380 Rbd. Sølv. Forderne staae for 7 Tdr. 6 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb. upr. U. og E. Hrtk. med et Areal af 83 Tdr. Land. Udsæden, 8 Tdr. Rug, 10 Tdr. Byg, 10 Tdr. Havre, 4 Tdr. Bælgæd, 10 Tdr. Kartosler, giver 6 — 7 Fold. Af Hs avles 33 Læs, af Halm 150 Læs; godt Ærvestkær haves til eget Brug. Besætningen er: 6 Heste, 12 Kvæghoveder, 8 Faar og 6 Sviin. Forderne ere lidt bakkede, og bestaae af sand- og leerblændet Muld. Paa Loden findes 3 Tdr. Land Egescov.

XIV. Maaløv Sogn

har mod N. Værø og Kirkeværlose Sogne, det første i Frederiksborg Amt; mod D. Kirkeværlose og Ballerup Sogne, mod S. Ballerup og Smørumsøre Sogne og mod V. Værø Sogn. Værebrou-Aa adskiller Sognet for en Deel fra Kirkeværlose Sogn og ganske fra Frederiksborg Amt. Sognet indbefatter Byerne Maaløv og Sørup.

Maaløv By, beliggende ved Landevejen til Frederiks-sund, $2\frac{1}{2}$ Miil fra Kjøbenhavn, og $\frac{1}{2}$ Miil fra Ballerup, har et Areal af 988 Edr. Ed., som er ansat til 122 Edr. 6 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. upr. A. og E. Hartkorn*) samt 3 Fdk. 1 Alb. upr. Hartkorn Skovsyld, og fordeelt paa 47 Matr. Nr. Dette Hartkorn blev ved Taxationen i Na-ret 1802 ansat til 300 Rd. pr. Tonde. I Byen ligger Kirken, en Skole, 20 Selvejergaarde, 2 Arvesætsgaarde, 3 Selvejerhuse med Hrtk. og Jord, 10 Selvejerhuse med Jord, men uden særskilt Hrtk., 16 Selvejerhuse uden Hrtk. og Jord, samt to Arvesætshuse under Maaløv Kirke uden Hrtk. og Jord; af de to Arvesætsgaarde har den ene Arvesæste under Maaløv Kirke; den anden er Ballerup Præstegaards Annexgaard. 9 Gaarde have over 9 Edr., 2 over 8 Edr., 1 over 4 Edr., 3 over 3 Edr., 1 over 2 Edr. og 6 over 1 Tonde Hrtk. De tre til Hrtk. ansatte Huse have, det ene over 6 Skpr., det andet over 1 Skp., og det tredie under en

*) Ester Amtsstuens'

Opgivende Kun .	113 Edr. 5 Skp. 3 Fdk. = Alb. upr. A. og E. Hrtk.
Når hertil lagges Præstegaardens Annexorder	9 — 6 — 1 — 2 — — —
udkommer . .	123 Edr. 4 Skp. = Fdk. 2 Alb. upr. A. og E. Hrtk.
	122 — 6 — 1 — 2 — — —

eller en Difference af = Edr. 5 Skp. 3 Fdk. = Alb. upr. A. og E. Hrtk., hvilket dog ikke influerer paa Totalsummen af Sognets Hart-korn, da Sørup Byes Hrtk. i Amtsstuuen er opfert med et saa meget mindre Beleb. Det differerende Hrtk. er det, som hvi-ler paa Højengen (S. 155).

Skp.; af husene uden Hrtk. have 8 et ikke saa ganske ube-
tydeligt tilliggende af Land, nemlig fra 4—8 Edr.; et
har endog et Areal af 24 Edr. 13 Gaarde og 8 Huse
ere udslyttede. — Byen ligger midt i dens Forder, der ere
højst mod D., lavest mod B., hvor de straane mod en lidet
Bæk, der løber gjennem Byen; af Bonitet ere de lerede
med Blanding af sort Muld; dog ere Overdrevs Forderne
lette og sandede. Mod B. ere de ved Værebrogåa, eller
som den her i Egnen kaldes Mølleaaen, adskilte fra Bringe
Byes Forder i Kirkevarløse Sogn. Med Eng og Mose-
bund er Byen kun meget slet forsynet; hele Arealet af først-
nævnte Slags kan, højt regnet, anslaaes til 88 Edr. Land,
og af sidstnævnte til 39 Edr. Ed., og kun en eneste Lodsejer
kan siges at have en Tørvemose af nogen Betydning. Det
eneste Tørvefjær findes ved Mølleaaen, men Vandet fra
gåen stiger ofte op i Gravene og fordærver Tørvene. I
Byen findes en Kilde. Af haandværkere haves 2 Smede,
1 Hjulmand, 5 Bævere, 2 Skomagere, 2 Skrädere, 1
Rebslager; af Tynde, 30 Karle, 26 Piger og 12 Drenges,
og af Indsiddere 1.

Byen danner i Forening med Sorup et Skoledistrict,
hvortil fremdeles herer Jonstrup Bang i Kirkevarløse
Sogn, og 6 Gaarde samt alle Huse af Pederstrup By i
Ballerup Sogn. Skolebygningen er opført af Frederik den
4de. Den er grundmuret, har gibede og malede Værelser,
Bindingsværks Udhús, en smuk Have og en Jordlod paa 4
Edr. Ed. Embedets Indkomster ere 6 Edr. Rug og 10 Edr. Byg
in natura, 25 Edr. Byg efter Capit. - Taxt, 128 Epd. Hø,
192 Epd. Halm, 1 Læs Tørv af hver Gaard, 24 Rbd. i
Løn, 20 til 30 Rbd. i Offer og Accidentier, og 24 Sk. i
Tulerente af hver Gaard paa 9 Edr. Hrtk. De skoles-
gende Børns Antal er 90; Gymnastik og indbyrdes Under-
viisning ere indførte.

Sorup By ligger ligeledes ved Frederiksunds Lande-
vej og staaer for 37 Edr. 3 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. upr.

A. og 1. Hrtk. *) med et Areal af 305 Edr. Ed., fordeelt paa 9 Matr. Nr. Hartkornet blev i 1802 vurderet til 300 Rd. pr. Ede. Byen har 4 Gaarde, hver paa 9 Edr. 1 Skpr. 2 Fdk. 1½ Alb. upr. A. og E. Hrtk., hvoraf de 3 besiddes med fuld Ejendom; den 4de er en Fæstegaard under Edelgave, som ogsaa her ejer 3 Fæstehuse uden Hrtk., der dog hvert have et Tilliggende af omtrent 2 Edr. Land. Edelgave ejer fremdeles en Eng ved Byen, kaldet Højengen, paa 26 Edr. Ed. (jvf. S. 155 og 185 *). 3 Gaarde og 1 Huus ere udflyttede. Jorderne ligge lavere end Maaløvs; de hælde alle mod B., og ere af en bedre Bonitet, end Maaløvs. Ved Mølleaaen, der adskiller Sognet fra Frederiksborg Amt, har Byen rigelig Engbund, omtrent 77 Edr. Ed., hvormod den, ligesom Maaløv, har Ubetydeligt af Mose, neppe 15 Edr. Ed., og af ringe Bonitet. Af Haandværkere og Indsiddere findes ingen; af Tyende: 7 Karle, 6 Piger og 4 Drenge.

Hele Sognet staaer for 160 Edr. 2 Skpr. 1 Fdk. upr. A. og E. Hrtk., 3 Fdk. 1 Alb. upr. Hartkorn Skovsyld og 5 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb. **) upr. Hartkorn Møllestyld med et

*) Af Amtsstuuen er Hartkornet opgivet at være 36 Edr. 6 Skpr. 1 Alb. (jvf. S. 82 *).

**) Efter Amtsstuuen er det upr. A. og E. Hrtk. fordeelt saaledes:

Nyterdistrictet	109	Edr.	=	Skpr.	=	Fdk.	=	Alb.
Kirkejorden	4	-	5	-	3	-	-	-
Præstens Annergaard	9	-	6	-	1	-	2	-
Selværgods i Sørup	18	-	3	-	-	-	½	-
Fæstegods under Edelgave samme steds	18	-	3	-	-	-	½	-

160 Edr. 2 Skpr. 1 Fdk. = Alb.
upr. A. og E. Hrtk.

I Texten er der ansørt, at kun 9 Edr. 1 Skpr. 2 Fdk. 1½ Alb. af Sørup Byes Hrtk. er Fæstegods under Hovedgaarden Edelgave, men denne Difference maa hidrøre deraf, at en af Sørup Selværgaarde hører til bemeldte Hovedgaards Completteringsgods.

Det upr. Hrtk. Møllestyld, der i Amtsstuuen er opført med samme Beløb, som i Texten er ansørt, er fordeelt saaledes:

Selværgods under Sørup	2	Skpr.	2	Fdk.	2	Alb.
Fæstegods under Edelgave samme steds	2	-	2	-	2	-

Det upr. Hrtk. Skovsyld stemmer ogsaa med Amtsstuuegens Opgivende.

Areal af 1293 Edr. Ed., fordeelt paa 56 Matr. No. Paa dette Areal findes en Kirke, en Skole, 23 Selvejergaarde, 2 Arvesætsgaarde, 1 Høstegaard, 3 Selvejerhuse med Hrtk. og Jord, 13 Selvejerhuse med Jord, men uden Hrtk.; 16 jordløse Selvejerhuse, og 2 jordløse Arvesætshuse. 16 Gaarde og 9 Huse ere udflyttede.

Jorderne ere af god Bonitet og i Landets Matricul ansatte til Taxten 12. Muldjord er den dominerende Jordart med Tilsætning af Leer og noget Sand. I Almindelighed er Jordbunden jevn; dog hæver Egnen sig mod N., hvor der findes flere Høje; mod N. og især mod V., henimod Molleåen har Egnen stærkt Falde. Alle Jorderne ere udskifte de. Sognets Engbund kan anslaes til 165 Edr. Ed. og Mosebunden til 54 Edr. Ed. Det Meste af denne Engbund kommer paa Sørup, der er vel forsynet med Eng, hvorimod begge Byer kun have ringe og slet Tørvestjær. Gjennemsnits-Arealet af Land paa en Ede Hrtk. er omtrent 8 Edr.

Af Skove og Søer har Sognet ingen, og af Uaer egenlig heller ingen; thi Bærebros eller Molle-Uaen begrænser blot Sognet mod N. og V. Den kommer fra Søndersøen i Kirkeværlose Sogn. Ved Sørup er en Steenbro over Uaen, Snylebro kaitet, hvorover Landevejen mellem København og Frederiksund gaaer, en af de solideste Broer paa de mindre Landeveje i Sjælland. I Uaen fiskes Krebs, Gjedder og Skaller.

Sognet er Annex til Ballerup, hvorhen der er $\frac{1}{2}$ Mill. Kirken, der forдум kældtes St. Jøbs Kirke, ligger i Maaløv By og har to Klokker, men forresten ingen Mærkeligheder. Den ejer i Maaløv By en Gaard paa 47 Edr. Ed., der er bortfæstet mod en aarlig Afgift af 10 Edr. 2 Skpr. $1\frac{1}{2}$ Fdk. Byg, og endvidere to jordløse Huse. Af Kirketienden ejer Kongen 149 Edr. 6 Skpr. 1 Alb.; den er overladt Yderne mod en aarlig Afgift af 40 s. pr. Ede Hrtk., og behæftet til Banken med 63 Rbd. 86 s. r. S. Konge-

tienden af dette Hrk., 149 Edr. 6 Skpr. 1 Alb., er henlagt til Metropolitanstolen, men overdragen Yderne paa samme Vilkaar som Kirketienden, og behøftet til Banken med 79 Rbd. 84 f. r. S. Af Sognets øvrige tiendeydende Hrk. er Præsten beneficeret med Konge- og Kirke-Tienden af 9 Edr. 6 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb., hvoraf Intet ydes (see S. 180) og hvis Bankhæftelses-Beløb er indbefattet under Kaldets, og Besidderen af Hovedgaarden Edelgave med samme Tiender af Højengens Hrk., 5 Skpr. 3 Fdk., hvoraf Bankhæftelsen, 3 Rbd. 10 f. r. S., er indfriet. Hele Sognets Konge- og Kirke-Tiender ere hver for sig matriculerede til 28 Edr. Tiende-Hrk. Om Præstetienden og dens Ydelse henvises til Præstekaldet under Ballerup Sogn (S. 178).

Sognet har 369 (i Aaret 1801: 313) Indbyggere, nemlig af Mandkjøn 194 og af Dvindekjøn 175; af dette Folke-Antal høre 85 til den tjenende Classe, nemlig 37 Karle, 32 Piger og 16 Drenge; af Indsiddere findes her kun een, og af Haandværkere: 2 Smede, 1 Hjulmand, 5 Vævere, 2 Skomagere, 2 Skredere og 1 Reebslager. Ågerbrug er Bøndernes eneste Næringsvej. De udmærke sig ved en moralst god Charakter, og ved Flid og Farvelighed. Endskjøndt Bøflanden i Hovedsognet Ballerup kan kaldes god, er den dog betydelig bedre i Maaløv Sogn, hvilket vel fornemmelig maa tilskrives Ejendommenes ringe Udstykning og Jordernes Godhed.

Sognet har kun eet Skoledistrict. Om Skolen, Lærens Vilkaar o. s. v., see S. 183.

Bygningerne, der i ingen Henseende udmærke sig fra almindelige Bøndergaarde i Sjælland, ere assurerede for 34730 Rbd. Sølv; i disse, Jorderne og Inventariet, er prioriteret et Beløb af 580 Rbd. r. S., 9867 Rbd. Sølv og 7582 Rbd. 25 $\frac{1}{2}$ f. S. og £.; af disse Summer ejer private Creditorer 580 Rbd. r. S., 1145 Rbd. 48 f. Sølv og 4034 Rbd. S. og £., Umyndige 1781 Rbd. 48 f. Sølv og 545 Rbd. 27 $\frac{1}{2}$ f. S. og £., og offentlige Stiftelser 6940 Rbd. Sølv samt 3002 Rbd. 94 f. S. og £.

Kun faae Sogne paa Kjøbenhavns Amt ere mindre udstykkede, end dette. Af dets 24 Gaarde staas de 15 for over 8 Edr. Hrk., og de fleste af disse have 9 Edr. og derover. Til en saadan Gaard med et Areal af 70 til 75 Edr. Ed., hvoraf i Maalsø omrent $\frac{1}{2}$ er Eng, men i Sorup det Halve, udsaaes, hvad dog meest gjelder for Maalsø By, sædvanlig 8 Edr. Rug, 10 Edr. Byg, 12 Edr. Havre, 4 Edr. Erter, 2 Edr. Wikker, 5 Edr. Blandingsæd af Wikker og Havre og 12 Edr. Kartofler. Udsædengiver i Almindelighed 7 til 8 Hold, med Undtagelse af Bælgæd og Kartofler, hvoraf den Förste giver 5 og den Sidste 10 Hold. Der avles omrent 40 Læs Hø og 100 Læs Halm til 60 Lpd. pr. Læs. Besætningen er 6 til 8 Heste, 10 Kører, 12 Faar og 6 Sviin. Det aarlige Tillæg er 3—4 Stkr. Hornqvæg, 5—6 Sviin, 1 Hest, 3 Faar, hvoraf sælges et Par Faar og 16 Lam. Havedyrkning er i god Fremgang. Hør dyrkes med Flid, men kun til eget Forbrug. De kgl. Skatter af en Gaard paa 9 Edr. Hrk. udgjøre omrent 90 Rbd. Sedler, og Commune-Afgifterne, foruden Tienderne, omrent 2 Rbd. 5 M. S. og 2. pr. Ede Hrk. Den sædvanlige Driftsmaade er: 1. Brak; derefter Rug eller Byg; 2. Byg eller Kartofler; 3. Erter eller Staldsformer; 4. Byg eller Rug, hvorefter 5. Jorden udlægges i 3 Aar med Klover eller Raigræs. Overdrevs-Jorderne drives blot med Havre og Kartofler, og faae ingen Gjødning. Den aarlige Production af Sognet kan anslaaes til: 1000 Edr. Rug, 1250 Edr. Byg, 1450 Edr. Havre, 350 Edr. Erter, 170 Edr. Wikker, 3300 Edr. Kartofler, 45 Edr. Smør. Af denne Production medgaaer i Husholdningen, til Udsæd, Fodring, Fedning, og Natural-Præstationer: 700 Edr. Rug, 600 Edr. Byg, 1300 Edr. Havre, 260 Edr. Erter, 34 Edr. Smør, 170 Edr. Wikker og 3300 Edr. Kartofler. Resten, 300 Edr. Rug, 650 Edr. Byg, 150 Edr. Havre, 90 Edr. Erter og 11 Edr. Smør sælges. Det holdes 140 Heste, 200 Stkr. Hornqvæg, 250 Faar og 150 Sviin.

Bejen til Frederiksund gaaer igjennem Sognet, der ligger i Københavns Amts Ryterdistricts nordre Birk, og er det 7de Landcæd af Smørup Herred.

Om Fattigvæsenet og dets Bestyrelse, m. v. henvises til Hovedsognet Ballerup.

I Sognet findes hverken Hovedgaard, Møller eller Kroer.

XV. Kirkeværlse Sogn

grænser mod N. til Farum Sø og Frederiksborg Amt, mod W. til Frederiksborg Amt, fra hvilket det tildeels er adskilt ved en Å, mod S. til Maaløv, Ballerup og Herløv Sogne, mod D. til Gladsaxe Sogn og Fure Sø. Fra Maaløv Sogn skilles det for en Deel ved en Å, Molleaen. Det bestaaer af følgende Byer: Kirkeværlse, Bringe, Lilleværlse, Kollekolle med Kulhusene og Joenstrupsvang.

Kirkeværlse By, der ligger $2\frac{1}{2}$ Miil N. W. for København, $\frac{1}{2}$ Miil fra Frederiksunds Landevej og næsten $\frac{3}{4}$ Miil fra Landevejen til Frederiksborg, som gaaer igjennem Kollekolle, har et Areal af 1423 Edr. Land, der i Landets Matricul er ansat til 13 Edr. 6 Skpr. 1 Fdk. priv. A. og E. Hrtk. og 5 Skpr. priv. Skovstyld, samt 121 Edr. 6 Skpr. 2 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. (Amtsstuen angiver 112 Edr. 3 Skpr. 1 Fdk. $\frac{2}{3}$ Alb.) upriv. A. og E. Hrtk.*). Dette Areal er

*). Naar der til det i Amtsstuen saaledes ansætte Belsb. . . . . 112 Edr. 3 Skpr. 1 Fdk. $\frac{2}{3}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk.

Legges det upriv. A. og E. Hartkorn, der hviler paa nogle Kongen tilhørende, under Kirkeværlse By liggende, Skovstrekninger, og af hvilket der ikke suares Skat, nemlig. 8 Edr. 1 Skpr. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb.

og omt. 1 — 2 — = — = — 9 — 3 — 1 — $\frac{1}{2}$ —

udkommer . . . . . 121 Edr. 6 Skpr. 2 Fdk. $\frac{2}{3}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk.

hvilket paa lidet nær stemmer med dt i Matr. Cont. ansætte og i Texten opzivne Hrtk.

fordelte paa 94 Matr. No.; ved Taxationen i Aaret 1802; blev Hrk. vurderet til 300 Rd. pr. Ed. Foruden Skovridersgaarden Christianshøj, Skolen og Kroen bestaaer Byen af 22 Selvejergaarde og 2 Arvesætsgaarde under Præsteembedet. Af disse Gaarde have 5 over 8 Edr. Hrk., 8 mellem 4 og 7 Edr. og 11 fra 1 til 4 Edr.; af Huse findes 7 med Jord, hvoraf to med Fæstejord under Præstegaarden; de andre ere Selvejendom og 41 uden Jord alle Selvejendom paa eet nærliggende, som er Arvesætte under Universitetet. 11 Gaarde ere udflyttede, men ingen Huse. Byen har imod Nord langs med Farum Sø Skov, hvorigennem flyder en Åa. Kongen ejer 3 Edr. 3 Skpr. $\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrk., der bruges af Skovrideren paa Christianshøj; fremdeles 1 Ede 5 Skpr. upr. A. og E. Hrk. med 6 Edr. Land Skovplantage og 5 Edr. Land Agerjord, som bruges af Skovrideren, samt en samlet Fredskov paa 8 Edr. 1 Skp. 1 Hdk. $\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrk. med et Areal af 180 Edr. Land, hvoraf 47 Edr. ere Mose og Eng. Ved Farum Sø ligger Præsteskoven, som indtager et Areal af 36 Edr. Ed., uden særskilt Hrk. — Kroen skylder af 10 Edr. 5 Skpr. $2\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrk. med et Areal af 89 Edr. Land; den har fremdeles lejet en Eng paa 4 Edr. Land, der ejes af Byen, og endelig en Lød paa 10 Edr. Land med 1 Ede 1 Skp. 3 Hdk. 1 Alb. upr. A. og E. Hrk., som ejes af Kirken. Ledøje Kirke ejer 1 Ede 4 Skpr. 1 Alb. upr. A. og E. Hrk. med 15 Edr. Land, som ligeledes ere overdragne i Arvesætte til Ejeren af Kroen. Byens Engbund kan anslaes til omtr. 180 Edr. Ed. Den har ingen Mangel paa Tørvestkær, men det er kun af ringe Bestandenhed. I Byen har forhen ligget en Præstegaard, som nu er nedlagt, og dens Jorder ere bortfæstede; men herom mere siden. Byens Overdrev, 67 Edr. Ed., deels bestaaende af Skovjord, og deels af en Mose, Karlsmose kaldet, er foromtr. 50 Aar siden solgt af Bonderne, og er nu bebygget med en Gaard, der er indbefattet

under det ovenansorte Antal. Byen har en Kilde, som forsyner den med Vand. Den tæller 2 Smede, 2 Hjulmænd, 1 Skräder, 3 Skomagere, 4 Bøvere og en Jordemoder, desuden 50 Karle, 50 Piger, 30 Drenge og 5 Indsiddere. Kirkeværsløse udgør i Forening med Bringe et Skoledistrict. Skolelæreren har reglementeret Løn, desuden 6 Edr. Land og i Offer og Accidentier 50 Rbd., aarlig og desuden 10 Rbd. Sølv som Forsanger i Kirken; hans hele aarlige Indtægt kan anslaaes til noget over 300 Rbd. Skolen besøges af 92 Børn, og den indbyrdes Undervisning tillige med Gymnastik ere indførte. Kirken er vel vedligeholdt, og tilhører Københavns Universitet. Den er efter Opgivende fra Stedet forsynet med en udmærket smuk Altertavle, samt et Orgel, og ejer en Jordlod paa 10 Edr Land, men som er overdragen i Arvesæste til Kroen, mod en aarlig Afgift af 9 Rbd.

Den ovennævnte Præstegaard er ifølge kongligt Gavebrev af 15de November 1698 henlagt til Farum Præstekald. Denne Unnergaard bestod fordum af 13 Edr. 6 Skpr. 1 Fdk. pr. U. og E. Hrk. samt 5 Skpr. Skovsyld, men er nu udstykket i 12 Parceller; Hovedparcellen, der er fremkommen ved Sammenlægning af 3 af Lodderne og staar for omtr. 3 Edr Hrk., er bebygget; denne Parcel tilligemed en anden bebygget paa over 1 Ede Hrk. have Arvesæste og ere de under Byens Gaarde anførte 2de Arvesæstegaarde; de øvrige Lodder, med Undtagelse af to bebyggede Huuslodder, drives under Byens Huse og Gaarde, og ere overdragne deels ved Arvesæste og deels ved simpelt Faste. Maar undtages 3 Længder af den gamle Præstegaard paa Hovedparcellen, tilhøre de øvrige Bygninger Parcellisterne selv. Disse samtlige Faestere svare Præsten i Farum i aarlig Afgift ved Mortensdag 292 Rbd. Sølv. Unnergaardens Bankhaeftelse udgør 583 Rbd. 19 f. r. S. hvoraf intet er betalt. Evende jordløse Huse og 1 ubebygget Jordlod here ogsaa til dette

Præstekald. De svare ikkun i aarlig Afgift hver 1 Rbd. 4 Mf. S. og E. og den sidste 4 Rbd. aarlig, foruden 6 Skpr. Byg, efter Capitolstart.

Bringe By har et Areal af 498 Edr. Land, der er skyldsat til 50 Edr. 4 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb. upr. A. og E. Hrk. *) og fordeelt paa 19 Matr. No. Ved Taxationen i Aaret 1802 blev dette Hartkorn vurderet til 300 Rbd. pr. Ede. Byen taeller 6 Selvejergaarde, hvoraf 1 paa over 9 Edr. Hrk. og 5 paa over 8 Edr.; 3 ere udflyttede. Af Huse uden Jord findes der 7. Jorderne ere deels sandede deels sumpede; mod Syd ere de begrænsede af Værebroua. Engbunden kan udgjøre 90 Edr. Land. Byen har 1 Hjulumand, 1 Skæder, 16 Karle, 16 Piger, 8 Drenge og 2 Indsiddere. Den hører, som foran bemærket, til Kirkeværlose Skoledistrict.

Lilleværlose By skylder af 107 Ed. 1 Skp. 3 Fdk. 2 Alb.**) upr. A. og E. Hrk. og 6 Edr. 3 Skpr. 3 Fdk. 1 Alb. upr. Hrk. Skovskyld med et Areal af 2304 Edr. Ed. fordeelt paa 80 Matr. No. Hartkornet blev ved Taxationen i 1802 vurderet til 400 Rd. pr. Ede; Jorderne ere af bedre Bonitet end i Kirkeværlose; men de ansees for at være maadelig udstillet; Lodderne have en meget uregelmæssig Figur, og Enhver erholdt sin Jord langt fraliggende i 5 forskellige Lodder. Det varede derfor længe, inden Nogen vilde udflytte, hvilket først

*) Amtsstuen har opgivet 53 Edr. 5 Skpr. 2 Fdkr. 1 Alb., hvilket hidrører derfra, at Mellen paa Jonstrup, som skylder 3 Edr. 1 Skp. upr. A. og E. Hartkorn, af samme er regnet med til Bringe By.

**) Ester Opgivende fra Amtsstuen kun 100 Edr. 4 Skpr. 1 Fdk., hvilket hidrører derfra, at den Kongen tilhørende Fredskov Ø. for Byen, Nordskov kaldet, er ansat til 6 Ed. 5 Skpr. 2 Fdk 2 Alb. upr. A. og E. Hartkorn, hvoraf ikke svares Skatter. Paa denne Skov og Hareskoven hviler ogsaa det anserete upr. Hrk. Skovskyld.

skete efter en Isdebrand. Byrden Lilleværsløse-Gaard paa 7 Edr. 2 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. U. og E. Hrtk. samt en Kro med 9 Edr. 2 Skpr. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. upr. Hrtk. tæller Byen 13 Selvejergaarde, hvoraf een paa over 10 Edr. Hrtk., een paa over 9 Edr., 9 fra 5—8 Edr. og 4 fra 1—3 Edr. Af disse Gaarde ere 6 udslyttede. Af huse med Jord findes 15, hvoraf de fleste have fra 3—7 Skpr. Hrtk. og derover; nogle dog derunder; 14 ere udslyttede og 3 Huuslægger ejes af Udensogns-Beboere. Desuden tæller Byen 40 jordløse Huse, hvoraf 3 ere udslyttede. I Lilleværsløse Skoledistrict finder 5 Skovløberhuse og 1 Skovfogedbolig, Navnehuset kaldet, med 21 Edr. Land. Øst for Byen er en Fredskov, Nordskoven kaldet, stor 400 Edr. Land., der skylder af 6 Edr. 3 Skpr. 3 Fdk. 1 Alb. upriv. Hartk Skovskyld og 6 Edr. 5 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. upriv. U. og E. Hartk., samt S. D. for Byen en anden Fredskov, Hareskov kaldet, under den foregaaende Skovs Hrtk., og som her under Byen har et Areal af 624 Edr. Land. I Byen findes 24 Indsiddere, 2 Smede, 5 Hjulmænd, 1 Skomager, 2 Skrädere, 4 Bævere, 1 Uhrmager, og af Æyende: 52 Karle, 52 Piger og 24 Drenge. Byen danner i Forening med Kollekolle et Skoledistrict. Skolen er grundmuret og bygget af Frederik den VI; den har et Tilliggende af $11\frac{1}{2}$ Ede Ed., og en Have paa 1 Skp. Ed., begge uden Hrtk. Skolelæreren har reglementeret Løn, og hans hele aarlige Indtægt kan anslaaes til omtr. 300 Rbd. Skolebørnenes Antal er 80. Den indbyrdes Undervisning og Gymnastik ere indførte. Lilleværsløse Jorder begrændses mod Nord af Farum og Juur-Sø, mod Syd af Søndersoen. Af Bække og Kilder findes ingen. Paa den vestre og nordre Side har Byen Ryet-Skov, paa den nordre Norreskov, paa den østre Aslevang, paa den sondre og østre Side store og lille Hareskov, og paa den sentre Side Jonstrup Bang. Af Eng har Byen 100 Edr. Land. Vest for Byen ligger Stavres Mose paa et Par Edr. Land, med særlige

deles ypperligt Ørvestjær. Paa Lilleværlose Overdrev findes 7 Huse uden Jord, der for en Deel tilhøre Byens Bonder, og af dem bortlejes. I disse Huse ere 7 Indsiddere.

Jonstrup Vang skylder af 33 Edr. 4 Skpr. 1½ Alb. priv. A. og E. Hrtk., 6 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. priv. Skovskylde samt 3 Edr. 1 Skp. 2 Alb. upr. A. og E. Hrtk., der hviler paa et Areal af 680 Edr. Land, fordeelt mellem 33 Matr. No. Kongen ejer 394 Edr. Land Fredskov, Jonstrup Skovvang kaldet, hvorpaa hviler 16 Edr. 3 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. priv. A. og E. Hrtk. samt 6 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. priv. Hrtk. Skovskylde; gjennem denne Fredskov flyder den Aa, som gaaer over Bagsværd Mark. Det upr. Hrtk. falder paa Jonstrup Mølle, og det priv. er fordeelt paa 68 Lodder, hver paa 2 Skpr. Hrtk., og som drives af 21 Jordbrugere, alle Selvejere; de fleste Lodder ere Huse fra 2 – 6 Skpr. Hrtk., og kun een Lodsejer har over 1 Ede Hrtk. Hver Lod kan regnes til 3 Edr. Ed. Paa 2 af Lodderne staae 2de jordløse Huse, hvis Beboere svare Grundafgivt til Ejerne, som ere Bonder; iøvrigt ere Beboerne Ejere af Bygningerne. Den aarlige Afgivt er høj, omrent 56 Rbd. pr. Ede Hrtk., og dette maa vel ansees som den fornemste Aarsag til den store Armod blandt mange af Beboerne. Jonstrup Vang er vel det eneste Sted i Danmark, hvor der endnu findes Troglobyter; thi enkelte Familier boe i egentligste Forstand i Jorden.

Jonstrup har et kongeligt Seminarium for Almueskolelæreres Dannelsse, oprettet ved Reskript af 10de Mai 1790, og dengang paa Blaagaard, men forlagt herhid i Aaret 1808. Kongen skjenkede 10000 Rd. til dets Indretning, Cancelliet gav aarlig 1000 Rd., og endvidere blev Seminariet tillagt 6 Kirketiender i Aalborg Stift, og den bortsorpagtede Indtægt af Religionslærebogen, men uagtet disse Indtægter, hvortil endnu kom Betaling for Seminaristerne og 200 Rd. aarlig af det videnskabelige Fond, kunde Seminariet ikke bestaae uden Tilskud af Fondet ad usus publicos. Det blev dersor ved kgl. Resolution af 21de Marts 1800 bestemt, at sit st-

nævnte Fond skulde overtage Seminariets Udgivter, mod at dets Indtægter tilførde Samme. I Tidens Længde fandtes imidlertid Udgivten for byrdesfuld for Fondet, og Cancelliet fandt sig deraf foranlediget til at andrage paa en Forandrings, hvilken ogsaa skete ved den kgl. Resolution af 16de Juni 1815, ifolge hvilken Seminariefonden, imod at det er holdt nogle forsøgede Indtægter, skal bestride alle Sonstrup Seminariums Udgivter. Ved denne Resolution, hvormed maa confereres en Cancellieforestilling, som findes i Collegiat-tidenden No. 3 for 1821, blev Lærernes Lønninger bestemte til 3050 Rbd. r. S. og de øvrige Udgivter ved Seminariet til 5000 Rbd. r. S., begge Dele aarlig. Seminariet skal have tre faste Lærere, en Læge og en Portner; desuden erholder en Skolelærer Betaling for Underviisning i Gymna-stik, og en anden for Underviisning i Havedyrkning. Ele-vernes Antal er fastsat til 50 (for Tiden ikke fuldtallig) og den aarlige Betaling for hver til 108 Rbd. r. S.

Seminariets factiske Tilstand er denne. Den aarlige Udgivt til Lønninger er 3270 Rbd. r. S. nemlig:

til Forstanderen	1740 Rbd.
— 2de Lærer	500 —
— 3de Lærer	640 —
— 4de Lærer	100 —
— 5te Lærer	100 —
— Lægen	70 —
— Portneren	120 —

Elevernes Antal er 36, som dog endnu i indeværende Aars (1835) Forløb ventes forøget til 50; de betale hver 24 Rbd. r. S. quartaliter, og desuden 10 Rbd. r. S. aarlig til Se-minariefonden. Institutet har en lidet Bogsamling, og i Maaløv Skole erholtede Seminaristerne praktisk Øvelse i at undervise. Hvorvidt de til Seminariets Udgivter bestemte 5000 Rbd. ere tilstrækkelige, og hvormeget der i modsat Fald maa tilskydes, derom har Forsatteren ikke funnet erholtede Oplysning.

Seminariet har nogen Jord (1 Ede 4 Skpr. pr. og 2 Edr. 3 Skpr. upr. A. og E. Hrtk.), der benyttes af de tre faste Lærere og Deconomen.

Kollekolle By ligger sørdeles smukt, paa den ene Side omgiven af Furesøen, og paa den anden af Norre- og Hare-Skov. Den skylder af 21 Edr. 5 Skpr. 1 Fdk. upr. A. og E. Hrtk. og 1 Ede 2 Skpr. 2 Fdk. upr. Hrtk. Skovst. med 305 Edr. Ed. og 9 Matr. No. Vejen til Slangerup og Frederiks-borg gaaer her igjennem. Byen har 3 Gaarde, Kulhuset *), Overførstrens Bolig, med 1 Ede 3 Skpr. 3 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk., Dalsgaard med 9 Edr. 6 Skpr. 2 Alb. og Kollekollegaard med 9 Edr. 2 Skpr. 3 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk., 2 Huse, det ene som et Lyststed, Højlund, med 5 Skpr. $1\frac{1}{4}$ Alb., og det andet med 3 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb., og endelig 12 Huse uden Jord, hvorfaf de 7 ere Selvejere, og de 5 Leje-Huse under Dalsgaard og Kollekollegaard. Kongen ejer Øst for Byen en Fredskov, Aasevangen kaldet, stor 29 Edr. Land, hvorpaa hviler 1 Ede 2 Skpr. 2 Fdk. upr. Skovstyld. S. D. for Byen ligger en samlet Skovplantage, stor 31 Edr. Land, hvorpaa hviler 3 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb. upr. A. og E. Hrtk., og som tilhører trende Bønder. Byens Engbund er højt ubetydelig, neppe 6 Edr. Land. — Kollekolle hører til Lilleværlose Skoledistrict, og dens Bønde er indbefattet under Lilleværloses. Byen har 12 Indsiddere og af Haandværkere 1 Smed.

Hele Sognets Hartkorn udgjor esler Matr. - Contoirrets Fortegnelser 47 Edr. 2 Skpr. 2 Fdkr. $1\frac{1}{4}$ Alb. priv. A. og E. Hrtk. og 1 Ede 3 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. priv. Hrtk. Skovst., 304 Edr. 3 Skpr. 1 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk. samt 7 Edr. 6 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb. upr. Hrtk. Skovstyld **) med et

*) Denne Gaard hører til Lyngby Sogn.

**) I Amtssuen findes Sognets Hartkorn orgivet saaledes:
 Nuttergodset 285 Edr. 4 Skpr. 2 Fdk. = $2\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk.
 Kirkegodset 2 — 5 — 3 — 2 — — —

Tilsammen 288 Edr. 2 Skpr. 1 Fdk. 2 $\frac{1}{2}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk.

Areal af 5210 Edr. Land, fordeelt paa 235 Matr. No., altsaa omtr. $14\frac{1}{2}$ Ede Land pr. Ede Hartkorn. Paa dette Areal findes Kirken, en Skovriderbolig, et Skovsogedhuus, 5 Skovleberhuse, en Molle, 2 Kroer, 2 Skoler, et Skolelærer-Seminarium, 45 Selvejergaarde, en Superficiair-Arvesfestegaard, en Arvesæste-

Præstegaarden . . .	13 Tdr. 6 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb. pr. A. og E. Hrk.
Jonstrup Bangs	
Hovedgaardstарт	16 — 3 — 3 — 2 — —
Jalt	30 Tdr. 2 Skpr. 1 Fdk. = Alb. pr. A. og E. Hrk.
Præste-Embedet	= Tdr. 5 Skpr. pr. Hrk. Skovskld.
Jonstrup Hovedgaardstарт . .	= — 6 — — —
Jalt	1 Ede 3 Skpr. pr. Hrk. Skovskld.

Møllehylden er i Amtsstuen opført med samme Beløb, som i Matr. Cont., men det foranforde viser derimod, at der er en betydelig Difference mellem de andre Hartkornsbeløb. Naar der imidlertid til de anførte . . . 288 Td. 2 Skpr. 1 Fl. $2\frac{1}{2}$, Alb. pr. A. og E. Hrk.
 legges det S. 188
 i Noten*) omhand-
 lede Hartkorn . . 9 Td. 3 Skpr. = Fl. $1\frac{1}{2}$ Alb.
 samt det S. 191 i
 Noten **) anførte 6—5—2—2—

16 — = — 2 — $2\frac{1}{2}$ —

udkommer . . . . . 304 Td. 3 Skpr. = Fl. 2 Alb.
 npr. A. og E. Hrk.; der paa en ubetydeli. hed nær giver det i Matr. Cont. og Terten anførte Beløb.

Til det Beløb, hvormed det priv. Hartkorn i Amtsstuen er opført . . . . . 30 Tdr. 2 Skpr. 1 Fdk. = Alb.,
 maa legges det paa Jonstrup Skov-
 vang (S. 193), som tilhører Kon-
 gen, hvilende pr. A. og E. Hrk. . 16 — 3 — 2 — 2 —
 hvorved der udkommer . . . . . 46 Tdr. 5 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb.
 pr. A. og E. Hrk., og den største Deel af Differencen bortsalder.

Af priv. Hrk. Skovskld har
 Amtsstuen . . . . . 1 Ede 3 Skpr. = Fdk. = Alb.,
 men paa de kongl. Skove hviler
 fremdeles (ivs. S. 193) . . . . . = — = — 2 — 2 —,
 hvilket saaledes giver det i Ter-
 ten anførte Beløb for det priv.
 Hartkorn Skovskld . . . . . 1 Ede 3 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb.
 Amtsstuen har intet upriv. Hartkorn Skovskld, idet de i
 Terten anførte specielle Beløb,
 nemlig S. 191 . . . . . 6 Tdr. 3 Skpr. 3 Fdk. 1 Alb.
 — S. 195 . . . . . 1 — 2 — 2 — = —
 i alt upriv. Hartkorn Skovskld . . . . . 7 Tdr. 6 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb.,
 udelukkende hviler paa de kongl. Skove.

gaard, 42 Selvejerhuse med Hark., og Jord, 2 Superficiair-Hæstehuse, 94 Selvejerhuse uden Hrk., 1 Urvefæstehuus med Harkorn og Jord, og 14 simple Lejehuse. 20 Gaarde og 17 Huse ere udflyttede. Sognets Mølleskyld er efter Matr. Cont. 9 Edr. 2 Skpr. 2 Fkr. 2 Alb. Hrk., men svares for Tiden kun af 5 Edr. 6 Skpr. 2 Fdkr. 2 Alb., da den i Medhold af Forordningen af 3die Juni 1825 er nedsat. Forderne ere i Matrikulen ansatte til Tarten 10 $\frac{1}{2}$. I Almindelighed ere de lette og sandede. I den vestlige Deel ved Kirkeværlose ere de højere, mere bakkede og mere sandede, end i den øvrige Deel af Sognet. Jonstrup Bang ligger meget lavt, og er i vaade Vær meget utsat for Oversvømmelser af Søndersøen. Kollekolle og Lilleværlose Byers Forder ere jevne; de nærmeste sig sandblandet Muld; dog dominerer Sandet overalt. Hele Sognets Areal af Engbund kan afflaaes til 376 Edr. Land. Hvorledes dette Areal er fordeelt mellem Byerne, er specielt anført ved disse. Denne Engbund indeholder tillige Tørvestkær, hvorpaa Sognet har Overslodighed. Det er derhos meget rigt paa Skove og Vand. I den nordlige og østlige Deel findes Nørreskov og Nasvangen; den første, en Fredskov paa 400 Edr. Ld., hvoraf 42 Edr. Ld. Mose, strækker sig langs den vestlige Side af Juress op til Farumso; i denne Skov findes de toende Kollekolle-Plantager, for størstedelen bestaaende af Maaletræer; den anden, ligeledes en Fredskov, indeholder et Areal af 29 Edr. Land. I Sognets nordlige og vestlige Deel findes Skoven Nyet med et Areal af 180 Edr. Land hvoraf Mose indtager 47 Edr.; i den østlige og sydlige Deel Store- og Lille-Hareskov, der indtager et Areal af 624 Edr. Land*), hvoraf imidlertid 100 Edr. Land er Mose; Skoven,

*) Saaledes er Skovens Areal anført i Matr. Cont.'s Fortegnelse; i en af Hr. Forstaaad Lund velvilligen meddeelt Fortegnelse over Sognets Skove er det derimod opgivet at være omtr. 830 Edr. Ld. Denne Differencce er imidlertid let udejynet, idat den nemlig hidrører derafra, at i sidstevante Areal er ogsaa indbefattet den Deel af Skoven, som ligger i Gladsgård Sogn (1 Deel S. 301), hvor den har et Areal af 207 Edr. Ld. De øvrige Skoves Areal, der i Terten er

der fredes, bestaaer af meget god Bøg (ivs. S. 192); mere vestlig ligger Jonstrup-Vang med 395 Edr. Land Fredskov, mest Bøg, dog ogsaa noget Eg; af dens Areal ere dog 133 Edr. Land Mose; ved Kollekolle findes en Plantage paa 31 Edr. Ed., bestaaende af Fyr, Gran, Lærfetræer m. v. og tilhørende twende Bonder; paa Christianshøj haves en god Træskole paa 6 Edr. Land, og ved Farum Sø ligger endelig Præsteskoven, der indtager et Areal af 36 Edr. Ed.; den er ikke førstilt ansat til Hrk. og tilhører Præste-Embedet. Samtlige disse Skove tilhøre Kongen, hvor det Modsatte ikke udtrykkelig er bemærket. Det hele Areal af Kongens Skove udgjør 1615 Edr. Ed., hvoraf 351 Edr. ere Mose og Eng, og ved disse Skove ere ansatte: 1 Skovrider, 2 Skovfogder og 8 Skovløbere. Skovrideren, for Tiden Hr. Forst-
raad Lund, har 400 Rbd. i fast Gage, 100 Rbd. til en Skytte og 1 pEt. af Forstindtægterne, hvilket kan anslaaes til 200 Rbd., Alt aarlig og i rede Solv; desuden fri Bo-
lig, 30 Edr. Land Embedsjord, 8 Favne Brænde, 6 Favne Fagotbrænde og 8 Læs Tørv. Skovene sorterer under det sondre Overforster-District af Kjøbenhavns Amt, hvilket Em-
bede administreres af Hr. Hofjægermester, Baron Løveuskjold.

Sognet har kun een Sø af Betydenhed, nemlig Son-
dersøen paa 311 Edr. Land, - der optager 2 smaae Uaer
eller Beekke, hvoraf den ene gennemløber Jonstrup Skov-
vang. Fra denne Sø har Værebrou-Ua sit Udspring, der
for en Deel danner Grændeskjellet mod Maaløv Sogn,
leber gennem Knardrup, forbi Værebrou Mølle, og falder
ud i Roeskilde Fjord. I Norreskov har været en liten
Sø, Fisbeksdammen, paa 1 Ede Land, som nu er udtor-
ret. Fordum har der eksisteret et Par Smaaser til i Sog-
net, en B. for Sondersø og en N. for Kirkeværlose, men
disse ere nu Engbund. Mod S. B. har Sognet Borup

---

ansert saaledes, som det findes i Matr. Conts Areal-Forteg-
nelser, stemmer paa en Ubetydelighed uar med det af Hr.
Forstraad Lund opgivne.

Sø, mod N. Farum Sø og mod D. Fure-Sø, men disse høre ikke til Sognet. Ved Borup Sø har Borupgaard ligget, som blev afbrudt i Aaret 1760. I denne Sø falder en lille Åa, Bondeaaen, som tildeels adskiller Sognet fra Frederiksborg Amt. Søerne tilhøre Kongen og ere bortforpagtede; de almindelige Fiskearter, som Gjedder, Abborer, Suder og Brasen, findes i dem. — Kirkeværloose Kilder ere forhen omtalte.

Konge- og Kirke-Tienden erlægges hver for sig af 288 Edr. 2 Skpr. 1 Fdkr. 2 $\frac{2}{17}$ Alb. Hrtk.*), og ere, ligeledes hver for sig, matrikulerede til 36 Edr. 6 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. Tiende-Hrtk. Førstincevnte tilhører Kongen og er behæftet til Banken med 153 Rbd. 73 f. r. S.; den er bortaccorderet til Øerne mod en aarlig Afgift af 40 f. pr. Ede. Hrtk. Kirketienden, hvis Bankhæftelse er 553 Rbd. 52 f. r. S., tilhører Universitetet, og svares af Øerne med 5 til 6 Skpr. Byg pr. Ede Hrtk. efter Capitelstart. Præstetienden svares af samme Hartkorn som Kirke- og Konge-Tienden, og paa den hviler en Bankhæftelse af 691 Rbd. 89 f. r. S.; den er for det meste bortaccorderet til 5 til 6 Skpr. pr. Ede Hrtk., betalbar efter Capitelstart; dog svare nogle Ødere endnu Tiende in natura. Den kan anslaaes til 208 Edr. Korn om Aaret, foruden Øvægtiende og Smaaredsel. Om Kirken og om den Præsten tilhørende Annergaard er det fornødne bemærket ved Kirkeværloose By (S. 190).

Efter Folketællingen i Aaret 1834 havde Sognet en Befolning af 1238 (i Aaret 1801: 978) Individer, nemlig af Mandkøn 638 og af Kvindeskøn 600. I Kirkeværloose boer en Jordemoder, hvis District bestaaer af Kirkeværloose, Lilleværloose, Kollekolle, Jonstrups Bang, Bringe, Farum, Stavnsholte og Bregnerød; af Haandværkere findes 5 Smede, 8 Hjulmænd, 4 Skomagere, 4 Skrädere, 1 Uhrmager, 8 Bøvere, 1 Fisker, som til sine Eider bestjæstiger 12 til

*) Grunden til, at der kun svares Tiende af dette Beløb, vil ses af hvad der er bemerket S. 196 i Noten.

14 Mand ved Fiskeriet i de omliggende Sører; desuden 118 Karle, 118 Piger, 62 Drenge og 38 Indsiddere. Beboernes Hovedindtægtskilde er Tørve- og Smørhandel. I Bringe tillægges en Mængde Gjæs til Salg. Velstanden er jævn god, især blandt Gaardmændene i Lilleværlose. De skolesøgende Børns Antal i Sognets to Skoledistricter er 172. Ungaaende Skolelærer-Embedernes Indtægter, see foran S. 190 og 192. Samtlige Udgivter til Skolevesenet udgjorde i Aaret 1834 circa 550 Rbd.

Bygningsmaaden er den almindelige i Sjælland. Samtlige Sognets Bygninger ere i den almindelige Brandkasse forsikrede for 224350 Rbd. Sølv. Prioriteternes Beløb i Bygningerne, saavel som i Forder, Ind- og Udbo udgjør 9250 Rbd. r. S., 30170 Rbd. 82 f. Sølv og 63027 Rbd. 78 f. S. og £.; deraf tilhøre: offentlige Stiftelser 750 Rbd. r. S. og 700 Rbd. Sedl., Umyndige 3256 Rbd. 26 f. Sølv og 13578 Rbd. 94 f. S. og £., og Private 8500 Rbd. r. S., 26914 Rbd. 56 f. Sølv og 48748 Rbd. 80 f. S. og £.

Hartkornet er meget udstykket, især i Kirkeværlose og Jonstrup's Vang. Fleertallet af Gaardene har dog over 8 Edr. Hrk., og til en saadan Gaard kan man regne et Areal af 70 til 80 Edr., hvoraf omtr. 50 Edr. Ågerland, 10 Edr. Eng, Resten Mose og Overdrev; Kirkeværlose Gaarde have, som foran bemærket, intet Overdrev. En saadan Gaards Udsæd er i Almindelighed: af Rug 6—9 Edr., af Byg 6—10 Edr., af Havre 10—14 Edr., af Bælgæd 1—3 Edr., af Kartofler 16—20 Edr., hvorefter i Gjennemsnit høstes 6 Fold og af Kartofler 8 Fold; Bælgæden giver dog kun 3—5 Fold. Af Halm avles 70 Læs og af Hs 20 Læs, hvert Læs til 60 Epd. Boghvede faaes kun af to Bodsejere, og Hvede avles slet ikke i Sognet.

Forderne ere udfisktede. Drivtsmaaden er: 1. Byg med Gjødning; 2. Rug; 3. Ærter, Hør, Kartofler; 4. Byg, og 5. Havre med Kløver*). I Lilleværlose, Bringe og

*) Efter en anden Meddelelse fra Stedet er Drivtsmaaden:
1. Havre i grøn Jord; 2. Byg med Gjødning; 3. Rug;
4. Rug; 5. Havre; 6. Kløver, som udlegges i 3—4 Aar.

Kollekolle er Braksystemet indført. Besætningen paa en almindelig Gaard er 6—8 Heste, 6 til 8 Koer, foruden lige-saa meget Ungqvæg, 8—10 Haar og 4—6 Sviin. Tillægget er saare forskjelligt; Nogle tillægge slet Intet; Andre indtil 30 Stykker. I Gjennemsnit kan man regne, at en Gaard aarlig sælger: 1 Ko, 6 Haar eller Lam, et Par Sviin, 25—50 Læs Tørv og 2 Fjerdinger Smør. De kongelige Skatter af en saadan Gaard udgjøre 80 Rbd.; Commune- og andre Afgifter 35 Rbd.; Fourageafgivten 3 Edr. 6 Skpr. 3 Fdk. Havre, 37 Lpd. Hs og 25 Lpd. Halm.

Sognets hele aarlige Production kan anflaaes til ikke under 1900 Edr. Rug, 2200 Edr. Byg, 3500 Edr. Havre, 360 Edr. Bælgæd, 4900 Edr. Kartosler, 80 Edr. Smør, 3400 Læs Tørv; deraf sælges omtrent: 450 Edr. Rug, 722 Edr. Byg, 300 Edr. Havre, 450 Edr. Kartosler, 1670 Læs Tørv og 22 Edr. Smør. Resten 1450 Edr. Rug, 1478 Edr. Byg, 3200 Edr. Havre, 360 Edr. Bælgæd, 4450 Edr. Kartosler, 1730 Læs Tørv og 58 Edr. Smør forbruges deels i Huusholdningen, deels til Fodring, Udsæd, m. v. Sognets Øvægstand er omtrent: 320 Heste, 640 Stykker Hornqvæg, 400 Haar og 450 Sviin.

Antallet af Sognets Almisjelemmer er 30, hvoraf 26 faste Fattige og 4 interimistiske. Understøttelsen gives i Kost-dage, Meel, Klæder, Tørv og Penge. I Aaret 1834 udgjorde hele Understøttelsen, beregnet i Penge, 625 Rbd. 93 f., nemlig i rede Penge 335 Rbd. 55 f., 3125 Kostdage, beregnede til 8 f. daglig, og i Tørv 31 Læs, beregnede til 30 Rbd. Sognet udgjør det 26de Lægd af Smørup Herred, og hører til Åbyhøns Amts Ryterdistricts nordre Birk.

Af Hovedgaarde har Sognet ingen, men derimod nogle Avlsgaarde, der drives af Folk udenfor Bondestanden.

1. Skovriderboligen Christianshøj ved Kirkeværsløse, der bestaaer af 4 Længder, alle strætækkede og opførte af Bindings-

værk, afgiver en god og bekvem Bopæl. Dens Hartkorn er 3 Edr. 3 Skpr. $\frac{1}{7}$ Alb. upr. A. og E., Arealet $33\frac{1}{2}$ Ede Ld., hvoraf $31\frac{1}{2}$ Ede Agerland og Resten Mose, men ingen Eng. Udsæden er 3 Edr. Vintersæd af Rug og Hvede, 3 Edr. Byg, 2 Edr. Bælgæd, 20 Edr. Kartofler og 5 Edr. Havre. Besætningen er 4 Heste, 12 Kør, 8 Faar og 6 Sviin. Til Gaarden ligger en smuk Have.

2. Værloosegaard i Lilleværloose, tilhørende Frue Kammeraadinde Rosted, staarer for 7 Edr. 2 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. upr. A. og E. Hrtk. med et Areal af omrent 80 Edr. Land, hvoraf 50 Edr. Agerjord, 10 Edr. Land Eng, 15 Edr. Overbrev og 5 Edr. Mose. Udsæden er 8 Edr. Rug, 8 Edr. Byg, 14 Edr. Havre, 2 Edr. Erter, 2 Edr. Wikker og 40 Edr. Kartofler, som giver 7 til 8 Hold. Besætningen er 4 Heste, 12 Kør, 8 Faar og 6 Sviin. Af Hos avles omrent 50 Læs og af Halm 100 Læs. Drivten er: 1. deels Havre, deels Wikker; 2. Byg, som gjøbes; 3. Rug; 4. Kartofler; 5. deels Rug og deels Havre med Kløver, som udlegges i 3 Aar. Til Gaarden hører en smuk Have paa 1 Ende Land med en lidet Lyftstov af samme Størrelse. Bygningen bestaaer af et grundmuret og teglhængt Stuehus, 2 Etager med gibede og betrukte Værelser, samt 4 straatækede Muur- og Bindingsværks Udhuse, Alt assureret for 8400 Rbd. Solv. Bankhæftelsen er betalt. De kongl. Skatter ere omrent 90 Rbd. aarlig, de andre Afgifter 30 Rbd. Under Gaarden hører et Lejehuus, hvoraf svares 36 Høstdage, men ellers ingen Afgift.

3. Kollekollegaard i Kollekolle, netop 2 Mil fra Kjøbenhavn, tilhører Caud phil. Kampmann og staarer for upr. Hrtk. 9 Edr. 2 Skp. 3 Fdk. $\frac{1}{4}$ Alb. med et Areal af omrent 107 Edr. Ld., hvoraf 15 Edr. Land Mose, 15 Edr. Ld. Eng og Resten Agerjord. Udsæden er 14 Edr. Rug, 14 Edr. Byg, 14 Edr. Havre, 9 Edr. Wikker, 2 Edr. Boghvede, 12 Edr. fine Kartofler og 70 Edr. grove, som giver de i Sognet almindelige Hold. Besætningen er 8

Heste, 30 Kører, 6 Faar og 10 Sviin. Jorden er inddelt i 11 Marker, hver paa 9 Edr. Land, og drives saaledes: 1. heel Brak; 2. gjedet Rug; 3. Kartofler; 4. Byg med Kløver; 5. Kløver til Slet; 6. dito til Græs; 7. halv Brak til Rug, halv med Kløver; 8. og 9. Kløver til Slet; 10. og 11. Kløver til Græs. Der avles 50 Læs Hø og 100 til 150 Læs Halm. Af Tørv kan sælges 100 Læs aarlig til 4 Rbd. pr. Læs. Paa Gaardens Jorder findes Mergel. Bygningen bestaaer af et Stuehuus, opført deels af Grudmuur, deels af Bindingsværk, 1 Etage højt med Straatag og gibede og betrukne Værelser; desuden 3 Udhuse af Muur- og Bindings-Værk, Alt assureret for 6660 Rbd. Sølv. Under Gaarden høre 3 Lejehuse, som tilsammen svare 70 Arbejdssage aarlig, og 6 Rbd. i Penge. Tienderne af denne Gaard erlegges som af Sognets øvrige Hartkorn. De kongl. Skatter beløbe sig til 100 Rbd.; Commune- og andre Afgifter til 40 Rbd. Bankhæftelsen hviler paa Ejendommen.

4. Højlund, et lille Landsted i Kollekolle, tilhørende Fru Majorinde Jensen, staaer for 5 Skpr. $1\frac{1}{4}$ Alb upr. Hrk. med omtrent 8 Edr. Ed., hvoraf Lyftstoven og en lidt Plantage indtage 1 Edr. Land. Jorden er inddelt i 7 Lodder, hver paa 1 Ed. Land, hvoraf 1 Lod besaaes med Rug, 1 med Byg, 2 med Havre, 1 med Kartofler og Bælgfæd, 2 med Kløver. Besætningen er to Heste og to Kører. Bygningen bestaaer af et grundmuret, straaetet Stuehuus med Øvist og smukke Værelser, og 2de Fløjhus af Muur- og Bindingsværk. Assurancesummen er 2630 Rbd. Sølv. De kongl. Skatter udgjøre 12 Rbd.; Commune- og andre Afgifter 20 Rbd.

5. Dalsgaard i Kollekolle ejes af Hr. Cand. phil. Møller, og staaer for 9 Edr. 6 Skp. 2 Alb. upr. X. og E. Hartk. med et Areal af 100 Edr. Ed., hvoraf 20 Edr. Ed. Bunker og Dale, hvilke sidste kun bruges til Græsnings. Paa Gaarden kan holdes en Besætning af 36 Kører, 6—8 Heste og 6 Sviin, men for Tiden er Besætningen

noget større, da en Gaard i Lyngby Sogn, der ligeledes ejes af Hr. Møller, drives under denne. Bygningerne, 3 Længder, ere opførte af cæltet Leer med iblandet Straa. Baaningshuset er under Bygning og vil blive Grundmuur. De kgl. Skatter udgjøre circa 100 Rbd.; Bygningernes Assurancesum er 4180 Rbd. Sølv. Gaarden, der har en særdeles sjøn Beliggenhed, ejer 3 Huse, hvorfaf det ene er indrettet til Smedie, og hvilke tilsammen, efter Ejeren's Opgivende, afgive en aarlig Indtægt af 100 Rbd.

Sognet har kun een

Mølle,

nemlig Jonstrup Vandmølle. Den skylder af 3 Edr. 1 Skp. 2 Alb. upr. A. og E. Hrtk. og 5 Edr. 6 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. upr. Hrtk. Møllestyld.*). Arealet udgjør 12 Edr. Eb., hvorfaf $1\frac{1}{2}$ Ed. Land Eng og Mose; af Skov og Overdrev haves Intet. Udsæden er $1\frac{1}{2}$ Ed. Aug, 2 Edr. Byg, 2 Edr. Havre, 6 Skp. Erter og 6 Edr. Kartofler; der holdes 2 Heste, 3—4 Kør og 4 Faar. Bygningerne, som bestaae af et grundmuret og teglhængt Stuehuus, en ligeledes grundmuret og teglhængt Mollebygning, samt en Stald- og Vade-Bygning af Muur- og Bindings-Værk, ere assurerede for 16000 Rbd. Sølv. Møllen er en Vandmølle, som drives ved Underfaldsvand; den har 3 Øværne, 1 Ruggværn, 9 Øwart. Diameter, samt en Gryns- og en Skal-Øværn, hver 8 Øwart. i Diameter. Værket drives ved et Hjul, 10 Alen i Diameter. Hele Varet formales der 11—1200 Edr. Sæd, alt grovt malet, hvorfaf den lovtilladte Told erlægges.

Med tilstrækkeligt Vand kan Møllen male 6 Skpr. Sæd i Timen, men i de 4 Sommermaaneder mangler den for det næste Vand. Den ligger $2\frac{1}{2}$ Miil fra Kjøbenhavn. Bank-

---

*). At Møllestylden forhen har været 9 Edr. 2 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb., er bemerket S. 197.

hæftelsen paa Bygningerne er 1855 Rbd. 77 fl. og paa Tørderne 90 Rbd. 58 fl. r. S., begge uindfriede.

R o e r.

1. Kirkeværkse Kro skylder af 13 Edr. 3 Skpr. $1\frac{1}{2}$
 Alb. upr. A. og E. Hrk., af hvilket 2 Ede 5 Skp. 3 Fdk. 2
 Alb. hviler paa Kirkejorden, som ved Arvefæste er overdraget
 til Kromanden (S. 189); Arealet udgjør i alt 100 Edr. ld. ,
 hvoraf 80 Edr. Agerjord; Resten Eng og Mose. Udsæden
 er 18 Edr. Rug, 18 Edr. Byg, 20 Edr. Havre, 6 Edr.
 Kræter, 4 Edr. Blandingssæd til Staldfoder, og 70 Edr.
 Kartofler. Som Besætning holdes 8 Heste, 20 Koer, 14
 Stkr. Ungqvæg, 16 Faar og 16 Sviin. Bygningerne, der
 ere assurerede for 4560 Rbd. Solv, bestaae af 5 straatæk-
 kede Muur- og Bindingsværks Huse, som afgive en bequem
 Bopæl for en Familie indefor Bondestanden. Af Kirkejor-
 den svares en aarlig Afgift til Universitetet af 9 Rbd. De
 kongl. Skatter ere omrent 140 Rbd. aarlig; Commune- og
 andre Afgivter, foruden Tiende, 30 Rbd.

2. Lilleværkse Kro med 9 Edr. 2 Skpr. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb.
 upr. A. og E. Hrk. og et Areal af 113 Edr. Land, nem-
 lig: 80 Edr. Agerjord, 8 Edr. Eng, 10 Edr. Mose og 15
 Edr. Overdrev. Udsæden er 10 Edr. Rug, 16 Edr. Byg, 24
 Edr. Havre, 8 Edr. Kræter samt 40 Edr. Kartofler, og Be-
 sætningen 10 Heste, 14 Koer, 8 Faar og 10 Sviin. Byg-
 ningerne, der ere assurerede for 2500 Rbd. Solv, bestaae af
 4 straatækede Muur- og Bindingsværks Huse. Lil Kroen
 er en Hestemolle, som blot afbnyttes til eget Brug. Af de
 Kroen tilhørende 4 Lejehuse svares aarlig 26 Rbd. De kongl.
 Skatter udgjøre 140 Rbd. og Commune- og andre Afgivter
 25 Rbd. Tienden erlægges, som af Eognets øvrige Beboere.
 Bankhæftelsen hviler paa Ejendommen.

Thune Herred

grændser mod N. til Smørum Herred, mod D. til Kjøge Bugt, mod S. til Ramss Herred og mod V. deels til sidstnævnte Herred, deels til Somme Herred. Paa den nordlige Grændse gaaer Lille-Bejle Åa, og paa den sydlige Skjendsved Åa.

Herredets største Udstrekning fra N. til S. er paa lidet nær 2 Mile og fra D. til V. i den nordlige Deel omrent $1\frac{3}{4}$ Miil, og i den sydlige Deel henved 1 Miil. Dets Fladeinhold udgjør $2\frac{65766}{144000} \square$ eller $25269\frac{1}{2}$ Ede Land *); deraf ere 21116 Edr. Agerland, 2750 Edr. Eng, 837 Edr. Mose, 34 Edr. Skov og 27 Edr. Vand; 505 Edr. antages at være anvendte til Beje, Grøvter og Byggepladse (S. 2*). Paa det ansørte Areal hvile efter de af Matricul-Contoires Hartkorns- og Areal-Fortegnelser gjorte Extracter 139 Edr. 6 Skpr. 2 Fdk. $\frac{1}{8}$ Alb. priv. og 2026 Edr. 3 Skpr. 2 Fdk. $\frac{127}{228}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk. **).

Af Skovsyld haves intet, men

*) Gliemann anfører 24962 Edr. Land. Grunden til denne Difference vil intses af hvad der er bemerket S. 1*.

**) Gliemann har opført det priv. A. og E. Hrtk. med 143 Edr. 6 Skpr. 1 Fdk. $\frac{1}{8}$ Alb. og det upr. med 2025 Edr. 2 Skpr. $2\frac{1}{4}$ Alb. Differencen hidrører, hvad det priv. angaaer, fra en urigtig Opsummering, da de enkelte Postier under de paagjeldende Sogne stemme, og, hvad det upr. angaaer, fra enkelte Forandringer, der ere foregaaede i Matricul-Contoires Fortegnelser, efterat Gliemann har frevet.

I Amtsstuen er Hartkornet atter opgivet med et forskelligt Beløb. Det priv. Hrtk. er der opført med 139 Edr.

derimod 25 Tdr. priv. og 29 Tdr. 6 Skp. upr. Hrtk. Mølle-
skylde. Ved den nye Matriculs Optagelse var Arealet fordeelt
paa 753 Matr. No.

Herredet bestaaer af 12 Kirkesogne med 18 Byer, samt
af en Deel af Thorchlunde Sogn i Smørum Herred, neralig
den Deel, der ligger S. for Ville-Vejle Åa, og hvori Hoved-
gaarden Benzonsdal findes. Foruden sidstnævnte Hoved-
gaard ligger ogsaa Hovedgaarden Gjeddesdal i Thune Her-
red; ingen af disse Hovedgaarde er de facto complet, i det
Bøndergodset forlængst er frasolgt, men de myde dog complete
Sædegaardes Rettigheder. Fremdeles findes her Avlsgaard-
den Barfredshøj, en Parcel af Gjeddesdal, 12 Kirker, 13
Skoler, 7 Embedsboliger, 1 Enkesæde, 4 Fattighuse, 2
Bomhuse, 4 Kornmøller, 1 Kro, 124 Selvejergaarde, 122
Arvesæstegaarde, 62 Fæstegaarde; 36 Selvejer-Parcelsteder,
1 Arvesæste-Parcelsted og 4 Fæste-Parcelsteder; 63 Selvejer-
huse, 39 Arvesæstehuse*), 1 Superficiair-Arvesæstehuus og
129 Fæstehuse, alle med Jord, ansat til Hrtk.; 2 Selvejer-
huse, 11 Lejehuse, 25 Arvesæstehuse og 82 Fæstehuse, alle med
Jord uden Hrtk.; af jordløse Huse findes her 25 Selvejere,

1 Skp. 1 Fdl. § Alb. og det upr. med 2014 Tdr. 3 Fdl.
1½ Alb. Differencen mellem Magivelerne af det priv. Hrtk.
er ikke saa betydelig; Forskjellen mellem det upr. Hrtk. er
derimod betydeligere, men hidrører derfra, at fra Amtsstuen
er det Hrtk. udgaaet, der ligger til Valls Stift, hvilket
i alt udgør omrent 45 Tdr., medens derimod Visby-Jor-
dernes Hrtk., der i Matr. Cont. er hensørt under Noes-
kilde Domkirkes Sogn, i Amtsstuen er henregnet til Vin-
dinge Sogn, hvilket tilliggemod en fra Ulvemosen opstaaende
Difference giver det forskellige Resultat.

*). Det maa bemerkes, at 19 af disse Huse have Arvesæste paa
Jorden, men kun simpelt Fæste paa Bygningerne; da Jor-
den maa ansees for det Princ pale (Dl. 5—2—66), har
Forsatteren i det Hele henregnet dem til Arvesæsternes Classe.

17 Lejere, 8 Arvesæstere og 109 simple Fæstere; endelig har Herredet 2 Aftægtshuse med Hrk. og Jord og 93 ubebyggede Jordlodder. Af Gaardene ere 130 og af Husene 127 udslyttede; dette er ogsaa tilfældet med 31 Parcelsteder.

Herredet har saaledes i alt 1002 særskilte Ejendomme, nemlig de 2 ansørte Hovedgaarde, Aalsgaarden Barfredshøj, 308 Gaarde, 41 Parcelsteder, 513 Huse, 4 Møller, 1 Kro, 39 Ejendomme, der dels tilhøre Staten, dels offentlige Stiftelser, og 93 ubebyggede Lodder. Blandt Gaards- og Huusbesidderne findes 283 Selvæjere, 193 Arvesæstere, 380 Fæstere og 1 Superficialbonde. — Endnu her i Herredet har Selvejernes og Arvesæsternes Classe Overøegten over Fæsterne; dog begynder Man allerede her at træffe paa Sogne, der ganske bestaaer af Fæstere. Selvejerne og Arvesæstere Selvejerne ere dels fremkomne ved Salget af de offentlige Stiftelsers Gods i Overensstemmelse med Resol. af 19de Maj 1809, dels ved Salget af det til Benzonsdal og Gjeddesdal hørende Bøndergods, hvilket, som foran bemærket, for den største Deel er overdraget til Selvejendom. Flere af de Gaarde, der tidligere have hørt under Københavns Magistratsgods, svare dog endnu en aarlig Canon, men ere desuagtet at betragte som Selvæjere, idet de have Ret til at sælge og pantsætte. Ved Taxationen i Aaret 1802 blev det upr. Hrk. ikke saa forskjelligt vurderet; den højeste Ansetelse var 400 Rdl. og den laveste 250 Rdl. pr. Ede Hrk.; det sidste var dog kun tilfældet med Bindinge Byes; alle de øvrige Byers Hrk. blev ansat til 400 Rdl. og 350 Rdl. pr. Ede. Gjennemsnitsprisen er 305 Rdl. Det priv Hartkorns Areal blev paa meget saa Undtagelser nær vurderet til 100 Rdl. pr. Ede. Lægges denne Maalestok til Grund, kan Værdien af Herredets samtlige Jorder anslaaes til omtr. 777830 Rbd., hvortil endnu kommer en Forøgelse af 60 pCt. paa Grund af Myntsodens Forandring i Aaret 1813, og Værdien bliver saaledes 1,244528 Rbd. Ølv. — Bygningerne have i Landets almindelige Brandkasse en Assurancesum

af 619400 Rbd. Sølv; de ere næsten uden Undtagelse opførte af simpelt Bindingsværk med Leervægge. Paa Jorderne, Bygningerne, Inventariet m. v. hviler en tinglæst Prioritetsgjeld af 18821 Rbd. 41 f. r. S., 169196 Rbd. 46½ f. Sølv, 74865 Rbd. 8 f. Sedler og Tegn, 500 Rd. dansk Courant og 150 Sdl.; sidstnævnte tvende Summer tilhøre offentlige Stiftelser, der af de øvrige Summer fremdeles eje 13611 Rbd. 41 f. r. S., 131988 Rbd. 32 f. Sølv og 8370 Rbd. Sedler; Umyndige eje 18361 Rbd. 38½ f. Sølv samt 12460 Rbd. 17 f. Tegn, og private Creditorer 5210 Rbd. r. S., 18846 Rbd. 72 f. Sølv og 54034 Rbd. 87 f. Sedl. og L. Prioritetssummerne ere saaledes ikke betydelige, men dette maa tildeels tilskrives den Omstændighed, at her i Herredet findes en Deel Fæstegods. Paa enkelte af de Sogne, hvor saadant Gods findes, hviler en saare ubetydelig Prioritetsgjeld; paa Gadstrup Sogn f. Ex. kun 150 Rbd. Sølv.

Herredet danner en jvn Flade uden egentlige Bakker eller Bakkestrækninger; kun mod N. V. i Neerslov og Bindinge Sogne findes nogle enkelte Bakker. Den vestlige Deel ligger i Almindelighed højt, medens den østlige er lavliggende, og paa sine Steder endog sid. Hün danner netop ogsaa for en Deel Vandskillet mellem Noeskilde Fjord og Kjøge Bugt, og som Folge deraf løbe ogsaa næsten alle Herredets Vandløb mod S. Ø. og falde i Kjøge Bugt. De betydeligste af disse Vanddrag, som alle nojere ville blive omtalte under de paagjeldende Sogne, ere Lille-Bejle Åa, der tildeels danner Herredets Grændse mod Nord op imod Smørup Herred. (S. 86 og 92), og Skjensved Åa, der danner Herredets Grændse mod S. op imod Mamsø Herred. Af Åer- eller Bække, der løbe mod V., har Herredet kun een, og som dog kun berører dets vestligste Udkant; det er nemlig en Arm af Lejre Åa, der flyder mod V. gjennem Gadstrup Sogn. Dette maa tilskrives den Omstændighed,

at den vestlige Deel af Herredet, nemlig Neersløv, Bindinge, Thune og Snoldeløv Sogne, som bemærket, danner Vandfjellet mellem Roeskilde Fjord og Kjøge Bugt. Søerne ere højst ubetydelige; der findes kun 5, og af disse indtager den største, Gjønge Sø i Snoldeløv Sogn, kun 13 Edr. Land.

Paa en Tønde Hartkorn kommer i Gjennemsnit $11\frac{1}{2}$ Tønde Land. Det største Areal pr. Ede Hrtk. har Thune Sogn, nemlig $14\frac{1}{2}$ Ede, og det mindste Bindinge, nemlig 8 Edr. Ed. Jordbunden er i Almindelighed god; leerblædet Muldjord er den herskende Jordart; i Herredets nordlige Deel er Jordbunden noget sandet, medens den i enkelte af de østlige Sogne og især i den sydøstlige Deel endog bliver stærk leret. I Matriculen ere Jorderne ansatte til en Gjennemsnitstart af $13\frac{3}{4}$; de ere saaledes i det Hele taget noget over Middelbonitet; af Herredets 12 Sogne er der kun eet, Haudrup Sogn, hvor Jorderne ere taxerede under Middelbonitet, nemlig til Taxten $11\frac{1}{2}$, medens de i 4 Sogne ere taxerede til Taxten 15, hvilket er den højeste Anscettelse her i Herredet. Skov mangler ganske og aldeles; kun ved Hovedgaardene Benzonsdal og Gjeddesdal findes nogen Træplantning. De fleste Sogne have tilstrækkelig Eng, men alle, med Undtagelse af Carlslunde og Terssi, Mangel paa Ørvestjær; enkelte Sogne, f. Ex. Bindinge, Thune og Skjensved, have endog aldeles intet. Herredet har saaledes i det Hele taget en trykende Mangel paa Ildebrændsel. Den nordlige Deel af samme gaaer næsten heelt op til Hovedlandevejen fra Kjøbenhavn til Roeskilde, der imidlertid ikke børrer det. Det sjæres derimod ganske af Hovedlandevejen og Strandvejen til Kjøge, d.r begge gaae mod S. V. Ved hin findes tvende Bomme, der for Tiden ere bortspragtede for 1110 Rbd. Solv.

Med Undtagelse af omrent 500 Edr. Land Strandeng i Carlslunde, Tagstrup, Solrød m. fl. Sogne, langs med Kjøge Bugt, ere alle Jorderne udskifte; men i enkelte

Sogne føres Unke over, at Udførlingsplanen ikke har været saa hensigtsmæssig, som det kunde have været ønsket. Skjøndt usfuldkomment, synes Jordbruget dog her at have gjort nogle flere Fremskridt til det Bedre, end i Smørup Herred. Vel høre planmæssig Vereldrvit og Staldfodring til Sjeldenhederne, og kjendes som oftest endnu ikke, langt mindre bruges af den egentlige Bonde, men heel Brak er dog næsten ganske almindelig. Kun i Greve og Kildebrønde Sogne have Enkelte begyndt at bruge Vereldrvit, og det er vel at haabe, at den dersra vil udbrede sig videre. De sædvanlige Sædarter ere Rug, Byg, Havre, Erter og Birk. Hvede dyrkes kun hist og her, uagtet Jordbunden paa mange Steder fortrinligen egnar sig til denne Sædart. Paa Kartofler lægges ikke synderlig Bind; flere Steder indrommes dem kun de ubetydelige Jordstykker, der ligge ved Bygningerne og kaldes Haver, men selv der, hvor en Deel af Sædmarken anvendes til denne Plantes Dyrkning, lægges aldrig over 4 Edr. og som oftest kun 1 til 2 Edr. for en Gaard af 7 til 8 Edr. Hrsk. Raps dyrkes kun paa de tvende Herregaarde og Parcelgaarden Barfredshoj; Horavlen er derimod temmelig almindelig; i Reersløv, Bindinge, Thune, Snoldelov, Carlslunde og Cagstrup Sogne er det endog ganske sædvanligt, at see et Stykke Jord anvendt dertil; dog aldrig meer, end til eget Forbrug. I Reersløv Sogn synes Beboerne at lægge megen Bind paa Erter. Sædstiftet er i Almindelighed: første Aar heel Brak; 2. Rug og paa enkelte Steder lidet Hvede, hvortil gjødes; 3. Byg; 4. Bælg-sæd; 5. Byg; 6. Havre, udlagt med Kløver i 3, 4 eller 5 Aar; i nogle Sogne tages endnu en Halm af Jorden, inden den lægges ud til Hvile, og som da sædvanligen er Havre; den 6. og 7. Halm er saaledes Havre. Det maa derhos bemærkes, at det paa enkelte Steder er Brug at bæsse Brakmarken med Birk til Tørring. Den saakaldte Mælke- og Flødehandel drives ikke her i Herredet, hvilket

ikke er til Skade for Indførelsen af et forbedret Amtsbrug. Havedyrkning og Træplantning staer langt tilbage; kun Snoddelov og Thune Sogne synes at gjøre en Undtagelse i denne Henseende fra Herredets andre Sogne. Hartkornet er i Almindelighed en Deel udparcelleret, især i Thune Sogn; kun eet Sogn, Carlslunde, er gaaet ganske frit; alle de øvrige have mere eller mindre været underkastede Udstykning. Sørgt kan det her bemærkes, at det især er de Sogne, hvori der findes Selvejergods, at Udparrcellering har fundet Sted. Hvad Tillæg af Kreaturer angaaer, maa Besætningen af Heste og Koer ogsaa her i Herredet tildeels vedligeholdes ved Kjøb; med Tillæg af Haar og Sviiin er Forholdet derimod fordeelagtigere, idet der af disse Dyr ikke alene tillægges, hvad der er fornødent til Besætningens Vedligeholdelse, men ogsaa saa mange, at Salget deraf ikke er ubetydeligt.

Den aarlige Production for hele Herredet kan anslaes at være 764 Edr. Raps, 1334 Edr. Hvede, 17435 Edr. Rug, 27254 Edr. Byg, 31350 Edr. Havre, 11353 Edr. Bælgæd, 7948 Edr. Kartofler og 2738 Fjerdingen Smør. Paa en Ubetydelighed nær sælges alt, hvad der produceres af Raps, og af det Øvrige: 983 Edr. Hvede, 6898 Edr. Rug, 12468 Edr. Byg, 8239 Edr. Havre, 2794 Edr. Bælgæd og 1067 Fjerdingen Smør. Til Udseed, Fodring og Fedning af Kreaturer samt i Husholdningen m. m. forbruges saaledes hele Indavlen af Kartofler, 351 Edr. Hvede, 10537 Edr. Rug, 14786 Edr. Byg, 23091 Edr. Havre, 8559 Edr. Bælgæd og 1671 Fjerdingen Smør. Af Øst produceres de fleste Steder kun hvad der behoves til eget Forbrug; hele Salget af denne Artikel er kun 1500 Epd. Her holdes ialt omtrent 2330 Heste, 3780 Stkr. Hornqvæg, 3690 Haar og 2445 Sviiin.

Uagtet det upr. Hrtk. i Amtsstuuen kun er opført med 2014 Edr. 3 Fdk. 1 $\frac{1}{2}$ Alb. (S. 207 *), er det tiendeydende Hrtk.

dog der opgivet at være 2102 Edr. $\frac{1}{2}$ Alb.*), af hvilket Beløb alle tre Tiender svares. Kongetienden er matriculeret til 278 Edr. 4 Skpr., og paa samme hviler et Bankhøftelses-Beløb af 5053 Rbd. 69 $\frac{1}{2}$ rede Sølv; den tilhører Kjøbenhavns Universitet med Undtagelse af 10 Edr. 2 Fdk. 2 Alb. Hrtk. under Kildebrønde Sogn og 44 Edr. 4 Skpr. 2 Fdk. Hrtk. under Vindinge Sogn; det første af disse Beløb tilhører Ejeren af Benzonsdal og det sidste, der hviler paa Bisby-Jorderne (1 D. S. 8 og denne D. S. 207 *), er i to lige Dele henlagt til Noeskilde Domkirke og den ved samme ansatte Sognepræst. Tienden er i Almindelighed overdraget Yderne visse Aar mod et aarligt Vederlag i Byg af 5 til 8 Skpr. pr. Ede Hrtk., betalt efter hvert Aars Capitelstaxt; kun

*), Grunden til denne Difference ligger deri, at fra Amtsstundistrictet er udgaet Hartkornet paa det Vændergods, som Vallø Stift ejer, og som i dette Hærred udgjør . . . 44 Edr. 7 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb.
Men hertil kommer, at af det ovennævnte pr. Hrtk. er det, som forhen hvilede paa den nedlagte By Thorslundelille Byes Jorder, endnu tiendepligtigt (hvorom mere siden); dette Hartk. udgjør 44 — 2 — - - -

Tilsammen 89 Edr. 1 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb.

Maar nu dette adderes til det upr. Hartkorn . . . 2014 — - - 3 — $1\frac{1}{2}$ —

udkommer . . . . 2103 Edr. 2 Skpr. 1 Fdk. $\frac{5}{8}$ Alb.;
2102 — - - - - $\frac{1}{2}$ —

der bliver saaledes endnu tilbage en Difference af . . . 1 Ede. 2 Skpr. - Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb., som hidrere fra nogle Uoverensstemmelser mellem det upr. og det tiendepligtige Hartkorn under Thune og Vindinge Sogne, hvilke, saa vidt muligt, ere udjevnede under, og hvorom man henvises til de nævnte Sogn.

om en Ubethdelighed af den er sluttet fast Accord. Kirketienden, der er matriculeret til 445 Edr. 3 Skpr. Tiende-Hartkorn, er behøftet til Banken med 3950 Rbd. 28 f. r. S., eller med et 1103 Rbd. 41 f. r. S. mindre Belob, end Kongetienden, og det, uagtet der af samme svares i det mindste ligesaa meget og som oftest endog meer, end af Kongetienden. Naturligvis hidrører dette først og fremmest derfra, at der paa samme hviler Forpligtelse til at vedligeholde vedkommende Kirker, men Grunden maa vel derhos ogsaa for en Deel tilskrives den Omstændighed, at den er ulige højere matriculeret, end hin. Tovrigt tilhører den deels Vallø Stift, deels Ejerne af de i Herredet liggende Hovedgaarde, deels Sjællands Stift*) m. fl., og oppebører paa forskellig Maade, hvorom den nøjere Oplysning maa søges, deels under de paagjeldende Sogne, deels i Tabellerne. Efter hvad der ovenfor er bemærket, svares Præstetienden af samme Belob, som Konge- og Kirketienden, nemlig af 2102 Edr. $\frac{1}{2}$ Alb. Hrk.; men deraf ere imidlertid 106 Edr. 5 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb. henlagte til Amtsprovsternes Lønningsfond, saa at der til Præster kun erlægges Tiende af 1995 Edr. 2 Skpr. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. af det Præstetiendeydende Hartkorn; derimod er der af det Hartkorn, hvorfaf Kongetienden svares, 22 Edr. 2 Skpr. 1 Fdk. henlagt til Sognepræsten i Roeskilde Domkirkes Sogn under Sømme Herred, og af det Kirketiendeydende Hartkorn 61 Edr. 5 Skpr. 2

*) : De paagjeldende Sognes Kirker ere Stiftskirker. Efter Molbechs danske Ordbog (see Ordet Stift) er en Stiftskirke en Kirke, ved hvilken der forhen har været et Domkapitul; en sådan Kirke ejede forhen selv sin Tiende, eller med andre Ord Indtagten af Tienden blev først og fremmest anvendt til Kirkens Vedligeholdelse, og hvad der blev tilbage, lagt op og kom Kirken til Fremtarv. Ifølge lgl. Resolution ere imidlertid Indtagterne af nogle af Stiftskirkerne henlagte til Amtsprovsternes Lønningsfond og af andre til Seminariiefonden (jvf. til Cr. S. 193).

Alb. til Haudrup og Solrød Præstekald. Geistligheden oppebærer saaledes ialt Tiende af 2185 Tdr. 7 Skpr. 1 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. af Herredets tiendehyrende Hartkorn, hvorpaa der hviler et Bankhæftelsesbeløb af 5098 Rbd. 27 f. r. S. Af hele det foranførte Beløb, 1995 Tdr. 2 Skpr. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb., oppebære imidlertid Herredets 6 Præster ikke Tiende, i det 44 Tdr. 4 Skpr. 2 Fdk. ere henlagte til Sognepræsten i Næsbyhoved Domkirkes Sogn; der bliver saaledes tilbage 1950 Tdr. 6 Skpr. $1\frac{1}{2}$ Alb. *) Hrtk., som

* Ved at opsummere de enkelte under de paagjeldende Sogne for Præstetienderne anførte Beløb fremkommer der en Totalsum af . . . . . 1889 T. 7 S. 1 F. $1\frac{1}{2}$ A. Hrtk.
Maar dette Beløb sammenlignes med det ovenanførte . . . . 1950 — 6 — — $1\frac{1}{2}$ — —

bliver der en Difference af . . . . 60 T. 6 S. 3 F. $\frac{1}{2}$ A. Hrtk.
Begge de anførte Summer ere imidlertid rigtige; huin, forsaavidt den viser det Beløb, hvorfra Præsterne de facto oppebære Tiende; denne, forsaavidt den angiver det Beløb, af hvilket Præsterne svare de paa Tienden hvilende Byrder og Afgifter.
Den differerende Sum hidrører fra den Omständighed, at Sognepræsten i Nærslov og Vindinge istedetfor Tiende oppebærer Refusioner:
af Thorslundelille
Byes Hartkorn 45 T. 7 S. 2 F. = A.,
noget under Gjeddesdal fra Starke
kende henlagt Hrtk. 6 — 7 — 1 — $\frac{1}{2}$ —
og af Herredsfo
gedgaarden i Vin
dinge . . . . 8 — — — —

60 T. 6 S. 3 F. $\frac{1}{2}$ A. Hrtk.

Det sees heraf, at Præsterne i Virkeligheden kun oppebære Tiende af det anførte mindre Beløb; men at de af det større svare

disse nyde Præstetiende af. De have derhos Nyffen og Brugen af 36 Tdr. 6 Skpr. 2 Fdl. 2 Alb. priv. A. og E. Hrtk., hvorpaa der hviler et Bankhæftelsesbeløb af 3432 Nbd. 71 f. r. S. Det mere Specielle om Kaldenes Indtægter og Udgivter findes under de paagjeldende Sogne.

Bed Folketællingen den 18de Februar 1834 var Indbyggernes Antal 5155; der kommer saaledes omrent 2062 Mennesker paa □ Milen, hvilket vel er en Deel flere, end der i Gjennemsnit leve paa □ Milen paa Landet i Rigets danske Provindser, nemlig 1422 Individer, men dog noget under Gjennemsnitsstallet for Befolningens paa en □ Mil paa Landet i Sjællands Stift, som beløber sig til 2115 Individer. Blandt de ansørte 5155 Individer vare 2623 af Mandkøn og 2532 af Kvindeskøn; blandt hine fandtes 922 Gifte, 1617 Ugifte og 84 Enkemand, og blandt disse 903 Gifte, 1466 Ugifte og 163 Enker. Lægges Næringsvejene til Grund, har Folkemængden følgende Bestanddele: 21 geistlige Embedsmænd, Kirkebetjente m. v., som forsørge 117 Individer; een civil Embedsmand, som forsørger 2 Individer; een henhørende til de privatiserende Videnskabsmænds, Litetitis o. a. fl. Klasse, som har 5 at forsørge; 559, som leve af Aarsbrug, og som forsørge 2711 Individer; 205, som henhøre til den industrielle Classe, og som have 479 Individer at forsørge; 15, som leve af Handel og Værers Omsetning og ernære 42 Individer; 139 Pensionister og Capitalister, som have 35 Individer at forsørge; 187 Daglejere, som forsørge 523 Individer; 3, som ikke drive nogen bestemt Næringsvej og have 10 Individer at forsørge, og

Tiendesat m. m., er ogsaa fuldkommen i sin Orden, i det Nefusionen er traadt i Tiendens Sted og efter den gamle Netsregel substitutum indnit naturam substituti. Saafremt Nefusionen er usforholdsmaessig lavt ansat, er der ogsaa taget Hensyn dertil ved Tiendens Ansettelse til Bankhæftelse.

endelig 100 Almøssenydende. De Forsørgendes Antal var saaledes i alt 1231 og de Forsørgedes 3924.

I Aaret 1801 fandtes her 3743 Individer*); Folke-mængden har saaledes i en Tid af 33 Aar erholdt en For-
gelse af 1412 Individer eller tiltaget omtrent 37,67 pEt., hvilket udgjør 6,55 pEt. mere, end den i Almindelighed er til-
taget paa Landet i Sjællands Stift. Grunden hertil maa til-
deels søges i de samme Omstændigheder, som ved Smørup
Herred (S. 9) ere releverede: Fæstegodsets Overgang til Selv-
ejendom og den derefter paafulgte Udparrcellering. Saaledes
er her i Herredet det til Hovedgaardene Venzonådal og Gjed-
desdal forhen liggende betydelige Bøndergods for den største
Deel bortsolgt; ligeledes er ogsaa en Deel af Magistrats-
og Universitets-Godset deels gaaet over til Selvejendom, deels
overdraget ved Arvesæste, og har end dette ikke været Til-
føldet med saameget af Herredets Hartkorn, som i Smørup
Herred, er paa den anden Side Udparrcellering her drevet
stærkere, saa at disse Aarsager kunne antages at have virket
ligemeget i begge Herreder. Imidlertid kan Forfatteren ikke
nøgte, at han finder det twivsamt, hvorvidt denne Forsgelse
alene kan tilskrives ovennævnte Omstændigheder; Grunden

* Den i Texten anferte Sum er taget af Tabelværket; Glie-
mann har derimod 3799 Individer, hvilken Angivelse ogsaa
er rigtig, da Gliemann har fulgt den civile Inddeling, me-
dens Tabelværket har fulgt den geistlige. Af denne Grund
har hun medregnet det Antal af 56 Individer i den Deel
af Thorslunde Sogn, der ligger i Thune Herred, til dette
Herreds Befolning, hvorimod Tabelværket har sammenlagt det
med Smørup Herreds. Ved Angivelsen af sidstnævnte Her-
reds Befolning maa der imidlertid saaledes enten hos Gli-
emann eller i Tabelværket være indleben en Urigtighed, da
samme begge Steder er angiven til 8017, naglest den eet af
Stederne, isølge det Foranserte, burde have været et Antal
af 56 enten større eller mindre.

til samme turde formeentlig ogsaa føges i noget ganske tilfældigt, der vel endog kunde give Anledning til, at dette fordeelagtige Resultat maatte reduceres noget. Og dette tilfældige er den forskjellige Maade, hvorpaa Optællingen foregik paa Landet ved Folketællingerne i Aaret 1801 og 1834. Ved den første var det nemlig paalagt Præsterne at foretage Optælling af hvert Sogns Indvaanere; ved den sidste var dette Hverv derimod overdraget Skoletærerne, hver for sin District; men da dettes Grændser ikke altid ere de samme, som Sognets eller Herredets, idet undertiden noget af et Sogns Hartkorn er henlagt til Skoledistrictet i et andet Sogn, ere sandsynligvis Indvaanerne i dette Supplement sammenaltte med det Sogns Folketal, hvortil det er henlagt. Ved denne Omstændighed, der ikke kunde indtræffe i Aaret 1801, da Sognets Grændser, ifølge det foran Oplyste, den gang strængt maatte følges, har saaledes undertiden et enkelt Sogns eller Herreds Folkemængde, sammenlignet med Resultatet i Aaret 1801, erholdt en uforholdsmæssig Forøgelse. At dette kan have bidraget til høint gunstige Resultat for Thune Herred, er formeentlig uden for al Evid, idet her træffer, at en Deel af Ejby og Dalby Sogne i Ramsø Herred er henlagt til Skjensved Sogn i det her omhandlede Herred; ligesom dette endmere vil bestykes ved Resultatet af sidste Folketælling for Ramsø Herreds Bedkomende, saaledes vil iøvrigt den oven fremsatte Formodning ogsaa vinde en til Evidents grændende Sandhynlighed ved hvad der nedenfor ved de enkelte Sogne vil blive oplyst.

Ved det evensor Meddelelse om Folkemængdens Bestanddele har Forsetteren benyttet de efter Folketællingen den 18 Februar 1834 udarbejdede Tabeller; efter de fra Stedet meddelelte Oplysninger findes blandt det nævnte Antal Mennesker 125 Haandværkere; af Tynde 303 Karle, 333 Piger og 270 Drenge og af Indsiddere 10. Af særegne Næringsveje findes her ingen; skjønt en stor Deel af Herredet grændser til Stranden, drives der aldeles ikke Fis-

skri. Af Fabrikker findes her ikke et eneste. Formuesforsatningen er forskjellig i de forskjellige Sogne, men i det Hele taget ret god; den er bedst i Solrød Sogn og ringest i Reerskov Sogn. Om Beboernes Karakteer er der Intet at bemærke; Man finder her den sjællandske Bondealmues almindelige Karakteertræk.

Herredet har 13 Skoler, som besøges af 850 Børn, der undervises efter den indbyrdes Underviisningsmethode. Gymnastikøvelser ere ogsaa indførte. Den største Deel af Skolelærernes oppebører Degnetraven istedetsfor den reglementerede Lønning, og i et enkelt Sogn er endnu een af de gamle Sognedegne ansat. De andre Skolelærere have reglementeret Løn efter Skoleanordningen af 29 Juli 1814. Førrigt er Skolevesenet ganske organiseret paa den sædvanlige for Landet anordnede Maade. Det ejer aldeles ingen Legater eller Capitaler.

Herredet indbefatter 6 Fattigvæsens-Districter, der alle bestyres paa anordningsmæssig Maade. De Almissenyndes Amtal er i Gjennemsnit 86, af hvilke 71 nyde fast og de andre kun interimistisk Hjælp. Til disse Forsorgelse medgaae sædvanligent ialt 585 Rbd., 3138 Kostdage, 750 Epd. Brød, 57 Edr. Rug, 59 Edr. Byg og 14 Skpr. Malt. Fattigvæsenet ejer 4 Fattighuse og forskjellige Legatcapitaler, der ialt andrage 41016 Rbd. 64 s. Sølv; af det største af disse, det Gjøeste Legat, nyde Herredets Fattige ikke ene Understøttelse, idet samme er stiftet til Fordeel for Fattige paa Gjeddesdals Gods. Renten af en Capital, stor 39078 Rbd. Sølv, anvendes derhos til Brudegaver for de Piger, som blive givte med Gaardmænd paa Gjeddesdals Gods.

I politisk Henseende ligger Thune Herred i Kjøbenhavns Amt og i administrativt i Næskilde Amtsdistrikt; dog maa det med Hensyn til dette Sidste bemærkes, at det af Herredets Hartkorn, der hører til Ballo Stift, er gaaet ud fra Amtsdistriktet (S. 207 og 213*). Dette Gods ligger i

Jersi, Skjensved og Solrød Sogne. I civil Henseende sorterer Herredet under Ramso-Thune Herreders Jurisdiction; med Undtagelse af Carlstrup Sogn, der ligger under Gamle-Kjøgegaards Birk. Herredsfogden, Hr. Blume, boer i Noeskilde, paa hvilken Kjøbstads Raadstue Tinget holdes hver Fredag, og Birkedommeren, Hr. Cancellieraad Brorson, i Kjøge; han er tillige Borgemester og Byfoged i sidstnævnte Kjøbstad. Tinget holdes hver Mandag i Districtets Tinghus i Sønderkjøge. Den Deel af Thorslunde Sogn, som ligger her under Herredet, sorterer under Ramso-Thune Herreders Jurisdiction, hvad Auctions- og Skiftevæsenet samt civile Sager angaaer; i Justits-, og Politisager hører det derimod, i Overeensstemmelse med Plac. af 18 Novbr. 1791, under Kjøbenhavns Amts Rytterdistricts sondre Birk. Kysten af Herredet langs med Kjøge Bugt ligger i Kjøge Hoved-Kystpoliti-District; i denne Deel af Districtet ere ansatte tvende Districtscommissarier. Herredet har Forligelsescommission tilfældeds med de øvrige Herreder i gamle Noeskilde Amt (I D. S. 65); Forligelsescommissionens Møde holdes hver Fredag Formiddag Kl. 10. Forligelsescommissarierne ere Dhrr. Procurator og const. Byskriver G. Friis og Universitetsforvalter Holm.

I geistlig Henseende danner Thune Herred i Forening med Namso Herred et Provstedistrict. Provsten, Hr. F. D. Mellerup, Ridder af Obr., er tillige Sognepræst for Greve og Kildebrønde. Herredet ligger deels i Noeskilde, deels i Kjøge Districtschirurgicat; dette er tilfældet med Greve, Kildebrønde, Carlslunde, Carlstrup, Haudrup, Solrød, Kirke-skjensved og Jersi Sogne, og hiint med Neerslev, Vindinge, Thune og Snoldelov Sogne. Greve, Kildebrønde, Carlslunde og Carlstrup Sogne ligge i andet og de øvrige Sogne i tredie Valgdistrict for de mindre Landedejendomsbesiddere i Dististerne; Hovedgaardene Benzonsdal og Gjeddesdal høre derhos til de complette Sædegaardsejeres Valg-

klasse sammesteds. Herredet ligger i det nordre sjællandske Sø- og Land-Krigscommissariat. Endelig har Thune Herred i Forbindelse med Ramssø, Sømme og Boldborg Herreder sin egen Landvæsens- og Tiendecommission.

I. Greve Sogn

grændser mod N. til Kildebronde Sogn, mod D. til Kjøgebugt, mod S. til Carlslunde Sogn, mod V. til Thune og Neerslev Sogne. Det indeholder Hovedgaarden Gjeddesdal, samt Byerne Greve og Moseude.

Hovedgaarden Gjeddesdal har her under Sognet 20 Tdr. 4 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb. priv. A. og E. Hrk. med 266 Tdr. Land, der i Aaret 1802 bleve vurderede til 100 Rdl. pr. Tde. Hele dette Areal bruger Ejeren imidlertid ikke selv, men kun 248 Tdr. Ld., af hvilke Kongsgangen, der ligger østlig i Carlslunde Byes Marker, indtager 20 Tdr., en Fredskov 27 Tdr., Haven, Gaardsplads m. m. 13 Tdr. og nogle Damme 2 Tdr.; det øvrige bruges af nogle Huus- mænd, hvorom mere siden, og blandt de Lodder, hvori samme er udstykket, findes et Vænge, Lopholmsvænget kaldet; paa 6 Tdr. Land. Tørvigt har Gaarden, som nedenfor vil blive bemærket, ogsaa Torder i Neerslev Sogn.

Gjeddesdal, der nu tilhører Hr. Proprietair Valentiner, ligger $3\frac{1}{4}$ Mil fra Kjøbenhavn, $2\frac{1}{2}$ Mil fra Kjøge, 1 Mil fra Moeskilde og $\frac{1}{2}$ Mil fra Kjøge Landevej.

Gaarden ligger midt i sine Marker, og er, med Undtagelse af Stuebygningen, af myt opført efter en Ildebrand i Aaret 1809. Hovedbygningen bestaaer af en smuk Borggaard med 3 sammenbyggede Fløje, 1 Etage høj med dobbelt Dvist, opført af Muur- og Bindingsværk og teglhængt; Localet er herskabeligt indrettet og Bygningen solid; de øcon-

miske Bygninger ere: en stor Lade med Tørskemaskine og 2 Hestalde, opførte af Bindingsværk med Bodentag; Mejeribygningen, der er grundmuret og deels straatækket, deels teglhængt; fremdeles to Hestestalde, en Bygning, deels indrettet til Hestestald, deels til andre Hornødenheder; et Bryggerhus og en anden Bygning, indrettet til Beboelseslocale; disse tvende Bygninger ere teglhængte; de andre derimod straatækkede; men de ere alle opførte af Bindingsværk med murede Vægge. Samtlige Bygninger ere assurerede for 49840 Rbd. Sølv. Ved Gaarden findes en Have paa 13 Edr. og en Lysthave paa 27 Edr. Land.

Gjeddesdals Jorder, der i Aaret 1802 taxeredes til 100 Rd. pr. Ede Land, staae i Alt for 42 Edr. 1 Skp. 3 Fdk. 2½ Alb. priv. A. og E. Hrtk.*), 14 Edr. 6 Skpr. 2 Fdk. upriv. A. og E. Hrtk. og 2 Edr. 6 Skpr. upriv. Hrtk. Skovskyld.

Af det privilegerede Hartkorns Areal drives 480 Edr. Land under Hovedgaarden; paa dette Areal hvile 37 Edr. 2 Skpr. 1½ Album af Hovedgaardstarken; Resten 4 Edr. 7 Skpr. 3 Fdk. 1 Album med et Areal af 65 Edr. Land (ester Ejersens Opgivende fun 57 Edr. Land) er overdragen i simpelt Hæste til 6 Beboere, som have fra 2 Edr. til 2 Skpr. Hartkorn. Endvidere bruger Hovedgaarden af uppriv. A. og E. Hartkorn 14 Edr. 6 Skpr. 2 Fdk. med omtrent 150 Edr. Land, og Skovskylden 2 Edr. 6 Skpr., med omtrent 100 Edr. Land Skov, beliggende i Østed Sogn, Voldborg Herred, næsten 3 Mile fra Hovedgaarden, og for storstedelen bestaaende af Bog og El. (Ester

*) Hovedgaardstarken har forhen været 64 Edr. 6 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb.; deraf drives under Gjeddesdal 42 Edr. 1 Skp. 3 Fdk. 2½ Alb., beliggende i Greve og Neerslev Sogne. Resten 22 Edr. 4 Skpr. 1 Fdk. 2½ Alb. drives under Barfredshøj.

Beretning fra Østed Sogn bruges Skovskylbs-Hartkornet af Fæsteren af Goenstrupgaarden, hvortil det hører). Af det nævnte Areal er kun omtrent 50 Edr. Land naturlig Eng, deraf 10 Edr. Land udmærket god Ærveskjær; paa Gaardens Marker findes overslødig Mergel, som afbenyttes. Jorderne, der ere udskiftede og indhegnede med levende Gjerdere, ere jevne og bestaae af en sandblandet Leer med en stærk Tilsætning af Mult; de ere inddelte i 12 Marker, hver paa omtrent 45 Edr. Land. Foruden disse 12 Marker drives under Hovedgaarden et Stykke Jord paa omtrent 50 Edr. Land, som benyttes afverlende til Sæd og Eng. Den sædvanlige Drivtsmaade er: 1. Grønjords Havre, reolsplojet; 2. heel Brak; 3. derefter gjødes til Raps; 4. Hvede; 5. gjødes til Byg; 6. Vitkehavre; 7. Rug, og endelig udlegges Jorden i 5 Aar til Græs, som ikke slaaes. Dog holder Ejerden sig ikke strængt til dette Sædstifte. En Mark paa 45 Edr. Land besaaes med Raps, hvis Udbytte i et Middelaar udgjør 400 Edr., og i det øvrige Areal undersaaes omtrent 80 til 90 Edr. Vintersæd, halv Rug og halv Hvede, som giver sædvanlig 10 til 12 Fold, 45 Edr. Byg, som give samme Fold, 60 Edr. Havre, som give 9 Fold, og 55 Edr. Blandingsæd. Efter denne Udsæd avles 900 Edr. Vintersæd, halvt Hvede halvt Rug, 500 Edr. Byg og 540 Edr. Havre. Af Productionen forbruges i Husholdningen og til Saasæd samt Kreaturers Fedning 200 Edr. Vintersæd, samt hele Indavlen af Byg og Havre. Der sælges saaledes 400 Edr. Raps og 700 Edr. deels Rug og deels Hvede. Det maa imidlertid bemærkes, at, da Sædstiften varierer, varierer ogsaa Productionen. Gaarden har ikke tilstrækkelig Engbund, eg, som forhen bemærket, anvendes derfor en Deel Jord til Foderurters Dyrkning; der avles omtrent 600 Læs Enz- og Kløverhs, samt Vitkehavre; Avlen af Halm kan anslaaes til 1200 Læs. For Tiden har Gaarden en Besætning af 200 Køer, 24 Arbejdsheste og 70 Svin; der tillægges aarlig 20 Kalve, hvorimod

Hestene kjøbes. Omrent 50 Sviin fedes ved Valle, af hvilke 30 sælges, og Resten forbruges i Huusholdningen. Til Besætningens Foredling haves tønderstørre Kør og engelske Tyre. Ejerden benytter Staldfodring, dog ikke i nogen betydelig Grad, da det hele Antal, der staldfodres, kan anslaaes til 20 à 30 Etkr. Ungqvæg. I Mejeriet produceres aarlig 100 Edr. Smør og 1600 Lpd. Ost, deraf forbruges i Huusholdningen 8 Edr Smør og 100 Lpd. Ost, Resten, 92 Edr. Smør og 1500 Lpd. Ost, sælges. Ejerden har ikke undladt at benytte den nyere Tids fuldkommene Aalsredskaber. Saaledes bruges paa Gaarden: Svingelplov, Erstirpator og holsteeniske Rundharver; der haves to Rensemaskiner, en Tærskemaskine og et Kjærneværk, som ere forenede med en Hestemølle, der drives ved 4 Heste. — Af Haandværkere har Gaarden 1 Smed og 1 Hjulmand, og af Kynde 16 Karle og 15 Piger.

Af den Skov, som Gjeddesdal ejer i Østed Sogn, sæges noget Brænde, dog kun saare ubetydeligt, omrent 10 til 12 Favne om Aaret. Tagten i denne Skov tilhører iovrigt ikke Ejerden af Gjeddesdal, men Besidderen af Grevstabet Lethraborg.

Søer findes ikke paa Godset, kun nogle Damme, hvis Alreal tilsammen optage 2 Edr. Land; de indeholde ingen Fisk. Godset støder vel til Havet, men Strandfiskeriet benyttes ikke.

Bondergodsets Hartkorn udgjør 87 Edr. 3 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb.*), der ligge i følgende Sogne og Byer, nemlig: Kildebronde Sogn 1 Ede 6 Skpr. 1 Alb. Hrk. med

*) Bondergodsets Hartkorn udgjør
egentlig . . . . . 102 Edr. 2 Skpr. : Fdk. 2 Alb.
men heraf drives . . . . 14 — 6 — 2 — —
under Hovedgaarden (S. 222)

og det bliver kun saaledes . . . 87 Edr. 3 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb.

69 Edr. Land, fordeelte paa 13 Huusmænd (Strøbyehuusmænd); hver med fra 3 til 9 Edr. Land; i Greve Sogn noget over 5 Edr. Hrsk. med 103 Edr. Land, fordeelte paa 25 Huusmænd, som hver have fra 3 til 12 Edr. Land; i Carlslunde By 9 Edr. 4 Skpr. 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. Hrsk. med 81 Edr. Land, fordeelte paa 27 Huusmænd, hver med 3 Edr. Land; i Thune By 13 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. Hrsk. med 231 Edr. Land, fordeelte paa 2 Gaarde, som hver have 5 Edr. Hrsk., og 18 Huse*), hvert med fra 3 til 18 Edr. Land; i Stærkende By, Neerslov Sogn, 14 Edr. 2 Skpr. 1 Alb. med 160 Edr. Ld., fordeelte paa 27 Huusmænd, som hver have fra 3 til 19 Edr. Land; i Bindinge By, Bindinge Sogn, 10 Edr. 6 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb. med 76 Edr. Land; Hartkornet hviler paa een Gaard, men 7 Edr. Land bruges af 3 Huusmænd; i Ødehasstrup By, Ørue Sogn under Roeskilde, 27 Edr. 6 Skpr. 1 Fdk. med 175 Edr. Land, som benyttes af 4 Gaardbeboere; i Østed Sogn, Sonstrupgaard, 4 Edr. 7 Skpr. 2 Fdk. 1 Alb. Hrsk. med 50 Edr. Land; af det priv. Hrsk. ere, som foranmeldt, ligeledes 4 Edr. 7 Skpr. 3 Fdk. 1 Alb bortsæstede til 6 Huusmænd. Godset tæller saaledes i Alt 8 Gaarde og 119 Huse, der alle have simpelt Hæste paa een Gaard og eet Huus næer, som have Arvesæste. Hele Jordebogsindtægten af bemeldte Gods beleber sig til 950 Mbd. Solv, 10 Edr. 6 Skpr. Rug, 268 Edr. Byg, 41 Edr. Havre, 56 Hens, 30 ēnese Eg. Af en Gaard gives sædvanlig 500 Mbd. i Indfæstning, af et Huus fra 50 til 80 Mbd., og den aarlige Indtægt af Indfæstninger kan anslaaes fra 300 til 400 Mbdler. Med Undtagelse af 6 Gaardbeboere, som hver gjøre 4 Skovrejser, forrette Gaardbeboerne aldeles intet Hoverie; Huusmændene gjøre derimod 730 Høstdage og 2704 Uge-

*) I Oplysningerne fra Stedet er disse Huses Antal kun opgivet at være 15.

dage. Gjennemsnitsarealet af en Bondegaard er 50 Edr. Land med 5 Edr. Hrk., og en saadan Gaard svarer til Herskabet 14 Edr. Byg og 15 Rbd. i Penge om Aaret; af et Huus med 6 Edr. Land svarer 6 Rbd. Sølv, 6 Edr. Byg, og 8 Arbejdsdage om Aaret. Alle Jorderne ere udskiftede og alle Gaardmændene udflyttede, hvilket ogsaa er tilfældet med den største Deel af Huusmændene. Hele Bøndergodsets Besætningshold kan anslaaes til 250 Kør og Ungqvæg, 100 Heste, 300 Svijn og 300 Faar.

Gjeddesdal ejer følgende Kirke-tiender, nemlig: Greve Sogns, hvis tiendeydende Hrk. er 199 Edr. 7 Skpr. 1 Fdk. $1\frac{3}{8}$ Alb., matriculeret til 53 Edr. Hrk., og behæftet til Banken med 383 Rbd. 81 f. r. S.; den oppebæres in natura og kan anslaaes til 8 Skpr. Byg pr. Ede Hrk., eller i det Hele til 200 Edr. Byg; Thune Sogns, hvis tiendeydende Hrk. er 171 Edr. 2 Skpr. 2 Fdk., matriculeret til 45 Edr. Hrk., behæftet til Banken med 328 Rbd. 88 f. r. S.; 35 Edr. 3 Skpr. 2 Fdk. 1 Alb. ere overdragne Yderne ved bestandig Accord mod en aarlig Afgift af 30 Edr. $1\frac{1}{2}$ Skpr. Byg efter hvert Aars Capitelstart; Resten oppebæres med omrent 1 Ede Byg pr. Ede Hrk., og kan i det Hele anslaaes til 130 Edr. Byg; Carlslunde Sogns, hvis tiendeydende Hrk. er 248 Edr. 1 Skpr. $2\frac{1}{2}$ Alb., matriculeret til 53 Edr. Hrk., og behæftet til Banken med 476 Rbd. 43 f. r. S., oppebæres efter bestandig Accord med 236 Edr. 6 Skpr. $1\frac{2}{3}$ Fdk. Byg efter hvert Aars Capitelstart; Snoldeløv Sogns, hvis tiendeydende Hrk. er 256 Edr. 7 Skpr. 2 Fdk. 1 Alb., matriculeret til 40 Edr. Hrk., og behæftet til Banken med 493 Rbd. 33 f. r. S., oppebæres deels efter bestandig deels efter aarlig Accord, med ialt 235 Edr. $7\frac{1}{2}$ Skpr. Byg efter hvert Aars Capitelstart. Ejeren har ikke jus proponendi til disse Sognes Kirker, derimod kalder han Skolelærerne.

De aarlige Skatter af Hovedgaarden udgjøre 500 Rbd., af Bøndergodset 714 Rbd. 1 Mk. 10 f. og af Tienderne

215 Rbd. 5 Mf. 7 §., Alt i Sædler. Communeafgivterne kunne anslaaes til $\frac{1}{3}$ derimod. Den paa Hovedgaarden hvilende Bankhæftelse udgjør 4740 Rbd. 63 §. r. S. og Bondergodsets 3158 Rbd. 55 §. r. S., begge uindfrie. Ejeren udover ikke Skiftejurisdiction. Forhen har Gjeddesdal ejet langt betydeligere Bondergods, over 488 Tdr. Hrtk.; men det er for længe siden bortsolgt, paa det foranførte nær, uden Reservation af Herligheden. Godset hører til de complete Sædegaardes Valgclasse.

En af Gjeddesdals forrige Ejere, Justitsraad Michael Wulff Gjøe, har ved Testament af 12 Maj 1795 stiftet et meget betydeligt Legat (ester Schack: ved Udgangen af Aaret 1830, 78156 Rbd. Solv), hvis Renter anvendes til Bedste for Fattige af Gjeddesdals Gods, og til Brudegave for de Piger, som blive giste med Gaardmænd paa Godset, samt skulde anvendes til Oprettelsen af en Industrieskole og et Vaaneinstitut, hvilke to Indretninger dog ikke ere konne ifstand, ligesom de heller ei ere forordnede af Testator. Legatets Capital skal indestaae i Gjeddesdals Hovedgaard og Gods; for samme er under 22 Febr. 1810 af Executores testamenti i Justitsraad Gjøes Boe udfærdiget en Fundats, som tillige tilsgiver Trængende af Testators Slægt Hjælp. I Aaret 1834 uddelethes til 150 Fattige 875 Rbd. og til Brudegaver 275 Rbd., hvilke sidste ikke maae være under 50 Rbd. eller over 100 Rbd. Fattighjælpen maa ikke være ringere end 5 Rbd. eller højere end 10 Rbd. Ogsaa Huusmænd, som af en eller anden Aarsag trænge til øjeblikkelig Hjælp, kunne mynde den af Legatets Rente-Overskud. Dette Legat er til en ikke ringe Fordel saavel for Fæsterne paa Godset, som for selve Godsejeren, idet Fæste paa Gaarde og Huse under Gjeddesdal med Begjærlighed seges, saa at Ejeren af denne Grund kan forøge Indfæstningen.

Gjeddesdal er ikke af meget gammel Oprindelse; den er ikke ældre end fra 1672, da Cantzler Holger Vind lod tvende store Bondergaarde, Porup- eller Paarup-Gaarde, nedrives, og op-

rettede deraf en Hovedgaard, som han efter sin Hustru, Margarethe Gjedde, kaldte Gjeddesdal. Den kom senere i Familien Benzons Besiddelse, af hvilken Conferentsraad Peder Benzoni forogede den ved i Aaret 1715 at tillægge den Størstedelen af den nedlagte Bondeby Thorslundelilles Marker. Samme P. Benzoni opbyggede ogsaa paany Gaardens Bygninger. I Midten af det 18de Aarhundrede oprettede Etatsraad Kløcker denne Gaard til et Stamhus; senere ejedes den af Justitsraad Jens Lauritz Barsfred, og efter ham af den nuværende Ejer, Hr. Valentiners, Fader. Gaard og Gods solgtes i Aaret 1774 for 68000 Rdl. d. C., i Aaret 1798 for 160000 Rdl. d. C., og i Aaret 1822 for 102000 Rbd. Sølv.

Greve By ligger paa den vestlige Side af Kongevejen til Kjøge, $3\frac{1}{4}$ Mil fra Kjøbenhavn, $2\frac{1}{4}$ Mil fra Kjøge og 2 smaae Mile fra Nøeskilde. Den har et Areal af 2313 Edr. Land, der er skyldsat for 5 Edr. 3 Fdk. $\frac{5}{8}$ Alb. priv. og 177 Edr. 6 Skpr. 3 Fdkr. $\frac{1}{24}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk., vurderet ved Taxationen i 1802 til 350 Rd. pr. Ede, og fordeelt paa 79 Matr. No. Paa dette Areal findes, foruden Kirken, Præstegaarden, Skolen og Hospitalet, efter Opgivende fra Stedet: 20 Selvejergaarde, nemlig 5 over 7 Edr. upriv. A. og E. Hrtk., 3 over 6, 3 over 5, 1 over 4, 1 paa 4, 2 over 3, 2 over 2, 2 over 1, 1 paa 1 Ede Hrtk., hvorved bemærkes, at af en Gaard paa 2 Edr. 4 Skpr. 3 Fdk. $2\frac{3}{4}$ Alb. høre de 2 Edr. til Greve By, det Øvrige til Thune By i Thune Sogn, og af en Gaard paa 4 Edr. Hrtk. ere de 3 Edr. Selvejendom, den ene Tondes Arvesæste af Magistratsgodset; endvidere findes en Selvejendomslod paa 1 Ede 2 Skpr. upriv. A. og E. Hrtk., der tilhører en Gaardmand i Hundie By, Kildebrønde Sogn, hvorpaa ere opførte 4 simple Fæstehuse med lige Andeel i Hartkornet, 2 Arvefæstegaarde af Kjøbenhavns Universitets Gods, den ene paa næsten 15 Edr. Hrtk., den anden paa over 6 Edr., 4 Arvefæstegaarde af Kjøbenhavns Magistratsgods, en paa

næsten 13 Edr. Hrtk. (Benterupgaarden), en over 7, en over 4 og en over 3, samt en simpel Høstegaard af Roeskilde Domkirkes Gods paa 8 Edr. 4 Skpr. upr. A. og E. Hrtk. Gjeddesdal har ejet en Gaard med over 7 Edr. Hrtk., som nu er solgt; en samme tilhørende Gaard paa over 5 Edr. Hrtk. er fordeelt paa 25 Huse, hvorunder de 24 Huse med Jord uden Hrtk., som nedenfor blive nævnte, skulle indbefattes. Af Huse med Jord og Hrtk. ere 8 Selvejendom med Hrtk. fra 1 til noget over 4 Skpr.; 4 Selvejendomslodder med Hrtk. fra 1 til 4 Skpr. drives af en Selvejergaard og 3 Høstehuse af Gjeddesdals Gods her i Sognet; 2 Arvesæstelodder paa 6 Skpr. Hrtk. drives af Huusmænd i Mosede By. Af Huse med Jord uden Hrtk. høre 24 under Gjeddesdal, 6 under Kjøbenhavns Magistrat og 3 under Universitetet, alt simpelt Høste; af Huse uden Jord ere 3 Selvejendom, 2 i simpelt Høste af Universitetet og 3 i simpelt Høste af Selvejergaardene. 20 Gaarde og 15 Huse ere udflyttede. I Byen ere ingen Indsiddere, men 3 Smede, 5 Bœvere, 4 Hjulmænd, 1 Sadelmager, 2 Skomagere, 3 Skræddere samt af Ejendomstydende 21 Karle, 21 Piger og 21 Drenge. I Byen boer en Jordemoder. Byens priv. Hrtk. hviler paa Præstegaarden med et Areal af 42 Edr. Land. Under Greve By drives en Deel af Thune Byes Hrtk. Efter et gammelt Sagn skal Byen oprindelig have hedt Gjæve.

Mosede By med et Areal af 204 Edr. Land, skyldsatte for 22 Edr. 1 Skp. 1 Alb. upriv. A. og E. Hrtk.*), fordeelte paa 8 Matr. No., og taxerede i 1802 til 350 Rd. pr. Ede Hrtk., indeholder 4 Gaarde og 3 Huse med Jord. Gaardene, af hvilke 2 staae for 7 Edr. 3 Skpr. og to ere over 3 Edr. Hrtk., have Arvesæste under Kjøben-

---

*) Byen faaer egentlig for 44 Edr. 2 Skpr. 1 Alb. Hartkorn; men de 22 Edr. 1 Skp. høre til Carlslunde Sogn.

havns Magistratsgods. Staden Kjøbenhavn ejer fremdeles de nævnte 3 Huse, som ere i simpelt Fæste og hver have 3 Edr. Land uden særskilt Hartkorn samt alle ligge i Byen. Kun een Gaard er udflyttet. Jorderne ere omtrent af samme Beskaffenhed som Greve Byes, og til Byen høre circa 60 Edr. Land Eng, hvori findes Dørveskjær. Byen har ingen jordløse Huse. Af Haandværkere tæller Byen 1 Skräder og 1 Hjulmand, og af Thyende 4 Karle, 4 Piger og 4 Drenge.

Efter Matricul-Contoires Registrer har Greve Sogn i Alt af priv. Hrtk. A. og E. 25 Edr. 5 Skpr. $2\frac{5}{8}$ Alb. og af upriv. Hrtk. A. og E. 199 Edr. 7 Skpr. 3 Fdk. $1\frac{1}{24}$ Alb. *) med et Areal af 2783 Edr. Land, der altsaa gjør noget over 12 Edr. Land paa en Æde Hartk.; paa det nævnte Areal, der, foruden Gjeddesdal, tæller 87 Matricul-Nummrene, findes: Sædegaarden Gjeddesdal, en Kirke, en Skole, en Præstegaard, et Hospital, 21 Selvejergaarde, 10 Urvesætsgaarde, 1 simpel Fæstegaard, 8 Selvejerhuse med Hrtk. og Jord, 4 Selvejerlodder og 2 Urvesætelodder med Hrtk., 4 simple Fæstehuse med Hrtk., 37 simple Fæstehuse med Jord uden Hrtk., 3 jordløse Selvejerhuse og 8 jordløse Huse i simpelt Fæste. — 21 Gaarde og 15 Huse ere udflyttede.

Jorderne bestaae af en god, leerblandet Muld, naar man undtager de nærmest mod Østen liggende Jorder, som ere meget sandede, og afgive mangfoldige Tonder Ed. Strandgræsning, der bencænnes under det almindelige Navn „Jernet“, og gjennemskjæres af Strandvejen eller den saakaldte gamle Kjøge Landevej. Jordsmonnet er flat, sidt, og fordrer megen Vandafledning. I Landets Matrikul ere Jorderne ansatte til Taxten 14. Sognets betydeligste Mose

*) Efter Amtsstuuen har Sognet 25 Edr. Molleskyld; men denne Molleskyld hviler paa Benzonsdal, og herer altsaa under Thorblunde Sogn.

er Tersmosen, Østen for Greve, med et Areal af 200 Edr. Land. Den tilhører Greve og Kildebrønde Sogne, men afbrygtes kun til Græsning, da der intet Tørvestjær findes i den. Med Engbund er Sognet kun meget tarveligt forsynet, det hele Areal kan anslaaes til 330 Edr. Land, hvoraf en Deel er Mose. Tørvestjær findes vel, som bemærket, men ingenlunde tilstrækkeligt.

Naar undtages den under Gjeddesdal omtalte Lysskov paa 27 Edr. Land, findes ingen Skov i Sognet. Ligeledes findes heller ingen Søer, kun nogle Damme paa Gjeddesdals og Mosede Byes Marker. Paa Aaer har Sognet ogsaa Mangel, derimod findes 3 smaae Bække, der alle falde i Kjøge Bugt. Hovedlandevejen til Kjøge gaaer over Greve Byes Forder og Strandvejen saavel over denne som Mosede Byes Forder.

Af Sognets 199 Edr. 7 Skpr. 3 Fdk. 1 $\frac{1}{4}$ Alb. upr. A. og E. Hrtk. ere kun 199 Edr. 7 Skpr. 1 Fdk. 1 $\frac{1}{4}$ Alb. ansatte som tiendeydende Hrtk., og svares alle tre Tiender af dette Beløb. Kongetienden der tilhører Universitetet, er matrikulert til 24 Edr. Tiende-Hartkorn, og behæftet til Banken med 479 Nbd. 78 f. r. S.; den svares af Yderne med 6 $\frac{1}{2}$ Skp. Byg pr. 2de Hrtk. efter Capitelstart. Kirketienden, matrikulert til 53 Edr. Hartkorn og behæftet til Banken med 383 Nbd. 81 f. r. S., ejes af Gjeddesdal, og oppebæres in natura; den giver Ejeren en Indtægt af omrent 8 Skpr. Byg pr. 2de Hrtk. Det Hornodne om Præstetienden vil findes under Kaldet. Kirken, der tilhører Gjeddesdal, er en almindelig Landsbykirke med 2de Klokker og Lysekrone; forresten uden alle Mærkeligheder.

Bed Folketællingen i Aaret 1834 fandtes 599 (i Aaret 1801 — 440*) Indbyggere i Sognet, af Mandkjen 299,

^{*}) Den rimelige Grund til denne paafaldende Forøgelse (jvns. S. 217 og 218) i Folkemængden vil ses af hvad der ved Carsslunde Sogn er bemerket.

af Kvindeskjøn 300; deriblandt 1 Jordemoder, 4 Smede, 5 Vævere, 6 Hjulmænd, 1 Sadelmager, 2 Skomagere, 4 Skrædere, og af Ejendomstjenestefolk 41 Karle, 40 Piger og 25 Drenge. — Sognet har een Skole, der ligger i Greve By, er ny opbygget og har et Jordtillæg af 6 Tdr. Land; den besøges af 80 Børn, der undervises efter den indbyrdes Undervisningsmethode; gymnastiske Øvelser ere ogsaa indførte; Læreren oppebærer Degnetrave af Districtet, som udgjør hele Sognet, og hvorunder tillige hører den Deel af Mosede By, der ligger i Carlslunde Sogn. Skolevæsenet ejer ingen Legater. Beboerne, hvis eneste Næringsvej er Landbrug, ere sædelige og tarvelige, og Formuestilstanden er ret god, skjønt Ejendommene ere temmelig stærkt behæftede.

Naar undtages Gjeddesdals Hovedgaard og Præstegården i Greve udmaaede de øvrige Bygninger sig i ingen Henseende fra de almindelige Bondergaarde i Sjælland. Samtlige Bygninger ere i Landets Brandkasse forsikrede for 101410 Rbd. Sølv; i disse, saavel som i Jorderne og Inventariet, ere prioriterede 10098 Rbd. 78 f. S. og L., 86489 Rbd. 87 f. Sølv og 200 Rbd. r. S., hvoraf private Creditorer eje 7454 Rbd. Sedler, 1942 Rbd. Sølv og 200 Rbd. r. S.; Umyndige 444 Rbd. 78 f. S. og L. og 898 Rbd. 88 f. Sølv; og offentlige Stiftelser 2200 Rbd. Sedler, og 83648 Rbd. 95 f. Sølv samt 125 Slettedaler.

I Greve By findes en Deel smaae Parcellister, i Mosede derimod ingen, og i det Hele taget kan Man ikke sige, at Sognets Hartkorn er meget udstykket. De fleste Gaarde have mellem 6 og 8 Tdr. Hartkorn, og nogle derover. En almindelig Gaard paa 8 Tdr. Hrk. med omtrent 70 Tdr. Land *), hvoraf 12 Tdr. Land Eng blandet med Mose, ud-

---

*) Under dette Areal er ikke medregnet en saadan Gaards Andel i „Jernet“ eller i „Jersmosen“; thi, regnes denne Andel med, som Bonderne ikke pleje, saa faaer en Gaard et Areal af mellem 80 til 100 Tdr. Land.

saer 2 Edr. Hvede, 5 Edr. Rug, 10 Edr. Byg, 4 Edr. Bælgæd, 16 Edr. Havre, 3 Edr. Kartofler og 1 Skp. Hørfrø, som give af Hvede, Rug og Havre 6 Fold, af Byg 8 Fold, af Bælgæd 4 Fold og af Kartofler 10 Fold. Af Hø avles 20 Læs og af Halm 70 Læs. Jorderne ere udskifte-
de, og drives i Almindelighed saaledes: 1. heel Brak, hvor-
næst gjødes til Hvede eller Rug; 2. Byg; 3. Græs og
Vikter; 4. Byg; 5. Havre, som udlegges med Klover eller
Raigræs; i de sidste Aar have adskillige Gaardmænd begyndt
med Vereldrvit. Besætningen er: 8 Heste, 10 til 12 Røer,
6 Faar og 6 Sviin, hvert andet Aar tillægges 1 Fol, og
hvert Aar 2 Kalve, 4 Faar, 6 Sviin; der sælges aarligen
2 Stykker Hornqvæg, 2 fede Kalve og 4 Lam. Sognet
ligger for langt fra Hovedstaden til med Fordeel at kunne
drive Melkehandel, og Melken anvendes derfor til Smør og
Ost. Hvad der sælges af disse Artikler, er ubetydeligt, af
Smør dog omtrent 1 Fjerding pr. Gaard. De kongelige
Skatter udgjøre noget over 70 Rbd., og de andre Afgifter,
Tienderne ikke medregnede, 20 Rbd.

Den hele aarlige Production for Sognet kan, Herregaarden tildeels iberegnet, anslaaes til: 400 Edr. Raps, 675 Edr. Hvede, 1575 Edr. Rug, 2700 Edr. Byg, 3600 Edr. Havre, 675 Edr. Græs, 337 Edr. Vikter, 1200 Edr. Kartofler, 112 Epd. Hør, 400 Fjerdinger Smør og 1000 Epd. Ost. — Heraf sælges foruden Rapsen 562 Edr. Hvede, 731 Edr. Rug, 1012 Edr. Byg, 844 Edr. Havre, 225 Edr. Græs, 240 Fjerdinger Smør og 700 Epd. Ost; det øvrige: 113 Edr. Hvede, 844 Edr. Rug, 1688 Edr. Byg, 2756 Edr. Havre, 450 Edr. Græs, 337 Edr. Vikter, 1200 Edr. Kartofler, 112 Epd. Hør og 160 Fjerdinger Smør samt 300 Epd. Ost, forbruges til Saaesæd, Natural-Præstationer, Godring og Fedning af Kreaturer, samt i Huusholdningen. — Der holdes i Sognet 240 Heste, 450 Stkr. Hvrnqvæg, 450 Faar, og 280 Sviin.

I Forening med Anneret Kildebrende danner Sognet et Fattigvæsensdistrict, der bestyres paa sædvanlig Maade. Antallet af de til Forsorgelse indskrevne Fattige er for Tiden 18 Personer, der aarlig koste Districtet 18 Edr. Byg, 18 Edr. Rug og 100 Rbd. i Penge. Førtigt gives der vel saa Landdistricter, hvis Fattige ere saa rigeligen betænkte som Greve og Kildebronde Sognes; thi foruden den nævnte Understøttelse af Sognene, nyde de aarlig 200 til 300 Rbd. af det Gjøske Legat (see S. 227), dog kun forsaavidt de bygge og boe paa Gjeddesdals Gods; fremdeles have de Adgang til det foran ommeldte i Greve By beliggende Hospital, der er stiftet i Aaret 1710 af sal. Kantsler Holger Vind og Enkefrue Margarethe Vind, født Gjedde, og ejer for Tiden foruden Bygningen en Capital af 1440 Rbd. Sølv; det er assureret for 1410 Rbd. — Ifølge Hospitalsreglementet af 28de November 1738 skulde der egentlig være 12 Lemmer i Hospitaliet; men i mange Aar har der kun været indlagt 7 Lemmer, der nyde Huushly og hver 3 Rbd. 2 Mk. kvartaliter; Greve og Kildebronde Sognes Fattige have lige Adgang, og Stiftelsen staer under Pastoratets Sognepræst. Capitalen er sikret deels i Priorits-Obigationer og deels i kongelige Obligationer. For de fattige fader- og moderløse Born er der ogsaa sørget ved to Legater, nemlig Bodil Wallåss Legat paa 125 Slettedaler eller 83 Rbd. 2 Mk. Sølv og Villads Olsens*) paa 50 Rb. Sølv. Det første Legats Gavebrev er brændt, men det er fra Aar 1630, og Capitalen er sikret i Greve Præstegaard, hvorm et Hæftelses-Document er tingleæst; det andet Legat grunder

*) Gliemann benævner dette Legat K. Fr. Gamborgs Legat; — Grunden til den forskellige Benævnelse hidrører fra den Omstændighed, at Fundatsen er forsattet af sidstelevante Gamborg, Legators Svigersøn. Saavel Olsen, som Gamborg vare i sin Tid Prester til Greve og Kildebronde.

sig paa en Fundats af 11te Decbr. 1712; det er sikkret paa samme Maade som det Wallæske, og efter Fundatsen skulde Renten anvendes til Fordeel for et fattigt fader- og moder-lost øgte Barn i Kildebrønde; begge Legater staae under Fattigcommissionens Bestyrelse, der aflægger Regnskab til Amtsfattigdirectionen.

Sognet udgjør det 24de Landlægd af Ramsøe-Thune Herreder, Kjøbenhavns Amt, og hører til de nævnte Herreders Jurisdiction. Det ligger i det 2de Valgdistrict for de mindre Land-Gjendomsbesiddere i Vestifterne.

Af antiquariske Merkværdigheder findes ved Stranden et med Grave og Rudera af Bolde omgivet Stykke Jord, som kaldes Hovgaarden.

Greve Sogn udgjør i Forening med Kildebrønde Sogn et Pastorat, der i Cancelliet er ansat til 400 Rd. Den nuværende Præst er Hr. S. D. Mellerup, Ridder af Dannemølle, som tillige er Provst for Ramsøe-Thune Herreder (S. 220). Han beboer den i Greve By beliggende Præstegaard, som er assureret for 7850 Rd. Sølv, og hvis Indlossningssum er 500 Rd. Sølv, hvoraf dog 366 Rd. 4 Mk. Sølv ere indfrie. Bygningerne bestaae af 84 Fag Huus; Stuelængden paa 29 Fag er opført af Bindingsværk med murede Bægge. I denne Længde findes 10 malede og gib-sede Værelser, foruden Kjøkken, Folkeværelser, Bryggerhuus o. s. v. Udhusene, der ligesom Stuebygningen ere straatæk-kede, ere for det meste opførte af Bindingsværk med klinede Bægge, og udgjøre 3 Længder. I Gaarden findes en steensat Brønd og strax udenfor Gaarden en Park. Evende Haver, hver paa en halv Tonde Land, høre ligeledes til Gaarden, og paa den udenfor samme liggende Jordlod er anlagt en lidet Lund.

Jorderne, der efter Matr. Contoirrets Registre have et Areal af 42 Edr. Land (ester Hr. Provst Mellerups Opgrinde fun 37½ Edr.), hvoraf 6 Edr. Land Eng blandet med Mose, staae for 5 Edr. 3 Fdk. $\frac{5}{8}$ Alb. pr. A. og E. Hrsk. Marken, der gaaer langs med Kjøge Landevej, har en langagtig Figur; dens Bonitet er meget forskjellig, og bestaaer deels af sterkt Leer, deels af Sand og Gruus. Hele Aulen af Hs og Halm kan udgjøre resp. 20 Læs og 70 Læs; Lørvestkør findes slet ikke, og Brændselet maa hentes i en Afstand af tildeels 4 Mile. Udsæden er: 4 til 5 Edr. Vin-tersæd, meest Rug, 6 til 7 Edr. Rødet Byg, 5 Edr. Havre, 4 Edr. Arter og 2 Edr. Kartofler, som giver 6 til 7 Hold; Besætningen: 4 Heste, 8 til 9 Dvæghøveder, 4 Faar og 4 Sviin. Jorderne drives i 7 smaae Afdelinger, af hvilke 4 drives med Sæd, og 3 ligge med Klover til Græsning; de bleve ved Taxationen af 1802 vurderede til 100 Rd. pr. Tonde Land.

Præstetienden oppebæres af Greve Sogns tiendeydende Hartkorn 199 Edr. 7 Skpr. 1 Fdk. $1\frac{3}{8}$ Alb. og af Kilde-brondes 196 Edr. 7 Skpr. 2 Fdk. $2\frac{1}{3}$ Alb., tilsammen 396 Edr. 7 Skpr. $1\frac{3}{8}$ Alb. Med Undtagelse af 5 Gaarde, med hvilke er indgaaet approberet Tiendeforening, haves ingen fast Accord om Tienden. Den ydes sædvanlig med visse Skjepper Byg pr. Tonde Hartkorn, som betales deels ester Vorvepriserne en bestemt Dag, deels ester Capitelstart og kan blive mellem 5 og 8 Skpr. Byg pr. Tonde Hartkorn; det Hele kan anslaaes til omrent 380 Edr. Byg. Dvægtienden og Smaaredsel er omrent 70 Rbd. Sølv, Offer og Accidenter lidt over 200 Rbd. Annex- eller Mensfjord haves ikke, og ligesaalidet Refusioner. 40 Huuismænd forrette 40 Hosstdage.

Jordernes Bankhæftelse er 360 Rbd. r. S. og Tiendens 952 Rbd. 51 f r. S.; Kaldets øvrige Udgivter ere: fgl. Skatter 100 Rbd., Communeafgivter og Expenser 40 Rbd.; Rente af de to foranmeldte (S. 234) i Prestegaar-

den staaende Legater, til Beløb 133 Rbd. 2 Mat. Sølv, og desforuden Assurancepræmie af Præstegaarden. Artilleriehest holdes.

II. Kildebrønde Sogn

Annex til Greve, grændser mod N. til Thorslunde og Giss-høj Sogne i Smørup Herred, fra hvilket det er adskilt ved Lillevejle Åa, mod W. til Thorslunde og Reerslev Sogne, mod S. til Greve Sogn, og mod D. til Kjøge Bugt. Sognet indbefatter: Noget af Benzonsdals Hovedgaard, Kildebrønde By, Cappelevgaarde, Hundie By og Strøby Huse.

De Jorder, som Benzonsdals Hovedgaard ejer her i Sognet, udgjøre et Areal af 98 Edr. Rd., der staae for 4 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. pr. A. og E. Hrk. og 6 Edr. 7 Skp. 3 Fdk. $1\frac{1}{2}\frac{3}{4}$ Alb. upr. A. og E. Hrk. Det priv. Hrk. har et Areal af 7 Edr. Rd., det upriv. af 91 Edr., og det Hele drives under Hovedgaarden, der ligger i Thorslunde Sogn. Det nævnte Hrk. er fordeelt paa 2 Matr. No. (jevnf. iøvrigt S. 207).

Kildebrønde By, næsten en halv Fjerding vej østen for Kongevejen til Kjøge, 3 Mil fra Kjøbenhavn og $2\frac{1}{2}$ Mill fra Kjøge, har et Areal af 1149 Edr. Rd., skyldsat for 99 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. $1\frac{5}{8}\frac{2}{3}$ Alb. upr. A. og E. Hrk., og taxeret i Aaret 1802 til 400 Rdl. pr. Ede Hrk. Byen, d'r tæller 50 Matr. No., har en Kirke, en Skole, en Vandmølle der er skyldsat til 11 Edr. upriv. Hartkorn Mølle-skyld, 15 Selvejergaarde, 2 Selvejerkuse med Hrkorn, 21

Fæstehuse med Hrtk., nemlig 2 tilhørerende Jordbrugere udenfor Sognet, og 19 under Benzonsdal; fremdeles findes her 2 Fæstehuse, det ene med Jord uden Hrtk. under Cappeløvgaarde og det andet under Benzonsdal, 5 jordløse Huse, hvoraf 1 Selvejendom, og 4 simpelt Fæste under Benzonsdal. Paa Byens Grund ligger fremdeles et Bomhuus. Under Mølleu drives 3 Edr. 7 Skp. 2 Fdk. $1\frac{3}{8}$ Alb. A. og E. Hrtk. og af Gaardene have 8 over 7, 1 o. 5, 3 o. 3, 2 o. 2 og 1 o. 1 Ede Hrtk. Paa Benzondals 19 Huse hvile 7 Edr. 4 Skp. 2 Fdk. Hrtk., det øvrige falder paa en ubebygget Land over 5 Skp., som drives under en af Cappeløvgaardene, og paa de andre 4 Huse med Hrtk., hvoraf 1 har over 5, 1 o. 4 og 2 o. 2 Skp. 4 Gaarde og 3 Huse ere udslyttede. Til Byen hører en Mose, Øllemose kaldet, paa 60 Edr. Land, hvoraf dog en Trediede del er opdyrket; i denne Mose findes lidt Tørvestkær. Nordvest for Byen ligger en Eng "Bjergengen" paa 21 Edr. Land, som ejes af Cappeløvgaarde. Paa selve Byens Lodder findes lidt Engbund, men ikke af Betydenhed. Jorderne ere jevne og bestaae af Leer og sandblandet Muld. — Byen har en Skole, hvis Distrikt indbefatter Kildebrønde By, Cappeløvgaarde og Strobyhuse. Den besøges for Tiden af 50 Børn, og Læreren oppebærer den saakaldte Degnetrave, der omrent udgjør den reglementerede Lon. Til Skolen høre 7 Edr. Land.; Gymnastik og indbyrdes Undervisning ere indførte. Indsiddere findes ikke i Byen; af Haandværkere havses 2 Hjulmænd, 1 Smed, 3 Vævere og af Ejendestefolk 10 Karle, 10 Piger og 10 Drenge.

Cappeløvgaarde staae for 27 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. upriv. A. og E. Hrtk.* fordeles paa 4 Matr. No., og have et Areal af 348 Edr. Land. De bestaae af to

*). I dette Beleb fragaae imidlertid 5 Skp. $2\frac{1}{2}$ Alb. for det til Kjøge Hovedlandevej afgivne Areal.

Gaarde, hver paa 13 Edr. 5 Skp. 1 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. Hrtk., og tilhøre Staden Kjøbenhavn, men ere overdragne Brugerne ved Arvesæste. Under den ene af disse Gaarde høre to Fæstehuse, det ene uden Jord, det andet med 3 Edr. Ed. Hver af disse Gaarde har Lod i "Bjerg-Engen," N. B. for Kildebrønde Mark.

Hundie By har et Areal af 949 Edr. Ed., der ere skyldsatte for 61 Edr. 3 Ckp. 1 Fdk. $\frac{487}{672}$ Alb. upriv. U. og E. Hrtk. og fordelede paa 25 Matr. No. Hrtk. blev i Aaret 1802 taxeret til 400 Rdl. pr. Ede. Paa dette Areal findes 3 Selvejergaarde, alle paa over 7 Edr. Hrtk., 8 Arvesæstegaarde under Staden Kjøbenhavn, hvoraf 2 have o. 7 Edr. og 6 over 3 Edr. Hrtk.; endvidere 3 Selvejerhuse, hvort med omtrent 4 Skp. Hrtk., 1 Fæstehus med Hrtk. under Benzonsdal, og en ubebygget Lod under Samme, bortføjet til en Huismand i Byen; paa disse to Lodder under Benzonsdal hvile 5 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. Af Huse uden Hrtk. men med Jord findes et Lejehuus under en Selvæjergaard og af jordløse Fæstehuse 6, hvoraf 2 under Benzonsdal, 2 under Byens Gaardmænd og 2 under Staden Kjøbenhavn*). Byen har ingen Indsiddere, derimod af Haandværkere: 1 Cmed, 1 Hjulmand og 2 Vævere og af Dienestefolk 11 Karle, 11 Piger og 11 Drenge. 6 Gaarde og 3 Huse ere udflyttede. Hundie Byes Jorder ere af samme Beskaffenhed som Kildebrondes, Byen har nogen Engbund, men ikke tilstrækkelig. Skjeldemosen paa 50 Edr. Ed., Kjelder-Engen paa 8 Edr. Ed., Stadhaven paa 6 Edr. Ed. og Møllemosen paa 12 Edr. Ed. ere samlede Moser og Enge, der tilhøre Hundie Bymænd, som desuden have An-

*) Efter Matr. Contoirits Registrer fal Staden Kbhavn. ejer 5 Huse uden Hrtk. i Hundie By, hvilket imidlertid er benægtet fra Stedet.

deel i "Jernet." I Stadhaven og Møllemosen findes lidt Tørvestjær.

Hundie By udgør et Skoledistrict, hvortil Pile-Molle hører. Skolen, der ligger i Byen, er tillagt 6 Tdr. Ld., og tæller 34 Børn. Indbyrdes Undervisning og Gymnastik ere indførte. Læreren nyder Degnetraven i Stedet for den reglementerede Løn.

Strøbyhuse staae for upriv. A. og E. Hrtk. 1 Tde 6 Skp. 1 Alb. med 15 Matr. No. og have et Areal af 69 Tdr. Ld. Hrtk. hviler paa 13 Huse*), der have fra 3 til 9 Tdr. Ld., og tilhøre Gjeddesdal; de have alle simpelt Fæste. Der findes 1 Skomager og 1 Bøver, men ingen Indsiddere.

I Matr. Contoirrets Hrtkrn-Fortegnelser ere Sognets Jorder ansatte til 4 Skp. 2 Fdk. 2 Alb. priv. A. og E. Hrtk., samt 196 Tdr. 6 Skp. 2 Fdk. $1\frac{2}{3}$ Alb **) uppriv. A. og E. Hrtk. med et Areal af $2613\frac{1}{2}$ Tde Ld., hvilket udgør noget over 13 Tdr. Ld. pr. Tde Hrtk. Sognet har desuden 11 Tdr. uppriv. Hrtk. Molleskild, der hvile paa Pile-Molle. Paa det nævnte Areal findes: en Kirke, to Skoler, en Molle, 18 Selvejergaarde, 10 Arvesæstegaarde, 40 Huse med Hrtk. og Jord, nemlig 5 Selvejere og 35 Fæstere, 3 Fæstehuse uden Hartkorn, men med Jord, 1 Lejehuus med Jord, 1 jordløst Selvejerhus og 24 jordløse Fæstehuse. 10 Gaarde og 6 Huse ere udflyttede.

*) Efter Matr. Contoirrets Registre skal dette Hrtk. hvile paa 14 Huse, og deriblandt 1 paa 5 Tdr. Ld. under Benzonsdal, men saavel efter Opgivende fra Sognet som fra Benzonudsels Ejendomme hører dette Huns til Kildebrønde By, og er derfor saaledes anført her.

**) Amtstuen opgiver det uppriv. Hrtk. at være 196 Tdr. 2 Skp. 2 Fdk. Denne Difference rejser sig tildeels fra den Afgang i Hrtk., som findes bemerket S. 238*).

Jorderne ere jevne, ved Strandkanten endog side; de bestaae af en leer- og sandblandet Muld, og ere i Matriculen ansatte til Taxten 15. Sognet har ikke tilstrækkelig Engbund; det hele samlede Areal kan i det højeste anslaaes til 300 Edr. Land; men Noget bodes herpaa ved den betydelige, skjøndt af Qualitet kun ringe, Græsning, som Sognet, dog mest Hundie By, har i „Jernet“, som den store øde Strandgræsmark kaldes. Af Moser findes Bjergengen, Øllemosen, Skjeldemosen, Kjelderengen, Stadhaven og Mollesmosen, men de afgive kun ubetydeligt og derhos slet Tørvefljær. Skov, Bakker eller Søer findes ikke i Sognet, naar nogle smaae Damme eller Kjær undtages; mod N. har Sognet Lillevejle Å, men iesvrigt findes ingen Vanddrag i Sognet, med Undtagelse af en Bæk, der kommer fra Greve Sogn og falder ud i Kjøge Bugt. I den ommeldte Åa findes ingen Fisk, eller, rettere sagt, Fiskeriet afbenyttes ikke, ligesaalidet som Strandfiskeriet. Hovedlandevejen til Kjøge gaaer over Cappeløvgaardes og Kildebrønde Byes Marker og Kjøge Strandvej over Hundie Byes. Ved den forstørrede Vej ligger Kildebrønde Bom; Intraderne ere bortforpagtede mod en aarlig Afgift af 665 Rbd.

Alle tre Tiender oppebares af Sognets fulde upr. A. og C. Hrtk., 196 Edr. 7 Skpr. 2 Fdk. 2½ Alb.*). An-

*.) Naar der i det for det tiendeydende Hartkorn anførte Belob af . . . . . 196 Edr. 7 Skpr. 2 Fdk. 2½ Alb.
bringes til Afgang de S.

238 *) anførte . . . . = - 5 - - - 2½ -

udkommer . . . . . 196 Edr. 2 Skpr. 2 Fdk. ½ Alb.,
hvilket paa lidet nær stemmer med det Belob, som det upr.
Hartkorn er opført med i Amtssuen; men, da det vel med
Sikkerhed kan antages, at der heller ikke sovres Tiende af
det til Kjøge Hovedlandevej afgivne Areal med det derpaa
hvilende Hartkorn, maatte det tiendeydende Hartkorn for-
mentlig reduceres til samme Belob, som det upriv.

gaaende Præstetienden, henvises til Greve Sogn, S. 236. Kongetinden ejes af Universitetet for 186 Edr. 7 Skpr. $\frac{1}{2}$ Alb. og af Benzonsdal for 10 Edr. 2 Efd. 2 Alb. Hrk.; Universitetets Andeel er behæftet til Banken med 448 Rbd. 50 f. r. S. og Benzonsdals med 24 Rbd. 19 f. r. S., og det hele tiendeydende Beløb af Hrk. er matriculeret til 24 Edr. Hrk., som dog alene hvile paa Universitetets Part. Denne Tiende ydes med $8\frac{1}{4}$ Skpe Byg pr. Ede Hartkorn, betalbare efter Capitelstart. Kirketinden tilhører Benzonsdal. Den er matriculeret til 50 Edr. Hartkorn, og Bankhestelsen er 378 Rbd. 17 f. r. S. Den oppebørtes in natura med 9 Skpr. Byg pr. Ede Hrk., med Undtagelse af Cappelsgaardes 27 Edr. 3 Skpr. tiendeydende Hrk., hvis Tiende oppebørtes af Ejeren af Thorslunde Mølle, mod at han deraf svarer aarlig til Kirkeejeren 18 Edr. Byg efter Capitelstart. Kirken, der ligger noget udensor Byen, tilhører ligeledes Benzonsdal, men Kongen udover Kaldsret. Det er en smuk simpel Kirke med to Klokker og en Lysekrone, og den har hverken faste Ejendomme eller Capitaler. Den er Annex til Greve Kirke, hvorfra den ligger $1\frac{1}{2}$ Fjerdning vej.

Bed Folketællingen i Aaret 1834 besandtes Sognets Folkemængde at være 560 (i Aaret 1801: 378*) Menner, af Mandkjen 273, af Kvindeskjen 287, hvoriblandt 1 Skomager, 3 Hjulmænd, 2 Smede, 6 Bøvere, og af Tyende: 21 Karle, 21 Piger og 21 Drenge. Beboerne leve af Landbrug, og andre Næringsveje findes ikke. Belstanden er god.

Sognets twende Skoler ere besøgte af 84 Børn, og saavel Gymnastik som indbyrdes Undervisning ere indførte. Skolevæsenet ejer ingen Legater.

* Denne betydelige Forøgelse i Folketallet maa sandsynligvis antages at hidrøre fra den Omstændighed, at Sognets Hartkorn er meget udparcelleret.

Naar undtages Pilemølle, har Sognet ingen Bygnings-
er, der udmaerkede sig fremfor de almindelige Bønderbygninger i Sjælland. Samtlige Bygningers Assurancesum ud-
gjør 71220 Rbd. Sølv, og i dem, saavelsom i Jorderne og
i Inventariet er der prioriteret 16385 Rbd. Sedler, 14125
Rbd. 48 f. Sølv og 7048 Rbd. r. S., hvorf 9650 Rbd.
Sedler, 1395 Rbd. Sølv og 100 Rbd. r. S. tilhøre pri-
vate Creditorer; 3735 Rbd. Sedler og 3728 Rbd. Sølv ere
Umyndiges Midler, og 3000 Rbd. Sedler, 9002 Rbd. 48
f. Sølv, samt 6948 Rbd. r. S. offentlige Stiftelser.

Sognets Hartkorn er temmelig udstykket, og det tæller
et forholdsmaessig betydeligt Antal Hhuusmænd. Som Gjen-
nemsnitsarealet for en Gaard kan man antage 80 til 100
Edr. Land med 7 Edr. Hartkorn; dens Drivtsmaade, Uds-
sæd, Production til Forbrug og Salg, saavelsom dens Be-
sætning er i Neglen lige med en Gaards paa 8 Edr. Hrtk.
i Greve Sogn, hvisaarsag angaaende disse Punkter henvis-
ses til dette Sogns Beskrivelse. De kongl. Skatter af slig
en Gaard udgjøre omtrent 70 Rbd., Communes og andre
Afgifter 16 Rbd.

Den aarlige Production for hele Sognet kan, efter de
herfra gjorte Meddelelser, anslaaes til: 340 Edr. Hvede,
830 Edr. Rug, 2250 Edr. Byg, 2700 Edr. Havre, 450
Edr. Bælgæd, 840 Edr. Kartofler og 90 Lpd. Hør. Her-
af forbruges i Husholdning, til Naturalprestationer, til
Gaaesæd samt Fodring og Fedning af Kreaturer: 190 Edr.
Hvede, 700 Edr. Rug, 1400 Edr. Byg, 2050 Edr. Havre
foruden Bælgæden, Kartoflerne og Hørren; Resten 150
Edr. Hvede, 150 Edr. Rug, 850 Edr. Byg, 650 Edr.
Havre sælges. Der produceres 224 Lpd. Ost, som forbrus-
ges, og 230 Fjerdingen Emør, hvorf 84 sælges. Krea-
turbesætningen er omtrent 230 Heste, 300 Koer, 200 Saar
og 170 Svæin.

Da Kildebrønde Sogn udgjør eet Fattigvæsenbdistrict
med Greve Sogn, henvises angaaende de Fattiges Antal,

Forsørgelsemmaade, o. s. v. til S. 234; dog med den Be-
mærkning, at Villads Olsens Legat paa 50 Rbd. udeluk-
kende er bestemt for Kildebrønde Sogn.

Sognet udgjør det 25de Lægd af Ramsøe-Thune Her-
reder, Kjøbenhavns Amt, og hører under benevnte Herreders
Jurisdiction. Det hører til det 2det Valgdistricc for de
mindre Landejendomsbesiddere i Desiſterne.

Efter et Sagn paa Stedet skal Kildebrønde have sit
Navn af „Kong Bildrings Brønd“, hvilket dog nok in-
gen Hjemmel har for sig, da Byen allerede i Fortegnelsen
over de roeskildske Bispegs Gods fra Aar 1370 kaldes „Sel-
lebrønnæ“; dog synes Navnet tildeels at have sin Oprin-
delse fra den indhegnede Kilde, som findes paa Byens Gade.
Cappelsvgaardene vare forдум en Bispegaard, Cappelæ, der
ligeledes tilhørte de roeskildske Bisper. Hvorvidt Hundie
By skal have sit Navn af en Kong Hunding, der skal
have boet paa et Sted, kaldet „Vallegaard“, maa man lade
staae ved sit Værd. Af egentlige antiquariske Mærkelighé-
der findes ingen i Sognet.

I Sognet findes hverken større Aalsgaarde, der be-
boes af Folk udenfor Bondestanden, eller Kroer*), men en

Mølle,

Pile-Mølle. Det er en Vandmølle, der drives ved
et Vandhjul, $7\frac{1}{2}$ Alen i Diameter, og ved Undersaldsvand.
Den har 3 Øverne: 1 Grovqværn, 1 Sigteqværn, begge 8
Øvarter i Diameter, og en Skalqværn 10 Øvarter i Dia-

* Forhen har Sognet haft en Kro, Kjøge Kro kaldet, der laa
ved Gamle-Kjøge Landevej, men den er nu neblagt.

meter. Den maler 1 Tonde Sæd i Timen, og hele Aaret
omtrent 3200 Edr. Sæd, hvoraf 500 Edr. suint, som beta-
les med 4 Mk. pr. Tonde; af den grovt malede Sæd er-
lægges Told. Møllen mangler ikke Vand, da den drives
og har sin Vandbeholdning ene ved Kildenvand. Den staarer
for 11 Edr. upriv. Hrtk. Møllestyld. Møllens Forder ere
styldsatte for 3 Edr. 7 Skpr. 2 Fdk. $1\frac{2}{3}$ Alb. uppriv. U. og
E. Hrtk. (efter Matr. Cont. 4 Edr. 2 Alb.), og have et
Areal af 54 Edr. Land, hvoraf 5 Edr. Eng, ingen Mose.
Udsæden er 2 Edr. Hvede, 6 Edr. Rug, 9 Edr. Byg, 4
Edr. Havre, 4 Edr. Erter, 16 Edr. Kartofler, og 10 Edr.
Birkeshavre til Staldfoder og Hs. Drivten er: Brak gjødet
til Staldfoder, deraest Vintersæd, Kløver, Byg efter 3
Pløjninger, Brak, Vintersæd, Erter og Byg. Den min-
dre gode Jord gjødes til Kartofler, hvorefter saaes: Byg,
Bikker, Rug, Kløver og Havre. Den langstraaede Sæd
giver gjerne 10 Fold, Bælgæden 5 Fold. Besætningen er:
5 Heste, 12 Kører, 8 Faar og 12 Sviiin. Af Hs avles
30 Læs og af Halm 100 Læs.

Bygningen, der afgiver en bekvem Bopæl til en Fa-
milie udenfor Bondestanden, bestaaer af 6 Længder, hvoraf
de 4 ere opførte af Muur- og Bindingsværk, og de 2 Pissé-
Bygninger; Stuehuset er teglhængt, det Øvrige straatel-
let, og det Hele, Møleværket iberegnet, assureret for 6760
Rbd. Sølv. Bankhæftelsen, som ikke er indfriet, udgjør
579 Rbd. r. S.; de kongl. Skatter ere omtrent 150 Rbd.
og Commune-Afgivier 40 Rbd. Sedler. Kongetienden er
accorderet til $8\frac{1}{4}$ Skp. Byg, Præstetienden til $9\frac{1}{2}$ Skp. Byg,
og Kirketienden til 10 Skpr. Byg; alt pr. Tonde Hartk.

Under Møllen hører et Fæstehuus med $3\frac{1}{2}$ Ede Land,
som forretter 75 Arbejdsdage om Aaret.

Den nuværende Ejer er Hr. Sibbern.

III. Thorslunde Sogn

i Thune Herred ligger mellem Greve og Kildebrønde Sogne samt Smørum Herred, fra hvilket det er adskilt ved Lilleveje Aa. Den største Deel af Sognet ligger i Smørum Herred; den her omhandlede Deel indbefatter kun:

Hovedgaarden Benzonsdal med 23 Edr. 3 Skpr. 1 Fdk. 1½ Alb. pr. U. og E. Hrk. (ester Amtsstuen 23 Edr. 3 Skpr. 3 Fdk. 1½ Alb.) og 319 Edr. Land, fordeelte paa 6 Matr. No. Foruden Hovedgaarden og en ubebygget Led paa 2 Edr. Land, der tilhører Thorslunde Kirke, men er perpetueret til Benzonsdal, hvorunder den drives, findes paa dette Areal to Vandmøller, hvilke ere skyldsatte for 25 Edr. pr. Hrk. Mølleskyld, og to Fæstehuse, et med Jord under Benzonsdal, og et uden Jord under Thorslunde Præstegaard. Disse Huse høre til Thorslunde By, og ere regnede med til denne Byes Huse. Bygningerne paa disse Ejendomme ere tilsammen assurerede for 50190 Rbd. Sølv; men Beboernes Antal, der i Aaret 1801 udgjorde 56 Individer, er derimod nu indbesattet under det for Thorslunde Sogn i Smørum Herred opgivne; det kan saaledes ikke førstikt opgives, men der maa i denne Henseende henvises til hvad derom er bemærket paa det nævnte Sted (S. 91), hvilket ogsaa gjælder med Hensyn til Skolevæsenet, idet den her omhandlede Deel af Sognet hører under Thorslunde Skoledistrict i Smørum Herred. Som nedenfor bemærket, hører Hovedgaarden Benzonsdal til de complette Sædegaards ejeres Valgklassé i Sjællands Stift, men de andre af de ovennævnte Ejendomme, som have de lovbestemte Qualificationer, ligge, ligesom den øvrige Deel af Sognet, i det 2det Valgdistrict for de mindre Landejendomsbesiddere i Øststerne (S. 12). Med Hensyn til Jurisdicitionsforholdet maa der derimod skjernes mellem den Deel af Sognet, der ligger i Smørum Herred, og den her omhandlede Deel. Hün liger, som forhen bemærket (S. 94), under Kjøbenhavns

Amts Rytterdistricts sondre Birk; denne sorterer derimod deels under dette Birk; deels under Ramsøe-Thune Herrerd's Jurisdiction; det Første er, i Overensstemmelse med Plac. af 18 Novbr. 1791, tilfældet, hvad Justits- og Politivæsenet angaaer; det Sidste med Hensyn til Auctions- og Skiftevæsenet samt iovrigt i civile Sager. Imidlertid ere Forhæftelserne paa Benzon'sdal ogsaa tinglæste ved sondre Birk, sjældt dette kunde synes overslodigt; men det hidrører sandsynligvis fra den Omstændighed, at en stor Deel af Godset ligger under bemeldte Birk.

Hovedgaarden Benzon'sdal, der nu ejes og drives af Hr. Capitain Barsfred, ligger en halv Fjerdingvej Vesten for Kjøge Hovedlandevej, en Fjerdingvej fra Kildebronde By, 3 Miil fra Kjøbenhavn, 2½ Miil fra Kjøge og 1½ Miil fra Næskilde.

Bygningerne bestaae af: en Hovedbygning, opført 1728 af Bindingsværk og teglhængt; en Mejeribygning, opført af Bindingsværk, med murede Vægge og straatækket; i denne Bygning er et Hestekjørneværk, samt et Mølleværk til at male den Sæd, som forbruges paa Gaarden. Udhusene bestaae af 3 Længder, tildeels med klinede Vægge, til Kostald, Hestestald, m. v., samt en Lade, hvori en Tærskemaskine til 4 Heste. Ved Gaarden ligger desuden et Huus, hvori er indrettet en Tørreovn, samt Bryde- og Skjætemaskine, der drives ved Hestekraft. Samtlige Bygninger ere assurerede for 40320 Rbd. Sølv. Til Gaarden høre fremdeles nogle smaae Fiskedamme med Karudser og Karper, en Have og tvende smaae Fredsklove, Bilsnisset kaldede, bestaaende af Ask, El, lidt Ulm og Eeg; de indtage omtrent 5½ Tonde Land.

Benzon'sdal svarer Skat af 23 Tdr. 3 Skpr. 1 Fdk. 1½ Alb. A. og E. Hrtk., fri Hovedgaardstaxt, (efter Amts-stuens Udgivende 23 Tdr. 3 Skpr. 3 Fdk. 1½ Alb.), 25

Edr. priv. Hrk. Mølle skyld og 174 Edr. 6 Skpr. 2 Fdk.
 $\frac{1}{2}$ Alb. upriv. U. og E. Hrk., hvoraf en Deel drives under selve Gaarden, medens det øvrige hviler paa Bondergodset.

Det privilegerede Hartk. tilligemed 9 Edr. 2 Skpr. *)

- *) Efter Ejernes Opgivende sylder Benzonsdal selv, deels af det foran anførte Hartkorn, fri Hovedgaardstart, deels af 9 Edr. 2 Skpr. saakalbet usri Jord, der, som det hedder, er perpetueret til Gaarden. Dette findes hverken beviseret i Amtsstuen, eller i Matr. Cont., men Sagen forholder sig imidlertid rigtig, idet bemeldte Hrk. hidrører fra det Hrk., som Gaarden har deels under Neersløv, deels under Kildebrønde Sogne (S. 237). Under det første Sogn har den saaledes . . . 1 Edr. 5 Skpr. 2 F. = Alb. upr. U. og E. Hrk. med et Areal af 10 Edr. Ld. og under sidstnævnte . . . 6 — 7 — 3 — $\frac{1}{2} \frac{3}{4}$ — — — med et Areal af 91 Edr. Ld.

8 Edr. 5 Skpr. 1 F. $\frac{1}{2} \frac{3}{4}$ Alb. upr. U. og E. Hrk.

med et Areal af 101 Edr. Ld. Der udkommer saaledes nogen Difference, men den udjernnes derved, at Ejeren sandsynligvis til forannenvnte Hartkorn har lagt det priv. Hrk., som Gaarden ligeledes har i Kildebrønde Sogn, nemlig . . . . . — 4 — 2 — 2 — — — med et Areal af 7 Edr. Ld.

Der udkommer saaledes

ialt . . . . . 9 Edr. 2 Skpr. = F. $\frac{1}{2} \frac{3}{4}$ Alb. upr. U. og E. Hrk. med et Areal af 108 Edr. Ld., hvilket, med Undtagelse af den ubetydelige Brok, stemmer med det af Ejeren opgivne. Gaardens Hartkorn burde ifølge Foranførte altsaa anføres saaledes: 24 Edr. 2 Fdk $\frac{1}{2}$ Alb. U. og E. Hrk. fri Hovedgaardstart og 8 Edr. 5 Skpr. 1 Fdk $\frac{1}{2} \frac{3}{4}$ Alb. upr. U. og E. Hrk.

af det upriviligerede med et Areal af omtr. 400 Edr. Ed. *), hvoraf 25 Edr. Ed. Eng, drives under Hovedgaarden. Jorderne, der bestaae af en god Leermuld, og i Aaret 1801 blevе vurderede til 100 Rd. pr. Ede Land, ere i Landets Matrikul ansatte til Taxten 15 **); der komme noget over 12 Edr. Land paa hver Ede Hrk. Med Undtagelse af nogle Bunker hist og her er Jordsmonnet meget jevnt. Af Jordvestkør haves meget ubetydeligt, og af Skov og Søer findes ikke andre, end den Skovplantage, og de smaa Fiskedamme, som foran ere omtalte. Jorderne, paa hvilke der findes Mergel, ere inddelte i 11 Marker, hver paa 34 til 35 Edr. Land, alle indgrøvtede og omgivne med Jordvolde, beplantede med Piil, Ask og Ejern; 5 Marker ere udlagte til Sød, 5 til Hø, Græsning samt Brak, og 1 Mark bruges til Forsøg i Agerbruget. Drivtsmaaden er: Brak, derefter Vintersæd, Byg, Bælgæd og Kartofler, Byg og tilsidst Havre med paasaaet Kløver, Raigræs og Thymotheistrø. Den aarlige Udsæd er omtrent: 45 Edr. Vintersæd, nemlig 25 Edr. Hvede og 20 Edr. Rug, 50 til 60 Edr. Byg, 40 Edr. Havre, 18 Edr. Erter, 6 Edr. Wikker, 60 Edr. Kartofler, 2 Edr. Land besaaes med Hørfrs og 12 Edr. Land med Rapsæd. Udsæden giver i Almindelighed af Hvede 7 til 8 Fold, Rug 8 til 9 Fold, Byg 8 Fold, Havre 6 Fold, Erter og Wikker 5 Fold, Kartofler 10 Fold, og den hele Production af Sød i Middelaar kan anslaes til 175 Edr. Hvede, 160 Edr. Rug, 400 Edr. Byg, 240 Edr. Havre, 90 Edr. Erter, 30 Edr. Wikker og 600 Edr. Kartofler, hvoraf bruges i Huusholdnin-

* Saaledes er Arealet opgivet af Ejeren, men i Matr. Cont. er det opgivet at være falt	309 Edr. Land,
og naar dertil lægges ovenansætte	108 —
udkommer	417 Edr. Land.

^{*)}) Bruun Juul bemærker, at Gaardens Jorder hører til de frugtbareste i Sjælland.

gen, til Udsæd, Fodring og Præstationer 30 Edr. Hvede, 160 Edr. Rug, 210 Edr. Byg, 240 Edr. Havre, 90 Edr. Ærter, 30 Edr. Wikker og 600 Edr. Kartofler; Resten, 145 Edr. Hvede og 190 Edr. Byg sælges. Paa Gaardens Engbund og Marker avles omtrent 300 til 400 Læs Eng- og Kløver-Hø, samt et tusinde Læs Halmfoder. Besætningen udgjør: 120 Dycegshøveder, deraf 110 Kører, 24 til 26 Heste, 20 til 30 Faar, og 20 Svin; Hornqvæget, der er af sjællandsk Race, samt Faarene og Svinene vedligeholdes førstestedelen ved eget Tillæg, men Hestene fjsøbes; af Kreaturer sælges ingen, da alt Tillægget forbruges i Gaardens Huusholdning. — Ejeren driver selv Gaarden, men af Hollænderiet har han bortsorpagtet 80 Kører med 2 Tyre mod en aarlig Afgift af 1560 Rbd. Al Melken sælges til Kjøbenhavn.

Resten af det foranførte upriv. Hrk., der saaledes beløber sig til 166 Edr. 1 Skp. 1 Fdk. $\frac{1}{4}$ Alb., udgjør Benzonsdals Bondergods, der er beliggende i følgende Byer; i Thorslunde: 1 Gaard paa 1 Ede. Hrk., 16 Huse med Hrk., hvoraf 2 over 4, 12 o. 2, 2 o. 1 Skp., en ubebygget Lod, og et jordløst Huus (S. 90); i Tahøj: 8 Gaarde, 1 paa 12, 1 paa over 2, og 6 o. 1 Ede Hrk., 31 Huse*) med Hrk., hvoraf intet har over 7 Skpr., og intet under 1 Skp. Hrk., de fleste 2 og 3 Skpr., og endvidere 7 jordløse Huse (S. 84); i Højetstrup: 2 Gaarde, 1 o. 12 og 1 o. 3 Edr., samt 3 jordløse Huse (S. 97); i Tostrupeby: 8 Gaarde, 2 o. 13, 1 o. 12 og 5 o. 9 Edr. Hrk., 16 Huse, 1 o. 7, 1 o. 4, 7 o. 3, 3 o. 2 og 4 o. 1 Skp. Hrk.; tre af disse Lodder ere imidlertid ubebyggede og drives under Gaardene; endvidere 8 jordløse Huse (S. 100); i Rildebrønde: 19 Huse med Hrk., deraf 2 o. 5, 2 o. 3,

*) Det bemærkes, at, hvad 4 af disse Huse angaaer, ere Bygnin-
gerne Beboernes Ejendom.

15 o. 2 Ekpr. Hrtk., 1 ubebygget Lod og 4 jordløse Huse; (S. 238); i Hundie: 1 Huus med Hrtk., en ubebygget Lod, som drives af en Huusmand i Byen, og 2 jordløse Huse (S. 239), tilsammen 19 Gaarde, 76 huse med Hrtk. og Jord, og 25 jordløse Huse; 5 Gaarde og 9 Huse ere udflyttede. Med Undtagelse af 3 Gaardmænd og 1 Huusmand ere samtlige de øvrige Beboere simple Føstere, og det hele Areal af Bondergodset i geometrisk Maal udgjør 1106 Edr. Ed. Agerjord og 140 Edr. Ed. Eng. Gaardmændene ere fri for Hoveri i natura imod en aarlig Afgift af 10 Rbd., men svare i Almindelighed i Landgilde: 10 Edr. Byg og 2 Edr. Havre in natura, 1 Lam, 1 Gaas og 4 Høns. Den sædvanlige Indfæstning af en Gaard paa 9 Edr. Hrtk. er 500 Rbd.; Indfæstningen af et Huus med Hrtk. og 3 Edr. Ed. er 40 Rbd., og den herskabelige Afgift: 2 til 3 Rbd. pr. Ede Ed., 4 Rbd. i Huuspenge, 4 Høst- og 4 Arbeidsdage, samt Oprensningen af 50 Favne Jorddiger og 50 Favne Grøvt. Et jordløst Huus svarter 20 Rbd. i Indfæstning og i herskabelig Afgift: 4 Rbd. i Huuspenge, samt 4 Høst- og 4 Arbeids-Dage. Totalbeløbet af Natural-Præstationer og af Pengeafgivter er ifølge Jorddebogen: af Gaardmændene 117 Edr. Byg, 17 Edr. Havre, omrent 200 Rbd. Solv, en Deel Lam, Høns og Gæs, desuden hjemskoves 7 Favne Brænde, og gjøres nogle andre Reiser; af Huusmændene 307 Høst- og 420 Arbejdssdage; de høste Sæden af 35 Edr. Ed., saa at den kan kørtes hjem af Ejeren, og oprense aarlig 5300 Favne Jorddiger og 4300 Favne Grøvter; endvidere svare de en Deel Pengeafgivter, men som ere uvisse, da de vanstelig indkomme.

Bondergodsets Forder, der ere udskiftede, og hvoraf omrent 7 Edr. Ed. komme paa en Ede Hrtk., bestaae for det meste af leerblændet Muld, og ere næsten alle boniterede til Tarten 15. Paa Eng og Mose har Godset Mangsel. Bondergodsets Besætningshold er 106 Heste, 234 Koer, 70 Faar og 60 Sviin.

Foruden forannævnte Bøndergods ejer Benzonsdal den ene af de i Sognet beliggende Vandmøller, Thorslunde øverste Mølle, hvis herstabelige Afgift er 30 Rbd. Sølv. Møllens noiere Beskrivelse vil findes nedenfor.

Under Benzonsdal høre fremdeles Kirkerne i Højethostrup og i Kildebrønde med de til dem benificerede Tiender. Højethostrup Kirkes tiendeydende Hrk. udgjor 499 Edr., matriculerede til 75 Edr. Hrk., og Kildebrønde Kirkes tiendeydende Hrk. 196 Edr. 7 Skp. 2 Fdkr. 2 $\frac{1}{2}$ Alb., matriculerede til 50 Edr. Hrk.; hertil komme ved et Magelæg ifølge Rentekammer-Resolution af 19de October 1815 af bemeldte Sogns Kongetiende 10 Edr. 2 Fdk. 2 Alb. tiendeydende Hrk., som ikke særligt ere matriculerede, (S. 242). Bankhæftelsen paa Højethostrup Kirketiende er 958 Rbd. 8 § r. S., paa Kildebrønde Kirketiende 378 Rbd. 17 § r. S. og paa de 10 Edr. tiendeydende Hrk. af Kongetienden i Kildebrønde Sogn 24 Rbd. 19 § r. S., alle uindfrie. Bemeldte Tiender oppebæres in natura, og kunne anslaaes til omtrent 6 Skpr. Byg pr. Ede Hrk. for Højethostrup Sogn og til 9 Skp. Byg pr. Ede Hrk. for Kildebrønde Sogn. Ingen af de nævnte Kirker ejer Capitaler eller faste Ejendomme, og Kongen udøver Kaldsret til dem begge. Derimod har Benzonsdals Ejær, alternativt med Vedkommende, Kaldsret til Skolelærer-Embederne ved Thorslunde, Ishøj og Tostrupsvaldby Skoler. I Højethostrup Kirke og Tiende indestaaer for bestandig og til evig Eid mod 1ste Prioritet en Capital af 3133 Rbd. 2 'Mk. Sølv, som forhenværende Ejær af Benzonsdal, sal. Etatsraad Andreasen, har givet til Hospitalet i Højethostrup. Ligeledes indestaaer i bemeldte Kirke mod 1ste Prioritet en Capital af 1800 Rbd. Sølv, som samme Etatsraad Andreasen har skænket til Skolerne paa Benzonsdals Gods; Capitalerne forrentes deels med 4 og deels med 5 pEt., og de bestyres af Benzonsdals Ejær i Forening med Sognepresterne for Højethostrup, Greve og Thorslunde Menigheder,

(jvf. S. 109 og 113). Til Benzonsdals Gods hører endvidere et Fattighuus i Thorslunde (jvf. S. 94).

Førstrandsret haves ikke, men derimod Jagtret, saavel paa Hovedgaardstarken, som paa Højethostrup, Tostrupsvaldby, Ishøj og Thorslunde Byers Marker; som en Følge af den skovløse Egn indskrænker Jagten sig dog til Haarer og fuglevildt. Fiskeriet er ubetydeligt, og foran omtalt.

Godsejeren har Skiftejurisdiction paa Bøndergodset, og Beløbet af Overformynderiets Midler udgjør for Ården 117 Rbd. 6 £. Sølv og 2483 Rbd. Sedler. Bankhaeftelsen af Gaarden er 3398 Rbd. 39 £ r. Sølv og af Godset 5673 Rbd. 23 £ r. S., begge uindfriede. Skatterne, Bankrenten iberegnet, af Gaard, Tiender og Gods udgjorde i Året 1834, 2760 Rbd. 26 £ S. og £.

Benzonsdal henhører til de complete Sædegaardes Valgklassé, og sorterer deels under Kjøbenhavns Nyttre-Districts sondre Birk, deels under Ramsøe-Thune Herreders Jurisdiction. Benzonsdal hører ikke til de gamle adelige Sædegaarde; den er først oprettet i Året 1728 af Conferentsraad Peder Benzon*), der deels af den afbrændte og nedbrudte Thorslundelille Byes Jorder (hvorom mere under Reerslov Sogn), deels af en Parcel af to store Bøndergaarde, Paarupgaardene kaldede, dannede Hovedgaarden Benzonsdal. Den solgtes 1740 til Stiftamtmand Jacob Benzon;**) 1744 til Cancellieraad Jens Andre-

*) Denne Peder Benzon, der er den samme, som nævnes under Gjeddesdal (S. 228) oprettede paa samme Maade Hovedgaardene Benzonseje under Ramsøe Herred og Benzonslund under Tidse Herred.

**) Den Samme, der omtales under Cathrineberggaard (S. 128).

sen*); 1757 til Biinhandler J. Barfred; 1798 blev den ved Samfrændestiftelse overdraget til Justitsraad J. L. Barfred; 1802 solgtes den af ham til N. de Bang, der igjen afhændede den til Qvistgaard & Bech, og i Aaret 1809 kom den i den nuværende Ejers, Capitain Barfreds, Besiddelse.

Af de tvende i denne Deel af Thorslunde Sogn værende
Møller
er den ene,

Thorslunde øverste Mølle,

en simpel Fæstemølle under Benzonsdal. Den staaer for 10 Edr. priv. Hrtk. Mølleskyld. Møllen drives ved et Vandhjul, 4 Alen i Diameter, og maler med 2 Qvarne, 1 Grovqværn af $5\frac{1}{2}$ Qvarter og 1 Maltqværn af 4 Qvarter Diameter, 500 Edr. Sæd om Aaret, alt grov Maling. Det er en Græsmølle, som skal lade Vandet løbe ud fra 1 Mai til 1 August. Den herskabelige Afgift til Benzonsdal er 30 Rbd. Sølv; de kongl. Skatter 40 Rbd.; Commune-Afgifter 3 Rbd. om Aaret. Bygningerne bestaae af 3 Længder, opførte af Bindingsværk og straatækkede; de ere assurerede for 1900 Rbd. Sølv, og behæftede til Banke med 114 Rbd. r. S.

Den anden Mølle, der findes i Sognet, er

Thorslunde nederste Mølle, ogsaa kaldet Store-Mølle, som ejes af Hr. Mellerup. Det er en Vandmølle, der staaer for 8 Edr. upr. A. og E. Hartkorn, med et Areal af 69 Edr. Land, hvoraf 9 Edr. Eng, hvori er Tørvestkær. Hele det nævnte Areal ligger i den Deel af Thorslunde

---

*) Den Samme, som omtales S. 94 og 109.

Sogn, som hører til Smørrum Herred, og drives deraf kun omtrent 49 Edr. Land under Mollen, da det Øvrige deels er bortføjet og deels bortforpagtet. I den Deel af Fjorden, som Ejeren selv driver, saaes: 4 Edr. Hvede, 4 Edr. Rug, 8 Edr. Byg, 6 Edr. Havre, 3 Edr. Erter, 3 Edr. Bikker, og 6 Edr. Kartofler, som give af Rug, Havre, Hvede og Byg 7 Fold, af Bølgscæd 4 til 5 Fold, og af Kartofler 10 Fold. Der avles 30 Eces Eng- og Kløverhs, og 170 Eces Halm. Drivten er: 1. heel Brak; 2. Hvede eller Rug; 3. Byg; 4. Bikker eller Klover; 5. Vintersæd; 6. Erter; 7. Byg; 8. Havre; 9. og 10. Klover; Besætningen er: 5 Heste, 10 Koer, 8 Faar og 16 Sviin. Den øvrige Deel af Lodden, omtrent 20 Edr. Land, er deels bebygget med 2 Huse, og deels bortforpagtet. Det ene Huus er et simpelt Fæstehuus med 6 Edr. Land, det andet et Lejehuus med en lidet Have. Af de Forpagteren overdragne 14 Edr. Land svarer han 9 Edr. Byg, 9 Edr. Havre, og forretter øvrigt alt Bejarbejde og alle Rejsen af Mollens hele contribuable Hartkorn.

Brygningen bestaaer af 4 Længder, Muur- og Ege-Bindingsværk med Straatag, opført af nuværende Ejær, og asfureret, Molleværket iberegnet, for 7860 Rbd. Sølv. Den afgiver en bequem Bopæl for en Familie udenfor Bondestanden, og har en udmarket smuk Have med en Lystskov paa omtrent 1 Ede Land. Det S. 92 omtalte fjonne Anlæg ud mod Kjøge Landevej, der er en Prydelse for Stedet og en Vederqvægelse for den Rejsende, er en Foranstaltung af den nuværende Ejær.

Mollen, der egentlig er ansat til 15 Edr. priv. Hartkorn Molleskyld, hvoraf Ejeren imidlertid ikke svarer Skat, idet den hviler paa Benzonsdal (S. 248), har Ret til at holde fornødent Vand til 1 à 2 Dvernes Drift hele Aaret igjennem, og, da den drives ved Kildevand, mangler den aldrig Vand. Den har 4 Øverne: 1 Sigte-, 1 Gryn-, 1 Grov-, og 1 Skal-Øvern, alle 8 Øvarter i Diameter, og

maler omrent 1800 Edr. Sæd om Aaret, hvoraf hæves lovbefalet Told. Vandhjulet er 5 Alen høit, og Mølledammen holder omrent 1 Ede Land.

Bankhæftelsen er 372 Rbd. r. S., uindfriet, de kongl. Skatter 150 Rbd., Commune-Afgifterne 40 Rbd.; Konge- og Kirke-Tienden svares efter Accord med 6 Skpr. 2 Fdk. Byg pr. Ede Hrsk. for hver enkelt Tiende, og Præstetinden, ligeledes efter Accord, med 6 Skpr. Byg pr. Ede Hrsk.

IV. Reersløv Sogn

grændser mod N. til Sømme og Smørum Herreder, mod Ø. til Smørum Herred og Kildebrønde Sogn, mod S. til Thune Sogn, og mod V. til Vindinge Sogn. Det indbefatter en Deel af Hovedgaarden Gjeddesdal, en Deel af Hovedgaarden Benzonsdal, Byerne Reersløv og Stærkende, samt Truelstrup-Marken.

Efter Matr. Cont. har Hovedgaarden Gjeddesdal her i Sognet 44 Edr. 2 Skpr. priv. og 6 Skpr. upriv. A. og E. Hrsk. med et Areal af 558 Edr. Land.

Det privilegerede Hartkorn 44 Edr. 2 Skpr. er nu ud-parcelleret saaledes:

- Gjeddesdal 21 Edr. 5 Skpr 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. med 256 Edr. Land, der drives under benævnte Hovedgaard, hvis Beskrivelse findes S. 221; desuden høre under dette Hartkorn adskillige Lødder, der deels ere bebyggede, deels ubebyggede, og ialt indtage et Areal af 23 Edr. Ed.; de ere indbefattede under de ved Gaardens Beskrivelse i Greve Sogn omtalte Huse og Lødder.
- Parcelgaarden Bårsredshøi 22 Edr. 4 Skpr. 1 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. med 223 Edr. Land; dette Hartkorn hviler

derhos paa adskillige Lodder, som tilsammen have et Areal af 44 Edr. Land; de brugtes forhen tildeels af Gaardens Huusmænd, men drives nu under selve Gaarden, med Undtagelse af 4, der endnu ligge til simple Fæstehuse, som høre under bemeldte Gaard; disse Huse have hver 1 Skr. af det priv. samt 1 Skr. 2 Fdk. af det upriv. Hrtk. med 3 til 9 Edr. Land^{*)}; og ere indbefattede under de Huse, som under Neerslov By ere ansørte at have noget over 2 Skpr. Hartkorn.

Det for Gjeddesdal ansørte upriv. Hartkorn 6 Skpr. tilhører Thorslunde Kirke; det er nu bortfæstet til Barfredshøj, og drives af Sammes Huusmænd (jvf. Noten).

Gaarden Barfredshøj er, som bemærket, en Parcel af Gjeddesdal (jvnf. Side 256). Den blev i Aaret 1820 solgt fra denne Hovedgaard af afdøde Justitsraad Barfred til hans Søn, Hr. Capitainlieutenant Barfred for 42,000 Rbd. **), blev siden overtaget af Statsgjelds-Directionen, og af denne i Aaret 1830 solgt til den nuværende Ejer, Hr. Professor, Dr. med. Callisen, for 26200 Rbd., hvortil dog kom en Deel Restancer, saa at Kjøbesummen ialt kan anslaaes til 30,000 Rbd.

Gaarden ligger 3 Mil fra Kjøbenhavn, 1 Mil fra Roeskilde og 3 Mil fra Kjøge. Bygningerne bestaae af 4

*) Paa disse 4 Huse hvile saaledes de 6 Skpr. upriv. A. og E. Hrtk., som Gjeddesdal er ansørt at have her under Sognet; dette Hartkorn er isvrigt nu bortfæstet til Barfredshøj (see ovenfor).

**) Aaret iforvejen var dens Værdi, som Grundlag for Bankhafstelse, af Landinspecteur Hagen beregnet til 65095 Rbd. 43 f. rede Sølv.

Længder, hvorfaf Beboelseslejligheden indtager den 'ene, og 2 mindre Uddygninger, Alt Bindingsværk og straatækket, paa en Kostald nær, som for størstedelen er teglhængt. Bygnin- gerne, der ere opførte af Justitsraad Barsred, ere assurerede for 14260 Rbd. Sølv, (efter Opgivelse fra vedkommende Embedsmænd 12780 Rbd.). Ved Gaarden findes 3 Haver, en Frugt og Blomster-Have, en Kjøkkenhave og en Humlehove, hvis samlede Areal udgjør 3 Tdr. Land, desuden en Plantage af Asketræer paa 2 Tdr. Land.

Gaarden staar efter Amtsstuens og Ejerens Opgivende for 27 Tdr. 7 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb. priv.*) og 18 Tdr. 4 Skpr. 3 Fdkr. 2½ Alb. upr. A. og E. Hrsk., hvis samlede Areal omtrent udgjør 572 Tdr. Land, der, paa 37 Tdr. Mose nær, alt er Agerjord. Af egentlig Engbund haves højest ubetydeligt, men størstedelen af det angivne Areal Mose benyttes som Eng. Af det privilegerede Hartkorns Areal, der ialt udgjør 380 Tdr. Land, drives 366½ Tdr. af Ejerens selv og er udført. Jordernes Beskaffenhed er temmelig forskjellig, af de egentlige Hovedgaardsmarker er den ene halve Part stærkt leret, og den anden halve Part sandblandet Leer; paa Truelstrup-Marken ere leerblandet Sand og sandblandet Leer, begge omtrent i lige Forhold, de dominerende Jordarter; mod N. er Jordsmønnet baktet, men forresten sidt, alle Markerne ere indhegnede med Bolddiger, for en Deel beplantede med Piil. Jorderne, der indeholde overslodig Mergel, ere boniterede til Taxten 13½, og der kommer omtrent 13 Tdr. Land paa en Tonde Hartkorn. Hovedgaarden har 4 Tdr.

*) Den oprindelige Hovedgaards-parcel er . . . . . 22 Tdr. 4 Skpr. 1 Fdk. 2½ Alb., (S. 222).

dertil kommer af Truelstrup-Mark, som ejes af Barsredshøj, 5 — 3 — 1 — 2½ —

Land Tørve mose, der afgive fornødent Tørvestjær. Med Undtagelse af den fornærnte Plantage paa 2 Edr. Ed., haves inaen Skov; der findes heller ingen Søer, kun nogle Damme, hvori fiskes Gjedder, Karudser, o. s. v. Af de ovennævnte 366 $\frac{1}{2}$ Edr. Land, der drives under Hovedgaarden, ere de 262 Edr. *) inddelte i 12 Marker, nemlig 10, hver paa 22 Edr., 1 paa 24 Edr. Land (Staldfodringsvænget), og en Hjelpe-mark paa 18 Edr. Land. Det øvrige Areal 104 $\frac{1}{2}$ Edr. Land er den saakaldte Truelstrup-Mark, som er udenfor den almindelige Driot. Paa de anførte 10 Marker er Sædskiftet følgende: 1. Grønjords-Havre; 2. heel Brak; 3. Raps; 4. Hvede; 5. Byg; 6. Kartofler, hvortil gjødes; 7. Byg; 8., 9. og 10. udlagt med Kløver. Halv Staldfodring er indført, og alle til et forbedret Agerbrug hørende Nedsfaber anvendes, saaledes navnlig: Rensem- og Hækkelsemaskiner. Udsæden er: 28 Edr. Havre, 18 Edr. Hvede, 40 Edr. Byg, 22 Edr. Ed. med Raps, og 22 Edr. Land med Roer og Kartofler, $\frac{1}{3}$ med Roer og $\frac{2}{3}$ med Kartofler. I Truelstrup-Marken er Udsæden: 18 Edr. Havre og 28 Edr. Rug. Efter denne Udsæd høstes: af Raps 9 til 10 Edr. paa 1 Tonde Land; af Hvede 8, af Rug 7, af Byg 10, af Havre 8, og af Kartofler 15 Fold, hvorved dog maa bemærkes, at der kun legges 6 Edr. Kartofler i en Ede Land. Den hele aarlige Production kan anslaaes til: 144 Edr. Hvede, 196 Edr. Rug, 400 Edr. Byg, 368 Edr. Havre, 220 Edr. Raps, 1350 Edr. Kartofler, 80 Læs Kløver og 500 Læs Straafoder. Deraf forbruges i Huusholdningen, til Udsæd, m. v. 18 Edr. Hvede, 96 Edr. Rug, 100 Edr. Byg, 368 Edr. Havre, 80 Læs Kløver, 500 Læs Straafoder, og 1350 Edr. Kartofler, og der

*) Disse 262 Edr. Land udgjere netop det af Varsfredshøjs Areal, der forhen har ligget til Gjeddesdal, og lægges tertil Hærernes og Plantagens Areal, 5 Edr. Land, udkommer det ovenfor (S. 256 og 257) anførte Areal af 267 Edr. Land.

sælges: 126 Edr. Hvede, 100 Edr. Rug, 300 Edr. Byg og 220 Edr. Rapssæd. — Besætningen bestaaer af: 18 Heste, 100 Kør, 30 Faar, 24 Sviin. Af Heste og Kør tillægges ingen, og hvad disse angaaer, vedligeholdes Besætningen ved Indkjøb; af Faar tillægges 5 til 6, og af Sviin 20 til 24 om Aaret; der sælges aarlig 6 Udsætter-Kør, 10 til 12 Sviin og 20 Lam, foruden en Deel spæde Kalve. Til Slagting medgaaer: 4 Kør, 20 Sviin og 5 til 6 Faar. Productionen af Melk kan anslaaes til 850 Edr., hvorfaf de 150 Edr. forbruges i Husholdningen, og Resten, 700 Edr., sælges til Kjøbenhavn. — Paa Gaarden haves 1 Smed, og af Kyndende: 5 Karle, 2 Drenges og 6 Piger.

Det upriv. A. og E. Hartkorn, 18 Edr. 4 Skpr. 3 Fdkr. $2\frac{1}{2}$ Alb., med et Areal af 206 Edr. Land, er fordeelt paa de under Gaarden hørende Huse. 10 Edr. 6 Skpr. 1 Fdkr. af dette Hartkorn hvile paa 27 Huse, beliggende i Byerne Thorslunde, Neersløv og paa Hovedgaardens Mark. Kun eet af disse har over 1 Ede Hrtk., og bør altsaa ester den af Forfatteren ellers fulgte Terminologi regnes for en Gaard; af de andre have 3 over 7 Skpr., 4 over 5 Skpr., 5 over 3 Skpr., 5 over 2 Skpr., 7 over 1 Skp. og 2 under 1 Skp. Hartk. Af Huiusmændene ere 19 Fæstere og 7 Bejere. Det øvrige upriv. Hrtk., 7 Edr. 6 Skpr. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb., hviler paa en Bondegaard i Thorslunde, som Ejeren af Barfredshøj har tilkjøbt sig af Universitetet, og som skal udparcelleres og bebygges, hvorved Hovedgaardens Arbejdskraft vil forøges (jvf. S. 90). — Husene have fra 3 til 9 Edr. Land, og svare i Indfæstning fra 50 til 100 Rbd. Jorddebogsindtægten af dem er: 2 Edr. Byg, 45 Par Høns, 30 Snese Eg og 163 Rbd. Sølv i Penge; desuden forrette de 2108 Arbejdsdage, rense 2900 Favne Jorddiger og 1950 Favne Grøvter om Aaret, og høste 22 Edr. Ed. Sæd.

Fæsternes Jorder ere udfisktede, temmelig sidt beliggende, og bestaae for det meste af leerblandet Muld, taxeret

til 15. Af Eng og Mose haves ubetydeligt, af Skov set intet, og af Soer kun nogle Damme. Bøndergodsets Besætningshold er: 6 Heste, 40 Kør, 60 Faar og 50 Svin, og Assurancesummen af dets Bygninger 2500 Rbd. Sølv.

Ejeren har Tagtret paa Gaardens og underliggende Huses Marker, men, som en Følge af Mangelen paa Skov, findes her ikke stort Wildt, kun Harer og Fuglevildt.

Den paa Gaarden hvilende Bankhæftelse udgjor 2628 Rbd. 14 f. r. S.; de kongelige Skatter af Gaarden selv ere 300 Rbdler. Sedler og Commune-Afgifterne omtrent $\frac{1}{8}$ derimod. Skatterne af Huuslodderne 60 Rbdler. Sedler. Årslig Refusion for Tienden af den nedbrudte Thorslundelille Byes Jorder, af hvilke en Deel drives under Gaarden, svarer til Sognepræsten i Reerslev 36 Rbd., til Skolelæreren samme steds 5 Rbd. og til Noeskilde lærde Skole 15 Rbd. 33 f. Sølv.

Hovedgaarden Benzonsdal ejer her under Sognet 1 Ede 5 Skpr. 2 Fdk. upr. A. og E. Hrk. med et Areal af 10 Edr. Land (jvf. S. 248*), der ligger noget adskilt fra den øvrige Deel af Sognet inde paa Benzonsdals Marker, og drives under denne Hovedgaard. Denne Jord tilhører egentlig Thorslunde Kirke, men er overdragen Benzonsdal ved Arvesfæste. Under dette Hartkorn hører ogsaa den under Thorslunde Sogn, Thune Herred, (S. 246) anførte Lod paa 2 Edr. Land, der tilhører Thorslunde Kirke.

Saavel det sidst omhandlede Hartkorn, som de foranførte 44 Edr. 2 Skpr. Hrk., har forhen hvilet paa den nedbrudte Bondebyes, Thorslundelilles Jorder (jvf. S. 94 og S. 256), der saaledes ialt skyldte af 45 Edr. 7 Skpr. 2 Fdk. Hrk., af hvilke fornævnte 44 Edr. 2 Skpr. senere maae være blevne privilegerede. Da disse Jorder bleve indbragte under Hovedgaarden, (S. 253) oprettedes der under 16de Juni 1728 en Contract, i hvis Følge der af samme svarer i Refusion for Tienden 1 Rbd. Sølv pr. Ede Hrk.

til Neersløv Præsteembede. Dog synes det, som Barfredshøj betaler den største Deel af denne Refusion.

Reer. lvo By ligger en god Fjerdingsvej S. for Noeskilde Kongevej, $3\frac{1}{2}$ Miil fra Kjøbenhavn og 1 Miil fra Noeskilde, som er nærmeste Ladeplads. Det til den liggende Areal udgør 1470 Tdr., som ere skyldsatte for 3 Tdr. 7 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb. priv. og 110 Tdr. 7 Skpr. 1 Fdk. upriv. A. og E. Hrk., taxerede i Aaret 1802 til 400 Rdlt. pr. Tde Hrk. og fordelede paa 47 Matr. No. Det priv. Hartkorn hviler paa Præstegaarden, hvortil fremdeles ere henlagt 3 Tdr. 2 Alb. uppriv. A. og E. Hrk., som tilhøre Neersløv Kirke. Af det øvrige upr. Hrk. ejer Thorslunde Kirke, hvis Diende er henlagt til Noeskilde Domkirke (S. 92), 1 Tde 3 Skpr. 2 Fdk., som er bortsættet til 2 Gaardmænd; 1 Tde 1 Skp. er ubebygget og drives af en Beboer i et af de tilgrændende Sogne, og Resten af bemeldte Hartkorn 105 Tdr. 5 Skpr. 1 Fdk. hviler paa 18 Gaarde og 24 Huse. Af disse Gaarde ere 7 Selvejendom, 6 have Arvesætte, 1 under Noeskilde Domkirke, 2 under Universitetet, 2 under Staden Kjøbenhavn og 1 under Duebrodre-Kloster, 5 have simpelt Fæste, nemlig 3 under Noeskilde Domkirke og 2 under Præstegaarden*), dog kun forsaavidt Sorderne angaae, da Bygningerne tilhøre Noeskilde Domkirke og Staden Kjøbenhavn. Universitetet og Duebrodre-Kloster ejer endvidere hver en Gaardlod, men som drives under andre Gaarde. 9 af Huusmændene ere Selvejere, hvoraf dog de 8 høre under Kjøbenhavns Magistrat, og paa Bygningerne have de kun simpelt Fæste af Samme; af de øvrige 15 Huusmænd ere 13 simple Fæstere, 1 Lejer

*). Disse 2 Gaarde, hvis Hartkorn efter Matriculcontoires Areal- og Hartkorns-Fortegnelser udgør 5 Tdr. 1 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. Hartkorn med 78 Tdr. Land, have forhen hørt under Kjøbenhavns Magistratsgods, men ere efter et i fornævnte Fortegnelser gjort Notat for bestandigt henlagte under Præste-Embedet.

under Barfredshøj, og 1 simpel Fæster under Gjeddesdal, hvad Jordene angaaer, hvorimod Bygningen tilhører Barfredshøj. En Gaard har over 15 Edr., 1 over 9, 3 over 7, 4 over 6, 3 over 5, 1 har 4, 2 over 2 og 3 over 1 Ede Hartkorn, og af Husene have 6 over 2 Skpr., 1 over 3, og 17 over 1 Skp. Hrk. Af Huse uden Hrk., men med Jord har Byen kun 1, som er Arvesæsteejendom under Universitetet, og af jordløse Huse findes 5, hvoraf 3 tilhøre Byens Gaardmænd, og de 2 Duebrødre-Kloster og Roeskilde Domkirke. Endvidere findes paa Byens Grund en Kirke, en Skole og et Fattighuus, men ingen Møller eller Kroer. Jorderne ere jevne og ret gode, men Byen lider Mangsel baade paa Eng og Tørvestkør. Af Engbund haves kun omrent 50 Edr. Land, af Tørvemose endnu mindre. Ved Byen findes en liden Sø, Trækjær kaldet, paa 3 Edr. Ed., og en Vandning, Kirkekjær kaldet, paa $\frac{1}{2}$ Ede Ed. Af Indsiddere findes ingen, af Haandværkere: 1 Smed, 1 Hjulmand, 1 Skräder og 1 Skomager, og af Ejendomfolk: 24 Karle, 24 Piger og 20 Drenge. 4 Gaarde og 6 Huse ere udflyttede.

Skolens, i hvilken indbyrdes Underviisning og Gymnastik ere indførte, har et Jordtillæg af $4\frac{1}{2}$ Edr. Ed. og besøges af 100 Børn. Læreren oppebærer den saakaldte Degnetrave, istedetfor Lon, men nyder forresten efter Skoleanordningen reglementerede Emolumenter.

Størkende By med et Areal af 691 Edr. Land, som staae for 56 Edr. 3 Fdk. upriv. A. og C. Hrk., fordelede paa 30 Matr. No., og taxerede i Aaret 1802 til 400 Rd. pr. Ede. Jorderne ere for størstedelen jevne, og iøvrigt af samme Beskaffenhed som Reersløvs; af Eng og Tørvestkør har Byen saagodtsom slet intet, da kun een eneste Mand har 5 Edr. Land deraf. Af Byens Hartkorn drives 6 Edr. 7 Skpr. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. under Hovedgaaden Gjeddesdal (S. 21), det øvrige hviler paa 7 Gaarde og 23 Huse, nemlig 3 Selværgaarde, 1 Arvesæstegaard under Kjøben-

havns Magistratsgods, 3 simple Fæstegaarde under Gjeddesdal *), 21 simple Fæstehuse under Gjeddesdal og 2 Selværhuse **). Byen har desuden 4 jordløse Fæstehuse, hvoraf 3 tilhøre Gaardbeboerne og 1 Gjeddesdal. 3 Gaarde og 20 Huse ere udslyttede. 2 Gaarde have over 9 Tdr., 1 over 8, 1 over 6, 3 over 1 Tde Hrtk., og af Husene have 5 over 6, 1 over 5, 6 over 4, 8 over 2 og 3 over 1 Skp. Hrtk. Byen har 1 Smed, og af Ejendomstjenestefolk: 4 Karle, 4 Piger og 4 Drenges.

Truelstrup- eller Truestrup-Marken staer for 5 Tdr. 4 Skpr. pr. A. og E. Hrtk. og har 4 Matr. No. med 113 Tdr. Land. Dette Hartkorn er imidlertid i Matrikul-Contoirets Registre nu nedsat til 5 Tdr. 3 Skpr. 1 Fdk. $\frac{2}{2}$ Alb, uden vedsoiet Oplysning om, hvor det øvrige Hartk. er henlagt. Paa denne Mark stod forhen en Gaard, der under Kjøbenhavns Beleiring 1659 blev ødelagt af Fjenden; nu drives Marken, 104 Tdr. Land, som foran bemerket, under Barfredshøj, og henregnes til denne Gaards priv. Hartkorn. Her findes 3 simple Fæstehuse med i Alt 9 Tdr. Land under Barfredshøj; hvilke dog henregnes til Neersløv By, og ere indbefattede under de Huse paa 1 Skp.

*) Det bemærkes, at under Gjeddesdal ere disse 3 Gaarde anførte som Huse, da de saaledes ere opgivne af Ejeren; her ere de regnede for Gaarde, da de have over 1 Tde Hartkorn. Antallet af Gjeddesdals Huse i Stærkende er fra bemeldte Hovedgaard opgivet til 27, incl. de ovenanførte 3 Gaarde; her er Antallet kun opført med 21, de 3 Gaarde fradragne, da de andre 3 Huse drive noget af det ovennævnte privilegerede Hartkorn, og altsaa ikke henhøre til Stærkende By, skjænt de iøvrigt regnes med til den.

**) Fra Stedet selv er der opgivet 2 Arvesæstegaarde og 2 dito Huse under Nøeskilde Domkirke, men i Matrikul-Contoirets Registre ere de anførte som overgaade til Selvejendom, og ere derfor og saaledes opførte her. De ere saaledes egentlig Arvesæste-Selvætere.

Hrtk., som der ere anførte at høre nnder Barfredshøj (S. 263), idet de vel ligge paa det priv. Hartkorns-Areal, men dog i Forbindelse med hvad de deraf bruge, tillige-drive noget af de Forder, hvorpaa det upriv. Hrtk. hviler*).

Hele Sognet har et Areal af 2843 Edr. Eb., der i Landets Matricul ere ansatte til 53 Edr. 5 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb. pr. U. og E. og 169 Edr. 3 Skpr. 2 Fdk. upr. U. og E. Hrtk. **). Der kommer altsaa omtrent 13 Edr. Eb. paa en Ede Hartkorn. Paa dette Areal, der indeholder 81 Matricul-No., findes en Kirke, en Skole, Hovedgaardsparcellen Barfredshøj, en Præstegaard, et Fattighus, 10 Selvejergaarde, 7 Arvesætsgaarde, 8 Fæstegaarde, 47 Huse med Jord, ansatte til Hrtk., nemlig 11 Selvejer-, 35 Fæstehuse, og 1 Lejehus; 1 Arvesætshus med Jord uden Hrtk., og 9 jordløse Fæstehuse. Syv Gaarde og 26 Huse ere udslyttede. Af Moller og Kroer findes ingen.

Forderne have en flad og jevn Beliggenhed, undtagen i den nordvestlige Deel af Sognet, som er bakket og gruset;

*) Det er at antage, at de ovenfor besørte 3 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb., som differerer i Truelstrup-Markens Hartkorn, hvile paa disse Huse, eller muligen blot paa et enkelt af dem.

**) I Amtsstuen er det privilegerede Hartkorn anført at være . . . 48 Edr. 1 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. Sandsynligvis er Truelstrup-Marken der henregnet til Greve Sogn, og naar dens Hartkorn 5 — 4 — : — : —

legges til det foran nævnte Belsb.,
udkommer det i Terten anførte . . . 53 Edr. 5 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb.

Det upriviligerede Hartkorn er i Meddeleserne fra Amtsstua opført med . . . . 170 Edr. 5 Skpr. = Fdk. 2 Alb.
Mellem dette og det i Terten
anførte Belsb . . . . 169 — 3 — 2 — : —

er saaledes en Difference af . . . 1 Ede 1 Skp. 2 Fdk. 2 Alb.,
hvortil Grunden ikke har været at udfinde.

de bestaae af leer- og sandblandet Muld, og ere farerede til $13\frac{1}{2}$. Af Engbund har Sognet kun meget lidet, i det Hele ikke stort over 50 Edr. Land, og af Tørvemose endnu mindre. Af Skove findes ingen, og af Søer kun Trækjær, paa henved 3 Edr. Land ved Neersløv. Mod N. er Sognet et fort Stykke begrændset af Lille-Bejle-Aa, men iovrigt er det ogsaa blottet for Vanddrag.

Kirken, der ligger noget vesten for Byen, er en Stifts-Kirke *), hvortil Besidderen af Lethraborg har jus propounder. Den ejer en Lod paa 45 Edr. Land af upriv. U. og E. Hrk. 3 Edr. 2 Alb., der ere henlagte til Præsteebedet modaarlig Landgildes Ydelse. Sognets tiendeydende Hartkorn er 214 Edr. 7 Skpr. 2 Alb. **). Kongetienden er matriculeret til 28 Edr. upr. Hrk. og behæftet til Banken med 515 Rbd. 72 f. r. S.; den tilhører Universitetet, er overdraget Yderne, deels for bestandig ***) , deels paa 10

*) Betydningen heraf er oplyst S. 214.

**) At det tiendeydende Hartkorn er saa betydeligen større end det uppriv., der i Almindelighed svarer til høint, hidrører derfra, at af det priv. Hartkorn er, som ovenfor bemerket,
44 Edr. 2 Skpr. = Fdk. = Alb.

tiendeydende; naar hertil lægges det uppriv. Hartkorn . . . . 170 — 5 — = — 2 —
(S. 265).

udkommer det i Terten anførte Beleb . . . . . 214 Edr. 7 Skpr. = Fdk. 2 Alb.
At der imidlertid af de anførte 44 Edr. 2 Skpr. priv. Hartkorn egentligeu ikke soares Præstetiende, men i dens Sted en Resüssion, er foran bemerket (S. 261).

***) Hverken i Meddeleserne fra Stedet eller i Oplysningerne fra Amtsstuen er det opgivet, for hvor stort et Beleb Tientiden saaledes for bestandigt er overdraget Yderne; men det kan ikke betvivles, at det er med Tientiden af de ovenanførte 44 Edr. 2 Skpr. at Saadant er tilfældet.

Nar, fra Aaret 1830 at regne; af denne sidste Deel erlægges den med 7 Skpr. Byg pr. Ede Hartkorn, betalt efter hvert Aars Capitelstart. Kirketienden, der for Tiden er henlagt til Amtsprovsternes Lønningsfond *), er matriculeret til 49 Edr. 2 Skpr. upriv. Hartkorn, og paa samme hviler en Bankhæftelse af 412 Rbd. 57 f. r. S.; den er for et vist Aaremaal overdraget Yderne mod 8 Skpr. Byg pr. Eonde Hartkorn efter Capitelstart.

Sognet har 433 (i Aaret 1801, 332) Indbyggere, hvoraf 226 af Mandkjen og 207 af Kvindeskjen; her findes: 3 Smede, 1 Hjulmand, 1 Skredder, 1 Skomager, og af Lynde: 33 Karle, 30 Piger og 30 Drenge. Beboernes eneste Næringsvej er Landbrug; i Utmindelighed ere de sædelige og farvelige, men vindskibeligthen er kun ringe, og Formuestilstanden snarere under end over det Middelmaadige.

Sognet har kun een Skole, hvorom det Fornødne er bemærket under Reersløv By (S. 263).

Bygningerne ere, Herregården og Præstegaarden indbegrebne, i Landets Brandkasse assurerede for 50530 Rbd. Sølv, og paa dem, Jorderne og Inventariet hviler en Prioritetshæftelse til Beløb 8235 Rbd. 87 f. S. og E., 18418 Rbd. Sølv og 6000 Rbd. r. S., hvoraf private Creditorer eje 5530 Rbd. 87 f. S. og E. og 1350 Rbd. Sølv; Umynlige 1805 Rbd. Sedler og 50 Rbd. Sølv, og offentlige Stif-

*) I Meddeleserne fra Amtsstuen staaer „Sjællands Stift“ anført som Beneficiarius af Kirketienden, det vil med andre Ord sige, at Kirken er en Stiftskirke, og som saadan selv ejer sin Tiende (jvns. S. 214 *); men efter hvad der samme steds er bemærket, ere flere af disse Stiftskirkers Tiender her i Sjælland henlagte til Amtsprovsternes Lønningsfond, hvilket netop er tilfældet med Reersløv Sogns Kirketiende, med hvilken Organisten i Roeskilde forrigt i ældre Tid har været benificieret jvns. I Diel S. 65).

tæller 900 Rbd. Sedler, 17018 Rbd. Sølv samt 6000 Rbd. rede Sølv.

Gorderne ere udskiftede; Hartkornet er temmelig stærkt udstykket, og Sognet tæller et betydeligt Antal Huusmænd. Som Gjennemsnits-Arealet for en Bondegaard paa 7 Edr. Hartkorn kan man antage 80 til 85 Edr. Land, deraf omtrent 3 Edr. Land Eng, men lidet eller ingen Mose; i Stærkende By har, som foran bemærket, kun een Mand Engbund. Udsæden til saadan en Gaard er omtrent: 8 Edr. Rug, 12 Edr. Byg, 20 Edr. Havre, 8 Edr. Erter, 3 Edr. Kartosler og 2 Skpr. Hørfrø, som giver: af Rug og Havre 7 Fold; af Byg 8, af Erter 5 og af Kartosler 10 Fold. Besætningen er: 8 Heste, 12 Stkr. Hornqvæg, 10 Faar og 6 Sviin, hvoraf tillegges hvert andet Aar et Føl, og hvert Aar 2 Kalve, 4 Faar og 6 Sviin. Drivtsmaaden er i Almindelighed: 1. et Aar heel Brak, der gjødes; 2. Rug og lidet Hvede; 3. Byg, 4. Bælgscød; 5. Byg; 6. og 7. Havre, hvorefter nogle Aar Hvile. Af Foderurter dyrkes alene Kløver og Raigræs, og anvender en Gaard dertil omtrent 7 til 8 Edr. Land. Den aarlige Avl deraf kan anslaes til 20 Læs; af Halm hostes 80 Læs til 60 Lpd. pr. Læs. Staldsfodring bruges ikke. De kongl. Skatter ere omtrent 70 Rbd. Sedler, Commune- og andre Afgivter, Tienderne ikke ivaregnehed, 20 Rbd. Sedler om Aaret.

Totalproductionen for hele Sognet kan anslaes til: 144 Edr. Hvede, 1950 Edr. Rug, 2342 Edr. Byg, 3122 Edr. Havre, 836 Edr. Erter, 500 Edr. Bikker, 2000 Edr. Kartosler, 110 Lpd. ueglet Hør, 480 Fjerdingen Smør og 800 Lpd. Ost; heraf sælges 126 Edr. Hvede, 840 Edr. Rug, 950 Edr. Byg, 890 Edr. Havre, 280 Edr. Erter og 284 Fjerdingen Smør; det Øvrige, 18 Edr. Hvede, 1110 Edr. Rug, 1392 Edr. Byg, 2232 Edr. Havre, 556 Edr. Erter, 500 Edr. Bikker, 2000 Edr. Kartosler, 110 Lpd. Hør, 196 Fjerdingen Smør og 800 Lpd. Ost forbruges i Huusholdningen, til Fodring og Fedning af Kreaturer samt

til Saaesod og Naturalpræstationer. Der holdes omtrent 224 Heste, 450 Skr. Hornqvæg, 450 Faar og 280 Svijn. Sognets Fattigvæsen administreres i Forening med Anneret Bindinge Sogns paa lovbefalet Maade. De Fattiges Aantal udgjor 25 Lemmer, til hvilс Forsorgelse aarlig medgaae 18 Dkr. Rug, 14 Dkr. Byg, 400 Kostbage in natura og 96 Rbd. i Penge. Foruden denne Understøtelse nyder en Deel af de Fattige, nemlig de, som ere Beboere af Gjeddesdals nuværende eller forhenverende Gods, aarlig Hjelp af det Gjøeste Legat (see S. 227). I Reersløv By er et Fattighus med to Stuer, indrettede til 6 Lemmer; det vedligeholdes paa Sognets Bekostning, og ejer ingen Legater.

Sognet, der ikke har antiquariske Mærkeligheder, udgjør det 31te Landlægd af Namsoe-Thune Herreder, Kjøbenhavns Amt, til hvilke Herreders Jurisdiction det hører; det regnes til det 3die Valgdistrict for de mindre Landejendomsbesiddere i Sjællands, Fyens og Lollands-Halsters Stifter.

Det er allerede ovenfor (S. 261) bemærket, at der fremdeles her i Sognet har været en Bondeby, Thorslundelille kaldet, men at den i Begyndelsen af det 18de Aarhundrede er blevet nedbrudt; paa det citerede Sted findes ligeledes fornoden Ophørsning om denne Byes Torders senere Skæbne. Endelig fandtes forhen i Sognet Gaarden Trustrup, der blev ødelagt i Aaret 1659 (jvnf. S. 264).

Præstekaldet, der har Bindinge Sogn til Annex, er efter gammel Opgivelse ansat til 300 Rd. Annexet ligger omtr. $\frac{1}{2}$ Mil fra Hovedsognet. Besidderen af Grevskabet Lethrasborg udøver jus proponendi, ifølge Frederik Vs Concession af 20de Februar 1761. Den nuværende Præst er Hr. M. Ditzel. Præstegaarden er af Bindingsværk, fraatækket, og bestaaer af 4 Eeengder, assureret for 2450 Rbd. Sølv; ved Gaarden er en ret smuk Have paa 6 Skpr. Land. Indlossningssummen er 500 Rbd.

Jorderne staae for 3 Edr. 7 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb. priv. U. og E. Hrtk. og have et Areal af 45 Edr. Land, meest Agerjord, ved Taxationen i 1802 vurderet til 100 Rd. pr. Ede Land. Udsæden er: 4 Edr. Rug, 5 Edr. Byg, 4 Edr. Werter, 7 Edr. Havre og 10 Edr. Kartofler, som giver de i Sognet almindelige Hold. Af Hø avles 35 Læs, og af Halm 70 Læs. Der holdes: 4 Heste, 8 Kører, 8 Faar og 6 Sviin, og Drivtsmaaden er omtrent den samme som Sognets. Under Præstegaarden drives endvidere 3 Edr. 2 Alb. upr. U. og E. Hrtk., 47 Edr. Land, af Neersløv Kirkejord, der ere perpetuerede til Kaldet mod en aarlig Landgilde til Kirken af 2 Edr. Byg. Kalbet er fremdeles tillagt 5 Edr. 1 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. upr. U. og E. Hrtk., som for Tiden ere bortfæstede til 2 Gaardmænd i Neersløv By mod en aarlig Afspekt af $28\frac{1}{2}$ Ede Byg.

Præstegaarden har forhen haft en Mensalgaard i Vindinge af 3 Edr. 4 Skpr. Hrtk. med et Areal af 28 Edr. Ed., men den er nu udparcelleret og bortarvefæstet til 7 Huusmænd mod en aarlig Afspekt til Kaldet af 4 Edr. 3 Skpr. Byg og 40 Rd. Sølv *).

Kaldet er beneficeret med Tienden af Neersløv og Vindinge Sognes tiendeydende Hrtk. resp. 214 Edr. 7 Skpr. 2 Alb. og 193 Edr. 2 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb., tilsammen 408 Edr. 2 Skpr. 1 Alb. Men heri fragaaer: for den nedlagte Thorchlundelille Byes Jorder, 45 Edr. 7 Skpr. 2 Fdk., hvorfor svares i Revision af Barfredshøi 45 Rd. Sølv aarlig (jvnf. S. 261), og for 6 Edr. 7 Skpr. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. af Steerkende Byes Jorder, som drives under Gjeddesdal, hvorfor svares en aarlig Revision af 4 Edr. Byg og 3 Rd. Sølv. Der bliver altsaa til Rest 355 Edr. 3 Skpr. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk., hvoraf Præstetienden skulde svares, men den heves i

---

*) Hr. Pastor Dihel har kun angivet 4 Edr. 3 Skpr. Byg og 22 Rd. 4 Mt. Sølv.

Gjerningen kan af 347 Tdr. 3 Skpr. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alh., og der bliver altsaa en Forskjel af 8 Tdr., hvorom ingen Oplysning har været at erholde, men som sandsynligvis maa høre fra de 8 Tdr. priv. Hartkorn Herredsfogedjord i Bindinge By. Den er bortaccorderet mod 6 og 8 Skpr. Byg pr. Ede Hartkorn, og kan anslaaes til 260 Tdr. Byg, som betales efter hvert Aars Capitelstaxt. Offer og Accidentser ere omtrent 200 Rbd.*), Emraaredsel og Øvægtende omtrent 80 Rbd. Af Kjøbenhavns Magistrat faaer Presten aarlig 5 Favne Brænde, som dog antages at ville bortfalde ved næste Vacance **).

De kongl. Skatter ere 192 Rbd. Sølv, Commune-Af-givter 20 Rbd., Landemode-Expenser, Afdrag og Renter paa et Laan, til Rest 350 Rbd., 38 Rbd., Landgilde af Kirkejorden 2 Tdr. Byg. Prestegaardens Bankhæftelse er 384 Rbd. r. S. og Tiendernes 979 Rbd. 79 f. r. S. Der hviler ingen Enkepension paa Kaldet, og Artillerihest holdes ikke.

*) Dette er efter den officielle Meddelelse, men efter Hr. Pastor Dizels Opgivelse kunne Offer og Accidentser nu ikke anslaaes højere end til 150 Rbd.

**) I Neersløv Pastorats Embedsbog findes bemærket, at Embedet af den ovennævnte Trustrup-Gaard har haft en aarlig Indtægt af 6 Tdr. Byg, 1 Ede Rug, 2 Tdr. Havre, 1 eller 2 Lam, 1 Gaas, et Par Hens, 2 Ost, 30 Egg og i Penge 1 Mark 2 f., men at denne Indtægt faldt bort fra den Tid, da Gaardens Jorder blevne inddragne under Benzonsdal.

V. Vindinge Sogn

grændser mod N. og V. til Frue Sogn og Nøeskilde Marke, Sømme Herred, mod S. til Frue Sogn, mod Ø. til Neersløv og Thune Sogne. Sognet har kun een eneste By:

Vindinge By, d r ligger $\frac{1}{4}$ Miil S. for Nøeskilde Kon-
gevej, næsten 4 Miil fra Kjøbenhavn og $\frac{1}{2}$ Miil fra Nøes-
kilde; den staaer for 8 Tdr. priv. og 200 Tdr. 7 Skpr. 2
Fdk. upriv. U. og E. Hrtk. med 1691 Tdr. Land. Dette
Hartkorn blev i Aaret 1802 vurderet til 250 Rd. pr. Ede,
og er fordeelt paa 63 Matr. No. Byen tæller en Kirke,
en Skole, et Fattighuus, 38 Gaarde, 17 Huse med Hrtk.,
9 Huse med Jord uden Hrtk. og 4 jordløse Huse. Det
priv. Hrtk. tilligemed 4 Tdr. 1 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. af det
upriv. har forhen været drevet under en Gaard, der tilhørte
Herreds-foged-Embedet i Thune Herred, men denne Gaard
er nu nedbrudt, Gorderne udparcellerede og bortfæstede mod
en ringe Afgivt. Af Gaardene besiddes 25 ved Arvesæste,
hvoraf 5 under Universitetet, 11 under Nøeskilde Domkirke,
5 under Herreds-foged-Embedet i Thune Herred, 4 under
Staden Kjøbenhavn; 13 Gaarde have simpelt Fæste, nem-
lig: 2 under Nøeskilde adelige Tomfruekloster, 4 under Uni-
versitetet, 4 under Nøeskilde Domkirke, 1 under Gjeddesdal,
1 under Vindinge Kirke og 1 under Svendstrup. Flere af
Gaardene have saavel Arvesæste som Fæste-Jord, og det end-
og af forskjellige Stiftelser. Endvidere bør det bemærkes,
at 6 af Domkirkenes Arvesæstegaarde efter Matricul-Contoi-
rets Registre ere overgaade til Selvejendom, men da disse
Gaarde nu ere udparcellerede, og alle ovennævnte 11 Gaarde
under Domkirken fra Stedet selv ere angivne som Arvesæ-
steejendom, har Forfatteren ogsaa anført dem som saadanne.
1 Gaard har over 14, 2 over 12, 7 over 10, 4 over 9, 2
over 8, 3 over 7, 2 over 6, 2 over 4, 4 over 2, og 11
over 1 Ede Hartkorn. — Af de 17 Huse med Hrtk. have
de 15 Arvesæste, nemlig 9 under Nøeskilde Domkirke, 5 un-

der Præstekaldet i Neersløv, og 1 under Herredsfoged - Embedet i Thune; 2 Huse have simpelt Fæste under det adelige Jomfrukloster i Noesfilde; 1 ubebygget Arvefæstehuus- lod paa 3 Skpr. 2 Fdk. 1 Alb. ejes af en Mand i Thune. Under to af disse Huse drives tilige 6 Tdr. Land uden Hrtk., som simpelt Fæste af Staden Kjøbenhavn, og under et 3 Tdr. Land, ligeledes uden Hrtk., som simpelt Fæste af Gjeddesdal. Foruden de anførte 5 Huse ejer Præsteembedet i Neersløv endvidere 2 Huuslodder, som drives under Byens Gaarde. 2 af Husene have over 7, 2 over 5, 6 over 4, 2 over 2, 5 over 1 Skpr. Hrtk. — Præsteembedets 5 Mensalhuse og tvende Huuslodder staae alle hvert for 4 Skpr. Hrtk. — Byens 9 Huse med Jord uden Hrtk. ere fordeelte under følgende Ejere: Universitetet har 3 Arvefæste- og 2 Fæstehuse *), Staden Kjøbenhavn 3 Fæstehuse og Domkirken 1 Fæstehuus. Af de jordløse Huse er 1 i simpelt Fæste under Gjeddesdal, 1 i simpelt Fæste under Domkirken og 2 ere Selvejendom. 14 Gaarde og 2 Huse ere udslyttede.

Foruden de foranførte 8 Tdr. priv. og 200 Tdr. 7 Skpr. 2 Fdk. upr. A. og E. Hrtk. drives endvidere af Vindinge Bymænd 44 Tdr. 4 Skpr 2 Fdk.**) upr. A. og E. Hrtk. med et Areal af 447 Tdr. Land af den nedbrudte Byes Bisbyes Jorder; disse ere inddelte i 8 Fierdinger, af hvilke

*) Ifølge de af Universitets forvalteren godhedsfuld meddelede Oplysninger har Universitetet her 1 Arvefæstehuus og 4 Fæstehuse med Jord uden Hrtk.

**) Efter Matricul-Contoirets Negistre skulde saaledes Sognets hele Hartkorn udgjøre: 8 Tdr. priv. og 245 Tdr. 4 Skpr. upriv., men saavel fra Amtestuen som fra se're Sognet er kun opgivet: 8 Tdr. priv. og 235 Tdr. 3 Skpr. 2 Fdk. upriv., uden at man har funnet erholde nogen bestemt Oplysning om, hvorsfra denne Uoverensstemmelse hidrører; dog maa Grunden til samme formeentligigen ses i det, at Kjøbenhavns Magistrats Andcel i Visby Jordernes Hartkorn 10

een er bebygget, hvorimod de øvrige 7 ere bortfæstede til forskjellige af Beboerne. Det paa dem hvilende Hrtk. er fordeelt mellem forskjellige Stiftelser; saaledes ejer Roeskilde Domkirke af samme 17 Edr. 4 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb., Kjøbenhavns Universitet 16 Edr. 7 Skpr. 2 Fdk. 1 Alb. og Kjøbenhavns Magistrat 10 Edr. 2 Fdk. 1 Alb. Tørvigt er dette Hartkorn indbefattet under den ansørte detaillerede Fordeling af Hartkornet paa Gaardene. Paa en Ede Hartkorn kommer noget over 8 Edr. Land.

Sognet udgjør en næsten ganske jevn, men dog noget højliggende Flade. Horderne ere forstørstedelen sandede, men paa ~~siaa~~ Steder noget leerblandede. I Matriculen ere de ansatte til Taxten 13 $\frac{1}{2}$. En eneste Lodsejer har en liden Tørvemose paa et Par Tønder Land, men ellers er Sognet ganske blottet saavel for Eng som Mose. Dette maa vel deels tilskrives Sognets høje Beliggenhed, og deels dets Mangl paa Vanddrag; thi der findes hverken Aar eller Bække, kun en eneste liden Sø paa 4 Edr. Land. Skov mangler aldeles.

Kirken, der er Anner til Reersløv, ligger $\frac{1}{2}$ Müil fra denne By, i den nordlige Deel af Vindinge By. Det er en Stiftskirke (jvns. S. 214) og uden Mærkværdigheder. Den ejer 1 Ede 7 Skpr. 2 Alb. upriv. A. og E. Hartk., som ere bortfæstede til en Mand i Byen. Det residerende Capellani ved Roeskilde Domkirke er beneficieret med disse Horder, af hvilke Fæsteren svarer en aarlig Usgift af 22 $\frac{1}{2}$ Ede Byg (jvns. I Deel S. 63). Besidderen af Grevskabet Lethraborg udøver Kaldsret, ifølge det S. 269 citerede Gabrevbrev af Frederik den V. Sognets upriv. Hrtk. udgjør 200 Edr 7 Skpr. 2 Fdkr., men der svares kun Tiende af 193

Edr. 2 Fdk. 1 Alb., sandsynligvis ikke af Amtskuen er henregnet under Vindinge Sogn. Er dette tilfældet, bliver Differencen kun en Ubetydelighed.

Edr. 2 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb.*). Kongetienden, der tilhører Universitetet, er matriculeret til 26 Edr. Hrk., og behøftet til Banken med 464 Rbd. 7 f. r. S.; den oppebæres med $5\frac{1}{2}$ Skp. Byg pr. Ede Hrk. Kirketienden, hvis matriculerede Hrk. er 48 Edr., og hvis Bankhæstelse andrager 371 Rbd. 25 f. r. S. er for Tiden henlagt til Amtsprovsternes Lønningsfond**) (jvnf. S. 214*); den oppebæres med 6 Skpr. Byg pr. Ede Hrk. Om Præstetienden er det Fornødne bemærket under Reersløv Sogn (S. 271). For den nedlagte By Bisbyes Torder svares der Tiende af 44 Edr. 4 Skpr. 2 Fdk.; dette Hartkorn er ikke førstilt ansat til matriculeret Tiende-Hartkorn, men indbefattet under det for Sognets Tider anførte. Næskilde Domkirke og sammes Domprovst have lige Deel i dette Hartkorns Kongetiende; Kirketienden ejes af Domkirken (jvnf. I Deel S. 8), og Præstetienden af Domprovsten (jvnf. I Deel S. 61). Der svares det

*) Mellem det upriv. og det tiendehydende Hartkorn er saaledes en Difference af . . . . . 7 E. 4 S 2 f. 1 A. Hrk.
Muligen den hidrører fra Mensal-jorden af Hrk 3 E. 4 S. = f. = A.
og fra Herredsfo-gedjorden af Hrk 4 - 1 - 3 - 1 - 7 - 5 - 3 - 1 - -

men der udkommer desuagtet en
Difference af . . . . . = E. 1 S. 1 - - = A. Hrk.

**) Det residerende Capellani ved Domkirken i Næskilde har forhen været beneficeret med denne Tiende (jvnf. I Deel. S. 64), der i Meddelelserne fra Amtsstuen er opgivet at tilhøre Sjællands Stift jvnf. S. 214), men, efter hvad der ovenfor er bemerket, er den nu henlagt til Amtsprovsternes Lønningsfond. Den nuværende residerende Capellan eller anden Sognepræst ved Næskilde Domkirke skal imidlertid ifølge allerhøjestse Resolution have erholdt Tilladelse til for 5 Aar at oppebære denne Tiende, hvilken Tilladelse østere skal være blevet fornyet.

Sammie af dette, om af Sognets øvrige tiendeydende Harkt. Paa Domkirvens Andeel i disse Tiender hviler en Bankhestelse af 115 Rbd. 82 f. r. S.; Domprovstens Andeel er derimod behæftet til Banken med 160 Rbd. 41 f. r. S. Samtlige Tiender oppebøreres efter hvert Aars Capitolstaxt.

Sognet har efter sidste Folketælling 387 (i Aaret 1801, 349) Indbyggere, nemlig af Kvindesognet 184 og af Mandtjen 203; blandt denne Folkemængde findes 3 Smede, 6 Bøvere, 2 Skomagere, 3 Skrædere, 3 Huggere, og af Tyende 22 Karle, 26 Piger og 24 Drenge. Indsiddere findes ikke. Landbrug er Beboernes eneste Næringsvej. Hvad der under Hovedsognet er bemærket om Beboernes Formuestilstand, Sædelighed, m. v. kan i det Hele taget ogsaa gjelde for dette Sogn, dog er Velstanden større i Vindinge.

I Byen findes 1 Skole med et Tillæg af 17 Edr. Ed. simpel Jord. Læreren oppebører den saakaldte Degnetrave, der omtrent udgjør den reglementerede Løn, og Skolen besøges af 70 Børn. Gymnastik og indbyrdes Undervisning ere indførte.

Bygningerne i Sognet ere i Landets Brandcaſſe forsikrede for 43570 Rbdlr. Sølv. Saavel paa dem, som paa Jorderne og Inventariet hæfter en Prioritetsgjeld af 2982 Rbdlr. 88 f. Sedler og 3953 Rbdlr. 85 f. Sølv, hvoraf private Creditorer eje 2855 Rbd. Sedler og 1300 Rbd. Sølv, Umyndige 127 Rbd. 88 f. Sedler og 2128 Rbd. 85 f. Sølv, og offentlige Stiftelser 525 Rbd. Sølv.

Drivtsmaaden er omtrent den samme som i Hovedsognet, og Bonden hænger her, som overalt, fast ved gammel Skil og Brug. Havedyrkning og Træplantning staae langt tilbage, og til Dyrkning af Handelsplanter kjender man slet intet. Skolelæreren er den eneste Mand i Sognet, der anvender Staldfodring. Jorderne ere alle udskiftede, men sjældt flere Gaarde ere udparcellerede, kan man dog ikke sige at Hartkornet er utilborligen udstykket. Til en Gaard paa 10 Edr. Harkt, kan man regne et Areal af 70 til 80

Ødt. Land, alt Agerjord, hvori saaes omtr. 10 Ødr. Rug, 12 Ødr. Byg, 14 Ødr. Havre, 6 Ødr. Bælgæd, 2 Ødr. Kartofler, som give af Rug og Byg 7 Fold, af Havre 6 Fold, af Bælgæd 4 Fold og af Kartofler 10 Fold. Af Kløver avles 20 Læs og af Halm 80 Læs. Besætningen er 8 Heste, 12 Stkr. Hornqvæg, hvorf 10 Kør, 10 Faar og 6 Sviin; hvert andet Aar tillegges et Føl, hvert Aar 2 Kalve, 2 Lam og 6 Sviin. De kongl. Skatter af saadan en Gaard beløbe sig til 100 Rbd. og Commune-Afgifter til 20 Rbd.

Sognets Total-Production kan anslaaes til 1544 Ødr. Rug, 2316 Ødr. Byg, 2700 Ødr. Havre, 662 Ødr. Erter, 330 Ødr. Bikker, 550 Ødr. Kartofler, 110 Lpd. uheglet Hør og 220 Fjerdingen Smør. Heraf sælges 550 Ødr. Rug, 940 Ødr. Byg, 500 Ødr. Havre, 220 Ødr. Erter og 56 Fjerdingen Smør; det Øvrige, 994 Ødr. Rug, 1376 Ødr. Byg, 2200 Ødr. Havre, 442 Ødr. Erter, 330 Ødr. Bikker, 550 Ødr. Kartofler, 110 Lpd. Hør og 164 Fjerdingen Smør forbruges i Huusholdningen, til Fodring og Fedning af Kreaturer samt til Saæsæd og Natural-Præstationer. — Der holdes 250 Heste, 380 Stkr. Hornqvæg, 380 Faar og 250 Sviin.

I Sognet findes et lidet Fattighuus, som tilhører 4 til 5 Lemmer Huusly, og vedligeholdes af Communen. An- gaaende de Fattiges Antal, Forsorgelsesmaade, m. v. henvises til Hovedsognet (S. 269).

Sognet udgjør det 32te Landcægd af Thune Herred, Næskilde Amt og hører under Ramse-Thune Herreders Ju- risdiction. Det ligger i det 3dié Valgdistrict for de mindre Landejendomsbesiddere i Øststerne.

Egentlige antiquariske Mærkværdigheder findes her ikke. Forhen har Sognet havt en By til, ved Navn Visby. Den blev afbrudt i Midten af det 18de Aarhundrede, og dens Jorder drives nu, som foran bemærket, tildeels under Vindinge By. Vindinge Kald hørte forhen som et Canoni-

cat til Roeskilde Domkirke, og blev efter Reformationen annecteret med Domkirkens Sogn; siden blev det forenet med Reersløv, hvorm, efter Gliemann, findes i en Kaldet tilhørende gammel Embedsbog følgende Notits:

„Bindinge Kald er annecteret til Reerslef Kald, hvor „til Domprovsten i Roeschilde er Sognepræst, og Hr. Ras- „mus Øgler ibidem ejer Kirken pro officio; har i forrige „Tider været betjent af Capellanerne i Roeschilde, men „Anno 1682 er Præsten i Reerslef beskikket til denne Tje- „nest af Doctor Lodberg (da Sognepræst i Roeschilde) ved „hans Vocation og kongelige Confirmation derpaa; nyder „for samme Tjeneste, af Sognepræsten i Roeschilde, aarlig „visse Løn: 16 Ødler., og hvad Offer, der falder inden „Kirkefoden; det Øfrige tager Sognepræsten selv.“

Saavidt den gamle Bog. — Anno 1752 blev, ved en indtruffen Vacance i Roeskilde Domprovstie, Tienden af Bindinge Sogn tillagt Sognepræsten i Reersløv dog; be- holdt Roeskilde Domprovsti Præstetienden af den nedlagte Bisbyses eller nu saakaldte Lillevangs 40 Ødr. Hartkorn. (Sevnf. isvrigt I Deel S. 8 Noten).

VI. Snoldeløv Sogn

grændser mod N. til Vor Frue Sogn i Sømme Herred og Thune Sogn; mod Ø. til Carlslunde, Gagstrup og Sollerød Sogne; mod S. til Haudrup Sogn og mod V. til Gadstrup Sogn i Ramsø Herred. — Det bestaaer af Byerne Snoldeløv, Salløv og Snoldeløvhastrup.

Snoldeløv By, der ligger $4\frac{1}{2}$ M. fra Kjøbenhavn, $1\frac{1}{4}$ M. fra Roeskilde, 2 M. fra Kjøge og $\frac{3}{4}$ M. fra Ho-

ved landevejen mellem Kjøbenhavn og Kjøge, som løber gennem Byen, har et Areal af 1072 Edr. £d., som er fordeelt paa 30 Matr. No. og skylder af 5 Edr. 2 Skp. priv. og 98 Edr. 4 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. upriv. U. og E. Hrtk.*); ved Taxationen i Aaret 1802 blev dette vurderet til 350 Ndl. pr. Ede, medens det til det priv. Hrtk. hørende Areal, 52 Edr. £d., blev ansat til en Værdi af 100 Ndl. pr. Ede. Det priv. Hrtk. falder paa Præstegaarden, og det upriv. er for Djeblikket fordeelt paa 6 Selvejergaarde, 4 Arvefæste-gaarde, 1 simpel Hæstegaard under Roeskilde Domkirke, af Hrtk. 7 Edr. 6 Skp. 2 Alb., 5 Selvejerparceller, 1 Arve-fæsteparcel under Universitetet, af Hrtk. 3 Skp. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb., og 3 Hæsteparceller. — Selvejergaardene, blandt hvilke dog findes tvende, ialt af Hrtk. 12 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{4}$ Alb., som forhen have været Arvefæstere under Kjøbenhavns Magistrat og endnu erlægge en aarlig Canon til samme**) staae tilsammen for 33 Edr. 5 Skp. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. upriv. U. og E. Hrtk., der er saaledes fordeelt, at 1 har o. 9, 1 o. 8, 1 o. 5, 1 o. 4, 1 o. 3 og 1 o. 2 Edr. Hrtk. Af de 4 Arvefæstegaarde høre 3 under Kjøbenhavns Magistratsgodts, og 1 under Kjøbenhavns Universitet; denne skylder af 8 Edr. 5 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb., og hine resp. af 15 Edr. 2 Skp. 1 Alb., 10 Edr. 4 Skp. 3 Fdk. og 9 Edr. 4 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. upriv. U. og E. Hrtk. Af de 5 Selvejer-Parceller svare 4 en aarlig Afgift til Kjø-

*) Forhen har Byen været

ansat til . . . . 98 Edr. 7 Sk. - Fd 1 Alb. upr. U. og E. Hrt.,

men til Haudrup Mose

er af dette Beløb henlagt = — 2 — 1 — = —

og dor bliver saaledes

tilbage de ansørte . 98 Edr. 4 Sk. 3 Fd. 1 Alb. np. U. og E. Hrtk.

**) I Matr. Cont's Hrtk.- og Areal-Beregninger ere de ogsaa sandsynligvis paa Grund heraf, ansørte som Arvefæstere.

benhavns Magistrat, under hvis Gods de forhen have hert,*)
og staae resp., 1 for 7 Skp. 3 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb., 1 for 6 Skp.
 $\frac{1}{2}$ Alb. og 2 hver for 4 Skp. upriv. A. og E. Hrtk.; den
5te Selvejerparcel skylder af 3 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. De trende
Parcellister, der ere simple Fæstere, høre alle under Ny-
gaard; de to af dem staae hver for 1 Ede 6 Skp. $2\frac{1}{2}$ Alb.
og den tredie for 3 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. uppriv. Hrtk. Alle
de foranførte Lodder ere bebyggede; men Byen har ogsaa
en Deel ubebyggede, ialt 6, der deels drives under selve
Byen, deels under de tilgrændende Byer. Hjint er Tilt-
faeldet med en Lod paa 4 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. Hrtk., som
besiddes med fuldkommen Ejendomsret, men af hvilken der
dog erlægges en aarlig Canon til Kjøbenhavns Magistrat;
dette med 5 Lodder, nemlig 2 Fæstelodder under Nygaard,
hver paa 1 Ede 3 Fdk. $\frac{3}{4}$ Alb., som drives under Fallov,
og 3 Selvejerlodder; af den ene, af Hrtk. 5 Skp. 2 Fdk. $\frac{3}{4}$
Alb., som drives under Thune, erlægges dog en aarlig Afgift
til Magistraten; de twende andre drives deels under Ekjal-
strup i Frue Sogn, Sømme Herred, deels under Fallov;
hjuu skylder af 1 Ede 2 Skp. 3 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb., og denne
af 1 Ede Hrtk. Af Byens Hrtk. tilhører saaledes 40 Edr.
3 Fdk. 2 Alb. Selvejere; 44 Edr. 4 Skp. 2 Alb. er Ur-
vesæstegods, neml. 9 Edr. 3 Fdk. 2 Alb. under Universitetet
og 35 Edr. 3 Skp. 1 Fdk. under Kjøbenhavns Magistrat;
13 Edr. 7 Skp. 3 Fdk. er simpelt Fastegods, nemlig 7 Edr.
6 Skp. 2 Fdk. 1 Alb. under Nygaard. Paa det ovenansorte
Areal findes fremdeles: Kirken, Skolen, 2 Urvesætthuse med
Jord uden Hrtk., det ene ($1\frac{1}{2}$ Ede Ed. bon. Jord) under
Kjøbenhavns Universitet, det andet, som har 4 Edr. Ed.
geom. Maal, under en af Selvejer-Gaardene, samt 16 jord-
løse Huse, nemlig 4 Selvejere og 12 Fæstere; af disse he-

*) Ogsaa disse 5 Parceller ere i Matr. Cont's Forsegnelser an-
førte som Urvesættere.

re 4 under Benzonsejes Gods, 2 under Nygaard, 3 under Kjøbenhavns Magistrats-Gods, 2 under Roeskilde Domkirke og 1 er opført paa Byens Grund. Af Gaardene ere 4 og af Husene 7 udflyttede. Byens Forder ere levne og flade og her findes kun nogle faae høje; de ere for den største Deel sandede; af Engbund findes noget S. for Snoldeløv, men den er iøvrigt, ligesom Dørvejkæret, utilstrækkelig. Skov mangler ganske og aldeles. Af Kilder og Uaer findes ingen, men Østen for Byen ligger Gjønge Sø, der indtager et Areal af 13 Edr. Ld.

Af Ejendommene findes her 12 Karle, 18 Piger og 14 Drenge; af Indsiddere ingen, og af Haandværkere 12 Smede, 1 Skræder og 1 Hjulmand. Skolen ligger i Byen; den har her under Byen et Tilliggende af 3 Edr. Ld. og er Skole for et Distrikt af samme Navn, til hvilket Sognets øvrige Byer ogsaa høre.

S. V. for Snoldeløv, op mod Ramss Herred, ligger Sognets andet By,

Salløv, der har et Tilliggende af 454 Edr. Ld. med 19 Matr. No., som tilsammen staae for 50 Edr. 5 Skp. 1 Fdk. $\frac{2}{3}$ Alb. (efter Op. fra Stedet: 50 Edr. 7 Skp. 3 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb.*)) upriv. A. og C. Hrk. Ved Taxationen

*.) Grunden til denne Difference hidrører sandsynligvis derfra, at i Meddeleserne fra Stedet er Degnesorden eller rettere Skoleladden, som det synes uretteligen (see nedenfor), ansat til . . . = Edr. 2 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. Hrk., Naar dette Beløb bringes til Afgang i de ovenfor anførte . . . . . 50 — 7 — 3 — $1\frac{1}{2}$ — —
udkommer . . . . . 50 Edr. 5 Skp. 1 Fdk. $\frac{2}{3}$ Alb. Hrk., der, paa en Ubetydelighed nær, stemmer med Matr. Cont's Opgivende. I Amtsstuen er Hrk. opgivet at være 51 Edr. 3 Skp. 3 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb.; Grunden til denne Difference vil sees af, hvad der vil blive bemærket S. 284 **)

i Aaret 1802 blev dette Hrtk. vurderet til 350, Rd. pr. Ede og er for Djeblikket fordeelt paa 4 Selvejergaarde, 7 Arvesæstegaarde, 2 Selvejerhuse, resp. af Hrtk. 2 S. 1 F. 2½ A. og 2 F. 2 A., 1 Arvesæstehuus under Universitetet, af Hrtk. 7 Skp. 1 Fdk. 2½ Alb., og 2 Fæstehuse under Benzonsejes Gods, som skyldes resp. af 1 Skp. 3 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. og 1 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. Hrtk. Selvejergaardene, af hvilke dog een erlægger en aarlig Afgivt til Magistraten, staer den ene for 2 Edr., og de øvrige hver især for lidet over 2 Edr. Hrtk.; af Arvesæstegaardene høre 4 under Kjødenhavns Magistrats Gods og 3 under Kjøbenhavns Universitet; blandt hine findes tvende, der hver især skyldes af 3 Edr. 4 Skp. 3 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk., og de to andre staar resp. for 7 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. $\frac{1}{3}$ Alb. og 5 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. $\frac{1}{3}$ Alb. Hrtk.; af Universitetets Arvesæstegaarde er den ene ansat til 1 Ede 6 Skp. 3 Fdk. 2½ Alb., og de to andre hver især til 8 Edr. 7 Skp. 1 Fdk. 2½ Alb. Hrtk. Paa et ubetydeligt Engstykke, Salløv Eng kaldet, der bruges i Fællig af Flere, hviler 2 Fdk. Hrtk.*) Af Byens Hrtk. tilhører endelig 2 Skp. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. en Jordbruger i Snoldeløvhastrup og 1 Ede 1 Skp. 2 Fdk. 2½ Alb. drives under Thune. Den mindste Deel af Byens Hrtk. tilhører saaledes Selvejere, ialt fun 9 Edr. 7 Skp 2½ Alb.; 40 Edr. 2 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. besiddes af Arvesæstere, nemlig 20 Edr. 5 Skp. 1 Fdk. 1 Alb. under Universitetet samt 19 Edr. 5 Skp. - Fdk. 1 Alb. under Kjøbenhavns Magistrat, og 3 Skp. 2 Fdk. 1½ Alb. af simple Fæstere under Benzonsejes Gods. Paa Byens Areal ligge fremdeles 4 Huse

*) Saaledes er det opgivet fra Stedet, men i Matr. Cont's Areal-Fortegnelser findes den ikke ansat til Hrtk.; den er der anført at have et Areal af 2 Edr. Rd., som høre under Kjøbenhavns Magistratsgodt og bruges i Fællig af 3 af dette Godses Arvesæstere.

med Jord uden Hrkt. og 6 jordløse Huse *); af hine besiddes tvende, hvert med $1\frac{1}{2}$ Ede Ed. bonit. Jord, af Arvesæstere **) under Universitetet, og de andre to, hvert med 2 Edr. Ed. geom. M., af simple Fæstere under Kjøbenhavns Magistrat. Blandt de jordløse Huse findes 2 Selvejere og 4 Fæstere, nemlig 2 under Gaardbeboerne i Byen og 2, som tilhøre en Jordbruger i Thune og ligge paa den ovennævnte Lod, der drives under denne By. Af Gaardene ere 4 og af Husene 7 udslyttede. Af Byens Jorder bruger Skolecereren i Snoldeløv, til hvis Distrikt Sallov hører, 2 Edr. Ed. ***). Jorderne ere gode og bestaae af leerblandet Muld. Af Engbund og Mosejord havez ikke det Hornodne, og Skov mangler ganske. Under Sallov drives 3 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. af Snoldeløv Byes Hrkt.

Af Thynde findes her 10 Karle, 12 Piger og 8 Drenge; af Indsiddere ingen, og af Haandværkere 1 Smed, 1 Skræder og 2 Weaver.

Sognets sidste By er

*) Forhen har Nygaard her under Byen havt et jordløst Fæstehuus, hvilket ogsaa staar anført i Matr.-Conts Arealfortegnelser, ligesom et faadant er opgivet fra Stedet, men dit er senere udslyttet deraf, og da det derhos driver en af Gaardens Fæsteparceller paa 1 Ede 6 Skp $2\frac{1}{3}$ Alb. Hrkt. under Snoldeløv By (S. 280), har Gf. foretrukket at anføre det der, som en til Hrkt. ansat og bebygget Fæsteparcel.

**) Af Universitetsforvalteren er det ene opgivet at besiddes med simpelt Fæste.

***) De fra Stedet meddeelte Oplysninger er der anført at der paa denne Lod hviler 2 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. Hrkt. Saafremt fr 15 April 1818 § 3 ikke havde fritaget Degnejord for at matriculeres, var det antageligt, at det ansorte Hrkt. hidrørte fra de umatriculerede Jorders Ansættelse til Hrkt. (jevn. S. 281).

Snoldeløvhastrup*); den ligger S. Ø. for de to andre Byer og har et Areal af 1058 Edr. Ed., der ere fordelede paa 31 Matr. No. og skyldes af 107 Edr. 4 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb. (ester Dpg. fra Amtsst. 106 Edr. 5 Skp. 1 Fdk. 2 Alb.**) og fra Stedet 107 Edr. 4 Skp. 3 Fdk. 1 Alb.) upr. U. og E. Hrtk., som ved Taxationen i Aaret 1802 blev vurderet til 350 Rdl. pr. Ede. Byen har 4 Selvejergaarde, resp. paa 8 Edr., 5 Edr. 4 Skp. 3 Fdk. 1 Alb., 3 Edr. 3 Fdk. 1 Alb. og 1 Ede Hrtk.; 13 Arvesæstegaarde og 1 simpel Fæstegaard under Kjøbenhavns Universitet, af Hrtk. 9 Edr. 3 Fdk. 1 Alb.***) 9 Huse med Jord, ansat til Hrtk., nemlig 6 Selvejehuse, af hvilke 3 staae hvert for 2 Skp. 2 Fdk., og de øvrige for resp. 6 Skp. 1 Alb., 2 Skp. 3 Fdk. og 3 Fdk. 1 Alb.; 1 Arvesætehuus under Kjøbenhavns Magistrats Gods, af Hrtk. 4 Skp., samt 2 simple Fæstehuse under Benzonsejes Gods, hvert paa 2 Skp. 2 Fdk. Hrtk.; fremdeles 7 Arvesætehuse, hvert med 1 $\frac{1}{2}$ Ede Ed. bonit. Jord uden Hrtk. under Kjøbenhavns Universitet, og 6 jordløse Huse, nemlig 2 jordløse Arvesætehuse****) under Universitetet og 4 jordløse simple Fæstehuse under Kjøbenhavns Magistrat. Af de 13 Arvesæstegaarde høre 6 under Kjøbenhavns Universitets Gods og 7 under Kjøbenhavns Magistrats Gods; af hine skylder 1 af 12 Edr. 1 Skp. 2 Fdk., 1 af 12 Edr. 1 Fdk., 1 af 6

*) I Meddelelserne fra Stedet er Byens Navn stavet Snoldeløv-Hadstrup.

**) Mellem Matr. Cont's og Amtsst. Dpg. er der saaledes en Difference af 6 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk., hvilket har sin Grund deri, at der under Byen drives noget af Salov Byes Hrtk., der i Matr. Cont. er beregnet til den heromhandlede By, medens det i Amtsstuen er henregnet til Salov (sevn. S. 81 Noten nederst).

***) Universitetsforvalteren har meddelelt at Universitetet her under Byen har 2 simple Fæstegaarde og 5 Arvesæstegaarde; fra Stedet er hines Antal opgivet at være 1 og disse at være 6.

****) Af Universitetsforvalteren ere disse Huse opgivne at være simple Fæstere.

Tdr. 2 Skp. 2 Alb., 1 af 6 Tdr. 2 Skp., 1 af 6 Tdr. 1
 Skp. 3 Fdk. og 1 af 5 Tdr. 7 Skp. 3 Fdk., og disse staae
 resp. for 6 Tdr., 5 Tdr. 7 Skp. 3 Fdk. 1 Alb., 5 Tdr.
 5 Skp. 1 Fdk. 1 Alb., 3 Tdr. 5 Skp. 1 Alb., 1 Ede 6
 Skp. 3 Fdk., 1 Ede 4 Skp. og 1 Ede Hrtk. Under Byen
 høre endelig 6 ubebyggede Lodder; 5 af disse besiddes med
 fuldkommen Ejendomsret og 1, af Hrtk. 1 Ede, af en Ur-
 vesæster; denne hører under Kjøbenhavns Universitets Gods
 og drives under et af de ovennævnte 7 Arvesæstehuse med
 Jord uden Hrtk., under Universitets-Godset. Af de 5 Ejen-
 domslodder staae 3 hver for 4 Skp. Hrtk., og de 2 andre
 resp. for 3 Skp. og 3 Fdk. Denne sidste Lod, som er
 Byens saakaldte Tyrefjord, drives under selve Byen; dette
 er ogsaa tilhørsdet med de andre Lodder, med Undtagelse af
 Ladden paa 3 Skpr. Hartkorn, der drives af 2de Mænd i
 Solrød. Af Byens Hartkorn er saaledes 21 Tdr. 6 Skpr.
 2 Fdk. 1 Alb. Selvejendom og 76 Tdr. 1 Fdk. 2 Alb.
 Arvesætterejendom, nemlig 49 Tdr. 7 Skpr. 1 Fdk. 2
 Alb. under Universitetsgodset og 26 Tdr. 1 Skp. under
 Magistratsgodset; kun 9 Tdr. 5 Skpr. 3 Fdk. 1 Alb. Hrtk.
 besiddes med simpelt Fæste, hvilket alt hører under Universitets-
 godset, med Undtagelse af 5 Skpr., der ligger til Benzons-
 ejes Gods. Af Gaardene ere 6 og af Husene 11 udflyt-
 tede til Haudrup Præsteembede*) hører 1 Dønde Land af
 Byens Jorder. Disse ere deels sandede og lette, deels leer-
 muldede; de ligge noget højere end Sognets andre Jorder;
 den ved de tvende andre Byer gjorte bemærkning om Util-
 strækkeligheden af Eng og Tørvestkær gjælder ogsaa Snol-

*) Saaledes er det anført i Matricul-Contoirrets Areal-Forteg-
 nelsler; efter Oplysninger fra Stedet tilhører denne Lod
 Haudrup Kirke, men er perpetueret til Præsteembedet i Hau-
 drup. Paa samme stæl hvile 1 Fdk. 1 Alb. upriv. A. og E.
 Hartkorn.

ge Sø paa 13 Edr. Land, der ligger Ø. for Snoldeløv By. Vesten for Hastrup findes en Banding paa 8 til 10 Edr. Land. Landevejen fra Noeskilde til Kjøge gaaer over Snoldeløv Byes Forder.

Alle tre Tiender svares hver især af 256 Edr. 7 Skpr. 2 Fdk. 1 Alb. Hrk. Kongetienden er henlagt til Kjøbenhavns Universitet og er for en bestemt Tid bortaccorderet til Øerne mod $6\frac{1}{2}$ Skp. Byg pr. Ede Hrk., betalt efter hvert Aars Capitelstart; den er matriculeret til $22\frac{1}{2}$ Ede Tiendehartkorn og behæftet til Banken med 616 Rbd. 65 f. r. S. Kirketienden tilhører Ejeren af Gjeddesdal (S. 226); den er for bestandig overdragten Øerne i Snoldeløv og Sal-løv Byer mod en ved Tiendecommissionens Kjendelse bestemt aarlig Afgift af $7\frac{1}{4}$ Skp. Byg pr. Ede Hrk., betalt efter hvert Aars Capitelstart; af Hastrup Byes Hrk. oppebæres den sædvanligen med det samme Belob, men der er ikke om samme trussen nogen fast Accord, saa at den snart oppebæres i Skjeppen, snart i Kjærvén, og snart imod et Vederlag i Byg, beregnet efter hvert Aars Capitelstart. — Førtigt er den matriculeret til 40 Edr. Tiendehartkorn og behæftet til Banken med 493 Rbd. 33 f. r. S. Kirken, der ligeledes tilhører Ejeren af Gjeddesdal, ligger N. Ø. i Byen paa en Bakke, Snoldseje kaldet, og er en sædvanlig Landsbykirke med Taarn, i hvilket findes 2 Klokker; paa den ene af disse staaer med Munkeskrift O Maria og Aars-tallet 1389. Daaben og Prædikestolen er af Billédhugger-arbejde fra 1594. Kirken har en forgylt Kalk fra 1598 og et Pulpitur; paa Taarnet er for Tiden anbragt et lidet Observatorium. Den ejer ingen Capitaler, men et lidet Stykke Jord paa Sal-løv Mark, af Hartkorn 3 Skpr. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb., der er bortfæstet til 2 Huusmænd under Benzones-eje. Præsten oppebærer kun Tiende af 150 Edr. 2 Skpr. 2 Alb., idet Præstetienden af Hastrup Byes Hartkorn, 106 Edr. 5 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb., er henlagt til Amtsprovsternes Lønningsfond. Førtigt er Præstetienden ikke fast accor-

deret, men erlægges ester aarlig Overeenskomst, og i Almindelighed med 8 Skpr. Byg pr. Ede Hrtk., betalt estet hvert Aars Capitelstart.

Bed sidste Folketælling, den 18de Februar 1834, havde Sognet en Folkemængde af 492 Individer, nemlig af Mandkjøn 244 og af Kvindekjøn 248; i Aaret 1801 talte Sognet 427, og i 1819, ester Gliemann, 476 Indvaanere. Communicanternes Antal er 320. Af Haandværkere findes 2 Hjulmænd, 1 Skomager, 5 Skrädere, 4 Smede og 2 Vævere; af Tyende 36 Karle, 48 Piger og 34 Drenges, men af Indsiddere ingen. Indvaanerne ernære sig udelukkende ved Jordbrug; Formuestilstanden er jvn god.

Sognet danner et Skoledistrict; Skolen, der har et Tilliggende af 5 Edr. Land, henhørende deels under Snoldeløv, deels under Gallovs By, ligger i Snoldeløv By og besøges af 90 Børn. Den indbyrdes Underviisning og Gymnastik er indført. Skolelæreren, der er een af de gamle Sognedegne, oppebærer endnu den disse tillagte Indtægt, den saakaldte Degnetrave eller $\frac{1}{4}$ mod Præstetienden. Hans Indtægter udgjor 80 Edr. Byg af Snoldeløv Sogn og 32 Edr. Byg af Thune Sogn. Han beboer ogsaa Degneboligen, der bestaaer af 4 Længder, opførte af Bindingsværk og straattekede. Skolevesenet har ingen Legater eller Capitaler; alle Udgivterne maa derfor tilvejebringes ved Ligning paa Beboerne; de udgjore 1 Rbd. 12 f. pr. Ede Hrtk. Sognet, der ligger i Roeskilde Districtschirurgicat har ingen egen Jordemoder, men henhører under Solred Jordemoderdistrict; Jordemoderen boer i Solrod.

I Landets almindelige Brandcasse har Sognet en Assurancesum af 63810 Rbd. Sølv; ved Bygningsmaaden er intet at bemærke. Sognets Ejendomme ere behæftede til Banken med 8604 Rbd. Sølv. Paa de faste Ejendomme med Inventarium hviler en thinglæst Prioritetsgjeld af 4000 Rbd. r. S., 7662 Rbd. $78\frac{1}{4}$ f. Sølv og 9543 Rbd. Sedler; af disse Summer ejer private Creditorer 4000 Rbd. r. S., 1325

Rbd. Sølv og 7140 Rbd. Sedler; Umyndige 2407 Rbd. 46½ f Sølv og 1028 Rbd. Sedler, og offentlige Stiftelser 3930 Rbd. 32 f Sølv og 1375 Rbd. Sedl.

Skjøndt Sognets Hrsk. er meget udstykket, findes her dog endnu en Deel Gaarde fra 5 til 8 Edr. Hrsk. Middelstørrelsen er saaledes omtr. 7 Edr. Hrsk. med et Areal af 64 til 67 Edr. Ed., hvoraf 6 til 9 Edr. ere Engbund, som paa faae Steder er blandet med Tørvejord. Arealet er omtrent eens i de forskellige Byer. De sædvanlige Sædarter ere Rug, Byg, Havre, Græs og Wikker; af Hvede saaes kun saare lidet; Kartofler dyrkes endnu mindre; der lægges næsten ingen i Udmærken, og hvad der lægges i Haverne eller i Tosterne ved Bygningerne, er kun en Ubetydelighed. I de senere Aar har en Enkelt begyndt at saae lidet Raps; Høravlen er derimod temmelig almindelig; til en Gaard af ovennævnte Størrelse saaes sædvanlig 1½ Skp. Hørfrø, men iovrigt lægge Agerbrugerne ikke Bind paa at dyrke Handelsplanter. En Gaard paa 7 Edr. Hrsk. saaer i Almindelighed 7 Edr. Rug, 10 Edr. Byg, 12 Edr. Havre og 6 Edr. Bælgæd og, som foranbemærket, 1½ Skp. Hørfrø. Et Middelaar indavles efter Rug 8 Fold, efter Byg 9, efter Havre 7 og efter Bælgæd 4 Fold; efter det udsaaede Hørfrø erholdes 4 Lpd. Hør og Blaarr. Af Eng og Kløver: Hø avles omtr. 30 Læs. Sædkistet er sædvanlig: første Aar heel Brak; 2. Rug, 3. Byg; 4. Græs; 5. Byg; 6. Havre; 7. Havre med Kløver, som udlægges i 4 til 5 Aar. Besætningen er i Almindelighed 6 Heste, 7 Kør, 8 Faar og 5 Sviin; den kan, hvad Hestene angaaer, her omtrent vedligeholtes ved eget Tillæg, og af de andre Creaturer tillegges endog saa mange, at der blive nogle tilovers til Salg; hvert tredie Aar opdrættes saaledes et Fol, og hvert Aar 2 Kalve, 2 Lam og 5 Sviin. Det aarlige Salg af Creaturer er 1 Ko og 1 Øvie, 2 fedte og 2 spæde Kalve samt 6 Lam og 1 Sviin. Mælkeproductionen, som kan anslaaes til 42 Edr., foruden eget Forbrug, anvendes til Smør og Ost; i et

Avelsbrug, som det foran nævnte, produceres af det første 7 Fjerdinger og af det sidste 7 Epd.

Den aarlige Production for hele Sognet kan anslaes til 2080 Edr. Rug, 3350 Edr. Byg, 3120 Edr. Havre, 445 Edr. Werter, ligesaametet Wikfer, 260 Fjerdinger Smør, ligesaamange Epd. Ost, 140 Epd. Hør og Blaar og 1100 Læs Eng og Kløverhø; dette Sidste, den ubetydelige Indavl af Kartofler, Wikerne og Productionen af Ost forbruges deels i Huusholdningen, deels til Hodring og Fedning af Kreaturer, Saasæd m. v., hvilket ogsaa er Tilsællet med 1300 Edr. Rug, 1850 Edr. Byg, 2340 Edr. Havre, 520 Edr. Bælgæd og 185 Fjerdinger Smør. Der bliver saaledes tilbage til Salg 780 Edr. Rug, 1500 Edr. Byg, 780 Edr. Havre, 370 Edr. Bælgæd og 75 Fjerdinger Smør. Her holdes ialt 260 Heste, 370 Øvægshøveder, 300 Haar og 260 Sviin; af Føl tillægges aarligen 12, af Kalve 80, af Lam 115 og af Grise 260; der sælges aarligen 80 Øvægshøveder, 80 fede og ligesaamange spæde Kalve, 225 Lam og 80 Sviin.

Sognet danner i Forening med Annexet Thune et Fattigvæsensdistrict, der bestyres paa sædvanlig Maade. De Fattiges Amtal i Aaret 1835 var 8. De forsørgedes ved Understøttelse i Korn til Føde og Penge til Hunsleje, Brænde, Klæder m. m. I det nævnte Aar forbrugtes 12 Edr. Rug, 13 Edr. Byg og 136 Abd; Kostdage afgives ikke. Fattigvæsenet ejer hverken Capitaler eller Legater; Udgivten, der saaledes maa tilvejebringes ved Eigning, udgjor $\frac{1}{4}$ Skp. Rug, $\frac{1}{2}$ Skp. Byg og 10 f° i Penge pr. Døde Hrsk.

Sognet udgjor det 29 Land-Lægd i Thune Herred, Roeskilde Amt; det ligger i Ramsø-Thune Herredets Jurisdiction og det 3die Valgdistrikt for de mindre Landejendoms-Besiddere i Østifterne.

Om de flere Mindesmærker fra Oldtiden, som findes her i Sognet, tillader Fors. sig at meddele Følgende: Som foran bemærket (S. 288), ligger Kirken paa en Bakke, som endnu kaldes Snoldeseje, og efter Sagnet skal den være bygget af Ruinerne af Snolds Slot. — En halv Hjerdinge-vej fra Snoldeløv findes Slæbbeshøj med 4 Stene, ovenpaa med en Indsatning af 2 Rækker Stene, afdeelte i 3 Rum; det med de største Stene indfattede Rum kaldes det Høje, det mellemste Kamppladsen, og det mindste Dællestuen. Stenene ere nu adsplittede fra hinanden. Nær herved findes ogsaa en Bautasteen, Hjaltesminde kaldet, som staaer $2\frac{1}{2}$ Alen over Jorden.

I en Afstand af 1500 Skridt fra Snoldeløv Kirkebakke findes to store sammenhængende Høje, der føre Navn af Slæbbeshøje. Den østlige og mindste kaldes Sylshøj og er næsten ganske ødelagt; den har forhen været omsat med 15 Stene i 2 Rader, og paa den østre Side skal der have lagt en Steen, der, efter at være sprængt, gav over 70 Læs Steen. Under denne var det, at den berømte snoldeløvske Runesteen, der er opsat i Rundetaarn i Kjøbenhavn, blev funden; 1700 Alen S. for Sylshøj ligger Bløthøj og i samme Afstand mod N. paa Skjalstrup Mark, Frue Sogn, Sømme Herred, Hallensdys, hvorom mere siden. Sytten Hundrede Alen østen for Slæbbeshøje ligger Snios, Smulds, eller som den ogsaa kaldes Snoldsgrav, af hvem Byen fører Navn; ej langt herfra skal ogsaa denne Konges Feldtherre Rolf ligge begravet. Lidet østen for Snolds Grav findes en Plads, kaldet Slottet, i hvis Grund for endeel Aar siden fandtes en Muur af $\frac{3}{4}$ Alen lange og $1\frac{1}{2}$ Øvarter høje og brede, deels brændte, deels hugne Kridtstene, der nu findes i Præstegaardens Undervægge.

Mellem Slæbbes og Bløthøjene, 850 Alen fra hver, ligger Sandehøj; ved Joden af denne flyder Sic Bæk, der kommer fra Sie-Kilde. Denne Høj blev udgravet i Aaret 1802, og fandtes her da 4 smaae Steengrave, og i disse

en Armring, en Kniv, nogle Stykker af et Skjold eller en Stormhue og en Stridsøre.

Hallensteds skal være den Plads, hvor de aarlige, tre-aarige, og syv- eller niaarige Offerhøjtider holdtes; Sylshøj det Sted, hvor Offerne kendtes gyldige til Offring; Sie-Bæk det Vand, hvori de blevet tvættede, og Blothøj det Sted, hvor de indviedes til et Offer. Der fortelles, at Offeret hvert 7de eller 9de Aar bestod af 9 Drengere, 9 Piger, 9 Heste, 9 Hunde og 9 Haner.

Sognet udgør tilligemed Thune Sogn, som ligger $\frac{1}{2}$ Mil fra højt, et Pastorat, der efter gammel Angivelse er ansat til 320 Rd. Præsten, for Tiden Hr. Provst S. Sørensen, beboer den i Snoldeløv By liggende Præstegaard, hvis Bygninger bestaaer af af 4 Længder, opførte af Bindingsværk, straatækkede og velvedligeholdte; Stuelængden er tildeels opført af Nyt i Aaret 1832 og bekvemt indrettet; samtlige Bygninger ere assurerede for 3120 Rbd. Solv. Ved Bygningerne ligger en god Have paa 6 Skp. Ld. og et Bænge af samme Størrelse.

Præstegaarden staaer for 5 Edr. 2 Skp. priv. A. og E. Hrk. med et Areal af omrent 52 Edr. Ld., af hvilke 6 Edr. Ld. ere Mosejord, men hvori der dog ikke findes Tørvefjær. Dette Areal blev i Aaret 1802 vurderet til 100 Rd. pr. Ede Ld. Den aarlige Udsæd er 6 Edr. Bintersæd, deels Hvede deels Rug, 12 Edr. Byg, 8 Edr. Havre og 5 Edr. Bælgæd, som giver efter Rug og Havre 7 Fold, efter Byg 9 og efter Bælgæd 6 Fold. Der avles 30 Læs Hø. Jorderne ere meget gode; de ere i Gjennemsnit an-satte til Taxten 16 og drives paa følgende Maade: 1 Aar deels heel, deels halv Brak; 2. Hvede og Rug; 3 Byg; 4. Bælgæd; 5. Byg; 6. Havre og Kartofler. Besætningen er 5 Heste, 10 Koer, 8 Saar og 6 Svin. Paa Præste-

gaarden hviler et Bankhæftses-Beløb af 432 Rbd. r. S. Dens Indløsningssum er 150 Rbd. Sølv.

Mensal gods haves ikke; derimod har Embedet i Thune Sogn en Unnegaard, der skylder af 3 Edr. 7 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. upriv. A. og E. Hrk. med et Areal af omtr. 33 Edr. Ed. Dette Hrk. og Areal er i lige Dele henlagt til 4 Huse, som ere opførte paa Lodden; de erlægge hvært i aarlig Usgivt til Embedet 32 Rbd. Sølv, der dog moderes til 24 Rbd., naar det tilfælde maatte indtræffe, at Fæsteren har at svare Undentag. Fæsterne betale selv de kgl. Skatter.

Præsten hæver Tiende af Snoldeløv og Thune Sognes Præstetiende-ydende Hrk., med Undtagelse af Snoldeløvhastrup Byes, der er henlagt til Amtsprovsternes Lønningsfond (ivns. S. 288). Tienden af det øvrige af Snoldeløv Sogns Præstetiende-ydende Hrk., 150 Edr. 2 Skp. 2 Alb., erlægges for den største Deel efter aarlig Accord med 8 Skp. Byg pr. Ede., betalt efter hvært Aars Cap. E.; kun om Tienden af Nygaards Hrk., 15 Edr. 4 Skp. 1 Alb., er sluttet fast Accord, som er kgl. confirmeret; den er i Medfør deraf overdragen Yderne mod et aarligt Bederlag af 7 Skp. Byg, betalt paa samme Maade. Paa hele Præstetienden af Snoldeløv Sogn hviler en Bankhæftelse af 616 Rbd. 65 S r. S., men Beneficiarius betaler ikke den fulde Rente af denne Sum; Renten af den Deel af samme, der hviler paa Amtsprovsternes Lønningsfond, er ham uvedkommende. Af Thune Sogns præstetiende-ydende Hrk., 171 Edr. 2 Skp. 2 Fdk., er Tienden af 38 Edr. 2 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{4}$ Alb. for bestandigt overdraget Yderne ved kgl. confirmeret Accord mod et aarligt Bederlag i Byg, der varierer mellem $5\frac{1}{2}$ og 10 Skp. Byg pr. Ede.; om den øvrige Deel af Tienden sluttet aarlig Accord; dog erlægges den i Almindelighed med 8 Skp. Byg pr. Ede Hrk., Bederlaget saavel af denne, som af hin Deel af Tienden, der i det Hele er behæftet til Banken med 411 Rbd. 14 S r. S., betales efter hvært Aars Cap. E. Kal-

det, der iovrigt ikke nyder Refusioner, kan antages af Tiden-
den at have en aarlig Indtaegt af noget over 300 Edr. Byg.

Offer og Accidentier kunne anslaes til 300 Rbd.; i
Smaaredsel svares 1 Pund Øst af hver Dønde Hartkorn,
Snoldeløvhastrup Byes beregnet, eller ialt 28 Epd.; frem-
deles 50 Snese Eg, 50 Par Kyllinger og 60 Rbd. i Penge.
Huusmænd forrette 24 Høstdage.

De kongelige Skatter, derunder indbefattet Renterne af
den paa Præstegaarden og Præstetienden hvilende Bankhæf-
telse, resp. 432 Rbd. og 1027 Rbd. 79 f. r. S., beløbe
sig til 100 Rbd.; Commune-Afgifter og Expenser til 30
Rbd. I Enkepension svares 40 Edr. Byg, betalt efter hvert
Aars Capitelstart, samt 16 Rbd. Sølv. Artillerihest hol-
des. Af et i Aaret 1832 stiftet Laan paa 1000 Rbd. hvil-
ler endnu (1836) 400 Rbd. Sedler og 266 Rbd. 4 Mk.
rede Sølv paa Embedet; det afdragtes med $\frac{1}{2}$ aarlig og
forrentes med 4 pEt. Et stort Savn for Kaldet er Man-
gel paa Ildebrænsel.

Den eneste Aalsgaard her i Sognet, hvis Ejær er uden-
for Bondestanden, er den ovenfor (S. 280) nævnte,

Nygaard, der hører til Snoldeløv By, og for Tiden
ejes og drives af Hr. Alagaard. Den staaer for 15 Edr.
5 Skpr. 2 Fdk. uppriv. A. og E. Hrtk.* med et Areal af
135 Edr. Land; men deraf drives kun 80 Edr. Land, hvor-
paa der hviler 8 Edr. 1 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk., under selve
Gaarden. Af det sidstnævnte Areal ere 77 Edr. Land A. og
3 Edr. Land Eng. Udsæden, 12 Edr. Rug, 20 Edr. Byg,
20 Edr. Havre, 12 Edr. Grter og 10 Edr. Vilkehavre,
giver i Gjennemsnit 8 Fold. Der lægges 4 Edr. Kartosler.

*.) I Matricul-Contoiret er dens Hartkorn kun opgivet at være
15 Edr. 4 Skpr. 1 Alb. uppriv. A. og E. Hrtk.

Jorderne, hvis Beskaffenhed er den samme, som Sognets, drives i Almindelighed paa følgende Maade: 1 Aar Grønjords Havre; 2. reen Brak; 3. Rug; 4. Byg; 5. Erter; 6. Havre og Kløver, udlagt i 2 Aar. Besætningen er 9 Heste, 20 Kører, 8 Faar og ligesaa mange Sviin.

Af det øvrige af Gaardens Hartkorn er 1 Ede 2 Skpr. 3 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. afhændet til en Jordbruger i Skjalstrup By, Frue Sogn; 2 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. er bortfæstet i lige Dele til 2 Jordbrugere i Salløv; 3 Edr. 4 Skpr. 1 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb., ligeledes i lige Dele, til 2 Jordbrugere, af hvilke den ene boer paa Loddens og den anden er udflyttet fra Salløv By; endelig er 3 Skpr. 2 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. bortfæstet til en Jordbruger, der boer paa selve Loddens. Under Gaarden hører fremdeles et Arvesætehuus med 4 Edr. Land og 2 jordløse Huse. Af disse sidste har Ejeren en aarlig Indtagt af 9 Rbd. og af de afhændede og bortfæstede Parceller 162 Rbd. 94 g. Sølv; Fæsterne svare derhos de kongl. Skatter; det nævnte Arvesætehuus erlægger ikke nogen Afgift, men Arvesæsteren forretter 6 Høstdage aarlig, og Fæsterne af de jordløse Huse hver 8 Høstdage.

Gaardens Bygninger bestaae af 3 Længder, opførte af Muur- og Bindingsværk samt straatækkelde; de afgive Bopæl for en Familie udenfor Bondestanden og ere tilsammen assurerede for 4200 Rbd. Sølv. Ved Bygningerne ligge 2 smukke Haver, der hver indtage et Areal af $\frac{1}{2}$ Ede Land.

De kongl. Skatter andrage 137 Rbd. aarlig, Renter af Bankhøstelsen derunder indbefattede; Commune-Afgifterne belebe sig til omtrent 25 Rbd.

VII. Thune Sogn

begrændses mod N. af Neersløv Sogn, mod Ø. af Greve Sogn, mod S. af Carlslunde og Snoldeløv Sogne og mod V. af Fru og Bindinge Sogne, og indbefatter kun:

Byen Thune, der ligger 4 Mil fra Kjøbenhavn, en stiv Mil fra Roeskilde, $2\frac{1}{2}$ Mil fra Kjøge og lidet over $\frac{1}{2}$ Mil V. for Kjøge Hovedlandevej; den sthlder af 175 Tdr. 2 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb. upriv. A. og E. Hartk.*), der ved Taxationen i Aaret 1802 blev vurderet til 400 Rdlr. pr. Tønde, og hviler paa 2546½ Tde Land, efter Matrikul-Concileret fordelede paa 96 Matr. No., men for Tiden findes paa dette Areal: Kirken, Skolen, 12 Selvejergaarde, 4 Arvesætsgaarde og 7 simple Fæstegaarde; 15 Parcellister, der alle ere Selvejere; 26 Huse med Jord, ansat til Hartkorn, nemlig 7 Selvejerhuse, hvært over een Skp. Hrk., og 19 simple Fæstehuse; 13 Huse med Jord uden Hartkorn, nemlig 1 Selvejerhus, 8 simple Fæstehuse og 4 Lejehuse, samt endelig 8 jordløse Huse, blandt hvilke 3 besiddes af Selvejere og 5 af simple Fæstere under Gaardbeboerne i Byen. De 12 Selvejergaade have forhen været Fæstegaarde, nemlig 7 under Gjeddesdals Gods og 3 under Magistratsgodset, og med deres Størrelse forholder det sig saaledes, at 1 har over 10 Tdr., 4 over 7, 4 over 6, 1 over 5, 1 over 3 og 1 over 2 Tdr. Hartkorn. Af de 4 Arvesætsgaarde høre 3 under Universitetsgodset og 1 under Gjeddesdal; denne sthlder af 5 Tdr. Hartkorn, og af hine staae 2 hver for 5 Tdr. 3 Skpr. 1 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb., og den 3die for 2 Tdr. 5 Skpr. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. Hrk. Blandt de 7 simple Fæstegaarde hører 1 paa 6 Tdr. 4 Skpr. 2 Fdk. $2\frac{1}{4}$ Alb. under Kjøbenhavns Magistrat, 1 paa 5 Tdr. 3 Skpr. 1 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. under Universitetsgodset, 1 paa 5 Tdr. under Gjeddesdal og 4 under Roeskilde Domkirkes Gods; af disse sidste ere 2

*) I Amtsstuen er Hartkornet opgivet at være 175 Tdr. 2 Skpr.

1 Fdk. 1 Alb.

hver paa 8 Edr. $\frac{1}{3}$ Alb. og 2 hver paa 5 Edr. 2 Skpr. 2 Fdkr. $2\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk. Blandt de 15 Parcellister ere 4 over 1 Tønde, 2 over 6 Skpr., 4 over 4, 1 over 3, 3 over 2 og 1 over 1 Skp. Hrtk. De 19 simple Fæstehuse, der ere ansatte til Hartkorn, høre deels under Gjeddesdals Gods, deels til Præsteembedet; dette er tilfældet med 4, der ere opførte paa Annerloddens, af Hrtk. 3 Edr. 7 Skpr. 3 Fdk. 1 Alb., og som hvert have 7 Skpr. 3 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk., og hænt med 15, som hvert have et Areal af 6 Edr. Ed. og ialt skyldes af 3 Edr. 2 Skpr. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk. Af Husene med Jord uden Hartkorn høre de ansorte 4 Leje-huse under Magistratsgodset, under hvilket ogsaa Selvejerhuset forhen har hørt; blandt disse have 3 2, og 2 hvert 1 Ede Land; af de øvrige 8, der ere simple Fæstere, høre 4*) under Kjøbenhavns Universitet og 4 under Roeskilde Domkirkes Gods; hine have hvert $1\frac{1}{2}$ Ede Land boniteret Jord, og disse hvert 3 Edr. Land. En Deel af Sognets Hrtk. hviler paa ubebyggede Parceller, som deels drives under selve Byen, deels under de tilgrændsende Byer; Antallet paa disse ubebyggede Parceller er ialt 44, som alle besiddes med fuldkommen Ejendomsret; foruden den saakaldte Tyrefjord, der skylder af 2 Skpr. Hrtk. og bruges i Fællig af Hartkornsejerne, drives saaledes af forskellige Jordbrugere i selve Byen 19, af hvilke 1 er paa 1 Ede Hartkorn, 1 over 6 Skpr., 1 paa 5, 4 over 4, 1 over 3, 7 over 2 og 4 over 1 Skp. Hartkorn. Huušmænd i Greve eje og bruge 20, med hvis Størrelse det forholder sig saaledes, at 1 har over 1 Ede Hrtk., 1 over 7 Skpr., 1 over 6, 7 over 4, 2 over 3, 4 over 2 og 4 over 1 Skp. Hartkorn. Under Carls-lunde By drives endelig ialt 5 af de ommeldte Parceller, af hvilke 1 har over 7 Skpr., 1 over 4, 1 over 3 og 2

*) I Fortegnelsen fra Forvalteren over Universitetsgodset ere 3 af disse Huse simple Fæstere og 1 Arvefæster,

over 2 Skpr. Hrtk. Af Thune Byes Hrtk. bruges saaledes 9 Edr. 5 Skpr. 2 Fdk. $1\frac{5}{24}$ Alb. under Greve Sogn og 2 Edr. 3 Skpr. 2 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. under Carlslunde Sogn. Den største Deel af Byens Hartkorn er nu Selvejendom, idet 109 Edr. 5 Skpr. 3 Fdr. tilhøre Selvejere, 18 Edr. 4 Skpr. 2 Fdk. Arvefæstere, nemlig 13 Edr. 4 Skpr. 2 Fdk. under Universitetsgodset samt 5 Edr. under Gjeddesdals Gods; endelig besiddes 47 Edr. 2 Alb. af simple Fæstere. Af dette Fæstegods hører 26 Edr. 5 Skpr. 1 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. under Noeskilde Domkirke; 8 Edr. 2 Skpr. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. under Gjeddesdal, 6 Edr. 4 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. under Magistratsgodset, og 5 Edr. 3 Skpr. : Fdk. 2 Alb. under Universitetet.

Af Snoldeless Byes Hartkorn drives 5 Skpr. 2 Fdk. $\frac{3}{4}$ Alb. under Thune (S. 280) og af Bindinge Byes 3 Skpr. 2 Fdk. 1 Alb. (S. 273). 14 Gaarde og 3 Huse ere udflyttede; de ansorte 15 Parcellister boe ogsaa paa de til deres Ejendomme hørende Lodder.

Sognets Hartkorn og Areal er det samme, som findes ansørt for dets eneste By; fordeles Arealet paa Hartkornet, kommer omtrent $14\frac{1}{2}$ Ede Land paa 1 Ede Hrtk. Torderne ere overalt jevne; kun mod Øst og lidet mod S. synes der at være en svag Astækning, medens de hæve sig ubetydeligt mod N. og V. Da Sognet imidlertid udgjør en Deel af Vandskjellet mellem Noeskilde Fjord og Kjøge Bugt, mellem hvilke Vandet det omtrent ligger midtvejs, ere Torderne højtliggende. Deres Hovedbestanddeel er leerblandet Muld, der i Matriculen er taxeret til Darten $13\frac{5}{6}$, men paa den ene Side af Byen findes dog noget Sandjord og Hedenjord. Af Eng findes noget hist og her, især S. for Byen; hvad der af denne Jordart haves, kan anslaaes at indtage et Areal af omtrent 350 Edr.; Mosejord findes vel ogsaa paa enkelte Steder, men den indeholder aldeles intet Tørvestjær. Skov mangler ganske og aldeles, og i det Hele taget staaer Træplantning endnu en Deel tilbage, men Havedyrkning er

i ret god Fremgang og vil vel ogsaa i Tiden fremstkynde
Træplantning. Øvrigt ere Forderne forlængst udskiftede,
dog ikke paa nogen for Fordbrugerne fordeelagtig Maade.
Af Søer findes ingen, men S. for Byen ligger en Vand-
ing paa 5 Edr. Land, Hørkær kaldet, i hvilken alle Gods-
ejerne have Deel, men bruges alene af Gaardmanden, paa
hvis Lod den ligger, imod en aarlig Kjendelse til Byen.
Kilder haves ikke. I Sognets sydostlige Udkant udspringer
en liden Bæk, der flyder ind ad Carlslunde til.

Alle tre Tiender svares, hver især, af 171 Edr. 2 Skpr.
2 Fdk. Hartk.*). Kongetienden, der tilhører Kjøbenhavns
Universitet og er matriculeret til 28 Edr. Tiendehartkorn,
erlægges ifølge en paa et vist Aaremaal indgaaet Accord
med 7 Skpr. Byg pr. Ede Hrtk., betalt efter hvert Aars
Capitelstart; den er behøftet til Banken med 411 Rbd. 15
þ. r. S. Kirketienden tilhører Ejeren af Gjeddesdal (jvns.
S. 226); den erlægges paa forskjellig Maade; af 35 Edr.
3 Skpr. 2 Fdk. 1 Alb. er den for bestandigt overdragen
Yderne mod en aarlig Afgift af 30 Edr. Byg; altsaa om-
trent 7 Skpr. Byg pr. Tonde Hartkorn, betalt efter hvert
Aars Capitelstart; af det øvrige høves den deels i Kjær-
ven, deels erlægges den ifølge en paa visse Aar indgaaet
Accord med en aarlig Afgift i Byg, betalt efter hvert Aars

*) Grunden til Differencen mellem det her anførte Hartkorn,
og det, der ovenfor er anført som contribuabelt, nemlig:

175 Edr. 2 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb.

ligger deri, at der af det paa
den ovenfor besørte Annerlod
høilnde Hartkorn . . . . .

3 — 7 — 3 — 1 —

ikke svares Tiender, og det
tiendedyndende Hartkorn bliver
saaledes . . . . . 171 Edr. 2 Skpr. 2 Fdk. = Alb.,
hvilket stemmer med, hvad i Texten er anført.

Capitelstart; i Gjennemsnit svares der 1 Ede Byg pr. Ede Hartkorn; af enkelte ydes der endog 10 Skpr. Byg pr. Ede Hartkorn. Søvrigt er Tienden matriculeret til 45 Edr. Tiendehartkorn og behøftet til Banken med 328 Rbd. 88 f. r. S. Kirken tilhører ligeledes Ejeren af Gjeddesdal og er en almindelig Landsbykirke med Taarn; den ligger midt i Byen og har en Klokke fra 1590, som oprindelig har tilhørt Væria Kirke i Skaane, et Pulpitur, et Alter af Billledhuggerarbejde m. m. Præsten til Snoldelov Sogn, med hvilket Thune Sogn er annexeret, og som ligger $\frac{1}{2}$ Mil dersfra, oppebærer Præstetienden, der efter aarlig Accord erlægges med 1 Ede Byg pr. Ede Hrk., med Undtagelse af 38 Edr. 2 Skpr. 2 Fdk. 2 $\frac{1}{4}$ Alb. Hrk., hvoraf Tienden efter kongl. confirmeret Tiendeforening erlægges med 5 $\frac{1}{2}$ indtil 10 Skpr. Byg pr. Ede Haekorn; saavel sidstnævnte, som førstnavnte Bederlag for Præstetienden betales med Penge efter hvert Aars Capitelstart.

Ned sidste Folketælling den 18 Februar 1834 udgjorde Indvaanernes Antal 546 (i Aaret 1801: 401) Indv., nemlig af Mandkøn 283, og af Dvindekøn 263, og blandt hvilket findes 305 Communicanter. Folkemængden er saaledes fra 1801 til 1834 tiltaget noget over 36 pEt., altsaa henved 5 pEt. mere, end almindeligt i Sjælland; men saafremt Gliemanns Angivelse af, at Sognets Folkemængde i 1819 beløb sig til 438 Indv., forholder sig rigtig, skulde Indvaanernes Antal i en Tid af 15 Aar være tiltaget henved 27 pEt., medens det i de foregaaende 18 Aar kun skulde være forøget med 9 pEt. Mægtes kan det vel ikke, at den betydelige Udparcellering, der her har fundet Sted, især i de senere Aar, kan have bidraget til, at Folkemængden i den Grad er blevet forøget; men Forstjellen synes dog for paafaldende, saa at Man vel maa være besøjet til at have nogen Dovol om Rigtigheden af Gliemanns Anførel. Indvaanerne ernære sig alene ved Landbrug; Formues- tilstanden er ret god. Af Haandværkere findes her 2 Huggere, 1 Skomager, 6 Skrædere, 2 Smede og 2 Vævere; af Bynde

26 Karle, 30 Piger og 24 Drenge; af Indsiddere ingen. Sognet ligger i Greve Fordemoderdistrict, der bestaaer af Greve, Kildebrønde, Carlslunde, Thune og Neersløv Sogne; Fordemoderen boer i Greve By. — Det hører under Næstved Districtschirurgicat.

Sognet danner et Skoledistrict. Skolebygningerne bestaae af et Stuehuus og et Udhuus, opførte af Bindingsværk og straatækkede. Skolen besøges af 92 Børn; den indbyrdes Underviisning og Gymnastik er indført. Skolelærerens Løn er reglementeret i Overeensstemmelse med Skole-Åndringen af 29 Juli 1814; dog maa han afgive 10 Edr. Byg, betalte efter Cap. L., i Pension til Sognedegnen i Snoldeløv, der tillige oppebærer Degnetraven, som udgjør $\frac{1}{3}$ imod Præstetjeninden. Skolelæreren har Brugen af en Jordlod paa 6 Edr. Ld. Skolevæsenet ejer ingen Legater.

Ved Bygningsmaaden er aldeles intet at bemærke; Bygningerne ere i Landets almindelige Brandcasse forsikrede for 46400 Rbd. Sølv; i disse, Forderne og Inventariet er proriteret et Beløb af 10557 Rbd. 3 f Sølv og 10095 Rbd. 43 f Sedl. og L.; af disse Summer eje private Creditorer 3560 Rbd. Sølv og 8725 Rbd. Sedler; Unnyntige 3501 Rbd. 38 f Sølv og 1370 Rbd. 43 f Sedl. L., og offentlige Stiftelser 3495 Rbd. 61 f Sølv. Paa Byen hviler et Bankhøftelses-Beløb af 6571 Rbd. r. S.

Af hvad der er bemærket S. 298, vil det allerede sees, at Sognets Hrk. er meget udstykket; af Boelssteder paa 1 og 2 Edr. Hrk. findes her imidlertid kun saae, da det især er Huse eller Huuslodder paa 2 til 4 Skp. Hrk., som ved Udparcelleringen ere fremkomne. Gaardenes Størrelse varierer mellem 2 og 10 Edr. Hrk., men deres almindelige Størrelse er fra 5 til 8 Edr. En Gaard paa 7 Edr. Hrk. har 90 til 100 Edr. Ld., hvoraf 6 til 8 Edr. er Eng; den saaer 12 Edr. Rug, 15 Edr. Byg, 25 Edr. Havre. 10 Edr. Græs og 2 Edr. Bikler; kun en Enkelt saaer Hvede, og af Kartofler lægges kun en Ubetydelighed, som oftest kun to Edr.

til en Gaard af foranførte Størrelse. Efter Rug og Havre avles 8 Fold, efter Byg 9, efter Bølgæd 6 og efter Kartofler 10 Fold. Sædskiftet er i Almindelighed: 1 Aar heel Brak, som dog hos Enkelte asbenyttes med Bikker til Tørring; 2. Rug; 3. Byg; 4. Ærter; 5 og 6 Havre, hvorefter Borderne udlægges til Hvile i 3 til 5 Aar. Det vil saaledes sees, at her ikke dyrkes Handelsplanter; imidlertid have Enkelte i den senere Tid begyndt at anvende et lidet Stykke Jord til Raps; høst og her træffer Man ogsaa paa et Stykke Jord, besaaet med Hørsrø. Paa en Gaard med et Aarsbrug, som foranført, holdes sædvanlig en Besættning af 10 Heste, 16 Stk. Hornqvæg, 16 Faar og 12 Sviin, der vedligeholdes ved eget Tillæg; hvert Aar opdrættes til den Ende 1 Fol, 4 Kalve, 4 Lam og 12 Sviin: Der sælges i Almindelighed aarligen 2 Dvæghøveder, 4 fede Sviin, 4 til 6 fede Kalve, 10 til 12 Stk. Faar og Lam og 1 Hest. Mælkeproduktionen anvendes deels til Kalves Fedning, hvilket især er Tillæddet om Vinteren, deels til deraf at fåerne Smør og lave Ost; i et Aarsbrug, som det nævnte, produceres aarligen 12 Fjerdinger Smør, hvoraf 4 sælges. Af Ost tilberedes kun en Ubetydelighed og kun sjeldent noget til Salg.

Den aarlige Production for hele Sognet kan anslaaes til 2400 Tdr. Rug, 3380 Tdr. Byg, 5000 Tdr. Havre, 1500 Tdr. Ærter, 300 Tdr. Bikker, 500 Tdr. Kartofler, 300 Fjerdinger Smør og 200 Lpd. Ost; heraf sælges 1150 Tdr. Rug, 1880 Tdr. Byg, 1750 Tdr. Havre, 750 Tdr. Ærter og 100 Fjerdinger Smør; det Dorige, 1250 Tdr. Rug, 1500 Tdr. Byg, 3250 Tdr. Havre, 750 Tdr. Ærter, 300 Tdr. Bikker, 500 Tdr. Kartofler, 200 Fjerdinger Smør og ligesaamange Lpd. Ost, forbruges deels i Huusholdningen, deels til Fodring og Fedning af Kreaturer samt til Udsæd. Her findes ialt 250 Heste, 400 Stk. Hornqvæg, 400 Faar og 300 Sviin. Af Fol tillægges aarligen 25, af Kalve 100, af Lam igesaamange og af Grise 300; der

sælges aarlig 12 Heste, 50 Dvægshøveder, 100 fedte Kalve, 270 Etk. deels Haar deels Lam og 100 Svin.

Thune og Snoldelov Sogne danner i Forening et Fattigvæsens-District, hvorom det nærmere er anført ved Snoldelov Sogn (sevn. S. 291) Fattigvæsenet ejer ingen Le-gater. Dog have Fæsterne paa Gjeddesdals Gods Adgang til at myde Godt af det Gjøeste Legat (jofn. S. 227).

Sognet danner det 30te Landlægd af Thune Herred i Nøeskilde Amt; det ligger i Namso-Thune-Herreders Jurisdiction og i det 3die Valgdistrict for de mindre Landejendomsbesiddere i Østifterne.

Paa den sydvestlige Side af Thune By ligger en Høj, kaldet Balders Høj, hvorpaa for en Deel Aar siden skal have lagt en afbrudt Steen med Runebogstaver; efter Sag-net skal Kæmpen Balder være begravet der.

VII. Carlslunde Sogn

begrændses mod N. af Thune og Greve Sogne, mod S. af Kjøge Bugt, mod S. af Eegstrup Sogn, hvor Grændsen tildeels dannes af en i Kjøge Bugt faldende Ua; og mod W. af Snoldelov Sogn. Det indebefatter Carlslunde By og en Deel af Mosede By.

Carlslunde By der ligger paa den vestlige Side af Kjøge Hovedlandevej, $3\frac{3}{4}$ M. fra Kjøbenhavn, samt $1\frac{3}{4}$ M. fra Kjøge og Nøeskilde, har et Areal af 2114 Edr. Ed., der er ansat til 4 Edr. 6 Skp. 3 Fdk. 2 Alb. priv. og 226 Edr. 3 Skp. $1\frac{2}{3}\frac{1}{4}$ Alb. (efter Opgivende fra Stedet 226 Edr. 3 Fdk. $1\frac{2}{3}\frac{1}{2}$ Alb.) upriv. U. og E. Hrk. og fordeelt

paa 81 Matr. No. Det priv Hrtk. hviler paa Præstegaardsens Jorder, men det upriv., der i Aaret 1802 blev vurderet til 350 Rdl. pr. Ede, er for Eiden fordeelt paa 26 Gaardslodder, 46 Parceller og 27 Huuslodder. Af Gaardslodderne besiddes 4 af Arvesæstere, og 22 af Selvejere; af disse er 1 paa 21 Edr. 4 Skp. 2 Fdk. $1\frac{4}{5}\frac{1}{2}$ Alb. (Carlslundsgaard), 4 paa 9 Edr. 3 Skp. 1 Fdk. $\frac{8}{5}\frac{1}{2}$ Alb., 1 o. 9, 1 o. 8, 4 o. 7, 1 o. 6, 2 o. 5, 1 o. 4, 3 o. 3, 3 o. 2, og 1 o. 1 Ede uppriv. A. og E. Hrtk.; Arvesæsterne høre deels under Universitetet, deels under Kjøbenhavns Magistrat; det første er Tilsældet med en Lod paa 11 Edr. 1 Skp. 1 Fdk. $1\frac{2}{5}$ Alb., det sidste med 1 Lod paa 9 Edr. 5 Skp. 2 Fdk. 2 Alb., 1 paa 8 Edr. 6 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. og 1 paa 4 Edr. 2 Skp. 3 Fdk. 1 Alb. Blandt Parcellisterne ere de fleste Selvejere, idet der blandt disse kun findes 4 Arvesæstere, alle under Kjøbenhavns Magistrat, nemlig 1 paa 2 Edr. 4 Skp., 2 paa 6 Skp. og 1 paa 1 Skp. Hrtk.; de øvrige Parceller besiddes alle med fuld kommen Ejendomsret, og med deres Størrelse forholder det sig saaledes, at 8 have over 1 Ede, 8 ere paa 1 Ede, 1 o. 7, 2 o. 6, 1 o. 5, 8 o. 4, 3 o. 3, 6 o 2, 3 o. 1 og 2 under 1 Skp. Hrtk. De anførte 27 Huuslodder besiddes af simple Hæstere, der alle høre under Gjeddesdals Gods med Undtagelse af een, som tilhører Eieren af Carlslundsgaard og staar for 5 Skp. $1\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk.; af hine have 23 2 Skp. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk.; af de andre Lodder er en paa 6 Skp., 1 paa 5 Skp. 1 Fdk. 2 Alb. og 1 paa 3 Skp. Hrtk. Ligesom imidlertid flere af foranførte Lodder ere sammenlagte, saaledes drives ogsaa nogle af dem deels under de tilgrændende Byer, deels under de jordløse Huse; de ere saaledes ikke alle bebyggede, og, som det nedenfor Anførte vil vise, stemmer dersor heller ikke Gaardenes og Husenes Antal og Størrelse med Antallet og Størrelsen af de oven opgivne Lodder. Under Tagstrup Melle drives saaledes en Parcel af Carlslunde-gaard paa 3 Edr. 2 Skpr. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk.; 2 Lodder, hvor paa 1 Ede Hrtk., høre resp. under Tagstrup og Snoldelev.

hasirup Byer; fremdeles drives under Thune By tvende Lodder resp. paa 5 Skp. $\frac{1}{2}$ Alb. og 3 Skp. 2 Fdk. 1 $\frac{1}{2}$ Alb. samt under Reerslev By en Lod paa 2 Skp. 3 Fdk. Hrtk. Under tvende af de jordløse Huse, som tilhøre Ejerne af Thorslunde-Mølle, drives 3 Lodder; under det ene en Lod af Hrtk. 4 Skp. 1 Fdk. 1 $\frac{1}{4}$ Alb. og under det andet 2de Lodder, tilsammen af Hrtk. 4 Skp. 2 $\frac{1}{2}$ Alb. 8 af de ovennevnte Hæstere under Gjeddesdal bruge, foruden de til Husene liggende Lodder, hver en Lod, som de besidde med fuldkommen Ejendom, resp. paa 1 Ede 3 Skp. 2 Fdk. 1 $\frac{3}{4}$ Alb., 1 Ede 1 Skp. 1 Fdk. 1 $\frac{1}{4}$ Alb., 2 hver paa 1 Ede, 2 hver paa 6 Skp., en Lod paa 4 Skp. 2 $\frac{3}{4}$ Alb. og 1 paa 3 Skp. 2 Fdk. 2 $\frac{1}{4}$ Alb. U. og E. Hrtk.; under eet af de til Kjøbenhavns Magistrats-Gods hørende Huse bruges en Lod paa 1 Ede 1 Fdk. 1 Alb. Hrtk. Endelig ere 12 af de ovenanførte Selvejær-Parceller af forskjellig Størrelse sammenlagte med forskjellige af Gaardene og Parcellerne, og af de under Gjeddesdals Gods hørende Lodder bruges en Lod paa 6 Skp. Hrtk. deels i Hælledskab af samtlige Hæstehusene under Gjeddesdal, deels er den særskilt dørtfæstet til en af Hæsterne; 1 $\frac{1}{2}$ Skp. Hrtk. hviler paa en ubebygget Englod. De ubebyggede Lodders Antal bliver saaledes ialt 32, Gaardenes derimod 25, de bebyggede Parcellers 16 og Husene 26. Gaardenes have følgende Størrelse: 1 er over 21, 1 o. 11, 6 o. 9, 3 o. 8, 5 o. 7, 1 o. 6, 2 o. 4, 2 o. 3 og 4 o. 2 Edr. Hrtk.; af Parcellerne ere 8 over 1 Ede, 1 o. 7, 2 o. 6, 3 o. 4, 1 o. 2 samt 1 o. 1 Skp. Hrtk. og blandt Husene ere 3 over 5, 1 o 3, og 22 o. 2 Skp. Hrtk. Det bemærkes, at de resp. Ejendommes Hrtk. her er opgivet med det Beløb, som udkommer, naar Man sammenlægger deres eget Hrtk. og de Lodders Hrtk., som drives under dem. I Byen findes fremdeles Kirken, Præstegaarden, Skolen, 2 Aftægtshuse under Carlslundegaard, resp. med 1 Ede 2 Fdk. $\frac{3}{4}$ Alb. og 7 Skp. 1 $\frac{1}{2}$ Alb. Hrtk.; 4 Arvefæstehuse, hvært med 3 Edr. Ld. uden Hrtk., nemlig

3 under Kjøbenhavns Magistrats Gods og eet under Universitetet; et Sognet tilhørende Fattighuus uden Jord, og 15 jordløse Huse, af hvilke 3 besiddes af Selvejere og 12 af simple Fæstere, nemlig 4 under 4 af Byens Selvejergaarde, 1 under Universitetsgaarden, 2 under 2 af Magistratsgaardene, 1 under Gjeddesdals Gods, 1 under Præstembedet og endelig 3, tilhørende Ejerne af Thorslundemølle, men af disse sidste drive dog tvende hvert noget over 4 Skp. Hrk., som de besidde med fuldkommen Ejendomsret. 12 Gaarde og 17 Huse ere udflyttede. Af Thune Byes Hrk. drives 2 Tdr. 3 Skp. 2 Fdk. 1½ Alb. Hrk. under Carlslunde. Byens Jorder ere jevne og flade uden noget mærkeligt Fal'd til nogen af Siderne; dog synes det, som om de hæve sig mest mod Øst og Syd. Enkelte Steder ere de endog temmelig sumpede, saasom S. Ø. for Carlslunde By, hvor der findes en stor Eng- og Mose-Stroekning paa 106 Ed. Ed., Ellesmad og Stormose kaldet. Af Eng har Byen omtr. 250, og af Mosejord, der indeholder Tørvestjær, omtr. 50 Tdr. Ed.; Hrk.-Brugerne have, paa nogle faae nær, tilstrækkeligt af disse Jordarter. Skov mangler ganske og aldeles, hvilket ogsaa er tilfældet med Søer; over Byens Jorder, der skærer saavel af Hovedlandevejen som af Strandvejen til Kjøge, løber en lidet Bæk, hvorom mere siden. Sovrigt ligger Byen i Midten af sine Jorder.

Af Haandværkere findes 2 Smede, 2 Hjulmænd, 3 Skrædere, 2 Skomagere og 4 Vævere; af Ejendomstjenende 30 Karle samt ligesaa mange Piger og Drenge, og af Indsiddere 5. Med Undtagelse af de nævnte Haandværkere er nære alle Beboerne sig af Landbrug.

Byen danner et Skoledistrict. Skolen, der har et Villiggende af 6 Tdr. Ed., besøges almindeligen af 90 Born. Den indbyrdes Underviisning og Gymnastik ere indførte. Skolelærerens Løn er reglementeret efter Anordn.

af 29 Juli 1814 *). Bygningerne bestaae af et Stuehuus og et Udhuuš, opførte af Bindingsværk og straatækede.

Mosede By eller rettere den Deel af Mosede By, som hører til Carlslunde Sogn, ligger N. Ø. for Carlslunde By; den skylder ialt af 22 Edr. 1 Skp. (ester Dpg. fra Stedet 22 Edr. 3 Skp.) upriv. A. og E. Hrtk., som hviler paa 334 Edr. Ld. med 9 Matr No. I Aaret 1802 blev Hrtk. vurderet til 350 Rdl. pr. Ede og er for Tiden fordeelt paa 3 Arvesæstegaarde **) og 3 Arvesæsthuse, alle under Kjøbenhavns Magistrats Gods. Gaardene ere hver paa 7 Edr. 3 Skp. Hrtk., og Husene have hvert et Tilliggende af 3 Edr. Ld. uden Hrtk. og ligge alle i selve Byen. I den Deel af Byen, som ligger i Carlslunde Sogn, findes ingen jordløse Huse. Byens Jorder ere jevne og flade; et lidet Stykke Jord paa omrent 1 Ede Ld., Pilehaverne kaldet, bruges i Fællig af Gaardene; det ligger midt i Byen, S. for den Bæk, der løber mod Ø. over Byens Mark. Af Engbund og Mosejord findes her ikke ubetydeligt; S. for Byen ligger saaledes Nørmosen paa 11 Edr. Ld., hvorfra endeeel skal staae under Vand, og Ø. for Byen Bymosen og Mosegræsningen, der tilsammen indtage 89 Edr. Ld.; østlig i Carlslunde Byes Mark findes endelig Røveholmen paa 32 Edr. Ld., hvilken sidste grændser op til Kongsgen og Lopholmsvænget under Greve Sogn, som ligge førstmidt inde i Carlslunde Sogns Jorder og høre under Gjeddesdals Hovedgaard (S. 221); disse enkelte Stykker, der ialt udgjøre 132 Edr. Ld. uden førstmidt Hrtk., bruges i Fællig af de foranførte 3 Gaarde og af de 4 Gaarde, der ligge i den øvrige Deel af Mosede By, som hører til Greve Sogn.

*) I en tidligere Indberetning heed det, at han oppebar Degnetraven.

**) Den ene af disse Gaarde ansøres dog i Matr.-Contoiret at være Selvejer.

Den her under Sognet hørende Deel af Mosede By kan antages at have omtrent 65 Edr. Ed. E. og 15 Edr. Ed. Mose.

I Byen boer en Smed og 1 Skæder; af Ejendomme findes her 3 Karle og ligesaamange Piger og Drenge; af Indsiddere ingen.

Mosede By hører, hvad Skolevæsenet angaaer, under Greve Sogn (S. 232), hvorunder, som bemærket, ogsaa Resten af Byen ligger.

Hele Sognet er i Matricul-Contorets Hartkorns- og Areal-Beregninger ansat til 4 Edr. 6 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb. priv. og 248 Edr. 4 Skpr. $1\frac{2}{3}\frac{7}{4}$ Alb.* upriv. A. og E. Hartkorn med et Areal af 248 Edr. Land, som er fordeelt paa 90 Matr. No. og giver i Gjennemsnit $9\frac{1}{2}$ Ede Land paa en Lunde Hartkorn. Det priv. Hartkorn ligger til Præstegaarden, og paa det upriveligeredes Areal findes Kirken, en Skole, 1 jordløst Fattighuus, 21 Selvejergaarde, 7 Arvesætsgaarde, 16 bebyggede Parceller, der besiddes med fuldkommen Ejendomsret, 2 Aftægtshuse med Hartkorn og Jord under Carlslundgaard, 26 Fæstehuse med Hartkorn og Jord, 7 Arvesætshuse med Jord uden Hartkorn, 3 jordløse Selvejerhuse og 12 jordløse Fæstehuse. Sognet har desuden 32 ubebyggede Parceller. Af Gaardene ere 12 og af Husene 17 udflyttede.

Jorderne ere jevne og flade; paa sine Steder endog lave og sumpede; imod S. O. hejne de sig imidlertid lidet. De ere i Almindelighed endel over Middelbonitet, som oftest ansatte til Tarten 15, og bestaae af leerblandet Muldjord, der dog paa enkelte Steder er blandet med Sand.

* Det priv. Hrtk. stemmer ganske med hvad i Meddelelserne fra Amtsstuen og fra Stedet er opgivet, og det upriv. paa lidt nær; efter hine udgjør nemlig Sognets uppriv. Hartkorn 248 Edr. 3 Skpr. 1 Fdk. $\frac{1}{2}\frac{7}{4}$ Alb. og efter disse 248 Edr. 3 Skpr. 3 Fdk. $\frac{1}{2}\frac{7}{4}$ Alb.

Af Eng findes her omtrent 315 Tdr. og af Mose 65 Tdr.; naar dette Areal var lige fordeelt mellem Hartkornsbrugerne, vilde det være tilstrækkeligt; men som Fordelingen nu er, have nogle mere end det Fornødne, andre ikke det Fornødne af disse Jordarter; dog gjælder disse Bemærkninger kun egentlig om Høsletten, thi der haves i det Hele taget overslodig Græsning. Skov mangler Sognet ganske og aldeles; Træplantning staar meget tilbage, hvilket ogsaa er tilfældet med Havedyrkning. Først blev Forderne allerede udskiftede i Aaret 1796, med Undtagelse af de foranførte Mosestræknings, der dog, hvad Carlslunde By angaaer, i de senere Aar, ere udskiftede, esterat det deri værende Torveskjær tildeles er opfkaaret. Strandvejen til Kjøge gaaer over Mosede og Carlslunde Byers Forder, og Hovedlandevejen til samme Kjøbstad over sidstnævnte Byes Forder. Af Soer haves ingen; Forderne gjennemstrømmes derimod af flere Smaabække; den mindst ubetydelige af disse er den, der kommer fra Thune Sogn (S. 300), løber i sydostlig Retning gjennem Carlslunde By, skærer Hovedlandevejen til Kjøge, folger derpaa mod Ø. Skjellet mellem Carlslunde Byes Ågerjord og Enge, forener sig senere med den Bæk, der løber gjennem Tagstrup Sogn, og falder over Næreholmen ud i Kjøge Bugt. De andre Smaabække findes især i Sognets nordlige Deel paa Mosede Byes Mark.

Uagtet det upctv. Hartkorn i Amtsstuen er opført med 248 Tdr. 3 Skpr. 1 Fdk. $\frac{5}{8}$ Alb. (S. 309*), er det Hartkorn, hvoraf alle tre Tiender svares, dog der ansat at være kun 248 Tdr. 1 Skpr. $2\frac{1}{4}$ Alb. Ester Meddelelser fra Stedet svares derimod Kirke- og Præstetienden af 248 Tdr. 3 Skpr. 1 Fdk. $2\frac{1}{4}$ Alb., og om Kongetienden er der bemærket, at den formodentlig vil blive erlagt af samme Hartkornsbeløb, naar en Forening, der om dens Ydelsesmaade er truffen, ved indeværende Aars (1836) Udgang udleber; hidindtil har den været svares endnu af det førstan-

forte Beløb, 248 £dr. 1 Skp. 2½ Alb.*). Kongtienden, der er matriculeret til 32 £dr. Tiendehartkorn og behæftet til Banken med 595 Rbd. 53 f. r. S., tilhører Kjøbenhavns Universitet; den er overdragen Yderne paa visse Aar mod en aarlig Afgift af $7\frac{1}{2}$ Skp. Byg pr. Dde Hrtk., som betales efter hvert Aars Capitelstart. Kirktienden, der tilhører Gjeddesdal (S. 226), er bortaccorderet til Yderne paa samme Bilkaar, men for bestandigt; iovrigt er den matriculeret til 53 £dr. Tiendehartkorn og behæftet til Banken med 476 Rbd. 73 f. r. S. Kirken, der ligeledes tilhører Gjeddesdal, ligger midt i Byen; den har en Altertavle af Billedhuggerarbejde og i Taarnet twende Klokker, den ene med usædvanligt Munkeskrift og den anden med Aarstallet 1588. Ved Taarnets Lydehuller er et Lam udhugget i Steen, hvilket skal betyde, at et levende Lam er indmuret ved Alteret. Kirken ejer hverken Jord eller Capitaler. Om Præstetienden vil det Fornsdne nedenfor blive bemærket. Ifølge hvad der fra Stedet er meddeelt Forsetteren, ere iovrigt alle tre Bienderne nu ved Tiendecommissionens Kjendelse ansatte til at ydes paa samme Maade.

Den 18 Febr. 1834 havde Sognet 278 (i Aaret 1801: 396 og efter Gliemann i Aaret 1818: 492**) Individer,

*) I de fra Stedet godhedsfuld meddeelte Oplysninger er det iovrigt bemærket, at sa:fremt der er nogen Difference mellem enten Matricul-Contorets eller Amtssiuens Anførelse af Hartkornet eller imellem det upriv. og det tiendeydende Hartkorn, hidrører dette deraf, at der er forundt adskillige Hartkorns-Ejere Afgang i Hartkornet paa Grund af, at de have maattet afgive Jord til hovedlandevejen til Kjøge, der, som bemærket, ejer Carlslunde Byes Jorder. Men om Sterrelsen af det Hartkorn, for hvilket der saaledes var indrommet Afgang, derom var ingen Oplysning at erholde.

**) At Folkemængden skulde være aftaget saa betydeligt, som Sammenstillingen af de i Tertien ansette Summer udviser,

nemlig af Mandkjøn 151 og af Kvindeskjøn 127. Af Haandværkere findes her 2 Hjulmænd, 2 Skomagere, 4 Skrædere, 3 Smede og 4 Bøvere; af Thende: 33 Karle og ligesaa mange Piger og Drenge, og af Indsiddere 5. Sognet, der har Fordemoder tilfældes med Greve Sogn, ligger i Kjøge Districtschirurgicat. Af sregne Mærlingsveje findes her iovrigt ingen, men Beboerne ernære sig alle ved Landbrug, med Undtagelse af de enkelte Haandværkere. Beboernes Charakter og Sæder er her, som overalt i Sjælland; Formuestilstanden er kun middelmaadig.

At Carlslunde By selv danner et Skoledistrict og at Mosede By ligger i Greve Skoledistrict, er allerede ovenfor

er ingenlunde antageligt, og det saameget mindre, som Hartkornet er undergaaet en stark Udparcellering, en Omstændighed, der plejer at medføre Forøgelse af Folkemængden. Efter Forfatterens Formening maa Indvaanernes Antal i Sognet derfor ogsaa i Virkeligheden være større, end det, der i Overensstemmelse med Tabellverket er anført i Terten. Grunden til denne formeantlige Urigtighed maa sandsynligvis ses deri, at en Deel af Sognet hører til Greve Skoledistrict. Ved Folketællingen 1801 var det nemlig Præsterne, der paa Landet skulde foretage Tællingen, og det laa da i Sagens Natur, at Sognegrænserne noje blevet tagne; men i Overensstemmelse med de for Folketællingen 1834 givne Negler fikte Tællingen paa Landet ved Skolelærerne, hver i sit District, og de foranførte Omstændigheder gjøre det derso endog mere end sandsynligt, at Beboerne i den Deel af Sognet, der hører til Greve Skoledistrict, uretteligen er indbefattet under sidstnævnte Sogns Folkemængde, istedetfor at det vel rettest burde have været tagget, at Folkemængden i de forskellige Dele af Skoledistrictet var bleven henrettet hver til sit Sogn (Ivnf. S. 218). Forrigt nægter Forfatteren ikke Muligheden af, at Sognets Folkemængde nu kan være noget mindre, end forhen; især da det synes, som om der her har viist sig Tendents til at samle de adspilte Smaaparceller, i hvilke Sognet tidligere var udskykket.

bemærket (S. 307 og 309), hvor ogsaa det Hornsbne findes anført om Skolelærerens Løn m. v. Tøvrigt ejer Skolevesenet ingen Legater og alle Udgivter maa derfor tilvejebringes ved Eigning paa Beboerne.

Med Undtagelse af Carlslundegaard er Bygningsmaaden den i Sjælland almindelige. Samtlige Bygninger ere i Landets almindelige Brandkasse assurerede for 43270 Rbd. Sølv; Jorderne ere behæftede til Banken for 7833 Rbd. rede Sølv. Paa forannævnte Gjenstande, Besætning og Inventarium hviler en thinglaest Prioriterisgjeld af 1573 Rbd. 41 f. r. S., 12509 Rbd. 18 f. Sølv og 9053 Rbd. Sedler; af disse Summer eje private Creditorer 910 Rbd. rede Sølv, 1450 Rbd. Sølv og 5458 Rbd. Sedler; Umyndige 3916 Rbd. 30 f. Sølv samt 2700 Rbd. Sedler, og offentlige Stiftelser 663 Rbd. 41 f. r. S., 7142 Rbd. 84 f. Sølv og 895 Rbd. Sedler.

Carlslunde Byes Hartkorn er meget udstrækket; Møsede Byes er derimod aldeles ikke undergaaet nogen Udparselring. Gaardenes Størrelse falder mellem 1 og 11 Edr. Hartkorn. Til en Gaa'd paa 9 Edr. Hartkorn, af hvilke Sognet har en Deel, hører et Areal af 70 til 75 Edr. Agerland, 8 Edr. Land Engbund og 2 Edr. Land Mose; den saaer i Almindelighed 9 Edr. Rug, 12 til 16 Edr. Byg, 15 Edr. Havre, 6 Edr. Erter, 3 Edr. Wikker, 1 Ede Kartofler, der sædvanlig lægges i Haverne, og 2 Skpr. Hørfrø; i et Middelaar avles 8 Fold Rug, 10 Fold Byg, 7 Fold Havre, 6 Fold Erter og Wikker og 12 Fold Kartofler; efter det udsaaede Hørfrø erholdes sædvanlig 2 Epd. Hør og Blaar. Jorderne drives i Almindelighed paa følgende Maade: 1 Aar heel Brak, der gjødes til Rug; 3. Byg; 4. Erter; 5. Byg; 6. Havre og 7. Havre, udlagt med Klover i 3 til 4 Aar; dog benytte Enkelte Jorderne i det 7de Aar til Erter, istedetfor til Havre, som saaledes bliver den 8de Halm. Af Handelsplanter dyrkes ingen, med Undtagelse af den ovennævnte Ubetydelighed af Hør; Naps

dyrkes kun paa Carlslundegaard. Paa en Gaard af foranførte Størrelse holdes gjerne 8 til 10 Heste, 14 til 16 Etkr. Øvægshøveder, 12 Faar og 10 Sviin. Denne Besætning vedligeholdes sædvanlig ved eget Tillæg, der kan ansættes til 2 eller 3 Kalve, 4 Lam og 8 til 10 Grise hvert Aar, og 1 Føl hvert andet Aar. Af Kreaturer sælges i Almindelighed hvert Aar et Øvægshøved, 3 fede Kalve, 3 Sviin og 10 til 12 Etkr. Faar og Lam. Af Smør produceres 10 Fjerdinger, hvoraf 3 sælges; af Øst 10 Lpd., som forbruges.

Den aarlige Production for hele Sognet kan anslaaes til 2000 Edr. Rug, 3350 Edr. Byg, 2950 Edr. Havre, 1000 Edr. Erter, 500 Edr. Vikker, 340 Edr. Kartofler, 56 Lpd. Hør og Blaar, 280 Fjerdinger Smør og ligesaa mange Lpd. Øst; heraf sælges 900 Edr. Rug, 1950 Edr. Byg, 1000 Edr. Havre, 250 Edr. Erter og 80 Fjerdinger Smør; af Kartofler, Vikker, Hør og Øst sælges intet, men alt hvad deraf produceres, forbruges deels i Husholdningen, deels til Fodring og Fedning af Kreaturer samt til Udsæd; det Samme er Tilsældet med 1100 Edr. Rug, 1400 Edr. Byg, 1950 Edr. Havre, 750 Edr. Erter og 200 Fjerdinger Smør. Her holdes ialt 220 Heste, 320 Koer, 340 Faar og 280 Sviin. Der tillægges aarligen 14 Føl, 80 Kalve, 110 Lam og 280 Grise, og sælges 30 Øvægshøveder, 80 fede Kalve, ligesaa mange Sviin og 280 Etkr. Faar og Lam. Af Uld, Huder og Skind sælges en Ubetydelighed.

Sognet danner i Forbindelse med Anneret Tagstrup et Fattigvæsensdistrict, der bestyres paa sædvanlig Maade. De Fattiges Antal i Aaret 1832 vare 16, der forsøgedes deels ved Omgang i Sognene, fra hvilke afgaves 1440 Kostdage, deels ved Understøttelse i Sæd samt Penge til Huusleje, Brænde, Klæder ic. Der forbrugtes i det nærvnte Aar ialt 105 Rbd., 750 Lpd. Brød og 5 Edr. Byg. Fattigvæsenet ejer et i Carlslunde By liggende Fattighuus og adskillige Le-

gater. Ved Fundats af 28 October 1666 har daværende Sognepræst til Carlslunde og Carlstrup, Edvard Villumsen Dichmann, legeret 100 Sdl., hvis Renter aarligen skulde anvendes til benævnte Sognes Fattige. Legatet indestaaer i Carlslunde Præstegaard med 66 Rbd. 64 s. Sølv. Ved et Gavebrev af 16 Decb. 1766 har derhos Provst Lorenzen skjænket Fattigdistrictet 200 Sdl., der ligesom det foregaaende hæfter paa Carlslunde Præstegaard. Legatet udgjør for Tiden 133 Rbd. 32 s. Sølv, og efter Fundatsens Bestemmelse skulle Renterne aarligen uddeles kort før Juul til de meest Fattige og Nødlidende, som ere fødte i Sognene, og helst til Gamle, Syge og Sengeliggende, Blinde eller Andre. Fremdeles er af Sognesoged Jens Pedersen i Carlslunde til Bedste for dette Sogns Fattige legeret en Capital af 100 Rbd. Sølv. Gavebrevet er af 7 Juni 1798, men Gaven er fra 11 Juni 1788. Legatet indestaaer i Carlslunde Præstegaard. Alle tre Legater forrentes med 4 pct. og bestyres af Fattigcommisjonen under Amts fattigdirectionens Decision.

Sognet danner det 22de Landstegd af Thune Herred, Roeskilde Amt, og ligger i Namso-Thune Herreders Jurisdiction og det 2det Valgdistrict for de mindre Landejendomsbesiddere i Østflisterne.

I Forening med Gagstrup Sogn danner Carlslunde et Pastorat, hvis Indtægter efter den gamle Angivelse ere anslaaede til 350 Rdlr. Hjint er Annexet og ligger noget over en Fjerdingvej fra Hovedsognet Carlslunde. Kaldets nuværende Præst er Hr. Frederik Vestergaard, der til Medhjælp holder Capellan, for Tiden Hr. A. B. Pontoppidan. Præstegaarden ligger i Carlslunde By; den bestaaer af 4 Loengder, strataftkede og opførte af Bindingsværk med Leervægge, asgiver en god Bopæl og er assureret for 2320 Rbd. Sølv.

Indløsningssummen er 500 Rbd. En ret smuk liden Have indtager et Areal af omtrent $\frac{1}{2}$ Ede Land.

Præstegaarden staaer for 4 Edr. 6 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb. priv. A. og E. Hartkorn, der hviler paa et Areal af 68 Edr. Land, nemlig en Jordlod paa 42 Edr. Land, foruden det til Have anvendte Stykke, og en Udlod i Carlslunde Byes saakaldte fællede Mose paa 25 Edr. Land. Af hin er omtrent 3 Edr. Land Eng og Nesten Agerland; Udloden bestaaer deels af en Englod, der ligger tæt ved Stranden, deels af en dertil grændsende Tørvemose. Udsæden er opgivet at kunne være 5 Edr. Rug, 8 Edr. Byg, 8 Edr. Havre og 6 Edr. Bælgæd, og paa denne Aveling formenes at kunne holdes en Besætning af 5 Heste, 10 Kør, 12 Faar og 8 Sviin. Den største Deel af Agerjorden er imidlertid bortforpagtet mod en aarlig Afgift af 2 Edr. Byg pr. Ede Land, som betales efter Middelpriisen af Kjøbenhavns Torvepriser; Præsten driver selv kun 8 Edr. Land, hvorpaa han holder 2 Heste og 8 Kør. Den Deel af Jorderne, der er tagen under Plogen, bestaaer af god leerblanded Muld; paa den nævnte Englod avles 30 Læs Ho, og Mosen afgiver meer end tilstrækkeligt Tørvestkjær. Jorderne blev i Aaret 1802 taxerede til 100 Rdlr. pr. Ede Land.

Til Kaldet er henlagt Præstetienden af Carlslunde og Tagstrup Sognes tiendeydende Hartkorn, der ialt udgjøre 360 Edr. 2 Skpr. 3 Fdk. 1 Alb. Tienden af Carlslunde Sogn, 248 Edr. 1 Skpr. $2\frac{1}{4}$ Alb., eller, efter hvad Side 310 er bemærket, rettere 248 Edr. 3 Skpr. 1 Fdk. $2\frac{1}{8}$ Alb., hvorpaa hviler en Bankhæftelse af 595 Rbd. 53 s. rede Sølv, er ved Tiende-Commissionens Kjendelse for bestandigt overdraget Yderne mod en aarlig Afgift af $7\frac{1}{2}$ Skp. Byg pr. Ede Hartkorn, betalt efter hvort Aars Capitelstart; af Tagstrup Sogns Hartkorn, 112 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb., svares Tienden af 108 Edr. 5 Skpr. $2\frac{3}{4}$ Alb., efter aarlig Accord, i Almindelighed med 9 Skpr. Byg pr. Ede Hartkorn, som deels erlægges i Skeppen, deels betales efter

hvært Aars Middelpriser; det øvrige af Annexets Hartkorn, 3 Tdr. 4 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb., hviler paa en Kaldet forhen tilhørende Unnergaard, som ligger i Gagstrup Sogn og hvis Jorder nu høre under Gammelkjøgegaards Gods*) og for Tiden ere bortfæstede til eg drives under Corporalskroen; af dette Hartkorn oppebærer Præsten alle tre Tiender**); de ere ved kongl. confirmeret Tiendeforening for bestandigt bortaccorderede til Yderne, som svare $7\frac{1}{2}$ Skp. Byg pr. Tde Hartkorn for hver Tiende, betalt efter hvært Aars Capitolstart, og derhos selv udrede Tiendeskatten. Paa Annexets præstetiendehyndende Hartkorn hviler en Bankhæftelse af 269 Rbd. 28 f. r. S. Tienden af Pastoratets Hartkorn yder saaledes Kaldet en aarlig Indtægt af omtrent 370 Tdr. Byg, Tienderne af Annexergaardens Hartkorn derunder indbesatte. Smaaredsel hæver Præsten in natura og kan i Forening med Øvægtienden antages at give en aarlig Indtægt af 80 Rbd. Solvo***). Offer og Accidentier belse sig til 350 Rbd. Huismænd og Indsiddere forrette 12 Gangdage. Kaldet har intet Mensalgods og heller ingen Refusioner; derimod ejer det et jordløst Huus i Carlslunde By, som for Tiden beboes af 2 fattige Familier uden noget Be-derlag.

Paa Kaldet hviler en Enkepension af 40 Tdr. Byg, der betales efter hvært Aars Capitolstart. De kongl. Skat-

*) Naar og hvorledes denne Unnergaard's Jorder ere komne ind under Gammelkjøgegaards Gods, derom har ingen Oplysning været at erholde.

**) At denne Indtægt snarere maa betragtes som en Refusion, vil blive bemerket nedenfor. Hvad der i Terten er anfert, er overeensstemmende med de af Præsten godhedsfuld meddelede Oplysninger.

***) Til den nuværende Præstes Formænd er „efter gammel Vedtægt“ af hver Gaardmand i Annexet svaret 1 Læs Ho og 2 Læs Terv istedetfor Smaaredsel og Øvægtiende.

ter beløbe sig aarlig til omrent 120 Rbd.; dog er herunder tillige indbefattet Renten af Bankhæftelsen, der for Præstegaardens Jorder udgjør 403 Rbd. 19 $\frac{3}{4}$ r. S. og for det matriculerede Tiendehartkorn 864 Rbd. 81 $\frac{1}{2}$ r. S. Com. Afg. og Erp. andrage aarlig 35 Rbd. Paa Kaldet hviler Forpligtelse til at holde Artillerihest. I Afdrag af et Laan, stort 320 Rbd. Sedler, som ved allerhøjeste Rescript af 28 Marts 1826 blev bevilget til derfor at opføre 16 Tag Udhuis, betales aarlig 32 Rbd. foruden Renten; denne Gjeld udgjør for Øjeblikket omrent 80 Rbd. og vil være afbetaalt i 1838 En aarlig Afgift af 70 Rbd. Sølv til Seminariefonden, som under den sidste Vacance, ved allerhøjeste Resolution af 10 Maj 1814, blev paalagt Embedet, er nu bortsalden.

I Sognet findes ingen Hovedgaard; af Gaarde, der beboes af Folk udenfor Bondestanden, gives kun

Carllundsgaard, tvende sammenlagte Bondergaarde, der ejes og drives af Hr. C. Petersen. Bygningerne bestaae af 5 Længder, opførte af Muur og Bindingsværk; de ere alle straatækkede samt assurerede for 6860 Rbd. Sølv. En ret smuk Have indtager et Areal af noget over 2 Edr. Ed.

Gaarden, der ligger i en Udkant af sine Marker, er skyldsat for 21 Edr. 4 Skpr. 2 Fdkr. $1\frac{4}{5} \frac{1}{2}$ Alb. upriv. A. og E. Hrtk. med et Areal af 143 Edr. Land A. og 11 Edr. Land E.; hele det sidstnævnte Areal bruger Ejeren selv, men af det først driver han kun 125 Edr. Land. Udsæden, 20 Edr. Vintersæd, halvt Hvede og halvt Rug, 32 Edr. Byg, 28 Edr. Havre og 16 Edr. Bælgæd, giver i Neglen 8 til 10 Fold. Af og til saaes Rap, men denne Sædart er imidlertid ikke indtaget under Sædstiftet; af Hor saaes 4 til 6 Skpr., men ioviigt ingen Handelsplanter. Jorderne, der tildeels ere leermuldede, deels stærklerede, men og for endel sandblandede og gruušagtige, drives paa følgende Maade:

1. heel Brak, gjødet; 2. Hvede; 3. Byg; 4. Ørter; 5. Byg;
 6. Havre; 7. og 8. Kløver, der gjødes og sammenbrækkes
 til 9. Rug; 10. Byg; 11. Ørter eller Wikkehavre, som
 gjødes om Vinteren til 12. Havre; 13 og 14. Kløver. Der
 avles 35 Læs Hø, beregnet til 40 Lpd. pr. Læs. Besæt-
 ningen er 12 Heste, 24 Rør, 12 Gaar og nogle Sviin.

Af de øvrige 18 Edr. Land A. ere 12 Edr. henlagte
 til 2 Aftægtshuse, resp. af Hartkorn 1 Ede 2 Sk. $\frac{3}{4}$ Alb.
 og 7 Skpr. $1\frac{1}{2}\frac{3}{2}$ Alb., og 6 Edr. til et simpelt Fæstehuus,
 der staaer for 5 Skpr. $1\frac{1}{4}$ Alb. Hrtk. Af de første har
 Ejeren naturligvis ingen Indtægt; men han betaler endog
 de af Hartkornet gaaende Skatter og betaler enhver af dem
 6 Rbd. i Tørvepenge; Hæsteren af det sidste forretter 2 Uge-
 gedage, 6 Dage i Høhøsten samt 12 Dage i Kornhøsten,
 og udredet de paa Hartkornet hvilende Skatter. De kongl.
 Skatter udgjøre 150 Rbd.; Commune-Afgifterne 40 Rbd.;
 Tienderne ere for bestandigt accorderede til $7\frac{1}{2}$ Skp. Byg
 pr. Ede Hartkorn for hver Tiende (S. 316). Gaarden
 lider Mangel paa Brændsel, da den Tørv, som forhen
 fandtes i Byens Mose, tildeels var opskaaren, førend denne
 i Løbet af de sidste Aar blev udskiftet af Fælledsskabet.
 Bankhæstelsen er indfriet.

Af Møller og Kroer findes her ingen.

IX. Tagstrup Sogn,

eller som det ogsaa kaldes Carlstrup Sogn, grænser mod
 N. til Carlslunde Sogn, mod Ø. til Kjøge Bugt, mod S.
 til Solrød Sogn og mod V. til Enoldelov Sogn. Det er
 benævnte efter dets eneste By,

Tagstrup eller Carlsstrup, der ligger $\frac{1}{2}$ Fjærdingvej vesten for Kjøge Landevej, lidet over $3\frac{3}{4}$ M. fra Kjøbenhavn og lidet over $1\frac{1}{2}$ M. fra Kjøge; den har et Areal af 1237 Edr. Ed., hvorpaa hviler 112 Edr. 1 Skp. 3 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. (efter Opgivende fra Amtsstuen og Stedet 112 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. *)) upriv. A. og E. Hrk., der ved Taxationen i Aaret 1802 blev vurderet til 400 Ndl. pr. Ede. Efter Matr. Cont. er Arealet fordeelt paa 39 Matr. No., men for Eiden findes der herpaa Kirken, Skolen, -16 simple Fæstegaarde, hver paa 6 Edr. 6 Skp. 1 Fdk. $\frac{3}{4}$ Alb. upr. A. og E. Hrk.; Corporalskroen, der bruger Annergaardens forrige Jorder, af uppriv. A. og E. Hrk. 3 Edr. 4 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb., og derhos skylder af 10 Edr. upr. Molleskylds Hrk.; Tagstrup Mølle, der staaer for 8 Edr. 6 Skp. uppriv. Hrk. Molleskyld, og som her under Sognet har nogle Jorder uden særligt Hrk.; et Parcilsted i den saakaldte Engstrup Mose med 15 Edr. Ed. uden særligt Hrk.; 15 Fæstehuse, hvort med omtrent 3 Edr. Ed. uden Hrk.; 5 jordløs Fæstehuse og et Bomhuus. Samtlige disse Ejendomme, med Undtagelse af Bomhuset, besiddes med simpelt Fæste under Gamle Kjøgegaards Gods. Sognets Kirke ejer en ubebygget Lod paa $\frac{1}{2}$ Ede Ed., af uppriv. A. og E. Hrk. 2 Fdk. 2 Alb., der er bortfæstet **), og da Kirken tilhører Ejerent af Gamle Kjøgegaard, er ogsaa denne Lod at betragte som Fæstegods derunder. Af Husene er 1 og af Gaardene 9 udslyttede paa deres Lodder.

Naar det anførte A. og E. Hrk., der er det samme for Sognet, som for Byen, fordeles paa Arealet, kommer i

*) Det i Matr.-Cont. opgivne Hrk. synes imidlertid at være det rigtige, da det udkommer ved at opsummere de enkelte Ejendommens Hrk.

**) Denne Lod er netop i indeværende Føraar (1836) paa ny bortfæstet under det Vilkaar, at den skal bebygges.

Gjennemsnit 11 Edr. Ed. paa 1 Ede Hrk., hvilket altsaa gives $1\frac{1}{2}$ Ede Ed. mere pr. Ede Hrk., end i Hovedsognet, og denne Omstændighed maa det tilskrives, at Hrk. her i Sognet ved Taxationen i Aaret 1802 blev ansat til $\frac{1}{2}$ Deel højere Verdi, uagtet Jorderne i Matriculen ikke ere taxerede saa højt, som Hovedsognets. Søvrigt ere de som Hovedsognets jevne og lavtliggende, uden nogen mærkelig Aftækning, og omtrent af samme Bonitet, som disse. De af Indboerne, hvis Jorder ligge mod D., have muldede, og de, hvis Jorder ligge mod B., lerede Jorder. Udslytternes Jorder ere ogsaa af forskellig Beskaffenhed; de hvis Gaarde ligge mod B. op ad Hastrup til, have deels bakkede, deels side Jorder; de mod D. sandede og tørvagtige. Jorderne ere i Allmindelighed taxerede til $13\frac{1}{2}$. Engbund haves i Overslødig-
hed, ialt omtr. 300 Edr. Ed.; her findes saaledes Engstrup Mose paa 44 Edr. Land, som tilhører Gamle-Kjøgegaard, Strandgræsningen Jernen, der ligeledes tilhører Gamle-Kjø-
gegaard og indtager 157 Edr. Ed., o. a. fl. Af Mose ha-
ves ogsaa en Deel, ialt omtr. 100 Edr. Ed., der afgive for-
nodent Tørveffjær; men Skov mangler ganske og aldeles; der
ere derhos kun saare faae af Beboerne, som besatte sig med
Træplantning; det Samme er tilfældet med Havedyrkning.
Søvrigt ere Jorderne forlængst udskifte; dog bruges endnu
den ovenomhandlede Strandgræsning, Jernen kaldet, i Fæl-
lig; den bortlejes aarlig, men efter gammel Sædvane stadi-
gen til de 15 Huusmænd under Gamle-Kjøgegaard, uden at
der dog derom er indgaaet nogen varig Forbindelse. Ewende
Tørvelodder bruges ligeledes i Fællig af 15 af Gaardmæn-
dene. Paa Sognet hviler, foruden ovenansorte A. og E.
Hrk., 18 Edr. 6 Skp. Mølle skyld. Ut Søer findes her
ingen. Fra Snoldeløv Sogn (S. 287) kommer en lidet
Bæk, der løber mod D., Syd om Kirken og driver Tag-
strup Mølle; den danner derpaa tildeels Grændsen mod
Carlslunde Sogn, optager den derfra kommende Bæk (S.
310), drejer senere mod N. ind paa Carlslunde Mark og

salder derefter i Kjøge Bugt. Langs med denne Bæk er det, at den ovennevnte Mosejord findes. En anden lidet Bæk, der gaaer gjennem Byen og har sit Udspring fra en Mose vestlig for Hovedlandevejen til Kjøge, salder i syd-ostlig Retning ud i Kjøge Bugt. Over Sognets Forder gaaer saavel Hovedlandevejen, som Strandvejen til Kjøge; ved den første findes et Bomhus; Bomintraderne af Tagstrup Bom ere bortforpagtede mod en aarlig Afgift af 445 Rbd. Sølv.

Sognet er Annex til Carlslunde, hvorfra det ligger i en Afstand af noget over $\frac{1}{2}$ Miil. Efter de fra Noeskilde Amtsstue velvilligen meddeelte Oplysninger svares saavel Konge- og Kirke-Tienden, som Præstetienden af 112 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. $1\frac{3}{4}$ Alb. upr. A. og E. Hrk.; om Præste-Tienden er det derhos bemærket, at den for det anførte Beløb er henlagt til Carlslunde Pastorat, og forsaavidt ere ogsaa Amtsstuens Meddelelser rigtige; forsaavidt det derimod tillige er bemærket, at Kongetienden og Kirketienden ogsaa for det nævnte Hrk.-Beløb tilhøre, huin Kjøbenhavns Universitet, og denne Ejeren af Gamle-Kjøgegaard, kunne Amtsstuens Beretninger ikke antages at være rigtige, idet Præsteembedet efter hvad ovenfor er bemærket S. 317, har alle 3 Tiender af Annergaardens forrige Forder, af upr. A. og E. Hrk. 3 Edr. 4 Skp. 1 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb., og Universitetet og Gamle-Kjøgegaard oppebører saaledes kun Tienden af 108 Edr. 5 Skp. $2\frac{3}{4}$ Alb *) Hrk. Kongetienden er matriculeret til 16 Edr. Tiendehartkorn og behæftet til Banken med 269 Rbd.

*) I de fra Gamle-Kjøgegaard godhedsfuld meddeelte Oplysninger er Kirke-Tienden anført at svares af 108 Edr. 4 Skp 3 Fdk $\frac{3}{4}$ Alb. Hrk., hvilket kun differerer 1 Fdk. 2 Alb. fra det ovenanførte Beløb. Rigtigheden af Ifs Bemærkning bliver derved bestyrket.

28 $\frac{5}{6}$ r. S.; Kirketienden er derimod matriculeret til 26 $\frac{1}{2}$ Dr. Tiendehtlk., og paa samme hviler en Bankhæftelse af 215 Rbd. 42 $\frac{5}{6}$ r. S. Om ingen af disse Tiender er indgaet Tiendeforening, men de erlægges efter mindelig Forening, Kongetienden sædvanlig med $7\frac{1}{2}$ Skp. Byg pr. $\frac{1}{2}$ Dr. Hrk., og Kirketienden sædvanlig med 1 Dr. Byg pr. $\frac{1}{2}$ Dr. Hrk., betalt efter hvert Aars Cap. $\frac{1}{2}$. Kirken tilhører, ligesom den til samme henlagte Tiende, Gamle-Kjøgegaard; den ligger ikke i selve Byen, men norden for samme, og har i Daarnet twende Klokker; paa den ene af disse læses Aars-tallet 1563, „Mogens Kaas til Eriksholm“. Den har en Lod paa $\frac{1}{2}$ Dr. af Hrk. 2 Fdk. 2 Alb., der er bortfæstet til Bebyggelse mod en aarlig Afgift af 3 Rbd., men ellers ingen Capitaler. Om Præstetienden er der, forsaavidt det ovenansorte Beløb, 108 Dr. 5 Skp. $2\frac{3}{4}$ Alb. angaaer, heller ikke sluttet nogen Tiendeforening, men af dette svares den efter aarlig Accord med omtr. 9 Skp. Byg pr. $\frac{1}{2}$ Dr. Hrk., der ydes paa forskjellig Maade; den af det øvrige Hrk. 3 Dr. 4 Skp. 1 Fdk. 2 Alb., der er det, som hviler paa den forrige Annergaards Forder, er derimod ved kgl. confirmeret Tiendeforening overladt Brugerne mod en Afgift af $7\frac{1}{2}$ Skp. pr. $\frac{1}{2}$ Dr. Hrk. for hver Tiende, betalt efter hvert Aars Cap. $\frac{1}{2}$; Brugerne svarer derhos selv Tiendedskatten (jvf. S. 317 og 329).

Den 18 Februar 1834 havde Sognet en Befolknings af 260 (i Aaret 1801: 213) Individer, nemlig af Mand-kjøn 131 og af Kvindkjøn 129; af Haandværkere findes her 2 Skomagere og 2 Smede; af Æyende 24 Karle, 28 Piger og 18 Drenge; af Indsiddere 3. Formuessorfatningen er jævn god.

Sognet ligger i Kjøge Districtschirurgicat og Solse-rod Gjordemoderdistrict; derimod danner det et eget Skoledistrict. Skolebygningerne bestaae af et Stuehuus og et Ud-huus, begge opførte af Bindingsværk med Leervægge og straatækede; Skolebørnenes Antal er 50; de undervises ef-

ter den indbyrdes Undervisningsmethode og Gymnastik er indført. Lærerens Løn er reglementeret efter Skole-Anord. af 29. Juli 1814; han har desuden Brugen af en Jordlod paa 5½ Ede Ld. Skolevæsenet ejer ingen Legater; Udgivterne maa derfor dekkes ved Repartition paa Beboerne.

Bed Bygningsmaaden er intet at bemærke; Bygningerne ere i Landets almindelige Brandcasse forsikrede for 15620 Rbd. Solv. Da der ikke i Sognet findes Selvejendom, kan der ikke være Tale om Forhæstelser paa Bygninger og Jorder; findes der saadanne, ere de nemlig indbefattede under de Summer, der høste paa Gamle-Kjøgegaard og Gods, og som alle findes bemærkede ved det Sogn, i hvilket Gamle-Kjøgegaard ligger. Paa Inventariet hviler en tinglæst Prioritetsgjeld af 150 Rbd. Sedl., som tilhøre Umyndige og sandsynligvis hidrøre fra et af disse for Arv givet Udlæg.

Af det ovenfor Anførte (S. 320) vil det sees at Sognets Hrdt. ikke er undergaet nogen Udparcellering; alle Gaardene have eens Størrelse, nemlig henved 7 Edr. Hrdt. med 65 til 70 Edr. Ld., af hvilke 6 Edr. ere Engbund. Rug, Byg, Havre, Græter, Wikker og en Ubetydelighed af Kartofler ere de sædvanlige Sædarter; en Enkelt saer ogsaa Hvede, men højest ubetydeligt; af Handelsplanter dyrkes ingen, med Undtagelse af lidet Hør, af hvilket der imidletid ikke produceres videre, end til eget Brug. Den sædvanlige Udsæd til en Gaard af foranførte Størrelse er 7 Edr. Rug, 12 Edr. Byg, 12 Edr. Havre, 4 Edr. Græter, 2 Edr. Wikker, 1 til 2 Edr. Kartofler og 2 Skp. Hørfrø; efter Rug og Havre avles i et Middelaar 8 Fold; efter Byg 10, efter Bælgæd 6 og efter Kartofler 12 Fold. Jorderne drives paa samme Maade, som i Hovedsognet Paa en Gaard af foranførte Størrelse holdes i Almindelighed en Besætning af 7 til 8 Heste, 10 Stk. Hornqræg, 12 Faar og 8 Svin, som vedligeholdes ved eget Tillæg. Hvert andet Aar opdrættes et Fol og hvert Aar to Kalve, 3 Lam

og 8 Grise. Det aarlige Salg af Kreaturer er ikke betydeligt; for et Avelsbrug, som det foranforte, udgjør det 1 Dvægshoved, 2 fede Kalve, 2 Sviin, og 10 til 12 Stk. Faar eller Lam. Af Smør produceres 8 Fjerdinger; af Ost ikke videre, end hvad der gaaer med i Huusholdningen.

Den aarlige Production for hele Sognet kan anslaaes til 900 Edr. Rug, 1920 Edr. Byg, 1530 Edr. Havre, 385 Edr. Erter, 192 Edr. Vikker, 340 Edr. Kartosler og 120 Fjerdinger Smør; heraf selges 320 Edr. Rug, 1130 Edr. Byg, 300 Edr. Havre, 130 Edr. Erter, og 32 Fjerdinger Smør; det Øvrige 580 Edr. Rug, 790 Edr. Byg, 1230 Edr. Havre, 255 Edr. Erter, 192 Edr. Vikker, 340 Edr. Kartosler og 88 Fjerdinger Smør forbruges deels i Huusholdningen, deels til Fodring og Fedning af Kreaturer, samt, hvad Sædarterne angaaer, til Udsæd. Her holdes omtr. 120 Heste, 160 Stk. Hornqvæg, 200 Faar og 120 Sviin. Det aarlige Tillæg udgjør ialt 8 Heste, 32 Kalve, 48 Lam og 120 Grise, og det aarlige Salg 16 Dvægshoveder, 32 fede Kalve, ligesaamange Sviin og 160 Stk. deels Faar deels Lam. Af Huder, Skind, og Uld selges en Ubetydelighed.

Om Fattigvoæsenet er det Fornødne bemærket ved Carlslund Sogn (S. 214), i Forbindelse med hvilket det danner et Fattigvoæns-District. Sognets Fattige nyde ogsaa Godt af de tvende Legater, der ere skjænkede Fattigdistrictet af Pastor Dichmann og Probst Lorenzen (S. 215). Som henhørende under Gamle-Kjøgegaards Gods, have Sognets Fattige derhos Adgang til Understøttelse af tvende Legater, der ere skjænkede til Bedste for Godsets Fattige af den Scheelske Familie, i hvis Besiddelse Gamle-Kjøgegaard forhen har været. Det ene af disse Legater er givet af Rigsraad Christen Scheel; det andet af hans Datter Birgitte Scheel, Grevinde af Parsberg; hvint er funderet den 15 Februar 1653 ved en Gave af 500 Rbd. Species, nu 500 Rbd. Sølv, og dette den 28 Septbr. 1672 ved en Gave af

200 Rbd. Sølv. Af begge Legat-Capitaler svares 6 Procent og de ere perpetuerede i Gamle-Kjøgegaard og Gods, i det Fundatserne den 4 Juli 1823 ere læste inden Rams-Thune Herreders Ret, som Hæftelsesdocumenter paa Ejendommen. Legaterne bestyres af Gamle-Kjøgegaards Ejer under Tilsyn af Sognepræsten i Kjøge.

Sognet ligger i Gamle-Kjøgegaards Birk og det andet Valgdistrict for de mindre Landedjendomsbesiddere i Østflsterne; det danner det 23 Landlægd af Thune Herred Roeskilde Amt.

Saavel Cagstrup, som Carlslunde Sogn formodes at have erholdt Navn efter den i Kjæmpeviserne ofte omtalte Carl af Riss. Af antiquariske Mærkværdigheder forefindes Grundstenen af en Bygning nær ved Kirken, hvilken sidste i fordums Dage skal have været et Capel; ligeledes sees Levningerne af en opkastet Skandse.

Sognet har ingen Hovedgaard og heller ikke større Auls-gaarde, som beboes af Folk udenfor Bondestanden. Derimod findes her

e n M ø l l e,

Cagstrup eller Carlstrup Vand- og Vind-Mølle, en Fæstemølle under Gamle-Kjøgegaards Gods, som for Njeblifiket besiddes og drives af Hr. A. Lund. Bygningerne, der alle ere opførte af Bindingsværk med Leervægge samt straatækede, bestaae af 7 større og mindre Længder; de ere vel vedligeholdte, samt assurerede for 3210 Rbd. Sølv *), Mølleværkernes Assurancesum derunder indbefattet.

---

*) Saaledes er Assurancesummen oven givet af vedkommende Brand-direetur; af Ejerens af Gamle-Kjøgegaard er den derimod opgivet at være 7900 Rbd. Sølv. Muligen Grunden til denne Difference ligger deri, at Fætteren for egen Regning har paa den til Møllen hørende Ejendomslod ladet opføre Bygninger, der ere assurerede for den i Texten anførte Sum, medens de til selve Møllen hørende Bygninger ere forsikrede for for-anførte Sum 7900 Rbd. Sølv.

Møllen, der skylder af 8 Tdr. 6 Skpr. upriv. Hartkorn Møllestyld, er deels en Vand-, deels en Bindmølle; i hin drive tvende Hjul ved Overfalds-Vand et Stampesværk samt et Molleværk, som indeholder en Maltqværn af 7 Øvarteers Diameter samt en Grynværn og en Skalqværn, hver af 8 Øvarteers Diameter; her males aarlig 400 Tdr. Sæd, der deels grottes til Malt, deels forædles til Gryn og hvoraf omtrent 200 Tdr. skalles. Møllen drives ved den fra Snoldeløvhastrup kommande Å; den mangler øste Vand; efter en Bemærkning i Matr. Cont. har Ejeren Ret til hele Året at holde Vand i Mølledammen.

Bindmøllen, der er en Stubmølle, har en Grovværn og en Skalqværn, resp. af 11 og 8 Øvarteers Diameter; den aarlige Formaling er 2600 Tdr. Sæd, hvoraf omtrent 200 Tdr. skalles; det øvrige males grovt. Møllen har 31 Alen Bingsfag.

De til Møllen hørende Jorder indtage 12 Tdr. Land, der ikke ere ansatte til Hartkorn. For Djeblikket drives fremdeles under Møllen en Fæsteren tilhørende Parcel af Carlslundegaard paa 26 Tdr. Land, som staae for 3 Tdr. 2 Skpr. 2 $\frac{1}{4}$ Alb. upriv. A. og E. Hartkorn. Udæden, 4 Tdr. Aug, 8 Tdr. Byg, 6 Tdr. Havre og 4 Tdr. Bælgæd give i Gjennemsnit 8 til 9 Fold. Besætningen er 6 Heste, 10 til 12 Koer, 6 Haar og 20 Sviin.

Saaelig Afgift til Ejeren af Gamle-Kjøgegaard erlägger Fæsteren 240 Rbd. Sølv foruden de kongl. Skatter af Møllen. Bygningerne ere behæftede til Banken for 192 Rbd. r. S. Af Ejendomslodden svares de kongl. Skatter med 40 Rbd. Sognet har ligeledes kun

en Kro,

Corporalskroen, en Fæstekro under Gamle-Kjøgegaards Gods; den nuværende Fæster er Madame Møller. Kroen har Privilieum til Krohold og Gjæstgiveri.

Bygningerne bestaae af 4 Længder, alle opførte af Bindsværk og straatækkede, med Undtagelse af Stuehuset,

som er teglhængt; de ere tilsammen assurerede for 1900 Rbd. Sølv*). Kroen har ikke selv noget tilliggende af Jord, men for Djeblikket drives under samme en til Tagstrup Mølle forhen liggende Jordlod og Annexgaardens forrige Jorder, som nu høre under Gamle Kjøgegaards Gods og skyldes af (S. 320) 3 Edr. 4 Skpr 1 Fdk. 2 Alb. upriv. A. og E. Hartkorn med et Areal af 37 Edr. Land A. og 6 Edr. Land E. Udsæden er 5 Edr. Wintersæd, deels Hvede, deels Rug, 7 Edr. Byg, 8 Edr. Havre og 4 Edr. Kartofler; Besætningen 4 Heste, 10 Kør og 10 Faar.

Den herskabelige Afgift til Godsejeren er 260 Rbd. Sølv aarlig foruden 1 Ede 1 Skp. 1 Fdk. 2½ Alb. Byg, som leveres in natura. Fæsteren betaler derhos selv de kongelige Skatter, der i alt udgjøre 78 Rbd. Sølv, derunder indbefattet Kroholsaftisten, 10 Rbd. Under foranførte Skatobeløb er ligeledes indbegreben Landskatten af 10 Edr. uppriv. Hartkorn Mølleskyld, som forhen har hvilet paa en nu nedlagt Mølle og været forenet med Tagstrup Mølles Mølleskyld, men ved den sidste Forandring af Fæster gik over paa Corporalskroen, hvis Besidder som Vederlag for denne Ejendommen uvedkommende Byrde erholdt Brugen af en til Mollen forhen hørende Jordlod, som Fæsteren af Mollen ikke ønskede at erholde. Godsejeren betaler selv Renten af Bankhaeftelsen, der endnu hviler paa Ejendommen. Skjøndt Præsteembedet ifolge kgl. confirmeret Diendesforening, som ovenfor bemærket (S. 317), oppebærer alle 3 Diender af den ovenberørte Annexjord med 7½ Skp. Byg pr. Ede Hrtk. af hver Diende efter hvert Aars Capitolstart, har Godsejeren dog opgivet, at han af Annexjorden, ligesom af Sog-

) Med det forannteunte Beløb er Assurancesummen anført i den Forsatteren af vedkommende Branddirecteur velvilligen meddeelte Fortegnelse over Assurancesummerne. Af Godsejeren er Assurancesummen desimod opgivet at være 4260 Rbd. Sølv Grunden til denne Difference maa muligen ses i den samme Omstændighed, hvorved Forsatteren søgte at conciliere den forskellige Angivelse af Tagstrup Mølles Assurancesum (S. 326).

nets øvrige Hartkorn, oppebører Kirketiende. Det er en Selvfølge, at dette ikke kan forholde sig saaledes, uagtet saavel Godsejeren som Præsten, efter endog specielt at være gjorte opmærksomme paa denne Anomali, have meddeelt Forfatteren Oplysningerne om Tienden, saaledes som de foran ere benyttede. Sandsynligvis er den Præsten af Jordloden tillagte Indtægt en Refusion for Afsavnet af Lodden, som muligen kan være bleven bestemt saaledes, at den skulde svare til alle tre Tienders Belob, og vedkommende Tiende ejere oppebære vel saaledes hver især Tienden. Denne Formodning vinder megen Sandsynlighed derved, at der i en til Sjællands Biskop under 13 Febr. 1803 gjort Indberetning om Pastoratets Indtægter anføres, at Præsten har en aarlig Refusion af 8 Tdr. 3 Skpr. Byg for Afsavnet af denne Annexlod *).

X. Haudrup Sogn

grænser mod N. til Snoldeløv Sogn, mod Ø. til Solrød Sogn, mod S. til Solrød og Skjendsved Sogne, og mod V. til Drøsteds Sogn i Ramsø Herred. Sognet har kun den eneste By:

Haudrup, som staaer for 2 Tdr. 6 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb. priv. og 54 Tdr. 1 Skp. $2\frac{2}{3}$ Alb. upriv. U. og E.

*.) Hvad Forfatteren ovenfor (S. 322) har bemærket om Belebet af det Hartkorn, hvoraf Sognets Konge- og Kirketiende svares, bedes i Overeensstemmelse med det her Anførte rettet derhen, at bemeldte Tiender, ligesom Præstetiende og saaledes som af Amtsstuen er opgivet, svares af 112 Tdr. 1 Skp. 2 Fdk. $1\frac{1}{4}$ Alb. Hartkorn. I en Meddelelse, som Forfatteren modtog fra Ejeren af Gamle-Kjøgegaard, efterat Værkets Trykning var saavidt fremmet, at det S. 322 Bemærkede ikke kunde forandres, er nemlig det af ham tidligeere Meddelelse om, at Kirketienden kan svares af 118 Tdr. 4 Skpr. 3 Fdk. $\frac{2}{3}$ Alb. Hartkorn (jevn. den citerede Side i Noten), tilbagefaldt, og forandret saaledes, at han oppebærer Tiende af det Beleb, som Amtsstuen har opgivet, hvilket deraf ogsaa maas antages at være tilfældet med Kongetienden.

Hartkorn, der i Aaret 1802 blev vurderet til 400 Ndlr. pr. Ede, og hviler paa et Areal af 763 Edr. Land med 31 Matr. No. Byen ligger $4\frac{1}{2}$ Mil fra Kjøbenhavn, $1\frac{1}{2}$ Mil fra Kjøge, $1\frac{3}{4}$ Mil fra Moesgård ved Landevejen mellem begge disse Byer, og $\frac{1}{2}$ Mil vesten for Kongevejen til Kjøge, og paa dens Areal findes Kirken, Præstegaarden, der har det priv. Hrsk., en Skole, 7 Selvejergaarde, 2 Arvesætsgaarde under Kjøbenhavns Magistratsgods; Byen har fremdeles 1 Selvejergaard, der imidlertid for Eiden er overdraget i simpelt Fæste i Overeensstemmelse med Budet i Placat 7 Juni 1806; af Huse med Hartkorn og Jord findes 20, alle Selvejendom; af Huse med Jord uden Hartkorn: 6 Lejehuse under Kjøbenhavns Magistratsgods, og af jordløse Huse 7, nemlig 3 Selvejere, 3 Arvesætere og 1 Lejehuus, de 4 sidste under Byens Gaardbeboere. En Gaard har over 10, 2 over 7, 3 over 5, 2 over 3, 2 hver 1 Ede Hartkorn, og af Husene have 1 over 7, 1 over 6, 6 over 4, 3 over 3, 5 over 2, 2 over 1, og 2 under 1 Skp. Hartkorn. Endvidere findes i Byen 1 ubebygget Gaardslod paa 1 Ede Hrsk. og 2 ubebyggede Huuslodder, hver paa Edet over 1 Skp. Hrsk., hvilke 3 Lodder ejes og drives af Jordbrugere i Skjendsved By. Arealet til det paa Byens Tyrejord hvilende Hrsk. 1 Hdk. 1 Alb. er nu fordeelt mellem Byens øvrige Jordbrugere. 2 Gaarde og 16 Huse ere udflyttede.

Sydvest for Haudrup By ligger Ulvemosen. Den er i Matriculen ansat til 10 Edr. 4 Skpr. 2 Hdk. $1\frac{1}{2}$ Alb. upriv. A. og E. Hrsk., fordeelte paa 526 Edr. Land med 40 Matr. No. Af dette Hartkorn drives kun 7 Edr. 4 Skpr. $2\frac{1}{2}$ Alb. under Haudrup By, Resten under Byerne Kirkeskjendsved og Ørsted. Under Præsteembedets foranførte Hartkorn hører $25\frac{1}{2}$ Ede Land af Ulvemosens Areal, og paa det øvrige findes et Boelsted med 1 Ede Hrsk. og 10 Huse med Hrsk. og Jord, der øvrigt ere indbefattede under det under Haudrup By anførte Antal af Gaarde og Huse.

Hele Sognet, der indeholder 1289 Edr. Land, fordeelt paa 71 Matr. No., er i Landets Matricul ansat til 2 Edr. 6 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb. priv. og 64 Edr. 5 Skpr. 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. upriv. A. og E. Hrtk.*), hvilket i Gjennemsnit giver 19 Edr. Land paa en Tonde Hartkorn; dog maa her ved bemerkes, at hele Ulvemosens Areal er, som foran bemerket, regnet med her til Sognet, uagtet en stor Deel af den hører under de tilgrændende Sogne, saa at Forholdet i Virkeligheden ikke er saa gunstigt, som det efter det Foregaaende viser sig; naar Haudrup Byes Hrtk. sammenlignes med dens Areal kommer der ogsaa kun 14 Edr. Land paa 1 Ede Hrtk. Da der imidlertid under de fleste af Gaardene i Haudrup hører en Bod af Ulvemosen, kan der vel i Gjennemsnit regnes, at der kommer 16 — 17 Edr. Land paa 1 Tonde Hartkorn.

Jordsmønnet er jevnt, mod N. hæver det sig lidt, men i Almindelighed er det lavliggende. Uagtet Haudrup Byes Gorder ere af en fortrinlig Beskaffenhed — den dominerende Jordart er Leer — ere de dog kun ansatte til Tarten $11\frac{1}{2}$. Aarsagen til denne lave Bonitering maa fornemmelig ses i den betydelige Deel af Sognets Areal, som Ulvemosen indtager. Jordbunden i denne Mose bestaaer af sortagtigt Sand, hist og her blandet med Leer og Muld, overalt slap og simpel, og kun lidet skikket til Agerdyrkning, hvormod den indeholder god Engbund. Fremdeles findes her i Sognet de ikke ubetydelige Enge, Rovmosen, Tykkemosen og Bjergengen; det hele Areal af Engbund kan vel anslaaes til 450 Edr. Land, hvoraf omtrent $\frac{1}{4}$ Part er Mose, der

* Det priv. Hartkorn er opført med et lige Beløb i Amtsbluen.
Det upriv. Hrtk. er derimod meddeelt at være:

61 Edr 5 Skpr. = Fdk. 2 Alb.,

men naar dertil lægges den Deel
af Ulvemosens Hrtk., som drives
under de tilgrændende Sogne. 3 — - - 1 — 1 $\frac{1}{2}$ —
udkommer det i Texten aufsørte
Beløb . . . . . 64 Edr. 5 Skpr. 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb.

imidlertid for Størsteparten anvendes som Eng, da den Tørvestjær, som deri findes, er højest ubetydelig. Af Skove og Sør findes ingen; derimod et Par smaa Bække, hvoraf den ene kommer fra Salløv Mark, Snoldeløv Sogn, gaaer i en sydøstlig Retning gjennem Haudrup og Sollerød Sogne, og falder, efter at have optaget en anden Bæk, der kommer fra Rovmosen, Syd for Haudrup By, ud i Kjøge Bugt. Sognets Jorder ere alle udskiftede.

Alle tre Tiender svares af 61 Edr. 5 Skpr. 2 Alb. Hartkorn (jvnf. S. 331*). Kongetinden tilhører Universitetet; den er matriculeret til 18 Edr. Tiendehartkorn, bestyret til Banken for 147 Rbd. 91 f. r. S., og svares af Yderne, efter en i indeboende Aar (1836) indgaaet Accord paa 10 Aar, med 8 Skpr. Byg pr. Ede Hrtk. Kirketinden, der egentlig hører under Vallø Stift, men med hvilken Haudrup Præst efter Resolution af 21 April 1722 er beneficeret, svares af Yderne efter aarlig Accord med 7 Skpr. Byg pr. Ede Hartkorn. Dens Bankhæftelse er 118 Rbd. 35 f. r. S. og det matriculerede Tiendehartkorn 13 Edr. 3 Skpr. Bederlaget for begge Tiender betales efter Capitelstart. Kirken, der ligesom Tienden hører under Vallø Stift, ligger i den vestlige Deel af Byen. Det er en almindelig Landsbykirke uden Mærkeligheder. Den ejer 48 Edr. Land i Kirkeskjensved, skyldsatte til 3 Edr. 1 Skp. 1 Fdk. priv. A. og E. Hartkorn, 38 Edr. Land i Sollerød Sogn, matriculerede til 3 Edr. 6 Skpr. 3 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. upriv. A. og E. Hartkorn og 1 Ede Land paa Hastrup Mark, ansat til 1 Fdk. 1 Alb. Hartkorn. Med den først nævnte Lod er Terfi og Skjensved Præsteembede beneficeret, hvorimod de tvende sidste ere bortfæstede til Haudrup Præst. Fra Haudrup Kirke til Annexkirken i Sollerød er en god Fjærdingvej.

Folkemængden i Sognet udgjorde ved Folketællingen

1834: 280 (i Aaret 1801: 152) Individer *), nemlig af Mandkjen 143 og af Kvindekjen 137. Blandt det anførte Folkeantal findes 2 Indsiddere, 4 Skrædere, 1 Skomager, 1 Hjulmand, 1 Smed, og af Ejendeselsk 12 Karle, 12 Piger og 6 Drenge. Sognet har Jordemoder tilfælles med Sollerød. Med Undtagelse af Haandværkerne ernære Beboerne sig af Landbrug, der dog kun staaer paa et lavt Niveau. Henseende til Cultur staae dette Sogns Beboere, saavel som Annexet Solleröds, noget over den almindelige Landstamme i Sjælland, og ligeledes udmærke de sig, hvad Sædelighed angaaer. Formuestilstanden er ret god.

Sognet udgjør eet Skoledistrict. Skolen har et Til-
liggende af $4\frac{1}{2}$ Ede Land, og besøges af 42 Børn. Ind-
byrdes Underviisning og Gymnastik ere indførte. Læreren
oppebærer den saakaldte Degnetrave istedetsor reglementeret
Len, og han maa svare Rente af 100 Rbd. af Stiftets
geistlige Enkekasses Midler, der indstaae i Skolebygningen.
Skolen ejer ingen Legater. Udgivterne til Skolevæsenet ere

* Folkmængden skulde efter det i Terten Anferte saaledes være
tiltaget 52, ²⁸ pCt. over, hvad Folkmængden i Almindelighed
er tiltaget paa Landet i Sjællands Stift. Dette lader sig
vel tildeles forklare, naar der lægges Mærke til, at Ulvens-
sen siden Folketællingen i Aaret 1801 er blevet opdyrket og
for en Deel bebygget, samt at Sognets Hartkorn er meget
udstykket; imidlertid kunne disse Omstændigheder alene ikke
antages at have frembragt et saa gunstigt Resultat, men
Grunden til dette maa sandsynligvis ogsaa føges deri, at der
siden foranvnte Folketælling er foregaaet en Forandring med
Annecteringen af Haudrup, Solrød, Jersi og Skjensved Sog-
ne, hvorved muligen noget af de paagjeldende Sognes eller
tilgrændsende Sognes Hartkorn kan være blevet taget fra det
ene og lagt til det andet. Dette bestyrkes isrr derved, at
i Skjensved fremkommer en Tilvært i Folkmængden af
257, ¹⁴ pCt. og i Jersi en Afgang af 30, ⁹⁹ pCt., naar Me-
sultaterne af Folketællingerne i Aaret 1801 og 1834 sammen-
lignes med hinanden; og at dette skulde forholde sig rigtigt,
kan dog paa ingen Maade antages.

særdeles trykende, da Districtets Hartkorn kun udgjør 62 Edr.

Bygningsmaaden er den i Sjælland almindelige. Bygningerne ere i Landets Brandcasse forsikrede for 23450 Rbd. Sølv. Paa Bygningerne, Inventariet og Torderne hviler en Prioritetshæftelse af 2322 Rbd. Sedler, 7796 Rbd. 72 f. Sølv og 500 Rbd. d. E., deraf eje private Creditorer 2322 Rbd. Sedler og 3274 Rbd. 72 f. Sølv; Umyndige 300 Rbd. Sølv, og offentlige Stiftelser 4222 Rbd. Sølv samt 500 Rbd. d. E.

Hartkornet er meget udstykket. Til en Gaard kan man i Gjennemsnit regne 6 Edr. Hrk. med et Areal af omrent 100 Edr. Land, hvoraf 30 Edr. Ld. Eng og 10 Edr. Land Mose. Udsæden er 6 Edr. Rug, 12 Edr. Byg, 14 Edr. Havre, 7 Edr. Bælgæd og 3 Edr. Kartofler, som give af Rug, Byg og Havre 7 Fold, af Bælgæd 5 Fold og af Kartofler 10 Fold. Hvede dyrkes kun lidet. Paa en saadan Gaard holdes almindeligtvis 8 Heste, 12 Stk. Hornqvæg, hvoraf 8 Kører, 16 Haar og 6 Sviin. Der tillægges hvert andet Aar et Sol, hvert Aar 3 Kalve, 2 Lam og 6 Sviin.

Drivtsmaaden er: 1. heel Brak; 2. Rug og Hvede; 3. Byg; 4. Erter; 5. Byg; 6. Havre, som udlegges med Kløver i 3 a 4 Aar. I Agerbruget holder man sig til det Gamle; Staldsfodring og Bækeldrvit ere ubekjendte, hver Bonde har vel en Have til sin Gaard, men den maa skjorte sig selv; nogle Lodsejere have i de senere Aar begyndt at lægge Bind paa Treplantning. De kgl. Skatter af en almindelig Gaard ere 54 Rbd. Sedler og Commune-Usgifterne 15 Rbd. Sedler.

Den aarlige Production af Sognet kan anslaaes til 400 Edr. Rug, 800 Edr. Byg, 1000 Edr. Havre, 330 Edr. Erter og Birket og 300 Edr. Kartofler; hvoraf sælges 120 Edr. Rug, 330 Edr. Byg, 250 Edr. Havre, 100 Edr. Erter; Resten, 280 Edr. Rug, 470 Edr. Byg, 750

Edr. Havre, 230 Edr. Carter og Wikker og 300 Edr. Kartostler, medgaaer, til Fodring, Huusholdningsbrug og Naturalpræstationer. Productionen af Smør er ikke af Betydning; den kan højt regnet anslaaes til 12 Edr. om Aaret, hvoraf 3 Edr. sælges. Dvægsalget af Sognets Besætningshold kan antages aarlig at være 6 Heste, 24 Dvægshoveder, 24 fedte Kalve, 24 Sviin og 100 Lam; med Undtagelse af Lam forbruges omtrent et lignende Antal til Slagtning. I hele Sognet findes omtrent 90 Heste, 130 Stk. Hornqvæg, 170 Faar og 80 Sviin.

Sognet danner i Forening med Unneret Sollerød eet Fattigvæsensdistrict, der teller 4 Almisselammer. Disse kostede i Aaret 1834 1½ Ede Rug, 1½ Ede Byg, 1 Ede Malt, 200 Kostdage og i Penge 55 Rbd. 94 f. Fattigvæsenet ejer et lidet Legat, som indestaar i Præstegaarden. Det er fistet af Præsterne Hans Slangerup og Ole Høding, har oprindeligt været 40 Rbd. d. C., men er ved Pengeforandringen indsvundet til 12 Rbd. Sølv, hvilke staar under Fattigcommissionens Bestyrelse.

Sognet udgjør tilligemed Kirkefjensved Sogn det 26de Landlægd af Thune Herred, og hører til Namso-Thune Herreders Jurisdiction. Det ligger i det 3die Valgdistrict for de mindre Landejendoms-Besiddere i Sjællands, Fyens og Lollands-Falsters Stifter.

Forhen har Skjendsved Sogn været annexeret til Haudrup, men ved kongl. Resolution af 17 Februar 1812 blev bestemt, at Sollerød Sogn skulde tillegges Haudrup som Unner, hvorimod Skjendsved Sogn skulde overhaae til Jersø.

Haudrup og Sollerød Pastorat, der i Cancelliet er anset til 200 Rd., beklædes for Tiden af Hr. G. V. J. Storm, der beboer Præstegaarden, som bestaaer af 4 Længder, opførte af Muur- og Bindingsværk; de 3 Længder ere i god Tilstand, hvorimod den 4de kun er maadelig; Bygningerne

afgive i det Hele kun en taalelig Bopæl. Assurancesummén er 2650 Rbd. Sølv; Indlossningssummen 125 Rbd. Sølv; ved Gaarden er en Have paa omtrent $1\frac{1}{2}$ Ende Land.

Præstegaarden selv har kun et Tilliggende af 29 Edr. Land, der skylder af 2 Edr. 6 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb. priv. U. og E. Hrtk., men Kaldet er tillige beneficeret med en Deel andre Loder. I Ulvemosen har det saaledes en Lod paa $25\frac{1}{2}$ Ede Land, der henhører under Præstegaardens foranførte Hartkorn (S. 330), og under Sollerød Sogn en Undnerlod paa 61 Edr. Land, der staar for 4 Edr. 5 Skpr. 3 Fdk. 1 Alb. priv. U. og E. Hartkorn. Som beneficeret med Haudrup Sogns Kirkeiende, har Kaldet derhos tvende Lodder, som tilhøre Sognets Kirke, nemlig paa Snoldelsøhavstrup Byes Mark en Lod paa henved 1 Ede Land, af upr. U. og E. Hrtk. 1 Fdk. 1 Alb. (S. 284), og under Sollerød Sogn 38 Edr. Ld, der ere ansatte til 3 Edr. 6 Skpr. 3 Fdk. $2\frac{1}{8}$ Alb. upr. U. og E. Hrtk. *). Til Kaldet hører saaledes ialt et Areal af $154\frac{1}{2}$ Ede Land **), der skylder af 7 Edr. 4 Skpr. 3 Fdk. priv. og 3 Edr. 7 Skpr. 1 Fdk. $\frac{1}{8}$ Alb. upr. U. og E. Hartkorn — Det Foranførte viser, at Areallet ligger meget adsplittet, og det er ogsaa af denne Grund, at der af samme kun drives $44\frac{1}{2}$ Ede Land, nemlig den egentlige Præstegaards Lod og Lodden i Ulvemosen, under Præstegaarden. — I dette Areal, der for det mesie bestaaer af leerblændet Muld, saaes i Almindelighed 5 Edr. Rug, 10 Edr. Byg, 11 Edr. Havre, 5 Edr. Erter, som give de i Sognet almindelige Yold. Der avles 40 Læs Hø og 70 Læs Halm. Drivtsmaaden er: 1. heel Brak, som gjedes til Vin-

*.) Disse sidste tvende Lodder ere tillagte Kaldet ved et Nescr. af Frederik III, dateret 18 Marts 1651, imod at svare den sedvanlige Afgift til Kirken.

**) Fra Stedet er der vel kun opgivet 130 Edr. Ld., men dette hidhører derfra at Embedets Andeel i Ulvemosen er forglemt.

tersæd; 2. Rug; 3. Byg; 4. Erter; 5. Byg; 6. og 7. Havre med Kløver, som udloegges i 4 Aar. Besætningen bestaaer af 5 Heste, 8 Kør, 10 Haar og 6 Svii.

Af det øvrige Areal er en Deel af Solrød Annexjorder med det kongl. Rentekammers Tilladelse bortfæstet deels til en Bonde mod en aarlig Afgift af 20 Edr. Byg, betalt efter hvert Aars Capitolstart, deels til en Huusmand, som aarligten svarer en Afgift af 4 Edr. Byg, ligeledes betalt efter hvert Aars Capitolstart; Brugerne udrede derhos selv de kongl. Skatter. Resten af Annexjorderne er, ligesom Haudrup Kirkejord i Solrød Sogn, lejet bort deels paa visse Aar, deels for Præstens Embedstid. Af Lodden paa Snoldeløvhastrup Mark, som er bortfæstet, har Kaldet for Tiden et aarligt Bederlag af 4 Læs Tørv.

Kaldet er, som foran bemærket (see S. 332), beneficeret med Kirketienden af Haudrup Sogn, og ligeledes med Præstetienden saavel af dette som af Sollerød Sogn, der oppebæres af tilsammen 213 Edr. 5 Skpr. 3 Fdk. 2½ Alb. Hartkorn, nemlig for Haudrup Sogn af 61 Edr. 5 Skpr. 2 Alb. Hartkorn, behæftede til Banken for 147 Rbd. 91 f. r. S., og for Sollerød Sogn af 152 Edr. 3 Fdk. ¾ Alb. Hartkorn, behæftede for 365 Rbd. 4 f. r. S. Kun med Beboerne af Ulvemosen haves confirmeret Tiendeforening, hvorefter disse yde 6 Skp. Byg pr. Ede Hrtk.; den øvrige Tiende oppebæres, efter aarlig Accord, almindeligvis med 7 Skpr. Byg pr. Ede Hrtk., og kan det hele aarlige Beløb af samtlige tre Tiender, hvormed Præsten er benificeret, udgiøre 240 Edr. Byg, der betales efter Capitolstart. Øvægtinden og Smaaredsel kunne aarlig beløbe sig til 30 Rbd.

I Refusioner nyder Kalvet af Glostrup Sogn 4 Edr. Byg (S. 30) *) og af Vagerup Sogn $1\frac{2}{3}$ Ede Rug, hvilke

*) Refusionen af Glostrup Sogn er nemlig bestemt til et Pund Byg; det vil her sige 4 Edr. (jvns. 1 Deel S. 172).

Refusioner betales efter hvert Aars Capitelstart; fremdeles af herfølge Sogn 100 Rbd. Sølv, der betales i hvert Aars 11 December Termin *). Offer og Accidentier kunne an- slaaes til 100 Rbd. Af Walls Stift faaer Præsten et aar- ligt Deputat af 3 Favne Brænde, som han dog selv maa lade skove og hente. Huusmaend forrette aarlig 10 Høstdage.

De egentlige Præstegaardsjorder, som ved Taxationen af 1802 vurderedes til 100 Rdlr. pr. Ede Land, ere behæf- tede til Banken med 528 Rbd. r. S., og Solrød Unnerjord med 452 Rbd. 38 f. r. S. De kongl. Skatter, samt Renterne af Jordernes og Tiendernes Bankhæftelse, ere 97 Rbd. 6 f., Com. Afg. 26 Rbd. og Exp. 14 Rbd. Præsten har derhos endelig at udrede Reate af 12 Rbd., Fattigvæsenet tilhørende, som indestaae i Præstegaarden. Paa Kaldet ere for nærværende Tid tvende Enker; den ene erholder Pension af den gejstlige Enkekasse, men til den anden svarer Præsten i aarlig Pension 36 Edr. Byg, betalt efter hvert Aars Capi- telstart.

XI. Solrød eller Sollerød Sogn

har mod Nord Haudrup og Carlstrup Sogne, mod Øst Kjøge Bugt, mod Syd Tersi Sogn og mod Vest Haudrup Sogn. Sognet har sit Navn efter dets eneste By,

Solrød, der ligger $4\frac{1}{4}$ Miil fra Kjøbenhavn, $1\frac{1}{2}$ Miil fra Kjøge, $\frac{1}{4}$ Miil vesten for Kongevejen til Kjøge, og lige ved Landevejen fra Kjøge til Roeskilde. Byen har et Areal af 1780 Edr. Land, der ere skyldsatte til 5 Edr. 1 Skp. 2 Fdk. 2

---

*) Denne Refusion erholdt Kaldet i Aaret 1762.

Alb. priv. samt 152 Tdr. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. upriv. A. og E. Hrk. *), og fordelede paa 44 Matr. No. Ved Taxationen i Aaret 1802 blev Hartkornet vurderet til 400 Rd. pr. Tde. Af det priv. Hartkorn hvile 4 Tdr. 5 Skpr. 3 Fdk. 1 Alb. paa Haudrup Præstekalds Annexlod, 61 Tdr. Land, der er ubebygget, og hvormøn iovrigt maa henvises til S. 336 og 337; Resten, 3 Skpr. 3 Fdk. 1 Alb., salder paa en Valls Stift tilhørende Eng, Karsmose kaldet, der indtager et Areal af 25 Tdr. Land, af hvilket intet dyrkes; Hosletten bortsælges derimod aarlig og Eftergrøsningen bortlejes. Af det upriv. Hartkorn hviler 3 Tdr. 6 Skp. 3 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb. paa 38 Tdr. Land, der tilhøre Haudrup Kirke; Lodden er ubebygget, og bortsæt til Haudrup Præst (jvns. S. 336). Det øvrige upriv. Hartkorn hviler paa 21 Gaarde og 20 Huse, samtlige Arvefæstere under Kjøbenhavns Magistratsgodts. Med Hensyn til Huusbeboerne maa det dog bemærkes, at de 19 kun have simpelt Fæste paa Huusbrygningerne, hvorimod den 20de ejer Bygningen. Een Gaard har over 11, 14 over 7,

*) I Amtsstuuen er det priv. Hartkorn opgivet at være:

4 Tdr. 7 Skpr. 1 Fdk. 1 Alb.,

men heri er ikke indbefattet . . - 2 - 1 - 1 - ,

som Valls Stift ejer her i Sogn-

net; lægges dette Hartkorn til

Amtsstuens, udkommer det i

Terten anførte Belob . . . 5 Tdr. 1 Skp. 2 Fdk 2 Alb.

Det upriv. Hartkorn er i

Amtsstuuen opført med . . . 148 Tdr. 1 Skp. 3 Fdk. $1\frac{1}{2}$ Alb.

Naar hertil lægges Hartkornet

paa en Haudrup Kirke tilhøren-

de Lod, hvilket, som sorterende

under Valls Stift, er udgaet

fra Amtsstudistrictet, nemlig .

3 - 6 - 3 - 2 $\frac{1}{2}$ -

udkommer netop det i Terten

opførte Belob . . . . 152 Tdr. - Skpr. 2 Fdk. $2\frac{1}{2}$ Alb.

1 over 5, 2 over 4, 1 over 3 og 2 paa 1 Ede Hartkorn. Af husene er 1 paa 4 Skpr., 17 hvert omrent paa 3 Skpr. 2 Fdk., og 2 hvert omrent paa $1\frac{1}{2}$ Skp. Hartkorn. Huse med Jord uden Hartkorn findes ikke, derimod 5 jordløse Huse, der alle haves i simpelt Fæste, nemlig 3 under Bonderne, 1 under Vallø Stift og 1 under Præsteembedet i Haudrup. 8 Gaarde og 6 Huse ere udflyttede. I Byen ligger fremdeles Kirken, Skolen og en Jordemoderbolig. Under Solrød drives 3 Skpr. af Snoldeløvhastrup Byes Forder.

Paa en Londe Hartkorn kommer omrent 11 Edr. Ed. Bakker findes ikke, med Undtagelse af enkelte Kjæmpehøje N. og N. Ø. for Solrød. Forderne ere sterkt lererede, jevne og lave, alle udskiftede og taxerede til $14\frac{1}{2}$. Sognet gjen-nemskjæres af de to under Haudrup Sogn (S. 332) om-talte Bække, hvoraf den ene for en Deel danner den nord-lige Grænde af Sognets vestligste Deel mod Haudrup, og gaaer gjennem selve Solrød By; de forene sig derpaa, og falde samlede ud i Kjøge Bugt. Langs med disse Bækkes Bredder findes god Engbund, der vel kan udgjøre 60 Edr. Land, saa at hele Sognets Engbund, Karsemosen indbefat-tet, kan anslaaes til 85 Edr. Land. Af Tørvemoser, Sko-ve eller Søer findes ingen. Foruden den Græsning, som Engeste yde, ejer Sognet $154\frac{1}{2}$ Ede Land af Strandmar-ken Jernen, hvilket Areal tilhører Staden Kjøbenhavn, og fæstes i Fællig af Gaardmændene til Græsning. Disse Gaard-mænd bruge fremdeles i Fællig Byens Threjord 11 Edr. Ed. Kongevejen samt Strandvejen fra Kjøbenhavn til Kjøge gaaer over Sognets Forder fra N. til S.; med førstnævnte Vej forener sig omrent midt i Sognet Landevejen, der fører fra Noeskilde til Kjøge.

Kirken ligger i den vestlige Deel af Byen, en god Fjer-dingvej fra Haudrup Kirke, hvortil den er Annex, og tilhører Vallø Stift, som har jus proponendi. Den har 2de

Klokker, men iøvrigt ingen Mærkeligheder, naar undtages en muret Begravelse, hvori nogle Præster af Navnet Kaa- lund ere nedsatte. — Alle tre Tiender sovares af 152 Edr. 3 Fdk. $\frac{3}{4}$ Alb. Hartkorn *). Kongetienden tilhører Kjøben- havns Universitet, og Kirketienden Valls Stift; hün er ma- triculeret til 22 Edr., og denne til 26 Edr. 3 Skpr. Tien- dehartkorn. Tienderne, der ere behøftede til Banken med resp. 365 Nbd. 4 f. og 292 Nbd. 3 f. r. S., erlægges af Yderne, efter beständig Accord, hver med $7\frac{1}{2}$ Skp. Byg pr. Dde Hrk., betalbar efter hvert Aars Capitelstart. Om Præstetienden, og hvorledes den oppebærer, er det Fornødne anført S. 337.

Ved Folketællingen i Aaret 1834 befandtes Sognets Folketal at udgjøre 526 (i Aaret 1801, 217**) Personer, af Mandkjøn 280, af Kvindeskjøn 246. Sognet har en Sor- demoder, 1 Smed, 2 Hjulmænd, og af Lyhende 20 Karle, 30 Piger og 20 Dreng. Indsiddere findes ikke. Skjøndt Sognet støder op til Havet, benyttes Fiskeriet ikke, hvor- til vel Aarsagen for en stor Deel maa føges i det lave Vand; Landbrug er den eneste Næringsvej, og, hvad Be- boernes Cultur og Sædelighed angaaer, refereres til hvad desangaaende er bemærket under Hovedsognet. Formuestil- standen er særdeles god.

Sognet danner et Skoledistrict. Skolen, der besøges

*) Det tiendeydende Hartkorn stemmer paa 1 Alb. når med det upriv. (S. 339).

**) Efter de anførte Angivelser skulde saaledes Sognets Folke- mængde i en Tid af 33 Aar være tiltaget 142, ^{40} pEt. eller 111, ^{28} pEt. mere, end Folkeantælden paa Landet i Gjen- nemsnit er tiltagen; dette kan næppe antages, men i denne Anledning maa Forfatteren tillade sig at henvise til hvad der er bemærket under Haudrup Sogn S. 332 *).

af 47 Børn, har et Tilliggende af 5 Edr. Land. Indbyrdes Underviisning og Gymnastik ere indførte. Læreren oppebærer den saakaldte Degnetrave, der omtrent udgjør den reglementerede Løn.

Bygningerne ere forsikrede for 41740 Rbd. Sølv, og i dem, Gorderne og Inventariet staaer et Prioritetsbeløb af 150 Rbd. Sedler og 700 Rbd. Sølv, der tilhøre Private.

Af den foranførte Liste over Sognets Hartkorn vil det erfares, at det ikke juft er meget udstykket. De fleste Gaarde have 7 til 8 Edr. Hartkorn med et Areal, der varierer mellem 80 og 90 Edr. Land; deraf kan Engbunden omtrent udgjøre 4 Edr. Land; Resten er Agerjord, hvorved dog maa bemærkes, at den Andeel, som Sognet ejer i „Jernet“, og som i Gjennemsnit regnet kan ansættes til 7 Edr. Land pr. Gaard, ikun anvendes til Græsning. En saadan Gaard saaer 10 Edr. Rug, 12 Edr. Byg, 14 Edr. Havre, 6 Edr. Erter, 2 Edr. Birk og 3 Edr. Kartofler, som give efter Rug, Byg og Havre 7 Fold, efter Erter og Birk 5 Fold og efter Kartofler 10 Fold. Der holdes 8 Heste, 14 Dvægshøveder, 16 Faar og 6 Sviin. Der tillægges hvert andet Aar 1 Fold og hvert Aar 3 Dvægshøveder, 4 Faar og 6 Sviin.

Man driver Gorderne her i Sognet som i Hovedsognet, og det Samme, hvad der er bemærket om Agerbruget, gjelder ogsaa for dette Sogn. Staldfodring eller Vereldrvirt bruges ikke. De kgl. Skatter af en Gaard paa 8 Edr. Hartkorn ere 80 Rbd. Sedler, og Commune-Afgivterne $\frac{1}{2}$ derimod.

Totalproductionen af Sognet kan anslaaes til 1600 Edr. Rug, 1700 Edr. Byg, 1800 Edr. Havre, 680 Edr. Erter, 230 Edr. Birk, 680 Edr. Kartofler og 35 Edr. Smør; der sælges 460 Edr. Rug, 680 Edr. Byg, 450 Edr. Havre, 170 Edr. Erter og 8 Edr. Smør; til Fodring, Huusholdningsbrug og Naturalpræstationer medgaae 1140 Edr. Rug, 1020 Edr. Byg, 1350 Edr. Havre, 510

Edr. Græter, 230 Edr. Bikker, 680 Edr. Kartofler og 27 Edr. Smør. Her findes ialt 180 Heste, 300 Dvægshøveder, 360 Faar og 130 Sviin. Af disse Kreaturer sælges aarlig 50 Stkr. Hornqvæg, 12 Heste, 100 fede Kalve, 50 fede Sviin og 250 Faar og Lam. Til Slagting medgaaer 140 Faar og Lam, samt 100 Kalve og 100 Sviin.

Angaaende Fattigvæsenet henvises til Hovedsognet. Fattigvæsenet hæver den halve Rente af tvende Legater, nemlig Præsten Niegelsens Legat paa 60 Sklr. og en ubenævnt Bondes Legat paa 20 Sklr.; den anden Halvdeel tilfalder Jersi Sogn, med hvilket Solrød forhen var annexeret. Legaterne ville iovrigt blive nærmere omhandlede ved først nævnte Sogn.

Sognet udgjør det 27de Landlægd af Thune Herred, og hører til Ramsø-Thune Herreders Jurisdiction. Det hører til det 3die Valgdistrict for de mindre Landejendomsbesiddere i Sjællands, Fyens og Lollands-Falsters Stifter.

XII. Jersi Sogn

grænser mod N. til Sollerød Sogn, mod V. til Kirke Skjendsved Sogn, mod S. til Højelse og Ølsemagle Sogne i Ramsø Herred, og mod Ø. til Kjøgebugt. Fra Ramsø Herred er det skilt ved Skjendsved-Ua.

Jersi er Sognets eneste By. Den ligger næsten $\frac{1}{2}$ Miil vesten for Kjøge Hovedlandevej, $4\frac{1}{2}$ Miil fra Kjøbenhavn og 5 Fjærdingvej fra Kjøge. Sognet og Byen har et Areal af 1693 Edr. Land, der skyldte af 7 Edr. 2 Fdk. 1 Alb. priv. og 149 Edr. 1 Skp. $2\frac{7}{24}$ Alb. upr. A. og E.

Hrtk.*), hvilket Areal er fordeelt paa 57 Matr. No.; Hrtk. blev i Aaret 1802 taxeret til 400 Rdl. pr. Dde. I Byen findes Kirken, Præstegaarden, en Skole, et Fattighuus, 6 Selvejergaarde, 5 Arvesætsgaarde under Kjøbenhavns Magistratsgods, 4 Arvesætsgaarde af Kjøbenhavns Universitets Bogtrykkergod, 1 Arvesætsgaard under Noeskilde Domkirke, 8 Fæstegaarde, nemlig 1 under Universitetets Bogtrykkergod, 1 under Domkirken, 1 under Gundersløvholms Gods, 2, der besiddes af private Mand i Kjøbenhavn, 1 under Walls Stift, 1 under Spanagergaards Gods og 1 under Gamle-Kjøgegaards Gods; 4 Huse med Hrtk. og Jord, nemlig 1 Selvejerhuus, 1 Arvesætehuus under Universitetets Bogtrykkergod og 2 Arvesætehuse under Noeskilde Domkirke; 12 Huse med Jord uden Hrtk., nemlig 5 under Universitetets Bogtrykkergod, hvoraf 4 have Arvesæte og 1 simpelt Fæste, samt 1 Selvejerhuus og 6 Fæstehuse, hvoraf 1 nader Gundersløvholms Gods, 1 under en privat Mand i Kjøbenhavn, 1 under Domkirken, og 3 under Sta-

*) Det priv. Hrtk. er i Amts-							
stuen opgivet at være	6	Ddr.	7	Skp.	=	Fde.	1 Allb.;
naar dertil lægges	=	-	1	-	2	-	= - ,
som hviler paa den forrige Deg-							
nelod og ikke er regnet med i							
Amtsstuen, udkommer, som i							
Terten anført, ...	7	-	=	2	-	1	-
Efter Amtsstuens Opgivende							
skulde Sognets upriv. A. og							
E Hrtk. kan være	143	-	6	-	=	-	$\frac{1}{8}$ -
Grunden til denne Difference							
ligger deri, at i Amtsstuen ikke							
er medregnet det Hrtk., . . .	5	-	5	-	3	-	$2\frac{5}{8}$ - ,
Walls Stift har her i Sog-							
net; adderes dette til Amtst-							
stuens, udkommer	149	Ddr.	3	Skp.	3	Fde.	$2\frac{3}{8}$ Allb,
der paa lidet nær stemmer med hvad i Terten er anført.							

den Kjøbenhavn; endelig af jordløse Huse 32, deraf ere 4 Selvejendom, 1 Arvesæste under Universitetet, 11 simple Fæstehuse, nemlig 8 under Vallø-Stift, 1 under Gamlekjøsgaard, 1 af en privat Mand i Kjøbenhavn, og 1 af Domkirken; de øvrige 16 ere kun Lejehue, og tilhøre Gaardboerne i Byen, hvilken saaledes ialt har 24 Gaarde, 4 Huse med Hrkt. og Jord, 12 Huse med Jord uden Hrkt. og 32 jordløse Huse. Af det poiv. Hrkt. hviler 6 Tdr. 7 Skp. 1 Alb. paa Præstegaarden, og 1 Skp. 2 Fdk. paa Degneembedet med 1 Tde Land, der bruges i Forening med Skoldden 4 Tdr. Land; det upriv. Hrkt. hviler paa de 24 Gaarde og 4 Huse med Hrkt.; 1 Gaard har over 10, 3. o. 9, 7 o. 7, 2 o. 6, 4 o. 5, 4 o. 4 og 2 o. 2 Tdr.; 1 er paa 1 Tde Hrkt. Af Husene med Jord have de fleste 2 til 3 Tdr. Land; enkelte noget mere. — 9 Gaarde og 5 Huse ere udflyttede. Byens Hartkornsbrugere ejer i Fælledsskab 7 Tdr. Land Engbund, hvori de ere lodtagne efter Hrkt., men som aarlig overdrages den, der holder Byens Tyre.

Paa een Tde Hrkt. kommer noget over 11 Tdr. Ld. Jordsmonnet er sladt og sidt, især mod Syd; den dominerende Jordart er stærkt leret Muld; det er i Matriculen taxeret til $13\frac{1}{2}$. Skove og Søer mangler Sognet ganske. Langs med Sognets sydlige Grændse gaær Skjendsved Aa, der kommer fra Hønse Mark, skiller saavel dette, som Skjendsved Sogn fra Ramsø Herred, og falder, efter at have optaget en liden Bæk, som løber gjennem Jersi By ud i Kjøge Bugt. Med Engbund er Sognet godt forsynet; ved Bredderne af Skjendsved Aa har Sognet flere samlede Moser og Enge af ikke ubetydeligt Areal, som Hyllemosen paa 36 Tdr. Land, Lillesletterne 20 Tdr. Land, Græskisterne 15 Tdr. Land, Stormosen, Gammelmosen, tilsammen omtr. 300 Tdr. Land, og kan det hele samlede Areal af Mose- og Eng-Bund vel anslaaes til 550 Tdr. Ld., hvoraf omrent $\frac{1}{3}$ er Mose, der afgiver fornødent Tørvestkær. En Deel af Engbunden er god, men en Deel er

ogsaa af simpel Beskaffenhed, hvilket især gjelder om Strandgræsningen „Fernet“, der mere maa betragtes som Hedenmark, end son Eng. Saavel Kongevejen som Strandvejen til Kjøge gaae over Sognets Forder.

Kirken, som tilhører Vallø Stift, der udover jus proponeudi til samme, ligger midt i Byen. Den har to Klokker, men forresten ingen Mærkeligheder. Paa den ene Klokke staar nogen ulæselig Munkeskrift. Sognets tiendeydende Hrt. er 149 Ddr. 3 Skp. 2 Fdk. 2 Alb.*). Kongtienden ejes af Universitetet; dens Bankhæstelse er 358 Rbd. 67 f. r. S. og dens matriculerede Tiende-Hrt. 24 Ddr.; den oppebæres med $6\frac{1}{2}$ Skp. Byg pr. Ede Hrt. Kirketienden, der tilhører Vallø Stift, er matriculeret til 29 Ddr. Tiende-hrt., og behæftet til Banken med 286 Rbd. 92 f. r. S.; den svares af Øerne efter bestandig Accord med $6\frac{1}{2}$ Skp. Byg pr. Ede Hrt. Begge Tiender betales efter hvert Aars Capitulstart. Om Præstetienden vil det fornødne findes bemerket under Kaldet. Fra Kirken til Annexkirken Skjendsved er $\frac{1}{2}$ Mil.

Bed Folketællingen i Aaret 1834 besandtes Folkemængden at bestaae af 219 Personer, af Mandkjøn 107 og af Kvindekjøn 112; i Aaret 1801 fandtes her derimod 313 Individer**).

Af Haandværkere har Sognet 3 Hjulmænd, 2 Smede, 1 Bæver og 1 Skomager; af Æyende 23 Karle, 23 Piger og 23 Dreng; Resten lever ene af Agerbrug. Beboernes Culturtilstand hæver sig ikke over den sjællandske Bon-

*). Dette stemmer med hvad der i Noten S. 344 er anført

**) Af Folkemængden saaledes her i Sognet skalde være aftaget 30,ºº Procent siden 1801, kan imidlertid ikke antages, men Grunden hertil maa formeentlig søges i hvad der S. 332 *) under Haudrup Sogn er relevaret.

des i Almindelighed; deres Cædelighed er ulastelig, og Belstanden jevn god.

Skoledistrictet bestaaer af Jersi Sogn og By. Skolen har et Tilliggende af 5 Edr. Land med fornøden Have, og besøges af 60 Børn. Indbyrdes Undervisning og Gymnastik ere indførte. Læreren oppebærer Degnetraven istedet for reglementeret Løn. Dette Skoleembede har forresten et Gode, som faa andre Skoleembeder ere i Besiddelse af, nemlig et Enkesæde for Lærerens Enke.

I Landets Brandcasse ere Sognets Bygninger, der ere af almindelig sjællandsk Bygningsmaade, forsikkrede for 46660 Rbd. Sølv. Paa dem, Jorder og Inventarium hviler en Prioritetshæftelse til Beløb 1949 Rbd. Sedler og 1858 Rbd. 39 f Sølv; af disse Summer eje private Creditorer 850 Rbd. Sedler og 50 Rbd. Sølv; Umyndige 1099 Rbd. Sedler og 1055 Rbd. 39 f Sølv, og offentlige Stiftelser 753 Rbd. Sølv.

Sognets Jorder ere kun lidet udstykkede. Af det Foregaaende vil erfares, at en Middelgaard staaer for 7 Edr. Hrft., til hvilken kan regnes et Areal af nogle og 70 Edr. Land, hvoraf 20 Edr. Ed. Eng og 5 Edr. Ed. Mose. En saadan Gaard saaer gjerne omtrent 7 Edr. Vintersæd, forstørsteden Rug, 10 Edr. Byg, 12 til 16 Edr. Havre, 7 Edr. Bælgæd og 1 Ede Kartofler; denne Udsæd giver efter Rug 7 Fold, efter Byg 8 Fold; efter Havre 6 Fold, efter Bælgæd 6 Fold og efter Kartofler 10 Fold. Der avles omtr. 40 Læs Hø og 80 Læs Halm à 60 Lpd. pr. Læs. Besætningen er 8 Heste, 10 Kør, 12 Faar og 6 Sviin; der tillægges hvert Aar 2 Kalve, 4 Faar, 6 Sviin, og hvert andet Aar et Føl. Jorderne ere udskiftede, og drives i Almindelighed saaledes: 1. heel Brak; 2. Rug, hvortil gjødes; 3. Byg; 4. Græster; 5. Byg; 6 og 7. Havre, udlagt med Klever i 3 Aar. I Henseende til Landbruget holder man sig til det Gamle; til Staldfodring fjender man Intet, og med Havedyrkning og Træplantning gaaer det kun langsomt fremad. Skat-

terne af en Gaard paa 7 Edr. Hrsk. beløbe sig til 70 Rbd. og Commune-Afgifterne til 16 a 18 Rbd., begge Dele i Sedler.

Den aarlige Production i Sognet kan anslaes til 1248 Edr. Rug, 1872 Edr. Byg, 2496 Edr. Havre, 585 Edr. Werter, 351 Edr. Vikker, 390 Edr. Kartofler, 78 Lpd. uheglet Hør og 156 Fjerdinger Smør. Heraf sælges 585 Edr. Rug, 702 Edr. Byg, 585 Edr. Havre, 195 Edr. Werter og 40 Fjerdinger Smør; det Øvrige, 663 Edr. Rug, 1170 Edr. Byg, 1911 Edr. Havre, 390 Edr. Werter, 351 Edr. Vikker, 390 Edr. Kartofler, 78 Lpd. Hør og 116 Fjerdinger Smør, forbruges til Saasæd, Natural-Præstationer, Fodring og Fedning af Kreaturer og til Huusholdningen. I Sognet findes 156 Heste, 234 Stykker Hornqvæg, 234 Faar og 156 Sviin.

Tersi Sogn danner i Forening med Unneret Skjendsved eet Fattigvæsensdistrict, der bestyres paa lovbefalet Maade. De Fattiges Amtal udgjør for Tiden i begge Sogne 10 ordinaire og 5 extraordinaire Lemmer, hvis Underholdning aarligten kostet i Penge 92 Rbd. 34 ½, og i Naturalier 1098 Kostdage, 7 Edr. $3\frac{1}{2}$ Skp. Rug, ligesaa megen Byg og 6 Skpr. Malt; Hospitaler findes ikke, men derimod et Fattighuus i Tersi, der rummer 3 Familier. Tersi Sogn har to Legater, nemlig afdsde Pastor Riegelsens, stort 40 Rbd. Sølv, skjenket ved Gavebrev af 30 April 1763, og en ubencævnt Bondes 13 Rbd. 2 Mk., for hvilket ingen Foundation gives. Begge indestaae i Tersi Præstegaard; den halve Deel af den aarlige Rente uddeles under Fattigcommissionens Bestyrelse til Sognets Fattige, den anden Halvdeel kommer derimod Solrød Sogn, der forhen var annexeret med Tersi Sogn, tilgode (S. 343).

Sognet er det 28de Landlægd af Thune Herred, Roeskilde Amt, og hører til Ramsøe-Thune Herreders Judrisdiction. Det hører til det 3die Valgdistricc for de mindre Landejendomsbesiddere i Øststerne.

Terså Sogn udgjør i Forening med Kirke Skjendsved eller Skjendsved Sogn et Pastorat. Indtil 1812 havde Sognet Solrød Sogn til Annex, men ved kongl. Resolution af 17 Februar i bemeldte Aar blev det befalet, at Solrød skulde forenes med Haudrup og Skjendsved derimod med Terså Sogn.

Kaldet, som for Tiden beklædes af Hr. Pastor S. Gammelød, er nu i Cancelliet ansat til 350 Rd. (forhen til 400 Rd.). Præstegaarden, der er assureret for 3650 Rd. Sølv, og hvortil hører en smuk Have paa $1\frac{1}{2}$ Dende Land, bestaaer af 4 Længder, straatækkede og opførte af Muur- og Bindingsværk; den afgiver en bequem Bopæl. Indløsningssummen er 500 Rd. Sølv.

De egentlige Præstegaardsjorder skylder af priv. A. og E. Hartkorn 6 Tdr. 7 Skpr. : Alb., der hvile paa et Areal af 57 Tdr. Land, men Kaldet er desforuden beneficeret med 3 Tdr. 1 Skp. 1 Fdk. priv. A. og E. Hartkorn, der falder paa et Areal af 48 Tdr. Land, som ligger i Skjendsved Sogn og tilhører Haudrup Kirke (S. 351). Af det samlede Areal, 105 Tdr. Land, der ved Taxationen af 1802 vurderedes til 100 Rd. pr. Tde, er 6 Tdr. Land god Engbund, 5 Tdr. Lyngjord og $1\frac{1}{2}$ Tde Mose, der forhen har afgivet Tørvestkær, men hvilket nu er opfkaaret; Resten er Agerjord af samme Beskaffenhed som Sognets, hvis Drivtsmaade ogsaa følges. Udsæden er 10 Tdr., deels Hvede, deels Rug, 12 Tdr. Byg, 14 til 16 Tdr. Havre, 10 Tdr. Græter og Bikker, og 2 Tdr. Kartofler, der give de i Sognet sædvanlige Hold. Af Hø avles 40 Læs og af Halm 100 Læs. Der holdes 9 Heste, 15 Dyceghøveder, 20 Faar og 8 Sviin *).

Kaldet nyder Præstetienden af begge Pastoratets Sogne, tilsammen 249 Tdr. 7 Skpr. 2 Fdk. Hartkorn, der ere

---

I folge Matricul-Contoirrets Registre skal Præsteembedet eje 2 jordløse Gæstehuse i Terså By, men efter Hr. Pastor Gammeløds Paastand har Kaldet aldrig ejet disse Huse.

behøftede til Banken for 599 Rbd. 81 f. r. Sølv. Tiden oppebører in natura og kan anslaaes til $6\frac{1}{2}$ Skp. Byg pr. Dde Hrtk., eller i det Hele til 203 Ddr. 1 Skp. Byg. I Resfusion for Skjendsved Kirketiente, med hvilken Kaldet forhen har været beneficeret, har det af Vallø Stift 8 Ddr. Byg., som betales efter hvert Aars Capitelstart. Offer, Døegtiende og Smaaredsel kunne omrent belebe sig til 130 Rbd. om Aaret, og af Pastoratets Huuusmænd forrettes 24 Hostdage.

De kongl. Skatter af Tienderne og Forderne, paa hvilke sidste hviler en Bankhæftelse af 873 Rbd. 14 f. r. Sølv, udgjøre 100 Rbd.; Expenser 14 Rbd. og Communeafgivter 12 til 14 Rbd. Paa Kaldet er for Tiden ingen Enker. Artillerihesi holdes.

XIII. Kirkeskjendsved eller Skjendsved Sogn
grænser mod N. til Haudrup, mod V. til Ørsted, mod S. til Ejby og Højelse og mod Ø. til Gersi Sogne. Fra Ramso Herred er Sognet skilt ved Skjendsved Åa. Sognet indeholder fun

Kirkeskjendsved eller Skjendsved By, der staaer for 3 Ddr. 1 Skp. 1 Fdk. priv. og 100 Ddr. 3 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb. upriv. A. og E. Hartk.*) med et Areal af $1133\frac{1}{2}$

*) Det priv. A. og E. Hartk. er opført med samme Belob i Amtsstuen som i Texten, men det upriv. fun med

65 Ddr. 1 Skp. = Fdk. 1 Alb.,

men hertil maa lægges det under Vallø Stift sorterende Hartkorn, der, som østere bemærket, er udgaet fra Amtsstuen; dette udgjør . . . . . 34 - 7 - 2 - 1 - ,
og det upriv. A. og E. Hartkorn bliver saaledes . . . 100 Ddr. = Skp. 2 Fdk. 2 Alb.; den ikke betydelige Difference maa antages at hidregts fra det Hartkorn, som hviler paa Ulvemosen, af hvilken en Del herer her under Sognet (jvns. S. 330).

Ødr. Land, fordeleste paa 39 Matr. No.; Hartkornet blev i Aaret 1802 tareret til 350 Rdsl. pr. Ede. Byen ligger $4\frac{1}{2}$ Miil fra Kjøbenhavn, 2 Mile fra Roeskilde og 5 Fjerdningevej fra Kjøge, og paa dens Areal findes Kirken, en Skole, 23 Gaarde, 6 Huse med Hartkorn og Jord, 3 Huse med Jord uden Hartkorn og 10 jordløse Huse. Af ubebyggede Lodder findes her 3. Det priv. Hartkorn hviler paa Haudrup Kirkes*) Jord, hvormed Præsten i Tersi er beneficiet (S. 349); det upriv. paa de ovenansørte Gaarde og Huse. 15 Gaarde ere Selvejendom, hvorved dog maa bemærkes, at den ene af disse Gaardlodder ejes af en simpel Huusfæster af Vallø Stift; Universitetet ejer 1 Arvesæstegaard og 2 Fæstegaarde, Staden Kjøbenhavn 1 Arvesæstegaard og Vallø Stift 4 Fæstegaarde. Af Huse med Hartkorn ere 3 Selvejere, og 3 simple Fæstere under Vallø Stift; de ansørte 3 Huse med Jord uden Hartk. ere simple Fæstere under Kjøbenhavns Universitet; alle de jordløse Huusmænd ere ligeledes simple Fæstere, nemlig 5 under Vallø Stift og 5 under Kjøbenhavns Magistratsgod; dog have 3 af disse hver en af de ovenberørte ubebyggede Lodder, resp. paa 5, 4, og 1 Skp. Hartkorn, som de besidde med fuldkommen Ejendomsret, saaledes at de altsaa ere Fæstere af Bygningerne og Ejere af Lodderne. 1 Gaard har over 10, 2 lige 9, 4 over 8, 2 over 5, 2 over 4, 2 over 3, 2 lige 2, og 8 over 1 Ede Hartkorn; af Husene have 4

*) I Matrikul Contoiret er denne Lod anført at tilhøre Haudrup Kirke; i en Indberetning til Sjællands Bisop om da-værende Haudrup og Skjendsved Sognekalds Indtægter, er den derimod anført at tilhøre Skjendsved Kirke. Dette sidste synes ogsaa at være det rigtigste, da den i modsat Fald maatte have været henlagt til Haudrup Kaid, der er beneficiet med sidstnævnte Sogns Kirketiende. Med Hensyn til at Vallø Stift ejer saavel Haudrup, som Skjendsved Kirketiende, er Sagen for saavidt ligegeyldig.

over 3, 1 over 2 og 2 over 1 Skp. Hartkorn. 10 Gaarde og 5 Huse ere udflyttede.

Jorderne ere næsten overalt jevne, og bestaae af en leerblandet Muld; de ere i Matriculen taxerede til 15. Bakker, Skove, Søer, eller Uaer findes ikke. Kun mod Syd berøres Sognet af en Ua, Skjendsved Ua, der danner Grændsejellet mod Ramss Herred, og hvis Løb findes fuldstændig beskrevet under Tersi Sogn. Med Engbund er Sognet kun farveligen forsynet; det hele Areal kan neppe anslaaes til 70 Edr. Ed., og af Tørvemoser findes aldeles ingen. Gjennemsnitsarealet af Tønder Land paa 1 Tønde Hartkorn er omtrent 11 Edr.

Konge- og Kirketienden oppebæres hver for sig af 100 Edr. 3 Skpr. 3 Fdk. 1 Alb., og hiin er matriculeret til 14 Edr. og denne til 12 Edr. 3 Skpr. Tiendehartkorn; de ere behøftede til Banken, resp. med 241 Rbd. 14 f. og 192 Rbd. 88 f. r. S. Den Første tilhører Universitetet, den Sidste Vallø Stift, og de oppebæres begge, hver for sig, med 6 Skpr. Byg pr. Ede Hrk., betalt efter hvert Aars Capitelstart. Kirken, der ligger nordvestlig udenfor Byen, ejes af Vallø Stift, der udover jus proponendi til samme. Det er en meget smuk lille Kirke, forskjønnet med en ny Altertavle. Fra den til Hovedkirken i Tersi er $\frac{1}{2}$ Müll. Præstetienden oppebæres af det samme Beløb som de andre Tiender; iovrigt er det Tornødne om samme allerede bemerket S. 350. -

Sognets Folkemængde i Aaret 1834 udgjorde 573 (i Aaret 1801, 161) Personer *), nemlig af Mandkøn 283, af Kvindeskøn 292; blandt denne Folkemængde findes af Haand-

*) Ved at sammenholde de i Terten anførte Resultater af Folketællingerne i Aaret 1801 og 1834 skulde dette Sogns Folkemængde saaledes i en Lid af 33 Aar have erholdt en Tilvækst af 257, ^{14} pEt eller en Forøgelse, der er 226, ^{02} pEt større, end den, Folkemængden i Almindelighed i Sjæl-

værkere 1 Hjulmand, 2 Skrædere, 2 Bøvere; af Ejendomme-folk 12 Karle, 12 Piger og 12 Drenge. Særskilte Næringsveje fjender man ikke til, og hvad Beboernes Cultur- og Formuestilstand angaaer, da refereres til hvad der om er bemærket under Hovedsognet, eftersom ingen mærkelig Forskjel i saa Henseende finder Sted.

Skoledistrictet indbefatter, foruden Kirkeskjendsved Sogn og By, 3 Gaarde af Højelse og 2 Gaarde samt 4 Huse af Ejby Sogne i Ramsø Herred. Skolen, der besøges af 45 Børn, har et Tilliggende af 3 Edr. Land, og holdes i et Huus, som Probst Ole Hosding under 15 Juli 1752 skjekede til de Fattige i Sognet, hvilke nu i dets Sted aarlig myde 2 Rbd. 4 Mk., der svares som Leje af Huset. Læren oppeberer den saakalde Degnetrave af Districtet istedet for reglementeret Løn. Indbyrdes Undervisning og Gymnastik ere kun tildeels indførte i Skolen.

Bygningerne ere i Landets Brandkasse forsikrede for 21530 Rbd. Sølv. Den paa dem, Forderne og Inventariet hvilende Prioritetshæftelse udgjør 3900 Rbd. Sedler og 5125 Rbd. Sølv; af disse Summer eje private Creditorer 3900 Rbd. Sedler og 2500 Rbd. Sølv; Umyndige 375 Rbd. Sølv, og offentlige Stiftelser 2250 Rbd. Sølv.

Til en Bondegaard i Sognet kan man regne 7 til 8 Edr. Hartkorn med et Areal af 70 til 80 Edr. Land, hvoraf 6 Edr. Land Eng, ingen Mose. En saadan Gaard

land i det nævnte Tidsrum har havt. Vel kan den i Over sigten over Thune Herred S. 218 omhandlede Omstændighed have havt nogen Indflydelse paa dette Resultat, idet nemlig en Deel af Ejby Sogn i Ramsø Herred henhører under Skjendsved Skoledistrict (see nedenfor), men Tilvarteren er dog for betydelig til at den ene skulde kunne uledes deraf, hvorimod Grunden formeentlig meget mere maa være at føge i den Omstændighed, der er berort under Haudrup Sogn (S. 332 *).

saaer i Almindelighed 8 Edr. Rug, 12 Edr. Byg, 16 Edr. Havre, 8 Edr. Bælgæd, 1 Ede Kartofler, hvilket giver af Rug og Byg 7 Fold, af Havre og Bælgæd 5 Fold og af Kartofler 10 Fold. Gorderne, der ere udskiftede, drives, som i Hovedsognet, og hvad der er bemærket om Tillæg, Besætningshold og Ågerbrug, gælder ogsaa for dette Sogn.

Den aarlige Production i Sognet kan ansættes til 728 Edr. Rug, 874 Edr. Byg, 1092 Edr. Havre, 312 Edr. Græter, 188 Edr. Bifker, 208 Edr. Kartofler, 32 Epd. uheglet Hør og 104 Fierdinger Smør. Heraf sælges: 312 Edr. Rug, 354 Edr. Byg, 260 Edr. Havre, 104 Edr. Græter og 32 Fierdinger Smør; Resten, 416 Edr. Rug, 520 Edr. Byg, 832 Edr. Havre, 208 Edr. Græter, 188 Edr. Bifker, 208 Edr. Kartofler, 32 Epd. Hør og 72 Fierdinger Smør, forbruges til Saasæd, Naturalpræstationer, Fedring og Fedning af Kreaturer samt til Huusholdningen. Her holdes 84 Heste, 168 Stkr. Hvrnqvæg, 170 Faar og 104 Sviin.

Angaaende Fattigvæsenet henvises til Hovedsognet. Det af Provst Ole Høfding stjenkede Huus til de Fattige, benyttes nu, som ovenfor bemærket, til Skole.

Sognet udgør i Forening med Haudrup Sogn det 26de Landlægd af Thune Herred, Noeskilde Amt, og hører til Ramsø-Thune Herreders Jurisdiction. Det hører til det tredie Valgdistrict for de mindre Landejendomsbesiddere i Sjællands-, Fyens og Lollands-Falsters Stifter.

Kettelser og Trykfejl.

Side 1, 3 Linie fra neden: 37241½ Tde L. Ag læs: 37456½ Tde L. Ag.
 — 1, 2 — — 1759 Tdr. L. Skov læs: 1544 Tdr. L. Skov.
 — 2, 1 — i det andet Stykke: 5 læs: 15.
 — 7, næstsidste Linie i det første Stykke: paa kun læs: kun paa.
 — 8, 7 Linie fra neden: „nyder Gejstligheden“ læs: nyde de (neml.
     Herredets Præster).
 — 8, 4 — — „Præsterne oppebære saaledes Tiende“ læs:
     Til Gejstligheden er saaledes henlagt Ti-
     ende ic.
 — 9, 5 — fra oven: Efter Ordet „Tiende“ tilføjes: og som
     saaledes ialt udgør 4171 Tdr. 6 Skpr.
     3 fdb. 1¹/₂ Alb. Hartkorn.
 — 9, 1 — i det tredie Stykke: 8011 læs: 8017.
 — 53 øversi: Brøndbyøster læs: Herstedøster.
 — 230 tilføjes som Note: I de fra Amtsstuuen godhedsfuld med-
     delede Fortegnelser over Sognenes summariske Hartkorn er
     Greve Sogns Hartkorn opgivet anderledes. Ifølge samme
     skulde det priv. Hartkorn udgøre . 53 Td. 5 Skp. 3 fdb. 1¹/₂ Alb.
 Denne betydelige Difference hidrører sand-
     synligvis derfra, at i Amtsstuens Medde-
     lesler er under Greve Sogns priv. Hartk.
     henregnet det Hartkorn, der hviler paa den
     Deel af Thorslunde Sogn, som ligger her
     i Herredet og ikke i samme findes særskilt
     opgivet, nemlig . 23 Td. 3 Skp. 1 fdb. 1 Alb.
     (S. 246); frem-
     deles Truelstrup-
     Markens Hartk. 5 — 4 — : — : —
     (S. 264 og 265*)

28 D. 7 Stp. 1 Ft. 1 Alb.

haar hertil lag=
ges Matricul-

gros multicolore
Contenirets

Convictors . . 25 - 5 = 20

der saaledes differerer fun . . . . = Ldr. 6 Skp. 2 fl. 2 All.

fra det i Amtsstuen anførte Beløb, og selv denne Difference seer Forfatteren sig i stand til at opklare. Af hvad der S. 263 nederst er bemærket, vil det sees, at der paa Truelstrup-Marken ere opførte 3 Huse, af hvilke de tvende hvert staae for 1 Skp. 1 Alb. og det tredie for 2 Fdk., ialt . . . . . 2 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb., ligesom ogsaa det S. 257 øverst Anførte viser, at der af Hovedgaardstakten er til 4 Huse henlagt . . . . . 4 — = —

Tilsammen 6 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb.

Dette Hartkorns: Beløb er sandsynligvis i de nævnte Fortegnelser ikke medregnet til det priv. Hartkorn, men derimod lagt til det upriv. Hartkorn i Neersløv Sogn, under hvilket Barfredshøj hører. Er denne Formodning rigtig, indsees ogsaa tildeels Grunden til den S. 265 i Noten *) berørte Differenee mellem Matricul-Contoirets og Amtsstuenens Opgivende af Neersløv Sogns uppriv. Hartkorn.

Jævrigt maa det bemærkes, at naar en anden Fortegnelse, som Amtsstuen ligeledes velvilligen har meddeelt Forfatteren over Hovedgaardenes Hartkorn, lægges til Grund for Sammenligningen mellem Amtsstuenens og Matricul-Contoirets Meddelelser om Hartkornet, fremkommer der ingen Difference. — Hartkornet er nemlig i sidstnævnte Fortegnelse opgivet at være saaledes:

Gjeddesdal	20 Tdr. 4 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb.
Præstegaarden	5 — - - 3 — $\frac{1}{2}$ —
Benzondsdal	23 — 3 — 3 — $1\frac{1}{2}$ —
Truelstrup-Marken . . .	5 — 3 — 1 — $2\frac{1}{2}$ —

Tilsammen 54 Tdr. 4 Skpr. 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb., der stemmer med Matricul-Contoirets ovenanførte Opgivende.

Bed at sammenholde denne Liste med Matricul-Contoirets sees det ogsaa, at de 2 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb. Hartkorn, som Truelstrup Marken er anført mindre i Amtsstuen end i Matricul-Contoiret (jvns. S. 265*), er gaaet ind under Benzondsdales Hartkorn, idet samme er anført med et saa meget højere Beløb i Amtsstuen, end i Matricul-Contoiret, og i Overensstemmelse dermed bedes Bemærkningen i Noten *) S. 265 rettet.

I den anførte Fortegnelse over Sognenes summariske Hartkorn er Greve Sogns uppriv. Hartkorn opgivet at være 199 Tdr. 7 Skpr. 3 Fdk 1 Alb., der, paa Breken nær, stemmer med Matricul-Contoires Angivelse.

Side 231, sidste Linie i fjerde Stykke: 440 læs: 404.

— 246, anden Linie i andet Stykke: $1\frac{1}{2}$ Alb læs: 1 Alb.

Side 258, andet Stykke første Linie: Da den her brugte mindre nojagtige Terminologi let kunde give Anledning til at antage, at det upriv. Hartkorns Areal ogsaa dreves under Gaarden, bliver der at foretage følgende Forandring: Gaarden selv staar for 27 Tdr. 7 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb. priv. A. og E. Hartkorn, og det under samme hørende ubetydelige Bøndergods for 18 Tdr. 4 Skpr. 3 Fdk. 2½ Alb.; Arealet, som dette Hartkorn hviler paa, udgjor omtrent ic.

- 260. Efter „2½ Alb.“ tilføjes: og 6 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb. af det pris. A. og E. Hartkorn*), ic.

Til nojere Oplysning om dette Bøndergods kan bemerkes: Forhen havde Barsfredshøj kun 2 Tdr. 4 Skpr. 2 Alb. Hartkorn Bøndergods; senere kom hertil 8 Tdr. 2 Skpr. 1 Alb., der hvile paa den saakaldte Solhejselod under Thorslunde By og ere udparcellerede mellem et Boelsted paa noget over 1 Tde Hartkorn og 11 Huse, af hvilke 3 have over 7 Skpr., 4 over 5 og 4 over 3 Skpr.; endelig har den nuværende Ejær fra Universitetsgodset tilføjet Gaarden den saakaldte Lundemosegaard under Thorslunde By i Smerum Herred, der staar for 7 Tdr. 6 Skpr. 2 Fdk. 2½ Alb. upriv. A. og E. Hartkorn og er udparcelleret i 9 Lodder, som agtes bortforpagtede, men indtil saadant skeer, drives af Ejeren selv, dog ikke under selve Gaarden. De forstørrelte 2 Tdr. 4 Skpr. 2 Alb. Hrsk. ere fordelede mellem Gaardens 7 Huse under Neerslev By saaledes, at 1 har over 3 Skpr., 1 over 2 og 5 over 1 Skp. Hartkorn; under Neerslev By har Gaarden frembeles et jordløst Huns, der bruger 2 Skpr. 2 Fdk. uppriv. A. og E. Hartkorn, som hører under Gjeddesdals Gods i Starkende By. Af det priv. Hartkorn ere 4 Skpr. lige fordelede mellem 4 Huse, Kohusene kaldede, som ligge paa den Deel af det priv. Hartkorns Areal, der forhen har hørt under Gjeddesdals Hartkorn, og tillige i lige Dele bruge 6 Skpr. af det uppriv. Hartkorn jenrf. S. 257 overst); de øvrige 2 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb af det priv. Hartkorn, som er udparcelleret, er fordelede mellem de fac-

---

* Af Ejeren er opgivet 1 Tde 4 Skpr. 2 Fdk. 2 Alb., men til det ovenanførte ere de 6 Skpr. uppriv. A. og E. Hartkorn, som omtales S. 257 i Noten*)

kalde Truelstruphuse paa Marken af samme Navn saaledes, at de to have hvært 1 Skp. 1 Alb. og det tredie 2 Fdk. Hartkorn. Paa det priv. Hartkorns Areal findes saaledes 7 Huse, og Antallet af Gaardens Huse er saaledes, sidstnævnte medregnedt, 27, af hvilke de 7 paa Hovedgaardstarten liggende drives ved Lejere, medens de øvrige 20 besiddes med simpelt Fæste.

Side 262, andet Stykke i sidste Linie: 13 simple Fæstere, 1 Lejer under Barfredshøi, læs: 13 simple Fæstere samt 1 Lejer under Barfredshøi

- 265, første Linie i Note *): 3 Fdk. læs: 2 Fdk.
- 265, anden og 7de Linie i Noten **): 2 Fdk. læs: 3 Fdk.
- 271, øverst: 3 Skpr. læs: 1 Skp., hvorhos den af Forfatteren yttrede Formodning om Grunden til Differencen mellem det Hartkorn, hvoraf Præsten i Gjerningen oppebærer Tiende, og det, af hvilket han med H:nsyn til Pastoratets Hartkorn maatte antages at oppebære Tiende, maa, som aabenbar urigtig, bortfalde, idet den nemlig ikke kan hidrøre fra Herredsoged-Jordens priv. Hartkorn, deels fordi dette hører til Vindinge Sogn og Forskjellen hidrører fra Neerslev Sogn, deels fordi dette Hartkorn er priv. og saaledes det upriv. eller tiendeydende ivedkommende. Hovrigt ligger Grunden til Differencen saa nær, at Forfatteren selv maa undres over, at han ikke først har kunnit opdage den.

Præsten driver nemlig selv 3 Tdr. = Skpr. = Fdk. 2 Alb., af Sognets priv. Hartkorn, ligesom jan af samme er beneficeret med Cierus. S

262 *) og 270) . . . . . 5 — 1 — 3 — 1 —
Jalt 8 Tdr. 2 Skpr. = Fdk. = Alb.;

At han nu ikke tiender til sig selv, er naturligvis ganse i sin Orden (clericus clericico non decimat), og naar dette Beleb bringes til Afgang i det S 270 i anden Linie fræneden anførte Hrft. 335 — 3 — 1 — $\frac{1}{2}$ — udkommer de i Texten anførte . . . . . 347 Tdr. 1 Skp. 1 Fdk. $\frac{1}{2}$ Alb.
hvilken Anførelsaalde forholder sig rigtig.

